

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

Journal of MCU Nakhondhat

P-ISSN: 2586-923X

ปีที่ 11 ฉบับที่ 7 (กรกฎาคม 2567)

E-ISSN: 2630-0362

Vol.11 No.7 (July 2024)

📌 วัตถุประสงค์

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การจัดการสาธารณะ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ อาทิ วิทยาศาสตร์สุขภาพ หรือ การพยาบาล

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และมีใช้ความรับผิดชอบของวารสาร คณะบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 12 ฉบับ (รายเดือน)*

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม	ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์	ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม
ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน	ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม	ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน
ฉบับที่ 7 เดือนกรกฎาคม	ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม	ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน
ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม	ฉบับที่ 11 เดือนพฤศจิกายน	ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม

📌 เจ้าของ

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
เลขที่ 3/3 หมู่ที่ 5 ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000
โทร. 086-4345903 แฟกซ์. 075-340-042 E-mail: suriya.sur@mcu.ac.th

❖ ที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต	ที่ปรึกษาอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประเทศไทย
พระธรรมวัชรบัณฑิต	อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประเทศไทย
พระเทพวัชรจารย์	ผู้อำนวยการสถาบันพระไตรปิฎกศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประเทศไทย
พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประเทศไทย
พระครูอรุณสุตาลังการ	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

❖ บรรณาธิการบริหาร

บุญญาดา จงละเอียด	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

❖ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ธีรวัฒน์ ทองบุญชู	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

❖ กองบรรณาธิการ

พระเมธีวชิราภรณ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช	ประเทศไทย
พระครูโฆสิตพัฒนานุกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ครองชัย หัตถา	มหาวิทยาลัยทักษิณ	ประเทศไทย
ประเวศ อินทองปาน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ประเทศไทย
สืบพงษ์ ธรรมชาติ	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	ประเทศไทย
กันตภณ หนูทองแก้ว	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช	ประเทศไทย
สมบุรณ์ บุญโท	มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	ประเทศไทย
นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	ประเทศไทย
วาสนา แก้วหล้า	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	ประเทศไทย
ณิศภาพรรณ คูิเศษแสง	มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	ประเทศไทย
ธนิศร ยืนยง	มหาวิทยาลัยปทุมธานี	ประเทศไทย
ธานี วรภัทร์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	ประเทศไทย
บุษกร สุขแสน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	ประเทศไทย
มุกดาวรรณ พลเดช	วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้	ประเทศไทย
อุทัย เอกสะพัง	มหาวิทยาลัยทักษิณ	ประเทศไทย
มะลิวัลย์ โยธารักษ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

☛ ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระสาโรจน์ ธมมสโร	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
พระณัฐพงษ์ สิริสุวณโณ	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
พระณัฐพงษ์ ญาณเมธี	วัดศาลาไม้ชัย นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
พระบุญญฤทธิ์ ภัททจารี	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
อนุชิต ปราบพาล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ศักดิ์ดา หารเทศ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ทิพย์วรรณ จันทรา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
อภิรักษ์ คำหารพล	นักวิชาการอิสระ	ประเทศไทย

☛ ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระไกรสร ปิยสีโล	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
สามเณรศักดิ์ณณ อาษา	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ธีรพันธ์ พาโอภาส	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ศุภิสรา ณ สุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ศศิธร สงศิริ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ญาณกวี คำศรี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ชาลิสา มาสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

☛ ฝ่ายกฎหมาย

ฉัตรมาศ วิเศษสินธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	ประเทศไทย

☛ ออกแบบปก

วินัย ธีระพิบูลย์วัฒนา	พีเอช ปรีน & ดีไซน์ ไวนิล สติกเกอร์	ประเทศไทย

☛ จัดรูปเล่ม

ธีรพันธ์ พาโอภาส	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

☛ โรงพิมพ์

ห้างหุ้นส่วนจำกัด กรีนโซน อินเตอร์ 2001

155/2 ถนนปากนคร ตำบลท่าซัก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทรศัพท์. 075-466-031, แฟกซ์. 075-446-676

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้ เป็นฉบับที่ 7 ประจำปีพุทธศักราช 2567 วารสารก้าวเข้าสู่ปีที่ 11 ได้รับการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพวารสาร จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้มีมาตรฐานอยู่ในกลุ่มที่ 2 (จนถึง 31 ธันวาคม 2567) เพื่อรักษาคุณภาพของวารสารให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

วารสารมหาจุฬานาครทรรศ ปีที่ 11 ฉบับที่ 7 นี้ประกอบด้วย บทความวิจัย 29 เรื่อง บทความวิชาการ 1 เรื่อง มีบทความที่น่าสนใจ ได้แก่ แนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะกรรมการบริหารและศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลย์ อำเภอบรบือ จังหวัดตาก การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะกรรมการบริหารและศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลย์ อำเภอบรบือ จังหวัดตาก 2) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะกรรมการบริหารและศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลย์ อำเภอบรบือ จังหวัดตาก ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย ครูและคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลย์ อำเภอบรบือ จังหวัดตาก จำนวน 76 คน ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงจากสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมประเมินผล ปัญหาที่พบในการวิจัยครั้งนี้ โดยเรียงลำดับจากสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ไม่มีการประชุมสร้างความเข้าใจ และกำหนดบทบาท หน้าที่การดำเนินงานตามมาตรการการชี้แจงเป้าหมายและวิธีการปฏิบัติไม่ชัดเจนและรับรู้ไม่ทั่วถึง ไม่มีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นเพื่อพัฒนา และไม่มีการนำผลประเมินไปเปรียบเทียบกับเป้าหมายวัตถุประสงค์ แนวทางการพัฒนา ควรจะต้องมีการประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตามมาตรการให้ชัดเจน มีการสื่อสารแจ้งข่าวที่รวดเร็ว ถูกต้อง ให้ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผน จัดกิจกรรม ติดตาม ประเมินผลและแก้ปัญหา ร่วมวิเคราะห์หาจุดเด่นจุดด้อยและแนวทางปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการดำเนินงาน

กองบรรณาธิการวารสารมหาจุฬานาครทรรศ ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

๒๕๖๓

บุญญาดา จงละเอียด

บรรณาธิการ วารสารมหาจุฬานาครทรรศ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ง)
กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลของมหาวิทยาลัยกวาสี	1
STRATEGIES FOR HUMAN RESOURCE MANAGEMENT IN THE DIGITAL ERA FOR GUANGXI UNIVERSITIES	
หาน อี้, นิรันดร์ สุธีนิรันดร์, ภิญญาพัชญ์ ปลากัดทอง, คณกร สว่างเจริญ และ จิตตวิสุทธิ วิมุตติปัญญา	
อนาคตภาพความคาดหวังจากการลงทุนเพื่อการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนเจนเอเรชั่นแอลฟาสำหรับโรงเรียนเอกชนพื้นที่กรุงเทพมหานคร	8
EXPECTED FUTURE IMAGE FROM INVESTMENT FROM INVESTMENT FOR EDUCATION OF PARENTS' GENERATION ALPHA STUDENT, A PRIVATE SCHOOL IN BANGKOK	
พรฟ้า ทองสุข, รุติยะห์ ทะ, ธนัชนันท์ สุขประเสริฐ และ วรลักษณ์ ชูกำเนิด	
แนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การบริหารจัดการศึกษาละวินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2	19
GUIDELINES FOR LEARNING MANAGEMENT IN THE 21st CENTURY OF THE SA LA WIN EDUCATIONAL MANAGEMENT CENTER UNDER THE MAE HONG SON PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 2	
ธนัพร เต๋อเน่อ, สุเนตร ทองคำพงศ์ และ วิทยา พัฒนเมธาดา	
[RETRACTED ARTICLE] แนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลกวาสี ในประเทศจีน	29
[RETRACTED ARTICLE] GUIDELINES FOR IMPROVING THE INFORMATIZATION LEADERSHIP OF THE PUBLIC UNIVERSITY ADMINISTRATORS OF GUANGXI PROVINCE IN CHINA	
หนิง เยียนเจิน, ภิญญาพัชญ์ ปลากัดทอง, นิรันดร์ สุธีนิรันดร์, พัทธา เดชโฮม และ จิตตวิสุทธิ วิมุตติปัญญา	
แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง กลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1	37
GUIDELINES FOR MANAGING EDUCATIONAL INSTITUTIONS ACCORDING TO THE PRINCIPLES OF GOOG GOVERNANCE OF HIGHLAND SCHOOLS KHUN YUAM-MAE NGAO SCHOOL GROUP UNDER THE MAE HONG SON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1	
สรพงษ์ มีมิตรภาพ, สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์ และ วิทยา พัฒนเมธาดา	
ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1	47
LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND HAPPINESS OF WORKING IN SCHOOL UNDER RATCHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1	
อมรรัตน์ ทองดี, สมใจ เดชบำรุง, สมบัติ เดชบำรุง, วิโรจน์ สุรสาคร และ จามจุรี จำเมือง	

- การพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูง สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช** 59
 DEVELOPING AN ONLINE PLATFORM TO ENHANCE THE COMPETENCIES OF BEING SMART THAIS FOR EDUCATIONAL OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOLS
กรวรรณ สืบสม, นพรัตน์ หนีพลัด, ณัฏฐพัชร นิลวงศ์ และ อภินันท์ อามีรัมย์
- การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแก่ประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี** 70
 PROMOTING PARTICIPATION IN LOCAL POLITICS FOR PEOPLE IN THE SIWICHAH SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, PHUNPHIN DISTRICT, SURAT THANI PROVINCE
สมชาย บุญสำราญ และ กันตภณ หนูทองแก้ว
- แนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะกรรมการบริหารและครูศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยองค์การบริหารส่วนตำบลวาลย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก** 79
 GUIDELINES FOR DEVELOPING PARTICIPATORY MANAGEMENT IN THE SITUATION OF COVID-19 OF THE BOARD OF DIRECTORS AND TEACHERS OF THE EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT CENTER VALLEY SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, PHOP PRA DISTRICT TAK PROVINCE
ปิยะนุช รักษ์มา, สมชาย อังสุโชติเมธี และ สุนทร ทองคำพงษ์
- การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ การรับรู้ภาพลักษณ์ และทัศนคติต่อกรมชลประทานของเกษตรกร** 90
 EXPOSURE TO PUBLIC RELATIONS MEDIA, IMAGE PERCEPTION, AND ATTITUDE TOWARD ROYAL IRRIGATION DEPARTMENT AMONG FARMERS
จิระประภา นิมานะ และ ณัฏฐ์ชุตดา วิจิตรจามรี
- แนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2** 98
 GUIDELINES FOR PROMOTING TEAMWORK AMONG TEACHER IN THE DIGITAL ERA MORAHDOKTHAI NETWORK SCHOOLS GROUP UNDER THE DISTRICT OF SUKHOTHAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2
นงนุช บัญสุข, สุรพงษ์ แสงสีมูข และ สุภาภรณ์ กิตติธัญญานนท์
- แนวทางการจัดการกิจการในวิทยาเขตเกษตรกรรม มหาวิทยาลัยกวางซี** 108
 STRATEGIES FOR HUMAN RESOURCE MANAGEMENT IN THE DIGITAL ERA FOR GUANGXI UNIVERSITIES
หลง เทา, นิรันดร์ สุธีนิรันดร์, พัชรา เดชโฮม และ จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา
- ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1** 117
 THE RELATIONSHIP BETWEEN SCHOOL ADMINISTRATORS' AGILE LEADERSHIP AND SCHOOL TEACHERS' JOB MOTIVATION UNDER THE SUPERVISION OF SAMUTPRAKARN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1
ชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา, ทศพร เกตุถนอม, และ สาริศา เจนเขี้ยว
- พหุวัฒนธรรม: พลวัตของย่านชุมชนเก่าสู่การออกแบบเส้นทางวัฒนธรรมผ่านสื่อเพื่อการเรียนรู้คุณค่าวิถีชุมชน กรณีศึกษาย่านบางโพ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร** 130
 MULTICULTURALISM: DYNAMICS OF TRADITIONAL COMMUNITY DISTRICTS TO CREATIVE CULTURAL ROUTES FOR LEARNING MEDIA: A CASE STUDY OF BANGPHO, BANG SUE DISTRICT, BANGKOK
มนินทรา ทุมโฆสิต และ อนุชา แผงเกษร

คุณภาพชีวิตวิถีพุทธเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ QUALITY OF LIFE IN THE BUDDHIST WAY TO SUPPORT THE AGING SOCIETY วนิดา เหมือนจันทร์	140
ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติในตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก: สถานการณ์ ปัญหา และแนวทางแก้ไข THE EDUCATIONAL INEQUALITY OF STATELESS STUDENTS IN CHONG KHAEP SUBDISTRICT, PHOP PHRA DISTRICT, TAK PROVINCE: SITUATIONS, OBSTACLES AND SOLUTIONS สุมาลีรักษ์ แก้วกล้า และ สุภาศพรพรณ ตั้งตรงไพโรจน์	149
กลยุทธ์สำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาร่วมระหว่างประเทศจีนและต่างประเทศในมหาวิทยาลัยกวางสี STRATEGIES FOR IMPROVING THE EFFICIENCY OF JOINT EDUCATION BETWEEN CHINA AND FOREIGN COUNTRIES AT GUANGXI UNIVERSITY หลี่ ฮู่ฮู่, นิรันดร์ สุธีนิรันดร์, พัทธรา เดชโฮม, สรายุทธ์ เศรษฐขจร และ จิตตวิสุทธิ ภูมิติปัญญา	158
การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย CREATING A SET OF MIXED-GRADE MORAL LEARNING ACTIVITIES FOR MORAL TEACHING MONKS IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF MORAL TEACHING MONKS MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY นิรุต ป้องสีดา	166
การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช IMPROVING THE QUALITY OF LIFE OF THE ELDERLY AT BAN LAM NAO SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, BANG KHAN DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE อรอุมา เพชรเรือนทอง และ พระมหาเอกวิน ปิยวิโร (อะซิม)	174
การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ENVIRONMENTAL MANAGEMENT CONTRIBUTED TO LEARNING FOR STUDENTS AT RAJAVINITBANGKHEN SCHOOL UNDER THE JURISDICTION OF BANGKOK SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2 ทัศพร เกตุถนอม และ ชุขวิญ รัตนพิทักษ์ธาดา	181
แนวทางการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยกวางสี GUIDELINES FOR IMPROVING THE HUMAN RESOURCE MANAGEMENT IN LIBRARIES OF GUANGXI UNIVERSITIES หลิน หลิน, สรายุทธ์ เศรษฐขจร, พัทธรา เดชโฮม, นิรันดร์ สุธีนิรันดร์ และ จิตตวิสุทธิ ภูมิติปัญญา	192
แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 GUIDELINES FOR DEVELOPING LEADERSHIP IN THE DIGITAL ERA FOR SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE MAE HONG SON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE, AREA 2 พิมพ์สมัย ไพโรจน์, สุนทร ทองคำพงษ์ และ สิริกร ชุ่มเชย	201

ศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่: กรณีศึกษา เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจังหวัดสระแก้ว	214
THE FEASIBILITY STUDY OF INVESTING IN MODERN DAIRY FARMING: CASE STUDY DAIRY FARMER, SA KAE0 PROVINCE	
ณัฏฐาพร สุขเกษม และ ภัทรณัชชา โชติคุณากิตติ	
การขับเคลื่อนแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดีผ่านการประสานพลังของเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์รภาครัฐ และเอกชน: โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวัดแก้ว	225
THE PROPULSION OF ENVIRONMENTAL HEALTH TO PROMOTE A HEALTHY CITY THROUGH THE COORDINATION OF THE NETWORK OF VILLAGE HEALTH VOLUNTEER LEADERS, PUBLIC AND PRIVATE ORGANIZATIONS: WAT KAEW SUBDISTRICT HEALTH PROMOTION HOSPITAL	
ชัยพร จันทร	
การพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์	237
DEVELOPMENT OF HUMAN CAPITAL AND SOCIAL CAPITAL AFFECTING THE LOCAL DEVELOPMENT OF SUBDISTRICT MUNICIPALITIES IN PHETCHABUN PROVINCE	
จริยา ยอมิน	
การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช	249
THE PROVISION OF INFRASTRUCTURE SERVICES TO THE PEOPLE OF BANLAMNOW SUBDISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATION BANGKHAN DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE	
ภูวสิทธิ์ ทองสง และ พระมหาเอกวิน ปิยวีโร (อะซิม)	
การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติและภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ	257
IMPLEMENTING POLICIES TO IMPROVE THE LIFE QUALITY OF PEOPLE FOR IMPLEMENTATION AND TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP AFFECTING THE LIFE QUALITY OF PEOPLE IN SAMUT PRAKAN PROVINCE	
สมศักดิ์ ยศพยุหศักดิ์	
การพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์	270
DEVELOPMENT OF HEALTHY PUBLIC POLICIES AND PUBLIC PARTICIPATION AFFECTING THE LIFE QUALITY OF PEOPLE IN PHETCHABUN PROVINCE	
วีรวุฒิ จุมพลคุณวุฒิ	
การจัดการการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านอีต่อง จังหวัดกาญจนบุรี	282
COMMUNICATION MANAGEMENT FOR PROMOTING ECOTOURISM IN KANCHANABURI PROVINCE BAN E TONG COMMUNITY	
สิทธิชัย แซ่ว่อง, ภาณุพงศ์ คุ่มสกา, ทักษิยา วัชรสารทรัพย์ และ วิโรจน์ เอื้อยะตะกุล	
แนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในทางสี	292
GUIDELINES FOR IMPROVING THE MANAGEMENT SYSTEM OF UNIVERSITY LIBRARIES IN GUANGXI	
เจียง เสี่ยวเซียง, พัทธา เดชโฮม, นิรันดร์ สุธีนิรันดร์, สรายุทธ เศรษฐจักร และ จิตติวิสุทธิ วัฒนิตปัญญา	
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	

กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลของมหาวิทยาลัยกวาสี*

STRATEGIES FOR HUMAN RESOURCE MANAGEMENT
IN THE DIGITAL ERA FOR GUANGXI UNIVERAITIES

หาน อี้, นีรันตร์ สุธีนันตร์, ภัณญาพัชญ์ ปลากัดทอง, คณกร สว่างเจริญ และ จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา*

Han Yi, Niran Suteeniran, Pinyapat Pargudtong, Kanakorn Sawangcharoen and Jittawisut Wimuttipanya*

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Doctor of Philosophy Program, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: jittawisut21@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลสำหรับมหาวิทยาลัยกวาสี โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 375 คน เลือกแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นผู้บริหารในมหาวิทยาลัยของรัฐ 10 แห่ง ในกวาสี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์ SWOT และการสนทนากลุ่ม โดยใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ .91 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า สถานการณ์ปัจจุบันของกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลของมหาวิทยาลัยกวาสีทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับสูง ($\mu = 3.63$) เมื่อพิจารณาผลการวิจัยด้านต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจนถึงต่ำสุด ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารเงินเดือนและสวัสดิการ ($\mu = 3.66$) รองลงมา คือ การบริหารการจัดหางาน ($\mu = 3.65$) และการวางแผนทรัพยากรบุคคลมีค่าต่ำสุด ($\mu = 3.47$) ทั้งนี้ แนวทางการปรับปรุงการจัดการการศึกษาสู่ความเป็นสากลในมหาวิทยาลัยกวาสีสภาชนจีน ประกอบด้วย 1) สถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลของมหาวิทยาลัยกวาสีอยู่ในระดับสูง ซึ่งประกอบด้วย การบริหารเงินเดือนและสวัสดิการ การบริหารงานสรรหาบุคลากร การประเมินผล การปฏิบัติงาน การฝึกอบรมและการพัฒนา การบริหารพนักงานสัมพันธ์ และการวางแผนทรัพยากรบุคคล 2) สำหรับกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลสำหรับมหาวิทยาลัยกวาสี ได้แก่ การปรับปรุงการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาการจัดการสรรหาบุคลากร การส่งเสริมการฝึกอบรมและการพัฒนา การสนับสนุน การประเมินผลการปฏิบัติงาน การยกระดับการบริหารเงินเดือนและสวัสดิการ และการแก้ปัญหาการบริหารพนักงานสัมพันธ์ตามกลยุทธ์ขององค์กร

คำสำคัญ: กลยุทธ์, การจัดการทรัพยากรมนุษย์, ยุคดิจิทัล

Abstract

The purpose of this research was to study human resource management strategies in the digital era for Guangxi University with mixed medthod research. The population used in the research was a group of 375 administrators in 10 public universities in Guangxi with purposive

* Received May 24, 2024; Revised June 25, 2024; Accepted July 5, 2024

sampling. The research tools included A questionnaire that had been analyzed through SWOT and group discussions. Using a specific selection method The research tool is a 5-level estimation questionnaire with a confidence level of .91. Statistics used for data analysis include percentages, averages, and standard deviations and content analysis. The results of the research found that the current situation of human resource management strategies in the digital age of Guangxi University in all 6 areas was at a high level ($\mu = 3.63$). When considering the research results in various areas, the values ranged from highest to lowest as follows: highest average is Salary and welfare management ($\mu = 3.66$), followed by recruitment management ($\mu = 3.65$), and human resource planning had the lowest value ($\mu = 3.47$). In this regard, guidelines for improving education management towards internationalization in Guangdong University, People's Republic of China, including: 1) The current situation of human resource management in the digital age of Guangxi University is at a high level. which includes Salary and welfare management Personnel recruitment management performance evaluation Training and development Employee relations management and human resource planning 2) For the human resource management strategies in the digital era for Guangxi University include: Improving human resource planning Development of personnel recruitment management Promoting training and development Performance evaluation support Upgrading salary and welfare management and solving employee relations management problems according to the organization's strategy.

Keywords: Strategy is Considered, Human Resource Management, The Digital Age

บทนำ

ในปี 2020 เลขาธิการทั่วไป สี จิ้นผิง ชี้ให้เห็นในเจ้อเจียงว่าเราควรคว้าโอกาสที่ได้รับจากการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลและอุตสาหกรรมดิจิทัล ส่งเสริมนวัตกรรมทางเทคโนโลยีอย่างแข็งแกร่ง และมุ่งมั่นที่จะเสริมความแข็งแกร่งให้กับจุดเด่นใหม่ และสร้างขีดความสามารถการพัฒนาใหม่ การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลกลายเป็นทิศทางหลักของการเปลี่ยนแปลงองค์กร (Bai, C., 2020) ในปัจจุบัน ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ด้วยการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของเทคโนโลยีการสื่อสารข้อมูลที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น ข้อมูลขนาดใหญ่ การประมวลผลบนคลาวด์ และ Internet of Things โมเดลการจัดการภายในและองค์กรของมหาวิทยาลัยกำลังเผชิญกับข้อกำหนดการพัฒนาที่สูงขึ้นและความกดดันในการเพิ่มประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง (Feng, X. M., 2022) ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล การศึกษาระดับอุดมศึกษามีหน้าที่สำคัญในการปลูกฝังผู้มีความสามารถระดับสูง และตอบสนองความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงทางข้อมูลไปสู่การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้แน่ใจว่ามหาวิทยาลัยมีความชาญฉลาดมากขึ้น บุคลากรมากขึ้น เป็นระบบและเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้นในการตัดสินใจ และมีความสามารถทางธุรกิจที่แข็งแกร่งขึ้น เพื่อที่จะตระหนักถึง “ข้อมูล” ให้กลายเป็น “สินทรัพย์” อย่างแท้จริง ซึ่งมหาวิทยาลัยได้ออกแบบและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสู่ประสบการณ์การปฏิบัติของตน และกำหนดกลยุทธ์และแผนใหม่อย่างแข็งแกร่ง เพื่อปรับตัวให้เข้ากับโอกาสในการพัฒนา ความเสี่ยง และความท้าทายในยุคใหม่ได้ดียิ่งขึ้น การปฏิรูปการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยควรมุ่งเน้นไปที่วิธีการและแพลตฟอร์มเทคโนโลยีดิจิทัล และให้ความสำคัญกับประสิทธิผลของการประยุกต์ใช้ดิจิทัลอย่างเต็มที่ในการเชื่อมโยงและกระบวนการฝึกปฏิบัติเพื่อเน้นคุณค่าเชิงกลยุทธ์ของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ดิจิทัลในการจัดการ การตัดสินใจของมหาวิทยาลัย โดยมุ่งเน้นไปที่หัวข้อ “วิธีปรับปรุงคุณค่าและประโยชน์ของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัย

ด้วยความช่วยเหลือของการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล” จึงมีการนำเสนอวิธีที่เกี่ยวข้อง ในยุคดิจิทัลระบบเทคโนโลยีดิจิทัลจะมีผลกระทบอย่างมากต่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของมหาวิทยาลัย

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา สภาแห่งรัฐและหน่วยงานรัฐบาลกลางในประเทศจีนได้ให้การสนับสนุนและได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาอย่างแข็งแกร่งของเทคโนโลยียุคดิจิทัลรุ่นใหม่ (Chen, H. & Fu, L., 2021) กระทรวงอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศได้ออกแผนปฏิบัติการระยะ 3 ปี เพื่อการพัฒนาศูนย์ข้อมูลใหม่เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2564 โดยมีข้อเสนอที่ชัดเจนว่าควรเร่งรัดการพัฒนาเทคโนโลยีระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและศูนย์ข้อมูลใหม่ร่วมกันในระดับประเทศ ระดับยุทธศาสตร์และมุ่งมั่นที่จะสร้างระบบนิเวศคอมพิวเตอร์ใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะของจีน จนถึงขณะนี้ จีนมีความก้าวหน้าอย่างมากในด้านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลยุคใหม่ในแง่ของผลผลิตงานวิจัยด้าน AI ยุคใหม่ สัดส่วนของเอกสารวิชาการทั้งหมดของจีนในด้าน AI ยุคใหม่เพิ่มขึ้นจาก 4.26% ในปี 1997 เป็น 27.68% ในปี 2017 ตามรายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลของจีนจัดพิมพ์โดยศูนย์เพื่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระดับโลกและการวิจัยนโยบายของมหาวิทยาลัยชิงหัวจำนวนผลงานวิชาการอันดับหนึ่งของโลก ในแง่ของการยื่นจดสิทธิบัตร จีนเป็นผู้นำในการยื่นจดสิทธิบัตร AI ซึ่งมีจำนวนมากกว่าสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นมาก ในแง่ของขนาดตลาด ตลาด AI ของจีนจะเกิน 23.7 พันล้านในปี 2560 โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ย 67% ต่อปี จากมุมมองของการร่วมลงทุน มากกว่า 60% ของการลงทุนในสาขาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลของโลกมาจากตลาดภายในประเทศ และส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในสาขาหุ่นยนต์ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ในแง่ของระดับการฝึกอบรมผู้มีความสามารถ มหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัยได้กลายเป็นผู้ให้บริการหลักที่มีความสามารถด้านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลในประเทศจีน ปัจจุบันการฝึกฝนผู้มีความสามารถในด้านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลคิดเป็นประมาณร้อยละ 8.9 ของประเทศ โดยมีจำนวนคน 180,000 คน รองจากสหรัฐอเมริกาเท่านั้น (ร้อยละ 13.9) อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้ที่มีความสามารถในประเทศที่ได้รับการประเมินปัจจัย H สูงนั้นน้อยกว่า 1,000 คน ซึ่งน้อยกว่าหนึ่งในห้าของสหรัฐอเมริกา ซึ่งอยู่ในอันดับที่หกของโลก จะเห็นได้ว่าจีนยังคงต้องมีการส่งเสริมความสามารถด้านดิจิทัล ในระยะยาว (Chen, Y. L., 2022) โดยมีการนำมาใช้พัฒนาระบบการบริหารจัดการทั้งในเชิงทรัพยากร การพัฒนาสมรรถนะมนุษย์ เทคโนโลยีอัจฉริยะระบบธนาคารและการเงิน

ปัจจุบันการใช้ระบบระบบเทคโนโลยีดิจิทัลจำนวนมากได้เริ่มถูกนำมาใช้ในด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ตัวอย่างเช่น ในเดือนกันยายน 2017 หุ่นยนต์จัดการทางการเงินของ Deloitte Group เริ่มทำงาน และชี้ให้เห็นว่าภายในปี 2025 หุ่นยนต์จัดการทางการเงินของ Deloitte Group จะเข้ามาแทนที่พนักงานการจัดการทางการเงินขั้นพื้นฐานทั้งหมดอย่างสมบูรณ์ ในเดือนเมษายน 2561 Aon Technology ได้สร้างแพลตฟอร์มคลาวด์ SaaS แรกที่มุ่งเน้นการจัดการทางการเงินของผู้ประกอบการของพนักงานในองค์กรในประเทศจีนผ่านเทคโนโลยีระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งระดมความกระตือรือร้นในการทำงานและนวัตกรรมของพนักงานในองค์กรได้อย่างมีนัยสำคัญ และส่งเสริมผลกำไรของบริษัทอย่างมาก (Cui, G. et al., 2020) ในปี 2562 ไอบีเอ็มนำเทคโนโลยีระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้กับระบบการจัดการพนักงานได้สำเร็จ และพัฒนาชุดระบบเตือนการลาออกจากงานของพนักงาน ซึ่งสามารถทำนายความตั้งใจในการลาออกจากงานของพนักงานได้อย่างแม่นยำมากกว่า 95 เปอร์เซ็นต์ IBM ประสบความสำเร็จในการใช้ระบบนี้เพื่อดึงดูดพนักงานองค์กรจำนวนมากและประหยัดเงินได้มากกว่า 300 ล้านดอลลาร์ต่อปี ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลได้ถูกนำไปใช้กับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของบางองค์กรทั้งในและต่างประเทศ แต่ก็ยังไม่ค่อยมีการนำไปใช้กับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของมหาวิทยาลัย (Cui, J. & Wang, Q., 2022) โดยในปี 2020 จีนจะเลือกวิทยาลัยสาธิตหลายสิบแห่งทั่วประเทศให้เป็นวิทยาลัยนำร่องสำหรับการก่อสร้างและพัฒนาครูที่ขับเคลื่อนด้วยระบบเทคโนโลยีดิจิทัล โดยหวังว่าจะสร้างความก้าวหน้าในการวิจัยในสาขานี้ เป็นเกียรติอย่างยิ่งที่หน่วยงานของฉิน Guangxi Polytechnic of Construction เป็นหนึ่งในวิทยาลัยสาธิต กระทรวงศึกษาธิการของจีนได้ยื่นขอเงินจำนวน 20 ล้านดอลลาร์เพื่อสนับสนุนโครงการนี้ (Gong, Y., 2021)

จากดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่องกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลของมหาวิทยาลัยวงวสี เพื่อเป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการและการปรับปรุงการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาการจัดการสรรหาบุคลากร การส่งเสริมการฝึกอบรมและการพัฒนา การสนับสนุนการประเมินผลการปฏิบัติงาน การยกระดับการบริหารเงินเดือนและสวัสดิการ และการแก้ปัญหาการบริหารพนักงานสัมพันธ์ตามกลยุทธ์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลของมหาวิทยาลัยวงวสี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลของมหาวิทยาลัยวงวสี ซึ่งเป็นวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยวงวสี สาธารณรัฐประชาชนจีนทั้งหมด จำนวน 375 คน กำหนดคุณสมบัติโดยเป็นผู้บริหารในระดับคณะกรรมการสภาผู้แทนคณาจารย์ เจ้าหน้าที่บริหารสำนักงานคณะผู้ช่วยคณบดี รองคณบดี คณบดี ผู้ช่วยอธิการบดี รองอธิการบดี ที่ปรึกษาอธิการบดี และอธิการบดี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลของมหาวิทยาลัยวงวสี มีดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลของมหาวิทยาลัยวงวสี ประกอบด้วยแบบสำรวจสถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลของมหาวิทยาลัยวงวสี คำถามด้านการวางแผนทรัพยากรบุคคล มีทั้งหมด 12 คำถาม การบริหารงานสรรหาบุคลากร 11 คำถาม การฝึกอบรมและพัฒนา 12 คำถาม การประเมินผลการปฏิบัติงาน 12 คำถาม การบริหารเงินเดือนและสวัสดิการ 13 คำถาม และการบริหารจัดการพนักงานสัมพันธ์ 11 คำถาม รวมทั้ง 71 คำถาม เกณฑ์ในการตีความข้อมูลตามมาตราส่วนลิเคิร์ต 5 ระดับ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาสร้างกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลของมหาวิทยาลัยวงวสี

2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลของมหาวิทยาลัยวงวสี

3. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลของมหาวิทยาลัยวงวสี จากนั้นผู้วิจัยได้ส่งโครงร่างแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและแก้ไขเนื้อหาตามข้อเสนอแนะ

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน และอาจารย์ด้านการวัดประเมินผล จำนวน 2 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรง ของเนื้อหาของแต่ละข้อคำถามได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC, Index of Objective Congruence) มีค่าเท่ากับ 1.00

5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้ว นำไปทดลองใช้กับมหาวิทยาลัยวงสี่ สาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Conbach's Alpha Coefficient) ได้ความเชื่อมั่น 0.91

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่น ไปใช้กับผู้บริหารในมหาวิทยาลัยวงสี่ จำนวน 375 คน โดยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ส่งผ่านหัวหน้าสำนักงาน และกำหนดเวลารับคืนด้วยตนเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอแบบฟอร์มหนังสือร้องขอไปยังบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อแจกแบบสอบถามผ่านผู้บริหารมหาวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยวงสี่
2. ผู้วิจัยประสานงานการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากมหาวิทยาลัยวงสี่

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและจำแนกข้อมูลออกเป็นกลุ่มโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

การวิจัยศึกษาพฤติกรรมการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลของมหาวิทยาลัยวงสี่ โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยในหัวข้อต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ผลพฤติกรรมการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลของมหาวิทยาลัยวงสี่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 พฤติกรรมการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลของมหาวิทยาลัยวงสี่ (n = 375)

ด้าน	μ	σ	แปลผล
การวางแผนทรัพยากรมนุษย์	3.47	1.18	ปานกลาง
การจัดการสรรหาบุคลากร	3.65	1.17	มาก
การฝึกอบรมและพัฒนา	3.55	1.20	มาก
การประเมินผลการปฏิบัติงาน	3.63	1.16	มาก
การจัดการเงินเดือนและสวัสดิการ	3.66	1.14	มาก
การจัดการพนักงานสัมพันธ์	3.49	1.20	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.63	1.16	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สถานการณ์ปัจจุบันของพฤติกรรมการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลของมหาวิทยาลัยวงสี่ ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับสูง ($\mu = 3.63$) เมื่อพิจารณาผลการวิจัยด้านต่าง ๆ มีค่าตั้งแต่ค่าเฉลี่ยสูงสุดจนถึงต่ำสุด ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารเงินเดือนและสวัสดิการ ($\mu = 3.66$) รองลงมา คือ การบริหารการจัดหางาน ($\mu = 3.65$) และการวางแผนทรัพยากรบุคคลมีค่าต่ำสุด ($\mu = 3.47$)

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลของมหาวิทยาลัยวงสี่ พบว่า สถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลของมหาวิทยาลัยวงสี่อยู่ในระดับสูง พิจารณาผลการศึกษา

ด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับสูงสุดจนถึงระดับต่ำสุด ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารเงินเดือนและสวัสดิการ รองลงมา คือ การบริหารงานสรรหาบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมและการพัฒนา การบริหาร พนักงานสัมพันธ์ และการวางแผนทรัพยากรบุคคล คือ ค่าเฉลี่ยต่ำสุดสำหรับกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ในยุคดิจิทัลสำหรับมหาวิทยาลัยกวาสี 1) การปรับปรุงการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ 8 มาตรการ 2) การพัฒนา การจัดการสรรหาบุคลากร 11 มาตรการ 3) ส่งเสริมการฝึกอบรมและการพัฒนา 8 มาตรการ 4) สนับสนุน การประเมินผลการปฏิบัติงาน 10 มาตรการ 5) การยกระดับการบริหารเงินเดือนและสวัสดิการ 10 มาตรการ 6) การแก้ปัญหาการบริหารพนักงานสัมพันธ์ 9 มาตรการ รวม 56 มาตรการ 3) ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของกลยุทธ์อยู่ในค่าเฉลี่ยสูงสุด (Genqiang, L. I. et al., 2022) กล่าวว่า มหาวิทยาลัยควรสรุป ประสบการณ์การปฏิบัติของตนและกำหนดกลยุทธ์และแผนใหม่อย่างแข็งขัน เพื่อปรับตัวให้เข้ากับโอกาสใน การพัฒนาความเสี่ยง และความท้าทายในยุคใหม่ได้ดียิ่งขึ้น การปฏิรูปการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัย ควรมุ่งเน้นไปที่วิธีการและแพลตฟอร์มเทคโนโลยีดิจิทัล และให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพของการประยุกต์ใช้ ดิจิทัลอย่างเต็มที่ในการเชื่อมโยงและกระบวนการฝึกอบรมปฏิบัติเพื่อเน้นคุณค่าเชิงกลยุทธ์ของการจัดการทรัพยากร มนุษย์ดิจิทัลในการจัดการ การตัดสินใจของมหาวิทยาลัย โดยมุ่งเน้นไปที่หัวข้อ “วิธีปรับปรุงคุณค่าและประโยชน์ ของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยด้วยความช่วยเหลือของการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล” (Chen, Y., 2022) จึงมีการนำเสนอโซลูชันที่เกี่ยวข้อง ในยุคดิจิทัล ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลจะมีผลกระทบอย่างมากต่อการจัดการ ทรัพยากรมนุษย์ของมหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยควรสรุปประสบการณ์การปฏิบัติของตนและกำหนดกลยุทธ์ และแผนใหม่อย่างแข็งขัน เพื่อปรับตัวให้เข้ากับโอกาสในการพัฒนา ความเสี่ยง และความท้าทายในยุคใหม่ได้ดียิ่งขึ้น การปฏิรูปการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยควรมุ่งเน้นไปที่วิธีการและแพลตฟอร์มเทคโนโลยีดิจิทัล และ ให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพของการประยุกต์ใช้ดิจิทัลอย่างเต็มที่ในการเชื่อมโยงและกระบวนการฝึกอบรมปฏิบัติ เพื่อเน้นคุณค่าเชิงกลยุทธ์ของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ดิจิทัลในการจัดการ การตัดสินใจของมหาวิทยาลัย โดยมุ่งเน้นไปที่หัวข้อ “วิธีปรับปรุงคุณค่าและประโยชน์ของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยด้วย ความช่วยเหลือของการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล”

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลของมหาวิทยาลัยกวาสี พบว่า 1) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยควรมีการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูล มหาวิทยาลัยควรใช้เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อรวบรวม จัดเรียง และวิเคราะห์ข้อมูลทรัพยากรมนุษย์ เพื่อตัดสินใจในการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ โดยใช้ข้อมูล เช่น อายุ การศึกษา สาขาวิชา และตำแหน่งของคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ โดยการวิเคราะห์ข้อมูล เหล่านี้ สามารถทำนายความต้องการและการมีพร้อมของแรงงานในมหาวิทยาลัยในช่วงเวลาในอนาคต ซึ่งจะให้ ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการกำหนดแผนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่สมเหตุสมผล 2) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง กับการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยสู่ความเป็นเลิศและการบริหารจัดการอัจฉริยะ ควรมีการกำหนดและการวาง ยุทธศาสตร์พัฒนามหาวิทยาลัยด้วยระบบเทคโนโลยีการบริหารจัดการอัจฉริยะ เช่น ระบบข้อมูลทรัพยากร มนุษย์ ระบบจัดการการรับสมัครงาน ระบบบริหารการประเมินผล ฯลฯ เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากร มนุษย์เป็นไปอย่างอัตโนมัติและอัจฉริยะ ผ่านระบบเหล่านี้ มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินการสรรหาบุคลากร ฝึกอบรม ประเมินผลการทำงานและงานอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ 3) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยใน การพัฒนาและกำกับติดตามการให้บริการที่ปรับให้เป็นรูปแบบส่วนบุคคล ผู้บริหารมหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญ กับการให้บริการที่ปรับให้เป็นรูปแบบส่วนบุคคลสำหรับบุคลากร เช่น การวางแผนการพัฒนาอาชีพ การวางแผน การอบรม สวัสดิการ ฯลฯ โดยการเข้าใจความต้องการและความคาดหวังของพนักงาน มหาวิทยาลัยสามารถให้

การสนับสนุนและบริการที่เหมาะสมกับการพัฒนาส่วนตัวของพนักงาน และเสริมสร้างความสุขในการทำงานของพนักงาน ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ผู้บริหารควรจัดทำแผนกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลโดยสอดคล้องกับสภาพบริบท ความจำเป็น ความต้องการของหน่วยงาน โดยมีการวิเคราะห์นโยบายเชิงระบบจากข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย อายุ การศึกษา สาขาวิชา และตำแหน่งของคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ผู้จัดทำข้อมูลเชิงทำนายการบริหารจัดการองค์กรด้านทรัพยากรมนุษย์ในอนาคต ภายใต้แผนพัฒนาและยกระดับ คุณภาพองค์กรด้วยระบบเทคโนโลยีอัจฉริยะ และมีการวัดประเมินผลที่ครอบคลุมการบริหารจัดการองค์กรทั้งในด้านของทรัพยากรบุคคล สื่อเทคโนโลยี และระบบการบริหารงาน ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 1) ผู้บริหารควรศึกษาและวิเคราะห์กลยุทธ์ที่เป็นเลิศของหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จมาแล้ว ตลอดจนการวิเคราะห์ผลกระทบเชิงทรัพยากรบุคคลและสังคม เพื่อนำมาสู่การจัดทำแผนกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัล 2) พนักงานระดับปฏิบัติการควรมีการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจในยุคดิจิทัล ทักษะปฏิบัติการในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานตามแผนบริหารการจัดการองค์กรสู่ความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- Bai, C. (2020). Management practice and academic research formula. *Nankai Management Review*, 23(6), 2-11.
- Chen, H. & Fu, L. (2021). "Internet+" Times Higher Education Management Model Innovation. *Chinese Journal of Multimedia and Online Teaching* (Published in the early Lottery), 11(9), 142-144.
- Chen, Y. (2022). Digital transformation of human resources management of modern enterprises. *China's collective economy*, 15(26), 119-120.
- Chen, Y. I. (2022). Exploration on the dimension of enterprise human resource management in the era of big data. *Metallurgical management*, 22(3), 7-9.
- Cui, G. et al. (2020). Informatization human resources management improvement of organizational performance: Case research based on employee empowerment. *Chinese human resources development*, 37(3), 78-92.
- Cui, J. & Wang, Q. (2022). Effectively avoid the risk points of local university teacher recruitment. *human resources*, 6(10), 48-51.
- Deng, G. & Li, M. (2020). Education's artificial intelligence ethics issues and ethical principles discusses. *Electrifying education research*, 41(6), 39-45.
- Feng, X. M. (2022). The innovation path of college education management model under the concept of human-based people-Evaluation of "International Research on Regional Higher Education". *China Education Journal*, 12(1), 116-118.
- Genqiang, L. I. et al. (2022). Developed human resource management practices and employees' active innovation behavior: Perspective of information processing theory. *Scientific and technological management research*, 42(7), 163-170.
- Gong, Y. (2021). In the context of "Internet", the innovation and revelation of higher education management models. *Journal of Changchun Normal University*, 1(12), 123-125.

อนาคตภาพความคาดหวังจากการลงทุนเพื่อการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน
เจนเนอเรชั่นแอลฟาสำหรับโรงเรียนเอกชนพื้นที่กรุงเทพมหานคร*
EXPECTED FUTURE IMAGE FROM INVESTMENT FROM INVESTMENT FOR
EDUCATION OF PARENTS' GENERATION ALPHA STUDENT,
A PRIVATE SCHOOL IN BANGKOK

พรฟ้า ทองสุข^{1*}, รุดียะห์ หะ², ธนัชนันท์ สุขประเสริฐ³ และ วรลักษณ์ ชูกำเน็ด⁴

Pornfa Tongsuk^{1*}, Rudyah Ha², Tanatpan Sukprasert³ and Woralak Chookamnerd⁴

¹นักวิจัยอิสระ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

¹Independent Researcher, Bangkok, Thailand

²คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี ประเทศไทย

²Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkhla University, Pattani, Thailand

³คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

³Faculty of Liberal Arts, Siam University, Bangkok, Thailand

⁴คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา ประเทศไทย

⁴Faculty of Education, Thaksin University, Songkhla, Thailand

*Corresponding author E-mail: pornfapramanda@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครอง 2) เพื่อนำเสนอภาพอนาคตความคาดหวังจากการลงทุนทางการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนเจนเนอเรชั่นแอลฟาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์สอบถามจากผู้ให้ข้อมูล จำนวน 15 คน และแบบสอบถามถึงโครงสร้างในการรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครองนักเรียน มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 191 คน ทำการคัดเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ในการศึกษาภาพความคาดหวังในอนาคต ผลศึกษาได้ข้อค้นพบ ดังนี้ 1) การศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองจากการลงทุนทางการศึกษาให้แก่บุตรเจนเนอเรชั่นแอลฟาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า มีความคาดหวัง 8 ข้อ คือ 1) มีความรู้พื้นฐานตามเกณฑ์ 2) บรรยากาศโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ 3) ได้รับการส่งเสริมทักษะทางด้านภาษา 4) ได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมพิเศษนอกเหนือหลักสูตร 5) สังคมภายในโรงเรียนที่เป็นบวก 6) มีทักษะชีวิตที่ดี 7) มีความสุขในการมาโรงเรียน 8) มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน 2) ภาพอนาคตที่ผู้ปกครองคาดหวังจากการลงทุนเพื่อการศึกษาเมื่อประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ พบว่า ได้ภาพอนาคต 6 แนวทางการจัดการศึกษา คือ 1) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข 2) พัฒนาหลักสูตรที่เน้นให้เด็กเรียนรู้อย่างมีความสุข รวมถึงวัดและประเมินผลจากพัฒนาการมากกว่าผลสัมฤทธิ์ 3) พัฒนาหลักสูตรให้เด็กได้รับความรู้นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง 4) จัดกิจกรรมในหลักสูตรเน้นเสริมสมรรถนะใฝ่เรียนรู้ มีความฉลาดทางสุขภาวะ 5) ออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและเท่าทันสื่อเทคโนโลยี 6) กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นพัฒนาทักษะกระบวนการ

คำสำคัญ: อนาคตภาพ, ความคาดหวัง, การลงทุนเพื่อการศึกษา, เจนเนอเรชั่น

* Received May 4, 2024; Revised June 13, 2024; Accepted June 20, 2024

Abstract

The objectives of this study are: 1) To investigate parental expectations, and 2) To present future expectations resulting from educational investments made by parents of Generation Alpha students in Bangkok. Utilizing a qualitative research methodology, data was collected through interviews with 15 informants and semi-structured questionnaires from 191 parents, selected through purposive sampling. The data was analyzed using content analysis, calculating percentage, mean, standard deviation, and cross-impact analysis to study future expectations. The study revealed the following findings: 1) Parental expectations from educational investments for their Generation Alpha children in Bangkok consist of eight aspects: a) Acquisition of fundamental knowledge according to standards, b) A school environment conducive to learning, c) Enhancement of language skills, d) Extracurricular experiences beyond the curriculum, e) A positive school community, f) Good life skills, g) Happiness in attending school, and h) A strong desire to learn. 2) Future expectations from educational investments, as analyzed through cross-impact analysis, indicated six educational management strategies: a) Designing learning activities to help students develop social skills and happiness, b) Developing curricula that emphasize joyful learning and assessing progress through developmental measures rather than achievement, c) Creating curricula that provide knowledge applicable to real life, d) Organizing curricular activities to enhance curiosity and health intelligence, e) Designing learning that fosters ethical and moral development as well as media literacy, and f) Focusing on process skill development through teaching and learning activities.

Keywords: Future Expectations, Parental Expectations, Educational Investment, Generation Alpha

บทนำ

การลงทุนเพื่อการศึกษาของพ่อแม่ในยุคใหม่ให้กับบุตรเป็นการลงทุนที่มีคุณค่าและคุ้มค่าที่สุดที่สุด เป็นการลงทุนที่ใช้งบประมาณสูงและใช้ระยะเวลานานกว่าจะเห็นผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง ผู้ปกครองจึงมีความพยายามในการเตรียมและค้นหาโรงเรียนที่มีความพร้อมที่สุด ที่สามารถจัดการศึกษาและอบรมสั่งสอนบุตรหลานให้เป็นคนเก่งและคนดี มีทักษะทางด้านวิชาการควบคู่ไปกับทักษะชีวิต โดยเฉพาะโลกยุคปัจจุบันสภาพสังคม สลับซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ยิ่งส่งผลให้เกิดการแข่งขันระหว่างบุคคลมากขึ้น ผู้คนล้วนแต่มุ่งพัฒนาตนเองให้มีความสามารถและมีทักษะทัดเทียมกับผู้อื่นในสังคม คนรุ่นใหม่ที่กำลังเติบโตขึ้นในยุคศตวรรษที่ 21 อย่างเจนเอเรชั่นแอลฟา (Generation Alpha) จึงถูกคาดหวังที่ต้องมีคุณภาพชีวิตและทักษะด้านต่าง ๆ ที่ดีเยี่ยมเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต (Starfish Academy, 2563)

เจนเอเรชั่นแอลฟา (Generation Alpha) หรือเด็กที่เกิดหลังปี พ.ศ. 2553 ถึง พ.ศ. 2568 ซึ่ง Mark McCrindle นักประชากรศาสตร์คนสำคัญ ได้กล่าวถึง บุคลิกลักษณะของบุคคลที่เกิดมาในแต่ละยุคหรือในแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกันออกไปตามการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง และประสบการณ์ที่บุคคลประสบในบริบทของยุคสมัยนั้น มีความเป็นไปได้ว่าเจนเอเรชั่นแอลฟาจะเป็นกลุ่มคนที่ฉลาดที่สุดในเผ่าพันธุ์มนุษย์ เนื่องจากช่วงวัยที่พวกเขาเกิดนั้นมีความเพียบพร้อมของเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างก้าวไกล จึงส่งผลต่อทั้งพฤติกรรม การใช้ชีวิตและความคิดของเด็กกลุ่มนี้ในหลายมิติ พวกเขาจะคุ้นเคยกับการเปลี่ยนแปลง และมีมุมมองในมิติโลก การเรียนรู้และอาชีพการงานที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเจนเอเรชั่นแอลฟาจะเป็นรุ่นลูกของ Generation X (บุคคลที่

เกิดในปี พ.ศ. 2508-พ.ศ. 2522) และ Generation Y (บุคคลที่เกิดในปี พ.ศ. 2523-พ.ศ. 2540) ซึ่งทั้งสองวัยนี้เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ มีแนวคิดที่เปิดกว้าง และมีความมั่นคงในการทำงาน ซึ่งเด็กเจนเอเรชั่นแอลฟาเป็นเด็กที่เกิดจากพ่อแม่ที่มีการศึกษาสูงและมีลูกน้อย จึงมีผลทำให้พ่อแม่มีความคาดหวังที่จะให้บุตรได้รับการศึกษาที่ดีที่สุดเพื่ออนาคตภายภาคหน้า หากการลงทุนเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสถาบันครอบครัวแล้ว คงเริ่มต้นจากการที่พ่อแม่สละทรัพยากรและเวลา โดยการลงทุนในมิติทางการศึกษา จะเน้นความสำคัญของการปลูกฝังอบรมความรู้ ทักษะ และค่านิยมอันดีงามให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลตั้งแต่ช่วงวัยเด็ก เยาวชน จนถึงผู้ใหญ่ทำงาน เหล่านี้เป็นการลงทุนที่ให้ผลประโยชน์คุ้มค่า จากการศึกษางานวิจัยการลงทุนในเด็กครัวเรือนไทย มีประเด็นที่ครัวเรือนมีการลงทุนในเด็ก ด้านรายจ่ายเพื่อการศึกษา ประกอบด้วย 1) กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่อเดือนสูงจะมีจำนวนสมาชิกของครัวเรือนและจำนวนสมาชิกวัยเด็กน้อยกว่ากลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำ นั้นแสดงให้เห็นถึงความพร้อมของครอบครัวที่มีรายได้สูงแต่กลับมีสมาชิกในครอบครัวน้อยทำให้มีความสามารถในการเลี้ยงดูบุตรหรือลงทุนพัฒนาทุนมนุษย์ได้อย่างเต็มที่ 2) กลุ่มครอบครัวที่มีรายได้สูงก็จะมีรายจ่ายการลงทุนด้านการศึกษาที่สูงตามไปด้วย และ 3) ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนมีผลต่อรายจ่ายการลงทุนด้านการศึกษาหมายความว่าเมื่อหัวหน้าครอบครัวมีระดับการศึกษาที่สูงก็จะมีรายจ่ายการลงทุนด้านการศึกษาให้กับบุตรที่สูงตามไปด้วย งานวิจัยดังกล่าวได้ทำการศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2554 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่หัวหน้าครัวเรือนจะเป็นกลุ่มบุคคลในวัย Generation X และ Generation Y ส่วนบุตร คือ กลุ่มบุคคลเจนเอเรชั่นแอลฟา (Generation Alpha) และผลการวิจัยให้การสนับสนุนว่า พ่อแม่ของเด็กเจนเอเรชั่นแอลฟา (Generation Alpha) ให้ความสำคัญในการเลี้ยงดูบุตรเป็นอย่างดี โดยเฉพาะด้านการให้การศึกษาจัดเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของคนในประเทศ การศึกษายังช่วยให้คนเจริญงอกงาม ทั้งทางปัญญา จิตใจ ร่างกายและสังคม มีส่วนสำคัญยิ่งในการสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถมีทักษะขั้นพื้นฐานที่จำเป็น มีลักษณะจิตใจที่ดีงาม มีความพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อตนเองและสังคม ทั้งยังมีความพร้อมที่จะประกอบอาชีพการงานได้ ดังนั้นระบบการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการสร้างคนให้มีความรู้ ความสามารถ (ประเวศ วะสี, 2544)

การเตรียมพร้อมเรื่องการศึกษาให้ลูกในวันนี้จึงเป็นเรื่องสำคัญ การให้การศึกษา การเลือกโรงเรียนจะมีผลต่อเขาไปตลอดชีวิต เพราะโรงเรียนจะเป็นสังคมของเขา ผู้ให้แนวความคิด การแสดงออกกับบุคคลอื่นนอกเหนือจากบุคคลในครอบครัว และไปจนถึงสาขาวิชาที่เขาชอบ สู่ภาควิชาที่เขาสนใจและนำไปสู่อาชีพและการดำเนินชีวิตของเขาในที่สุด ชูลส์ (Starfish Academy, 2563) อธิบายว่า มนุษย์ยอมแสวงหาทักษะและความรู้ ซึ่งถือเป็นคุณสมบัติของมนุษย์ การใช้เวลาว่างเพื่อฝึกฝนทักษะ เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของมนุษย์ให้สูงขึ้นนั้นจะทำให้มนุษย์มีคุณภาพที่ดีขึ้น และมีประสิทธิภาพสูงขึ้น นอกจากนี้ยังถือว่าการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้รายได้ที่แท้จริงต่อหัวของคนทำงานสูงขึ้นอย่างมาก และอาจเป็นส่วนสำคัญที่สุดของระบบเศรษฐกิจ ที่ทำให้เศรษฐกิจของประชาชาติมีมูลค่าที่เพิ่มขึ้น ซึ่งการที่ชูลส์ ถือว่าการศึกษาเป็นทุนมนุษย์ (Human Capital) นั้นเพราะเชื่อว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งปัจจัยหนึ่งที่มีผลก่อให้เกิดการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ การลงทุนทางด้านการศึกษาคือเป็นการลงทุนสร้างมนุษย์ ซึ่งมีผลสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2550-พ.ศ. 2559 ผู้วิจัยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ด้านบุคลากร ด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมนักเรียน และด้านสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน ผลการวิเคราะห์ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน เรียงลำดับความคาดหวังจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านครูผู้สอน ด้านสถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม ด้านผู้เรียน ด้านเนื้อหาสาระในการศึกษา ด้านผู้บริหารและบุคลากร

ด้านรูปแบบและวิธีการเรียนการสอน ด้านเงินทุนสนับสนุน และด้านสื่ออุปกรณ์ ซึ่งด้านที่มีความคาดหวังสูงสุด คือ ด้านบุคลากร คือ ครูผู้สอนมีจิตใจดี มีเมตตา ให้ความรักกับนักเรียนด้วยความจริงใจ มีจิตวิญญาณของความเป็นครู (กรณิการ์ โชว์สูงเนิน, 2554); (วรนน โสวรรณ และคณะ, 2556); (กาญจนา ลอเลิศ และคณะ, 2559) แต่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้มุ่งประเด็นการศึกษาไปที่ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนเจนอเรชั่นแอลฟาที่มีต่อการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นเจนอเรชั่นที่เริ่มจะเข้าสู่ระบบการศึกษา บุคคลในแต่ละเจนอเรชั่นจะอยู่ในช่วงยุคที่มีสภาพสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมแตกต่างกัน ความคาดหวังของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาก็น่าจะเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทสังคมเช่นเดียวกัน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงกำหนดประเด็นการศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนเจนอเรชั่นแอลฟาที่มีต่อการจัดการศึกษา เพื่อสร้างภาพเหตุการณ์ที่อธิบายถึงแนวโน้มของเหตุการณ์ความเป็นไปได้ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตจากความจริงปัจจุบันโดยอาศัยข้อมูลจากกระบวนการวิจัยอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ความคาดหวังจากการลงทุนทางการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน เจนอเรชั่นแอลฟาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อนำเสนอภาพอนาคตความคาดหวังจากการลงทุนทางการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน เจนอเรชั่นแอลฟาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงอนาคต (Future Research) เก็บข้อมูลด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

1. ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา คือ อนาคตของคนในยุคเจนอเรชั่นแอลฟา แนวคิดความคาดหวัง แนวคิดการลงทุนเพื่อการศึกษา ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแบบสัมภาษณ์
2. เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ความคาดหวังจากการลงทุนเพื่อการศึกษา ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนเจนอเรชั่นแอลฟา
3. วิเคราะห์อนาคตภาพความคาดหวังของผู้ปกครองจากการการลงทุนทางการศึกษาให้แก่บุตรเจนอเรชั่นแอลฟา โดยประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (Cross Impact Analysis) กำหนดเหตุการณ์อนาคตภาพที่ผู้ปกครองคาดหวัง

กลุ่มตัวอย่าง

1. สำหรับการสัมภาษณ์ในงานวิจัยนี้ เป็นผู้ปกครองนักเรียนจากโรงเรียนเอกชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้
 - 1.1 ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีบุตรอยู่ชั้นอนุบาล 1-3 หรือ ประถมศึกษาปีที่ 1-3
 - 1.2 ผู้ปกครองของนักเรียนเจนอเรชั่นแอลฟาที่มีความรู้ในด้านการจัดการศึกษา
 - 1.3 ผู้ปกครองของนักเรียนเจนอเรชั่นแอลฟาที่ให้ความร่วมมือกับการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน
 - 1.4 ผู้ปกครองของนักเรียนเจนอเรชั่นแอลฟาที่มีความคาดหวังจากการลงทุนเพื่อการศึกษาให้แก่บุตรหลาน

2. สำหรับการวิเคราะห์อนาคตภาพความคาดหวังจากผู้ปกครองที่มีบุตรหลานอยู่ในระบบโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยมีบุตรหลานกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล 1-3 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวนทั้งสิ้น 191 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ โดยข้อคำถามในการสัมภาษณ์เป็นการสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนเจนเนอร์เรชั่นแอลฟาจากการลงทุนเพื่อการศึกษาให้แก่บุตร โดยมีรายละเอียดการสร้าง ดังนี้

1.1 ร่างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างโดยกำหนดประเด็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนเจนเนอร์เรชั่นแอลฟาจากการลงทุนเพื่อการศึกษาให้แก่บุตร

1.2 นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามและภาษาที่ใช้ จากนั้นดำเนินการปรับปรุงข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ และปรับภาษาให้เข้าใจง่ายยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้จริง

2. แบบสอบถามสำหรับการวิเคราะห์อนาคตภาพมีลักษณะแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีรายละเอียดการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1 สร้างแบบสอบถามสำหรับการวิเคราะห์อนาคตภาพมีลักษณะแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว อาชีพ รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับความคาดหวังจากการลงทุนเพื่อการศึกษา จำนวน 8 ข้อ และตอนที่ 3 คำถามปลายเปิด จำนวน 4 ข้อ โดยกำหนดความหมายคะแนนระดับความคาดหวังของผู้ปกครอง ดังนี้

5 หมายถึง คาดหวังระดับมากที่สุด

4 หมายถึง คาดหวังระดับมาก

3 หมายถึง คาดหวังระดับปานกลาง

2 หมายถึง คาดหวังระดับน้อย

1 หมายถึง ไม่คาดหวัง

2.2 นำแบบสอบถามในตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับความคาดหวังจากการลงทุนเพื่อการศึกษา จำนวน 8 ข้อ ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และความตรงเชิงผิวเผิน (Face Validity) โดยแต่ละข้อต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 จึงจะถือว่ามีความสอดคล้องตามเกณฑ์ ที่กำหนด

2.3 วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งผลปรากฏว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบสอบถาม อยู่ ระหว่าง 0.8-1.00 ทั้งนี้ บางข้อคำถามมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงการใช้ภาษาให้มีความกระชับและ เข้าใจง่ายยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนแรกที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำข้อมูลจากนี้วิเคราะห์หาสถานการณ์หรืออนาคตที่ผู้ปกครองคาดหวังจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน

2. นำผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากส่วนแรกที่ได้สอบถามอนาคตภาพความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนเจนเนอร์เรชั่นแอลฟามาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อดูลำดับอนาคตภาพที่ผู้ปกครองคาดหวัง โดยการแปลค่าระดับความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนเจนเนอร์เรชั่นแอลฟา ใช้เกณฑ์ในการแปลผล ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

- 1.00-1.49 ผู้ปกครองไม่มีความคาดหวังเรื่องนี้
- 1.50-2.49 ผู้ปกครองมีความคาดหวังเรื่องนี้ในระดับน้อย
- 2.50-3.49 ผู้ปกครองมีความคาดหวังเรื่องนี้ในระดับปานกลาง
- 3.50-4.49 ผู้ปกครองมีความคาดหวังเรื่องนี้ในระดับมาก
- 4.50-5.00 ผู้ปกครองมีความคาดหวังเรื่องนี้ในระดับมากที่สุด

3. วิเคราะห์อนาคตภาพความคาดหวังโดยปรับใช้การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (Cross Impact Analysis) โดยการนำความคาดหวังที่มากที่สุดจากการวิเคราะห์ 4 อันดับแรก มากำหนดเป็นกลยุทธ์เสนอแนะให้แก่สถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) สถานการณ์ความคาดหวังจากการลงทุนทางการศึกษาให้แก่บุตรเจเนอเรชันแอลฟาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และ 2) ภาพอนาคตความคาดหวังจากการลงทุนทางการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน เจเนอเรชันแอลฟา

1. ผลการศึกษาสถานการณ์ความคาดหวังจากการลงทุนทางการศึกษาให้แก่บุตรเจเนอเรชันแอลฟาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ปกครองของนักเรียนเจเนอเรชันแอลฟา โรงเรียนเอกชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร คาดหวังจากการจัดการศึกษา เมื่อนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา พบว่า การศึกษาที่ดีและการมีความรู้ตรงตามเกณฑ์ มีพัฒนาการที่เหมาะสมกับช่วงวัย ผู้ปกครองคาดหวังที่จะให้โรงเรียนให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของเด็กให้เหมาะสม ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความสามารถและความถนัด ซึ่งผู้ปกครองไม่เห็นด้วยกับการตัดสินความสามารถเด็กจากคะแนนสอบเป็นหลักไม่เร่งรัดหรือกดดันเด็กให้ต้องแข่งขัน นอกจากนี้ บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการมีครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ผู้ปกครองเชื่อว่าคุณครูเป็นปัจจัยสำคัญที่จะกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้และเกิดการซึมซับเลียนแบบ จึงคาดหวังให้เด็กได้อยู่ในบรรยากาศโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และได้รับความอบอุ่นจากการดูแลของครู ต่อมาผู้ปกครองคาดหวังที่จะให้เด็กได้รับการส่งเสริมทักษะทางด้านภาษา ยุคสมัยที่โลกเชื่อมต่อกันอย่างรวดเร็ว ผู้ปกครองจึงอยากให้บุตรหลานมีความกล้าในการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศ มีทักษะภาษาอังกฤษที่สามารถใช้ในสถานการณ์จริงได้มากกว่าการทำข้อสอบได้ตลอดจนการได้รับประสบการณ์ผ่านกิจกรรมพิเศษนอกเหนือหลักสูตร เด็กก็ควรได้รับการส่งเสริมให้ได้แสดงออกและมีความเป็นเลิศด้วยเช่นกัน เช่น ทักษะทางการกีฬา ทักษะเฉพาะด้านอื่น ๆ สิ่งนี้จะส่งผลให้นักเรียนมีความสุขกับการเรียนรู้ในโรงเรียน

นอกจากนี้ สังคมภายในโรงเรียนของลูกควรมีความปลอดภัยเวลาอยู่โรงเรียน โดยอย่างน้อยที่สุดคาดหวังให้ลูกสามารถปรับตัวและใช้ชีวิตร่วมกับคนอื่น ๆ ในสังคมโรงเรียนได้อย่างมีความสุข มีทักษะชีวิตที่ดี เป็นคนดีสามารถเติบโตใช้ชีวิตในสังคมที่ตอนนี้มีความเสี่ยงรอบด้านได้อย่างปลอดภัยได้ มีจรรยาบรรณที่น่าใจต่อเพื่อน ๆ ในโรงเรียน สามารถรับผิดชอบต่อสังคม เป็นคนดีที่สังคมพึงพาได้ รวมถึงสามารถเอาตัวรอดจากสังคมปัจจุบันและสังคมในอนาคต สามารถยืนบนโลกใบนี้ได้ด้วยตัวของเขาเอง และประการที่สำคัญที่สุด คือ ลูกต้องมีความสุขกับการมาโรงเรียน เพราะผู้ปกครองเชื่อว่าการมีความสุขที่ได้มาโรงเรียนจะทำให้เด็กสนุกเกิดการเรียนรู้ นำมาซึ่งผลการเรียนที่ดีเอง และเด็กจะมีความใฝ่เรียนรู้ คิดเป็นและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ ผู้ปกครองเห็นว่าการเรียนไม่ควรเป็นเรื่องยาก ไม่ควรเคร่งครัดวิชาการมากเกินไป แต่การเรียนรู้ควรเป็นเรื่องสนุกที่ให้ความรู้และสร้างสังคมที่ดีในเวลาเดียวกัน

2. ภาพอนาคตความคาดหวังจากการลงทุนทางการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน เจเนอเรชันแอลฟา

ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนเจเนอเรชันแอลฟา จำนวน 191 คน โดยนำความคาดหวังที่ได้จากผลการศึกษาในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 นำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อด้วยการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (Cross Impact Analysis) เพื่อกำหนดเป็นแนวทางให้แก่สถานศึกษาในการออกแบบหลักสูตรการจัดการศึกษาในอนาคต โดยข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครองที่ให้ข้อมูลอธิบายได้ว่าผู้ปกครองที่ตอบส่วนใหญ่เป็นคุณแม่ ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 36-40 ปี สถานภาพครอบครัวส่วนใหญ่ทั้งคุณพ่อและคุณแม่ของนักเรียนอาศัยอยู่ด้วยกันคิดเป็นร้อยละ 90.1 ผู้ปกครองส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 66 ส่วน และประกอบอาชีพเป็นพนักงานองค์กรเอกชนในสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.8 โดยส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 40,000 บาท จากข้อมูลพื้นฐานจะเห็นได้ว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นผู้มีการศึกษาในระดับสูงและเป็นกลุ่มผู้มีรายได้สูงผลการสำรวจความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนจากการลงทุนทางการศึกษาให้แก่บุตรเจเนอเรชันแอลฟาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผล และการจัดอันดับความคาดหวังจากการจัดการลงทุนเพื่อการศึกษา

ภาพอนาคตที่คาดหวัง	ความคาดหวังต่อผู้เรียน		แปลผล	อันดับความคาดหวัง
	Mean	S.D.		
1. เด็กมีความรู้พื้นฐานตรงตามเกณฑ์	4.54	.613	มากที่สุด	7
2. บรรยากาศโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.55	.612	มากที่สุด	6
3. ได้รับการส่งเสริมทักษะทางด้านภาษา	4.64	.543	มากที่สุด	4
4. ได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมพิเศษนอกเหนือหลักสูตร	4.20	.715	มาก	8
5. สังคมภายในโรงเรียนที่เป็นบวก	4.61	.549	มากที่สุด	5
6. เด็กมีทักษะชีวิตที่ดี	4.70	.535	มากที่สุด	2
7. เด็กมีความสุขในการมาโรงเรียน	4.84	.410	มากที่สุด	1
8. เด็กมีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	4.68	.532	มากที่สุด	3

จากตารางที่ 1 ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์จากความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนเจเนอเรชันแอลฟา พบว่า ภาพความคาดหวังจากการลงทุนเพื่อการศึกษาที่ผู้ปกครองนักเรียนเห็นสอดคล้องกันมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยความคิดเห็น พบว่า อนาคตที่คาดหวังมากที่สุด คือ ภาพที่เด็กมีความสุขกับการมาโรงเรียน รองลงมา คือ ภาพการที่ผู้เรียนมีทักษะชีวิตในอนาคตที่ดี เด็กมีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และภาพความคาดหวังที่น้อยที่สุด คือ ภาพที่โรงเรียนจัดกิจกรรมพิเศษนอกเหนือหลักสูตร

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับให้มีความสอดคล้องตรงกับความคาดหวังที่แท้จริงของผู้ปกครองนักเรียน ตอนที่ 3 ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ให้ผู้ปกครองที่ตอบเรียงลำดับความคาดหวัง ซึ่งเมื่อนำลำดับจากค่าเฉลี่ยมาพิจารณาประกอบกับผลการจากการเรียงลำดับของผู้ปกครองเอง ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการจัดลำดับอนาคตภาพที่ผู้ปกครองคาดหวัง

อันดับภาพที่คาดหวัง	ภาพที่คาดหวัง		4 ภาพอนาคตที่ผู้ปกครองคาดหวัง
	จากค่าเฉลี่ย	จากการให้เลือกอันดับ	
อันดับ 1	เด็กมีความสุขในการมาโรงเรียน	เด็กมีความสุขในการมาโรงเรียน	เด็กมีความสุขในการมาโรงเรียน
อันดับ 2	เด็กมีทักษะชีวิตที่ดี	เด็กมีความรู้พื้นฐานตรงตามเกณฑ์	เด็กมีทักษะชีวิตที่ดี
อันดับ 3	เด็กมีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	เด็กมีทักษะชีวิตที่ดี	เด็กมีความรู้พื้นฐานตรงตามเกณฑ์
			เด็กมีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน

จากตารางที่ 2 การจัดลำดับอนาคตภาพ ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นพ้องกันว่า คาดหวังที่จะเห็นภาพเด็ก ๆ มีความสุขในการมาโรงเรียนมากที่สุดเป็นอันดับแรก ภาพที่คาดหวังอันดับต่อมา คือ ภาพเด็กมีทักษะชีวิตที่ดี มีความรู้พื้นฐานตรงตามเกณฑ์ และสุดท้ายการคาดหวังให้เด็กมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน จากอนาคตภาพทั้งหมดที่เป็น ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนเจนอเรชั่นแอลฟาเมื่อมาทำการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ปรากฏผล ดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงการประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ภาพอนาคตที่ปกครองนักเรียนเจนอเรชั่นแอลฟา คาดหวังจากการลงทุนเพื่อการศึกษา

ภาพอนาคต	การจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความคาดหวังผู้ปกครองนักเรียนเจนอเรชั่นแอลฟา			
	A- ความสุข	B-ทักษะชีวิต	C-ความรู้	D-ใฝ่รู้ใฝ่เรียน
A-ความสุข	A affects A			
B-ทักษะชีวิต	บูรณาการเรียนรู้ให้ผู้เรียน มีทักษะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (B affects A)	B affects B		
C-ความรู้	หลักสูตรควรเน้นให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข (C affects A)	ความรู้ที่ผู้เรียนได้รับจาก หลักสูตรต้องได้ใช้ ประโยชน์ในชีวิตจริง (C affects B)	C affects C	
D-ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	กิจกรรมในหลักสูตรเน้น การเรียนรู้ ที่ให้เด็กมีความสุข ฉลาดทางสุขภาวะ (D affects A)	คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของ เด็ก ก่อให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม และเท่าทันสื่อ เทคโนโลยี (D affects B)	สร้างคุณลักษณะใฝ่ เรียนรู้ เน้นให้เด็กได้ ความรู้ผ่านการพัฒนา ทักษะกระบวนการ (D affects C)	D affects D

จากตารางที่ 3 การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ภาพอนาคตที่ปกครองคาดหวังจากการลงทุน เพื่อการศึกษา พบว่า ได้กลยุทธ์ในการจัดการศึกษา 6 แนวทาง คือ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข หลักสูตรควรเน้นให้เด็กเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข วัดและประเมินผลจากพัฒนาการ มากกว่าผลสัมฤทธิ์ พัฒนาหลักสูตรให้เด็กได้ความรู้วิชาการที่ได้ใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง กิจกรรมในหลักสูตรเน้น เสริมสมรรถนะใฝ่เรียนรู้ และมีความฉลาดทางสุขภาวะ ออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ มีคุณธรรมจริยธรรมเท่าทันสื่อเทคโนโลยี และกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการพัฒนาทักษะที่ก่อให้เกิดคุณลักษณะ ใฝ่เรียนรู้

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพการณ์ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนจากการลงทุนทางการศึกษาให้แก่บุตร เจนอเรชั่นแอลฟาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวัง 8 สถานการณ์ คือ 1) เด็กมีความรู้ พื้นฐานตรงตามเกณฑ์ 2) บรรยากาศโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) ได้รับการส่งเสริมทักษะทางด้านภาษา 4) ได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมพิเศษนอกเหนือหลักสูตร 5) สังคมภายในโรงเรียนที่เป็นบวก 6) เด็กมีทักษะ ชีวิตที่ดี 7) เด็กมีความสุขในการมาโรงเรียน และ 8) เด็กมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ภาพทั้งหมดเป็นเหตุการณ์คาดหวัง จากผู้ปกครองที่สามารถทำให้ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสามารถพัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามแนวโน้ม ความคาดหวังในอนาคต

จากภาพเหตุการณ์คาดหวังที่อธิบายถึงแนวโน้มของการจัดการศึกษาที่ควรเป็นไปในอนาคตนี้สำหรับ เจเนอเรชันแอลฟา ดังที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังให้เด็กนักเรียนมีความสุข ทักษะชีวิตที่ดี มีความรู้ และความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ข้อค้นพบนี้มีความน่าสนใจที่แม้ยุคสมัยปัจจุบันจะเป็นยุคที่เทคโนโลยีและวิทยาการต่าง ๆ มีความล้ำสมัย กว่ายุคอื่น แต่ผู้ปกครองยังคงคาดหวังในเรื่องความสุขของบุตรเป็นอันดับแรก มากกว่าการคาดหวังในเชิง ความสามารถทางวิชาการหรือความก้าวหน้าทางวิชาชีพ สาเหตุที่ความคาดหวังเป็นไปในลักษณะนั้นเป็นเพราะว่า เด็กเจเนอเรชันแอลฟา เป็นรุ่นลูกของ Gen Y และ Z คน Gen Y และ Z เป็นวัยทำงาน มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไปแล้ว เป็นบุคคลที่มีความรู้ มีแนวคิดและความคิดเปิดกว้าง มีความคิดสร้างสรรค์มีความมั่นคงในการทำงานและเริ่มมี ความเพียบพร้อมในการดูแลครอบครัว มีความสมดุลระหว่างงานกับครอบครัว เด็กเจเนอเรชันแอลฟาวัยนี้กำลัง เป็นเด็กอนุบาลที่เกิดจากพ่อแม่ที่มีอายุมาก มีลูกน้อย มีเงินทองที่ไม่ต้องดิ้นรนมากเท่ารุ่นอื่น จึงมีผลทำให้พ่อแม่ มีความคาดหวังที่จะให้ลูกมีความสุขในทุกด้านของชีวิตเป็นอันดับแรก ซึ่งก็สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของการจัด การศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2562 ที่มุ่งเน้นพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา เน้นให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น การลงมือปฏิบัติ ผ่านสื่อที่หลากหลายและเรียนรู้อย่างมีความสุข ข้อค้นพบยังสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ พัชรภา ตันติชูเวช ที่ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเจเนอเรชัน แอลฟาที่เหมาะสมกับสังคมไทย ซึ่งพบว่า ควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความรู้และทักษะชีวิต รวมถึง การสื่อสารเพื่อลดความขัดแย้งในสังคม การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนเจเนอเรชันแอลฟาให้เหมาะสมกับบริบท ของสังคมไทยในอนาคต (พัชรภา ตันติชูเวช, 2554)

2. จากผลการศึกษาสามารถนำเสนอภาพอนาคตความคาดหวังจากการลงทุนทางการศึกษาของผู้ปกครอง นักเรียนเจเนอเรชันแอลฟาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังให้เด็กนักเรียนมี 4 ประการ คือ ความสุข ทักษะชีวิต ความรู้ และความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ซึ่งภาพเหล่านี้เป็นภาพเหตุการณ์คาดหวังที่อธิบายถึง แนวโน้มของการจัดการศึกษาที่ควรเป็นไปในอนาคต แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาในอนาคตของเจเนอเรชัน แอลฟาเพื่อตอบสนองความคาดหวังของผู้ปกครอง รายละเอียดในแต่ละแนวทาง มีดังนี้

แนวทางที่ 1 บุรณาการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข หลักสูตรการเรียนรู้ แบบบูรณาการที่เหมาะสมกับเด็กเจเนอเรชันแอลฟาควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต เตรียมพร้อมในการออกไปสู่สังคม มีจิตสำนึกที่ดี มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมไทยคาดหวัง เพื่อให้เติบโตเป็นมนุษย์ที่สามารถอยู่รอดในสังคม ได้อย่างมีความสุข

แนวทางที่ 2 พัฒนาหลักสูตรที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข การส่งเสริมให้จัดกระบวนการเรียนรู้ ที่ให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในทุกด้านเหมาะสมกับช่วงวัย คำนึงถึงความถนัดและความแตกต่างของผู้เรียน

แนวทางที่ 3 พัฒนาหลักสูตรให้ผู้เรียนได้ความรู้วิชาการที่ได้ใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง หลักสูตรควรจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กได้นำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง โดยการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อติดตามและแลกเปลี่ยนถึงพัฒนาการของผู้เรียน รวมถึงส่งเสริมพัฒนาการทักษะทางสังคม อาทิ จัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรที่บูรณาการทักษะทางด้าน EF (Executive Functions) ธนาการความดี กิจกรรมจิตอาสา

แนวทางที่ 4 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเสริมสมรรถนะใฝ่เรียนรู้ และมีความสุข ทางสุขภาวะ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีควรกระตุ้นให้เด็กสนใจเรียนรู้ต่อยอดด้วยตนเอง สร้างนิสัยรักการอ่าน สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เด็กมีความรักในการเรียนรู้

แนวทางที่ 5 ออกแบบการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และเท่าทันสื่อ เทคโนโลยี ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่บูรณาการกิจกรรมที่พัฒนาทักษะทางความคิดในการสอนจริยธรรม และมารยาท รวมถึงการติดตามประเมินผลพัฒนาการในด้านนี้ร่วมกับผู้ปกครอง โดยมุ่งเน้นให้เด็กสามารถปรับตัว ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยโดยยังคงปฏิบัติตนภายใต้ค่านิยมศีลธรรมอันดีงามของสังคมได้

แนวทางที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะที่ก่อให้เกิดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ กำหนดตัวชี้วัดหลักด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ลดบทบาทของครูในการสอนเนื้อหาเพิ่มทักษะกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุข มีความใฝ่เรียนรู้ และทักษะชีวิตที่ดีนั้นสอดคล้องกับแนวโน้มการศึกษาในอนาคตที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะทางสังคม พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์สังคม สถาบันทางการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการออกแบบสมรรถนะของผู้เรียนอย่างโรงเรียนจึงถูกคาดหวังในเรื่องนี้ อย่างไรก็ตาม ความคาดหวังของผู้ปกครองอันดับ 3 คือการมีทักษะชีวิตที่ดี ด้วยเจเนอเรชั่นแอลฟาเกิดและดำรงชีวิตอยู่ในโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี รวมถึงสิ่งแวดล้อม การศึกษาจึงต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ทักษะแห่งอนาคตใหม่ หรือ 21st Century Skills ที่มีความจำเป็นและสำคัญต่อการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนทักษะหนึ่ง คือ ทักษะชีวิตและการทำงาน ประกอบไปด้วย การปรับตัว ทักษะสังคม การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ภาพเหล่านี้จึงอาจเป็นประโยชน์ในการอธิบายถึงแนวโน้มของแนวทางการจัดการศึกษาที่ควรเป็นไปในอนาคตของเจเนอเรชั่นแอลฟาเพื่อตอบสนองความคาดหวังของผู้ปกครองและสังคมประเทศชาติ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาสถานการณ์ความคาดหวังจากการลงทุนทางการศึกษาให้แก่บุตรเจเนอเรชั่นแอลฟาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวัง 8 สถานการณ์ คือ 1) เด็กมีความรู้พื้นฐานตรงตามเกณฑ์ 2) บรรยากาศโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) ได้รับการส่งเสริมทักษะทางด้านภาษา 4) ได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมพิเศษนอกเหนือหลักสูตร 5) สังคมภายในโรงเรียนที่เป็นบวก 6) เด็กมีทักษะชีวิตที่ดี 7) เด็กมีความสุขในการมาโรงเรียน และ 8) เด็กมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ภาพอนาคตความคาดหวังจากการลงทุนทางการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนเจเนอเรชั่นแอลฟาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ภาพเหตุการณ์คาดหวังอธิบายถึงแนวโน้มของการจัดการศึกษาที่ควรเป็นไปในอนาคต ในแต่ละแนวทาง มีดังนี้ แนวทางที่ 1 บุคลากรเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข แนวทางที่ 2 พัฒนาหลักสูตรที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข แนวทางที่ 3 พัฒนาหลักสูตรให้ผู้เรียนได้ความรู้วิชาการที่ได้ใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง แนวทางที่ 4 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเสริมสมรรถนะใฝ่เรียนรู้ และมีความฉลาดทางสุขภาวะ แนวทางที่ 5 ออกแบบการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาคูณธรรมจริยธรรม แนวทางที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะที่ก่อให้เกิดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ จากข้อสรุปที่ค้นพบดังที่กล่าวมาข้างต้นสถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรครูให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขมีการประสานความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา และควรมีการศึกษาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผลการศึกษาความคาดหวังจากการลงทุนทางการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนเจเนอเรชั่นแอลฟาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ โชว์สูงเนิน. (2554). การศึกษาสภาพเศรษฐกิจสังคม และค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว. ใน วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กาญจนา ลอเลิศ และคณะ. (2559). ความคาดหวังของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาในจังหวัดลำปาง. วารสารวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 11(1), 89-101.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน์.
- ประเวศ วะสี. (2544). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. จุลสารการท่องเที่ยว, 20(3), 33-41.
- พัชรภา ตันติชูเวช. (2554). แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเจเนอเรชันแอลฟาให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยในอนาคต. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรนน โสวรรณ และคณะ. (2556). ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษากลุ่มเครือข่าย สถานศึกษาเอกชน กลุ่มที่ 10 สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 4(2), 138-148.
- Starfish Academy. (2563). Gen Alpha เด็กยุคใหม่ที่ฉลาดที่สุดในเผ่าพันธุ์มนุษย์. เรียกใช้เมื่อ 22 มีนาคม 2566 จาก <https://www.starfishlabz.com/blog/140-gen-alpha>

แนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
ของศูนย์การบริหารจัดการศึกษาสาละวิน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2*
GUIDELINES FOR LEARNING MANAGEMENT IN THE 21st CENTURY OF
THE SA LA WIN EDUCATIONAL MANAGEMENT CENTER UNDER
THE MAE HONG SON PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 2

ธันตพร เตื่อน่อ*, สุนทร ทองคำพงศ์ และ วิทยา พัฒนเมธาดา

Tanatpom Ternor*, Sunate Thongkampong and Witaya Putmetada

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก ประเทศไทย

Faculty of Education, Northern College, Tak, Thailand

*Corresponding author E-mail: tanatpomlovepooh@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การบริหารจัดการศึกษาสาละวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 และ 2) หาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การบริหารจัดการศึกษาสาละวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ใช้การวิจัยแบบผสม แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 113 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ มีโครงสร้างวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38, \sigma = 0.25$) เรียงจากสูงไปต่ำ คือ การกำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้, การประเมินผลการจัดการเรียนรู้, การส่งเสริมและพัฒนาครู และการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ ปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่พบ คือ ไม่นำผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมไปกำหนดเป็นนโยบาย ไม่ปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 ไม่มีงบประมาณพัฒนาเครือข่ายการสื่อสารภายใน ไม่มีโครงการจัดหาทรัพยากรการศึกษา และไม่สร้างความรู้ ความเข้าใจเป้าหมายวัตถุประสงค์การพัฒนาเครื่องมือวัดผลให้แก่ครู ไม่มีการสะท้อนผลเพื่อนำไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์บริบทเพื่อใช้กำหนดเป็นนโยบายการจัดการเรียนรู้ ร่วมมือกันจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสม่ำเสมอต่อเนื่อง มีโครงการระดมทรัพยากรการศึกษาสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และชี้แจงให้ครูเข้าใจในเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตรงกัน

คำสำคัญ: การบริหาร, การจัดการเรียนรู้, ศตวรรษที่ 21

* Received June 5, 2024; Revised June 26, 2024; Accepted July 6, 2024

Abstract

This research aims to 1) Study the conditions and problems of learning management in the 21st century of the Salawin educational management center under the Mae Hong Son primary educational service area office 2 and 2) Find ways to develop learning management in the 21st century of the Salawin educational management center under the Mae Hong Son primary educational service area office 2, used was mixed methods research, divided into 2 stages. The target group was 113 school administrators and teachers, and 9 experts. The tools were questionnaires and structured interviews. Data were analyzed by finding frequencies, percentages, means, standard deviations and content analysis. The research results found that. Condition of learning management in the 21st century overall is at a high level ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.25$) Arranged from high to low is Setting learning management policy, evaluating learning management results, promoting and developing teachers and support for learning management, respectively. The problem of learning management in the 21st century that is found is that the results of environmental analysis are not used to formulate policies. The curriculum is not updated to be consistent with learning management and skills in the 21st century. There is no budget to develop an internal communication network. There is no project to provide educational resources. and does not create knowledge goal understanding objectives of developing measurement tools for teachers There is no reflection on the results to develop learning management. Guidelines for developing learning management. The educational institutions should analyze the context in order to formulate learning management policies. Collaborate to organize professional learning community activities on a regular basis. There is a project to mobilize educational resources to support learning management. and explain to teachers the goals The objectives of the learning management evaluation are the same.

Keywords: Administration, Learning Management, The 21st Century

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 กำหนดทิศทางและกรอบแนวทางการศึกษาของชาติไว้หลายประการ เน้นการปฏิรูปกระบวนการบริหารงานการศึกษา ได้แก่ การจัดการศึกษา การเรียนรู้ การบริหารและจัดการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา และทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579 ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐาน ของพลเมืองไทยที่มีทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะความรู้ ความสามารถและสมรรถนะ ตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ สถานศึกษาทุกระดับสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน แหล่งเรียนรู้ สื่อ ตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน ซึ่งการที่จะจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการสู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3 กระบวนการ คือ การบริหาร การเรียนการสอน และการนิเทศการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) โรงเรียนเป็นหน่วยงานการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์และดำเนินไปตามกรอบการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ผู้บริหารสถานศึกษา

เป็นบุคคลสำคัญในการบริหารงานต่าง ๆ ในโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะเป็นงานหลักและเป็นหัวใจของสถานศึกษา ดังนั้น หากเปรียบเทียบงานเป็นสมอ เป็นแผนที่หรือเข็มทิศของชีวิต งานวิชาการเปรียบได้กับหัวใจของสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับแผนงานไม่สามารถแยกจากกันได้ การบริหารงานวิชาการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต้องตระหนักว่า เป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ คุณภาพผู้เรียน กล่าวได้ว่า หากต้องการดูคุณภาพวิชาการให้ดูได้จากคุณภาพ ของผู้เรียน (อำพวรรณ เนียมคำ, 2565) งานวิชาการถือเป็นงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียน มาตรฐานของงานวิชาการจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพจึงต้องให้ความสำคัญในงานวิชาการ มีความเข้าใจขอบข่ายของงานและภารกิจหน้าที่ของการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างดี ต้องสนใจและเข้าใจลึกซึ้งโดยมุ่งประโยชน์เพื่อให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามจุดหมายของหลักสูตร กล่าวได้ว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพที่จะเกิดขึ้นในสถานศึกษางานด้านอื่น ๆ เป็นงานสนับสนุนที่จะช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ ตามแนวคิดของสมิธ และคณะได้จัดลำดับ ความสำคัญของงานวิชาการเป็นอันดับแรก ที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญและใช้เวลามากกว่างานด้านอื่น ๆ (อภิชน เลื่อนชิต, 2566)

ผลการศึกษาของ พิมพใจ พุฒจิตร์ส ที่สรุปรายงานการศึกษาศาภาพ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ด้านงานวิชาการโดยรวม พบว่า โรงเรียนที่มีความพร้อมจะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่สามารถดำเนินการงานวิชาการได้เป็นอย่างดี ในเรื่องหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น เพราะมีการบริหารงานที่ดี มีการอบรมให้ความรู้และความเข้าใจ อันดีแก่ครู มีการติดตามและประเมินผลทั้งจากผู้บริหารสถานศึกษาและจากส่วนกลาง ครูจึงมีความสามารถเขียนแผนการสอนได้เอง (พิมพใจ พุฒจิตร์ส, 2562) โรงเรียนดำเนินการงานวิชาการเพื่อส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนได้อย่างคล่องตัว แต่ยังพบว่า มีบางโรงเรียนที่ยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินงาน ที่อาจเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการกระจายอำนาจ คือ ความไม่แน่นอนทางการเมืองที่ส่งผลต่อนโยบายทางการศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรบ่อย และขาดการสร้างความเข้าใจแก่ครูก่อนนำไปใช้ ปัญหาการขาดครูที่มีความรู้ความสามารถตรงตามวิชาเอก และการขาดภาวะผู้นำในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา และผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการศึกษา โรงเรียนในพื้นที่ชายแดนของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ ที่กล่าวถึงปัญหาการจัดการศึกษามี 5 ด้าน คือ ผู้เรียนมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ส่งผลให้ทักษะการอ่าน พูด ฟังและเขียนภาษาไทยไม่คล่องมีปัญหาการสื่อสารผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ขาดโอกาสการศึกษาและช่องทางการเรียนรู้ อัตราการออกกลางคันสูง มีโอกาสเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีน้อย ไม่มีทักษะในการประกอบอาชีพ ทักษะทางเทคโนโลยีและภาษาที่ส่งเสริมการประกอบอาชีพ ขาดทักษะชีวิต มีภาวะเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด ขาดวินัย คุณธรรมและจริยธรรม หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของคนในพื้นที่ ตลาดแรงงานและสถานประกอบการ จัดการสอนไม่ครบ 8 กลุ่มสาระ การวัดและประเมินผลที่กำหนดเกณฑ์และมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศไม่เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพพื้นที่ ขาดการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพที่ต่อยอดเดิมอาชีพในท้องถิ่น มีครูไม่เพียงพอ ไม่ครบชั้น ขาดครูที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน ครูและผู้บริหารสถานศึกษาย้ายบ่อย ครูไม่มีความรู้และสื่อสารด้วยภาษาถิ่นไม่ได้ ขาดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม หลักเกณฑ์การกำหนดอัตราครูของ ก.ค.ศ. ไม่สอดคล้องกับภาระงานในพื้นที่จริง อาคารสถานที่และสื่อวัสดุอุปกรณ์ขาดแคลนไม่ทันสมัย ไม่มีคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ขาดแคลนห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด แหล่งสืบค้นและแหล่งเรียนรู้ ระบบไฟฟ้าชำรุดไม่เพียงพอ ระบบอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร ขาดแคลนน้ำดื่มที่สะอาดและแหล่งน้ำอุปโภคบริโภคในฤดูแล้ง ระบบสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมไม่ถูกสุขลักษณะ ขาดแคลนบ้านพักครู สถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นขนาดเล็ก ด้านงบประมาณ ขาดงบประมาณที่สอดคล้องกับพื้นที่ ขาดการมีส่วนร่วมทางวิชาการจากเครือข่าย สถานประกอบการและขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรเอกชนและหน่วยงานต่าง ๆ (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 กำหนดจุดเน้นในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถและความเป็นเลิศทางวิชาการ สร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาศักยภาพและคุณภาพของผู้เรียนให้มีความสามารถตามหลักสูตร มีคุณลักษณะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ด้วยการจัดตั้งศูนย์การบริหารจัดการศึกษา จำนวน 21 ศูนย์ เพื่อทำหน้าที่ประสานงานความร่วมมือพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากับสถานศึกษาให้มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการศึกษาในระดับตำบล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2, 2566) ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาสาละวิน เป็น 1 ใน 6 ของศูนย์การบริหารจัดการศึกษาในตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย ภาพรวมมีผลการประเมินคุณภาพภายนอกในปีการศึกษา 2564 ที่นักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ การตัดสินใจแก้ปัญหา รวมทั้งการประเมินการคิดวิเคราะห์การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรมซึ่งเป็นทักษะสำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การบริหารจัดการศึกษาสาละวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาว่ามีสภาพการบริหารจัดการเป็นอย่างไร มีปัญหาเป็นอุปสรรคการดำเนินงานอย่างไรบ้าง เพื่อใช้เป็นประเด็นการศึกษาหาแนวทางพัฒนาให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพให้ได้ข้อสรุปในการนำไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การบริหารจัดการศึกษาสาละวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การบริหารจัดการศึกษาสาละวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การบริหารจัดการศึกษาสาละวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีวิธีการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของสถานศึกษาในศูนย์การบริหารจัดการศึกษาสาละวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 113 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบปรนัยกำหนดคำตอบให้เลือกเพียงคำตอบเดียว (Multiple Choice) จำนวน 5 ด้าน ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การบริหารจัดการศึกษาสาละวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ตามขอบเขตของเนื้อหา 4 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Schale) จำนวน 40 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การบริหารจัดการศึกษาสาละวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ตามขอบเขตของเนื้อหา 4 ด้าน เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือกตอบได้มากกว่าหนึ่งคำตอบ (Multiple Response) จำนวน 20 ข้อ มีการสร้างและหาคุณภาพ คือ

1. ศึกษาแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จากเอกสารและรายงานการวิจัย เพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหา สร้างเป็นนิยามปฏิบัติการ พฤติกรรมการบริหาร
2. ยกร่างข้อคำถามตามโครงสร้างที่กำหนด เสนอร่างแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจการใช้ภาษา ความสอดคล้องกับเนื้อหาและความเหมาะสมของจำนวนข้อคำถาม ให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไข ปรับปรุงเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์
3. ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจและประเมินความสอดคล้อง นำผลมาวิเคราะห์หาค่า IOC (Index of item-Objective Congruence) ได้ตั้งแต่ 0.60-1.00 ทุกข้อ
4. นำแบบสอบถามมาปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ จัดพิมพ์ใหม่เพื่อไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่ประชากร เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
5. นำผลการทดลองมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .963

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. ขอนหนังสือขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น เพื่อส่งต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา ในศูนย์การบริหารจัดการศึกษาสาละวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
2. ขออนุญาตชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย แจกแบบสอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนด้วยตนเอง เป็นรายบุคคล
3. นัดหมายการจัดเก็บแบบสอบถามคืน
4. ถึงกำหนดนัดผู้วิจัยเดินทางไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามที่เก็บคืนได้ทั้งหมด จำนวน 113 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 มาตรวจความถูกต้องสมบูรณ์ นำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปใช้สถิติตามประเภทของแบบสอบถาม คือ

1. ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) และหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. ตอนที่ 2 สภาพการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การบริหารจัดการศึกษาสาละวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ใช้การหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) กำหนดค่าระดับคะแนนและการแปลผลไว้ ดังนี้

ระดับ 5 คะแนนระหว่าง 4.51-5.00 หมายความว่า มีสภาพการบริหารมากที่สุด

ระดับ 4 คะแนนระหว่าง 3.51-4.50 หมายความว่า มีสภาพการบริหารมาก

ระดับ 3 คะแนนระหว่าง 2.51-3.50 หมายความว่า มีสภาพการบริหารปานกลาง

ระดับ 2 คะแนนระหว่าง 1.51-2.50 หมายความว่า มีสภาพการบริหารน้อย

ระดับ 1 คะแนนระหว่าง 1.00-1.50 หมายความว่า มีสภาพการบริหารน้อยที่สุด

3. ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การบริหารจัดการศึกษาสาละวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ใช้การหาค่าความถี่ของความสอดคล้อง (Consistency Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วจัดลำดับ

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การบริหารจัดการศึกษาสาละวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิโดยเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่ผู้วิจัยกำหนด จำนวน 9 คน ประกอบด้วย นักวิชาการที่เป็นอาจารย์ในวิทยาลัยขึ้นไป 3 คน ผู้บริหารและหัวหน้ากลุ่มงานบนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน 3 คน และผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์การบริหารจัดการศึกษาสาละวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล เป็นแบบเติมคำ (Completion form) ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิด (Open-end) โดยการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและรายงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แล้วนำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 สภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แต่ละด้าน ๆ ละ 3 ข้อ และปัญหาการบริหารการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีค่าร้อยละสูงที่สุด แต่ละด้าน ๆ ละ 3 ข้อ มาสรุปอุปนัยแล้วร่างเป็นแบบสอบถามภาพรวมแต่ละด้าน ๆ ละ 1 ข้อ รวม 4 ข้อ นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา ความครอบคลุมสอดคล้องกับเนื้อหาและให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไข ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดคุณสมบัติ เลือกผู้ทรงคุณวุฒิตามคุณสมบัติที่กำหนด ติดต่อประสานผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการส่วนตัวรายบุคคลเพื่อขอคำตอบรับ เสนอให้คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นแต่งตั้งส่งหนังสือแจ้งผลและประสานเพื่อขอกำหนดการสัมภาษณ์ ถึงกำหนดนัดผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลการสัมภาษณ์มาสรุปเป็นรายด้านรายบุคคล สรุปอุปนัย วิเคราะห์ความสอดคล้องหาความถี่ จัดลำดับตามความถี่จากสูงไปหาต่ำ เสนอในรูปแบบตารางวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลสภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การบริหารการจัดการศึกษาสาละวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 แสดงผลตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยรวม

ด้าน	รายการ	ระดับสภาพการบริหาร		แปลผล
		μ	σ	
1	การกำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้	4.42	0.28	มาก
2	การส่งเสริมและพัฒนาครู	4.35	0.27	มาก
3	การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้	4.34	0.29	มาก
4	การประเมินผลการจัดการเรียนรู้	4.40	0.29	มาก
	โดยรวม	4.38	0.25	มาก

จากตารางที่ 1 สภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การบริหารการจัดการศึกษาสาละวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38, \sigma = 0.25$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปหาต่ำสุด คือ ด้านการกำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้ สูงที่สุด ($\mu = 4.42, \sigma = 0.28$) รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ($\mu = 4.40, \sigma = 0.29$) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครู ($\mu = 4.35, \sigma = 0.27$) และด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ต่ำที่สุด ($\mu = 4.38, \sigma = 0.25$) ตามลำดับ

2. ปัญหาการบริหารการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีผลการวิจัยแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้ ปัญหาสูงสุด คือ สถานศึกษาไม่ได้กำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้จากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ไม่ได้ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้และทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ร้อยละ 1.75 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ใช้แผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการการเรียนรู้, ไม่ได้นำนโยบายไปกำหนดทิศทางการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการการเรียนรู้ และไม่มีการวางแผนงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ชัดเจน ต่ำที่สุดคิดเป็นร้อยละ 0.89 เท่ากัน

2.2 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครู ปัญหาสูงสุด คือ สถานศึกษาไม่มีงบประมาณในการเชื่อมโยงเครือข่ายการสื่อสารเพื่อให้ครูใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม สูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 1.75 ส่วนสถานศึกษาไม่ใช้การพัฒนาครูโดยการสอนงานและร่วมแก้ไขปัญหาจากการปฏิบัติงานอย่างทั่วถึง ต่ำที่สุดคิดเป็นร้อยละ 0.88

2.3 ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ปัญหาสูงสุด คือ สถานศึกษาไม่มีโครงการระดมทรัพยากรการศึกษาเพื่อขอการสนับสนุนจากบุคคล ชุมชน หรือหน่วยงานเอกชนอื่น ๆ สูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 2.66 ส่วนสถานศึกษาไม่ได้จัดทำแผนการบริหารงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยตรง ครุภัณฑ์เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอต่อการใช้ในการบริหารและการจัดการเรียนรู้ และไม่มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในเพื่อส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่ำที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.89

2.4 ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ปัญหาสูงสุด คือ สถานศึกษาไม่สร้างความรู้ให้ครูมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไม่มีการสร้างเครื่องมือวัดผลตามสภาพจริง และไม่จัดให้มีการสะท้อนผลและนำผลไปปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา สูงที่สุดร้อยละ 0.85 เท่ากัน

3. แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีข้อเสนอแนะแต่ละด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการกำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้ ค่าความถี่สูงสุด 3 อันดับ คือ สถานศึกษาควรมีการประชุมปฏิบัติการวิเคราะห์บริบทเพื่อใช้ข้อมูลกำหนดนโยบาย มากที่สุด (ความถี่ = 9) รองลงมา คือ มีการสำรวจความต้องการของชุมชนเพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตร (ความถี่ = 7) และให้ทุกฝ่ายร่วมจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพให้สนองความต้องการของชุมชนและโรงเรียน (ความถี่ = 5) ตามลำดับ

3.2 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครู ค่าความถี่สูงสุด 3 อันดับ คือ สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูร่วมมือกันจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มากที่สุด (ความถี่ = 6) รองลงมา คือ มีข้อมูลสารสนเทศ ความสนใจ ความรู้ ความต้องการพัฒนาตนเองของครูให้ครบถ้วน (ความถี่ = 5) และสนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างแพร่หลาย (ความถี่ = 4) ตามลำดับ

3.3 ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ค่าความถี่สูงสุด 3 อันดับ คือ สถานศึกษาควรมีโครงการระดมทรัพยากรการศึกษาจากบุคคล องค์กรทั้งในและนอกชุมชนเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ มากที่สุด (ความถี่ = 8) รองลงมา คือ จัดประชุมให้ร่วมกันวางแผน กำหนดนโยบาย วิธีการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างเป็นระบบ (ความถี่ = 7) และมีข้อมูลแหล่งเรียนรู้ ปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญา

3.4 ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ค่าความถี่สูงสุด 3 อันดับ คือ สถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์การวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้ให้ตรงกัน มากที่สุด (ความถี่ = 9) รองลงมา คือ ควรให้มีการประเมินผลตามสภาพจริง (ความถี่ = 8) และมีการจัดเตรียมเครื่องมือจัดทำเอกสาร เก็บหลักฐานการประเมินผลการเรียนรู้ให้ครบถ้วนเป็นรูปแบบเดียวกันทั้งโรงเรียน (ความถี่ = 7) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การบริหารการจัดการศึกษาสาละวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีผลการวิจัยที่ควรนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การบริหารการจัดการศึกษาสาละวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่องานวิชาการว่าเป็นหัวใจและหน้าที่หลักของสถานศึกษา จึงกำหนดเป็นนโยบาย

ที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดกระบวนการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ มีแผนการพัฒนาคูให้มีความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมการให้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นไปโดยสอดคล้องตามแนวคิดของ อำพรธณ์ เนียมคำ ที่กล่าวว่าผู้บริหาร เป็นบุคคลสำคัญในการบริหารงานต่าง ๆ ในโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยให้ความสำคัญการบริหารงานวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะเป็นงานหลักและเป็นหัวใจของสถานศึกษา การบริหารงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต้องตระหนักว่าเป้าหมาย คือ คุณภาพผู้เรียน (อำพรธณ์ เนียมคำ, 2565) และการศึกษาของกิริตา บุญศัพท์ เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน (กิริตา บุญศัพท์, 2563)

2. ปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การบริหารจัดการศึกษาสาละวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาไม่ได้กำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้จากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ไม่ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้และทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไม่มีงบประมาณเชื่อมโยงเครือข่ายการสื่อสารเพื่อให้ครูใช้เป็นแหล่งค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม ไม่มีโครงการระดมทรัพยากรการศึกษาเพื่อขอการสนับสนุนจากบุคคล ชุมชน หรือหน่วยงานเอกชนอื่น และไม่สร้างความรู้ให้ครูมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานวิชาการไม่สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนและชุมชนที่เกี่ยวข้องเสนอความคิดเห็นจึงมีอยู่เฉพาะในวงจำกัดไม่ทั่วถึงตามบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีงบประมาณจำกัด ชุมชนที่ตั้งของโรงเรียนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์มีความต่างทางวัฒนธรรม เป็นไปโดยสอดคล้องตามแนวคิดของ อาทิตยา จันมะโน ที่กล่าวว่า การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษายังไม่มีประสิทธิภาพ เหตุเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้การส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้สอดคล้องกับภารกิจในสถานศึกษาและการสร้างเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครู มีการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกวัสดุ สื่อและอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด (อาทิตยา จันมะโน, 2564) และการศึกษาของ ปิยรัตน์ ยอดสุวรรณ เรื่องแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนบ้านเวียงพาน จังหวัดเชียงราย พบว่า การส่งเสริมสนับสนุนการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้อการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ครูเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามสภาพจริง การพัฒนาหลักสูตรให้ส่งเสริมทักษะวิชาชีพ ยังมีน้อย (ปิยรัตน์ ยอดสุวรรณ, 2564)

3. แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การบริหารจัดการศึกษาสาละวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาควรมีการประชุมปฏิบัติการวิเคราะห์บริบทเพื่อใช้ข้อมูลกำหนดนโยบาย สนับสนุนให้ครูร่วมมือกันจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีโครงการระดมทรัพยากรการศึกษาเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาคูให้มีความรู้ความเข้าใจวัตถุประสงค์การวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการเปิดโอกาสให้ครูร่วมวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานศึกษาเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้จะช่วยในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พัฒนาการจัดการเรียนรู้บนฐานข้อมูลตามความเป็นจริง ที่จะช่วยให้สามารถหาแนวทางสนับสนุนและพัฒนาการประเมินผลได้ตรงตามเป้าหมาย เป็นไปโดยสอดคล้องตามแนวคิดของ วรชมล ปัญญาทิพย์ ที่กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมชี้แจงแนวนโยบายการจัดการเรียนรู้ให้ครูได้ร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อกำหนดเป้าหมายและร่วมวางแผนกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ครอบคลุมอย่างทั่วถึง พัฒนาคูผู้สอนให้เป็นครูมืออาชีพทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์

การจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ ๆ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ (วรรณมล ปัญญาทิพย์, 2565) และการศึกษาของ วุฒิไกร อ่อนอ้าย เรื่องความต้องการและแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัด พิษณุโลก พบว่า สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ สร้างเครือข่ายผู้ปกครองให้ครบทุกห้องเรียนอย่างทั่วถึงครอบคลุมทั้งโรงเรียน (วุฒิไกร อ่อนอ้าย, 2563) และ การศึกษาของ ญัฐพัชร บุญเกตุ เรื่องการบริหารจัดการการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า ควรเน้นการวัดประเมินผล การจัดการเรียนรู้ในเวลาปกติและการสอนเสริมให้ความรู้แก่นักเรียน โดยใช้วิธีการที่หลากหลายสนองความต่าง ของผู้เรียน ใช้เครื่องมือการวัดที่เหมาะสม ปรับเปลี่ยนวิธีการให้มีความต่อเนื่อง (ญัฐพัชร บุญเกตุ, 2565)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัย แนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การบริหารจัดการศึกษาสาละวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหาร จัด การเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ด้านการกำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้ สูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้, ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครู และด้านการสนับสนุน การจัดการเรียนรู้ ต่ำที่สุด ตามลำดับ ปัญหาที่พบ คือ สถานศึกษาไม่มีโครงการระดมทรัพยากรการศึกษาเพื่อขอ การสนับสนุนจากบุคคล ชุมชน องค์กรอื่น สูงที่สุด แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า สถานศึกษาควรมีการประชุมปฏิบัติการวิเคราะห์บริบทเพื่อใช้เป็นข้อมูลกำหนดนโยบาย สนับสนุนให้ครูร่วมมือกัน จัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีโครงการระดมทรัพยากรการศึกษาเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจวัตถุประสงค์การวัดผลประเมินผลการจัดการ เรียนรู้ มีข้อเสนอแนะ เพื่อการนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้ คือ ผู้บริหารควรเป็นผู้นำในการวิเคราะห์บริบท ของสถานศึกษา (SWOT Analysis) ให้ครบถ้วนเพื่อให้เห็นภาพที่แท้จริงทั้งที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อนภายใน อุปสรรค และปัจจัยเสริมที่เป็นโอกาสจากภายนอก แล้วนำผลมารวบรวมกันเพื่อกำหนดเป็นนโยบาย สร้างวิสัยทัศน์ของโรงเรียน วางแผนพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย มีเครือข่ายการเรียนรู้กับหน่วยงานการศึกษาอื่น ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเผชิญสถานการณ์จริงตามแนว Active Learning ให้หลากหลายต่อเนื่อง เน้นการประเมินผลเพื่อการพัฒนาตามสภาพจริง (Authentic Assessment) สำหรับครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ 1) การกำหนดนโยบายการบริหารจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการ ของชุมชนกลุ่มพหุวัฒนธรรม 2) แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงกันดารและห่างไกล 3) รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนในการส่งเสริมทักษะ ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วยกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 4) แนวทางการส่งเสริมการประเมินผล การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่เชื่อมโยงกิจกรรมในสถานการณ์จริง

เอกสารอ้างอิง

- กิริตา บุญศัพท์. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ญัฐพัชร บุญเกตุ. (2565). การบริหารจัดการการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

- ปิยรัตน์ ยอดสุวรรณ. (2564). แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนบ้านเวียงพาน จังหวัดเชียงราย. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- พิมพ์ใจ พงษ์จตุรัส. (2562). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- วรรณมล ปัญญาทิพย์. (2565). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วุฒิไกร อ่อนอ้าย. (2563). การศึกษาความต้องการและแนวทางในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดพิษณุโลก. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566. แม่ฮ่องสอน: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2567. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาพื้นที่ชายแดน (2560-2564) ของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- อภิชน เลื่อนชิด. (2566). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดตาก. วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น, 5(7), 167-183.
- อาทิตย์ยา จันมะโน. (2564). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อำพวรรณ เนียมคำ. (2565). รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการเรียนการสอนสเต็มศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในสังกัดกรุงเทพมหานคร. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

แนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศ
ของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลกว่างซี ในประเทศจีน*

GUIDELINES FOR IMPROVING THE INFORMATIZATION LEADERSHIP OF
THE PUBLIC UNIVERSITY ADMINISTRATORS OF GUANGXI PROVINCE IN CHINA

หนิง เยียนเจิน, ญินญาพัชญ์ ปลากัดทอง, นีรันดร์ สุธีนิรันดร์, พัชรา เดชโสม และ จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา*

Ning Yanzhen, Pinyapat Pargudtong, Niran Suteeniran, Pachara Dejhome and Jittawisut Wirmuttipanya*

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Doctor of Philosophy Program, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: jittawisut21@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลกว่างซีในประเทศจีน ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 375 คน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ 11 คน และผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความสามารถในการปรับตัวและความเป็นไปได้ของแนวปฏิบัติ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ 7 คน จากมหาวิทยาลัยของรัฐบาล 26 แห่ง ในกว่างซี เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจโดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.89 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำด้านสารสนเทศในปัจจุบันของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลกว่างซี 5 ด้าน อยู่ในระดับสูง ($\mu = 3.53, \sigma = 0.92$) เมื่อพิจารณาผลการวิจัยด้านต่าง ๆ พบว่าระดับสูงสุด คือ ความสามารถในการสร้างสารสนเทศและสิ่งแวดล้อม ($\mu = 3.68, \sigma = 0.94$) รองลงมา คือ ความสามารถในการแนะแนวการสอนด้านสารสนเทศ ($\mu = 3.35, \sigma = 0.89$) และความสามารถในการจัดการและประเมินผลสารสนเทศอยู่ในระดับต่ำสุด ($\mu = 3.46, \sigma = 0.88$) แนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐแบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ประกอบด้วย 41 มาตรการ มี 9 มาตรการ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการวางแผนสารสนเทศ, 9 มาตรการ เพื่อปรับปรุงทรัพยากรสารสนเทศและความสามารถในการสร้างสภาพแวดล้อม, 7 มาตรการ เพื่อปรับปรุงความสามารถในการแนะแนวการสอนด้านสารสนเทศ, 9 มาตรการ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการสารสนเทศและการประเมินผล และ 7 มาตรการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการรู้ข้อมูลส่วนบุคคล การปรับตัวและความเป็นไปได้ของแนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐบาลทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับสูง ตามลำดับ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำด้านสารสนเทศ, ผู้บริหาร, มหาวิทยาลัยของรัฐ

Abstract

The purpose of this research was to study ways to improve the information leadership of administrators at public universities in Guangxi Province in China. The population consisted of 375

* Received May 19, 2024; Revised June 27, 2024; Accepted July 8, 2024

school administrators selected through a purposive sampling method were 11 experienced school administrators and experts in evaluating the adaptability and feasibility of practices. Seven experienced educational institution administrators from 26 public universities in Guangxi. Research instruments included a satisfaction questionnaire with a reliability of 0.89. Statistics for data analysis included percentages, means, standard deviations and Content analysis The research results found that The current information leadership of Guangxi state university administrators in 5 areas is at a high level ($\mu = 3.53$, $\sigma = 0.92$) When considering the results of research in various areas, it is found that the highest level is The ability to create information and the environment ($\mu = 3.68$, $\sigma = 0.94$) followed by the ability to guide information teaching ($\mu = 3.35$, $\sigma = 0.89$) and the ability to manage and evaluate information. At the lowest level ($\mu = 3.46$, $\sigma = 0.88$) guidelines for improving information leadership of public university administrators are divided into 5 issues, consisting of 41 measures, including 9 measures to strengthen information planning ability, 9 measures to Improve information resources and the ability to create an environment, 7 measures to improve the ability to guide information teaching, 9 measures to strengthen the ability to manage information and evaluation, and 7 measures to enhance the efficiency of information literacy. personal The adaptability and feasibility of the guidelines for improving the information leadership of government university administrators in all 5 areas are at a high level, respectively.

Keywords: Information Leadership, Administrators, Public Universities

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อการศึกษามากขึ้นเรื่อย ๆ ในปัจจุบันการส่งเสริมความทันสมัยทางการศึกษาอย่างครอบคลุมผ่านการปรับปรุงข้อมูลทางการศึกษา ได้กลายเป็นทางเลือกเชิงกลยุทธ์สำหรับการปฏิรูปและพัฒนาอุตสาหกรรมการศึกษาของจีน เพื่อส่งเสริมการสร้างข้อมูลสารสนเทศของมหาวิทยาลัยจีนได้ออกเอกสารนโยบายการศึกษาและระบบการวางแผนที่สำคัญอย่างต่อเนื่อง เช่น “แผนปฏิรูปและพัฒนาการศึกษาระยะกลางและระยะยาวแห่งชาติ (2010-2020)” “แผน 10 ประการ” แผนพัฒนาสารสนเทศทางการศึกษา (พ.ศ. 2554-2563), “แผนระดับชาติสำหรับสารสนเทศทางการศึกษา”, “แผนปฏิบัติการด้านสารสนเทศทางการศึกษา 2.0” และ “แผนสารสนเทศแห่งชาติสำหรับ แผนห้าปีที่ 14” นโยบายและระบบเหล่านี้ยังคงรักษาข้อกำหนดเชิงกลยุทธ์ในการส่งเสริมการสร้างข้อมูลสารสนเทศของการศึกษาระดับอุดมศึกษามาโดยตลอด (Bai, L. N., 2023) มหาวิทยาลัยเป็นกำลังสำคัญในการส่งเสริมการสร้างประเทศที่ทรงอำนาจในด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาและความทันสมัยของการศึกษา (Chen, G. X., 2017) ในปี 2022 จำนวนสถาบันอุดมศึกษาในจีนมีจำนวนถึง 3,013 แห่ง ซึ่งรวมถึงสถาบันอุดมศึกษาของรัฐระดับปริญญาตรี 1,075 แห่ง และจำนวนนักศึกษาทั้งหมดที่กำลังศึกษาในอุดมศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ อยู่ที่ 46.55 ล้านคน (Ministry of Education of China, 2023) ในบริบทของการให้ข้อมูลข่าวสาร วิธีและแนวคิดการจัดการสอนแบบดั้งเดิมของมหาวิทยาลัยไม่สามารถตอบสนองความต้องการของยุคสารสนเทศได้อีกต่อไป (Cheng, H. B., 2023) ความขัดแย้งระหว่างการบูรณาการข้อมูลและการศึกษาในแนวตั้งและเชิงลึกยังคงถูกเน้นอยู่ บทบาทการปฏิวัติของเทคโนโลยีสารสนเทศในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการศึกษาและการสอน การปรับโครงสร้างระบบการจัดการโรงเรียน และการพัฒนาการศึกษาอย่างไม่ลดละ การพัฒนาสารสนเทศทางการศึกษาระดับอุดมศึกษายังอีกยาวไกล และด้วยการเปลี่ยนแปลง

อย่างต่อเนื่องของเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสารสนเทศทางการศึกษายังคงเป็นงานที่สำคัญในระยะยาว ในอนาคต การพัฒนาขีดความสามารถด้านสารสนเทศของอาจารย์มหาวิทยาลัยกำลังเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ความท้าทายใหม่ และงานใหม่ ในฐานะภูมิภาคการพัฒนาทางตะวันตกของจีน มณฑลกว่างซีเป็นจังหวัดเดียวในจีนที่เชื่อมต่อทางบกและทางทะเลกับอาเซียน ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับประเทศในอาเซียนทำให้ความต้องการผู้ที่มีความสามารถในทางสื่มีเพิ่มมากขึ้นและเร่งด่วน (Chen, J., 2022) ดังนั้น ความสำคัญของการสร้างข้อมูลข่าวสารจึงมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น เนื่องจากระดับการศึกษาโดยรวมของมณฑลกว่างซียังตามหลังจังหวัดอื่น ๆ หลายแห่งในประเทศจีน จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนอย่างยิ่งที่มหาวิทยาลัยกว่างซีจะต้องส่งเสริมการสร้างข้อมูลทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาคุณภาพสูง ในฐานะฐานสำคัญสำหรับการฝึกอบรมผู้มีความสามารถมหาวิทยาลัยของรัฐ 26 แห่ง ของกว่างซีดำเนินการกิจสำคัญในการปลูกฝังผู้มีความสามารถด้านข้อมูลคุณภาพสูงที่ตอบสนองความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม กุญแจสำคัญในการปรับปรุงระดับการสร้างข้อมูลสารสนเทศในมหาวิทยาลัยในกว่างซี คือ การปรับปรุงระดับความเป็นผู้นำด้านข้อมูลของอาจารย์มหาวิทยาลัย (Dong, T. Q., 2020) นี่คือการสะท้อนถึงความทันสมัยของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในกว่างซีและทิศทางการปฏิบัติของเหตุผลในการเลือกหัวข้อการวิจัยนี้ โดยเทคโนโลยีสารสนเทศยังคงเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมและสถานะของระบบความเป็นผู้นำภายในองค์กรอย่างต่อเนื่อง จึงกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างความเป็นผู้นำและวิธีการเป็นผู้นำอย่างต่อเนื่อง และการเปลี่ยนแปลงในทั้งสองแง่มุมนี้ยังคงส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงความเป็นผู้นำอย่างต่อเนื่อง ผู้คนเรียกการเปลี่ยนแปลงความเป็นผู้นำครั้งใหม่ที่เกิดจากการเปิดเผยข้อมูลว่า “ความเป็นผู้นำด้านข้อมูล” (Li, J. Z. et al., 2023) ในปี 2012 กระทรวงศึกษาธิการของจีนได้เผยแพร่ “แผนพัฒนาสิบปีสำหรับข้อมูลทางการศึกษา (2011-2020)” เอกสารนี้ใช้คำว่า “ความเป็นผู้นำด้านข้อมูลข่าวสารการศึกษาของโรงเรียน” ในชื่ออย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรก แทนที่คำก่อนหน้านี้อย่าง “ความเป็นผู้นำด้านข้อมูลข่าวสารของอาจารย์ใหญ่” ในเวลาเดียวกัน เอกสารยังรวมความเป็นผู้นำในการให้ข้อมูลของผู้บริหารในการประเมินด้วย (Jiang, S., 2023) จะเห็นได้ว่าความเป็นผู้นำด้านสารสนเทศได้กลายเป็นส่วนสำคัญของการสร้างสารสนเทศในปัจจุบัน การให้ความสนใจกับการสร้างความเป็นผู้นำด้านข้อมูลไม่เพียงแต่เป็นความต้องการในการพัฒนาของยุคสมัยเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความต้องการในการฝึกฝนผู้มีความสามารถในศตวรรษที่ 21 และความจำเป็นในการพัฒนาการศึกษาในมหาวิทยาลัยด้วย ดังนั้น การแนะนำแนวคิดความเป็นผู้นำด้านสารสนเทศในสาขามหาวิทยาลัยและส่งเสริมการพัฒนาเชิงกลยุทธ์ของเทคโนโลยีสารสนเทศและการบูรณาการทรัพยากรสารสนเทศในมหาวิทยาลัยโดยการปรับปรุงความเป็นผู้นำด้านสารสนเทศจึงได้กลายเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมการสร้างสารสนเทศของการศึกษาในมหาวิทยาลัยและแม้ว่า การพัฒนาการศึกษาในมหาวิทยาลัยอย่างยั่งยืน (Qiao, S. B., 2021) ผู้บริหารเป็นส่วนสำคัญของคณาจารย์ของมหาวิทยาลัย เป็นกำลังหลักที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการก่อสร้างต่าง ๆ ของโรงเรียน และยังเป็นหลักประกันที่สำคัญในการดำเนินกิจการของโรงเรียนตามปกติอีกด้วย การปรับปรุงความสามารถในการเป็นผู้นำด้านข้อมูลสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยถือเป็นความจำเป็นเร่งด่วนในการเสริมสร้างการสร้างทีมการสอนและเป็นการรับประกันที่สำคัญในการส่งเสริมข้อมูลสารสนเทศของการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในแวดวงวิชาการของจีน เนื่องจากอิทธิพลของระบบการบริหารโรงเรียนที่มีความรับผิดชอบหลักและทฤษฎีลักษณะความเป็นผู้นำ การวิจัยของนักวิชาการเกี่ยวกับความเป็นผู้นำของมหาวิทยาลัยจึงมุ่งเน้นไปที่อาจารย์ใหญ่มากขึ้น ขณะเดียวกันก็เพิกเฉยต่อการวิจัยความเป็นผู้นำของสมาชิกคนอื่น ๆ ภายในองค์กรโรงเรียน (Zhang, H., 2017) จากผลการสืบค้นวรรณกรรมวัตถุวิจัยในงานวิจัยทางวิชาการที่มีหัวข้อ “ภาวะผู้นำมหาวิทยาลัย” ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ใหญ่และทีมผู้นำรองลงมา คือ อาจารย์ประจำ ที่ปรึกษา และผู้นำนักศึกษา มีงานวิจัยด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารมหาวิทยาลัยน้อยมาก นักวิชาการในประเทศมีความสนใจในการทำวิจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำด้านสารสนเทศมากขึ้นเรื่อย ๆ

แต่การศึกษาส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ดังนั้น จึงขาดการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านสารสนเทศในมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหาร (Jiang, S., 2023) ตามทฤษฎีไดนามิกกลุ่มและทฤษฎีความเป็นผู้นำแบบกระจาย บทบาทความเป็นผู้นำด้านสารสนเทศมีการกระจายแบบไดนามิกในหมู่สมาชิกองค์กรโรงเรียน ความเป็นผู้นำไม่เพียงแต่เป็นพฤติกรรมส่วนตัวของอาจารย์ใหญ่เท่านั้น แต่ยังเป็นหน้าที่ที่ครู นักเรียน และเจ้าหน้าที่ทุกคนในโรงเรียนสามารถครอบครองได้ (Wang, Y. M., 2023)

ดังนั้น จากมุมมองขององค์กรโรงเรียน การปรับปรุงความเป็นผู้นำด้านข้อมูลข่าวสารไม่ควรครอบคลุมเฉพาะผู้บริหารระดับสูงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงผู้บริหารและสมาชิกทุกคนขององค์กรด้วย (Zhang, H., 2017) ปัจจุบัน การวิจัยภาวะผู้นำด้านข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาวิชาชีพ และการฝึกอบรมในระดับอุดมศึกษา ยังล้าหลังการนำเทคโนโลยีมาใช้มากนัก หากความเป็นผู้นำที่ปรับตัวเข้ากับนวัตกรรมไม่ได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ก็จะกลายเป็นภัยคุกคามต่อการอยู่รอดของสถาบันอุดมศึกษา (Zhang, H., 2017) อีกนัยหนึ่ง การวิจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำด้านข้อมูลสารสนเทศของผู้จัดการมหาวิทยาลัยถือเป็นเรื่องเร่งด่วนอย่างยิ่ง

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง แนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลกว่างสีในประเทศจีน โดยยึดความเป็นผู้นำด้านข้อมูลสารสนเทศของผู้บริหารในมหาวิทยาลัยของรัฐกว่างสีเป็นเป้าหมายของการศึกษารั้งนี้ จากประสบการณ์หลายปีในการจัดการศึกษาและการสอนและการวางแผนพัฒนาโรงเรียน ผู้วิจัยได้เสนอกรอบการวิจัยนี้โดยการศึกษา นโยบายสารสนเทศ ผลการวิจัยทางวิชาการ และการวิเคราะห์แผนงานระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยกว่างสี เป็นที่คาดหวังว่าความเป็นผู้นำด้านข้อมูลสารสนเทศของผู้บริหารในมหาวิทยาลัยของรัฐในมณฑลกว่างสีจะดีขึ้นได้ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการสร้างข้อมูลสารสนเทศของมหาวิทยาลัยในกว่างสี และช่วยส่งเสริมการสร้างข้อมูลสารสนเทศสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาของจีน และการสร้างประเทศที่เข้มแข็งในด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลกว่างสีในประเทศจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลกว่างสีในประเทศจีน โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยกว่างสี สาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 375 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลกว่างสีในประเทศจีน โดยมีลักษณะ ดังนี้ สอบถามแนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลกว่างสีในประเทศจีน ประกอบด้วย

แบบสำรวจแนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลกว่างสีในประเทศจีน เกณฑ์สำหรับการตีความข้อมูลขึ้นอยู่กับระดับของ Likert 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง ระดับความเป็นผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารระดับสูงที่สุด

4 หมายถึง ระดับความเป็นผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารระดับสูง

3 หมายถึง ระดับความเป็นผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความเป็นผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารในระดับต่ำ

1 หมายถึง ระดับความเป็นผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารในระดับต่ำสุด

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Li, J. Z. et al., 2023) ประกอบด้วย 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง น้อย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาสร้างแนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลกวาสีในประเทศจีน

2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา แนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลกวาสี ในประเทศจีน

3. สร้างแบบสอบถามแนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลกวาสี ในประเทศจีน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการวางแผนสารสนเทศ ทรัพยากรสารสนเทศและความสามารถในการก่อสร้างสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการแนะนำการสอนสารสนเทศ การจัดการสารสนเทศและความสามารถในการประเมินผล การรู้ข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไขปรับปรุง ให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารมหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน และอาจารย์ด้านการวัดประเมินผล จำนวน 1 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรง ของเนื้อหาของแต่ละข้อคำถามได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC, Index of Objective Congruence) มีค่าเท่ากับ 1.00

5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้กับมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลกวาสี สาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ความเชื่อมั่น 0.89

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่น ไปใช้กับผู้บริหารในมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลกวาสี จำนวน 375 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอแบบฟอร์มหนังสือร้องขอไปยังบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อแจกแบบสอบถามผ่านผู้บริหารมหาวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยกวาสี

2. นัดหมายการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลกวาสี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและจำแนกข้อมูลออกเป็นกลุ่มโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

การวิจัยศึกษาแนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลทกวงสี ในประเทศจีน โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

วิเคราะห์ผลแนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลทกวงสี ในประเทศจีน ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลทกวงสีในประเทศจีน (n = 375)

ด้าน	μ	σ	แปลผล
ความสามารถในการวางแผนสารสนเทศ	3.48	0.90	ปานกลาง
ทรัพยากรสารสนเทศและความสามารถในการก่อสร้างสิ่งแวดล้อม	3.68	0.94	มาก
ความสามารถในการแนะนำการสอนสารสนเทศ	3.53	0.89	มาก
การจัดการสารสนเทศและความสามารถในการประเมินผล	3.46	0.88	ปานกลาง
การรู้ข้อมูลส่วนบุคคล	3.49	0.98	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.53	0.92	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์แนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลทกวงสีในประเทศจีน ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า สถานการณ์ปัจจุบันของภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐทกวงสีใน 5 ด้าน อยู่ในระดับสูง ($\mu = 3.53$, $\sigma = 0.92$) เมื่อพิจารณาผลการวิจัยด้านนี้ตั้งแต่ระดับสูงสุดจนถึงต่ำสุด มีดังนี้ ระดับสูงสุด คือ ความสามารถในการให้ข้อมูลสารสนเทศและสิ่งแวดล้อมในการสร้าง ($\mu = 3.68$, $\sigma = 0.94$) รองลงมา คือ ความสามารถในการแนะนำการสอนด้านสารสนเทศ ($\mu = 3.35$, $\sigma = 0.89$) และความสามารถในการจัดการสารสนเทศและการประเมินผลอยู่ในระดับต่ำสุด ($\mu = 3.46$, $\sigma = 0.88$) ตามลำดับ

ทั้งนี้ แนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลทกวงสีในประเทศจีน ประกอบด้วย ภาวะผู้นำด้านสารสนเทศในปัจจุบันของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลทกวงสี 5 ด้าน อยู่ในระดับสูงเมื่อพิจารณาผลการวิจัยด้านต่าง ๆ ตามลำดับ ตั้งแต่ระดับสูงสุดจนถึงต่ำสุด มีดังนี้ ระดับสูงสุด คือ ความสามารถในการสร้างสารสนเทศและสิ่งแวดล้อม รองลงมา คือ ความสามารถในการแนะนำการสอนด้านสารสนเทศ และความสามารถในการจัดการและประเมินผลสารสนเทศอยู่ในระดับต่ำสุด แนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ แบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ประกอบด้วย 41 มาตรการ มี 9 มาตรการ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการวางแผนสารสนเทศ 9 มาตรการ เพื่อปรับปรุงทรัพยากรสารสนเทศและความสามารถในการสร้างสภาพแวดล้อม 7 มาตรการเพื่อปรับปรุงความสามารถในการแนะนำการสอนด้านสารสนเทศ 9 มาตรการ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการสารสนเทศและการประเมินผล และ 7 มาตรการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการรู้ข้อมูลส่วนบุคคล การปรับตัวและความเป็นไปได้ของแนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับสูง

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง แนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลทกวงสีในประเทศจีน พบว่า ผู้นำด้านสารสนเทศในปัจจุบันของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมณฑลทกวงสี 5 ด้าน อยู่ในระดับสูง โดยพิจารณาผลการวิจัยด้านต่าง ๆ ตามลำดับ ตั้งแต่ระดับสูงสุดจนถึงต่ำสุดมี ดังนี้ ระดับสูงสุด คือ ความสามารถในการสร้างสารสนเทศและสิ่งแวดล้อม รองลงมา คือ ความสามารถในการแนะนำการสอนด้าน

สารสนเทศ และความสามารถในการจัดการและประเมินผลสารสนเทศอยู่ในระดับต่ำสุด แนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ แบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ประกอบด้วย 41 มาตรการ มี 9 มาตรการ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการวางแผนสารสนเทศ, 9 มาตรการเพื่อปรับปรุงทรัพยากรสารสนเทศ และความสามารถในการสร้างสภาพแวดล้อม, 7 มาตรการ เพื่อปรับปรุงความสามารถในการแนะแนวการสอนด้านสารสนเทศ, 9 มาตรการ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการสารสนเทศและการประเมินผล และ 7 มาตรการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการรู้ข้อมูลส่วนบุคคล การปรับตัวและความเป็นไปได้ของแนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับ Jiang, S. กล่าวว่า ตามทฤษฎีไดนามิกกลุ่มและทฤษฎีความเป็นผู้นำแบบกระจาย บทบาทความเป็นผู้นำด้านสารสนเทศมีการกระจายแบบไดนามิกในหมู่สมาชิกองค์กรโรงเรียน ความเป็นผู้นำไม่เพียงแต่เป็นพฤติกรรมส่วนตัวของอาจารย์ใหญ่เท่านั้น แต่ยังเป็นหน้าที่ที่ครู นักเรียน และเจ้าหน้าที่ทุกคนในโรงเรียนสามารถครอบครองได้ (Jiang, S., 2023) ซึ่งจากมุมมองขององค์กรโรงเรียน การปรับปรุงความเป็นผู้นำด้านข้อมูลข่าวสารไม่ควรครอบคลุมเฉพาะผู้บริหารระดับสูงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงผู้บริหารและสมาชิกทุกคนขององค์กรด้วย และ Zhang, H. กล่าวว่า ปัจจุบันการวิจัยภาวะผู้นำด้านข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาวิชาชีพ และการฝึกอบรมในระดับอุดมศึกษา ยังล้าหลังการนำเทคโนโลยีมาใช้มากนัก หากความเป็นผู้นำที่ปรับตัวเข้ากับนวัตกรรมไม่ได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ก็จะกลายเป็นภัยคุกคามต่อการอยู่รอดของสถาบันอุดมศึกษา กล่าวอีกนัยหนึ่ง การวิจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำด้านข้อมูลสารสนเทศของผู้จัดการมหาวิทยาลัยถือเป็นเรื่องเร่งด่วนอย่างยิ่ง (Zhang, H., 2017) และ Qiao, S. B. กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นส่วนสำคัญของคณาจารย์ของมหาวิทยาลัย เป็นกำลังหลักที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการก่อสร้างต่าง ๆ ของโรงเรียน และยังเป็นหลักประกันที่สำคัญในการดำเนินกิจการของโรงเรียนตามปกติอีกด้วย การปรับปรุงความสามารถในการเป็นผู้นำด้านข้อมูลสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยถือเป็นความจำเป็นเร่งด่วนในการเสริมสร้างการสร้างทีมการสอนและเป็นการรับประกันที่สำคัญในการส่งเสริมข้อมูลสารสนเทศของการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในแวดวงวิชาการของจีน เนื่องจากอิทธิพลของระบบการบริหารโรงเรียนที่มีความรับผิดชอบหลักและทฤษฎีลักษณะความเป็นผู้นำ การวิจัยของนักวิชาการเกี่ยวกับความเป็นผู้นำของมหาวิทยาลัยจึงมุ่งเน้นไปที่อาจารย์ใหญ่มากขึ้น ขณะเดียวกันก็เพิกเฉยต่อการวิจัยความเป็นผู้นำของสมาชิกคนอื่น ๆ ภายในองค์กรโรงเรียน จากผลการสืบค้นวรรณกรรม วัตถุประสงค์ในงานวิจัยทางวิชาการที่มีหัวข้อ “ภาวะผู้นำมหาวิทยาลัย” ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ใหญ่และทีมผู้นำ รองลงมา คือ อาจารย์ประจำ ที่ปรึกษา และผู้นำนักศึกษา มีงานวิจัยด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารมหาวิทยาลัยน้อยมาก นักวิชาการในประเทศมีความสนใจในการทำวิจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำด้านสารสนเทศมากขึ้นเรื่อย ๆ (Qiao, S. B., 2021)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย แนวทางการปรับปรุงภาวะผู้นำด้านสารสนเทศของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐมีผลกว้างไกลในประเทศจีน พบว่า การปรับปรุงศักยภาพในการนำองค์กรของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย 1) ด้านสารสนเทศ ควรเน้นที่ผู้บริหารเป็นอันดับแรก โดยการปรับปรุงนโยบาย ระบบ สภาพแวดล้อม และทรัพยากรเพื่อสนับสนุนและช่วยเสริมสร้างศักยภาพในการนำองค์กรสารสนเทศ โดยมีการปรับปรุงระบบและกลไก เสริมสร้างทีมงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถทำการสร้างกลยุทธ์การบริหารจัดการให้เหมาะสม และออกแบบแผนการทำงานที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม ประกอบด้วย การบริหารจัดการการสอน เพิ่มความสามารถในการรับรู้ข้อมูล และเสริมการสนับสนุนและร่วมมือจากหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง 2) การสร้างความเข้าใจร่วมกันและการวางแผนอย่างเหมาะสมในการกลางของการสร้างสารสนเทศในมหาวิทยาลัยควรเป็นที่สำคัญในอนาคต 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและยอมรับโดยทั่วไป

ในการทำสารสนเทศ การเสริมความสามารถในการสนับสนุนการสอนของเทคโนโลยีสารสนเทศ การเพิ่มระดับความรู้ทางสารสนเทศของผู้บริหาร และ 4) การสนับสนุนและร่วมมือจากหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง คือ สิ่งที่สำคัญในการปรับปรุงศักยภาพในการนำองค์การในด้านสารสนเทศของมหาวิทยาลัยในอนาคต โดยการสร้างแรงจูงใจและกลไกการชมเชยที่เข้มแข็ง การเสริมสร้างความสามารถในการสนับสนุนการสอนของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเสริมสร้างความรู้ทางสารสนเทศของผู้บริหาร เป็นสิ่งสำคัญในการปรับปรุงศักยภาพในการนำองค์การในด้านสารสนเทศในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- Bai, L. N. (2023). A brief discussion on the quality and ability improvement of grassroots teaching management personnel in colleges and universities. *Journal of Beijing Vocational College of Political Science and Law*, 11(2), 112-116.
- Chen, G. X. (2017). Research on the impact and response of big data on educational management in colleges and universities in my country. Doctoral thesis Business Administration Wuhan University, 6(4), 153-154.
- Chen, J. (2022). Exploring the impact of information technology on higher education management. *Public Relations World*, 17(18), 53-54.
- Cheng, H. B. (2023). How to formulate a scientific and pragmatic school development plan. *Primary and Secondary School Management*, 9(9), 44-47.
- Dong, T. Q. (2020). Research on the information-based leadership model of principals of higher vocational colleges. *Modern Educational Technology*, 15(11), 77-83.
- Jiang, S. (2023). Research on innovation of higher education management model in big data environment. *Journal of Jilin Engineering and Technology Normal University*, 8(1), 20-22.
- Li, J. Z. et al. (2023). A brief analysis of the role of higher education informatization in promoting the reform of teaching management. *Higher Education Forum*, 4(3), 88-105.
- Ministry of Education of China. (2023). 2022 National Statistical Bulletin on Education Development. Retrieved September 12, 2024, from http://www.moe.gov.cn/jyb_sjzl/sjzl_fztjgb/202307/t20230705_1067278.html
- Qiao, S. B. (2021). Research on moral and ethical embedding in the application of educational information technology. *Educational Theory and Practice*, 10(29), 7-10.
- Wang, Y. M. (2023). Discussion on innovation in higher education management in the information age. *China New Communications*, 4(15), 161-163.
- Zhang, H. (2017). Research on the construction of theoretical model of information-based leadership for university leaders from the perspective of organizational change. *Audio-visual Education Research*, 11(4), 163-164.

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
ของโรงเรียนพื้นที่สูง กลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1*

GUIDELINES FOR MANAGING EDUCATIONAL INSTITUTIONS ACCORDING
TO THE PRINCIPLES OF GOOD GOVERNANCE OF HIGHLAND SCHOOLS KHUN
YUAM-MAE NGAO SCHOOL GROUP UNDER THE MAE HONG SON PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

สรพงษ์ มีมิตรภาพ*, สุภาพรณ กิตติรัชฎานนท์ และ วิทยา พัฒนเมธาดา

Sorapong Meemitapab*, Suphapon Kittiruchadanon and Witaya Putmetada

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก ประเทศไทย

Faculty of Education, Northern College, Tak, Thailand

*Corresponding author E-mail: pongmeemit@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง และ 2) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง โดยการวิจัยแบบผสม แบ่งการวิจัยเป็น 2 ขั้น คือ ขั้นการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล และขั้นหาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 จำนวน 101 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติกำหนด เครื่องมือเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.14) เรียงจากสูงไปหาลด คือ ความรับผิดชอบทางการบริหาร ประชาธิปไตย ค่านิยมประชาธิปไตย การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และแพลตฟอร์มดิจิทัลกลาง ตามลำดับ ปัญหา คือ การมอบหมายงานไม่ชัดเจน ไม่ปรับปรุงกฎระเบียบให้ทันสมัยสอดคล้องกับปัจจุบัน ไม่ให้โอกาสผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมจัดการศึกษา การบริหารตามหลักประชาธิปไตยไม่ต่อเนื่องและไม่นำดิจิทัลมาใช้พัฒนาข้อมูลอย่างทั่วถึง ตามลำดับ แนวทางการพัฒนา ควรกำหนดให้มีการนำระบบดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงานและอำนวยความสะดวกให้กับผู้รับบริการ กำหนดโครงสร้างบริหารงานเพื่อการสู่เป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจน มีวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และเป้าหมายประสงค์การปฏิบัติงาน มีการติดตามประเมินผลและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหารสถานศึกษา และมีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัยแก่บุคลากรอยู่เสมอ

คำสำคัญ: ธรรมาภิบาล, โรงเรียนพื้นที่สูง, การบริหารสถานศึกษา

* Received June 11, 2024; Revised June 28, 2024; Accepted July 7, 2024

Abstract

This research aims to 1) Study the conditions and problems of educational institution administration according to the principles of good governance and 2) To find ways to develop educational institution administration according to the principles of good governance by mixed methods research, The research is divided into 2 stages: the stage is to study the conditions and problems of management according to the principles of good governance. and finding ways to develop management according to the principles of good governance. the target group is administrators and teachers of the Khunyuam-Maengao school group under the Mae Hong Son primary educational service area office 1, there were 101 people and 9 experts. Choose according to features. The tools were questionnaires and structured interviews. Data were analyzed by frequencies, percentages, means, standard deviations and content analysis. The research results found that The conditions of educational institution administration according to the principles of good governance Overall it is at a high level ($\bar{X} = 3.71, = 0.14$). Arranged from highest to lowest is administrative responsibility, Pracharat, democratic values, new public management and the central digital platform, respectively. The management problem is that the designation of responsible persons for assignments is not clear. Not updating regulations to be consistent with the current situation Not giving stakeholders the opportunity to participate in organizing the study. The administration according to democratic principles is still not continuous and digital has not yet been used to collect and develop information thoroughly, respectively, according to the development guidelines. It should be determined that digital systems are used in operations and provide convenience to service recipients. Establish a management structure for achieving clear success goals, with a vision, strategy and operational objectives, with continuous monitoring, evaluation and improvement. Provide an opportunity for all parties to participate in expressing their opinions in the administration of educational institutions. And there is always development of morality, ethics, and discipline for personnel.

Keywords: Good Governance, Highland Schools, Educational Institution Administration

บทนำ

การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการประเทศอย่างแท้จริง เป็นปัจจัยเสริมให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีลักษณะเปิดให้ประชาชนมีเสรีภาพภายใต้ระบบเศรษฐกิจเสรีนิยม จึงกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาโดยการน้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ มุ่งให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของคนให้มีพื้นฐานทางจิตใจที่ยึดมั่นในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริตและความรอบรู้ รู้จักสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังคงไว้ซึ่งยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม มุ่งสร้างโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงการบริการทางสังคมที่มีคุณภาพและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเสมอภาค สร้างความโปร่งใสในกระบวนการตัดสินใจบนพื้นฐานของการใช้หลักนิติธรรม หลักคุณธรรมและจริยธรรม และหลักแห่งผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) โดยการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ระบบราชการไทย (พ.ศ. 2566-2570) ให้เป็นกลไกผลักดันระบบราชการของรัฐในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เพื่อเพิ่มขีดสมรรถนะข้าราชการให้สามารถเรียนรู้ ปรับตัวสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในการอำนวยความสะดวกและการให้บริการประชาชนอย่างทันกาล โดยยึดมั่นในหลักของจริยธรรมและธรรมาภิบาลที่ดีในตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2565)

การบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ในการให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนและเป็นหน่วยงานของรัฐ จึงต้องมีการนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาในฐานะที่เป็นนิติบุคคล ด้วยหลักธรรมาภิบาลที่ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) ผลจากการดำเนินการพัฒนาระบบราชการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2556-2561) พบว่า การสร้างความเชื่อถือไว้วางใจ ประชาชนมีความพึงพอใจร้อยละ 79 เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.20 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 84.75 ในปี 2562 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2565) และผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลและประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่เห็นความสำคัญในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา โดยยึดกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใสความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น จะทำให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์และมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาทางบวกในระดับสูง (จันทร์วิภา จันทการ, 2564) รวมทั้งยังมีผลต่อความตั้งใจในการปฏิบัติงานของครู เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการชี้แจงช่วยแนะแนวทางการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับให้เข้าใจอย่างถูกต้อง การได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมการรับผิดชอบในการวางแผน แสดงความคิดเห็นร่วมตัดสินใจ ได้รับความเคารพในความเห็นต่าง จึงทำให้ครูมีความมั่นใจและเกิดความมุ่งมั่น มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ (กัลยารัตน์ มั่นสัตย์, 2565)

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 เพื่อจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2566-2570) พบว่า บุคลากรยังขาดโอกาสการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ขาดความเข้าใจและไม่มีความตระหนักในแผนงาน บทบาทหน้าที่ และการทำงานเป็นทีม ขาดสมรรถนะและทักษะการบริหาร ไม่เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงาน ผู้บริหารไม่นำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา การบริหารงบประมาณขาดความโปร่งใสไม่สามารถตรวจสอบได้อย่างทั่วถึงชัดเจน ผลจากการทบทวนสภาพแวดล้อมข้างต้น จึงได้กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ร่วมไว้ว่า “สร้างคุณภาพผู้เรียน บนความหลากหลายของชาติพันธุ์ สู่การพัฒนาศักยภาพอย่างยั่งยืน” โดยกำหนดเป็นพันธกิจในการส่งเสริม พัฒนาระบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลและจัดการศึกษาโดยใช้ดิจิทัล สร้างค่านิยมขององค์กรด้วยการบริการที่ดี มีวินัย มีความโปร่งใส ให้มีส่วนร่วม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1, 2565)

โรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา จังหวัดแม่ฮ่องสอน จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่บริหารตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ยึดหลักปฏิบัติตามข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) แต่ผลการปฏิบัติงาน พบว่า การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในสถานศึกษายังประสบปัญหา รวมถึงการจัดการอบรมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้นำหลักและแนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล มาปรับใช้ในการดำเนินงานมากขึ้นแล้ว แต่บุคลากรบางส่วนยังไม่ได้นำหลักการมาปรับใช้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้การปฏิบัติงานเกิดปัญหาและข้อขัดแย้ง ที่ส่งผลไปถึงคุณภาพ

ของการจัดการศึกษาด้วยความเป็นมา ความสำคัญที่เป็นประโยชน์และด้วยบริบทที่เป็นสภาพของปัญหา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ว่าจะมีการนำหลักการของธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาที่อยู่บนพื้นที่สูงมากน้อยเพียงใด การดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลพบปัญหาอุปสรรคใดบ้างอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูงกลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนจะยังประโยชน์ต่อหน่วยงานทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่สนใจได้นำไปประยุกต์ใช้พัฒนาการบริหารองค์กรให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูงกลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูงกลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูงกลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของกลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 จำนวน 101 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน และครูผู้สอน จำนวน 92 คน

เครื่องมือและการหาคุณภาพ เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือกเพียงคำตอบเดียว (Multiple Choice) ตอนที่ 2 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง กลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง กลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือกตอบมากกว่า 1 คำตอบ (Multiple Response) ผู้วิจัยสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1. ยกร่างข้อคำถามจากนิยามปฏิบัติการทั้ง 5 ด้าน ได้คำถามสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง จำนวน 55 ข้อ และปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง จำนวน 35 ข้อ

2. นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ให้ข้อเสนอแนะ นำมาปรับปรุง

3. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of item-Objective Congruence) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 ทุกข้อ

4. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อให้ค่าประสิทธิภาพด้วยการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ประชากร เป็นผู้บริหารและครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนเมืองปอน-แม่ก็ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .820

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นเพื่อส่งให้ผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา ทั้ง 8 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล แจกแบบสอบถาม ชี้แจงการตอบแบบสอบถามแต่ละตอน นัดหมายการเก็บคืน ถึงกำหนดเดินทางไปเก็บด้วยตนเอง ได้ 101 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาตรวจความถูกต้องเตรียมวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) และค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปตาราง อภิปรายผลด้วยความเรียงตามค่าร้อยละจากสูงไปหาต่ำ

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง กลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กำหนดค่าระดับคะแนนและการแปลผลไว้ ดังนี้

ระดับ 5 คะแนนระหว่าง 4.51-5.00 หมายความว่า มีสภาพการบริหารมากที่สุด

ระดับ 4 คะแนนระหว่าง 3.51-4.50 หมายความว่า มีสภาพการบริหารมาก

ระดับ 3 คะแนนระหว่าง 2.51-3.50 หมายความว่า มีสภาพการบริหารปานกลาง

ระดับ 2 คะแนนระหว่าง 1.51-2.50 หมายความว่า มีสภาพการบริหารน้อย

ระดับ 1 คะแนนระหว่าง 1.00-1.50 หมายความว่า มีสภาพการบริหารน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง กลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปตารางเรียงอันดับปัญหา

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูงกลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติกำหนด เป็นนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา 3 คน ผู้บริหารการศึกษา 3 คน และผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน

เครื่องมือและการหาคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) มี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลสังเขปของผู้ให้ข้อมูล เป็นแบบเติมคำ (Completion form) ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิด (Open-end) มีวิธีการ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

2. นำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูงกลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดแต่ละด้าน ๆ ละ 3 ข้อ และปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูงกลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา ที่มีค่าร้อยละสูงที่สุดแต่ละด้าน ๆ ละ 3 ข้อ มาสรุปอุปนัย

3. ยกร่างเป็นแบบสอบถามภาพรวมแต่ละด้าน ๆ ละ 1 ข้อ รวม 5 ข้อ

4. นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา ความครอบคลุมสอดคล้องกับเนื้อหาและให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไข จัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูล

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ขอหนังสือแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิจากบัณฑิตวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมแบบสัมภาษณ์ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนเป็นรายบุคคลเพื่อศึกษาล่วงหน้า ติดต่อประสานเพื่อนัดหมายเมื่อวันเวลาผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ตามกำหนดด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลจากการสัมภาษณ์มาสรุปเป็นรายด้านรายบุคคล สรุปอุปนัย วิเคราะห์ความสอดคล้องหาความถี่ จัดลำดับตามความถี่จากสูงไปหาต่ำ เสนอในรูปตารางวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง กลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ผลการวิจัยดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง โดยรวม

ด้าน	รายการ	สภาพการบริหาร		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่	3.59	0.31	มาก
2	ค่านิยมประชาธิปไตย	3.76	0.20	มาก
3	ประชาธิปไตย	3.83	0.23	มาก
4	ความรับผิดชอบทางการบริหาร	3.86	0.30	มาก
5	แพลตฟอร์มดิจิทัลกลาง	3.55	0.34	มาก
	โดยรวม	3.71	0.14	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง กลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 โดยรวมมีการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.14) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงจากสูงที่สุดไปหาต่ำสุด คือ ความรับผิดชอบทางการบริหาร สูงที่สุด ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.30) รองลงมา คือ ประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.23) ค่านิยมประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.20) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.31) และแพลตฟอร์มดิจิทัลกลาง ต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.34) ตามลำดับ

2. ปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง กลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 มีผลการวิจัยแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ปัญหาสูงสุด 3 อันดับแรก คือ สถานศึกษาขาดการกำหนดผู้รับผิดชอบและมอบหมายงานอย่างชัดเจน (ร้อยละ 29.70) ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม (ร้อยละ 25.74) และบุคลากรปฏิบัติราชการไม่สามารถให้บริการอย่างมีคุณภาพต่อผู้รับบริการ (ร้อยละ 24.75) ตามลำดับ

2.2 ค่านิยมประชาธิปไตย ปัญหาสูงสุด 3 อันดับแรก คือ สถานศึกษาขาดการปรับปรุงกฎระเบียบให้มีความทันสมัยต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 34.65) บุคลากรในสถานศึกษาไม่ได้รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานของสถานศึกษาได้ทุกระยะตามกำหนด (ร้อยละ 18.81) และสถานศึกษาไม่มีการวางระบบในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก (ร้อยละ 17.82) ตามลำดับ

2.3 ประชาธิปไตย ปัญหาสูงสุด 3 อันดับแรก คือ สถานศึกษาไม่ให้บริการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา (ร้อยละ 24.75) ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มุ่งเน้นการสร้าง ความพึงพอใจแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา (ร้อยละ 21.78) และบุคลากรในสถานศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์กิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน (ร้อยละ 19.80) ตามลำดับ

2.4 ความรับผิดชอบทางการบริหาร ปัญหาสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรไม่ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (ร้อยละ 26.73) ผู้บริหารสถานศึกษาขาดการบริหารเชิงรุก การคิดเชิงบวกและไม่มีจิตบริการ (ร้อยละ 25.74) และบุคลากรขาดคุณธรรม จริยธรรมและไม่คำนึงถึงประโยชน์ของผู้รับบริการ (ร้อยละ 15.84) ตามลำดับ

2.5 แพลตฟอร์มดิจิทัลกลาง ปัญหาสูงสุด 3 อันดับแรก คือ สถานศึกษาไม่รวบรวม ปรับเปลี่ยน ข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลเพื่อใช้ประโยชน์และพัฒนาบริการนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ (ร้อยละ 45.54) สถานศึกษาไม่มีการพัฒนาบริการดิจิทัลให้ง่าย สะดวกรวดเร็ว ปลอดภัยและมีคุณภาพสูง (ร้อยละ 39.60) และสถานศึกษา ชุมชน หน่วยงานอื่น ๆ ไม่สามารถร่วมมือกันเพื่อสร้าง

ปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า การมอบหมายงานไม่ชัดเจน ไม่ปรับปรุง ภาวะเทียบให้ทันสมัยสอดคล้องกับปัจจุบัน ไม่ให้โอกาสผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมจัดการศึกษา การบริหารตามหลัก ประชาธิปไตยไม่ต่อเนื่องและไม่นำดิจิทัลมาใช้พัฒนาข้อมูลอย่างทั่วถึง ตามลำดับ

3. แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง กลุ่มโรงเรียน ขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ผลการวิจัยแต่ละด้าน ดังนี้

3.1 การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ พบว่า สถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และ เป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน มีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุง อย่างต่อเนื่องเป็นระบบจนเกิดความสำเร็จบรรลุเป้าหมายขององค์กร (ความถี่ = 6) ผู้บริหารควรบริหารโดยมุ่งสู่ ความเป็นเลิศแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้อย่างมืออาชีพ มีผลงานที่เป็นเชิงประจักษ์ เป็นรูปธรรม (ความถี่ = 5) และสถานศึกษาควรยึดหลักการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมใน การบริหารจัดการโรงเรียน (ความถี่ = 4) ตามลำดับ

3.2 ค่านิยมประชาธิปไตย พบว่า สถานศึกษาควรมีโครงสร้างการบริหาร การพัฒนางาน เป้าหมาย ความสำเร็จที่ชัดเจน ปรับปรุงภาวะเทียบให้เหมาะสมมีความทันสมัย (ความถี่ = 5) ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง แสดงความคิดเห็น ร่วมแก้ไขปัญหาและนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้พัฒนาการบริหารงาน (ความถี่ = 4) และผู้บริหารควรมอบหมายงานให้บุคลากรตามความถนัด และความชอบ ให้เป็นธรรมทั่วถึงเสมอ ภาคให้บุคลากรมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน (ความถี่ = 3) ตามลำดับ

3.3 ประชาธิปไตย พบว่า ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทั้งในและนอก โรงเรียนร่วมแสดง ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาใช้พัฒนาการบริหารงาน (ความถี่ = 6) ผู้บริหารควรมีแผนภูมิการทำงานของ บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ อย่างเหมาะสมชัดเจน (ความถี่ = 4) และควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมจัดทำแผนกลยุทธ์/ กิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ในโรงเรียน เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพ (ความถี่ = 3) ตามลำดับ

3.4 ความรับผิดชอบทางการบริหาร พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัยข้าราชการครูและบุคลากร มีการติดตามอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ (ความถี่ = 6) ผู้บริหารควรใช้หลักคุณธรรมบริหาร ยึดมั่นความเป็นกลาง ไม่เลือกปฏิบัติ (ความถี่ = 4) และ ผู้บริหารและบุคลากรควรยึดถือคุณธรรม จริยธรรมมุ่งการสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อผู้รับบริการ (ความถี่ = 3) ตามลำดับ

3.5 แพลตฟอร์มดิจิทัลกลาง พบว่า สถานศึกษาควรมีการกำหนดรูปแบบการทำงาน โดยนำ ระบบดิจิทัลมาใช้ เพื่อลดขั้นตอน กระบวนการทำงาน เอกสารให้เป็นไปตามมาตรฐาน เพื่ออำนวยความสะดวก ให้กับผู้รับบริการ (ความถี่ = 6) ควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะให้สามารถ เลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้มีประสิทธิภาพ (ความถี่ = 5) และ ควรมีการพัฒนา ปรับเปลี่ยนข้อมูลโดยใช้ระบบดิจิทัลให้เข้าถึงง่าย สะดวกรวดเร็ว ปลอดภัยมีคุณภาพสูง เพื่อพัฒนาบริการนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน (ความถี่ = 4) ตามลำดับ

แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า สถานศึกษาควรกำหนดให้มีการนำระบบ ดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงานและอำนวยความสะดวกให้กับผู้รับบริการ กำหนดโครงสร้างบริหารงานเพื่อการสู่ เป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจน มีวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และเป้าหมายการปฏิบัติงาน มีการติดตาม ประเมินผล

และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหารสถานศึกษา และมีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัยแก่บุคลากรอยู่เสมอ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง กลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 มี ดังนี้

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูงกลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และการให้บริการชุมชนในที่ตั้งอย่างเสมอภาคเท่าเทียม กำหนดเป็นนโยบายและวิสัยทัศน์การปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และชุมชนได้อย่างเหมาะสม ทำให้ผู้มีส่วนได้เสียกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนพึงพอใจและเชื่อมั่นต่อสถานศึกษา เป็นไปตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กล่าวไว้ว่า สถานศึกษาเป็นหน่วยงานของรัฐ จึงต้องมีการนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาในฐานะที่เป็นนิติบุคคล ด้วยหลักการของธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) และสอดคล้องกับการศึกษาของ จุฬาลงกรณ์ เก่งกลិត เรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก (จุฬาลงกรณ์ เก่งกลิต, 2564) และสอดคล้องกับการศึกษาของอำนาจ เผือกบริสุทธิ เรื่องหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนบางเสาธง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นกัน (อำนาจ เผือกบริสุทธิ, 2560)

2. ปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง กลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการกำหนดผู้รับผิดชอบและมอบหมายงานยังไม่ชัดเจน ไม่มีการปรับปรุงระเบียบให้มีความทันสมัยต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน การให้บริการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาไม่ทั่วถึง ไม่รวบรวม ปรับเปลี่ยนข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลเพื่อใช้ประโยชน์และพัฒนาบริการ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรไม่ยึดมั่นในหลักการของประชาธิปไตย เอนเอียงเข้าข้างใฝ่ใดใฝ่หนึ่ง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาส่วนใหญ่ของกลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงาเป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีครูผู้สอนไม่ถึง 20 คน การจัดโครงสร้างการบริหารจึงเป็นแบบองค์รวม การเข้าถึงข่าวสารเหตุการณ์ใหม่ ๆ ล่าช้าไม่ทันเหตุการณ์ มีข้อจำกัดด้านบุคคลและทรัพยากรการบริหาร ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีปัญหาการติดต่อสื่อสารและวัฒนธรรม และสอดคล้องกับการศึกษาของ ธีรฤดี สารดวงขวัญ เรื่องการนำแนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ไปใช้ในกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง พบว่า การกำหนดผู้รับผิดชอบไม่ชัดเจน ซึ่งหน่วยงานประสบปัญหาการปรับปรุงระบบข้อมูลสารสนเทศที่ไม่เป็นปัจจุบัน (ธีรฤดี สารดวงขวัญ, 2563) และสอดคล้องกับการศึกษาของ กมลสัณห์ ศรียารัตน์ เรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในยุคระบบราชการ 4.0 กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พบว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ ในการเสนอความคิดเห็น และผู้นำในพื้นที่ขาดการมีส่วนร่วม ยังขาดการกระตุ้น การปลูกฝัง การสร้างจิตสำนึกให้แก่บุคลากรในหน่วยงาน (กมลสันต์ ศรียารัตน์, 2562)

3. แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง กลุ่มโรงเรียน ขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษา ต้องมีวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ โครงสร้างการบริหารงาน การพัฒนางาน มีเป้าหมายความสำเร็จ ที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในและนอกโรงเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ ส่งเสริม ให้มีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ระเบียบวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากร และกำหนดรูปแบบการทำงาน โดยการนำระบบดิจิทัลมาใช้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะวิสัยทัศน์เป็นภาพความสำเร็จร่วมกันของสถานศึกษา การจัดให้มี โครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติทราบบทบาทหน้าที่ขอบเขตความรับผิดชอบ ส่งผลต่อการปฏิบัติ ให้ถูกต้อง ซึ่งการใช้หลักการของพระราชรัฐต้องอาศัยการระดมความคิด เพื่อสร้างเกราะป้องกันไม่ให้ครูประพฤติ ผิดระเบียบแบบแผนและจรรยาบรรณทางวิชาชีพ มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในปัจจุบันที่มีความทันสมัย และสอดคล้องกับการศึกษาของ รินทร์ภัส วุฒิปรีชาสิทธิ์ เรื่องแนวทางการพัฒนาธรรมาภิบาลใน การปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ พบว่า หน่วยงานมีการประกาศโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการและกำหนด หน้าที่เปิดเผยเป็นการทั่วไป มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์โดยกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็น ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์และหน่วยรับผิดชอบ นำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน (รินทร์ภัส วุฒิปรีชาสิทธิ์, 2562) และ สอดคล้องกับการศึกษาของ กัลยารัตน์ มั่นสัจย์ เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษาตามความรู้ความสามารถ อย่างเสมอภาคกัน (กัลยารัตน์ มั่นสัจย์, 2565) และการศึกษาของ จันทรีวิภา จ้านงการ เรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า ควรมีโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาบุคลากร ให้ประพฤติดีเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนและบุคคลทั่วไปเป็นประจำอย่างเหมาะสม พัฒนาโครงข่ายและใช้แพลตฟอร์ม เพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้มาติดต่อราชการให้มีประสิทธิภาพ (จันทรีวิภา จ้านงการ, 2564)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง กลุ่มโรงเรียน ขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมี การปฏิบัติในระดับมาก เรียงจากสูงที่สุดไปหาต่ำสุด คือ ความรับผิดชอบทางการบริหาร สูงที่สุด รองลงมา คือ ประชาธิปไตย ค่านิยมประชาธิปไตย การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และด้านแพลตฟอร์มดิจิทัลกลาง ต่ำที่สุด ปัญหาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า สถานศึกษามีการกำหนดผู้รับผิดชอบและมอบหมายงานยังไม่ ชัดเจน ไม่มีการปรับปรุงกฎระเบียบให้มีความทันสมัยต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน การให้ให้บริการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาไม่ทั่วถึง ไม่รวบรวม ปรับเปลี่ยนข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลเพื่อใช้ประโยชน์และ พัฒนาบริการ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรไม่ยึดมั่นในหลักการของประชาธิปไตย เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่ง แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ โครงสร้างการบริหารงาน การพัฒนางาน มีเป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในและนอกโรงเรียนร่วมแสดง ความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ระเบียบวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากร และกำหนดรูปแบบการทำงาน โดยการนำระบบดิจิทัลมาใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลไปใช้และการวิจัย ครั้งต่อไป ดังนี้ ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำผลการวิจัยไป

กำหนดเป็นนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปปฏิบัติจะส่งผลให้คุณภาพการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยกำหนดเป็นกลยุทธ์ของสถานศึกษา จัดทำโครงการ กิจกรรม การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามศักยภาพรายบุคคลและผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาทำความเข้าใจแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมีการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2) ควรมีการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา 3) ควรมีการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กมลสันต์ ศรียารัตน. (2562). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในยุคระบบราชการ 4.0 องค์การบริหาร ส่วนตำบล บ้านหลวง อำเภอสวนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขา รัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กัลยารัตน์ มั่นสัตย์. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- จันทร์วิภา จ่านาง. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กับ ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- จุฑากาญจน์ เก่งกลีต. (2564). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักรสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขา การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธัญรัตน์ สารดวงขวัญ. (2563). การนำแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ไปใช้ในกรมสรรพสามิตกระทรวง การคลัง. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รินทร์ภัส วุฒิปรีชาสิทธิ์. (2562). แนวทางพัฒนาธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1. (2565). แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566-2570). แม่ฮ่องสอน: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานวิชาการและพัฒนาคุณภาพการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2565). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพมหานคร: พรีเมียร์โปร.
- อำนาจ เผือกบริสุทธิ. (2560). หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนบางเสาธง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1*
LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND HAPPINESS OF
WORKING IN SCHOOL UNDER RATCHABURI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

อมรรัตน์ ทองดี*, สมใจ เดชบำรุง, สมบัติ เดชบำรุง, วิโรจน์ สุรสาคร และ จามจุรี จำเมือง

Amornrat Thongdee*, Somchai Dejbumrung, Sombat Dejbumrung, Wirot Surasacron and Jamjuree Jammuang

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Arts and Sciences, Southeast Asia University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: sofa_2712@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 2) ความสุขในการทำงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวน 123 แห่ง กำหนดผู้ตอบแบบสอบถามสถานศึกษาแห่งละ 2 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้รักษาราชการแทนผู้บริหารสถานศึกษาและครู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.61) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจในการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การแสดงเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ การมอบอำนาจให้ผู้อื่นสามารถปฏิบัติงาน การเสริมสร้างกำลังใจ การท้าทายกระบวนการ ตามลำดับ 2) ความสุขในการทำงานในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.59) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สัมพันธภาพ ความสำเร็จในงาน การเป็นที่ยอมรับ ความรักในงาน ตามลำดับ และ 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์ลักษณะคล้อยตามกัน อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ผู้บริหารสถานศึกษา, ความสุขในการทำงาน

* Received May 24, 2024; Revised July 1, 2024; Accepted July 9, 2024

Abstract

The purposes of this research were to study, 1) The leadership of school administrators under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1, 2) The happiness of working in the school under the Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1 and 3) The relationship between the school administrator's leadership and the happiness of working in the school under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1 This research is a descriptive research, the sample consisted of 123 schools in Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1, The 2 respondents from each school consisted of a director or a deputy director or a representative and a teacher. The research instrument was a questionnaire. The statistical analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient. The results of this research were as follow: 1) The leadership of school administrators under the Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1, as a whole were a high level, Each aspect was found high level ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.61), ranking from the highest to the lowest mean: inspire a shared vision, model the way, enable other to act, encourage the heart, and challenge the process. 2) Happiness in working in schools under the Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1, as a whole were a high level ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.59), ranking from the highest to the lowest mean: Connection, Work Achievement, Recognition, and Love of the Work. And 3) The relationship between the leadership of school administrators and happiness in working in schools under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1 was found statistically significant at .01 level.

Keyword: Leadership, School Administrators, Happiness of Working

บทนำ

ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม และส่งผลกระทบต่อเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทย รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาด้วย และส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยง โดยความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นการจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษา โดยยึดหลักของการมีเอกภาพเชิงนโยบายหลากหลายในการปฏิบัติ โดยเน้นระบบการกระจายอำนาจ และการยึดหลักการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการชี้นำความสำเร็จ และความล้มเหลวขององค์กรในการปฏิรูปการศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่สามารถนำพาการศึกษาในรูปแบบใหม่ไปสู่การตอบสนองความต้องการ และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะ และศักยภาพที่เหมาะสมในการบริหารจัดการศึกษา สามารถเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมอำนวยความสะดวก ประสานการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ สามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และยืนหยัดท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ โดยต้องได้รับความร่วมมือจากครู และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้น ครูและบุคลากรทางการศึกษา จะต้องได้รับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง และมีความมั่นใจศรัทธาต่อผู้บริหาร (สกุรัตน์ กุฑมมาศ, 2550) ฉะนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องมีทักษะทางปัญญาระดับสูง และการบริหารจัดการแนวทางใหม่ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงมีเจตคติที่ดี และ

เป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ และความคาดหวังสูง มุ่งสร้างความสำเร็จและมีจิตเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจนการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และสร้างสถานศึกษาให้เป็นองค์กรนวัตกรรมยุคใหม่ ผู้บริหารย่อมมีผลต่อความสำเร็จ หรือประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างยิ่ง บางครั้งการจัดการองค์กรแม้จะไม่เรียบร้อยถูกต้องอยู่บ้าง อาจได้รับผลงานสูงได้ หากผู้บริหารมีคุณลักษณะหรือภาวะผู้นำที่ดี ถ้าคุณลักษณะหรือพฤติกรรมในการเป็นผู้นำของผู้บริหารไม่ดี แม้การจัดการองค์กรถูกต้องหรือดีเพียงใดก็ตาม ผลงานที่เกิดขึ้นของหน่วยงานนั้น ๆ ย่อมสมบูรณ์ได้ยาก ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีพฤติกรรมที่จะนำพาองค์กรได้ถูกต้องเหมาะสม เพราะความสำเร็จของงานทุกด้านขององค์กรขึ้นอยู่กับผู้บริหาร ซึ่งจะวินิจฉัยสั่งการหรือตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะผู้บริหาร ที่พึงประสงค์หรือผู้นำ ควรที่ประกอบด้วยเรื่องที่สำคัญ ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านลักษณะที่เกี่ยวกับการบริหารงาน และด้านคุณลักษณะทางสังคม (สัมมา รณิชัย, 2553)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้บัญญัติแนวทางการจัดการศึกษาที่ชัดเจนว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และเป็นนักเรียนที่เก่ง ดี และมีความสุข ให้ผู้เรียนมีความเจริญทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณธรรม จริยธรรม เพื่อนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันต่อไป แต่ด้วยสภาพการแข่งขันทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน พ่อแม่ผู้ปกครองจำเป็นต้องมุ่งประกอบอาชีพของตน ได้ส่งผลต่อการใช้เวลาแก่บุตรหลานที่ทำได้น้อยลง บทบาทหน้าที่ของโรงเรียนจึงยิ่งเพิ่มมากขึ้น สถานศึกษาก็ยิ่งจำเป็นต้องปรับตัว และเปลี่ยนแปลงอย่างเร่งด่วน ซึ่งปัจจัยที่สำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น เกิดมาจากบุคลากรภายในที่พร้อมจะทุ่มเทให้กับสถานศึกษาในการทำงานด้านต่าง ๆ และที่สำคัญ คือ การอบรมสั่งสอนให้ประสบการณ์ความรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตอย่างสมบูรณ์ ครูจึงเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เกิดความเจริญงอกงาม โดยสามารถสรุปบทบาทหน้าที่ครูที่สำคัญ ได้ดังนี้ 1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ 2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน 3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ 4) พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง 5) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ 6) จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้เน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน 7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ 8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน 9) ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ 10) ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ 11) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา และ 12) สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

จากที่กล่าวมา จะเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันจะส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ แต่ในปัจจุบันสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยส่วนใหญ่ ประสบปัญหาในด้านคุณภาพของการบริหารงานที่ไม่เสมอภาคกัน พิจารณาโดยภาพรวมแล้ว บุคลากรในสถานศึกษา ส่วนใหญ่มีความถนัดทางด้านวิชาการตรงตามสาขาวิชาเอกของตน ซึ่งเป็นความสามารถเฉพาะบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ แต่ไม่มีความถนัดงานตามโครงสร้างการบริหารงานในสถานศึกษา 4 ฝ่าย ซึ่งครูในสถานศึกษาไม่ได้มีภาระหน้าที่ด้านปฏิบัติการสอนเพียงอย่างเดียว แต่ต้องรับภาระหน้าที่งานพิเศษ 4 ฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านงบประมาณ ที่ไม่เป็นที่ต้องการของบุคลากร เนื่องจากงานงบประมาณเกี่ยวข้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ มากมายเฉพาะด้าน ทำให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ด้านงบประมาณ จะปฏิบัติหน้าที่แบบไม่เต็มใจ มีความกังวลต่องาน ส่งผลให้ไม่มีความสุขต่อการปฏิบัติหน้าที่ แต่ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมาย สถานศึกษาขนาดใหญ่ จะพบปัญหาการแบ่งหน้าที่น้อย เพราะมีบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่จำนวนมาก สามารถเลือกบุคลากรเพื่อมาร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ในงานเฉพาะด้านแบบหลากหลาย ส่วนสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก มีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอต่อ

การปฏิบัติหน้าที่ บางคนจะได้รับมอบหมายหน้าที่ที่เกินกำลังความสามารถ แต่จำเป็นต้องทำตามบริบทและสภาพของสถานศึกษา พิจารณาโดยภาพรวมแล้วบุคลากรในสถานศึกษา หากได้รับมอบหมายภาระงานที่เกินกำลังความสามารถของตน จะทำให้บุคลากรหมดพลังในการทำงาน เนื่องจากไม่มีความรักในงานที่ตนได้รับมอบหมาย ซึ่งอาจจะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จได้ แต่คุณภาพงานขึ้นอยู่กับระยะเวลา และบริบทของงานที่ได้รับมอบหมาย นอกจากนี้ ยังพบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษามีภาระหนี้สินเป็นจำนวนมาก ซึ่งเกิดจากสาเหตุหลายประการ ดังนี้ 1) ด้านความต้องการ ได้แก่ การผ่อนชำระที่อยู่อาศัยที่ดิน, การผ่อนสิ่งของอำนวยความสะดวก, การใช้จ่ายเพื่อดำรงชีพ, การศึกษาของบุตรหลาน, การซื้อยานพาหนะด้วยเงินผ่อน, ค่าครองชีพและภาษีสังคมเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงกว่ารายได้ที่ได้รับและเป็นหนี้ต่อเนื่องจากการกู้ยืมเพื่อการศึกษา 2) ด้านค่านิยม ได้แก่ การเข้าศึกษาต่อเพื่อปรับวิทยฐานะ, การตามกระแสทุนนิยมสมัยใหม่, เพื่อความสะดวกในการดำรงชีวิต, อยากมีบ้านและรถราคาแพง, การลงทุนทำอาชีพเสริมแล้วขาดทุนหรือถูกฉ้อโกง, การจัดสรรเงินเพื่องานสังคมสังสรรค์, การสร้างฐานะ รักษาหน้าตาทางสังคมและจัดหาเทคโนโลยีหรือเครื่องมือสื่อสาร 3) ด้านพฤติกรรม ได้แก่ การรับประทานอาหารที่หรูหรา, การแต่งกายด้วยเสื้อผ้า-เครื่องประดับราคาแพง, การติดเหล้า ยาสูบ, การท่องเที่ยว, การซื้อของสะสมของมีค่า, การกู้เงินมาใช้หนี้แทนญาติพี่น้อง, การสร้างบ้านราคาสูงเกินฐานะ, การใช้บัตรเครดิตและเสี่ยงโชคด้วยการพนันและหวย (ปรีชา วิทยาภรณ์, 2559) รวมถึงข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ที่มีหนี้สินเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากรายงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุราษฎร์ธานี จำกัด มีวงเงินกู้ยืมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำกัดถึงหกพันกว่าล้านบาท (สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุราษฎร์ธานี, 2567)

ผู้วิจัยในฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 มีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
2. เพื่อศึกษาความสุขในการทำงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 172 โรงเรียน
2. ตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 123 โรงเรียน กำหนดขนาดของตัวอย่าง โดยการเปิดตารางประมาณการขนาดตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) และสุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified Random Sampling) จำแนกตามเครือข่าย โดยผู้วิจัยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis)

3. ผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยกำหนดผู้ตอบแบบสอบถาม โรงเรียนละ 2 คน ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และ 2) ครู จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 246 คน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดภาวะผู้นำและความสุขในการทำงาน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาสร้างเครื่องมือภายใต้การให้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

2. ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยเทคนิค IOC (Index of item objective congruence) ซึ่งได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและเรียบเรียงให้สมบูรณ์

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวม 30 ฉบับ

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.982

5. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ไปยังโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือให้ผู้บริหารและครูให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามไปตามสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยขอความร่วมมือในการรวบรวมแบบสอบถาม ผ่าน Google Form

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวม และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (frequency: f) และร้อยละ (percentage: %)

2. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตาม (Best, W., 1997)

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา/ความสุขภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา/ความสุขภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา/ความสุขภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา/ความสุขภายใน สถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา/ความสุขภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน(Pearson's product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงาน โดยหาความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	สถานภาพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1	เพศ		
	- ชาย	49	19.90
	- หญิง	197	80.10
	รวม	246	100.00
2	อายุ		
	- 21-30 ปี	63	25.60
	- 31-40 ปี	82	33.30
	- 41-50 ปี	63	25.60
	- 51 ปี ขึ้นไป	38	15.40
	รวม	246	100.00
3	ระดับการศึกษา		
	- ปริญญาตรี	162	65.90
	- ปริญญาโท	81	32.90
	- ปริญญาเอก	3	1.20
	- อื่น ๆ	0	0.00
	รวม	246	100.00
4	ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน		
	- ผู้อำนวยการสถานศึกษา	32	13.00
	- รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	28	11.40
	- รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา	8	3.30
	- ครู	178	72.30
	รวม	246	100.00

ตารางที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อที่	สถานภาพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
5	ประสบการณ์ในการทำงาน		
	- น้อยกว่า 1 ปี	21	8.50
	- 1-5 ปี	80	32.50
	- 6-10 ปี	36	14.60
	- 11-15 ปี	63	25.60
	- 16-20 ปี	5	2.00
	- 21-25 ปี	6	2.40
	- 26-30 ปี	10	4.20
	- 30 ปี ขึ้นไป	25	10.20
	รวม	246	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 80.10 เพศชาย จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 19.90 อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 25.60 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 25.60 และอายุ 50 ปี ขึ้นไป จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 15.40 ระดับการศึกษา พบว่า มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 65.90 รองลงมา คือ ปริญญาโท จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 32.90 และปริญญาเอก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.20 ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันส่วนใหญ่ พบว่า เป็นครู จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 72.30 รองลงมา คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 11.40 และรักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่มี ประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 รองลงมา คือ ระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 25.60 ช่วงระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 14.60 ประสบการณ์ 30 ปีขึ้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 10.20 ระหว่าง 26-30 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.20 ระหว่าง 21-25 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.40 และระหว่าง 16-20 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 1

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การแสดงเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ (X_1)	4.47	0.72	มาก
2. การสร้างแรงบันดาลใจในการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (X_2)	4.48	0.67	มาก
3. การท้าทายกระบวนการ (X_3)	3.90	0.85	ปานกลาง
4. การมอบอำนาจให้ผู้อื่นสามารถปฏิบัติงาน (X_4)	4.35	0.82	มาก
5. การเสริมสร้างกำลังใจ (X_5)	4.32	0.85	มาก
รวม	4.30	0.61	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวม (X_{tot}) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ การสร้างแรงบันดาลใจในการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.67) การแสดงเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.72) การมอบอำนาจให้ผู้อื่นสามารถปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.82) การเสริมสร้างกำลังใจ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.85) การทำทนายกระบวนการ ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.85) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.67-0.85 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสุขในการทำงานในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลความสุขในการทำงานในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสุขในการทำงานในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

ความสุขในการทำงานในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. สัมพันธภาพ (Y_1)	4.49	0.64	มาก
2. ความรักในงาน (Y_2)	3.89	0.83	ปานกลาง
3. ความสำเร็จในงาน (Y_3)	4.45	0.69	มาก
4. การเป็นที่ยอมรับ (Y_4)	4.43	0.72	มาก
รวม	4.31	0.59	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสุขในการทำงานในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวม (Y_{tot}) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ สัมพันธภาพ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.64) ความสำเร็จในงาน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.69) การเป็นที่ยอมรับ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.72) ความรักในงาน ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.83) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.64-0.83 มีการกระจายของข้อมูลน้อยแสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

ภาวะผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษา ความสุขในการทำงาน ในสถานศึกษา	1. การแสดงเป็นแบบอย่าง ในการปฏิบัติ (X_1)	2. การสร้างแรงบันดาลใจในการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (X_2)	3. การทำทหายกระบวนการ (X_3)	4. การมอบอำนาจให้ผู้อื่นสามารถปฏิบัติงาน (X_4)	5. การเสริมสร้างกำลังใจ (X_5)	ภาพรวม (X_{tot})
1. สัมพันธภาพ (Y_1)	.629**	.710**	.375**	.574**	.573**	.726**
2. ความรักในงาน (Y_2)	.215**	.225**	.331**	.219**	.184**	.304**
3. ความสำเร็จในงาน (Y_3)	.562**	.643**	.377**	.503**	.529**	.664**
4. การเป็นที่ยอมรับ (Y_4)	.546**	.585**	.445**	.431**	.516**	.644**
ภาพรวม(Y_{tot})	.578**	.639**	.465**	.512**	.533**	.695**

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวม (Y_{tot}) มีความสอดคล้องตามกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = .695^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองให้กับบุคลากรในสถานศึกษา โดยการแสดงเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ สร้างแรงบันดาลใจในการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ทำทหายกระบวนการ มอบอำนาจให้ผู้อื่นสามารถปฏิบัติงาน และเสริมสร้างกำลังใจ จึงทำให้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับโรงเรียนคุณภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญา เกษมศรี กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ คือ บุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการจัดการศึกษา ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง

สร้างผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้บริหารที่มีความเป็นมืออาชีพ เพื่อการบริหารงานในสถานศึกษาดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุค ปัจจุบัน คือ จำเป็นต้องมีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ (จริญญา เกษมศรี, 2560) สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ธิดา ทองแย้ม ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (ธิดา ทองแย้ม, 2562)

2. ความสุขในการทำงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาส่วนใหญ่มีสัมพันธภาพ มีความรักในงาน มีความสำเร็จในงานรวมถึงการเป็นที่ยอมรับ ทำให้มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน มีความร่วมมือและ ความช่วยเหลือกันในการทำงาน มีการพูดคุยกันอย่างเป็นมิตรและก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน มีความรู้สึกรักและผูกพันกับงาน รับรู้ว่าตนมีภาระรับผิดชอบในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ มีความยินดีในการทำงาน ของตน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความรู้สึกทางบวกจากการทำงาน ทำให้ทำงานด้วยได้อย่างมีความสุข สนุกสนาน ภาคภูมิใจและงานสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยความสำเร็จในการทำงาน ทำให้รู้สึกมีคุณค่าในชีวิต และได้รับการยอมรับความเชื่อถือและความไว้วางใจในการทำงานจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา สอดคล้องกับ งานวิจัยของ อภิชาติ นิลภักย์ ที่ได้ศึกษาความสุขในการทำงานกับสมรรถนะข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตบางพลัด พบว่า ความสุขในการทำงานของข้าราชการครูกรุงเทพมหานครสังกัดสำนักงาน เขตบางพลัด โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (อภิชาติ นิลภักย์, 2556) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชาญ ระดมกิจ ที่ได้ศึกษาความสุขในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนวัดศรีโพธิ์ พบว่า ความสุขในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียน วัดศรีโพธิ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (วิชาญ ระดมกิจ, 2559) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤติมา บุญบำรุง ได้ศึกษาความสุขในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อำเภอสัตหีบ พบว่า ความสุขในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 3 อำเภอสัตหีบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ฤติมา บุญบำรุง, 2560)

3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ เนื่องจากภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาและเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนำพาสถานศึกษาให้ ก้าวหน้าสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ โชติวิชาติริกุล ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำผู้บริหารกับประสิทธิผลองค์กรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำผู้บริหารกับประสิทธิผลองค์กร ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (เกรียงศักดิ์ โชติวิชาติริกุล, 2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปารวณ รัตนทองคง ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับบรรยากาศองค์การของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หรือมีความสัมพันธ์ในลักษณะคล้ายตามกันทุกคู่ (ปารวณ รัตนทองคง, 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 1 ด้านการทำทนายกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญเรื่องการทำทนายกระบวนการบริหารด้วยวิธีการใหม่ มองหาโอกาสในการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา และบริหารความเสี่ยงในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ ยังพบว่า ความสุขในการทำงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 1 ด้านความรักในงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ความสามารถตรงตามภาระงานที่ได้รับมอบหมาย เสริมแรงสร้างขวัญกำลังใจให้เกิดความภาคภูมิใจและเห็นถึงคุณค่าในอาชีพครูว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติและมีศักดิ์ศรี เห็นงานสอนเป็นงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ และยังพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์คล้อยตามกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีภาวะผู้นำในการบริหารองค์กรอย่างเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน สร้างความผูกพันต่อการปฏิบัติภารกิจของผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีต่อสถานศึกษา การสื่อสารระหว่างบุคลากรในองค์กรและสถานศึกษา อย่างเปิดเผย มีการแบ่งปันและถ่ายทอดข้อมูลให้กับบุคลากรในสถานศึกษา และสร้างบรรยากาศที่ดีในการบริหาร เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรได้แสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ และแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานร่วมกัน และควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการภาวะผู้นำของผู้บริหาร และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- เกรียงศักดิ์ โชติวิชาศิริกุล. (2560). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำผู้บริหารกับประสิทธิผลองค์กรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์. ใน การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- จริญญา เกษมศรี. (2560). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษา ศูนย์ชายแดน อำเภอน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธิดา ทองแถม. (2562). ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(1), 698-711.
- ปรีชา วิทยาภรณ์. (2559). กระบวนการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปาริวัน รัตนทองคง. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฤติมา บุญบำรุง. (2560). ความสุขในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 3 อำเภอสตึก. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วิชาญ ระดมกิจ. (2559). ความสุขในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนวัดศรีอพนัน. ใน วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สกุรัตน์ กุมาต. (2550). หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิษณุ.
- สหกรณ์ออมทรัพย์ครูราชบุรี. (2567). รายการย่อแสดงสินทรัพย์และหนี้สิน. เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2567 จาก <https://www.rtsccoop.com/>
- สัมมา รัตนชัย. (2553). ภาวะผู้นำของผู้บริหาร. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- อภิชาติ นิลภักย์. (2556). ความสุขในการทำงานกับสมรรถนะข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงาน เขตบางพลัด. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Best, W. (1997). Research in Education. (2th ed). New Jersey: Prentice Hall.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of Psychological Testing. (5 rd ed). New York: Harper And Row.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

การพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูง สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช*

DEVELOPING AN ONLINE PLATFORM TO ENHANCE THE COMPETENCIES OF BEING SMART THAIS FOR EDUCATIONAL OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOLS

กรวรรณ สืบสม*, นพรัตน์ หมีพลัด, ณัฐพัชร นิลวงศ์ และ อภินันท์ อามีระ

Korawan Suebsom*, Nopparat Meeplat, Nattaphat Nilwong and Apinan Amiroh

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: korawan_seu@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาบริบท ความเป็นมาและสภาพปัญหาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของจังหวัดนครศรีธรรมราช 2) พัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำหรับครูและนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และ 3) ประเมินสมรรถนะของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 176 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูง แบบประเมินสมรรถนะด้านการคิดและแบบประเมินสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี แต่ละชุดมีข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินอยู่ที่ระดับ 0.847 และ 0.853 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ส่วนใหญ่จะขาดแคลนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และขาดแคลนสื่อการสอน ทำให้นักเรียนไม่ค่อยมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ 2) ด้านการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 67.24 ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = .714) และ 3) ผลการประเมินสมรรถนะด้านการคิดและด้านการใช้เทคโนโลยี พบว่า ร้อยละ 50.6 ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 1.43) คิดว่าสามารถทำได้ดีในด้านการคิด ขณะที่ร้อยละ 52.8 ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 1.49) ไม่มีความมั่นใจในทักษะการคิด สำหรับผลการประเมินสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี พบว่า นักเรียนร้อยละ 39.8 ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 1.23) สามารถทำได้ดีในการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้น ขณะที่นักเรียนร้อยละ 33.98 ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 1.26) ไม่มีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยี

คำสำคัญ: แพลตฟอร์มออนไลน์, สมรรถนะด้านการคิด, สมรรถนะด้านการใช้ไอซีที

Abstract

The research objectives are: to 1) Study the context, background, and problems in schools in order to expand educational opportunities. 2) Develop an online platform to enhance competencies for teachers and students. 3) Assess student competency. The sample group comprised 176 Mathayom 2 students, selected purposively. The tools used in the research

* Received June 4, 2024; Revised July 3, 2024; Accepted July 10, 2024

include an online platform to enhance the competency of Thai people, competency assessment for thinking skills, and technology use competency assessment, each consisting of 10 questions. The reliability of the assessment was at the levels of 0.847 and 0.853. The statistics used in the research were percentages, averages, and standard deviations. The results of the research revealed the following: 1) The school context expands educational opportunities, are lack of computer equipment and teaching materials, leading to students having limited computer skills. 2) In terms of using online platforms, students expressed the highest level of satisfaction at 67.24 percent ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = .714). 3) The results of the assessment of thinking competencies and technology use revealed that 50.6 percent ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 1.43) believed they could do well in thinking, while 52.8 percent ($\bar{x} = 3.27$, S.D. = 1.49) lacked confidence in thinking skills. Additionally, it was found that 39.8 percent of students ($\bar{x} = 3.67$, S.D. = 1.23) felt confident in using the Internet for retrieving data and information, while 33.98 percent of students ($\bar{x} = 3.23$, S.D. = 1.26) lacked confidence in using technology.

Keywords: Platform Online, Thinking Skill Competency, ICT Competency

บทนำ

การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ทำให้การเรียนการสอนอยู่ในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันแต่มีการเชื่อมโยงกันมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งระบบการศึกษาไทยจำเป็นต้องปรับตัว โดยมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของเยาวชน สังคมและตลาดแรงงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งการศึกษาไทยควรมุ่งเน้นเตรียมความพร้อมให้เยาวชนมีทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและสอดคล้องกับสังคมในอนาคต อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยจะมีความก้าวหน้าในด้านการเข้าถึงการศึกษาในระดับอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาามาสองทศวรรษ รวมถึงมีการปฏิรูปเชิงโครงสร้างเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา แต่ประเทศไทยยังคงประสบปัญหาและความท้าทายอีกหลายประการ เช่น นักเรียนจำนวนมากไม่มีทักษะพื้นฐานที่ควรจะมี ซึ่งเกิดจากอัตราส่วนของเด็กที่ไม่ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนช่วงสูง ทำให้เยาวชนจำนวนมากขาดทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในโลกแห่งความเป็นจริง ทักษะที่จำเป็นและเป็นทักษะพื้นฐาน เช่น ทักษะการคำนวณ การปรับตัว การคิดเป็นระบบ การสร้างสรรค์ การแก้ไขปัญหาและการทำงานร่วมกับคนอื่น และนักเรียนจะต้องมีสมรรถนะพื้นฐาน 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ (knowledge) ด้านทักษะ (skill) ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (self - concept) บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (traits) แรงจูงใจหรือเจตคติ (motives/attitude) (รุ่งโรจน์ สงสระบุญ, 2561) นอกจากนี้แล้วสมรรถนะของบุคลากรทางการศึกษาก็มีความสำคัญต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนเพราะถ้าครูผู้สอนมีความรู้มีความพร้อมก็ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ดังนั้น รัฐบาลควรจัดส่งครูที่มีคุณภาพไปประจำโรงเรียนที่ยังขาดแคลนครูและนักเรียนส่วนใหญ่ขาดโอกาส ซึ่งต้องการเครื่องมือและเทคโนโลยีเข้าไปพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้จริง (ยุนิเชฟ ประเทศไทย, 2562) โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ ชั้นอนุบาล 1 จนถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งประกอบไปด้วย โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก สำหรับพื้นที่ที่ค่อนข้างจะมีปัญหาครูไม่ครบชั้นและขาดแคลนอุปกรณ์ทางการศึกษารวมถึงครูไม่ตรงเอก เช่น ครูที่จบคอมพิวเตอร์ไปสอนกลุ่มสาระการงานอาชีพ บางโรงเรียนครูบรรจุด้วยอัตราคอมพิวเตอร์แต่ต้องไปรับผิดชอบสอนรายวิชาในกลุ่มสาระอื่น ๆ เช่น กลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ซึ่งทำให้ผลการสอบโอเน็ตไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมถึงขาดแคลนอุปกรณ์ทางด้านคอมพิวเตอร์ และ

ทำให้เด็กนักเรียนขาดโอกาสในการเรียนรู้โดยเฉพาะในปัจจุบันหลักสูตรการศึกษาพื้นฐานได้มีการปรับปรุงเป็นหลักสูตรพื้นฐานกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีวิทยาการคำนวณ ซึ่งทางรัฐบาลเน้นให้นักเรียนมีทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นทางด้านเทคโนโลยีนวัตกรรมเพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ และสามารถพัฒนานวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันการศึกษาไทยได้เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ที่เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะแห่งอนาคตเพื่อให้ทันต่อทักษะอนาคตในปี 2040 ซึ่งมีทักษะอนาคตที่เด็กและเยาวชนจะต้องเรียนรู้ นอกจากการเสริมทักษะแห่งอนาคตและการพัฒนาเยาวชนยุคใหม่จำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและส่งเสริมให้เกิดทักษะที่ต้องการเพื่อให้ก้าวทันสู่โลกแห่งอนาคตซึ่งจำเป็นที่บุคคลจะต้องได้รับการเรียนรู้หรือพัฒนาอย่างมีคุณภาพ (ฉิษยววรรณ พันธุ์สุกะ และกิตติชัย สุธาสิโนบล, 2566)

แต่ปัญหาที่ผู้วิจัยได้ค้นพบจากการลงพื้นที่ที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คือ บางโรงเรียนครูและนักเรียนขาดสื่อการสอนแบบมัลติมีเดีย และขาดระบบการจัดการเรียนการสอนที่สามารถจะทำให้นักเรียนได้มีโอกาสได้เรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เนื่องจากโรงเรียนมีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการพัฒนาตนเอง และเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นอีกหนึ่งทางเลือกของนักเรียนที่ไม่มีโอกาสเข้าไปศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่ในเมือง จากที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญถึงการพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้สามารถพัฒนาทักษะอนาคตที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต โดยเน้นสมรรถนะความเป็นคนไทยสามารถสูง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบท ความเป็นมาและสภาพปัญหาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำหรับครูและนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อประเมินสมรรถนะของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนาเพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาและสมรรถนะของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 176 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงเป็นนักเรียนที่เรียนในรายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เหตุผลที่เลือกเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เนื่องจากนักเรียนสามารถนำความรู้จากการศึกษาในแพลตฟอร์มออนไลน์ไปศึกษาต่อในรายวิชาโครงงานในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ศึกษาบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งนำมาสร้างเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แบบฟอร์มสำรวจบริบทโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่ผู้วิจัยและคณะได้สร้างมาจากข้อมูลที่ได้ลงพื้นที่พูดคุยทำความเข้าใจกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นเบื้องต้น

2. ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้อ้างอิงจากแบบฟอร์มในการสำรวจบริบทโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มาพัฒนาเป็นแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูงสำหรับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งนำเนื้อหาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มาจากกลุ่มสาระรายวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ส่วนกลุ่มรายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) นั้นมีเนื้อหา ทั้งระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มาพัฒนาเป็นบทเรียนออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของ นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

3. แบบประเมินสมรรถนะด้านการคิด จำนวน 10 ข้อ โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะ ด้านการคิด ซึ่งมีความเหมาะสมกับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

4. แบบประเมินสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียน จำนวน 10 ข้อ โดยผู้วิจัยประยุกต์ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

5. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้อแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูง สำหรับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 10 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำเพิ่มเพื่อประเมินความพึงพอใจ ที่มีต่อการใช้อแพลตฟอร์มออนไลน์

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

สำหรับการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือแต่ละประเภท มีดังนี้

1. ตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา
2. ตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกของแบบประเมินสมรรถนะด้านการคิด โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ
3. ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้อแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะคนไทยสามารถสูงสำหรับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.853

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากผู้วิจัยได้ศึกษาบริบทและสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และนำมา พัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูงสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา รวมถึงสร้างคู่มือการใช้งานแพลตฟอร์มออนไลน์ และสร้างแบบประเมินทักษะการใช้ไอซีที และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้อแพลตฟอร์มออนไลน์แล้วเสร็จก็นำไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่าง โดยมีกระบวนการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียน พร้อมกำหนดนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่
2. ผู้วิจัยกล่าวชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลแก่ ครู และนักเรียน
3. เปิดแพลตฟอร์มออนไลน์ และแนะนำแต่ละเมนู รวมถึงความรู้ที่นักเรียนจะได้รับจากการใช้งาน แพลตฟอร์มออนไลน์
4. นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 2-3 คน และเลือกคู่มือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ที่นักเรียนสนใจ เช่น รายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) รายวิชาภาษาไทย เช่น ภาษาพาที และนิทาน โดยใช้เวลาในการเรียนรู้ประมาณ 60 นาที
5. นักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาที่ได้ดูจากคู่มือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ในแพลตฟอร์มออนไลน์
6. นักเรียนทำแบบประเมินทักษะการใช้ไอซีที และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้อแพลตฟอร์มออนไลน์
7. นักเรียนและผู้วิจัยร่วมกันสรุปผลการจัดกิจกรรมเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์
8. ผู้วิจัยและคณะร่วมกันกล่าวขอบคุณ ผู้บริหาร ครูและนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับวิเคราะห์สมรรถนะด้านการคิดและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูงสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบไปด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินแบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 54 และเพศหญิง จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 46 และมีผลการวิจัย ดังนี้

1. บริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ผลการศึกษบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ เพื่อศึกษาบริบท ความเป็นมาและสภาพปัญหาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งจากการศึกษา พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ไม่มีสื่อการสอนที่ทันสมัยและสัญญาณอินเทอร์เน็ตใช้ไม่ได้ทำให้ยากในการจัดการเรียนการสอน จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน นักเรียนต้องนั่ง 2-3 คนต่อ 1 เครื่อง และมีครูไม่ครบชั้นเรียน หรือครูไม่ตรงสาขาวิชา นอกจากนั้นยังได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการในโรงเรียน

2. ผลการพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูงสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ เพื่อพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำหรับครูและนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งผลของการพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูงสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 8 เมนู ดังนี้

2.1 เมนูโลกดิจิทัลเป็นอย่างไร

2.2 เมนูด้านสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระรายวิชา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.3 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ประกอบด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานโดยใช้ ICT เป็นฐานการออกแบบกิจกรรมแบบโครงงาน และการจัดกิจกรรมโครงงานของแต่ละโรงเรียน

2.4 ระบบปัญญาประดิษฐ์ ประกอบด้วยดังนี้ ประเภทและการแบ่งระดับ ระดับการเรียนรู้ของ AI และ AI กับการศึกษาโมเดลใหม่แห่งการเรียนรู้ 2023

2.5 เรื่องเล่าดิจิทัลเสริมคุณธรรม ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อย่อยดังนี้ ขยันศึกษาพัฒนาการใช้ชีวิต บริหารเงินบริหารเวลา การรับมือที่ดี คือ การหยุด รักษาความปลอดภัยการมีวินัยจึงสำคัญ สามัคคีกัน รู้เท่าทันสื่อ ในอินเทอร์เน็ต ความซื่อสัตย์ในโลกอินเทอร์เน็ต ไตร่ตรองสักนิดก่อนคิดจะโพสต์ และ ให้ที่แท้จริงไม่อิงภาพในโซเชียล

2.6 สารความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี และ ทีมงาน Smart Thai

ภาพที่ 1 หน้าแรกของแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูงสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากภาพที่ 1 เป็นหน้าแรกของแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูงสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งประกอบด้วย 7 เมนู ดังนี้ สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ โลกยุคดิจิทัลเป็นอย่างไร สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ระบบปัญญาประดิษฐ์ เรื่องเล่าดิจิทัล และเมนูอื่น ๆ การพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูงสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราชครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูงสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูงสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

หัวข้อ	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	แปลผล
ความพึงพอใจด้านการนำเสนอเนื้อหาในแพลตฟอร์มออนไลน์	4.59	.737	70	มากที่สุด
ความพึงพอใจด้านรูปแบบการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์	4.51	.727	61.73	มากที่สุด
ความพึงพอใจด้านการนำไปใช้ประโยชน์	4.56	.726	67.24	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.55	.730	66.32	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในภาพรวมระดับมากที่สุดร้อยละ 66.32 ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = .730) โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ ด้านเนื้อหา พบว่า นักเรียนร้อยละ 70 มีความพึงพอใจระดับมากที่สุดต่อการนำเสนอเนื้อหาในแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .737 ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = .737) ด้านรูปแบบการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดโดยคิดเป็นร้อยละ 61.73 ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = .727) และ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์นักเรียนร้อยละ 67.24 มีความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = .726)

3. ผลการประเมินสมรรถนะของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 คือ เพื่อประเมินสมรรถนะของครูและนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

3.1 ผลการประเมินสมรรถนะของนักเรียนด้านการใช้เทคโนโลยี การวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะของนักเรียนด้านการใช้เทคโนโลยี แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ด้านทักษะการคิด จำนวน 5 ข้อ และด้านการใช้เทคโนโลยี จำนวน 5 ข้อ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินสมรรถนะด้านการคิด

หัวข้อ	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	แปลผล
สามารถในการจำแนกข้อเท็จจริงและความคิดเห็นที่นำเสนอในข้อมูลข่าวสาร	2.72	1.41	52.8	ไม่แน่ใจ
สามารถคาดการณ์ผลที่จะเกิดจากเหตุการณ์หรือจากการกระทำต่าง ๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล	2.85	1.34	50	ไม่แน่ใจ
ระบุประเด็นที่เป็นความขัดแย้งหรือสอดคล้องของเหตุการณ์สองเหตุการณ์ได้	3.75	1.43	50.6	ทำได้ดี
ดำเนินการตามแผนในการทำงานหรือโครงการที่วางไว้จนบรรลุวัตถุประสงค์	3.76	1.4	50.6	ทำได้ดี
สามารถใช้ความคิดอย่างอิสระในการเล่าเรื่อง เล่านิทานหรือบรรยายภาพ	3.25	1.40	60	ไม่แน่ใจ
รวมค่าเฉลี่ย	3.27	1.49	52.8	ไม่แน่ใจ

จากตารางที่ 2 แสดงสมรรถนะด้านการคิดของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 10 โรงเรียน ซึ่งสามารถอธิบายได้จาก 5 ประเด็น ดังนี้ ร้อยละ 52.8 ($\bar{X} = 2.72$, S.D. = 1.41) ไม่แน่ใจในการจำแนกข้อเท็จจริงและความคิดเห็นที่นำเสนอในข้อมูลข่าวสารนั้น ขณะที่ ร้อยละ 50 ($\bar{X} = 2.85$, S.D. = 1.34) ไม่แน่ใจในการคาดการณ์ผลที่จะเกิดจากเหตุการณ์หรือการกระทำต่าง ๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล และร้อยละ 60 ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 1.40) ไม่แน่ใจในประเด็นของการใช้ความคิดอย่างอิสระในการเล่านิทาน หรือบรรยายภาพนั้น ขณะเดียวกัน ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 50.6 ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 1.43) คิดว่าทำได้ดีในการระบุประเด็นที่เป็นความขัดแย้งหรือสอดคล้องของเหตุการณ์สองเหตุการณ์ และ ดำเนินการตามแผนในการทำงานหรือโครงการที่วางไว้จนบรรลุวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 1.40) และโดยภาพรวมร้อยละ 52.8 ในด้านสมรรถนะด้านการคิดของผู้ตอบแบบสอบถามไม่แน่ใจในสมรรถนะด้านการคิด ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 1.49)

ตารางที่ 3 ผลการประเมินสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี

หัวข้อ	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	แปลผล
1. ใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้น/ค้นคว้า/ชิ้นงานในชั้นเรียน เช่น ใช้ Google ค้นหาข้อมูล	3.67	1.23	39.8	ทำได้ดี
2. ใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอภาระงาน/ชิ้นงาน เช่น โปรแกรม Microsoft PowerPoint นำเสนอข้อมูล เป็นต้น	3.25	1.29	33	ไม่แน่ใจ
3. ใช้เทคโนโลยีในการแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน เช่น ใช้แอปพลิเคชัน Line คุยกับผู้ปกครอง	3.22	1.33	29.5	ไม่แน่ใจ
4. ใช้เทคโนโลยีเพื่อลดขั้นตอนในการทำงานให้งานเสร็จเร็วขึ้น เช่น ใช้โปรแกรม Microsoft Word ในการพิมพ์งาน	3.08	1.32	31.8	ไม่แน่ใจ
5. สามารถลดการใช้ทรัพยากร โดยไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ข้างเจ้าไม่เล่นโทรศัพท์ในห้องเรียน	2.91	1.26	35.8	ไม่แน่ใจ
รวมค่าเฉลี่ย	3.23	1.29	33.98	ไม่แน่ใจ

จากตารางที่ 3 แสดงสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีของนักเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 10 โรงเรียน ซึ่งสามารถอธิบายรายได้ดังนี้ นักเรียนร้อยละ 39.8 ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 1.23) สามารถทำได้ดีในการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้น/ค้นคว้า/ชิ้นงานในชั้นเรียน เช่น ใช้ Google ค้นหาข้อมูล ขณะที่ ร้อยละ 33 ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 1.29) นักเรียนไม่แน่ใจใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอภาระงาน/ชิ้นงาน เช่น โปรแกรม Microsoft PowerPoint นำเสนอข้อมูลร้อยละ 29.5 ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = 1.33) ของนักเรียนไม่แน่ใจในการใช้เทคโนโลยีในการแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน เช่น ใช้แอปพลิเคชัน Line คุยกับผู้ปกครอง ร้อยละ 31.8 ($\bar{X} = 3.08$, S.D. = 1.32) ไม่แน่ใจในการใช้เทคโนโลยีเพื่อลดขั้นตอนในการทำงานให้งานเสร็จเร็วขึ้น เช่น ใช้โปรแกรม Microsoft Word ในการพิมพ์งาน และร้อยละ 35.8 ($\bar{X} = 2.91$, S.D. = 1.26) ไม่แน่ใจว่าสามารถลดการใช้ทรัพยากร โดยไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ข้าพเจ้าไม่เล่นโทรศัพท์ในห้องเรียน ได้หรือไม่

อภิปรายผล

การพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูงสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาบริบท ความเป็นมาและสภาพปัญหาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

จากผลการศึกษาบริบท ความเป็นมาและสภาพปัญหาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ส่วนใหญ่ คือ โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ไม่มีสื่อการสอนที่ทันสมัยและสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร ทำให้ยากในการจัดการเรียนการสอนและในบางโรงเรียนก็มีครูไม่ตรงกับสาขาวิชาเอก เครื่องคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอนักเรียนจะต้องนั่ง 2-3 คน ต่อ 1 เครื่อง เนื่องจากการได้รับงบประมาณไม่เท่ากัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมฤดี ทรายู และคณะ ซึ่งได้ศึกษาถึงปัญหาด้านประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการและการใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา ซึ่งพบว่า ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีนักเรียนต่อห้องจำนวนมากและมีครูไม่เพียงพอรวมถึงมีงบประมาณในการบริหารจัดการค่อนข้างจำกัด และปัญหาครูผู้สอนไม่ตรงสาขาวิชาเอกที่จบมา อุปกรณ์การเรียนการสอนยังล้าสมัยและไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน (สมฤดี ทรายู และคณะ, 2561)

2. ผลการพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูงสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ผลจากการพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูงสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาความรู้ ดังนี้ ด้านแรก ความรู้เกี่ยวกับสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระรายวิชา ซึ่งประกอบด้วย รายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งประกอบด้วย 7 เมนูย่อย คือ รายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) รายวิชาภาษาไทย โดยแบ่งเป็น ภาษาพาที นิทานพาเพลิน ภาษาและหลักการใช้ภาษา รายวิชาวิทยาศาสตร์ รายวิชาสังคมศึกษา รายวิชาภาษาอังกฤษ และรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านที่สอง คือ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับโครงงาน การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับโครงงาน และการจัดกิจกรรมโครงงานของแต่ละโรงเรียน ด้านที่สาม คือ ความรู้เกี่ยวกับระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับระบบปัญญาประดิษฐ์ เช่น ประเภท และระดับของการเรียนรู้ด้วยระบบปัญญาประดิษฐ์ การประยุกต์ใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ และเรื่องเล่าดิจิทัลส่งเสริมคุณธรรม ซึ่งในแต่ละด้านจะเป็นการให้ความรู้ที่ครูสามารถใช้สอนในห้องเรียน หรือให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูง พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในภาพรวมระดับมากที่สุดร้อยละ 66.32 ($\bar{X} = 4.55$,

S.D. = .730) โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ ด้านเนื้อหา พบว่า นักเรียนร้อยละ 70 มีความพึงพอใจระดับมากที่สุดต่อการนำเสนอเนื้อหาในแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .737 ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = .737) ด้านรูปแบบการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดโดยคิดเป็นร้อยละ 61.73 ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = .727) และด้านการนำไปใช้ประโยชน์นักเรียนร้อยละ 67.24 มีความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = .726)

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูงสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนสื่อมัลติมีเดียที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับรายวิชาต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้เพื่อเสริมในการเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่นักเรียนทุกคนควรได้เรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน กับโรงเรียนขนาดใหญ่ที่อยู่ในเมืองใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจของ เฟื่องผล และพงษ์ศักดิ์ ผกามาศ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนการสอนออนไลน์เกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยเครือข่าย โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านสำหรับผู้เรียนระดับปริญญาตรี คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ (พงษ์ศักดิ์ ผ่องผล และพงษ์ศักดิ์ ผกามาศ, 2565) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกพล ดวงศรีและ ออม ฮยอนจู ได้ศึกษาเคมู้เกี่ยวกับ แพลตฟอร์มการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคดิจิทัลของเกาหลีใต้ (K-Mooc: Lifelong Learning Platform in Korean Digital Era) โดยศึกษาการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่ตลอดชีวิตที่ตอบสนองต่อผู้เรียนในยุคดิจิทัล ซึ่งแพลตฟอร์มเคมู้ ประกอบด้วย 1) หน้าแรก 2) รายวิชาและคำอธิบายรายวิชา 3) เนื้อหาบทเรียน 4) แบบทดสอบ 5) แบบฝึกหัด 6) กระดานสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 7) ประกาศนียบัตรหรือเอกสารรับรอง (เอกพล ดวงศรี และอม ฮยอนจู, 2564) โดยสามารถกล่าวได้ว่า แพลตฟอร์ม K-Mooc เป็นแพลตฟอร์มการเรียนรู้เพื่อคนทุกช่วงวัย และเป็นระบบหรือช่องทางในการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ทำให้ทุกคนเข้าถึงได้ ทุกที่ ทุกเวลา สามารถเพิ่มพูนความรู้ พัฒนาศักยภาพ และโอกาสในการทำงานทุกช่วงวัย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชา อยู่อ่อน และอังคณา อ่อนธานี ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอน SQ4R ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แล้วพบว่า การเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ทำให้นักเรียนสามารถอ่านได้หลายครั้ง และทำให้นักเรียนสามารถอ่านจับใจความได้มากกว่าเดิม (สุชา อยู่อ่อน และอังคณา อ่อนธานี, 2565) และสอดคล้องกับงานวิจัย กิตติภัก วรชีนา และคณะ ที่ได้พัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์การจัดการเรียนรู้ออนไลน์วิชาดนตรีโดยใช้เทคนิคของโคดาเยว่ร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และผลจากการวิจัย พบว่า แพลตฟอร์มออนไลน์มีความน่าสนใจและเหมาะสมที่จะใช้กับนักเรียน และแพลตฟอร์มออนไลน์ยังทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (กิตติภัก วรชีนา และคณะ, 2566) นอกจากนี้ แพลตฟอร์มยังมีความน่าสนใจและเหมาะสมที่จะใช้กับผู้เรียน ดรณี ปัญรัตน์กร และคณะ (2566) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการฐานข้อมูลโรงเรียนสมัยใหม่โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ฯ ดังกล่าวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้น การนำแพลตฟอร์มออนไลน์ฯ มาเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จึงเป็นเหมือนกับการเพิ่มเครื่องมือในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน (ดรณี ปัญรัตน์กร และคณะ, 2566) และนอกจากนี้ แพลตฟอร์มออนไลน์ฯ ยังสามารถเป็นแหล่งข้อมูลและเครื่องมือช่วยครูในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากในแพลตฟอร์มออนไลน์ฯ มีสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ที่ครูสามารถเปิดให้นักเรียนดู และเรียนรู้ไปพร้อมกันกับการสอนในห้องเรียน และแพลตฟอร์มออนไลน์ฯ สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

3. ผลการประเมินสมรรถนะของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ผลการประเมินสมรรถนะด้านการคิดของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 10 โรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อประเมินสมรรถนะของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยภาพรวมร้อยละ 52.8 ในด้านสมรรถนะด้านการคิดของผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่สนใจในสมรรถนะด้านการคิด ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 1.49) ดังนั้น ผลการประเมินสมรรถนะด้านการคิดของนักเรียนทั้ง 10 โรงเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าตัวเองมีทักษะด้านการคิดหรือไม่ ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้เนื่องจากในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีอุปกรณ์เครื่องมือในการเรียนการสอนที่ทันสมัยน้อย และยังขาดแคลนสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการฝึกกระบวนการคิดโดยการนำนวัตกรรมมาช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน ซึ่งโดยนวัตกรรมการเรียนรู้ เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์ถือเป็นนวัตกรรมที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา หรือเป็นนวัตกรรมเสริมการเรียนรู้ได้เช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงาน ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลธร และสิทธิกร สุมาลี ที่ได้พัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน โดยพบว่า นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นช่วยให้นักเรียนมีทักษะการคิดสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ (ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลธร และสิทธิกร สุมาลี, 2561) และงานวิจัยของทัศนีย์ บุญแรง ที่ใช้ของเล่นพื้นบ้านทุกชนิดที่ประดิษฐ์โดยภูมิปัญญาในท้องถิ่น สามารถใช้เป็นสื่อในการส่งเสริมทักษะการคิดให้กับนักเรียนได้ โดยพบว่า นักเรียนมีทักษะการคิดอยู่ในระดับดีถึงดีมากร้อยละ 72.65 (ทัศนีย์ บุญแรง, 2560) จากที่กล่าวมา การพัฒนาสมรรถนะด้านการคิดของนักเรียนจะต้องอาศัยนวัตกรรมต่าง ๆ เข้ามาเป็นสื่อการสอนเพื่อฝึกให้นักเรียนได้รู้จัก คิด วิเคราะห์ แยกแยะ และประยุกต์ใช้ได้เพราะนวัตกรรมจะเป็นเครื่องมือที่นักเรียนสามารถฝึกกระบวนการคิดได้ดีมากขึ้น แต่ต้องอาศัยการลงมือปฏิบัติ และศึกษาเป็นแบบอย่างเพื่อกระตุ้นการคิด

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูงสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า บริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ สื่อการสอนและสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ไม่เสถียรซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาสำหรับการจัดการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน รวมถึงปัญหาครูไม่ครบชั้นและไม่ตรงสาขาวิชาเอก ผลการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูงสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินสมรรถนะด้านการคิดของนักเรียน พบว่า นักเรียนร้อยละ 52.8 ไม่สนใจในด้านสมรรถนะด้านการคิดนักเรียนส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าตัวเองมีทักษะด้านการคิดหรือไม่ ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้เนื่องจากในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีอุปกรณ์เครื่องมือในการเรียนการสอนที่ทันสมัยน้อย และยังขาดแคลนสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการฝึกกระบวนการคิดโดยการนำนวัตกรรมมาช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยเชิงวิชาการ คือ ครูและนักเรียนสามารถใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน รวมถึงสามารถศึกษาผ่านคู่มือการใช้งานแพลตฟอร์มออนไลน์ได้ด้วยตนเองเพื่อช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ครูสามารถสร้างบทเรียนออนไลน์ในรายวิชาอื่น ๆ และนำมาใช้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ฯ ให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเองได้ และข้อจำกัด คือ ความพร้อมของอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และสัญญาณอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นอุปสรรคของนักเรียนในการเรียนรู้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2565 และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชและข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องการพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะคนไทยสามารถสูงสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช และทีมวิจัยทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- ทัศนีย์ บุญแรง. (2560). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดโดยใช้ของเล่นที่บ้าน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 11(3), 105-117.
- กิตติศักดิ์ วรชีนา และคณะ. (2566). การพัฒนาแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์วิชาดนตรีโดยใช้เทคนิคของโคดาอยู่ร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารการศึกษาและนวัตกรรม การเรียนรู้, 3(1), 53-70.
- ณิชาวารวรรณ พันธุ์สุขะ และกิตติชัย สุธาสิโนบล. (2566). Future Skill “ทักษะแห่งอนาคต: พัฒนาคุณภาพผู้เรียนหลังยุคโควิด. วารสารคหเศรษฐศาสตร์, 66 (2), 17-33.
- ดรุณี ปัญจรัตนกร และคณะ. (2566). การพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการฐานข้อมูลโรงเรียนสมัยใหม่โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบใช้กิจกรรมเป็นฐานสำหรับผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา. ครูสภาวิทยากร Journal of Teacher Professional Development, 4(1), 87-104.
- ปณัฏฐณิชา เฟื่องผล และพงษ์ศักดิ์ ผกามาศ. (2565). การพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนการสอนออนไลน์เกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยเครือข่ายโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้. วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 16(2), 106-117.
- ปิยะนันท์ หิรัญย์ชโลธร และสิทธิกร สุมาลี. (2561). การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 10(1), 44-60.
- ยูนิเซฟ ประเทศไทย. (2562). ไร้เส้นกั้นการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีและการถอดบทเรียนจากการจัดการศึกษาสำหรับเด็กข้ามชาติในประเทศไทย. เรียกใช้เมื่อ 12 มกราคม 2567 จาก <https://www.unicef.org/thailand/media/3701/file>
- รุ่งโรจน์ สงสระบุญ. (2561). สมรรถนะที่จำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพของบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ ภาควิชาการจัดการทั่วไป (Essential professional competencies required of graduates from the department of general management, Faculty of Business Administration). Silpakorn University e-Journal (Social Sciences, Humanities, and Arts), 38(6), 136-154.
- สมฤดี ทรายู และคณะ. (2561). ปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 6(1), 1-8.
- สุชา อยู่อ่อน และอังคณา อ่อนธานี. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอน SQ4R ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา, 4(3), 57-70.
- เอกพล ดวงศรี และอมม หยอนจู. (2564). เคมูก: แพลตฟอร์มการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคดิจิทัลของเกาหลีใต้ (K-Mooc: Lifelong Learning Platform in Korean Digital Era. ศึกษาสาส์นสาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (CMU Journal of Education), 5(2), 40-53.

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแก่ประชาชน
ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี*
PROMOTING PARTICIPATION IN LOCAL POLITICS FOR
PEOPLE IN THE SIWICHAI SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
PHUNPHIN DISTRICT, SURAT THANI PROVINCE

สมชาย บุญสำราญ* และ กันตภณ นูทองแก้ว

Somchai Burnsamran* and Kantaphon Nuthongkaew

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: som36951@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแก่ประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแก่ประชาชนตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน วิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 คน การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการนำระดับการมีส่วนร่วมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นโดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านความคิดร่วมกัน ($\bar{X}$ = 4.28, S.D. = 0.66) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านดำเนินการวางแผน ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.55) ส่วนด้านตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 3.99, S.D. = 0.62) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของประชาชน ผ่านรูปแบบที่เรียกว่า CDPE MODEL กล่าวคือ 1) C หมายถึง Consultation (การปรึกษาหารือ คือ การมีส่วนร่วมกันคิดและให้ความคิดเห็นกับ องค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชุมชน มีส่วนร่วมสนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินงาน), 2) D หมายถึง Decide (การตัดสินใจ), 3) P หมายถึง Plan (การวางแผน) 4) E หมายถึง Evaluate (การประเมิน คือ การตรวจสอบ)

คำสำคัญ: การส่งเสริม, การมีส่วนร่วม, การเมืองท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research are 1) To study the level of promoting participation in local politics; To the people of Sriwichai Subdistrict Administrative Organization, Phunphin District, Surat

* Received June 23, 2024; Revised July 3, 2024; Accepted July 11, 2024

Thani Province 2) To study ways to promote participation in local politics for the people of Sriwichai Subdistrict, Phunphin District, Surat Thani Province Use a mixed methods research method. Quantitative research methods collected data from people living in the area of Sriwichai Subdistrict Administrative Organization, Phunphin District, Surat Thani Province. The sample group consisted of 333 people. Statistics used included frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qualitative research Use the in-depth interview method. from 5 key informants and content analysis The research results found that 1) Promoting participation in local politics of the Siwichai Subdistrict Administrative Organization, Phunphin District, Surat Thani Province, in all 4 areas, is at a high level. When considering each aspect by ordering the average from highest to lowest, it was found that the collaborative thinking aspect ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.66) had the highest mean, followed by the planning operations aspect ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.55.) As for the decision-making aspect ($\bar{x} = 3.99$, S.D. = 0.62), it has the lowest average. 2) Guidelines for promoting participation in local politics of the Siwichai Subdistrict Administrative Organization, Phunphin District, Surat Thani Province, of the people through a format called CDPE. MODEL, that is, 1) C means Consultation (consultation is thinking together Participation in thinking and giving opinions to Subdistrict Administrative Organization in implementing the project according to the community development plan Participate in supporting and helping operations), 2) D means Decide (decision making), 3) P means Plan (planning) 4) E means Evaluate (evaluation is checking)

Keywords: Promotion, Participation, Local Politics

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีความตื่นตัวค่อนข้างสูงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเมืองที่กำลังเกิดขึ้นของภาคประชาชนที่ต้องการเห็นการเมืองและสังคมเกิดเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น เอื้อประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสมากขึ้น และสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความเท่าเทียม อีกทั้งรัฐบาลปัจจุบันต้องแก้ไขปัญหาคอขวดที่แตกต่างในเรื่องรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เพื่อให้คนไทยได้มีรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น โดยยึดรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และไม่แก้ไขในหมวดพระมหากษัตริย์ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2566) โดยคำแถลงนโยบายของนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันรัฐมนตรีมีความสอดคล้องกับหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ และหมวด 5 แนวนโยบายแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญไทย ตลอดจนยุทธศาสตร์ชาติ พุทธศักราช 2561-2580 เป็นแผนการพัฒนาประเทศที่กำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนต้องทำตาม และเป็นนโยบายของรัฐบาลการบริหารในรูปแบบของการกระจายอำนาจ (ผู้ว่า CEO) เพื่อสร้างประสิทธิภาพในการบริหารงานในแต่ละจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนที่ต่างกันในแต่ละพื้นที่ให้ลุ่ล่งไปได้ด้วยดี (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2566) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหัวใจหรือเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ ซึ่งมีการกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องเป็นตัวแทนของประชาชน ซึ่งมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านกระบวนการเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังกำหนดให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานและตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายให้การทำงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด แก้ปัญหาได้รวดเร็ว สร้างความโปร่งใส รวมทั้งเป็นวิธีการที่ช่วย เสริมสร้างความเข้มแข็งของ

ชุมชน ความเป็นเจ้าของชุมชน และเสริมสร้าง ประชาธิปไตยท้องถิ่น ดังนั้น การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องมุ่งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การเกิดขึ้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือเป็นรากฐานของการพัฒนาประชาธิปไตยนั่นเอง ถือเป็นประโยชน์ของประชาชนรากหญ้าทำให้เข้าใจการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการมีสิทธิร่วมตัดสินใจ ตรวจสอบ รับฟัง นโยบายของการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2566)

ความต้องการของประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่นเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย มีงบประมาณและพนักงานเป็นของตนเองอีกทั้งกฎหมายยังกำหนดอำนาจหน้าที่ให้องค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย สามารถบริหารงานได้ด้วยความสามารถ เช่น การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การบริหารงานคลัง รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย ให้มากที่สุด ดังนั้นการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัยจะมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการจัดการ หรือการบริหารทรัพยากรบุคคลของเทศบาลและขึ้นอยู่กับประชาชน ในท้องถิ่นเอง ที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานหรือติดตามผลงานขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย หากประชาชนไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานหรือติดตามผลงานแล้ว อาจจะทำให้เกิดปัญหาได้ เช่น ประชาชนไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อประสานงานหรือได้รับความเดือดร้อนในด้านการบริการสาธารณะ สาธารณูปโภคการแก้ปัญหาไม่ตรงตามความต้องการของประชาชน ประชาชนขาดจิตสำนึกในหน้าที่ของตน เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งและถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกท้องถิ่นที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การเปิดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิเช่น ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร และรายงานผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้สิทธิประชาชนสามารถเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน การรับฟัง ความคิดเห็นจากประชาชนก่อนการดำเนินโครงการที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน รวมทั้งการลงประชามติท้องถิ่น ก็เป็นสิ่งสำคัญที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องยึดถือเป็นสำคัญ เพื่อต้องการทราบถึงระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และทราบถึงแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแก่ประชาชน ตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแก่ประชาชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแก่ประชาชน ตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mix Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ศึกษาตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และตัวแปรตาม ได้ศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 4 ด้าน (พระมหาสำราญ นนทพุทธิ (ทะสุนย์), 2559) ได้แก่ 1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านความคิดร่วมกัน 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านตัดสินใจ 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านดำเนินการวางแผน และ 4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านติดตามประเมินรับผลประโยชน์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย จำนวน 2,372 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย, 2566) กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 คน ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้แต่ละชั้นเป็นตัวแบ่งชั้นภูมิกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นตามสัดส่วน แล้วใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) และตามดุลยพินิจ (Judgment Sampling) (สุจินต์ ธรรมชาติ, 2548) ของผู้วิจัยด้วยการแจกแบบสอบถาม 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 1) ตัวแทนประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) ตัวแทนผู้บริหารองค์กรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3) ตัวแทนบุคลากร/เจ้าหน้าที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 4) นักวิชาการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี รวม 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพและตัวแปรตาม คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่างด้วยการแจกแบบสอบถามและเก็บกลับด้วยตนเอง สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและบันทึกข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณ ได้ใช้ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้วิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแก่ประชาชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี” นั้น พอสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีจำนวนทั้งสิ้น 214 คน คิดเป็นร้อยละ 64.26 และเป็นเพศชาย มีจำนวนทั้งสิ้น 119 คน คิดเป็น ร้อยละ 35.74

1.2 จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุ 18-30 ปี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 31.83 มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 อายุ 41-50 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 18.62 อายุ 50-60 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 14.41 มีอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 12.92 น้อยที่สุด ตามลำดับ

1.3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วน ตำบลศรีวิชัย อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวนทั้งสิ้น 128 คน คิดเป็นร้อยละ 38.44 รองลงมา คือ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวนทั้งสิ้น 57 คน คิดเป็นร้อยละ 17.12 ระดับประถมศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 52 คน คิดเป็นร้อยละ 15.62 ระดับสูง กว่าปริญญาตรี มีจำนวนทั้งสิ้น 35 คน

คิดเป็นร้อยละ 10.50 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวนทั้งสิ้น 32 คน คิดเป็นร้อยละ 9.61 ส่วนการศึกษา ระดับอนุปริญญา/ปวส. มีจำนวนทั้งสิ้น 29 คน คิดเป็นร้อยละ 8.71 ตามลำดับ

1.4 จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีจำนวนทั้งสิ้น 74 คน คิดเป็นร้อยละ 25.23 รองลงมา คือ ประกอบอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีจำนวนทั้งสิ้น 74 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 ประกอบอาชีพกลุ่มอื่น ๆ มีจำนวนทั้งสิ้น 58 คน คิดเป็นร้อยละ 17.42 ประกอบอาชีพ นักเรียน/นักศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 42 คน คิดเป็นร้อยละ 12.61 ประกอบอาชีพพ่อบ้าน/แม่บ้าน มีจำนวนทั้งสิ้น 40 คน คิดเป็นร้อยละ 12.01 ส่วนประกอบอาชีพเกษตรกร/รับจ้าง มีจำนวนทั้งสิ้น 35 คน คิดเป็นร้อยละ 10.51 ตามลำดับ

1.5 จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อเดือน ต่ำ กว่า 10,000 บาท จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 53.75 มีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 24.02 มีรายได้ต่อเดือน 15,001-20,000 บาท จำนวน 43 คน คิด เป็นร้อยละ 12.91 มีรายได้ต่อเดือน 20,000 บาทขึ้นไป จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 9.32 น้อย ที่สุด ตามลำดับ

1.6 จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีสถานะสมรส จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 54.35 สถานะสมรสแบบแยกกันอยู่ จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 23.12 สถานะคู่สมรสเสียชีวิตแล้ว จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 14.42 ส่วนสถานะอื่น ๆ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 8.11 น้อยที่สุด ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน ตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนแบบมาตรฐาน ประกอบด้วย 1) ส่งเสริม การมีส่วนร่วมด้านความคิดร่วมกัน 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ด้านตัดสินใจ 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้าน ดำเนินการวางแผน 4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านติดตาม ประเมิน รับผลประโยชน์ 7 พบว่า ประชาชนในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการนาระดับการมีส่วนร่วมการส่งเสริม การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นโดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับ ตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความคิดร่วมกัน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.66) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านดำเนินการวางแผน ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.55) ส่วนด้านตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.62) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผู้วิจัยนำผลที่พบจากการวิจัยมาอธิบายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิดและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้

ผลการศึกษาการนาระดับการมีส่วนร่วมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นโดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าแปรผล อยู่ในระดับมากอภิปรายได้ว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัฐกุล เสนาราช ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอกูเวียง จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในอำเภอกูเวียง จังหวัดขอนแก่นมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ด้านการตัดสินใจ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม

ในการประชุม ด้านการดำเนินงาน ควรใช้โซเชียลมีเดียเพื่อแจ้งข่าวสาร ด้านการรับผลประโยชน์ ควรประชาสัมพันธ์ การใช้แอปพลิเคชันหมอชนะและไทยชนะ ด้านการติดตามและประเมินผล ควรมีการชี้แจงข้อมูลที่ถูกต้องให้ ประชาชนได้รับทราบสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมล เข็มนาจิตร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์” ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลจังหวัดเพชรบูรณ์ในภาพ รวมอยู่ในระดับมาก (รัฐกุล เสนารา, 2559); (กมล เข็มนาจิตร์, 2557) และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิตติมา อุดมศรี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การ บริหารส่วนตำบล ในคลองบางปลากด อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา” ผลการวิจัย พบว่า ระดับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อยู่ในระดับปานกลาง (จิตติมา อุดมศรี, 2553) และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฐานิต เฉลิมช่วง ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในระดับเทศบาล จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ฐานิต เฉลิมช่วง, 2559)

2. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้

การปรึกษาหารือ คือ การมีส่วนร่วมกันคิดและให้ความคิดเห็นกับ องค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินงาน โครงการตามแผนพัฒนาชุมชน มีส่วนร่วมสนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินงานของเทศบาล มีส่วนร่วมใน การดูแลสาธารณะประโยชน์ของชุมชน ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการแต่งตั้งในรูปของ คณะกรรมการต่าง ๆ เมื่อประชาชนได้รับมอบหมายให้กรรมการต่าง ๆ ก็จะได้รับรู้ปัญหาได้อย่างชัดเจนก็จะให้ ความร่วมมือในการทำงาน เสนอการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

การตัดสินใจ คือ ประชาชนเข้าร่วมประชุมเสนอปัญหาความต้องการของชุมชน แล้วจัดกิจกรรมของ กลุ่มต่าง ๆ ในพัฒนาชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาของ ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นคัดค้านหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล เมื่อคณะกรรมการชุมชนตัดสินใจเลือก โครงการที่ไม่ตรงกับการพัฒนาชุมชน จากนั้นจัดให้มีการประชุมให้ประชาชนได้เสนอความต้องการของชุมชน เพื่อแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดการใช้จ่ายในงบประมาณประจำปีต่อไป เป็นการจะลงพื้นที่ไปสอบถามชุมชนตาม หมู่บ้านใครอยากได้อะไรก็ เสนอแนะมาแล้วนำมาเข้าแผนทำโครงการให้ส่วนมากเป็นความคิดเห็นจากประชาชน ตัดสินใจ

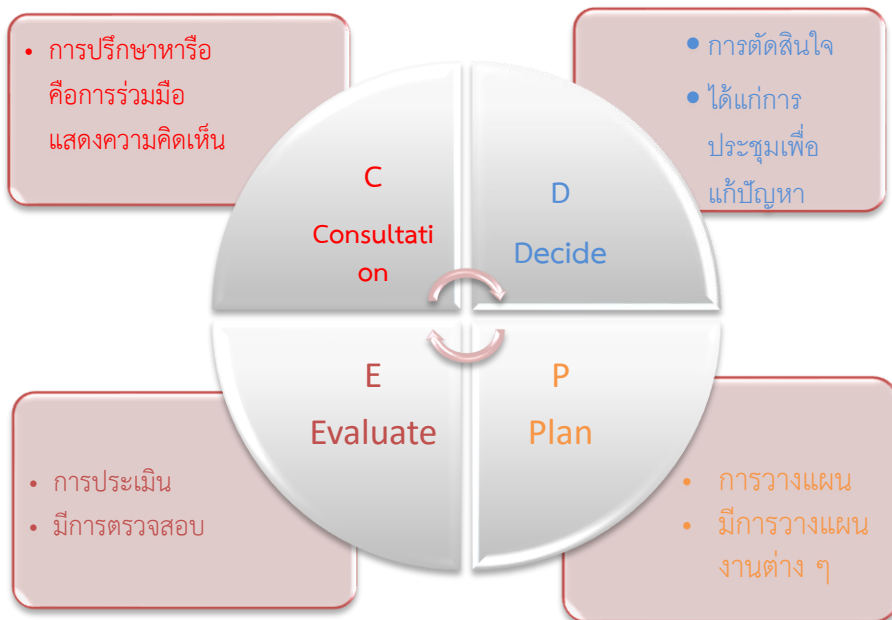
การวางแผน คือ มีการวางแผนกับชุมชน สามารถนำกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ของการพัฒนาชุมชน ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้รวมทั้งได้รับอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตร่วมกันในชุมชน สามารถนำความรู้ ที่ได้รับแก้ปัญหาในชุมชนได้อย่างยั่งยืน ภายใต้การดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องสร้างความเป็นกลาง และความโปร่งใสในการทำงาน

การประเมิน คือ ผลการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้แก่ ได้เปิดโอกาสให้มีความคิดเห็นในช่องทางต่าง ๆ เช่น ตู้แสดงความคิดเห็น ทางออนไลน์มีเดีย Facebook การเสนอความคิดเห็นให้ องค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัยทราบ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย เปิดเอาไว้ประชาชนมีส่วนร่วมใน การประเมินคอย ตรวจสอบได้เต็มที่และเป็นผู้ที่ตรวจสอบที่ดีที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่อง “แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ CDPE MODEL

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คือ C Consultation หมายถึง การปรึกษาหารือ คือ การมีส่วนร่วมกันคิดและให้ความคิดเห็นกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชุมชน มีส่วนร่วมสนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินงานของเทศบาล มีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณะประโยชน์ของชุมชน ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการแต่งตั้งในรูปของคณะกรรมการต่าง ๆ เมื่อประชาชนได้รับมอบหมายให้กรรมการต่าง ๆ ก็จะรับรู้ปัญหาได้อย่างชัดเจนก็จะให้ความร่วมมือในการทำงาน เสนอการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี D Decide หมายถึง การตัดสินใจ คือ ประชาชนเข้าร่วมประชุมเสนอปัญหาความต้องการของชุมชน แล้วจัดกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ ในพัฒนาชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาของชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นคัดค้านหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล เมื่อคณะกรรมการชุมชนตัดสินใจเลือก โครงการที่ไม่ตรงกับการพัฒนาชุมชน จากนั้นจัดให้มีการประชาคมให้ประชาชนได้เสนอความต้องการของชุมชนเพื่อแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดการใช้จ่ายใน P (Plan) หมายถึง การวางแผน คือ มีการวางแผนกับชุมชน สามารถนำกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ของการพัฒนาชุมชน ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้รวมทั้งได้รับอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตร่วมกันในชุมชน สามารถนำความรู้ที่ได้รับแก้ปัญหาในชุมชนได้อย่างยั่งยืน ภายใต้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องสร้างความเป็นกลางและความโปร่งใสในการทำงาน E (Evaluate) หมายถึง การประเมิน คือ ผลการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้แก่ ได้เปิดโอกาสให้มีความคิดเห็นในช่องทางต่าง ๆ เช่น ตู้แสดงความคิดเห็น ทางออนไลน์มีเดีย Facebook การเสนอความคิดเห็นให้องค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัยทราบ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย เปิดเอาไว้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินคอยตรวจสอบได้เต็มที่และเป็นผู้ที่ตรวจสอบที่ดีที่สุด

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอฟูนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มี ดังนี้ 1) ด้านความคิดร่วมกัน พบว่า จัดให้มี อาสาสมัครกลุ่มต่าง ๆ เช่น อาสาสมัครประจำชุมชน อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จิตอาสาและอาสาชุมชน จะทำให้การพัฒนาชุมชน ไม่ว่าจะเป็นโครงการรูปแบบไหน ก็เกิดประโยชน์สูงสุดในชุมชน เทศกาลแต่ละปีจะร่วมกลุ่มช่วยกันพัฒนา ตัดหญ้า ทำความสะอาดในชุมชนในพื้นที่ เป็นงานวันเด็ก แท้เทียนเข้าพรรษา ออกพรรษา เป็นต้น ในการร่วมกิจกรรม คือ เวลาที่มีกิจกรรมเข้ามาจะเป็นของ คณะกรรมการส่วนใหญ่ มีประธาน มีกรรมการ มีที่ปรึกษา แต่ละคนจะมี ตำแหน่ง ประชาชนชาวบ้าน จะเข้ามามีส่วนร่วมที่เข้าร่วมส่วนชาวบ้านจะเป็นการเกรงอกเกรงใจในการร่วมงาน 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จากการสัมภาษณ์ พบว่า โดยรวมแล้ว ทางผู้บริหารให้ประชาชนได้เสนอ ความต้องการของชุมชนให้เกิดมีความเข้มแข็ง มีระเบียบ การวางแผน การกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของชุมชน ปัญหาต่าง ๆ ร่วมคิด ร่วมกันตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา ฐานะที่เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการให้บริการ ประชาชนให้สะดวก งบประมาณจะจัดการให้ด่วนถ้าไม่มีงบประมาณก็อาจจะรองงบประมาณเข้ามาระยะประมาณ 1 ปี รอเข้าแผนรอง งบประมาณใหม่ ถ้าเร่งด่วนจริงไม่เกินงบประมาณทางเทศบาล จะจัดการให้ในทันทีเพื่อจะ ให้บรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ตามระเบียบราชการที่มี ให้เบิกจ่ายได้ ในรูปแบบของ เบี้ยเลี้ยง และเงินค่าตอบแทนในการปฏิบัติงาน สร้างความเป็นกลางและความโปร่งใสในการทำงาน เห็นประโยชน์ส่วนร่วมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว อันไหนที่เป็นประโยชน์ชุมชนก็จะเสนอต่อ องค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย ไม่ว่าจะเป็น หลอดไฟแสงสว่าง สาธารณูปโภค ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ท่อระบาย น้ำ สนามกีฬา เลี้ยงโค ไก่ เป็ด ที่ชาวบ้านเดือดร้อนจะนำเสนอ กับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิก สภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้นำเรื่องเข้าอนุมัติกับสภาองค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย 4) ด้านการมีส่วนร่วม ในการประเมินผล พบว่า ได้เปิดโอกาสให้มีความคิดเห็นในช่องทางต่าง ๆ เช่น ตู้แสดงความคิดเห็น ทางออนไลน์มีเดีย Facebook การเสนอความคิดเห็นให้องค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัยทราบ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย เปิดเอาไว้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินคอย ตรวจสอบได้เต็มที่และเป็นผู้ที่ตรวจสอบที่ดีที่สุด ที่จริงแล้ว ส่วนใหญ่ประชาชนจะเป็นพนักงานบริษัท ถ้ามีการประชุมครั้งต่อไปประธานคณะกรรมการชุมชนก็จะแจ้งให้ ประชาชนทราบและให้ประชาชน แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ ผู้นำชุมชน ผู้นำบริหารและประชาชนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวกับการ พัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล และเข้ามามีบทบาทของการพัฒนาชุมชน 2) สนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชน ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำขึ้นรวมทั้งโครงการที่ชุมชนขอรับ การสนับสนุนงบประมาณ 3) ส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนทุกสาขาอาชีพ โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อย เช่น การจัดตั้งกลุ่มอาชีพการฝึกอบรมเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพ สนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ในการประกอบอาชีพ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย 1) การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวม ข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น และการสัมภาษณ์ หากมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบอื่นเข้ามาด้วย เช่น การสนทนา จะช่วยให้ได้รับข้อมูลที่ครอบคลุมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น 2) ควรมีการศึกษาถึงสาเหตุผลกระทบ และ แนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอฟูนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเป็นแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ที่สามารถจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย อำเภอฟูนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมล เข็มนาจิตร์. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, 8(17), 80-89.
- ฐานิต เกลิมช่วง. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในระดับเทศบาล จังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารชุมชนวิจัยและพัฒนาสังคม, 10(1), 82-90.
- ฐิตินา อุดมศรี. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts), 5(3), 220-238.
- พระมหาสำราญ นนทพุทธิ (ทะสุนย์). (2559). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัฐกุล เสนารา. (2559). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น. วารสารรอยแก่นสาร, 6(9), 1-13.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2566). แผนพัฒนาราชการประจำปี 2566. เรียกใช้เมื่อ 10 ธันวาคม 2566 จาก <https://www.soc.go.th/>
- สุจินต์ ธรรมชาติ. (2548). การวิจัยภาคปฏิบัติวิธีลัด. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2566). นโยบาย. เรียกใช้เมื่อ 10 ธันวาคม 2566 จาก <https://www.dla.go.th/>
- องค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย. (2566). ข้อมูลพื้นฐาน. เรียกใช้เมื่อ 10 ธันวาคม 2566 จาก <https://www.sriwichai.go.th/>
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

แนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19

ของคณะกรรมการบริหารและครูศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย

องค์การบริหารส่วนตำบลวาลเลย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก*

GUIDELINES FOR DEVELOPING PARTICIPATORY MANAGEMENT IN

THE SITUATION OF COVID-19 OF THE BOARD OF DIRECTORS AND TEACHERS OF

THE EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT CENTER VALLEY SUBDISTRICT

ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, PHOP PRA DISTRICT TAK PROVINCE

ปิยนุช รักษ์ขมา*, สมชาย อังสุโชติเมธี และ สุนทร ทองคำพงษ์

Piyanuch Raksama*, Somchai Angsuchotmetee and Sunat Thongkumpong

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก ประเทศไทย

Faculty of Education, Northern College, Tak, Thailand

*Corresponding author E-mail: rakssmapiyanuch@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะกรรมการบริหารและครูศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลเลย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก 2) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะกรรมการบริหารและครูศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลเลย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย ครูและคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลเลย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก จำนวน 76 คน ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงจากสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมประเมินผล ปัญหาที่พบในการวิจัยครั้งนี้ โดยเรียงลำดับจากสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ไม่มีการประชุมสร้างความเข้าใจ และกำหนดบทบาท หน้าที่การดำเนินงานตามมาตรการการชี้แจงเป้าหมายและวิธีการปฏิบัติไม่ชัดเจนและรับรู้ไม่ทั่วถึง ไม่มีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นเพื่อพัฒนา และไม่มีการนำผลประเมินไปเปรียบเทียบกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แนวทางการพัฒนา ควรจะต้องมีการประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตามมาตรการให้ชัดเจน มีการสื่อสารแจ้งข่าวที่รวดเร็ว ถูกต้อง ให้ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผน จัดกิจกรรม ติดตาม ประเมินผลและแก้ปัญหา ร่วมวิเคราะห์หาจุดเด่นจุดด้อยและแนวทางปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการดำเนินงาน

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, การบริหารแบบมีส่วนร่วม, สถานการณ์โควิด-19, คณะกรรมการบริหาร, ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย

* Received June 25, 2024; Revised July 7, 2024; Accepted July 14, 2024

Abstract

The objectives of this research are 1) To study the conditions and problems of participatory management in the COVID-19 situation of the executive committee and teachers of the early childhood development center, Valley subdistrict administrative organization, Phop Pra district Tak province. 2) To find ways to develop participatory management in the COVID-19 situation of the executive committee and teachers of the early childhood development center, Valley subdistrict administrative organization, Phop Pra district Tak province. The population includes executives, heads of early childhood development centers. Teachers and executive committee of the early childhood development center administrative organization as for Valley subdistrict, Valley subdistrict, Phop Pra district Tak province, there were 76 people. The informants were 9 experts. The tools were questionnaires and structured interviews. Data were analyzed using statistics to find frequency, percentage, mean, and standard deviation. And the content analysis of the research results found that the overall participatory management condition is at a high level. Arranged from highest to lowest is operational participation. Participation in benefits, participation in decision making and participation in evaluation, respectively. Of the problems found in this research. In order from highest to lowest, there was no meeting to create understanding and define roles and duties according to the measures. The clarification of goals and procedures was not clear and was not fully understood. No participation in the proposal opinions for development and the results of the evaluation are not compared with the goals and objectives of the guidelines for developing participatory management. There should be a meeting to create knowledge and understanding of the roles and responsibilities accordingly. Clear measures. There is fast and accurate communication of new, allowing parents and communities to participate in planning, organizing activities, monitoring, evaluating and solving problems. Participate in analyzing to find strengths and weaknesses and ways to improve, develop operations.

Keywords: Development Guidelines, Participatory Management, Covid-19 Situation, Executive Committee, Early Childhood Development Center

บทนำ

แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579 กำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายให้สถานศึกษาทุกระดับการศึกษา สามารถจัดกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรมีคุณภาพและมาตรฐานศูนย์เด็กปฐมวัย จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้คุณภาพและมาตรฐานเพิ่มขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การจัดกิจกรรมสอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัย และสมรรถนะของเด็กเชื่อมโยงกับมาตรฐานเด็กปฐมวัยของอาเซียนเพิ่มขึ้น ความสำคัญข้างต้นคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ได้จัดทำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติขึ้น วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการดูแลพัฒนาและจัดการศึกษา และการดำเนินงานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัด โดยใช้เป็นมาตรฐานกลางของประเทศแทนมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ พ.ศ. 2551 โดยมุ่งให้สถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มีการบริหารจัดการเป็นระบบครอบคลุมภาระงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการรอบด้านสมวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

แต่จากรายงานการพัฒนาเด็กปฐมวัยของ (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) พบว่า ในภาพรวม ยังไม่สามารถดำเนินการได้บรรลุเป้าหมาย การดูแลหญิงตั้งครรภ์ได้รับการดูแลร้อยละ 70 เด็กแรกเกิด มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 6 ภาวะผอมร้อยละ 5.4 ภาวะอ้วนและทุพโภชนาการเรื้อรังระดับปานกลางและรุนแรงร้อยละ 10 เด็กช่วงอายุ 2-5 ปี ได้รับการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย แต่กลับไม่สามารถสร้าง การเรียนรู้ที่มีคุณภาพให้กับเด็กอีกหลายคนได้ เด็กร้อยละ 25-30 มีพัฒนาการล่าช้า เผชิญกับความท้าทายสภาพ ครอบครัวยุคใหม่ ความเชื่อที่ไม่ถูกต้องในการเลี้ยงดู และบริบทการเปลี่ยนแปลงใหม่ ในอนาคตความไม่ชัดเจน การแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ ยังมีผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในท้องถิ่นที่มีความกังวลในการปฏิบัติตาม บทบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทำให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยหลายแห่งยังมีได้ยกระดกไปสู่การบริการที่มี คุณภาพอย่างแท้จริง ทั้งเพราะขาดการบริหารจัดการ กำกับดูแล และให้ความสำคัญในการพัฒนา ฝึกอบรม บุคลากรให้มีคุณภาพ รวมทั้ง (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก, 2564) สรุปปัญหาการศึกษาปฐมวัยว่า เด็กไม่ ได้ รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เพราะขาดครูที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยขาดสื่อ อุปกรณ์ใน การจัดการเรียนการสอนปฐมวัย การจัดการศึกษาปฐมวัยมีความไม่พร้อมด้านครู อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการของแต่ละหน่วยงานขาดความเข้มแข็ง ศูนย์เด็กปฐมวัยมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะให้บริการ ในการเตรียมความพร้อมแก่เด็กได้อย่างทั่วถึงมีคุณภาพ ขาดหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัย ขาดการประสานและดำเนินการในเชิงบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่ดูแลเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในหน่วยงานของภาครัฐด้วยกันและกับภาคเอกชนทั้งในระดับนโยบายและการปฏิบัติ สอดคล้องกับผล การศึกษาของ อิตินันท์ กุญรัมย์ พบว่า สภาพการบริหารตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ มาตรฐาน การบริหารจัดการมีการปฏิบัติน้อยที่สุด ปัญหาที่พบ คือ ขาดแผนพัฒนาที่สอดคล้องตามมาตรฐานของหน่วยงาน ต้นสังกัด อัตราค่าจ้างครูและผู้ดูแลเด็กไม่เพียงพอ ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ขาดการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีการศึกษาไปใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษา และขาดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ภาครัฐ ภาคเอกชน (อิตินันท์ กุญรัมย์, 2563)

สถานการณ์การระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-2019) เป็นสถานการณ์ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้อง มี การบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความปกติใหม่ (New Normal) โดยการเตรียมความพร้อมเพื่อเปลี่ยน กระบวนการจัดการเรียนรู้จากโรงเรียนไปเป็นที่บ้าน ผู้บริหารจึงต้องมีการสำรวจข้อมูลความพร้อมทั้งโรงเรียน บุคลากรและผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของภาครัฐ (รัตนา กาญจนพันธ์, 2563) กระทรวงศึกษาธิการได้มีการกำหนดแนวนโยบายเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์ โควิด-19 ให้เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเท่าที่สภาพแวดล้อมจะอำนวยให้ องค์การบริหารส่วนตำบลวาลย์ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีพื้นที่อยู่ในเขตปกครองอำเภอพบพระ จังหวัดตาก เป็นจังหวัด 1 ใน 6 ที่เป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวดตามประกาศในคำสั่งของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่ 21/2564 เรื่อง พื้นที่สถานการณ์ที่กำหนดเป็นพื้นที่ ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด พื้นที่ควบคุมสูงสุด พื้นที่ควบคุมและพื้นที่เฝ้าระวังสูง (คำสั่งศูนย์บริหารสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019, 2564) ด้วยบริบทพื้นที่ติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิ ยมเมียนมาร์ถึง 3 ด้าน การดำเนินการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยจึงได้รับผลกระทบโดยตรง รวมทั้ง ข้อจำกัดด้านบุคลากรที่มีน้อยทำให้การกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันไม่สามารดำเนินการได้ และจากผลการประเมิน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) ได้มีข้อเสนอแนะการบริหาร จัดการศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลย์ ส่งเสริมสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยได้มีส่วนร่วมบริหารจัดการศึกษาจะช่วยให้การพัฒนาคุณภาพดียิ่งขึ้น

ผู้วิจัยในฐานะครูศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวาลเลย์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหาร และศึกษาแนวทางที่สามารถนำไปพัฒนาส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลวาลเลย์ ให้สามารถดำเนินการในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดในการพัฒนาการบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะกรรมการบริหารและครูศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลเลย์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะกรรมการบริหารและครูศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลเลย์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาโดยแบ่งการศึกษาเป็น 2 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพและการศึกษาปัญหาการหาแนวทางพัฒนา ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะกรรมการบริหารและครูศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลเลย์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลเลย์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ปีการศึกษา 2566 จำนวน 76 คน

1.1 ผู้บริหารหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลเลย์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 4 คน

1.2 ครูและผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลเลย์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน

1.3 คณะกรรมการบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลเลย์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 42 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก (Multiple Choice) ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 เป็นแบบเลือกตอบได้มากกว่าหนึ่งคำตอบ (Multiple response)

3. การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย โดยการสังเคราะห์เนื้อหาด้วยตารางวิเคราะห์ความสอดคล้อง ได้ขอบเขตการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 จำนวน 4 ด้าน ยกเว้นโครงสร้างแบบสอบถามโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ตามขอบเขตด้านเนื้อหา จำนวน 4 ด้าน ๆ ละ 10 ข้อรวม 40 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ตามขอบเขตด้านเนื้อหา 4 ด้าน ๆ ละ 7 ข้อรวม 28 ข้อ นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระพิจารณาความถูกต้องของภาษา ความสอดคล้องคำถามกับจุดประสงค์และให้ข้อเสนอแนะ

แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถาม ด้วยการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ของข้อคำถามกับจุดประสงค์ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน นำผลมาหาค่า IOC ได้ระหว่าง 0.60-1.00 ทุกข้อ นำไปทดลองใช้ (Try out) กับ หัวหน้าศูนย์ ครูผู้สอนและคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลศิรีราษฎร์ อำเภอบรบือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตาก จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .983

4. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นถึงหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวาลเลย์ อำเภอบรบือ จังหวัดตาก ขออนุญาตแจกแบบสอบถาม กำหนดวันเวลาที่ขอเก็บแบบสอบถามคืน นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แบบสอบถามจำนวน 76 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แบบสอบถามตอนที่ 1 การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) แบบสอบถามตอนที่ 2 หาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และแบบสอบถามตอนที่ 3 ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะกรรมการบริหารและครูศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลเลย์ อำเภอบรบือ จังหวัดตาก ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้แก่ นักวิชาการที่เป็นอาจารย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่จัดการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไม่ต่ำกว่าวิทยาลัยทั้งภาครัฐและเอกชน 3 คน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดทิศทางเพื่อเป็นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย 3 คน ครูผู้ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย และคณะกรรมการบริหารศูนย์เด็กปฐมวัยในอำเภอบรบือ นอกสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวาลเลย์ 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ แบบสอบถามสถานภาพของผู้ทรงคุณวุฒิ และแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนา การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ตามขอบเขตด้านเนื้อหาทั้ง 4 ด้าน เป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open end)

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ นำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านละ 3 ข้อ และปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ข้อที่มีค่าร้อยละสูงสุดด้านละ 3 ข้อ มาสรุปอุปนัยแล้วสร้างเป็นข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ด้านละ 1 ข้อ รวม 4 ข้อ นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง การใช้ภาษา และความครอบคลุมด้านเนื้อหา นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ แล้วจัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

4. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ติดต่อประสานกับผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการส่วนตัว เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล การกำหนดนัดหมาย และดำเนินการสัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะกรรมการบริหารและครูศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลเลย์ อำเภอบรบือ จังหวัดตาก โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดลำดับตามความถี่และสรุปอุปนัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปผลได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะกรรมการบริหารและครู มีผลแบ่งออกเป็น 2 ด้านตามตัวแปรที่ศึกษา คือ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะกรรมการบริหารและครูศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลาเลย์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก

ด้าน	รายการ	ระดับการปฏิบัติ		
		μ	σ	แปลผล
1	การมีส่วนร่วมตัดสินใจวางแผนในสถานการณ์โควิด-19	3.87	0.54	มาก
2	การมีส่วนร่วมปฏิบัติการในสถานการณ์โควิด-19	3.88	0.59	มาก
3	การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในสถานการณ์โควิด-19	3.88	0.61	มาก
4	การมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานในสถานการณ์โควิด-19	3.83	0.62	มาก
	เฉลี่ยรวม	3.87	0.54	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะกรรมการบริหารและครูศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลาเลย์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.87$, $\sigma = 0.54$) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงจากสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติการในสถานการณ์โควิด-19 สูงที่สุด ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.59$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในสถานการณ์โควิด-19 ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.61$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจวางแผนในสถานการณ์โควิด-19 ($\mu = 3.87$, $\sigma = 0.54$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานในสถานการณ์โควิด-19 อยู่ในระดับต่ำที่สุด ($\mu = 3.83$, $\sigma = 0.63$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ผลการหาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะกรรมการบริหารและครูศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย มีผลการวิจัยแต่ละด้านสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงความถี่และค่าร้อยละปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะกรรมการบริหารและครูศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลาเลย์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจวางแผนในสถานการณ์โควิด-19

ลำดับ	รายการ	ระดับของปัญหา	
		ความถี่	ร้อยละ
	ไม่พบปัญหา	44	57.88
1	ไม่มีการประชุมสร้างความเข้าใจและกำหนดบทบาท หน้าที่การดำเนินงานตามมาตรการอย่างชัดเจน	25	32.89
2	คณะกรรมการบริหารไม่ได้รับโอกาสให้ร่วมในการตัดสินใจวางแผน การปฏิบัติงาน	24	31.57
3	การจัดแบ่งบทบาทหน้าที่ให้รับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินการตามมาตรการไม่เสมอภาคทั่วถึง	22	28.94
4	ไม่มีการประชุมสร้างความเข้าใจและกำหนดบทบาท หน้าที่การดำเนินงานตามมาตรการอย่างชัดเจน	20	26.31
5	การจัดทำแผนเผชิญเหตุฉุกเฉินไม่ได้มาจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	17	22.36
6	ผู้เกี่ยวข้องไม่ได้รับโอกาสให้แสดงความคิดเห็นการนำนโยบายตามมาตรการจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 มาใช้อย่างทั่วถึง	15	19.73
7	ไม่มีการประชุมร่วมกันเพื่อปรับปรุงแผนปฏิบัติงานในสถานการณ์โควิด-19 ให้เหมาะสม	7	9.21

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะกรรมการบริหาร และครูศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลย์ อำเภอบรบพระ จังหวัดตาก ด้านการมีส่วนร่วม ตัดสินใจวางแผนในสถานการณ์โควิด-19 ไม่พบปัญหา (ความถี่ = 44) ไม่มีการประชุมสร้างความเข้าใจและกำหนด บทบาทหน้าที่การดำเนินงานตามมาตรการอย่างชัดเจน มีปัญหามากที่สุด (ความถี่ = 25) รองลงมา คือ คณะกรรมการบริหารไม่ได้รับโอกาสให้ร่วมในการตัดสินใจวางแผนการปฏิบัติงาน (ความถี่ = 24) และการจัดแบ่ง บทบาทหน้าที่ให้รับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินการตามมาตรการไม่เสมอภาคทั่วถึง (ความถี่ = 22) ตามลำดับ ส่วนไม่มีการประชุมร่วมกันเพื่อปรับปรุงแผนปฏิบัติงานในสถานการณ์โควิด-19 ให้เหมาะสม (ความถี่ = 7) มีปัญหาน้อยที่สุด

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะกรรมการบริหารและครูศูนย์พัฒนา เด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลย์ อำเภอบรบพระ จังหวัดตาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็น เพราะวาทะการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 เป็นเหตุอุบัติโรคเกิดใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อทุกฝ่าย การเตรียมการของหน่วยงานการศึกษาทุกระดับทุกสังกัดยังขาดทิศทางที่ชัดเจน ต้องอาศัยการกำหนดนโยบาย มาตรการแนวทางในการดำเนินงานและคำสั่งจากหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยจัดว่า มีสถานภาพเทียบเท่าสถานศึกษา การดำเนินการในสถานการณ์โควิด-19 จึงมุ่งเน้นที่การปฏิบัติตามนโยบาย มากที่สุด การมีส่วนร่วมของครู คณะกรรมการบริหาร ผู้ปกครองและชุมชนก็ล้วนเป็นการปฏิบัติตามคำสั่ง และ นำนโยบายมาปฏิบัติให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ทำให้การร่วมกันปฏิบัติงานเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย สามารถผ่านวิกฤตและจัดการเรียนการสอนได้ปกติตามนโยบาย เป็นไปตามแนวคิดของ นภสันทน์ จิตภักดิ์ ที่สรุปว่า การพัฒนาการศึกษาที่ใช้หลักการให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วม เปิดพื้นที่และเพิ่มปริมาณของการเรียนรู้ ขึ้นมาอย่างสูงสุด จะให้เกิดผลที่ดีที่สุด ควรเกิดจากพลังและขีดความสามารถของชุมชนที่ได้ผนึกกำลังกันขึ้นมา ผสมผสานกับการสนับสนุนจากพลังการปกครองแห่งรัฐ ความร่วมมือระหว่างชุมชนและรัฐเป็นปัจจัยพื้นฐานของ การพัฒนาชุมชน สถานศึกษาจึงควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป ให้มีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ (นภสันทน์ จิตภักดิ์, 2560) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อธิกุล พงษ์จุมิตร ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ ชุมชนเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน (อธิกุล พงษ์จุมิตร, 2563)

2. ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะกรรมการบริหารและครูศูนย์พัฒนา เด็กปฐมวัย ผลการวิจัยที่ควรนำมาอภิปรายตามลำดับมี ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมตัดสินใจวางแผนในสถานการณ์โควิด-19 พบว่า ไม่มีการประชุมสร้างความเข้าใจ ในบทบาท หน้าที่การดำเนินงานตามมาตรการอย่างชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยไม่มี การจัดทำปฏิทินการดำเนินงานที่สอดคล้องสถานการณ์โควิด-19 โดยทุกฝ่ายร่วมกันเป็นผู้กำหนด จึงทำให้ความรู้ ความเข้าใจในการวางแผนปฏิบัติงานและบทบาท หน้าที่ที่ต้องร่วมกันปฏิบัติงานไม่มีความชัดเจน สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ธัญญิศา ชิดสนิท ที่ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ตัดสินใจแก้ปัญหา ตรวจสอบและประเมินทางเลือกที่จะทำให้เกิดการปฏิบัติงานเกิดผลดียิ่งขึ้น ตรงตามความต้องการ ของผู้ปฏิบัติงาน น้อยที่สุด เช่นกัน (ธัญญิศา ชิดสนิท, 2565)

2.2 การมีส่วนร่วมปฏิบัติการในสถานการณ์โควิด-19 พบว่า การชี้แจงเป้าหมายและวิธีการปฏิบัติตามแผนไม่ชัดเจนและรับรู้ร่วมกันไม่ทั่วถึง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยมีการร่วมกันวิเคราะห์ 6 มาตรการเสริม ไม่ครอบคลุมต่อเนื่อง ทำให้การชี้แจงเป้าหมาย การปฏิบัติงานตามแผนขาดความชัดเจน ดังนั้น เมื่อลงมือปฏิบัติจริงจึงไม่สามารถดำเนินงานได้ตามขั้นตอนและวิธีการตามแผนกำหนดไว้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไชยา หานุกาพ ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโดยการสามารถเลือกขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ตลอดจนสามารถตัดสินใจขณะปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง น้อยที่สุดเช่นกัน (ไชยา หานุกาพ, 2564)

2.3 การมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานในสถานการณ์โควิด-19 พบว่า ไม่มีการร่วมกันนำผลประเมินไปเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยมีการนำผลประเมินไปใช้ในการตัดสินใจวางแผนดำเนินการในสถานการณ์โควิด-19 อย่างเป็นระบบ ต่ำที่สุด ทำให้การเปรียบเทียบผลเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงานไม่ครอบคลุม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนนต์ นาครินทร์ ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่า สถานศึกษาให้มีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล การกำหนดแนวทางพัฒนาและแก้ปัญหาระหว่างการปฏิบัติงานและการร่วมนำผลการประเมินไปใช้วางแผนการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป น้อยที่สุดเช่นกัน (ธนนต์ นาครินทร์, 2564)

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะกรรมการบริหารและครูศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยที่ควรนำมาอภิปรายตามลำดับมี ดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมตัดสินใจวางแผนในสถานการณ์โควิด-19 ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยควรมีการประชุมผู้ปฏิบัติเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาการมีส่วนร่วมตัดสินใจวางแผน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรู้ความเข้าใจในภารกิจที่จะต้องร่วมตัดสินใจ รวมทั้งเป้าหมายของงาน สอดคล้องกับ อีรกุล พงษ์งมิตร์ ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 พบว่า ควรร่วมกันคิดและประชุมจัดตั้งกลุ่มร่วมกันแก้ปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ ความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรทั้งของชุมชนและสถานศึกษา (อีรกุล พงษ์งมิตร์, 2563)

3.2 การมีส่วนร่วมปฏิบัติการในสถานการณ์โควิด-19 ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยควรมีผู้รับผิดชอบในการติดต่อสื่อสารแจ้งข่าวแบบสองทางที่รวดเร็ว ถูกต้องหลายช่องทาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว มีความถูกต้องจะช่วยพัฒนาการร่วมการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สร้างความเข้าใจอย่างถูกต้อง และสามารถปฏิบัติงานร่วมกันให้สอดคล้องกับสถานการณ์ สอดคล้องกับ อรรถชัย กาหลง ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ของรัฐ ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องกำหนดนโยบาย เป้าหมายและวางแผนการปฏิบัติ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการนำแผนสู่การปฏิบัติได้สอดคล้องกับบริบท ให้โอกาสเสนอแนะ แสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (อรรถชัย กาหลง, 2564)

3.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในสถานการณ์โควิด-19 ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผน จัดกิจกรรม ติดตาม ประเมินผลและร่วมแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การสร้างความรู้สึกร่วมกันกับองค์กรที่ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยสร้างให้กับผู้ปกครองและชุมชนยังมีน้อย ดังนั้น การมอบหมายงานให้รับผิดชอบ การให้ความสำคัญโดยการเปิดโอกาสให้ร่วมเสนอความคิดเห็นร่วมปฏิบัติงานให้ครบถ้วนทุกขั้นตอน จะทำให้เกิดความผูกพัน ไว้วางใจ รู้สึกเป็นเจ้าของและเต็มใจที่จะร่วมรับรู้

รับผิดชอบต่อผลของงาน สอดคล้องกับ โกศล เย็นสุขใจชน ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 พบว่า ควรส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับความไว้วางใจ เชื่อถือ การยอมรับในความรู้ความสามารถและมอบหมายให้ปฏิบัติงานแทนด้วยความเชื่อมั่นว่าจะสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุผล โดยไม่ต้องคอยควบคุมอย่างเคร่งครัด เป็นการให้เกียรติซึ่งกันและกัน (โกศล เย็นสุขใจชน, 2565)

3.4 การมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานในสถานการณ์โควิด-19 ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยควรจัดประชุมผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อนำเสนอข้อมูล ร่วมวิเคราะห์หาจุดเด่นจุดด้อยและแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้มีการพัฒนาการดำเนินงาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การใช้ประโยชน์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการปฏิบัติงานยังมีอยู่ต่ำ การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทุกฝ่ายได้ร่วมกันนำข้อมูลไปวิเคราะห์หาจุดที่ปฏิบัติได้ในระดับที่น่าพอใจหรือเป็นแบบอย่างได้ดีเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการหาข้อบกพร่อง ปัญหาอุปสรรคที่ต้องมีการแก้ไขให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ วชิรวิทย์ ชินะชัย ศึกษาความสัมพันธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเวียงแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ที่พบว่า ควรให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเป็นกรรมการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการพัฒนา ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี เพื่อให้มีการนำผลไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนในปีต่อไป (วชิรวิทย์ ชินะชัย, 2563)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์โควิด-19 ของคณะกรรมการบริหารและครูศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบลวาลย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานในสถานการณ์โควิด-19 ต่ำที่สุด โดยสาเหตุของปัญหามาจากการไม่มีการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาการตัดสินใจวางแผนการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ครู และชุมชน ผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงานควรดำเนินการ ดังนี้ 1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานการศึกษาระดับจังหวัด ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและสร้างความตระหนักให้หัวหน้าศูนย์หรือผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติงาน เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารโดยเน้นให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสารสนเทศให้สะดวกต่อการนำไปใช้ และการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 2) องค์การบริหารส่วนตำบลหรือกลุ่มโรงเรียน ควรสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยหรือสถานศึกษา โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางประสานงาน การสื่อสาร การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยหรือสถานศึกษากับผู้ปกครอง ชุมชนให้รับรู้ สร้างความเข้าใจเพื่อให้เกิดการประสานความช่วยเหลืออย่างรวดเร็วต่อเนื่อง 3) ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยหรือสถานศึกษา ควรมีการจัดระบบสารสนเทศให้ครอบคลุมการปฏิบัติตามขอบข่ายงานทุกด้าน กำหนดผู้มีความรู้ ความสามารถและมีความเข้าใจการปฏิบัติให้ทำหน้าที่รับผิดชอบการเก็บรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลก่อนนำไปให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมกันวิเคราะห์ และเป็นพี่เลี้ยงในการปฏิบัติการเกี่ยวกับข้อมูลจนครบตามขั้นตอนให้มีประสิทธิภาพ 4) หัวหน้าศูนย์หรือผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการกำกับ ควบคุม ตรวจสอบและติดตามให้มีการประเมินผลการดำเนินงานร่วมกัน มีการนำผลไปเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผน รวมทั้งกระตุ้นเตือนให้ร่วมกันวิเคราะห์หาจุดเด่นจุดด้อยและจัดทำรายงานผลเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาแผนปฏิบัติงานต่อไป 5) ครูผู้สอน ควรมีการจัดทำข้อมูลของผู้เรียน ผู้ปกครองเพื่อการสื่อสารที่รวดเร็วให้เป็นระบบมีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน สามารถนำมาใช้ได้สะดวกในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือต่อกัน 6) ผู้ปกครองและคณะกรรมการบริหาร ควรมีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน

ร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยหรือสถานศึกษา ให้ถือว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องส่งเสริม สนับสนุนให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่เต็มใจทุกครั้งที่ได้รับการร้องขอ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมีการวิจัย การบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยในสถานการณ์อื่น ๆ ที่เป็นสถานการณ์ ไม่ปกติ หรือในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงอื่น 2) ควรมีการวิจัย แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ บริหารศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา 3) ควรมีการวิจัย บทบาทการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยของคณะกรรมการบริหาร และชุมชน สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยในพื้นที่สูงภูเขาห่างไกล ทุรกันดารหรือมีผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มพหุวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

- โกศล เย็นสุขใจชน. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- คำสั่งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. (2564). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 256 ง หน้า 7 (21 ตุลาคม 2564).
- ไชยา หานภาพ. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชนนต์ นาครินทร์. (2564). การมีส่วนร่วมการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- ธัญญิทธิษฐ์ ชิตสนิท. (2565). แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- จิตินันท์ กุญรัมย์. (2563). การบริหารงานศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ธีรกุล พงษ์จงมิตร. (2563). การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา ขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- นภัสนันท์ จิตภักดี. (2560). รูปแบบการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- รัตนา กาญจนพันธุ์. (2563). การบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์วิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). วารสาร ดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์, 10(3), 545-556.
- วชิรวิทย์ ชินะข่าย. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาอำเภอเวียงแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). รายงานผลการพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน รับรอง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก. (2564). แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2563-2565 จังหวัดตาก. ตาก: กลุ่มนโยบายและแผน.
- อรรถชัย กาหลง. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ของรัฐในจังหวัดเพชรบุรี. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ การรับรู้ภาพลักษณ์ และทัศนคติต่อกรมชลประทานของเกษตรกร*

EXPOSURE TO PUBLIC RELATIONS MEDIA, IMAGE PERCEPTION, AND ATTITUDE TOWARD ROYAL IRRIGATION DEPARTMENT AMONG FARMERS

จิระประภา นิมานะ* และ ณัฐชуда วิจิตรจามรี

Jiraprapa Nimana* and Natchuda Wijitjammaree

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Humanities, Kasetsart University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: jiraprapa.n@ku.th

บทคัดย่อ

การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ การรับรู้ภาพลักษณ์ และทัศนคติต่อกรมชลประทานของเกษตรกร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ การรับรู้ภาพลักษณ์ และทัศนคติที่มีต่อกรมชลประทาน 2) ความแตกต่างในการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์จำแนกตามลักษณะประชากร 3) ความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์กรมชลประทาน 4) ความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์กับทัศนคติ และ 5) ความสัมพันธ์ของการรับรู้ภาพลักษณ์กรมชลประทาน เป็นวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นเกษตรกรอายุ 18-65 ปี ที่เคยเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์กรมชลประทาน จำนวน 400 คน จากภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน โดยใช้การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และค่าสถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า 1) ลักษณะทางประชากรด้านเพศและภูมิภาค ที่แตกต่างกันมีผลต่อการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์แตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 46-55 ปี การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และมีรายได้ไม่เกิน 15,000 บาท 2) การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ภาพลักษณ์กรมชลประทาน 3) การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติ 4) การรับรู้ภาพลักษณ์กรมชลประทานมีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ สามารถนำผลการวิจัยไปวางแผนการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อให้เข้าถึง และมีการรับรู้ภาพลักษณ์หน่วยงาน ของกลุ่มเกษตรกร พร้อมสร้างทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงาน นอกจากนี้ ควรมีการวิจัย ถึงผลการประชาสัมพันธ์ของการโครงการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยศึกษาวิจัย ในแต่ละโครงการ แบบเชิงลึก เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่นำไปพัฒนางานต่อไป

คำสำคัญ: การเปิดรับ, สื่อประชาสัมพันธ์, การรับรู้ภาพลักษณ์, ทัศนคติ, กรมชลประทาน

* Received June 10, 2024; Revised July 4, 2024; Accepted July 12, 2024

Abstract

Exposure to public relations media, perception of image, and the attitude towards the Royal Irrigation Department of Agriculture. The purposes of this research were to study: 1) Exposure to public relations media, perception of image, and the attitude towards the Royal Irrigation Department among farmers. 2) The differences of exposure to public relations media following classified by demographics. 3) The relationship between public relations media exposure and perception of the Royal Irrigation Department's image among farmers. 4) The relationship between public relations media exposure and farmers' attitudes towards the Royal Irrigation Department. 5) The relationship between perception of the image of the Royal Irrigation Department and attitudes toward the Royal Irrigation Department is quantitative research. The sample group consists of farmers aged 18-65 years who have previously been exposed to public relations media from the Royal Irrigation Department. The sample size is 400 individuals from the Northern, Central, Northeastern, Eastern, Western, and Southern of Thailand. This research used a questionnaire as a tool for statistical analysis, calculating percentages, means, and standard deviations. Hypotheses were tested using inferential statistical analysis, including T-tests, one-way analysis of variance (ANOVA), and Pearson's correlation coefficient. The findings of this research found that... 1) Differences in demographic characteristics, such as gender and region, have varying effects on exposure to different public relations media. The majority of the sample group are males aged 46-55 years, with education levels below bachelor's degree, and income not exceeding 15,000 Baht. 2) The exposure to public relations media has a positive correlation with the perception of the image of the Royal Irrigation Department. 3) Exposure to public relations media is positively correlated with attitudes toward the Royal Irrigation Department. 4) The perception of the image of the Royal Irrigation Department is significantly positively correlated with attitudes toward the Royal Irrigation Department at a statistical significance level of 0.05. As mentioned above, the research findings can be used to plan the development of public relations media strategies, aiming to reach and enhance the perception of the organizational image among farmers, while fostering a positive attitude towards the organization. Furthermore, continuous research should be conducted on the Public Relations outcomes of various projects, studying each project in-depth to obtain insights for ongoing improvement and development.

Keywords: Exposure, Public Relations Media, Image Perception, Attitude, Royal Irrigation Department

บทนำ

กรมชลประทาน เป็นหน่วยสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีภารกิจในด้านการบริหารจัดการน้ำ การพัฒนาแหล่งน้ำ การบรรเทาภัยอันเกิดจากน้ำและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาแหล่งน้ำและการบริหารจัดการภายใต้วิสัยทัศน์ กรมชลประทานเป็นองค์กรอัจฉริยะ ที่มุ่งสร้างความมั่นคงด้านน้ำ (Water Security) เพื่อเพิ่มคุณค่าการบริการ ภายในปี 2580 (กรมชลประทาน, 2560) ซึ่งจำเป็นต้องสร้างกลยุทธ์การสื่อสารให้ประชาชนในทุกภาคส่วน เกิดการรับรู้ เข้าใจ พันธกิจและการดำเนินงาน อันจะนำไปสู่การให้ความร่วมมือต่อการดำเนินงานของกรมชลประทานในอนาคต (กรมชลประทาน, 2564)

การประชาสัมพันธ์ เป็นสิ่งที่เสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่าง หน่วยงานหรือประชาชนที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่ภาพลักษณ์ที่ดี ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยช่องทาง และรูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ภาพลักษณ์ (image) มีความสัมพันธ์กับการประชาสัมพันธ์ ของหน่วยงาน อภิขจ พุกสวัสดิ์ กล่าวว่า เมื่อใดที่มีการกล่าวถึง การประชาสัมพันธ์ จะมีภาพลักษณ์เข้าไปเกี่ยวข้อง เพื่อผลแห่งความน่าเชื่อถือ และศรัทธาจากกลุ่มเป้าหมาย เป็นความคิดและการรับรู้ที่สาธารณชนมีต่อองค์กร ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ ทักษะคิด รวมทั้งความเชื่อตลอดจนภูมิหลังของแต่ละบุคคล ภาพลักษณ์จะส่งผลต่อแนวโน้มของพฤติกรรมและการประเมินจากสาธารณชน (อภิขจ พุกสวัสดิ์, 2556)

การประชาสัมพันธ์ของกรมชลประทาน จึงมีความจำเป็นที่ต้องสื่อสารให้เข้าถึงเกษตรกร เพื่อให้เกิดการรับรู้ ภาพลักษณ์ที่ดี มีทัศนคติที่ดีต่อกรมชลประทาน อันจะนำไปสู่ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ หรือพัฒนาแหล่งน้ำ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์การรับรู้ภาพลักษณ์ และทัศนคติต่อกรมชลประทานของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างในการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์จำแนกตามลักษณะประชากร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์กรมชลประทานของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์กับทัศนคติ ต่อกรมชลประทานของเกษตรกร
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการรับรู้ภาพลักษณ์กรมชลประทานกับทัศนคติต่อกรมชลประทาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative research) ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านเจ้าหน้าที่กรมชลประทานในพื้นที่ โดยสอบถามเฉพาะคนที่ให้การยินยอม ตั้งแต่เดือน มกราคม ถึง กุมภาพันธ์ 2567

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากร คือ เกษตรกรไทยที่มีอายุ 18-65 ปี ที่เคยเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อประชาสัมพันธ์กรมชลประทาน เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของ W.G. Cochran ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกินร้อยละ 5 จำนวน 400 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ตามลำดับ โดยเริ่มจากการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบ่งประชากร ตามคณะกรรมการภูมิศาสตร์แห่งชาติ จากนั้น เลือกตัวอย่างตามโควตาจากจังหวัดในแต่ละภาคที่มีจำนวนเกษตรกรมากที่สุด โดยอ้างอิงจากข้อมูลเกษตรกรที่ลงทะเบียน จากกรมส่งเสริมการเกษตร 2564 สุดท้ายเลือกแบบสุ่มความน่าจะเป็น โดยการจับฉลากอำเภอบางพื้นที่ดังกล่าว ดังนี้

- 1) ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอสันกำแพง และ อำเภอสันทราย 80 คน
- 2) ภาคกลาง อำเภอเมือง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี 33 คน
- 3) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา อำเภอเมืองนครราชสีมา อำเภอสีคิ้ว อำเภอปากช่อง 148 คน
- 4) ภาคตะวันออก จังหวัดปราจีนบุรี อำเภอนาดี และ อำเภอบึงนครบุรี 20 คน
- 5) ภาคตะวันตก จ.เพชรบุรี อำเภอแก่งกระจาน 19 คน
- 6) ภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอปากพนัง อำเภอชะอวด และอำเภอร่อนพิบูลย์ 100 คน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การทดสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นไปให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา 3 ท่าน โดยใช้ดัชนี ความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item-Objective Congruence : IOC) หลังจากนั้นนำคะแนนมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งข้อคำถามที่ยอมรับได้ต้องมีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป (Kotler, P., 2000)

2. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด และนำผลที่ได้มาหาค่าความน่าเชื่อถือ โดยใช้สูตร Cronbach, L. ดังนี้ ค่าความเชื่อมั่นการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ 0.830 ค่าความเชื่อมั่นของการรับรู้ภาพลักษณ์กรมชลประทาน 0.703 ค่าความเชื่อมั่นทัศนคติต่อกรมชลประทาน 0.749 (Cronbach, L., 1990)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา ใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติเชิงอนุมาน ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานประกอบด้วย ค่าสถิติ t-test ค่าสถิติ One-Way ANOVA ค่าสถิติสหสัมพันธ์

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากร

ผลการวิจัย พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ภูมิภาค อายุ การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศชาย อยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด มีอายุระหว่าง 46-55 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่า 15,000 บาท

ส่วนที่ 2 การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ เฉลี่ย 3 ครั้ง/เดือน เดือน ทั้งสื่อออฟไลน์ และสื่อออนไลน์ โดยที่สื่อออฟไลน์ที่เปิดรับมากที่สุด คือ การประชุม เช่น การประชุมกลุ่มผู้ใช้น้ำ การประชุมนิเทศ โครงการต่าง ๆ เฉลี่ยอยู่ที่ 4-5 ครั้ง/เดือน และข่าวโทรทัศน์ เฉลี่ยอยู่ที่ 4-5 ครั้ง/เดือน ขณะที่รายการสารคดีทางโทรทัศน์ นิทรรศการ ป้ายประกาศ วารสารข่าวชลประทาน โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ แผ่นพับ วิทยู และหนังสือพิมพ์ มีการเปิดรับประมาณ 3 ครั้ง/เดือน

ทางด้านสื่อออนไลน์ พบว่า กลุ่มเป้าหมายเปิดรับมากเป็นอันดับแรกคือ Facebook กรมชลประทาน เว็บไซต์กรมชลประทาน Facebook รอบรู้ชลประทาน และเว็บไซต์ข่าวสื่อมวลชนออนไลน์ เฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 4-5 ครั้ง/เดือน ถัดมาเป็นการเปิดรับ Youtube กรมชลประทาน Line OA ข่าวสารกรมชลประทาน และ TikTok กรมชลประทาน เฉลี่ยอยู่ที่ 3 ครั้ง/เดือน ในขณะที่ X กรมชลประทาน มีการเปิดรับน้อยที่สุด คือ ไม่มีการเปิดรับเลย

ส่วนที่ 3 การรับรู้ภาพลักษณ์กรมชลประทาน

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ภาพลักษณ์กรมชลประทาน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการรับรู้ภาพลักษณ์ด้านผลงานและการบริการมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 รองลงมาเป็นการรับรู้ภาพลักษณ์ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ย 4.21 และรับรู้ภาพลักษณ์ด้านกิจกรรมเพื่อสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 เช่นเดียวกัน ส่วนด้านผู้บริหารอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20

ส่วนที่ 4 ทัศนคติต่อกรมชลประทาน

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อกรมชลประทาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.30 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพฤติกรรม อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ด้านอารมณ์

และความรู้สึก อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.30 และด้านความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง มีค่าเฉลี่ย 4.26

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 เกษตรกรที่มีคุณลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศ และภูมิภาค ผลการวิจัย พบว่า เพศ และภูมิภาค มีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2 การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์กรมชลประทาน

สื่อออฟไลน์ ผลการวิจัย พบว่า การเปิดรับสื่อออฟไลน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ภาพลักษณ์กรมชลประทาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) 0.751 หมายความว่า ตัวแปรการเปิดรับสื่อออฟไลน์สูงขึ้น จะทำให้ตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์กรมชลประทานสูงขึ้นด้วย มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

สื่อออนไลน์ ผลการวิจัย พบว่า การเปิดรับสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ภาพลักษณ์กรมชลประทาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) 0.763 หมายความว่า ตัวแปรการเปิดรับสื่อออนไลน์สูงขึ้น จะทำให้ตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์กรมชลประทานสูงขึ้นด้วย มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

สมมติฐานที่ 3 การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อกรมชลประทาน

สื่อออฟไลน์ ผลการวิจัย พบว่า การเปิดรับสื่อออฟไลน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อกรมชลประทาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันที่ 0.767 หมายความว่า ตัวแปรการเปิดรับสื่อออฟไลน์สูงขึ้น จะทำให้ตัวแปรทัศนคติต่อกรมชลประทานสูงขึ้นด้วย มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

สื่อออนไลน์ ผลการวิจัย พบว่า การเปิดรับสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อกรมชลประทาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) 0.762 หมายความว่า ตัวแปรการเปิดรับสื่อออนไลน์สูงขึ้น จะทำให้ตัวแปรทัศนคติต่อกรมชลประทานสูงขึ้นด้วย มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

สมมติฐานที่ 4 การรับรู้ภาพลักษณ์ของกรมชลประทานมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อกรมชลประทาน

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์กรมชลประทาน กับ ทัศนคติต่อกรมชลประทาน พบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์กรมชลประทาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อกรมชลประทาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) 0.931 หมายความว่า ตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์กรมชลประทานสูงขึ้น จะทำให้ตัวแปรทัศนคติต่อกรมชลประทานสูงขึ้นด้วย มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก

อภิปรายผล

ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน มีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์แตกต่างกัน

ผลการศึกษา พบว่า เพศ และภูมิภาคที่แตกต่างกันมีผลต่อการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับ กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์ กล่าวไว้ว่า เพศจะเป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคคล ตลอดจนพัฒนาการต่าง ๆ ทำให้มีพฤติกรรม การติดต่อสื่อสารที่แตกต่างกัน เพศชายไม่ได้ต้องการจะส่งและรับข่าวสารแต่เพียงอย่างเดียว แต่มีความต้องการสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดจากการรับข่าวสารนั้นด้วย ขณะที่ เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะส่งและรับ ข่าวสารเท่านั้น โดยเพศชายมีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์มากกว่าเพศหญิงนั้นเป็นเพราะความแตกต่างด้านเป้าหมายในการเปิดรับสื่อ โดยที่มีการรับสื่อประชาสัมพันธ์ของกรมชลประทาน เพื่อต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับข่าวสาร (กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์, 2546) และผู้ส่งสาร

อีกประการหนึ่ง จากสถิติทางด้านเพศ พบว่า เกษตรกรเพศชายมีจำนวนมากกว่า ฉะนั้นจึงหมายความว่า เพศชาย มีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์กรมชลประทาน มากกว่าเพศหญิง เพราะฉะนั้น การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ของ กรมชลประทาน ต้องเน้นสื่อสารกับกลุ่มเพศชายมากกว่าเพศหญิง เช่น การจัดทำ info graphic ด้วยโทนสี ที่ไม่ฉูดฉาดหรือหวานแหววจนเกินไป เน้นข้อความสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา มากกว่าแสดงอารมณ์และความรู้สึก

ทางด้านลักษณะทางภูมิภาค สอดคล้องกับแนวคิดการพึ่งพาสื่อซึ่งเป็นเงื่อนไขที่แต่ละบุคคลจะมีความต้องการสื่อ ตามที่ Ball-Rokeach และ Defleur ได้กล่าวถึง ความต้องการของสื่อ 3 ประการ ที่เป็นตัวกำหนดว่าสื่อจะมีความสำคัญในแต่ละช่วงเวลา คือ ความจำเป็นในการเข้าใจโลกโซเซียล (การเฝ้าระวัง) ความต้องการที่จะดำเนินการอย่างมีความหมายและมีประสิทธิผลในโลกนั้น (ยูทิลิตี้ทางสังคม) และ 3 ความต้องการที่จะหลบหนีจากโลกนั้นเมื่อมีความตึงเครียดสูง (การหลบหนีในจินตนาการ) ทั้งนี้ การเปิดรับสื่อจะเปลี่ยนไปตามแง่มุมของสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ของเกษตรกรในแต่ละภูมิภาค เกิดจากความจำเป็นในการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น ภาคใต้ จะมีฝนตกชุกในช่วงเดือนพฤศจิกายน ขณะที่ทางภาคกลาง เริ่มเข้าสู่ฤดูแล้ง ทำให้การเปิดรับเนื้อหา ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำในแต่ละช่องทางที่มีความแตกต่างกัน พร้อมกับวางแผนผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในแต่ละภูมิภาค เช่น การผลิตคลิปสั้นผ่านช่องทาง TikTok ด้วยภาษาถิ่น เป็นต้น

การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์กรมชลประทาน

ผลการศึกษา พบว่า การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ทั้งสื่อออฟไลน์และสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ภาพลักษณ์กรมชลประทาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ เมื่อกลุ่มเกษตรกร มีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อเปิดรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ด้วยความถี่ที่มาก ก็จะได้รับเรื่องราวได้มากขึ้น ทำให้มีการรับรู้ภาพลักษณ์ของกรมชลประทานที่สูงขึ้นตามไปด้วย จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ผู้วิจัยหลายท่าน กล่าวว่า การเปิดรับข้อมูลข่าวสารขององค์กรนั้น ๆ จะมีความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการรับรู้ภาพลักษณ์ขององค์กรนั้น ๆ จากแนวคิดที่เกี่ยวกับภาพลักษณ์องค์กร โดย อภิชาติ พุกสวัสดิ์ พบว่า ภาพลักษณ์องค์กรเป็นภาพสะท้อนถึงประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของการบริหารและการดำเนินงานขององค์กร ทั้งการในเรื่องการบริหารจัดการบุคลากร ความรับผิดชอบต่อสังคมและการทำประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับบริบททางสังคม (อภิชาติ พุกสวัสดิ์, 2556) ด้าน พรณอร กลิ่นศรีสุข ก็พบว่า การเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกรมประชาสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทางทิศเดียวกันกับการรับรู้ภาพลักษณ์ของกรมประชาสัมพันธ์ (พรณอร กลิ่นศรีสุข, 2560) นอกจากนี้ ผู้บริโภคหรือผู้รับบริการนอกจากจะเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการโดยพิจารณาจากคุณภาพสินค้าหรือการบริการที่ได้รับแล้ว ยังพิจารณาจากภาพลักษณ์ขององค์กรธุรกิจที่จำหน่ายสินค้าหรือผู้ให้บริการประกอบด้วย

การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อกรมชลประทาน

ผลการวิจัย พบว่า ทั้งการเปิดรับสื่อออฟไลน์ และสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อกรมชลประทาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา คือ ทัศนคติแบบ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านความรู้และความเข้าใจ (Cognitive Component) ที่สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการคิด และการใช้เหตุผล องค์ประกอบด้านอารมณ์และความรู้สึก (Affective Component) ซึ่งเกี่ยวข้อง กับผลกระทบต่อส่วนบุคคล ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เป็นความรู้สึก ชอบ หรือไม่ชอบ องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) ซึ่งหมายถึง แนวโน้มหรือความตั้งใจที่จะกระทำให้บางสิ่งบางอย่าง หรือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การยอมรับ และไว้วางใจพอที่จะมีส่วนร่วม จากผลการวิจัย ปรากฏว่า สื่อประชาสัมพันธ์ ทั้งสื่อออฟไลน์ และสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติต่อกรมชลประทาน แสดงว่า หากเกษตรกรมี

การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์มาก เกษตรกร จะมีทัศนคติที่ดีต่อกรมชลประทานมากตามไปด้วย จากทั้ง 3 องค์ประกอบ (พินดา กิตติธำรงกุล, 2561)

อย่างไรก็ตามในโลกแห่งการสื่อสารปัจจุบัน การสื่อสาร ไม่ได้หยุดอยู่แค่การส่งสมัทัศนคติผ่านสื่อโทรทัศน์ อย่างเดียวอีกต่อไปแล้ว แต่ยังมีสื่ออีกมากมายที่เข้ามามีบทบาทต่ออารมณ์และทัศนคติของผู้เสพสื่อ ได้แก่ สื่อดิจิทัล รวมไปถึงสื่อสังคมออนไลน์อย่าง เฟซบุ๊ก X (เอ็กซ์) บล็อกต่าง ๆ ที่ได้เปลี่ยนแปลงบริบทการสื่อสารไปอย่างสิ้นเชิง (พลอยทิพย์ ศรีศักดิ์ดา, 2564)

การรับรู้ภาพลักษณ์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อกรมชลประทาน

พบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อกรมชลประทาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ภาพลักษณ์องค์กรเป็นภาพสะท้อนถึงประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของการบริหารและการดำเนินงานขององค์กร ทั้งการในเรื่องการบริหารจัดการบุคลากร ความรับผิดชอบต่อสังคมและการทำประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับบริบททางสังคม (ปรัชญาวรรณ จันทะขาน, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับ อภิวัจ พุกสวัสดิ์ พบว่า กระบวนการการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์มีทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ 1) การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แก่ผู้สนใจให้มาติดต่อ 2) การเผยแพร่กิจกรรมการดำเนินงานขององค์กรเผยแพร่ผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ 3) การเผยแพร่แนวคิด วิธีการใหม่ ๆ สู่ประชาชน ให้เกิดการยอมรับ ในบทบาทของการพัฒนา และ 4) การรณรงค์โครงการโน้มน้าวให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ทัศนคติ ตลอดจนพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง และ 5) เริ่มมีการตระหนัก และให้ความสำคัญกับบทบาทนี้ คือ การสร้างภาพลักษณ์องค์กร เฉพาะองค์กรขนาดใหญ่ที่มีเครือข่ายการทำงานส่งผลกระทบต่อประชาชนทางด้านทัศนคตินั้นสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้ และข้อมูลที่บุคคลคนหนึ่งมี ซึ่งความเชื่อ จะแสดงให้เห็นถึงความคิดของคน ซึ่งการรับรู้ภาพลักษณ์ของกรมชลประทานมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อกรมชลประทาน (อภิวัจ พุกสวัสดิ์, 2556)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา ในประเด็นด้านการประชาสัมพันธ์แก่เกษตรกร เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรนั้น ควรใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย และเหมาะสมในแต่ละช่วงเวลา ทั้งสื่อออฟไลน์และสื่อออนไลน์ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเกษตรกร เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรแต่ละภูมิภาค มีความต้องการและพฤติกรรมในการเปิดรับ รวมถึงสถานการณ์ ที่มีความจำเป็นในการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อรับทราบข้อมูลการเตือนภัยแตกต่างกัน เช่น ช่วงเดือนพฤษภาคม เป็นช่วงฤดูแล้งในพื้นที่ภาคกลาง ในขณะที่ภาคใต้จะมีฝนตกชุก จึงจำเป็นต้องมีการผลิตและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อแจ้งเตือนเหตุการณ์ที่แตกต่างกัน ในแต่ละช่องทาง จะทำให้เกษตรกรได้รับทราบข่าวสารของกรมชลประทานอันจะส่งผลให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ และก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกรมชลประทานมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ เป็นงานสนับสนุนที่สำคัญของกรมชลประทาน ควรมีการวิจัย ถึงผลการประชาสัมพันธ์ของการโครงการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยศึกษาวิจัย ในแต่ละโครงการ หรือแต่ละกลุ่มแบบเชิงลึก เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ตรงประเด็น และนำไปพัฒนางานด้านอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมชลประทาน. (2560). ยุทธศาสตร์กรมชลประทาน 20 ปี. กรุงเทพมหานคร: กรมชลประทาน.

กรมชลประทาน. (2564). รายงานประจำปี 2564. กรุงเทพมหานคร: กรมชลประทาน.

กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์. (2546). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: ไทยเจริญการพิมพ์.

- ปรัชญาวรรณ จันทะขาน. (2564). การพัฒนากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการใช้บริการสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พนิดา กิตติธำรงกุล. (2561). การศึกษาแนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์องค์กรของกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้กลยุทธ์กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, ฉบับเสริม ครบรอบ 12 ปี, 136-150.
- พรรณอร กลิ่นศรีสุข. (2560). ภาพลักษณ์และช่องทางการสื่อสารของกรมประชาสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชน. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พลอยทิพย์ ศรีศักดิ์ดา. (2564). ปัจจัยการสื่อสารที่ส่งผลต่อการสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานกลุ่มเจนเนอเรชั่น วาย ที่ปฏิบัติงานในองค์กรเอกชนเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการสื่อสารองค์กร. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อภิชาจ พุกสวัสดิ์. (2556). การประชาสัมพันธ์เพื่อการสร้างภาพลักษณ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cronbach, L. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. (5 th ed). New York: Harper Collins.
- Kotler, P. (2000). *Marketing management: The millennium edition*. New Jersey: Prentice Hall UpperSaddle River.

แนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย
มรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2*
GUIDELINES FOR PROMOTING TEAMWORK AMONG TEACHER IN THE DIGITAL ERA
MORAHDOKTHAI NETWORK SCHOOLS GROUP UNDER THE DISTRICT OF
SUKHOTHAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

นัททิภา บุญสุข*, สุรพงษ์ แสงสีมุก และ สุภาพรณ กิตติรัชดานนท์

Nuttipha Bonsok*, Suraphong Saengseemok and Suphaporn Kittiruchadanon

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก ประเทศไทย

Faculty of Education, Northern College, Tak, Thailand

*Corresponding author E-mail: nattipa.benz@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัล และ 2) หาแนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัล แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัล และการหาแนวทางส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัล ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 85 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า สภาพการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.22, \sigma = 0.45$) เรียงจากสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ การมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การติดต่อสื่อสารอย่างเปิดเผย การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และการมีส่วนร่วมในงาน ตามลำดับ ปัญหาการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัล คือ ผู้บริหารไม่ส่งเสริมให้ครูทุกคนร่วมกันวางแผน ไม่จัดให้มีการตั้งกลุ่มสังคมออนไลน์แบบเปิด ไม่แบ่งงานกันทำ ไม่กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน และไม่เปิดโอกาสให้ครูทุกคนเสนอความคิดเห็นเพื่อแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงาน แนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัล คือ ผู้บริหารควรปรับโครงสร้างการบริหารให้มีการกระจายอำนาจแบบมีส่วนร่วมให้สอดคล้องกับความต้องการของครู สร้างเครือข่ายสื่อสารสังคมออนไลน์และมีการใช้กิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

คำสำคัญ: การส่งเสริม, การทำงานเป็นทีม, ยุคดิจิทัล

Abstract

This research aims to 1) Study the conditions and problems in promoting teamwork among teachers in the digital era and 2) Find ways to promote teamwork among teachers in the digital era, divided into 2 steps: study the conditions and problems in promoting teamwork among

* Received April 22, 2024; Revised July 3, 2024; Accepted July 10, 2024

teachers in the digital era and finding ways to promote teamwork among teachers in the digital era. Use a mixed methods research method. Target groups include: Administrators and teachers in schools of Morahdokthai network group under the district of the Sukhothai primary educational service area office 2, there are 85 people and 9 experts. The tools were questionnaires and structured interviews. Data were analyzed by frequencies, percentages, means, standard deviations and content analysis. The results showed that: Conditions for promoting teamwork among teachers in the digital era. Overall, it is at a high level ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.45$). Arranged from highest to lowest is: Having mutual trust, open communication. interaction with each other and participation in work, respectively. The problem with promoting teamwork among teachers in the digital era is that administrators do not encourage all teachers to plan together. Do not organize open online social groups. There is no division of work. Roles, duties and responsibilities are not clearly defined. And there is no opportunity for all teachers to express their opinions in order to appoint someone responsible for the work. Guidelines for developing promoting teamwork among teachers in the digital era are: Administrators should adjust the administrative structure to have decentralization and participation in line with the needs of teachers. Create an online social communication network and professional learning community activities using.

Keyword: Promotion, Teamwork, Digital Era

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2555 มาตรา 8 กำหนดให้ “สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา” โดยการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง มีความครอบคลุมทั้งการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงาน (Participate) การเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้บรรลุวัตถุประสงค์ (Collaborate) และการประสานงานระหว่างกลุ่มต่าง ๆ (Coordinate) ซึ่งการมีส่วนร่วมจะต้องเกิดขึ้นภายในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับทั้งส่วนกลาง เขตพื้นที่การศึกษาโรงเรียน รวมทั้งกับองค์กรอื่น ๆ ภายนอกด้วย โดยในระดับพื้นที่และโรงเรียนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนจะมีบทบาทสูง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) โดยมีเป้าหมายการพัฒนาคน ซึ่งถือว่ามนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการควบคุมการทำงาน สร้างความเจริญก้าวหน้า ความสำคัญการทำงานเป็นทีม ทำให้เกิดการทำงานมีปฏิสัมพันธ์ในการทำกิจกรรมของกลุ่ม มีการพบปะพูดคุยกัน มีการประสานความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน มีความสามัคคีกัน และให้ความช่วยเหลือเกื้อกูล ซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี มีความร่วมมือกันทำงานอย่างมีความสุข เพื่อให้ได้มาซึ่งความเข้าใจอันดีต่อกัน มีความเป็นมิตรและรักใคร่ชอบพอกันระหว่างบุคลากร โดยให้การสนับสนุน และมีน้ำใจในการอยู่ร่วมกัน ไม่ทำให้ไม่เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยวในการทำงาน ทำให้มีอารมณ์แจ่มใสต่อกัน มีความรู้สึกเป็นมิตรและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ตระหนักในความสำคัญซึ่งกันและกัน แสดงออกซึ่งการยอมรับการให้เกียรติกัน โดยใช้วิธีการอธิบายและประเมินผลร่วมกัน เพื่อบรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ลำเทียน ฝ้าอาจ, 2559)

อย่างไรก็ตามการทำงานเป็นทีมที่ไม่สมบูรณ์ จึงพบปัญหาการสื่อสารไม่ตรงกัน ส่งผลให้บุคลากรไม่ยอมมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม อาจเกิดความขัดแย้ง ขาดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สุดท้ายอาจจะเลิกคบหาเพราะไม่หันหน้ามาคุยกันก็ได้ ส่งผลให้ขาดความเชื่อมโยง ไม่สามารถทำงานประสพผลดีและไม่มีคุณภาพ และเป้าหมายสำคัญสถานศึกษาขาดการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดปัญหา อุปสรรค การทำงานไม่สำเร็จ

ไม่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เกิดความล่าช้ากว่ากำหนด ส่งผลเสียต่อการจัดการศึกษาที่ไม่สามารถทำให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดได้ ปัญหาดังกล่าวผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีแนวปฏิบัติที่สำคัญ คือ การประสานงานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น การประสานงานความร่วมมือกับผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ พร้อมทั้งการร่วมมือกันของสมาชิกในองค์กรและฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการทำงาน ซึ่งการดำเนินการต่าง ๆ เมื่อร่วมกันประมวลความคิด ร่วมมือกันปฏิบัติจนเกิดเป็นทีมงานแล้ว สถานศึกษาก็จะถูกขับเคลื่อนให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล (กรรณภรณ์ ริววัฒนา, 2564) ดังนั้น การทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของครูผู้สอนในโรงเรียนให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ย่อมจะทำให้เกิดประสิทธิผลโดยตรงต่อการจัดการศึกษาเห็นได้จากผลการวิจัยการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ของ สิริธิดาดี เพ็ชรยิ้ม พบว่า การทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียนทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (สิริธิดาดี เพ็ชรยิ้ม, 2563)

ผลการติดตามการจัดการศึกษาของกลุ่มงานนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล โดยรวมสรุปได้ว่า สภาพปัญหาการทำงานเป็นทีมที่พบ คือ การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนไม่เป็นไปตามกำหนด ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร เกิดความไม่ไว้วางใจระหว่างกัน ไม่มีการสื่อสารระหว่างกันอย่างเปิดเผย การประสานงานและปรึกษาหารือกันและความร่วมมือการทำงานกันมีน้อย การติดตามและการส่งเสริมพัฒนาการทำงานเป็นทีมไม่ต่อเนื่อง ทำให้ผลงานหรือการดำเนินงานไม่ทันตามเวลาที่กำหนดและไม่บรรลุเป้าหมาย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2, 2565) สภาพและปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาแนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาครูให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้แนวคิดสำนักงานข้าราชการพลเรือนเกี่ยวกับการพัฒนาทีมงาน การมีบรรยากาศที่ดีเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน และการนำเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อนำไปสู่การบริหารงานและการทำงานที่มีคุณภาพก้าวสู่ความเป็นมาตรฐานสากลได้อย่างมีความสุข และยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 85 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 คน และครูผู้สอน จำนวน 80 คน

2. เครื่องมือการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบจากคำตอบที่กำหนด (multiple choice) ตอนที่ 2 สภาพการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของ

ครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 ปัญหาการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัล โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 เป็นแบบเลือกตอบมากกว่าหนึ่งคำตอบ (Multiple response) ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและรายงานวิจัยการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมเพื่อศึกษาความหมาย ความสำคัญและกระบวนการที่เกี่ยวข้อง

2.2 สร้างนิยามปฏิบัติการ วิเคราะห์พฤติกรรมชี้วัดที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมทั้ง 4 ด้าน

2.3 ร่างคำถามสภาพการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม จำนวน 48 ข้อ และปัญหาการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม จำนวน 32 ข้อ จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามตามแบบที่วิทยาลัยกำหนด

2.4 นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจทานการใช้ภาษา ความครอบคลุมและความเหมาะสม ให้ข้อเสนอแนะ นำกลับมาแก้ไข

2.5 เสนอต่อให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประเมินและตรวจความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถาม

2.6 นำผลมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 ทุกข้อ

2.7 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะให้สมบูรณ์ จัดพิมพ์เป็นฉบับใหม่เพื่อทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ประชากร จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .943

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยขอหนังสือจากสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัยถึงผู้อำนวยการโรงเรียนทั้ง 6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 นำส่งที่โรงเรียนด้วยตนเอง รวมทั้งแจกแบบสอบถามแก่ผู้บริหารและครูผู้สอนเท่ากับจำนวนบุคลากรทั้งหมด ขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม และการเก็บคืนเมื่อถึงกำหนดเดินทางไปดำเนินการด้วยตนเองอีกครั้งหนึ่ง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามที่เก็บคืนได้ จำนวน 85 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 มาตรวจความถูกต้องสมบูรณ์ นำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติตามประเภทแบบสอบถาม คือ

4.1 ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ตอนที่ 2 สภาพการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ใช้การหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) กำหนดค่าระดับคะแนนและการแปลผลไว้ ดังนี้

ระดับ 5 คะแนนระหว่าง 4.51-5.00 หมายความว่า มีการส่งเสริมมากที่สุด

ระดับ 4 คะแนนระหว่าง 3.51-4.50 หมายความว่า มีการส่งเสริมมาก

ระดับ 3 คะแนนระหว่าง 2.51-3.50 หมายความว่า มีการส่งเสริมปานกลาง

ระดับ 2 คะแนนระหว่าง 1.51-2.50 หมายความว่า มีการส่งเสริมน้อย

ระดับ 1 คะแนนระหว่าง 1.00-1.50 หมายความว่า มีการส่งเสริมน้อยที่สุด

4.3 ตอนที่ 3 ปัญหาการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ใช้การหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วจัดลำดับปัญหาจากมีค่าร้อยละสูงสุดไปหาต่ำสุดเป็นรายด้าน

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีประสบการณ์เกี่ยวกับการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม จำนวน 9 คน ตามคุณสมบัติที่ผู้วิจัยกำหนด คือ นักวิชาการ จำนวน 3 คน เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาตั้งแต่ระดับวิทยาลัยขึ้นไป ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 3 คน เป็น ผู้อำนวยการ/รอง และหัวหน้ากลุ่มงานบนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล เป็นแบบเติมคำ (Completion form) ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ เป็นข้อคำถามปลายเปิด (Open-end) โดยการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและรายงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แล้วนำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 สภาพการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดแต่ละด้าน ๆ ละ 3 ข้อ และปัญหาการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ที่มีค่าร้อยละสูงที่สุด แต่ละด้าน ๆ ละ 3 ข้อ มาสรุปอุปนัยแล้วกร่างเป็นแบบสอบถามภาพรวมแต่ละด้าน ๆ ละ 1 ข้อ รวม 4 ข้อ แล้วนำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา ความครอบคลุมสอดคล้องกับเนื้อหาและให้ข้อเสนอแนะนำกลับมาแก้ไข ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เสนอรายชื่อผู้ทรงคุณทั้ง 9 คนให้คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นเพื่อเสนอบัณฑิตวิทยาลัยแต่งตั้ง ส่งหนังสือแต่งตั้ง แบบสัมภาษณ์ โครงร่างงานวิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิศึกษาล่วงหน้า ประสานขอเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ดำเนินการตามขั้นตอนการสัมภาษณ์จนแล้วเสร็จ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำบันทึกผลการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จัดทำสรุปประเด็นตามข้อคำถามเป็นรายบุคคล สรุปอุปนัยด้วยตารางวิเคราะห์ความสอดคล้อง เรียงลำดับตามค่าความถี่ความสอดคล้อง (Consistency Frequency) จากสูงที่สุดไปหาต่ำสุด อภิปรายผลด้วยความเรียงตามลำดับ

ผลการวิจัย

1. สภาพการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ผลการวิจัยโดยรวม แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน โดยรวม

ด้าน	รายการ	ระดับการส่งเสริม		แปลผล
		μ	σ	
1	การมีส่วนร่วมในงาน	4.15	0.50	มาก
2	การติดต่อสื่อสารอย่างเปิดเผย	4.23	0.47	มาก
3	การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน	4.21	0.52	มาก
4	การมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน	4.28	0.46	มาก
	โดยรวม	4.22	0.45	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 โดยรวมการส่งเสริมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.45$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ

การมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สูงที่สุด ($\mu = 4.28, \sigma = 0.46$) รองลงมา คือ การติดต่อสื่อสารอย่างเปิดเผย ($\mu = 4.23, \sigma = 0.47$) การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ($\mu = 4.21, \sigma = 0.52$) และการมีส่วนร่วมในงาน ต่ำที่สุด ($\mu = 4.15, \sigma = 0.50$) ตามลำดับ

2. ปัญหาการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 สรุปผลปัญหารายด้าน มีดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมในงาน ปัญหาสูงสุด 3 อันดับ คือ ผู้บริหารไม่ส่งเสริมให้ครูร่วมกันวางแผนพัฒนาโรงเรียนในยุคดิจิทัล (ร้อยละ 17.64) ครูไม่มีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายความสำเร็จของโรงเรียนในยุคดิจิทัลอย่างทั่วถึง (ร้อยละ 14.11) และไม่เปิดโอกาสให้ครูร่วมปรับโครงสร้างการบริหารโรงเรียนในยุคดิจิทัล (ร้อยละ 12.94) ตามลำดับ

2.2 การติดต่อสื่อสารอย่างเปิดเผย ปัญหาสูงสุด 3 อันดับ คือ ผู้บริหารไม่จัดให้มีการตั้งกลุ่มสังคมออนไลน์แบบเปิด เช่น line Facebook ในโรงเรียน หรือวิธีการติดต่ออื่นที่เหมาะสม (ร้อยละ 15.29) โรงเรียนไม่พัฒนาระบบการสื่อสารภายในระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (ร้อยละ 11.76) และไม่มีผู้รับฟังข้อเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (ร้อยละ 9.42) ตามลำดับ

2.3 การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ปัญหาสูงสุด 3 อันดับ คือ ครูไม่ร่วมกันวางแผนการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเป็นระบบ ไม่แบ่งงานกันทำ กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบไม่ชัดเจน (ร้อยละ 10.71) ไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (ร้อยละ 9.52) และไม่มีกรรมการมอบหมายงานให้ครูรับผิดชอบและปฏิบัติร่วมกันจนประสบผลสำเร็จอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน (ร้อยละ 8.33) ตามลำดับ

2.4 การมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ปัญหาสูงสุด 3 อันดับ คือ ไม่เปิดโอกาสให้ครูเสนอความคิดเห็นเพื่อแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานอย่างเหมาะสม (ร้อยละ 14.11) ไม่มอบหมายงานให้ครูร่วมรับผิดชอบตามความรู้ความสามารถ (ร้อยละ 11.76) และไม่มีส่วนร่วมตัดสินใจวางแผนและกำหนดนโยบายการบริหารในยุคดิจิทัล (ร้อยละ 11.76) ตามลำดับ

3. แนวทางส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 แต่ละด้านมีผลการวิจัย ดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมในงาน สถานศึกษาควรปรับโครงสร้างการบริหารให้มีการกระจายอำนาจแบบมีส่วนร่วม กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถของครู (ความถี่ = 9) กำหนดวิสัยทัศน์ในแผนพัฒนาคุณภาพ โดยการระดมความคิดของผู้บริหารและครูทุกคนก่อนวางแผนร่วมกัน และใช้กิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานร่วมกัน (ความถี่ = 8) เท่ากันตามลำดับ

3.2 การติดต่อสื่อสารอย่างเปิดเผย สถานศึกษาควรให้สร้างเครือข่ายกลุ่มสื่อสารสังคมออนไลน์ของครูและผู้บริหาร (ความถี่ = 8) พัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยีการสื่อสารภายในเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของครูและนักเรียน และมีการติดตาม ตรวจสอบ เสนอแนะการใช้ประโยชน์และแก้ปัญหาการใช้เครือข่ายกลุ่มสังคมออนไลน์ (ความถี่ = 7) เท่ากันตามลำดับ

3.3 การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันของครู (ความถี่ = 7) เปิดโอกาสให้ครูร่วมวางแผนกำหนดเป้าหมายและแนวปฏิบัติร่วมกัน เพื่อสร้างทีมร่วมใจทำงานให้มีประสิทธิภาพ (ความถี่ = 6) และมีคำสั่งมอบหมายงานให้สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถและความถนัดของครู (ความถี่ = 5) ตามลำดับ

3.4 ด้านการมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สถานศึกษาควรจัดโครงสร้างการบริหารให้สอดคล้องความต้องการของครู เพื่อสร้างการยอมรับกันและกัน (ความถี่ = 8) เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ร่วมกันวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกเป็นเป้าหมาย และใช้การนิเทศ ติดตามและร่วมการปฏิบัติงานกับครูเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอ (ความถี่ = 7) เท่ากันตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 มีผลที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีความตระหนักในความสำคัญของการปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงให้สามารถก้าวทันอย่างยั่งยืน มีการปรับตัวให้เท่าทันสภาพการณ์ในยุคดิจิทัล โดยมีการปรับโครงสร้างการบริหารให้มีการกระจายอำนาจ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมอย่างชัดเจนและทั่วถึงอย่างเสมอภาค ครูผู้สอนมีโอกาแสดงความคิดเห็น เกิดการมีส่วนร่วมในงานมากยิ่งขึ้น สนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อคิดค้นผลิตสื่อ นวัตกรรมเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานร่วมกัน ครูผู้สอนมีการติดต่อ สื่อสารกันอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา ทำให้มีบรรยากาศการทำงานร่วมกันอย่างเป็นมิตร มีความสมัครสมานสามัคคีและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เกิดการยอมรับและพร้อมที่จะสนับสนุนให้ความร่วมมือปฏิบัติงานร่วมกัน เป็นตามแนวคิดของสำนักงานข้าราชการพลเรือนที่ว่า การทำงานเป็นทีมเกิดจากการปรับมุมมองของผู้ปฏิบัติงาน ที่พบว่า การทำงานต้องมีทักษะ ประสิทธิภาพ วิจารณ์ญาณที่หลากหลาย และองค์กรก็ต้องมีการพัฒนา การบริหารงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น (สำนักงานข้าราชการพลเรือน, 2560) และการศึกษาของ สิทธิศักดิ์ เพ็ชรยิ้ม เรื่องการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 (สิทธิศักดิ์ เพ็ชรยิ้ม, 2563) รวมทั้งการศึกษาของ กิตติคุณ รักษาพล เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า สภาพการทำงานเป็นทีมโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน (กิตติคุณ รักษาพล, 2564)

2. ปัญหาการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารไม่ส่งเสริมให้ครูร่วมกันวางแผนพัฒนาโรงเรียนในยุคดิจิทัล ไม่จัดให้มีการตั้งกลุ่มสังคมออนไลน์แบบเปิด ครูไม่ร่วมกันวางแผนการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเป็นระบบ และไม่เปิดโอกาสให้ครูเสนอความคิดเห็นเพื่อแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารใช้การประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายการบริหารและการแต่งตั้งคณะกรรมการให้รับผิดชอบการวางแผน กำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์และมีการปรับโครงสร้างการบริหารตามที่ครูทุกคนต้องการแล้ว แต่ก็อาจมีบางส่วนที่ผู้บริหารยังไม่เชื่อมั่นความสามารถทำให้การมอบหมายงานไม่ทั่วถึง เป็นไปตามแนวคิดของ นนทวัตร ทาหอม ที่เสนอแนะไว้ว่าผู้บริหารควรมีการศึกษาความสามารถของครูแต่ละคนให้เข้าใจ เพื่อให้สามารถแบ่งหน้าที่ในการทำงานได้เหมาะสมให้ความไว้วางใจ ลดการกำกับมีความยืดหยุ่น มีการแบ่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ (นนทวัตร ทาหอม, 2564) และการศึกษาของ ณิชชารีย์ สุทธิชาเจริญพงษ์ เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมภายใต้การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส พบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมคิด ร่วมวางแผนในการบริหารสถานศึกษา และส่งเสริมครูมีการปฏิสัมพันธ์ต่อ

กันอย่างมีประสิทธิภาพน้อยที่สุด (นิซารีย์ สุทธิชาเจริญพงษ์, 2566) และการศึกษาของ จิรัฏฐ์ สี่หังามพิมล เรื่องรูปแบบการทำงานเป็นทีมสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัญหาการทำงานเป็นทีม คือ การสื่อสารที่ดีเพราะสมาชิกมีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไม่ตรงความต้องการ ขาดการติดต่อสื่อสารของบุคคลต่างทีมอย่างมีประสิทธิภาพ การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไม่เป็นที่ยอมรับ ไม่ชัดเจนให้เข้าใจตรงกันอย่างทั่วถึง สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ยอมรับในความต่างของกันและกันด้วยความจริงใจ ไม่เคารพและไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกันอย่างเปิดเผยเต็มที่ (จิรัฏฐ์ สี่หังามพิมล, 2565)

3. แนวทางส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า สถานศึกษาควรปรับโครงสร้างการบริหารให้กระจายอำนาจแบบมีส่วนร่วม กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถของครู มีการสร้างเครือข่ายกลุ่มสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมการสื่อสารอย่างเปิดเผย จัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการแลกเปลี่ยนและสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และจัดโครงสร้างการบริหารให้สอดคล้องความต้องการของครู เพื่อสร้างการยอมรับกันและกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการกระจายความรับผิดชอบในงานจะช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมในงานได้ดีที่สุด มีการส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องเหมาะสม และกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการคิดร่วมกันหาวิธีการแก้ไข ป้องกันปัญหาหรือพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น เป็นไปตามแนวคิดของของ เปรมชัย ปิยะศิลป์ กล่าวถึงหลักการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมไว้ว่า ความสำคัญและความสำเร็จของการทำงานเป็นทีมขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการที่ดี โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม (Participation) ยึดหลักการความร่วมมือกัน (Co-operation) ส่งเสริมการทำงานแบบกลุ่มหรือทีมงาน (Teamwork) และมีการสร้างทีมงานที่แข็งแกร่ง (Team building) เน้นการสร้างความตระหนักให้ทุกคนเห็นความสำคัญกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Group process) ในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน (เปรมชัย ปิยะศิลป์, 2565) และการศึกษาของ รัตนาวดี เรื่องอินทร์ เรื่องการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงาน แสดงความคิดเห็นซักถามปัญหากันอย่างเปิดเผย การยอมรับในความเห็นต่างของกันและกัน ร่วมกันสร้างบรรยากาศการทำงาน ส่งเสริมให้ครูริเริ่มคิดทำสิ่งใหม่ ๆ มาทดลองใช้ในการปฏิบัติงาน และมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรัก ความสามัคคีและความผูกพันระหว่างกัน เน้นย้ำการให้ความช่วยเหลือมีน้ำใจในการทำงานต่อกัน (รัตนาวดี เรื่องอินทร์, 2566)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัลโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายมรดกไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในยุคดิจิทัล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงจากสูงที่สุดไปหาต่ำสุด คือ การมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สูงที่สุด รองลงมา คือ การติดต่อสื่อสารอย่างเปิดเผย การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และการมีส่วนร่วมในงาน ต่ำที่สุด ตามลำดับ ปัญหาที่พบสูงที่สุด คือ ครูไม่ได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา การแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะและการส่งเสริมให้ใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการปฏิบัติงานและการสื่อสาร แนวทางการส่งเสริม คือ ควรมีการปรับโครงสร้างการบริหารให้มีแบบมีส่วนร่วมสนับสนุนให้เครือข่ายสื่อสารสังคมออนไลน์และใช้กิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการทำงานร่วมกันของครูผู้สอน มีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้พัฒนาทีมงานคุณภาพในองค์กร คือ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรสร้างความตระหนักให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญ เปิดกว้างทางความคิดและปรับทัศนคติการบริหารเป็นการกระจายอำนาจแบบมีส่วนร่วม 2) ควรมีการใช้กระบวนการกำกับ ติดตามและตรวจสอบการนำความรู้จาก

การศึกษาดูงานไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมประชุมระดมสมอง เพื่อเสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะการปรับโครงสร้างการบริหาร ให้มีความสำคัญการมีส่วนร่วมในงานของผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารให้มากขึ้น 4) เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น อภิปราย ตอบข้อซักถามเกี่ยวกับเป้าหมาย วิธีปฏิบัติงานร่วมกันให้ชัดเจน สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปควรวิจัยเรื่อง 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) วิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมแบบมีส่วนร่วม 3) ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีและเอื้อต่อการปฏิบัติงานเป็นทีม และ 4) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างทีมงานคุณภาพเพื่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กรรณารณ์ วัฒนา. (2564). การพัฒนารูปแบบศักยภาพของบุคลากรในองค์กรสื่อประชาสัมพันธ์ในยุคดิจิทัล. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต สาขาการพัฒนารัฐกิจอุตสาหกรรมและทรัพยากรมนุษย์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- กิตติคุณ รักษาพล. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปทุมธานี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จิรัฐ สี่งามพิมล. (2565). รูปแบบการทำงานเป็นทีมสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ณิชากรีย์ สุทธิชาเจริญพงษ์. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมภายใต้การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- นนทวัตร ทาหอม. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เปรมชัย ปิยะศิลป์. (2565). การพัฒนาแนวทางการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัตนาวดี เรืองอินทร์. (2566). การทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ลำเทียน ฝ้าอาจ. (2559). การทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสอำเภอเมืองตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานข้าราชการพลเรือน. (2560). การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ. นนทบุรี: สำนักงาน ก.พ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2. (2565). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566-2570). สุโขทัย: กลุ่มนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). การบริหารงานบุคคลสู่การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสู่
ภูมิภาค. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการบริหารงานบุคคลและนิติการ.
- สิทธิศักดิ์ เพ็ชรยิ้ม. (2563). การทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

แนวทางการจัดการกิจการในวิทยาเขตเกษตรกรรม มหาวิทยาลัยวงษ์*

STRATEGIES FOR HUMAN RESOURCE MANAGEMENT IN
THE DIGITAL ERA FOR GUANGXI UNIVERAITIES

หลง เทา, นีรันตร์ สุธีนิรันตร์, พัชรา เดชโฮม และ จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา*

Long Tao, Niran Suteeniran, Pachara Dejhome and Jittawisut Wimuttipanya*

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Doctor of Philosophy Program, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: jittawisut21@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการกิจการในวิทยาเขตเกษตรกรรม มหาวิทยาลัยวงษ์ เพื่อให้จัดทำแนวทางการจัดการกิจการของมหาวิทยาลัยในวิทยาเขตนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการรวบรวมข้อมูลจากผู้จัดการในวิทยาเขต จำนวนมากถึง 269 คน ซึ่งมาจาก 4 มหาวิทยาลัยต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือวิจัยหลายรูปแบบ เช่น แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินผล เพื่อให้ข้อมูลมีความหลากหลาย ผลลัพธ์ของการวิเคราะห์ช่วยให้เห็นได้ว่า สถานการณ์การจัดการกิจการในวิทยาเขตเกษตรกรรม อยู่ในระดับปานกลาง แต่ยังมีศักยภาพในการพัฒนาและปรับปรุงอย่างมีนัยสำคัญ ผลลัพธ์นี้ทำให้เกิดแนวทางการจัดการที่สามารถส่งเสริมการพัฒนาของกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษานี้มีความสำคัญในการสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับภาวะปัจจุบันและแนวโน้มในการพัฒนา ที่สามารถส่งผลกระทบต่อการพัฒนากิจการเกษตรศาสตร์ในอนาคต การศึกษานี้ยังมีความสำคัญในการสนับสนุน การพัฒนาวิทยาเขตเกษตรกรรมให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้อย่างแท้จริง โดยการมุ่งเน้นการวิเคราะห์และการนำเสนอแนวทางการจัดการที่มีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้ ที่จะช่วยส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยวงษ์เป็นผู้นำในการพัฒนาศักยภาพด้านการเกษตรศาสตร์และการจัดการกิจการในวิทยาเขตนี้ในอนาคต ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญในการสร้างแผนและยุทธศาสตร์ที่จะช่วยในการขับเคลื่อนกิจการเกษตรศาสตร์ในอนาคตอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพและส่งผลกระทบต่อพัฒนาการเกษตรศาสตร์ในอนาคต เพื่อสร้างประสิทธิภาพและเสริมสร้างสถานการณ์ที่ดีขึ้นในวิทยาเขตเกษตรกรรมในระยะยาวและในการใช้ประโยชน์ในวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเชิงนวัตกรรมในอนาคต

คำสำคัญ: การจัดการกิจการ, วิทยาเขตเกษตรกรรม, มหาวิทยาลัยวงษ์

Abstract

This research study aims to study and analyze the current situation of business management in agricultural campuses. Guangxi University In order to create guidelines for managing university affairs on this campus effectively. Data were collected from 269 campus managers from 4 different universities using a variety of research tools such as surveys, interviews, and evaluations. To provide a variety of information The results of the analysis help show that The situation in the agricultural

* Received May 23, 2024; Revised June 29, 2024; Accepted July 8, 2024

campus is moderate. But it still has the potential for significant development and improvement. This results in a management approach that can effectively promote the development of the enterprise. This study is important in creating a deeper understanding of the current conditions and development trends. that can affect the development of agricultural business in the future This study is also important in supporting the development of agricultural campuses into truly efficient and reliable organizations. By focusing on analysis and presenting effective and reliable management solutions. This will help promote Guangxi University to be a leader in developing agricultural and management potential on this campus in the future. This is an important step in creating plans and strategies that will help drive future agricultural operations sustainably and efficiently. and affect the development of agricultural business in the future To create efficiency and foster a better situation on the agricultural campus in the long term and to utilize it in appropriate ways for future innovative development.

Keywords: Business Management, Agricultural Campus, Guangxi University

บทนำ

ในปัจจุบัน การจัดการมหาวิทยาลัยนานาชาติอาเซียนเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือดิจิทัล ให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพการจัดการมากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรทรัพยากร มุ่งเน้นไปที่การให้บริการและการสนับสนุน และเน้นนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงของผลการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ความคิดเห็นหลายประการของการบริหารป่าไม้แห่งรัฐของกระทรวงศึกษาธิการและการเกษตรเกี่ยวกับการส่งเสริมการปฏิรูปการเกษตรขั้นสูงและการศึกษาป่าไม้อย่างครอบคลุม 2013 ชี้ให้เห็นว่าการเกษตรกรรมระดับสูงและการศึกษาป่าไม้มีบทบาทเป็นพื้นฐาน การมองไปข้างหน้า และตำแหน่งเชิงกลยุทธ์ในกระบวนการ ตระหนักถึงความทันสมัยทางการเกษตร (Cai, M., 2021)

ฝ่ายบริหารการศึกษา เกษตรกรรม และป่าไม้ทุกระดับและสถาบันการศึกษาระดับสูงควรมีบทบาทสำคัญของการศึกษาเกษตรกรรมและป่าไม้ในการแก้ปัญหา “เกษตรกรรม พื้นที่ชนบท และเกษตรกร” อย่างเต็มที่ให้การสนับสนุนนโยบายและการรับประกันสถาบัน สำหรับการปฏิรูปและพัฒนาการศึกษาด้านการเกษตรและป่าไม้ (Chen, W., 2022) ส่งเสริมการปฏิรูปที่ครอบคลุมอย่างแข็งขัน และส่งเสริมความสามารถของวิทยาลัยเกษตรกรรมและป่าไม้ระดับสูงในการจัดหาผู้มีความสามารถและบริการด้านการเกษตร เพื่อจัดตั้งระบบการฝึกอบรมบุคลากรด้านการเกษตรและการศึกษาป่าไม้ระดับสูงหลายระดับ หลายประเภท และหลากหลายที่มีลักษณะเฉพาะของจีน มาตรา 5 ของบทที่ 1 ของกฎหมายการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน (ฉบับแก้ไขครั้งที่ 3 ในปี 2021) กำหนดว่า การศึกษาต้องรองรับการขับเคลื่อนการปฏิรูปสังคมให้ทันสมัยและประชาชน และจะต้องผสมผสานกับแรงงานที่มีประสิทธิผลและการปฏิบัติทางสังคมเพื่อฝึกอบรมผู้สร้างและผู้สืบทอดสังคมที่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ในด้านคุณธรรม สติปัญญา สมรรถภาพทางกาย สหรัฐอเมริกา และแรงงาน นี้คือ เป้าหมายของการจัดการกิจการมหาวิทยาลัย ในโครงสร้างแผนห้าปีฉบับที่ 14 เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของสาธารณรัฐประชาชนจีน 2021 มีการกล่าวถึงว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้เข้าสู่ขั้นตอนของการเผยแพร่ให้แพร่หลาย (Huang, Q., 2020) ระดับของการบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานได้รับการปรับปรุงอย่างมีนัยสำคัญ ระดับการศึกษาของประชาชนทั้งหมดได้รับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีการสร้างระบบการศึกษาคุณภาพสูงกลไกของความร่วมมือของโรงเรียน ครอบครัว และสังคมในการให้ความรู้แก่นักเรียนได้รับการปรับปรุง และปรับปรุงความสามารถและคุณภาพการสอนของครู เสริมสร้างอารยธรรมของนักเรียนและความรับผิดชอบต่อสังคม

เราจะปฏิรูปการศึกษาให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นและส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางการศึกษา เราจะส่งเสริมการฟื้นฟูชนบทอย่างครอบคลุม โดยพื้นฐานแล้วจะทำให้การเกษตรมีความทันสมัยภายในปี 2578 และสร้างเงินให้เป็นมหาอำนาจทางการเกษตรภายในกลางศตวรรษนี้ เกษตรกรรมของจีนเป็นอุตสาหกรรมที่มีพนักงานเกือบ 200 ล้านคน และพื้นที่ชนบทเป็นบ้านถาวรของเกษตรกรเกือบ 500 ล้านคน เมื่อเกษตรกรรมและพื้นที่ชนบทประสบความสำเร็จและเกษตรกรรมส่วนใหญ่อาศัยและทำงานอย่างสงบสุขและพึงพอใจเท่านั้น พวกเขาจึงจะมีความสุขได้ รับ ความสุข และความมั่นคงที่เพียงพอ (Li, H., 2021)

กวางซีตั้งอยู่ทางตอนใต้ของจีน มีจ้วง ฮั่น เหยา และกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ อีก 12 กลุ่ม ครอบคลุมพื้นที่ 236,700 ตารางกิโลเมตร ประชากรประมาณ 56 ล้านคน มีภูมิอากาศแบบมรสุมกึ่งเขตร้อน เพาะพันธุ์สัตว์อันมีค่าจำนวนมากและทรัพยากรพืชโดยเฉพาะผลไม้ที่อุดมสมบูรณ์ เรียกว่า “ดินแดนแห่งผลไม้” มีผู้สำเร็จการศึกษาระดับวิทยาลัยเกือบ 400,000 คน ในภูมิภาคในปี 2023 ผู้สำเร็จการศึกษาระดับวิทยาลัย 383,000 คน ในภูมิภาคในปี 2022 (ซึ่งมีนักศึกษา 324,200 คน คิดเป็นร้อยละ 84.65) 82,100 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 13,400 คน นักศึกษาระดับปริญญาตรี 146,500 คน นักศึกษาวิทยาลัยรุ่นน้อง 223,100 คน และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 471 คน ในสาขาวิชาเอก ในการเกษตร นักศึกษาระดับปริญญาตรี 1,015 คน และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 3,073 คน โครงสร้างเดียวที่ไม่มีผลิตภัณฑ์เป็นหลักค่อย ๆ พัฒนาไปสู่โครงสร้างอุตสาหกรรมที่มีการปลูกพืชเพื่อการพัฒนาอย่างครอบคลุมทั้งป่าไม้ การเลี้ยงสัตว์ การผลิตรอง และการประมง ด้วยการปรับปรุงระดับการค้าของผลิตภัณฑ์เกษตรอย่างต่อเนื่อง โครงสร้างตลาดของสินค้าเกษตรจึงได้รับการปรับให้เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร (Zhang, L. I., 2022) ตั้งแต่สมัยโบราณ เกษตรกรรมได้กลายเป็นรากฐานของการอยู่รอดของมนุษย์ การผลิตและการพัฒนาของมนุษย์เริ่มต้นจากการเกษตร และการผลิตและการพัฒนาทางอุตสาหกรรมขึ้นอยู่กับ การผลิตและการพัฒนาทางการเกษตร เกษตรกรรมมีบทบาทสำคัญในการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และทุกด้านของชีวิต หลังจากพัฒนามานานกว่า 100 ปี วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเกษตรกรรมส่วนใหญ่ในประเทศจีน ได้พัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยแบบสหสาขาวิชาชีพที่มีลักษณะเฉพาะทางอุตสาหกรรมที่โดดเด่น ในโอกาสทางประวัติศาสตร์ ในปัจจุบันในการสร้างชนบทสังคมนิยมใหม่ วิทยาลัยเกษตรกรรมและมหาวิทยาลัยควรทำลายรูปแบบการฝึกอบรมผู้มีความสามารถเฉพาะด้านซึ่งครอบงำโดยการวิจัยทางวินัย รวมเอาผู้มีความสามารถด้านผู้ประกอบการและการปฏิบัติเข้าไว้ในระบบเป้าหมายการฝึกอบรมผู้มีความสามารถพิเศษ และเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติจริงและความสามารถในการประยุกต์ความรู้ที่ครอบคลุมเกี่ยวกับการผลิตทางการเกษตรที่เกิดขึ้นจริง (Yu, G. & Wang, H., 2023) ในปี 2002 อัตราการลงทะเบียนรวมของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในจีนสูงถึงร้อยละ 15 ซึ่งเป็นเกณฑ์ของการเข้าสู่ความนิยม และในปี 2019 อัตราการลงทะเบียนรวมของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในจีนเกินร้อยละ 50-51.6 ในปี 2022 อัตราการลงทะเบียนรวมของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในจีนจะอยู่ที่ร้อยละ 59.6 และจะมีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา 3,013 แห่งทั่วประเทศ เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพแวดล้อมการทำงานแบบดั้งเดิมของการจัดการกิจการนักศึกษา สภาพแวดล้อมการทำงานของการจัดการกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ประการแรก การเปลี่ยนแปลงของการศึกษาระดับอุดมศึกษาจากการศึกษาที่เป็นที่นิยมไปสู่การศึกษาที่เป็นที่นิยมได้เปลี่ยนสถานะดั้งเดิมของวิทยาเขต การขยายตัวของจำนวนนักศึกษาคุณภาพของนักศึกษาใหม่ลดลง การขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษา และการเพิ่มขึ้นของนักศึกษาที่ยากจน ทำให้การจัดการกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมีข้อกำหนดที่สูงขึ้น ประการที่สอง (May, L., 2020) การเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ “ยุคอินเทอร์เน็ต” “ยุคข้อมูลขนาดใหญ่” “ยุคสื่อใหม่” “ยุคสื่อทั้งหมด” และป้ายกำกับอื่น ๆ ยังคงปรากฏ “รวดเร็ว” “เสมือน” และ “การระเบิดของข้อมูล” ได้กลายเป็นลักษณะการพัฒนาของ The Times นักศึกษาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นชนพื้นเมืองในยุคอินเทอร์เน็ต ได้รับการปลดปล่อยอย่างมากในการคิด แสดงความตระหนักรู้ในตนเองอย่างแข็งแกร่ง บุคลิกภาพที่โดดเด่น โดยทั่วไปมีคุณภาพ

ที่ครอบคลุมสูง ความสามารถในการเรียนรู้ที่แข็งแกร่ง เอาแต่ใจตัวเอง จิตสำนึกในทีมที่อ่อนแอ ขาดประสบการณ์ชีวิตและการเข้าสังคม ประสบการณ์ ความเข้าใจประเด็นทางสังคมที่ซับซ้อนแบบง่าย ๆ ด้านเดียว และคุณภาพทางจิตที่อ่อนแอ ประการที่สาม งานและความรับผิดชอบของครูวิทยาลัยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากนอกเหนือจากการทำงานสอนของตนเองแล้ว ครูยังต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการที่หลากหลาย ดำเนินการวิจัยทางวิชาการที่หลากหลาย และบริหารจัดการกิจการต่าง มากมาย รวมไปถึง: การจัดการวิทยานิพนธ์ การจัดการการสอน และการจัดการการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ (Qi, C. et al., 2021) การพัฒนาของยุคใหม่ทำให้งานกิจกรรมมหาวิทยาลัยประสบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน และยังทำให้เกิดข้อกำหนดที่สูงขึ้นสำหรับงานของนักศึกษามหาวิทยาลัย (Wang, M., 2020) ระบบการจัดการกิจการของมหาวิทยาลัยไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแผนกการจัดการพิเศษ (เช่น สำนักอธิการบดี แผนกบุคคล ฯลฯ) แต่สำหรับอธิการบดีในฐานะหัวหน้าสูงสุด แผนกแรงงานของรองอธิการบดีที่รับผิดชอบแต่ละคน การดำเนินการเฉพาะและการดำเนินงานของแผนกหน้าที่พิเศษหมวดของมันในแผนกและสาขาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยของระบบที่สมบูรณ์ ระบบนี้รับหน้าที่บริหารจัดการกิจการทั้งหมดของวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย และส่งเสริมและรับประกันการดำเนินการและการประสานงานที่ราบรื่นและมีประสิทธิภาพของธุรกิจขนาดใหญ่หลายแห่ง เช่น การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การสอน การเงิน การลงทะเบียน และการสร้างวินัยของวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย (Wang, M., 2020)

วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเกษตรควรทำลายรูปแบบการฝึกอบรมผู้มีความสามารถพิเศษโดยอิงตามการวิจัย นำผู้มีความสามารถที่เป็นผู้ประกอบการและผู้มีความสามารถในทางปฏิบัติเข้ามาในระบบเป้าหมายการฝึกอบรมผู้มีความสามารถพิเศษ และเสริมสร้างความสามารถในทางปฏิบัติของนักเรียนและความสามารถในการประยุกต์ความรู้ที่ครอบคลุมเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติด้านการผลิตทางการเกษตร การจัดการกิจการวิทยาลัยสามารถส่งเสริมการพัฒนาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ส่งความสามารถทางการเกษตรให้กับสังคมมากขึ้นเรื่อย ๆ และส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ชนบท ด้วยการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในการพัฒนาสังคมของจีนและการปฏิรูปที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่องในสาขาที่สูงขึ้น การศึกษา แนวคิด เนื้อหา และกลไกการทำงานของนักศึกษา กำลังเผชิญกับการต่ออายุ การขยายตัว หรือการเปลี่ยนแปลงกล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อตัวและการพัฒนาภารกิจการทำงานของนักศึกษาวิทยาลัย (Yu, G. & Wang, H., 2023) จากมุมมองทางประวัติศาสตร์ ชี้ให้เห็นว่าภารกิจของการทำงานของนักศึกษาในยุคใหม่ คือ การส่งเสริมการพัฒนารอบด้านของนักศึกษา ซึ่งแกนหลัก คือ การส่งเสริมการเติบโตทางศีลธรรมของนักศึกษาและปรับปรุงความฉลาดของนักศึกษาซึ่งเป็นส่วนสำคัญของมหาวิทยาลัย ภารกิจ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนรูปแบบการจัดการแบบดั้งเดิมของกิจการนักศึกษาและ “ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพด้วยการช่วยให้บุคคลเรียนรู้” แทนที่จะ “ปลูกฝังหรือหล่อหลอมคนโดยตรง” (May, L., 2020) ภายใต้ภูมิหลังนี้ การจัดการกิจการนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเกษตรกรรมกว๋างสีจะต้องฝ่าฟันรูปแบบเดิม ๆ และเปลี่ยนไปใช้รูปแบบการจัดการกิจการที่เอื้อต่อการฝึกอบรมผู้มีความสามารถในยุคใหม่ (Zhang, L. I., 2022)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการกิจการในวิทยาเขตเกษตรกรรมมหาวิทยาลัยกว๋างสี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดการกิจการในวิทยาเขตเกษตรกรรม มหาวิทยาลัยกว๋างสี

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารที่มีบทบาทและหน้าที่ในการบริหารงานด้านการจัดการกิจการในวิทยาเขตเกษตรกรรมมหาวิทยาลัยกว๋างสี สาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 269 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการกิจการในวิทยาเขตเกษตรกรรม มหาวิทยาลัยวงวสี โดยมีขั้นตอน ดังนี้

แบบสอบถามแนวทางการจัดการกิจการในวิทยาเขตเกษตรกรรม มหาวิทยาลัยวงวสีเป็นแบบสำรวจสถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการกิจการในวิทยาเขตเกษตรกรรม มหาวิทยาลัยวงวสี ส่วนที่สองเป็นส่วนหลักของแบบสอบถาม ซึ่งมีคำถาม จำนวน 60 ข้อ เกี่ยวกับคุณภาพทางวิชาชีพ 6 มิติ ความสามารถในการให้บริการ โหมดการจัดการมหาวิทยาลัย บรรยากาศของมหาวิทยาลัย การจัดการความร่วมมือ และความสามารถด้านเครือข่าย เกณฑ์การตีความข้อมูลตามมาตราส่วนลิเคิร์ต 5 ระดับ ดังนี้ (Likert, R., 1967)

- 5 แสดงระดับการบริหารงาน ในระดับสูงสุด
- 4 แสดงระดับการบริหารงาน ในระดับสูง
- 3 แสดงระดับการบริหารงาน ในระดับปานกลาง
- 2 แสดงระดับการบริหารงาน ในระดับต่ำ
- 1 แสดงระดับการบริหารงาน ในระดับต่ำสุด

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึงมาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย และ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง มาก
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง น้อย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทบทวนและวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน
2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ในปัจจุบันของการจัดการกิจการในวิทยาเขตเกษตรกรรม มหาวิทยาลัยวงวสี จากนั้นจึงส่งโครงร่างแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและแก้ไขเนื้อหาตามข้อเสนอแนะ

3. ดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ (IOC) ของแบบสอบถามได้รับการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

4. แก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
5. แบบสอบถามถูกแจกจ่ายให้กับผู้บริหาร จำนวน 30 คน ในมหาวิทยาลัยเกษตรกรรมวงวสีเพื่อทำการทดลองความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม ซึ่งได้มาจากค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของคอนนาคเท่ากับ .95
6. นำแบบสอบถามนี้ไปใช้กับผู้บริหาร 269 คน ในมหาวิทยาลัยเกษตรกรรมวงวสี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอแบบฟอร์มหนังสือร้องขอไปยังบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อแจกแบบสอบถามผ่านผู้บริหารมหาวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยวงวสีตั้ง
2. นัดหมายการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากมหาวิทยาลัยวงวสีตั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและจำแนกข้อมูลออกเป็นกลุ่มโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) จากประชากรซึ่งเป็นผู้บริหารที่มีบทบาทและหน้าที่ในการบริหารงานด้านการจัดการกิจการในวิทยาเขตเกษตรกรรมมหาวิทยาลัยกวาสี สาธารณรัฐประชาชนจีน

ผลการวิจัย

การวิจัยศึกษาแนวทางการจัดการกิจการในวิทยาเขตเกษตรกรรม มหาวิทยาลัยกวาสี โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยในหัวข้อต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

ผลวิเคราะห์ผลแนวทางการจัดการกิจการในวิทยาเขตเกษตรกรรม มหาวิทยาลัยกวาสี ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวทางการจัดการกิจการในวิทยาเขตเกษตรกรรม มหาวิทยาลัยกวาสี (n = 2699)

ด้าน	μ	σ	แปลผล
ความเป็นมืออาชีพ	3.31	1.153	ปานกลาง
ความสามารถด้านเครือข่าย	3.32	1.169	ปานกลาง
โหมตการจัดการ	3.38	1.169	ปานกลาง
การจัดการความร่วมมือ	3.34	1.175	ปานกลาง
คุณภาพการบริการ	3.29	1.215	ปานกลาง
วัฒนธรรมวิทยาเขต	3.37	1.175	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.33	1.177	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าการจัดการสถานการณ์ในปัจจุบันในวิทยาเขตเกษตรกรรม มหาวิทยาลัยกวาสี อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ($\mu = 3.33$) เมื่อพิจารณาผลการศึกษาระดับสูงไปต่ำ ได้แก่ โหมตการจัดการ ($\mu = 3.37$) การจัดการความร่วมมือ ($\mu = 3.34$) และวัฒนธรรมวิทยาเขต ($\mu = 3.34$) ความสามารถด้านเครือข่าย ($\mu = 3.32$) ความเป็นมืออาชีพ ($\mu = 3.31$) และคุณภาพการบริการ ($\mu = 3.29$) ตามลำดับ

ทั้งนี้ สถานการณ์การจัดการกิจการในวิทยาเขตเกษตรกรรมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ยังมีศักยภาพในการพัฒนาและปรับปรุงอย่างมีนัยสำคัญ ผลลัพธ์นี้ทำให้เกิดแนวทางการจัดการที่สามารถส่งเสริมการพัฒนาของกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษานี้มีความสำคัญในการสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับภาวะปัจจุบันและแนวโน้มในการพัฒนาที่สามารถส่งผลกระทบต่อพัฒนาการเกษตรศาสตร์ในอนาคต การศึกษานี้ยังมีความสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาวิทยาเขตเกษตรกรรมให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้อย่างแท้จริง โดยการมุ่งเน้นการวิเคราะห์และการนำเสนอแนวทางการจัดการที่มีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้ ที่จะช่วยส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยกวาสีเป็นผู้นำในการพัฒนาศักยภาพด้านการเกษตรศาสตร์และการจัดการกิจการในวิทยาเขตนี้ในอนาคต ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญในการสร้างแผนและยุทธศาสตร์ที่จะช่วยในการขับเคลื่อนกิจการเกษตรศาสตร์ในอนาคตอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ และส่งผลกระทบต่อพัฒนาการเกษตรศาสตร์ในอนาคต เพื่อสร้างประสิทธิภาพและเสริมสร้างสถานการณ์ที่ดีขึ้นในวิทยาเขตเกษตรกรรมในระยะยาวและในการใช้ประโยชน์ในวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเชิงนวัตกรรมในอนาคต

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดการกิจการในวิทยาเขตเกษตรกรรม มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล พบว่า สถานการณ์ สถานการณ์การจัดการกิจการในวิทยาเขตเกษตรกรรมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ยังมีศักยภาพในการพัฒนาและปรับปรุงอย่างมีนัยสำคัญ ผลลัพธ์นี้ทำให้เกิดแนวทางการจัดการที่สามารถส่งเสริมการพัฒนาของกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษานี้มีความสำคัญในการสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับภาวะปัจจุบันและแนวโน้มในการพัฒนา ที่สามารถส่งผลกระทบต่อพัฒนาด้านการเกษตรศาสตร์ในอนาคต การศึกษานี้ยังมีความสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาวิทยาเขตเกษตรกรรมให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้อย่างแท้จริง โดยการมุ่งเน้นการวิเคราะห์และการนำเสนอแนวทางการจัดการที่มีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้ ที่จะช่วยส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลเป็นผู้นำในการพัฒนาศักยภาพด้านการเกษตรศาสตร์และการจัดการกิจการในวิทยาเขตนี้ ในอนาคต ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญในการสร้างแผนและยุทธศาสตร์ที่จะช่วยในการขับเคลื่อนกิจการเกษตรศาสตร์ ในอนาคตอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ และส่งผลกระทบต่อพัฒนาด้านการเกษตรศาสตร์ในอนาคต เพื่อสร้าง ประสิทธิภาพและเสริมสร้างสถานการณ์ที่ดีขึ้นในวิทยาเขตเกษตรกรรมในระยะยาวและในการใช้ประโยชน์ใน วิธีการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเชิงนวัตกรรมในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ Yu, G. & Wang, H. กล่าวว่า ในปี 2002 อัตราการลงทะเบียนรวมของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในจีนสูงถึง 15% ซึ่งเป็นเกณฑ์ของการเข้าสู่ ความนิยม และในปี 2019 อัตราการลงทะเบียนรวมของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในจีนเกินร้อยละ 50-51.6 ในปี 2022 อัตราการลงทะเบียนรวมของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในจีนจะอยู่ที่ร้อยละ 59.6 และจะมีสถาบัน การศึกษาระดับอุดมศึกษา 3,013 แห่งทั่วประเทศ เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพแวดล้อมการทำงานแบบดั้งเดิมของ การจัดการกิจการนักศึกษา สภาพแวดล้อมการทำงานของการจัดการกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ประการแรก การเปลี่ยนแปลงของการศึกษาระดับอุดมศึกษาจากการศึกษาที่เป็นที่ นิยมไปสู่การศึกษาที่เป็นที่นิยมได้เปลี่ยนสถานะดั้งเดิมของวิทยาเขต การขยายตัวของจำนวนนักศึกษา (Yu, G. & Wang, H., 2023) และคุณภาพของนักศึกษาใหม่ลดลง การขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษา และการเพิ่มขึ้น ของนักศึกษาที่ยากจน ทำให้การจัดการกิจการนักศึกษาในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมีข้อกำหนดที่สูงขึ้น ประการที่สอง ซึ่ง May, L. กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ “ยุคอินเทอร์เน็ต+” “ยุคข้อมูลขนาดใหญ่” “ยุคสื่อใหม่” “ยุคสื่อทั้งหมด” และปัจจัยอื่นๆ ยังคงปรากฏ “รวดเร็ว” “เสมือน” และ “การระเบิดของข้อมูล” ได้กลายเป็นลักษณะการพัฒนาของ The Times นักศึกษาวิทยาลัยในฐานะที่เป็น ชนพื้นเมืองในยุคอินเทอร์เน็ต ได้รับการปลดปล่อยอย่างมากในการคิดแสดงความคิดเห็นในตนเองอย่างแข็งแกร่ง บุคลิกภาพที่โดดเด่น โดยทั่วไปมีคุณภาพที่ครอบคลุมสูง และ (May, L., 2020) และ Qi, C. et al. กล่าวว่า การพัฒนาของยุคใหม่ทำให้งานกิจการมหาวิทยาลัยประสบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน และ ยังทำให้เกิดข้อกำหนดที่สูงขึ้นสำหรับงานของนักศึกษามหาวิทยาลัย (Qi, C. et al., 2021) ตลอดทั้ง Wang, M. กล่าวว่า ระบบการจัดการกิจการของมหาวิทยาลัยไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแผนการจัดการพิเศษ (เช่น สำนักอธิการบดี แผนบุคคล ฯลฯ) แต่สำหรับอธิการบดีในฐานะหัวหน้าสูงสุด แผนแรงงานของรองอธิการบดีที่รับผิดชอบแต่ละคน การดำเนินการเฉพาะและการดำเนินงานของแผนกหน้าที่พิเศษหมวดของมันในแผนกและสาขาต่าง ๆ ของ มหาวิทยาลัยของระบบที่สมบูรณ์ (Wang, M., 2020)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดการกิจการในวิทยาเขตเกษตรกรรมมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล พบว่า 1) ในแง่ของความเป็นมืออาชีพ ผู้จัดการได้คะแนนต่ำสุดจากความเป็นมืออาชีพของตนเอง สำหรับการชักชวน ผู้อื่นให้รับข้อเสนอได้สำเร็จ รายงานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าความสามารถในการสื่อสาร ความรู้ และทักษะใน

การจัดการกิจการในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเกษตรกรรมจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงเพิ่มเติม 2) ในแง่ของความสามารถด้านเครือข่าย โรงเรียนมีคะแนนต่ำสุดในการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพว่าทรัพยากรที่พันธมิตรจัดหาให้นั้นเอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งผู้จัดการฝ่ายกิจการของวิทยาลัยเกษตรในกวางสีควรได้รับการปรับปรุงเมื่อประเมินความต้องการของตนเองและมูลค่าของหน่วยงานอื่น ๆ สะท้อนถึงข้อเสียของการไม่คุ้นเคยกับสถานะการพัฒนาและความต้องการของวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย และไม่เข้าใจสถานการณ์การพัฒนาสังคมในปัจจุบัน 3) ในแง่ของรูปแบบการจัดการ การอนุมัติวิธีการทำงานของโรงเรียนของครูและนักเรียนต่ำที่สุด มันแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการของผู้จัดการฝ่ายกิจการในวิทยาเขตเกษตรกรรม มหาวิทยาลัยกวางสีล้มเหลวในการพิจารณาความต้องการของครูและนักศึกษา 4) ในด้านการบริหารจัดการร่วมกัน ครูและนักเรียนให้คำแนะนำแก่โรงเรียนด้านการบริหารกิจการและได้รับคะแนนต่ำสุด มันแสดงให้เห็นว่าการจัดการความร่วมมือของผู้จัดการฝ่ายกิจการในวิทยาเขตเกษตรกรรมมหาวิทยาลัยกวางสีไม่ได้ถูกนำมาใช้ และความรู้สึกมีส่วนร่วมของครูและนักศึกษายังอยู่ในระดับต่ำ 5) ในด้านคุณภาพการบริการ โรงเรียนได้รับคะแนนต่ำสุดในการบริการที่แตกต่างไปจากที่โรงเรียนสัญญาไว้ รายงานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเกษตรกรรมกวางสีจำเป็นต้องให้บริการตามความต้องการของครูและนักศึกษา เพื่อตอบสนองความคาดหวังในด้านบริการของครูและนักศึกษา และ 6) ในแง่ของวัฒนธรรมโรงเรียน โรงเรียนมีคะแนนศักยภาพในการพัฒนาบุคลากรต่ำที่สุด แสดงให้เห็นว่าการจัดการกิจการเกษตรในกวางสีไม่ได้คำนึงถึงความต้องการในการพัฒนาของครูและนักศึกษามากเท่าที่ ไม่ได้กระตุ้นศักยภาพของคณาจารย์และเจ้าหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่สามารถจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีสำหรับการพัฒนาอย่างรวดเร็วของคณาจารย์และพนักงาน ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้บริหารกิจการของมหาวิทยาลัยควรมีการศึกษาตรวจสอบและวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันและแนวทางการจัดการกิจการในวิทยาลัย ในด้านการพัฒนาคุณภาพทางวิชาชีพ ความสามารถด้านเครือข่าย รูปแบบการจัดการ การบริหารจัดการร่วมกัน คุณภาพการบริการ และวัฒนธรรมวิทยาเขตของการจัดการกิจการมหาวิทยาลัย ตลอดจนการสื่อสารระหว่างผู้จัดการของครูและนักเรียน ผู้บริหารเข้าใจสถานะการพัฒนาของสังคมและอุตสาหกรรม เข้าใจความต้องการของครูและนักเรียน มีการพัฒนาศักยภาพของครูและนักเรียนภายใต้การมีส่วนร่วมและการบูรณาการทรัพยากรทางปัญญาและเทคโนโลยีสารสนเทศ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 1) ผู้บริหารควรมีการศึกษาปัจจัยสู่การพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จโดยสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบเชิงนโยบายและการบริหารจัดการองค์รวมเพื่อประสิทธิภาพและการดำเนินงานตามระบบผังการบริหารองค์กร 2) ครูควรสร้างแผนงานการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสะท้อนแนวทางการพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพเพื่อส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรที่เป็นเลิศ ประกอบด้วย การฝึกอบรม การสร้างสื่อนวัตกรรม การวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการประเมินตนเองโดยอาศัยผู้ประเมินทั้งภายในและภายนอก

เอกสารอ้างอิง

- Cai, M. (2021). Based on the theory of new public management school dissecting management studies (master's degree thesis, qufu normal university). Retrieved May 16, 2024, from <https://kns.cnki.net/KCMS/detail/detail.aspx?dbname=CMFD202201&filename=1021076698>
- Chen, W. (2022). The dynamic mechanism of colleges and universities to participate in the learning city construction research (Ph.D. Dissertation, east China normal university). Retrieved May 16, 2024, from <https://kns.cnki.net/KCMS/detail/detail.aspx?dbname=CFDLAST2023&filename=1022602968>

- Huang, Q. (2020). Under the PPCT model of higher vocational students' potential development action research (Ph.D. Dissertation, huazhong university of science and technology). Retrieved May 16, 2024, from <https://kns.cnki.net/KCMS/detail/detail.aspx?dbname=CDFDLAST2022&filename=1020351051>
- Li, H. (2021). Influencing factors and improving strategies for communication effectiveness of university student affairs management. *Beijing Education (Moral Education)*, 11(5), 18-23.
- Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and value*. New York: McGraw-Hill.
- May, L. (2020). The developmental students working mode to build research (Ph.D. Dissertation, northeast forestry university). Retrieved May 16, 2024, from <https://kns.cnki.net/KCMS/detail/detail.aspx?dbname=CDFDLAST2021&filename=1020129292>
- Qi, C. et al. (2021). Research on innovation and practice of new agricultural and forestry talent training model based on the whole industry chain. *Science and technology of China BBS*, 8(4), 148-149.
- Wang, M. (2020). The developmental students working mode to build research (Ph.D. Dissertation, northeast forestry university). Retrieved May 16, 2024, from <https://kns.cnki.net/KCMS/detail/detail.aspx?dbname=CDFDLAST2021&filename=1020129292.nh>
- Yu, G. & Wang, H. (2023). Cognition and evaluation of the effectiveness of mental health education in colleges and universities: a multi-agent perspective. *Journal of Southwest University for Nationalities (Humanities and Social Sciences Edition)*, 7(6), 206-211.
- Zhang, L. I. (2022). Research and Practice on the cultivation of vocational undergraduate Architectural Engineering talents in agricultural colleges-A case study of Guangxi Agricultural Vocational and Technical University. *Henan agricultural*, 17(10), 206-211.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษา
กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1*

THE RELATIONSHIP BETWEEN SCHOOL ADMINISTRATORS' AGILE LEADERSHIP
AND SCHOOL TEACHERS' JOB MOTIVATION UNDER THE SUPERVISION OF
SAMUTPRAKARN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ชูกัญญ์ รัตนพิทักษ์ธาดา^{1*}, ทศพร เกตุพนอม², และ สาริศา เจนเข้¹

Chookwan Ratanapitakdhada^{1*}, Thasporn Kettanom² and Sarisa Jenkwao¹

¹คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยชินวัตร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

¹Faculty of Education, Shinawatra University, Bangkok, Thailand

²คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

²Faculty of Education, Siam Technology College, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: chookwan11@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 2) ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 4) แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 วิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษาจำนวน 306 คน ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973 และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำแบบคล่องตัวเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู 4 ด้าน คือ 4.1) พัฒนาความคล่องตัวด้านบริบทเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจด้านลักษณะงาน 3 แนวทาง 4.2) พัฒนาความคล่องตัวด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจด้านลักษณะงาน 6 แนวทาง 4.3) พัฒนาความคล่องตัวด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจด้านความสำเร็จในการทำงาน 7 แนวทาง และ 4.4) พัฒนาความคล่องตัวด้านภาวะผู้นำในตนเองเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจด้านความสำเร็จในการทำงาน 4 แนวทาง

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบคล่องตัว, แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู, ผู้บริหารสถานศึกษา

* Received June 9, 2024; Revised July 7, 2024; Accepted July 14, 2024

Abstract

This research aimed to study 1) The level of school administrators' agile leadership under the supervision of Samutprakarn Primary Educational Service Area Office 1; 2) The level of job motivation; 3) The relationship between the school administrators' agile leadership and job motivation; and 4) The guidelines for developing school administrators' agile leadership to enhance schoolteachers' job motivation. A mixed-methods research approach was employed. The sample group consists of 306 schoolteachers, selected through stratified random sampling based on school sizes. The research tools used were a 5-point Likert scale questionnaire with a reliability of 0.973 and an interview form. The data were analyzed by using statistics, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficients, and content analysis. The results revealed that 1) The overall and individual aspects of agile leadership among school administrators were found to be at a high level; 2) School teachers' job motivation, both overall and in specific areas, was at a high level; 3) The relationship between the school administrators' agile leadership and teachers' job motivation was positive at the very high level at the significance level of .01; 4) The guidelines for developing school administrators' agile leadership to enhance teachers' job motivation consisted of 4 aspects as follows: 4.1) There were three guidelines for developing context-setting agility in enhancing work itself-related motivation; 4.2) There were six guidelines for developing stakeholder agility in enhancing work itself-related motivation; 4.3) There were seven guidelines for developing creative agility in enhancing work achievement-related motivation; 4.4) There were four guidelines for developing self-leadership agility in enhancing work achievement-related motivation.

Keywords: Agile Leadership, Teachers' Job Motivation, School Administrators

บทนำ

โลกในปัจจุบันมีความซับซ้อน สับสนและปั่นป่วนมากขึ้นกว่าที่เคยเป็นมาในอดีต เนื่องจากต้องเผชิญกับปัญหาวิกฤตที่หลากหลาย ทั้งภาวะโรคระบาด ความขัดแย้งและสงครามระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศภาวะโลกร้อน การเปลี่ยนแปลงสู่โลกดิจิทัล (Digital Transformation) ภาวะเศรษฐกิจถดถอยของประเทศและโลก รวมถึงการเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย เกิดช่องว่างระหว่างรุ่นสู่รุ่น มีความแตกต่างของความเห็น ความเชื่อ ค่านิยมระหว่างคนรุ่นหนึ่งกับคนอีกรุ่นหนึ่ง ทำให้คนในสังคมรู้สึกถึงความเปราะบาง สิ่งต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นและล่มสลายอยู่ตลอดเวลา ทำให้เกิดความไม่แน่ใจกังวลใจ ในสถานการณ์ที่มีเหตุและปัจจัยที่ซับซ้อน คาดการณ์ได้ยาก (Cathcart Technology Thailand, 2565) โดยเฉพาะหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ธุรกิจเทคโนโลยีการเรียนรู้ออนไลน์เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว แต่กลับเกิดสภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในเด็ก หลักสูตร โครงการ แผนงานมีความเสี่ยงที่จะล้มเหลวอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงผันผวนของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว แผนระยะยาวหรือแผนที่ไม่มีความยืดหยุ่นที่เคยทำไว้อาจถูกระงับหรือปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา อีกทั้งเกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของผู้เรียนบางกลุ่มที่ไม่สามารถเรียนออนไลน์ได้เนื่องจากขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ สภาพปัญหาเหล่านี้ทำให้ผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา เกิดความรู้สึก วิตกกังวล สับสน คาดเดาสถานการณ์ในอนาคตได้ยาก เครียด ก้าวตัดสินใจผิดพลาดและล้มเหลว เนื่องจากสถานการณ์มีความซับซ้อนของสาเหตุและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (จิราเจต วิเศษดอนหวาย, 2566)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น รวมถึงประสาน ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัด (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ, 2560) เขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอพระประแดง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ และจากการประเมินคุณภาพทางการเรียนของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ปีการศึกษา 2565 ในรายวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยแต่ละรายวิชาในระดับเขตพื้นที่และระดับประเทศ ดังนี้ รายวิชาภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่ 25.73 คะแนน และระดับประเทศ 28.06 คะแนน วิชาวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่ 34.66 คะแนน และระดับประเทศ 37.62 คะแนน วิชาคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่ 39.02 คะแนน และระดับประเทศ 39.34 คะแนน และวิชาภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่ 53.80 คะแนน และระดับประเทศ 53.89 คะแนน จากข้อมูลสรุปได้ว่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละรายวิชาในระดับเขตพื้นที่ยังต่ำกว่าระดับประเทศ ทางคณะผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ตระหนักถึงความจำเป็นในการเร่งแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและคุณภาพทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น จึงกำหนดนโยบายยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1, 2566) ซึ่งการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จในยุคที่มีกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนในหลากหลายมิตินี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความผู้นำที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมและเป็นผู้ที่มีศักยภาพสูง มีการพัฒนาตนเอง และปรับเปลี่ยนองค์กรให้ก้าวผ่านปัญหาอุปสรรคและเดินทางไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารของสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องสร้างภาวะผู้นำในตนเอง และต้องเป็นผู้ที่เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสังคม สามารถปรับรูปแบบการบริหารงานหรือการทำงานให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างคล่องตัว (ภูวนาท เบ็ญจวรรณ, 2563) หรือเรียกว่า Agile Leadership (อภิวัฒน์ มรรคผล และอุไร สุทธิแย้ม, 2565) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำแบบคล่องตัว (Agile Leadership) จะสามารถปรับตัว ยืดหยุ่น ขับเคลื่อนนำทีมงานและองค์กรไปสู่เป้าหมายได้โดยใช้ความสามารถ 4 ด้าน (Joiner, B. & Josephs, S., 2007) ดังนี้ 1) ความคล่องตัวด้านบริบท (Context-setting Agility) ได้แก่ ความสามารถในการตระหนักรู้บริบทและตั้งเป้าหมายในการปฏิบัติงานต่าง ๆ โดยการตรวจสอบสถานะการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวอย่างต่อเนื่องและรู้เท่าทัน วิเคราะห์และคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่จะเกิดขึ้น ตัดสินใจริเริ่มทำสิ่งใหม่หรือกิจกรรมใหม่ตามบริบทสถานการณ์ และวางขอบข่ายงานหรือกิจกรรมใหม่โดยระบุเป้าหมายไว้อย่างชัดเจน 2) ความคล่องตัวด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Agility) ได้แก่ ความสามารถในการเข้าใจความต้องการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและใช้รูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพประสานความร่วมมือได้อย่างเหมาะสมโดยการค้นพบว่าผู้ใด คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญในบริบทสถานการณ์นั้น ทำความเข้าใจมุมมองและวัตถุประสงค์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประเมินความสอดคล้องของความต้องการระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและของทีมบริหาร เพื่อหาแนวทางในการประสานความต้องการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน 3) ความคล่องตัวด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creative Agility) ได้แก่ ความสามารถในการเชื่อมโยงสถานการณ์ต่าง ๆ นำสู่การตัดสินใจดำเนินงานอย่างมีวิสัยทัศน์จากข้อมูลรอบด้าน โดยมีการวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อระบุประเด็นปัญหาที่สำคัญ สู่การพัฒนาแนวทางแก้ปัญหามากมาย ทางเลือก และสามารถตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาคือที่ดีที่สุดได้ และ 4) ความคล่องตัวด้านภาวะผู้นำในตนเอง (Self-leadership Agility) ได้แก่ ความสามารถในการตระหนักรู้และการพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำในแบบที่ต้องการ โดยมีการวางเป้าหมายการพัฒนา

คุณลักษณะของตนเองให้เหมาะสมกับการเป็นผู้นำที่พร้อมรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ทดลองและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับการปรับตัวกับสิ่งใหม่ ๆ ไตร่ตรองและนำประสบการณ์เรียนรู้ที่ได้รับสู่การพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำตามเป้าหมาย ภาวะผู้นำแบบคล่องตัวนี้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เนื่องจากส่งเสริมการมีส่วนร่วมสนับสนุนให้ทีมงานมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนางานได้แบบคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (ปติวรดา เกิดสุข และคณะ, 2565) เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสอดคล้องกับบริบททั้งภายในและภายนอกองค์กร ผู้นำแบบคล่องตัวจะให้ความสำคัญในเรื่องของการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมทั้งในระดับปฏิบัติการ ระดับทีมงาน และระดับบริหาร รวมถึงสร้างเสริมบรรยากาศและระบบการทำงานเป็นทีม ที่สร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้ทีมงานในหลายรูปแบบ ให้มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายไปด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ (ภูวนาท เบญจวรรณ, 2563); (พัฒนศักดิ์ อภัยสม และคณะ, 2565)

การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของทีมงานหรือคณะครูในสถานศึกษาให้มีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงาน ให้สำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพนั้น เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการเพื่อให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างดีและมีคุณภาพ (นุริยะห์ หะแว, 2564) โดยการส่งเสริมปัจจัยจูงใจ (Herzberg's Motivator Factors) ตามแนวคิดของ Herzberg, F. ให้แก่ทีมงานสรุปได้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความสำเร็จในการทำงาน คือ การส่งเสริมให้บุคคลสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และพึงพอใจต่อผลการดำเนินงาน รวมถึงส่งเสริมให้มีความสามารถในการป้องกันและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในการทำงาน 2) การยอมรับนับถือ คือ การส่งเสริมให้บุคคลได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่นทั้งในและนอกหน่วยงาน เช่น ได้รับการยกย่องชื่นชม ได้รับกำลังใจ ได้รับการแสดงความยินดี และได้รับการแสดงออกอื่น ๆ ที่สื่อถึงการยอมรับในความสามารถของบุคคล 3) ความรับผิดชอบ คือ การส่งเสริมให้บุคคลรับผิดชอบในการทำงานโดยให้อำนาจหน้าที่และอิสระในการทำงานโดยไม่ต้องสั่งการหรือตรวจสอบควบคุมที่เข้มงวด 4) ลักษณะงาน คือ การส่งเสริมให้บุคคลได้ทำงานที่มีความสำคัญ น่าสนใจท้าทาย ตรงกับความถนัด ความสนใจ และ 5) โอกาสในการเติบโตและก้าวหน้า คือ การส่งเสริมให้บุคคลได้รับการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น มีโอกาสได้ศึกษาต่อเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม ได้รับการฝึกอบรมศึกษาสูงงาน (Herzberg, F., 1992) ซึ่งปัจจัยจูงใจต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของบุคคล และทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งต่างจากปัจจัยสุขภาพอนามัย (Herzberg's Hygiene factor) ที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไม่พึงพอใจในการทำงานแต่ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการกระตุ้นให้บุคคลทำงานที่ดีได้ (ดลญา พุดทอง และสมหมาย อ่าดอนกลอย, 2557)

จากสภาพปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา รวมถึงความสำคัญของภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เพื่อให้ได้แนวทางที่เป็นประโยชน์ในการนำไปพัฒนาภาวะผู้นำแบบคล่องตัวเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 และหน่วยงานทางการศึกษาอื่นที่สนใจและเป็นสารสนเทศที่ช่วยในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาและการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของประเทศในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
4. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยใน 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 1,467 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 306 คน นำมาสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามขนาดโรงเรียนใหญ่ กลาง เล็ก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถาม เกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ประการ ได้แก่ ความคล่องตัวด้านบริบท ความคล่องตัวด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความคล่องตัวด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความคล่องตัวด้านภาวะผู้นำในตนเอง และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านลักษณะงาน ด้านโอกาสในการเติบโตและก้าวหน้า

2.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้เกณฑ์ความคิดเห็นสอดคล้องกัน (Index of Item-Objective Congruence: IOC) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80-1.00 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่มีบริบทคล้ายกันแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดย วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.973

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยด้วยตนเอง จากการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามออนไลน์ทาง google form จำนวน 306 คน สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ 294 คน คิดเป็นร้อยละ 96

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษาและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของข้อมูลตามแนวของลิเคิร์ต (Likert method) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) กำหนดไว้ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีการแสดงบทบาทผู้นำแบบคล่องตัวระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีการแสดงบทบาทผู้นำแบบคล่องตัวในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีการแสดงบทบาทผู้นำแบบคล่องตัวในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีการแสดงบทบาทผู้นำแบบคล่องตัวในระดับน้อย คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีการแสดงบทบาทผู้นำแบบคล่องตัวในระดับน้อยที่สุด

4.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Glass, G. V. and Hopkins, K. D., 1984) และเกณฑ์ในการแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ 1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .80-.99 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูงมาก สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .60-.79 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูง สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .40-.59 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันปานกลาง สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .20-.39 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .01-.19 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำมาก และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ .00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

5. สถิติที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล สถิติที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Glass, G. V. & Hopkins, K. D., 1984)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านบริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 7 คน โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 5 ท่าน มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโทด้านบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ทำงานด้านบริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี และครูผู้สอนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ วุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโทด้านบริหารการศึกษา มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 2 ท่าน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 โดยเลือกคู่อันดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสูงสุดในแต่ละด้านมาสร้างประเด็นในการสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ตามวัน เวลา และสถานที่ที่นัดหมาย

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอ ข้อมูลเชิงพรรณนา รวบรวมเป็นแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยขั้นตอนที่ 1 การศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ความคล่องตัวด้านบริบท (X_1)	4.25	.65	มาก	4
2	ความคล่องตัวด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (X_2)	4.27	.63	มาก	3
3	ความคล่องตัวด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (X_3)	4.34	.69	มาก	2
4	ความคล่องตัวด้านภาวะผู้นำในตนเอง (X_4)	4.35	.58	มาก	1
	รวม	4.30	.63		

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความคล่องตัวด้านภาวะผู้นำในตนเอง ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = .58) รองลงมา คือ ความคล่องตัวในความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = .69) ความคล่องตัวในผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .63) และความคล่องตัวด้านบริบท ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .65) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ความสำเร็จในการทำงาน (Y_1)	4.35	.56	มาก	2
2	การยอมรับนับถือ (Y_2)	4.27	.64	มาก	4
3	ความรับผิดชอบ (Y_3)	4.33	.57	มาก	3
4	ลักษณะงาน (Y_4)	4.25	.65	มาก	5
5	โอกาสในการเติบโตและก้าวหน้า (Y_5)	4.36	.55	มาก	1
	รวม	4.31	.53		

จากตาราง 2 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = .53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โอกาสในการเติบโตและความก้าวหน้า ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = .55) รองลงมา คือ ความสำเร็จในการทำงาน ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = .56) ความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .57) การยอมรับนับถือ ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .64) และลักษณะงาน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .65) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู						
ภาวะผู้นำแบบคล่องตัว	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_{total}
X_1	.522**	.797**	.611**	.815**	.497**	.741**
X_2	.548**	.829**	.648**	.830**	.545**	.776**
X_3	.805**	.309**	.698**	.341**	.784**	.644**

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 (ต่อ)

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู						
ภาวะผู้นำแบบคล่องตัว	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y _{total}
X ₄	.825**	.472**	.741**	.496**	.803**	.739**
X _{total}	.804**	.714**	.803**	.737**	.783**	.862**

** อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก ($r = .862$) อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ความคล่องตัวด้านบริบทมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ ลักษณะงาน รองลงมา คือ การยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบ ความสำเร็จในการทำงาน และ โอกาสในการเติบโตและก้าวหน้า ตามลำดับ โดยรวมมีค่าความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r = .741$) อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ .01

2. ความคล่องตัวด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ ลักษณะงาน รองลงมา คือ การยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบ ความสำเร็จในการทำงาน และโอกาสในการเติบโตและก้าวหน้า ตามลำดับ โดยในภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r = .776$) อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. ความคล่องตัวด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ ความสำเร็จในการทำงาน รองลงมา คือ โอกาสในการเติบโตและก้าวหน้า ความรับผิดชอบ ลักษณะงาน และการยอมรับนับถือ ตามลำดับ โดยรวมมีค่าความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r = .644$) อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ .01

4. ความคล่องตัวด้านภาวะผู้นำในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ ความสำเร็จในการทำงาน รองลงมา คือ โอกาสในการเติบโตและก้าวหน้า ความรับผิดชอบ ลักษณะงาน และการยอมรับนับถือ ตามลำดับ โดยในภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r = .739$) อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ .01

ผลการวิจัยขั้นตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า

1. แนวทางพัฒนาความคล่องตัวด้านบริบทของผู้บริหารเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ด้านลักษณะงาน 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ส่งเสริมให้ครูเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 2) สนับสนุนให้ครูสำรวจและปรับปรุงพัฒนาลักษณะงานที่ทำให้เหมาะสมกับจุดแข็งและความสนใจของตนรวมถึงความต้องการทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลง และ 3) พัฒนาความสามารถของผู้บริหารในการตรวจสอบสภาพแวดล้อมทางการศึกษาและการเมืองอย่างต่อเนื่อง

2. แนวทางพัฒนาความคล่องตัวด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ด้านลักษณะงาน 6 แนวทาง ดังนี้ 1) เปิดรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการกำหนดหรือปรับลักษณะงาน กระบวนการทำงานด้วยความเข้าใจ เห็นใจและนำไปปรับตามความจำเป็น 2) ส่งเสริมวัฒนธรรม

ในการทำงานแบบมีส่วนร่วมโดยให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดหรือปรับลักษณะงาน กระบวนการทำงานเริ่มตั้งแต่การคิดวางแผน ตัดสินใจ ดำเนินการและประเมินผลผ่านคณะกรรมการหรือกลุ่มบุคคล 3) วิเคราะห์ความต้องการความคาดหวังของครู และอิทธิพลของกลุ่มต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการกำหนดหรือปรับลักษณะงานอย่างต่อเนื่อง 4) จัดช่องทางการติดต่อสื่อสารกับครูเกี่ยวกับเรื่องกำหนดหรือปรับลักษณะงาน กระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพและหลากหลายโดยสื่อสารอย่างสม่ำเสมอและโปร่งใส 5) สื่อสารกับครูให้ทราบถึงความสำคัญของงานที่ครูปฏิบัติที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนหรือขับเคลื่อนนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด 6) เข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการปรับลักษณะงาน ขั้นตอนการทำงานให้เหมาะสม เช่น การสื่อสาร การตัดสินใจ การจัดการความขัดแย้ง การใช้เทคโนโลยี การรู้เท่าทันสื่อและข้อมูล เป็นต้น

3. แนวทางพัฒนาความคล่องตัวด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูด้านความสำเร็จในการทำงาน 7 แนวทาง ดังนี้ 1) สร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานกระตุ้นและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานสู่ความสำเร็จ 2) ส่งเสริมครูให้เรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านเทคนิคใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาความคิด 3) สร้างวัฒนธรรมการสนทนาและการทบทวนผลงานอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แบบสำรวจรวบรวมข้อเสนอแนะจากครูและทีมงาน 4) ส่งเสริมวัฒนธรรมการพร้อมรับและทดลองแนวคิดใหม่ ๆ ในการทำงานให้สำเร็จ 5) รับฟังประสบการณ์เรียนรู้จากความผิดพลาดในการทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ และให้ข้อเสนอแนะ 6) สร้างสัมพันธภาพที่ดีและทำงานร่วมกับชุมชนและผู้ปกครองเพื่อร่วมมือสนับสนุนทรัพยากรช่วยการทำงานของครูให้สำเร็จ และ 7) จัดการทรัพยากรช่วยการทำงานของครูให้มีเพียงพอและหลากหลาย เช่น วัสดุและอุปกรณ์เทคโนโลยี, การฝึกอบรม และทรัพยากรอื่น ๆ

4. แนวทางพัฒนาความคล่องตัวด้านภาวะผู้นำในตนเองเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูด้านความสำเร็จในการทำงาน 4 แนวทาง ดังนี้ 1) ใช้คุณธรรม การมีสติ การตระหนักรู้สถานการณ์ และวุฒิภาวะทางอารมณ์ในการรับฟัง แนะนำ และกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์การทำงานของครูให้สำเร็จ 2) ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างในการปรับตัวและรับมือสถานการณ์ต่างๆในการทำงานเมื่อเกิดอุปสรรคหรือมีการเปลี่ยนแปลง 3) สะท้อนความคิดพร้อมทั้งข้อเสนอแนะจากครูเกี่ยวกับรูปแบบและประสิทธิผลในการสนับสนุนครูให้มีความสำเร็จในการทำงาน 4) เข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะที่จำเป็นที่สนับสนุนความสำเร็จของงาน เช่น การสื่อสาร การสอนงาน การตัดสินใจ การจัดการความขัดแย้ง ความยืดหยุ่นและการปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงหรือมีการเปลี่ยนแปลงโดยไม่ได้คาดคิด การจัดการทรัพยากร การใช้เทคโนโลยี การรู้เท่าทันสื่อและข้อมูล เป็นต้น

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความคล่องตัวด้านภาวะผู้นำในตนเอง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าครู ตระหนักและรับรู้ได้ถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดบริหารสภาพแวดล้อมการทำงานให้เหมาะสม มีการทำความเข้าใจและตอบสนองความต้องการของครูในเรื่องงานที่ทำ รวมถึงมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองให้มีความคล่องตัวในการสร้างแรงจูงใจให้ครูปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปติวรดา เกิดสุข และคณะ ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบอัจฉริยะของผู้บริหาร

สถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำแบบคล่องตัวโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การตระหนักรู้ในตนเอง (ปติวรรดา เกิดสุข และคณะ, 2565)

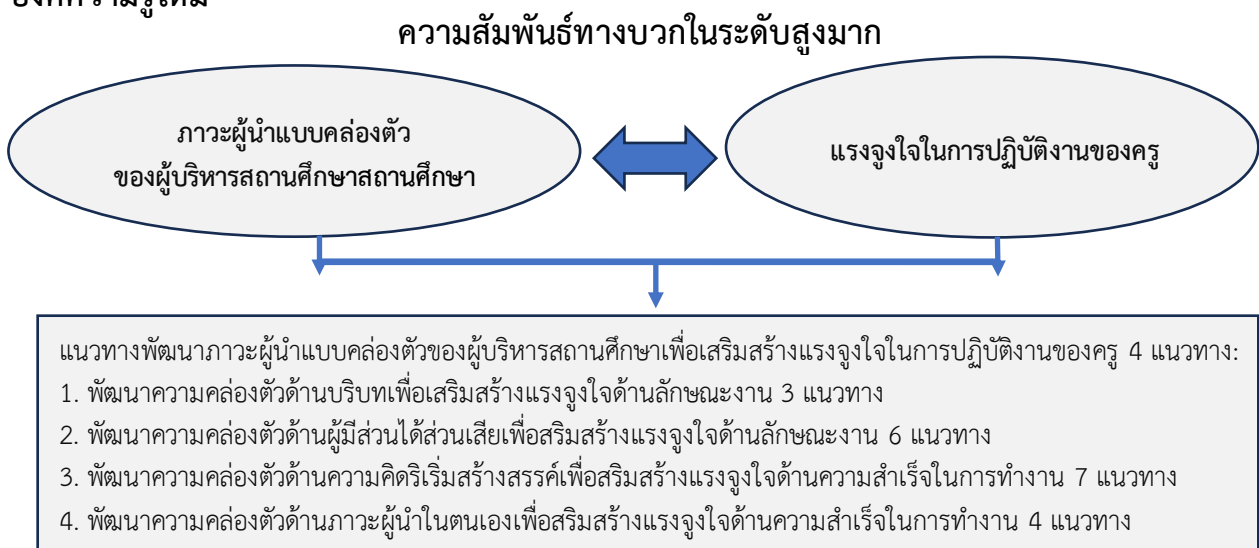
2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โอกาสในการเติบโตและความก้าวหน้า ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา เห็นความสำคัญของการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเพื่อให้ครูมีขวัญ กำลังใจ รวมถึงร่วมมือทำงานอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ เกิดความรักความผูกพันต่อองค์กร รวมถึงมีความพึงพอใจในงาน ซึ่งจะส่งผลให้ครูมีความกระตือรือร้นในการทำงาน และทำให้ผลผลิตสูงขึ้นตามไปด้วย โดยเฉพาะด้านโอกาสในการเติบโตและความก้าวหน้าในการทำงานของครู ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของแรงจูงใจ ผู้บริหารจะพิจารณาการเลื่อนตำแหน่งจากการประเมินความรู้ความสามารถและผลงานของครู รวมทั้งการประเมินผลปฏิบัติงานตามข้อตกลง PA (Performance Agreement) ด้วยความยุติธรรม และสนับสนุนครูให้ยกระดับความรู้และทักษะที่มีอยู่ให้สูงขึ้น (Upskill) อีกทั้งพัฒนาครูให้มีความรู้และทักษะใหม่ (Reskill) เพิ่มขึ้นให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าในยุคปัจจุบันสร้างการเติบโตและความก้าวหน้าทางวิชาชีพให้ครู โดยจัดการฝึกอบรมหรือส่งครูเข้ารับการอบรม สัมมนา หรือประชุมทางวิชาการตามหน่วยงานต่าง ๆ หรือทางออนไลน์รวมถึงการศึกษาดูงานนอกเวลาราชการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อรรอุมา จันทนป ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัด นครปฐม พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนโสตศึกษา จังหวัดนครปฐม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยผลเฉลยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านความก้าวหน้า ด้านความสำเร็จในงานที่ทำ ด้านความรับผิดชอบ (อรรอุมา จันทนป, 2561)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ .01 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา มีภาวะผู้นำแบบคล่องตัวในระดับมากทุกด้าน และสามารถใช้ความสามารถทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความคล่องตัวด้านบริบท ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และด้านภาวะผู้นำในตนเอง ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการคิดวางแผน ตัดสินใจ ดำเนินงาน การประเมินผล และการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมแนวทางการทำงานต่าง ๆ รวมถึงสร้างความผูกพัน ความไว้วางใจ ช่องทางการสื่อสารและสะท้อนผลการดำเนินการให้เข้าใจตรงกัน และเกิดความเชื่อมั่นในการนำพาทีมงานครูและองค์กรก้าวข้ามปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตอบสนองทั้งความต้องการของครู ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและองค์กร ซึ่งส่งผลให้แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมากทุกด้านรวมถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับสูงมากด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปราณี เข้มทอง ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ปราณี เข้มทอง, 2557)

4. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู มี 4 ด้าน ได้แก่ 4.1) พัฒนาความคล่องตัวด้านบริบทเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจด้านลักษณะงาน 3 แนวทาง 4.2) พัฒนาความคล่องตัวด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจด้านลักษณะงาน 6 แนวทาง 4.3) พัฒนา

ความคล่องตัวด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจด้านความสำเร็จในการทำงาน 7 แนวทาง และ 4.4) พัฒนาความคล่องตัวด้านภาวะผู้นำในตนเองเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจด้านความสำเร็จในการทำงาน 4 แนวทาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสามารถส่งเสริม โน้มน้าวและกระตุ้นให้ครูเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงจูงใจในด้านลักษณะงานและความสำเร็จในการทำงาน ตามผลการวิจัยที่พบคู่อันดับที่มีความสัมพันธ์สูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารในยุคปัจจุบันที่มีแนวคิดในการทำงานที่คล่องตัว พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงรวมถึงพัฒนาความพร้อมของตนเองและทีมงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เท่าทันสภาพแวดล้อมที่ปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่องไปตามกระแสของโลกยุคใหม่ได้ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องพัฒนาภาวะผู้นำแบบคล่องตัวในด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการทำงานร่วมกับครูให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Joiner, B., & Josephs, S. ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำแบบคล่องตัว พบว่า ผู้บริหารสามารถพัฒนาความคล่องตัวด้านบริบท ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และภาวะผู้นำในตนเองได้โดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน เช่น ทำกิจกรรมหรือโครงการในหน่วยงาน (Action Learning) แล้วสะท้อนผลการเรียนรู้ในแต่ละด้านออกมาเพื่อประเมินผลในการพัฒนา (Joiner, B. & Josephs, S., 2007) นอกจากนี้แล้ว Douglas, E. ได้กล่าวถึงการพัฒนาภาวะผู้นำแบบคล่องตัวไว้ว่า ผู้บริหารหรือผู้นำสามารถพัฒนาความคล่องตัวด้านการตระหนักรู้บริบท การทำงานร่วมกับทีมงาน ความคิดสร้างสรรค์เพื่อแก้ไขพัฒนางานอย่างเป็นระบบรวมถึง การตระหนักรู้ในตนเองโดยการฝึกฝนเรียนรู้ด้วยตนเองหรือเข้ารับการฝึกอบรมปฏิบัติการ (Douglas, E., 2023)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง

จากภาพประกอบ 1 องค์ความรู้ใหม่ จากการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมาก และมีแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู 4 ด้าน ได้แก่ 1) พัฒนาความคล่องตัวด้านบริบทเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจด้านลักษณะงาน 3 แนวทาง 2) พัฒนาความคล่องตัวด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจด้านลักษณะงาน 6 แนวทาง 3) พัฒนาความคล่องตัวด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจด้านความสำเร็จในการทำงาน 7 แนวทาง และ 4) พัฒนาความคล่องตัวด้านภาวะผู้นำในตนเองเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจด้านความสำเร็จในการทำงาน 4 แนวทาง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ดังนี้

- 1) ภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
- 2) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
- 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ .01
- 4) แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มี 4 ด้าน ได้แก่ 4.1) พัฒนาความคล่องตัวด้านบริบทเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจด้านลักษณะงาน 3 แนวทาง 4.2) พัฒนาความคล่องตัวด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจด้านลักษณะงาน 6 แนวทาง 4.3) พัฒนาความคล่องตัวด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจด้านความสำเร็จในการทำงาน 7 แนวทาง และ 4.4) พัฒนาความคล่องตัวด้านภาวะผู้นำในตนเองเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจด้านความสำเร็จในการทำงาน 4 แนวทาง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า ความคล่องตัวด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสัมพันธ์สูงสุดกับแรงจูงใจด้านลักษณะงาน ผู้บริหารควรเปิดรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับเรื่องลักษณะงาน กระบวนการทำงานด้วยความเข้าใจ เห็นใจและนำไปปรับตามความจำเป็น นอกจากนี้ยัง พบว่า ความคล่องตัวด้านภาวะผู้นำในตนเองสัมพันธ์สูงสุดกับแรงจูงใจด้านความสำเร็จในการทำงาน ผู้บริหารควรใช้คุณธรรม การมีสติ การตระหนักรู้สถานการณ์ และวุฒิภาวะทางอารมณ์ในการรับฟัง แนะนำ กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานของครูให้สำเร็จ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป จากการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า ความคล่องตัวด้านบริบทของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรศึกษาเพิ่มเติมเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบคล่องตัวด้านบริบทของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 และยังพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านลักษณะงานของครูมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรศึกษาต่อยอดความรู้ เรื่อง การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านลักษณะงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- จิราเจต วิเศษดอนหวาย. (2566). ลาก่อน VUCA มาแล้ว BANI : ชวน ผอ. ปรับตัวและโรงเรียนให้ทันการเปลี่ยนแปลง. เรียกใช้เมื่อ 6 เมษายน 2566 จาก <https://www.educathai.com/knowledge/articles/652>
- ดลญา พุดทอง และสมหมาย อำดอนกลอย. (2557). การศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำมุ่งความสำเร็จของงานของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการทำงานของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 8(2), 43-57.
- นุริยะห์ ทะแหว. (2564). พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: บริษัท สุวีริยาสาส์นจำกัด.
- ปติวรรดา เกิดสุข และคณะ. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบไฮลด์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. วารสารบริหารการศึกษามศว, 19(37), 51-62.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนพิเศษ 295 ง หน้า 13 (29 พฤศจิกายน 2560).
- ปราณี เข้มทอง. (2557). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พัฒนศักดิ์ อภัยสม และคณะ. (2565). แบบภาวะผู้นำทางการศึกษายุคใหม่. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 16(2), 1-12.
- ภูวนาท เบ็ญจวรรณ. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับการทำงานแบบคล่องตัว. ใน สารนิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการ. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. (2566). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. เรียกใช้เมื่อ 25 พฤศจิกายน 2566 จาก <http://bit.ly/3QGGokN>
- อภิวัฒน์ มรรคผล และอุไร สุทธิรัมย์. (2565). ภาวะผู้นำแบบ Agile ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 16(1), 64-87.
- อรอุมา จันทนป. (2561). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Cathcart Technology Thailand. (2565). The Future of Leadership: ภาวะผู้นำในยุค BANI ผ่านมุมมองของกระทิง ประธาน KBTG. เรียกใช้เมื่อ 25 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://cathcarttechnology.co.th/insights/the-future-of-leadership-by-krating-kbtg/>
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of Psychological Testing. (5th ed). New York: Harper Collins.
- Douglas, E. (2023). Six Competencies of Agile Leaders. Retrieved April 8, 2023, from <https://leading-resources.com/communication/six-competencies-of-agile-leaders/>
- Glass, G. V. & Hopkins, K. D. (1984). Statistical Methods in Educational and Psychology. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Herzberg, F. (1992). The Motivation-Hygiene Theory. Handbook of Industrial and Organizational Psychology, 2(1), 129-156.
- Joiner, B. & Josephs, S. (2007). Developing agile leaders. Industrial and Commercial Training, 39(1), 41-54.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

พหุวัฒนธรรม: พลวัตของย่านชุมชนเก่าสู่การออกแบบเส้นทางวัฒนธรรมผ่านสื่อ
เพื่อการเรียนรู้คุณค่าวิถีชุมชน กรณีศึกษาย่านบางโพ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร*

MULTICULTURALISM: DYNAMICS OF TRADITIONAL COMMUNITY DISTRICTS TO
CREATIVE CULTURAL ROUTES FOR LEARNING MEDIA: A CASE STUDY OF
BANGPHO, BANG SUE DISTRICT, BANGKOK

มนินตรา ทุมโฆสิต* และ อนุชา พังเกษร

Manintra Tumkosit* and Anucha Pangkesorn

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: tmanintra@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการความเป็นมาของย่านบางโพ เพื่อให้เข้าใจคุณค่าของย่าน 2) เพื่อศึกษาสภาพสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเพื่อให้เข้าใจสังคมการอยู่ร่วมกันของชุมชนในย่านบางโพ 3) เพื่อออกแบบเส้นทางวัฒนธรรมนำเสนอผ่านสื่อที่เหมาะสมกับบริบทปัจจุบันและต่อยอดสู่นโยบาย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการทบทวนเอกสารและการใช้เครื่องมือคือการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ผู้ที่อยู่อาศัยในย่านบางโพ ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง นักวิชาการ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผลการวิจัย พบว่า คุณค่าทางวัฒนธรรมของย่านบางโพ ได้แก่ องค์ประกอบทางวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของย่านบางโพ คือ เส้นทางสัญจร (Path) ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบของการตั้งถิ่นฐานที่เปลี่ยนแปลงไป ลักษณะของสังคมเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีการอยู่ร่วมกันของชนชาติต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ซึ่งทำให้ย่านบางโพมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ที่เป็นอัตลักษณ์จนถึงปัจจุบันสะท้อนผ่านอาหาร ความเชื่อ และงานช่างไม้ แนวทางการอนุรักษ์ คือ การนำเสนอคุณค่าในรูปแบบแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากการวิจัย พบว่า แนวการพัฒนาสื่อควรนำเสนอเรื่องราวคุณค่าทางวัฒนธรรมในรูปแบบแผนที่ทางวัฒนธรรมและเส้นทางอัตลักษณ์พหุวัฒนธรรม ย่านบางโพ โดยใช้แผ่นพับและสื่อมัลติมีเดีย ประกอบด้วย 4 กระบวนการ MAPS model ซึ่งประกอบด้วย 1) Multicultural routes: ออกแบบแผนที่ชุมชน 2) Activity: การสร้างกิจกรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน 3) Public relation: การประชาสัมพันธ์ 4) Story telling: การนำเสนอเรื่องเล่าจากความทรงจำเป็นประสบการณ์เผยแพร่ผ่านโซเชียลมีเดีย ซึ่งเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทปัจจุบัน

คำสำคัญ: พหุวัฒนธรรม, พลวัต, ย่านชุมชนเก่า, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, วิถีชุมชน

Abstracts

This research article aims 1) To investigate the history and development of the Bang Pho area to comprehend its value; 2) To explore the social conditions from the past to the present

* Received June 14, 2024; Revised July 9, 2024; Accepted July 17, 2024

to understand the society and coexistence within the Bang Pho community; and 3) To design a cultural pathway presented through media that aligns with the current context and informs policy. This qualitative research employs document review, interviews, and focus group discussions with residents of Bang Pho, entrepreneurs, urban development agencies, and academics. The research employs content analysis to interpret the data. The findings reveal that the cultural value of the Bang Pho area encompasses both tangible and intangible cultural elements. Physical changes in the area are primarily influenced by traffic routes, which affect settlement patterns. The social characteristics of Bang Pho reflect a multicultural society where people of various nationalities have coexisted since the beginning of the Rattanakosin period, resulting in cultural diversity that remains a distinctive feature today. This diversity is evident in the local food, beliefs, and carpentry traditions. The study suggests that the conservation approach should emphasize the value of Bang Pho as a cultural tourism resource. The media development strategy should convey the cultural value through a cultural map and a multicultural identity route in the Bang Pho area using brochures and multimedia. This approach includes the four processes of the MAPS model: 1) Multicultural routes: creating a community map, 2) Activity: organizing activities with community participation, 3) Public Relations: conducting public relations campaigns, and 4) Storytelling: presenting stories from memories and experiences, disseminated via social media. This format is deemed appropriate for the current context.

Keywords: Multicultural, Dynamic, Traditional Community, Cultural Tourism, Way of Life

บทนำ

ย่านบางโพเป็นย่านเก่าปัจจุบันขึ้นอยู่กับเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ที่มาของชื่อย่านบางโพนี้ ปรากฏในตำนาน ได้ให้ความเห็นว่าน่าจะมาจากสภาพแวดล้อม ซึ่งผู้คนในย่านนี้หลายท่านให้ความเห็นตรงกันว่า เดิมบริเวณนี้มีต้นโพธิ์ขึ้นโดยทั่วไป จึงเรียกกันว่า “บางโพธิ์” ใน นิราศภูเขาทอง ที่สุนทรภู่แต่งไว้ เมื่อ พ.ศ. 2371 ครั้งบวชเป็นพระภิกษุอยู่ที่วัดราชบูรณะ ได้เดินทางไปพระนครศรีอยุธยา ผ่านตำบลบ้านริมแม่น้ำหลายแห่ง หนึ่งในนั้น คือ ย่านบางโพ ซึ่งปรากฏชื่อในนิราศว่า บางโพธิ์ สภาพชุมชนในสมัยรัตนโกสินทร์นับเป็นสังคมที่มีกลุ่มชนหลากหลาย มีชนชาติอื่นเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารมากมาย ซึ่งพระมหากษัตริย์จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานที่ดินให้ตั้งบ้านเรือนอยู่รอบนอกพระนคร ย่านเหล่านี้มักเรียกกันว่า บ้าน ต่อท้ายด้วยชื่อเชื้อชาติของคนหมุ่ นั้น เช่น บ้านแขก บ้านลาว บ้านญวน หากมีหลายหมู่ที่แยกย้ายกันอยู่ ก็จะมีชื่อตำบลที่ตั้งต่อท้าย เช่น บ้านญวนพาหุรัด บ้านญวนสามเสน และบ้านญวนบางโพ (ปราณี กล้าส้ม, 2549) การตั้งถิ่นฐานที่แตกต่างกันนี้ ศรีศักร วัลลิโภดม ได้อธิบายนิเวศวัฒนธรรม (Cultural ecology) หมายถึง พื้นที่เฉพาะซึ่งมนุษย์สร้างบ้านสร้างเมืองขึ้นมาเป็นท้องถื่นต่าง ๆ แต่ละแห่งย่อมไม่เหมือนกัน นิเวศวัฒนธรรมในแต่ละแห่งนั้นมักเป็นการมองจากคนภายในที่มีต่อสภาพแวดล้อมอย่างละเอียด เห็นความหลากหลายทางชีวภาพ ความหลากหลายทางชาติพันธุ์หลายชุมชนในพื้นที่เดียวกัน จากนั้นมีการกำหนดหรือสร้างเป็นองค์ความรู้ในการดำเนินชีวิต สร้างกติกาการอยู่ร่วมกัน สร้างประเพณี ความเชื่อในพื้นที่เดียวกัน การหลอมรวมวัฒนธรรมที่แตกต่างให้อยู่ร่วมกันได้ในรูปแบบสังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural society) จนเป็นย่านบางโพซึ่งมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นโดยเฉพาะทางด้านการเป็นแหล่งภูมิปัญญา งานช่างไม้และแหล่งจำหน่ายไม้แปรรูปที่สำคัญแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2554)

ในช่วงปี พ.ศ. 2540-2550 ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐให้มีการจัดงานถนนสายไม้เพื่อให้เกิดการกระตุ้นทางเศรษฐกิจภายในชุมชนและประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี แต่เมื่อเวลาผ่านมากลางความนิยมของคนรุ่นใหม่ที่มีต่อไม้เปลี่ยนแปลงไป การจัดกิจกรรมดังกล่าวจึงถูกยกเลิกไปทำให้เศรษฐกิจในย่านบางโพซบเซา หลังจากสถานการณ์ COVID-19 พฤติกรรมการซื้อเฟอร์นิเจอร์ของผู้บริโภคเปลี่ยนไปส่งผลกระทบต่อชุมชนย่านบางโพเป็นอย่างมาก แนวทางการพัฒนาย่านบางโพโดยมุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวจึงไม่อาจแก้ปัญหาได้อย่างครอบคลุมจากการที่กรุงเทพมหานคร ได้รับเลือกให้เข้าร่วมเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ระดับโลก (Unesco creative cities network-UCCN) ในปี พ.ศ. 2562 โดยกรุงเทพมหานครเป็นเมืองด้านการออกแบบ (City of Design) ภาครัฐจึงมีนโยบายส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายย่านสร้างสรรค์ (Creative district) ย่านบางโพได้รับการเสนอให้เป็น 1 ใน 50 ย่านสร้างสรรค์ โดยมีเครือข่ายภาครัฐ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบร่วมวางแผนการพัฒนาย่านควบคู่ไปกับการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้ชุมชนนำไปใช้ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาไปพร้อมกับการอนุรักษ์คุณค่าวัฒนธรรมดั้งเดิมและช่วยให้เศรษฐกิจชุมชนดีขึ้นอีกครั้ง การทำความเข้าใจพื้นที่ย่านบางโพเพื่อหาลักษณะเฉพาะ คุณค่าและองค์ประกอบของย่านและชุมชนเชื่อมโยงไปกับการพัฒนาเมืองจึงครอบคลุมคุณค่าอันเกิดจากองค์ประกอบในทุกช่วงเวลา โดยเฉพาะองค์ประกอบที่แสดงถึงการพัฒนาพื้นที่ตลอดจนความหลากหลายของวัฒนธรรมที่หลอมรวมกันขึ้นในพื้นที่แห่งนี้ (วิมลรัตน์ อิศระธรรมบุญ, 2561) เมื่อทำความเข้าใจคุณลักษณะของความเป็นย่านแล้ว จากนั้นจึงนำไปหาวิธีที่เหมาะสมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูที่เหมาะสมกับย่านบางโพต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเพื่อหาคุณค่าของวัฒนธรรมดั้งเดิมในย่านบางโพรวมทั้งหาอัตลักษณ์เฉพาะโดยการวิเคราะห์การเกิดของย่านด้วยทฤษฎีการตั้งถิ่นฐานเพื่อให้ทราบถึงรากฐานการเกิดและประวัติความเป็นมาของย่าน ตลอดจนพัฒนาการทางกายภาพในแต่ละยุค และการอยู่ร่วมกันในรูปแบบสังคมแบบพหุวัฒนธรรมที่มีการปรับตัวเพื่อให้ได้เข้าใจถึงปัจจัยที่ทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมนั้นยังคงอยู่เพื่อนำมาออกแบบเส้นทางวัฒนธรรมและนำเสนอคุณค่าของย่านผ่านสื่อที่เหมาะสมกับบริบทปัจจุบัน โดยมีการเก็บข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม การสำรวจ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ การทดลองออกแบบเพื่อนำไปให้ชุมชนได้ใช้ประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาประวัติความเป็นมา ตลอดจนการพัฒนาทางกายภาพของพื้นที่ สังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมในย่านบางโพตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเพื่อค้นหารากฐานการเกิดของย่านบางโพ
2. ศึกษาลักษณะสังคมพหุวัฒนธรรมในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปแต่ละยุคเพื่อเข้าใจโครงสร้างสังคมย่านบางโพ
3. ออกแบบเส้นทางวัฒนธรรมและนำเสนอคุณค่าของย่านบางโพที่เหมาะสมกับบริบทปัจจุบันเพื่อให้ชุมชนสามารถต่อยอดสู่นโยบายและแผนการพัฒนาและนำไปเป็นต้นแบบให้ย่านเก่าอื่น ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative method) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้แก่ 1) กลุ่มประชาชน ผู้นำชุมชนกลุ่มประชาสังคมในพื้นที่ย่านบางโพ จำนวน 10 คน 2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่เกี่ยวกับด้านประวัติศาสตร์ ด้านสังคมวัฒนธรรม จำนวน 10 คน 3) เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประสานงานจากหน่วยงานภาครัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารด้านประวัติศาสตร์ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม การประชาสัมพันธ์และผู้ประกอบการธุรกิจ จำนวน 10 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการเพื่อให้ได้ประเด็นที่เหมาะสมกับการวิจัยด้วยวิธีเจาะจง (Purposive sampling) และการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบก้อนหิมะ (Snowball sampling)

2. เครื่องมือ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม สร้างขึ้นภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎี โดยใช้คำถามปลายเปิด ประเมินคุณภาพด้วยแบบประเมินความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อหาความตรงของเนื้อหา ผู้วิจัยเลือกเก็บตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการให้ได้ ประเด็นที่ดีและเหมาะสมกับการวิจัย

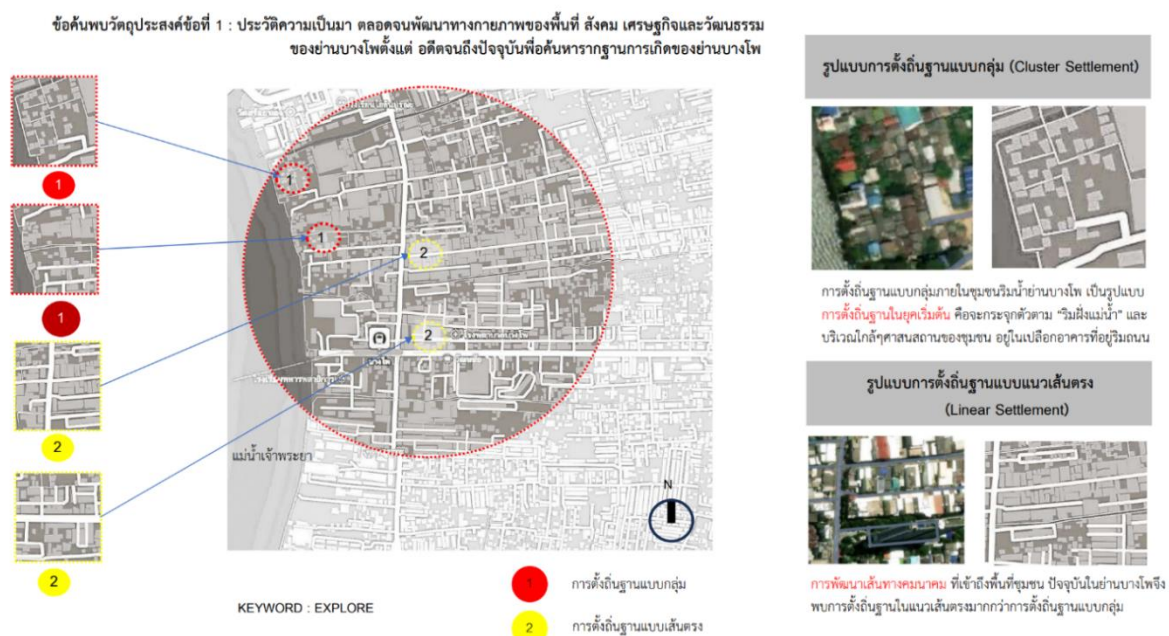
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพได้จากการสัมภาษณ์การดำเนินการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-dept interview) และจากการสนทนากลุ่ม (Focus group)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในลักษณะของการหาความสัมพันธ์ของผลการศึกษาที่นำไปสู่การสรุปและตีความ (Conclusion and Interpretation) ประเด็นที่เป็นตัวแปรสำคัญในการออกแบบเส้นทางวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้วิถีชุมชน สังเคราะห์ข้อมูล นำไปสู่ขั้นตอนการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำเสนอประเด็นของการศึกษาในรูปแบบเชิงพรรณนาความ (Descriptive)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องพหุวัฒนธรรม: พลวัตของย่านชุมชนเก่าสู่การออกแบบเส้นทางวัฒนธรรมผ่านสื่อเพื่อการเรียนรู้คุณค่าวิถีชุมชน กรณีศึกษาย่านบางโพ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีสัมภาษณ์รายบุคคล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) สรุปผลตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่เพื่อค้นหาอัตลักษณ์และรากฐานการเกิดของย่านบางโพ พบว่า อัตลักษณ์ของย่านบางโพ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่เป็นกายภาพ ได้แก่ ลักษณะที่ตั้งทางสัญจร ลักษณะเด่นทางสถาปัตยกรรม ลักษณะเด่นทางภูมิสัญลักษณ์ และด้านมุมมอง ส่วนองค์ประกอบที่ไม่เป็นกายภาพ ได้แก่ กิจกรรมทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และความทรงจำของคนในชุมชน โดยใช้ทฤษฎีรูปแบบการขยายตัวของเมืองนี้ อธิบายการตั้งถิ่นฐานของย่านบางโพจากแผนที่ในปัจจุบัน พบว่า มีรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน 2 ลักษณะ คือ แบบกลุ่มซึ่งจะเป็นชุมชนที่กระจุกตัวอยู่บริเวณริมแม่น้ำ หรือแหล่งน้ำลำคลองเดิมที่ปัจจุบันไม่ได้ใช้เป็นเส้นทางคมนาคมอีกต่อไป และรูปแบบการตั้งถิ่นฐานอีกแบบ คือ แบบแนวเส้นตรงซึ่งจะพบมากกว่าแบบกลุ่ม ซึ่งเกิดจากการตัดถนนทำให้เกิดการตั้งถิ่นฐานบริเวณสองข้างขานถนน ดังภาพที่ 1

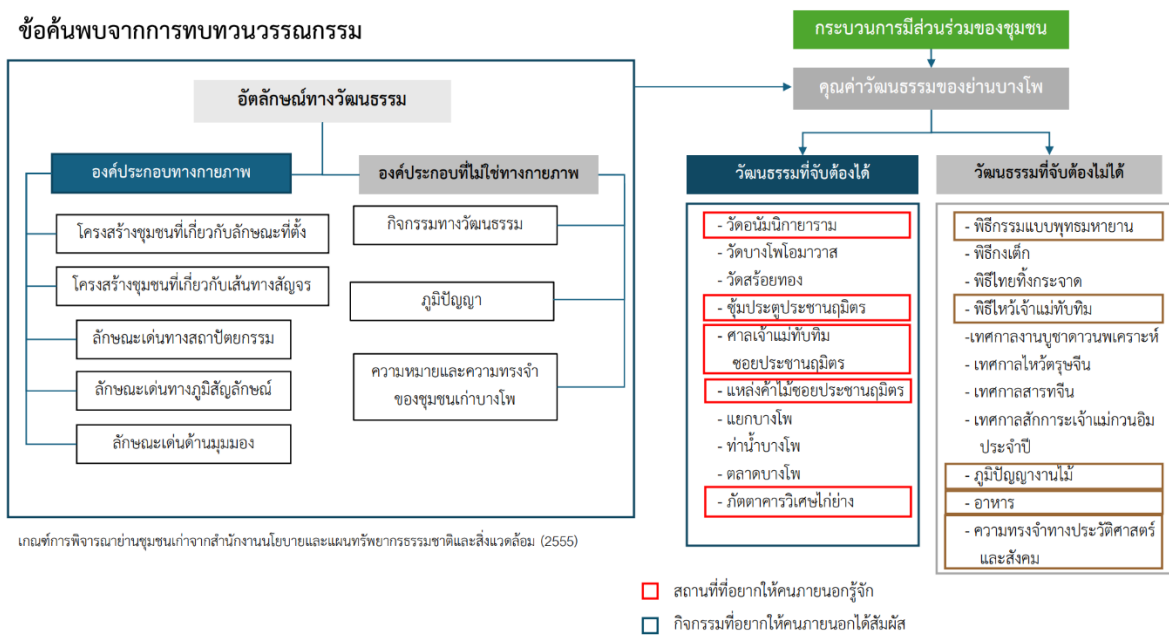
ภาพที่ 1 โครงสร้างชุมชนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่ตั้งของย่านบางโพ

2. ผลการวิเคราะห์ลักษณะสังคมในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปแต่ละยุคเพื่อเข้าใจโครงสร้างสังคมของย่านบางโพ พบว่า สังคมของย่านบางโพ มีลักษณะของความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมตั้งแต่ยุคแรกจนถึงปัจจุบัน การหลอมรวมของวัฒนธรรมที่ต่างต่างนี้ ปรากฏอยู่ทั้งองค์ประกอบทางกายภาพ ได้แก่ สถานที่เกี่ยวข้องทางศาสนา ความเชื่อ ภูมิปัญญา และวิถีชีวิต

3. ผลจากการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ข้อ 1 และ 2 รวมทั้งผลจากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มออกแบบเส้นทางวัฒนธรรมและสื่อเพื่อการเรียนรู้คุณค่าวัฒนธรรมบางโพ พบว่า คุณค่าวัฒนธรรมของย่านบางโพที่คนในชุมชนเลือกกำหนดเป็นเส้นทางวัฒนธรรม ได้แก่ วัดอนัมนิการาม ชุมประตูประชาณมิตร ศาลเจ้าแม่ทับทิม ซอยประชาณมิตร แหล่งค้าไม้ซอยประชาณมิตร ส่วนคุณค่าทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ แต่อยากสื่อสารให้คนภายนอกได้รู้จักหรือมาร่วมกิจกรรม ได้แก่ พิธีกรรมแบบพุทธมหายาน พิธีไหว้เจ้าแม่ทับทิม ภูมิปัญญางานไม้ อาหาร และความทรงจำทางประวัติศาสตร์ ดังแสดงในภาพที่ 2

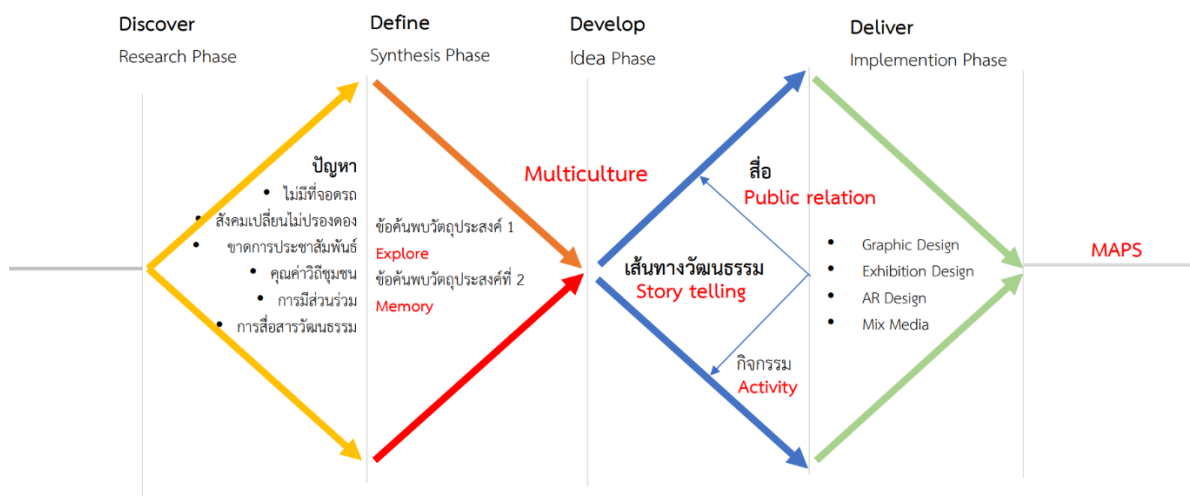
ข้อค้นพบจากการทบทวนวรรณกรรม

ภาพที่ 2 ข้อค้นพบจากการทบทวนวรรณกรรม

จากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจากการสรุปแนวทางแก้ปัญหาที่ได้จากการสัมภาษณ์และข้อมูลที่วิเคราะห์จากการทบทวนวรรณกรรมทำให้ได้อัตลักษณ์ของย่านบางโพ และประวัติศาสตร์และเรื่องราวที่คนในย่านอยากนำเสนอให้คนภายนอกได้รู้จักย่านบางโพนำไปสู่การกำหนดเส้นทางวัฒนธรรมและรูปแบบท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยมีสื่อและกิจกรรมที่เหมาะสม นอกจากนี้ผลการสัมภาษณ์ด้านประเด็นปัญหาและผลกระทบจากการพัฒนาพื้นที่และสถานการณ์ปัจจุบันกลุ่มประชาชนในพื้นที่เห็นว่าการคมนาคมดีขึ้น เดินทางสะดวก แต่มีปัญหาเรื่องมลภาวะ ประเด็นด้านปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการพัฒนาของย่านบางโพ ได้ข้อค้น พบว่า ปัญหาสำคัญคือ ที่จอดรถไม่เพียงพอ และขาดการประชาสัมพันธ์ให้คนภายนอกได้รู้จักย่านบางโพ ประเด็นด้านอัตลักษณ์ของย่านบางโพ สรุปข้อค้น พบว่า อัตลักษณ์ของย่านบางโพ คือ วัดอนัมนิการาม ศาลเจ้าแม่ทับทิม และถนนสายไม้ ประเด็นด้านสังคม คือ คุณค่าของวิถีชีวิตดั้งเดิมที่อยากให้อนุรักษ์ไว้ คือ ภูมิปัญญางานไม้ และโรงเลื่อย ประเด็นด้านการอนุรักษ์และรูปแบบที่เหมาะสมกับการถ่ายทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของย่านบางโพ คือ การใช้สื่อออนไลน์นำเสนอและบันทึกเรื่องราวของย่านบางโพเพื่อสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลในยุคปัจจุบัน ประเด็นด้านรูปแบบของแผนที่ทางวัฒนธรรม สรุปข้อค้น พบว่า แผนที่ทางวัฒนธรรมควรอยู่บนนำเสนอในรูปแบบกราฟิกและมีกิจกรรมที่คน

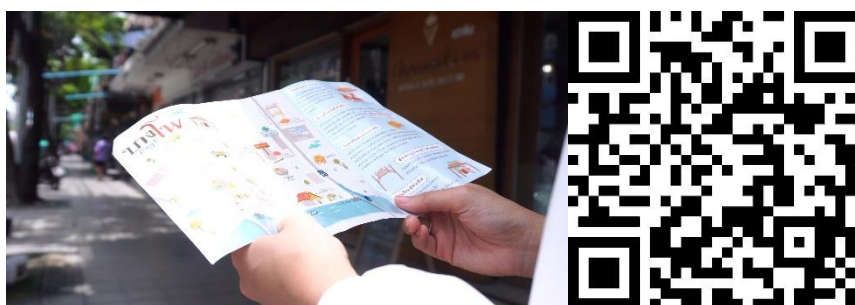
ในชุมชนมีส่วนร่วม จากประเด็นปัญหาดังกล่าวจึงนำมาสู่กระบวนการคิดเชิงออกแบบโดยใช้ Double diamond design process ดังแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Double Diamond Design Process)

จากกระบวนการคิดเชิงออกแบบ สามารถสรุปแนวทางการออกแบบครั้งที่ 1 ดังนี้ การทดลองออกแบบสื่อการนำเสนอเส้นทางวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนในรูปแบบกราฟิก มีแนวความคิดในการออกแบบคือ พหุวัฒนธรรม (Multiculture) โดยการสร้างเส้นทางวัฒนธรรมเชื่อมโยงวัฒนธรรมที่หลากหลายของย่านบางโพนำไปใช้ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบและจัดกิจกรรม

การออกแบบครั้งที่ 1 สื่อการนำเสนอเส้นทางวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนในรูปแบบกราฟิก ในภาพที่ 7 โดยนำไปทดลองใช้ในกิจกรรม One day trip ชิมมูดูไม้ @ บางโพ ในวันที่ 24 มิถุนายน 2566 โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว จำนวน 80 คน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกรุงเทพมหานคร ที่มีนโยบายส่งเสริมให้ย่านบางโพเป็น 1 ใน 50 ย่านสร้างสรรค์ ซึ่งได้นำผลงานการออกแบบแผ่นพับ มี 2 หน้า ด้านหน้า: นำเสนอภาพรวมของสถานที่ และองค์ประกอบทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของย่านบางโพ ด้านหลัง: นำเสนอเส้นทางวัฒนธรรม ในมุมมองสามมิติพร้อมระบุตำแหน่งที่ตั้ง ด้านขวานำเสนอข้อมูลเบื้องต้นวัฒนธรรม ประเพณี เรื่องเล่าของแต่ละสถานที่ ชิม = ร้านอาหารอร่อย, มู = ประเพณีและความเชื่อ, ดูไม้ = กิจกรรมพาชมโรงเลื่อยไม้และ workshop งานไม้โดยคนในชุมชน ผู้วิจัยยังได้ส่งผลงานแผ่นพับ ชิม มู ดู ไม้ @ บางโพ เข้าร่วมคัดเลือกให้ร่วมแสดงในนิทรรศการ SILPA 2023 วันที่ 15-30 กันยายน 2566 ณ หอศิลปะและการออกแบบคณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 แผ่นพับ ชิม มู ดู ไม้ @ บางโพ (คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2566)

การออกแบบผลงานครั้งที่ 2 แผนที่ทางวัฒนธรรมนำเสนอผ่านสื่อวีดิทัศน์ “พหุวัฒนธรรมจากสายน้ำสู่สายไม้” โดยใช้แผนที่เล่าเรื่องราวย่านบางโพตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันโดยแบ่งเรื่องเล่าเป็นการเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุค โดยใช้เทคนิคอนิเมชันทำให้เกิดความน่าสนใจประกอบเสียงบรรยายภาษาไทยและ Subtitle ภาษาอังกฤษ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดเรื่องราวของย่านบางโพได้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้นำวีดิทัศน์อนิเมชันนี้เผยแพร่ลงในสื่อ Youtube ซึ่งสามารถเข้าถึงได้จากช่องทาง QR code ในภาพที่ 5

ภาพที่ 5 การนำเสนอวีดิทัศน์อนิเมชัน “พหุวัฒนธรรมจากสายน้ำสู่สายไม้”

(Tumkosit, M., 2566)

อภิปรายผล

1. การวิเคราะห์เรื่องการจัดตั้งถิ่นฐานของย่านบางโพจากแผนที่ในปัจจุบัน พบว่า มีรูปแบบการจัดตั้งถิ่นฐาน 2 ลักษณะ คือ แบบกลุ่มซึ่งจะเป็นชุมชนที่กระจุกตัวอยู่บริเวณริมแม่น้ำและรูปแบบการจัดตั้งถิ่นฐานแบบแนวเส้นตรง ซึ่งจะพบมากกว่าแบบกลุ่ม ซึ่งเกิดจากการตัดถนนทำให้เกิดการจัดตั้งถิ่นฐานบริเวณสองข้างขนาบถนน เป็นไปตามทฤษฎีรูปแบบการขยายตัวของเมือง ฉัตรชัย พงศ์ประยูร ได้อธิบายซึ่งสรุปได้เป็น 4 รูปแบบ ดังนี้ 1) การจัดตั้งถิ่นฐานแบบแนวยาว (Linear Settlement) เป็นการตั้งถิ่นฐานตามแนวเส้นทางคมนาคมริมฝั่งแม่น้ำหรือริมสองฝั่งถนน (Road Settlement) 2) การจัดตั้งถิ่นฐานแบบกระจุกตัว (Cluster Settlement) มักเกิดบริเวณจุดตัดของเส้นทางคมนาคม 3) การจัดตั้งถิ่นฐานแบบเป็นระเบียบ (Uniform Settlement) มักเกิดบริเวณพื้นที่ที่ได้รับการจัดสรรหรือมีการแบ่งถนนให้ระยะห่างเท่ากัน 4) การจัดตั้งถิ่นฐานแบบกระจาย (Scattered Settlement) (ฉัตรชัย พงศ์ประยูร, 2536)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่เพื่อหาคุณค่าและอัตลักษณ์ของย่านบางโพ พบว่า คุณค่าของย่านบางโพ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่เป็นกายภาพ ได้แก่ ลักษณะที่ตั้ง ทางสัญจร ลักษณะเด่นทางสถาปัตยกรรม ลักษณะเด่นทางภูมิสัญลักษณ์ และด้านมุมมอง ส่วนองค์ประกอบที่ไม่เป็นกายภาพ ได้แก่ กิจกรรมทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และความทรงจำของคนในชุมชน สอดคล้องกับ Norberg-Schulz, C. ที่ได้อธิบายถึงย่านวัฒนธรรมแห่งหนึ่งจะได้รับการจำแนกองค์ประกอบออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) องค์ประกอบทางกายภาพ ได้แก่ องค์ประกอบ ด้านสถาปัตยกรรม ที่มีลักษณะดั้งเดิม 2) องค์ประกอบในลักษณะของการใช้สอยและกิจกรรม

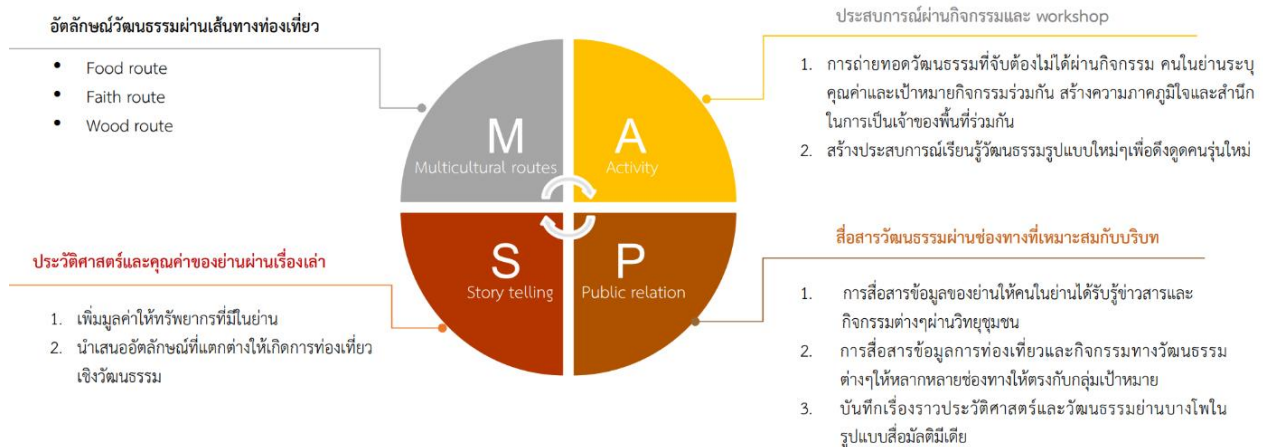
หน้าที่ของย่าน และชุมชน 3) องค์ประกอบในรูปของความหมายภาพลักษณ์ความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่กับผู้คน (Norberg-Schulz, C., 1984) เช่นเดียวกับ ไชศรี ภักดีสุขเจริญ ที่ได้อธิบายถึงการศึกษาสัณฐานของเมืองเป็นการศึกษาที่เน้นกระบวนการวิเคราะห์หลักๆ แบบบูรณาการผ่านรูปแบบทางกายภาพ สัณฐานวิทยาเมืองมีประเด็นหลักอยู่ที่การค้นหาเหตุผลและ ที่มาของรูปร่าง รูปทรง ของอาคารหรือเมือง โดยเปรียบเทียบและจำแนกตามลักษณะสัณฐาน ที่เด่นชัด รวมทั้งวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้มีสัณฐานดังกล่าว (ไชศรี ภักดีสุขเจริญ, 2547)

3. ประเด็นการศึกษาลักษณะสังคมย่านบางโพในอดีตที่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม พบว่า มีวิถีชีวิตเรียบง่าย เป็นชุมชนที่มีความปรองดองถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน มีการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปทั้งภายในและภายนอก (วิมลรัตน์ อิศระธรรมบุญ, 2558) เช่นเดียวกับ สุพรรณสา นิมพาลี และกฤตพร หัวเจริญ ที่กล่าวถึงชุมชนตลาดน้อยในอดีตที่มีวิถีชีวิตและการรวมกลุ่มกันของคนหลากหลายเชื้อชาติ การอยู่อาศัยแบบเกาะกลุ่มตามเชื้อชาติ ทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนมีความเกื้อกูลกันเหมือนเครือญาติเพื่อที่จะสามารถช่วยเหลือกันในด้าน (สุพรรณสา นิมพาลี และกฤตพร หัวเจริญ, 2565)

4. ผลการวิจัย จากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสนทนากลุ่ม ประเด็นการออกแบบสื่อเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านบางโพ ที่เหมาะสมกับบริบทปัจจุบัน พบว่า คนในชุมชนให้ความเห็นว่า สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทแผ่นพับ ที่มีการแสดงรายละเอียดชุมชน ประวัติความเป็นมา แผนที่การเดินทาง รูปแบบอินโฟกราฟิก เป็นสื่อที่เหมาะสมกับกิจกรรม One Day Trip สอดคล้องกับ ศิริประภา ประภากรเกียรติ ที่ระบุว่า นักท่องเที่ยวประเมินคุณภาพสื่อและระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมากต่อสื่อประเภทแผ่นพับแผนที่อินโฟกราฟิก แผนที่การท่องเที่ยว และวิดีโอประชาสัมพันธ์ ที่พัฒนาขึ้นบนพื้นฐานแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (ศิริประภา ประภากรเกียรติ, 2562)

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยทำให้สามารถพัฒนาโมเดลในการออกแบบสื่อเพื่อการเรียนรู้คุณค่าวิถีชุมชนย่านบางโพ โดยโมเดลนี้ ประกอบด้วย 4 กระบวนการ MAPS model เพื่อไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาย่านเก่าควบคู่กับการพัฒนาเมืองประกอบ ดังนี้ 1) Multicultural routes: ออกแบบแผนที่ชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการกำหนดขอบเขตย่าน สู่แผนที่ท่องเที่ยว ที่ประกอบด้วย เส้นทางวัฒนธรรม อาหาร ความเชื่อ และงานช่างไม้ ที่สะท้อนความหลากหลายทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน 2) Activity: การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ ย่านให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยชุมชนร่วมเป็นผู้นำเที่ยวและแนะนำมรดกทางวัฒนธรรม 3) Public relation: การประชาสัมพันธ์และสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน ในบริบทของเมืองและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป วิถีชีวิตที่คนส่วนใหญ่ใช้โลกออนไลน์มากกว่า การปรับตัวของคนในย่านบางโพจึงต้องใช้โซเชียลมีเดียเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและเป็นช่องทางในการประกอบธุรกิจ ในขณะเดียวกันการสื่อสารประชาสัมพันธ์กับคนในย่านที่ยังไม่สามารถใช้โซเชียลมีเดียได้ยังคงมีอยู่ ย่านบางโพจึงต้องการสื่อทั้งแบบดั้งเดิมและสื่อที่เหมาะสมกับบริบทปัจจุบัน 4) Story telling: เรื่องเล่าจากความทรงจำเป็นประสบการณ์ ความประทับใจ และวิถีชีวิตดั้งเดิม ที่มีประกอบด้วย ความทุกข์ ความสุข (Phenomenal) เป็นสิ่งที่คนรุ่นเก่าอยากถ่ายทอดให้คนรุ่นใหม่ฟังอยู่เสมอ ความมีคุณค่าของวัฒนธรรมดั้งเดิมแม้จะมีบางส่วนสูญหายไป แต่การบันทึกเรื่องราวของความทรงจำ ความเชื่อ ประเพณี ให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทปัจจุบัน ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 MAPS Model

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การสรุปผลจากการวิจัย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์รายบุคคล และการสนทนากลุ่ม สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

- 1) ผลการวิจัยจากการศึกษาประวัติความเป็นมาของย่านบางโพและปัจจัยทางกายภาพของพื้นที่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า รากฐานการเกิดของย่านบางโพมาจากการตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเมื่อเกิดการพัฒนาเมือง การคมนาคมขนส่งเปลี่ยนไปเป็นถนน ชุมชนดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาจึงมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป
- 2) ผลจากการศึกษาลักษณะสังคมพหุวัฒนธรรมในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุค พบว่า ลักษณะสังคมของย่านบางโพในอดีต มีการอยู่ร่วมกันของหลายเชื้อชาติ ต่างทำมาหากินด้วยความถนัดเดิมของตนแบบสังคมเกษตรกรรม อีกทั้งยังมีวิถีชีวิต ศาสนา ความเชื่อ ประเพณี ที่ใกล้เคียงกันจึงทำให้สภาพสังคมของย่านบางโพอยู่กันอย่างราบรื่น การคงอยู่ของประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อต่าง ๆ ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตที่มาจากพื้นที่มีวัฒนธรรมผสมกลมกลืนกันนี้จนถึงปัจจุบัน จึงทำให้องค์ประกอบดังกล่าวจัดเป็นคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของวัฒนธรรม
- 3) ผลจากการทดลองออกแบบเส้นทางวัฒนธรรมและนำเสนอคุณค่าย่านบางโพ พบว่า เส้นทางวัฒนธรรมของย่านบางโพเกิดขึ้นตามช่วงเวลา กล่าวคือ สถานที่ หรือองค์ประกอบทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้มีคุณค่าสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชน เมื่อเกิดการเคลื่อนที่ของรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน องค์ประกอบที่สำคัญทางกายภาพก็จะขึ้นอยู่กับชุมชนในช่วงเวลานั้น ซึ่งผลการวิเคราะห์นี้ทำให้เส้นทางวัฒนธรรมย่านบางโพสะท้อนออกมาในรูปแบบแผนที่ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อนำไปสู่การพัฒนาของภาครัฐ เพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาเมืองสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ภาครัฐควรมีการสำรวจความต้องการที่แท้จริงของชุมชนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการศึกษาที่เกิดจากการกำหนดขอบเขตพื้นที่ย่านบางโพ จากการรับรู้ตามประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการเลือกกลุ่มตัวอย่างกระจายตามพื้นที่ชุมชนอื่น ๆ บริเวณข้างเคียงย่านบางโพด้วย

เอกสารอ้างอิง

- ไชศรี ภักดีสุขเจริญ. (2547). วาทกรรมของเมืองผ่านโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์. วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, 2(2547), 63-76.
- คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2566). นิทรรศการผลงานประจำปี 2566 SILPA Creative Works Exhibition 2023. กรุงเทพมหานคร: บริษัท โอ เอส พรีนติ้ง เฮาส์ จำกัด.

- ฉัตรชัย พงศ์ประยูร. (2536). การตั้งถิ่นฐานทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี กล้าส้ม. (2549). ย่านเก่าในกรุงเทพฯ. เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: เมืองโบราณ.
- วิมลรัตน์ อิศระธรรมบุญ. (2558). แผนการอนุรักษ์เส้นทางวัฒนธรรมคลองบางลำพู. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชา สถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิมลรัตน์ อิศระธรรมบุญ. (2561). ย่านชุมชนเก่าในกรุงเทพฯ: นิยามและบทบาทในการจัดการมรดกวัฒนธรรม การถอดบทเรียนจากย่านบางลำพู-บ้านพานถม. กรุงเทพมหานคร: ปาป้า พรินตติ้ง เฮาส์ จำกัด.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2554). การศึกษาสังคมไทยผ่านภูมิวัฒนธรรม. เรียกใช้เมื่อ 30 เมษายน 2567 จาก <https://lek-prapai.org/home/view.php?id=84>
- ศิริประภา ประภากรเกียรติ. (2562). การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว โดยใช้แนวคิดชุมชนเป็นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุพรรณสา ฉิมพาลี และกฤตพร ห้าวเจริญ. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนตลาดน้อย กรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการ สิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างวินิจฉัย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 21(2), 109-127.
- Norberg-Schulz, C. (1984). The concept of dwelling: on the way to figurative architecture. New York: Rizzoli International Publication.
- Tumkosit, M. (2566). พหุวัฒนธรรมย่านบางโพจากสายน้ำสู่สายไม้. เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2567 จาก <https://www.youtube.com/watch?v=3SULguGkjjM>

คุณภาพชีวิตวิถีพุทธเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ*

QUALITY OF LIFE IN THE BUDDHIST WAY TO SUPPORT THE AGING SOCIETY

วนิดา เหมือนจันทร์

Wanida Mueanjan

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Nakhon Si Thammarat, Thailand

Corresponding author E-mail: wanida92973@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอคุณภาพชีวิตวิถีพุทธเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งในภาพรวมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้เป็นอย่างดี มีการศึกษาข้อมูลด้านสุขภาพและการแพทย์ที่ทันสมัยทำให้มีอายุยืนยาว ด้านจิตใจ ผู้สูงอายุจะมีความเปราะบางทางด้านจิตใจ จึงต้องปรับเปลี่ยนความคิดและทัศนคติในการที่จะก้าวเป็นผู้สูงอายุตั้งแต่เนิ่น ๆ ต้องนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้กับชีวิต ใช้สติและปัญญาในการแก้ไขปัญหา สุขภาพจิตจึงมีความเข้มแข็ง ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ผู้สูงอายุต้องรู้จักตนเองในการมีกิจกรรมร่วมกันและต้องมีความเหมาะสมกับตนเองด้วย เช่น การร่วมโครงการโรงเรียนผู้สูงอายุ การรำไทเก๊ก ชมรมผู้สูงอายุ การเรียนรู้กลุ่มอาชีพที่สนใจและสามารถเพิ่มรายได้ โดยมีการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาผู้สูงอายุ และในด้านสิ่งแวดล้อม ในทางกายภาพที่ดีของผู้สูงอายุ เช่น ที่พักอาศัย ปราศจากมลพิษอากาศถ่ายเทสะดวก มีสถานบริการทางสุขภาพใกล้บ้าน มีการจัดกิจกรรมสันทนาการและมีการฝึกฝนอาชีพที่น่าสนใจและสร้างรายได้ ส่วนด้านหลักพุทธธรรมกับการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต จะมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี เมื่อนำหลักไตรลักษณ์ หลักภวณา 4 และหลักมรรคมีองค์ 8 มาบูรณาการ จะได้ความเชื่อมโยงที่เป็นเหตุเป็นผล มีศักยภาพในการจัดการปัญหา เมื่อดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้องผู้สูงอายุจะก้าวเดินไปข้างหน้าด้วยความสงบสุขไม่ทุกข์ร้อน ไม่เป็นภาระให้กับทั้งตนเอง ลูกหลานและสังคมเพราะตั้งมั่นในศีลธรรมอย่างมั่นคง

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, วิถีพุทธ, สังคมผู้สูงอายุ

Abstract

This academic article aims to present the quality of life in the Buddhist way to support the aging society. In the overall picture, the quality of life of the elderly in all 4 areas is physical. The elderly are able to adapt well to receive changes in the future. Studying modern health and medical information leads to a long life, the elderly can adapt to receive changes in the future very well. There is a study of up-to-date health and medical information. It makes you have a long life. Psychologically, the elderly are mentally fragile. Therefore, we must change our thoughts and attitudes in order to become an elderly person from an early age. We must apply Dhamma principles to life. Use mindfulness and wisdom to solve problems. Mental health is therefore

* Received June 10, 2024; Revised July 5, 2024; Accepted July 12, 2024

strong. Social relations, elderly people must know themselves in participating in activities together and must be appropriate for them, such as participating in the Elderly School Project, Tai Chi, Elderly Club. Learning about career groups that are of interest and can increase income by promoting the use of the wisdom of the elderly. And environmental In terms of the physical well-being of the elderly, such as pollution-free housing and well-ventilated air. There are health care facilities near the house. Recreational activities are organized and interesting and income-generating careers are practiced. As for the principles of Buddhism and enhancing quality of life It will be consistent with the elements of having a good quality of life. When the principles of the Three Characteristics, the four principles of meditation and the principles of the Eightfold Path are integrated, there will be a causal connection. Has the potential to manage problems When living life in the right way, elderly people will move forward in peace and not suffering. Don't be a burden to yourself. children and society because they are firmly committed to morality.

Keywords: Quality of Life, Buddhist Way, Elderly Society

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงวัย (Aged society) เนื่องจากจำนวนประชากรผู้สูงอายุ ได้มีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งในเชิงขนาดและสัดส่วน โดยในปีพ.ศ. 2562 มีจำนวนผู้สูงอายุ ร้อยละ 17.5 และในปีพ.ศ. 2563 เป็นครั้งแรกที่ประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายุมากกว่าประชากรวัยเด็ก ในอนาคตอันใกล้คาดว่าประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นอีกมาก ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุแบบสมบูรณ์ (Complete Aged Society) คือ มีผู้สูงอายุร้อยละ 20 ในปีพ.ศ. 2564 และคาดว่าจะในปีพ.ศ. 2574 ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงวัยในระดับสุดยอด (Super Aged Society) คือ มีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 28 จะเห็นว่าความเร็วของการเปลี่ยนจากสังคมสูงวัย เข้าสู่สังคมสูงวัยแบบสมบูรณ์ของประเทศไทยจะใช้เวลาน้อยกว่ามาก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ยิ่งไปกว่านั้น ประกอบกับสัดส่วนของผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจนและผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย เมื่อผู้สูงอายุมีจำนวนมากขึ้น อัตราส่วนประชากรวัยแรงงานต่อการการดูแลผู้สูงอายุ 1 ราย จะมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย โดยปีพ.ศ. 2558 ผู้สูงอายุ 1 คน มีวัยแรงงานดูแล 6.8 และปีพ.ศ. 2593 ผู้สูงอายุ 1 คน มีวัยแรงงานดูแล 2.0 การที่ผู้สูงอายุมีอายุยืนขึ้น ส่งผลให้เกิดโรคหรือกลุ่มอาการสูงอายุจากความเสี่ยงเนื่องมาจากการสูงวัยมากขึ้นตามด้วย จะเห็นว่าผู้ป่วยสูงอายุจะมีลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและสรีรวิทยา รวมทั้งการดูแลรักษาฟื้นฟูที่แตกต่างจากผู้ป่วยวัยอื่น ๆ เช่น ระบาดวิทยาของโรค ลักษณะทางคลินิกและการวินิจฉัยโรค ดังนั้น การดูแลรักษาจึงต่างจากผู้ป่วยวัยอื่นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะผู้ป่วยสูงอายุที่ยังมีอายุมาก การดูแลรักษาย่อมมีความซับซ้อนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมหรือภาวะพลัดตกหกล้ม สมควรได้รับการดูแลรักษาที่เป็นเฉพาะทางด้านเวชศาสตร์ผู้สูงอายุและได้รับการส่งต่อ เพื่อรับการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่องทำให้ผู้สูงอายุมีโอกาสในการเข้าถึงบริการสุขภาพที่มีคุณภาพและเหมาะสม (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

องค์การสหประชาชาติได้ให้นิยามว่า “ผู้สูงอายุ” คือ ประชากรทั้งเพศชายและเพศหญิง ซึ่งมีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป (60+) โดยเป็นการนิยามนับตั้งแต่อายุเกิด ส่วนองค์การอนามัยโลกยังไม่มีให้นิยามผู้สูงอายุ โดยมีเหตุผลว่าประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีการนิยามผู้สูงอายุต่างกัน ทั้งนิยามตามอายุเกิด ตามสังคม (Social) วัฒนธรรม (Culture) และสภาพร่างกาย (Functional markers) เช่น ในประเทศที่เจริญแล้วมักจัดผู้สูงอายุนับจากอายุ 65 ปีขึ้นไป หรือบางประเทศอาจนิยามผู้สูงอายุตามอายุกำหนดให้เกษียณงาน (อายุ 50 หรือ 60 หรือ 65 ปี) หรือนิยามตามสภาพของร่างกายโดยผู้สูงอายุอยู่ในช่วง 45-55 ปี ส่วนชายสูงอายุอยู่ในช่วง 55-75 ปี

(ชมพูนุท พรหมภักดี, 2556) ผู้สูงอายุคือบุคคลที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป มีการแบ่งเกณฑ์ผู้สูงอายุตามสภาพของการมีอายุเพิ่มขึ้นในลักษณะของการแบ่งช่วงอายุของประเทศไทย ดังนี้ ผู้สูงอายุ (Elderly) คือ อายุระหว่าง 60-69 ปี คนชรา (Old) คือ อายุระหว่าง 70-79 ปี คนชรามาก (Very old) คือ อายุตั้งแต่ 80 ปีขึ้นไป (สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข, 2558) และพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายว่า คุณภาพชีวิต ประกอบด้วย คำ 2 คำ คือ คุณภาพ หมายถึง ลักษณะที่ดีเด่นของบุคคล หรือสิ่งของ ส่วนชีวิต หมายถึง ความเป็น คุณภาพชีวิต จึงหมายถึง ลักษณะความเป็นอยู่ที่ดีเด่นของบุคคล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ส่วนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้กล่าวถึง การอยู่ร่วมกันในสังคมไทยความอยู่เย็นเป็นสุขหมายถึงสภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งจิตกายและปัญญา ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวมและสัมพันธ์กันได้อย่างถูกต้องดีงามนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคนและระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (อมรารวรรณ ทิวถนอม, 2557) ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าคุณภาพชีวิตจึงเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญของประชากรผู้สูงอายุ หากชีวิตมีความสมดุลทั้งทางกายและจิตใจการเป็นกลุ่มเปราะบางที่จะต้องประคับประคองจะลดลง

ผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จังหวัดราชบุรี พบว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จังหวัดราชบุรี ได้แก่ การเรียนรู้ด้านร่างกาย การเรียนรู้ด้านจิตใจ การเรียนรู้ด้านสังคมและการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจังหวัดราชบุรี ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้สูงอายุ ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านสถาบันทางสังคม ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและปัญหาอุปสรรคการจัดการองค์ความรู้ จากงานวิจัยนี้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนสามารถนำไปกำหนดเป็นนโยบายเพื่อการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้และนำการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้ (ปิณณธร เขียรชัยพุกซ์และคณะ, 2566)

การเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุทั่วโลกเป็นทั้งโอกาสและความท้าทายของการดำเนินนโยบายของภาครัฐเนื่องจากตลาดแรงงานที่ประชากรในวัยทำงานลดลงในขณะที่งบประมาณในการดูแลผู้สูงอายุด้านสุขภาพหรือการจ่ายเบี้ยชราภาพมีแนวโน้มสูงขึ้น ที่ผ่านมานโยบายรัฐในการดูแลผู้สูงอายุมีมุ่งไปที่โครงการด้านสุขภาพและสังคมสงเคราะห์เป็นหลัก ก่อนที่แนวคิดโครงการระหว่างวัยเพื่อตักตวงศักยภาพของผู้สูงอายุจะได้รับความสนใจมากขึ้น โครงการเรียนรู้ระหว่างวัยเกิดจากแนวคิดหลัก 2 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและแนวคิดทุนทางสังคม แนวคิดทั้งสองนี้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ระหว่างกลุ่มคนในช่วงอายุที่แตกต่างกัน ประสบการณ์โครงการระหว่างวัยด้านการศึกษาของไทยเน้นการสร้างพื้นที่และโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมโดยให้ผู้สูงอายุเป็นแหล่งความรู้และประสบการณ์ให้กับเยาวชนและผู้อื่นในชุมชนเป็นสำคัญ (ยากร หวังมหพร, 2567)

การดำเนินงานพัฒนากลไกชุมชนรองรับสังคมผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วมของชุมชนฐานรากในอำเภอเมืองมหาสารคาม มี 7 ส่วน ประกอบด้วย การพัฒนากลไกทางวัฒนธรรมชุมชน กลไกทางศาสนา กลไกข้อตกลงร่วมกันของชุมชน กลไกโครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยเอื้อภายในชุมชน กลไกด้านต้นทุนชุมชน กลไกด้านสวัสดิการพื้นฐานในชุมชน รวมทั้งกลไกด้านบทบาทและสถานภาพของชุมชน โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการต้นทุนทางทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม 2 ส่วน คือ 1) การเตรียมความพร้อมเสริมสร้างรากฐานชุมชนรองรับสังคมผู้สูงอายุ 6 ด้าน ได้แก่ การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ การเตรียมความพร้อมด้านสังคม การเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ และการเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยี และ 2) พัฒนาระบบการจัดการชุมชนรองรับสังคม

ผู้สูงอายุ 4 ส่วน ได้แก่ การจัดการปัจจัยเสี่ยงที่มีต่อผู้สูงอายุ การจัดการปัจจัยเอื้อที่มีต่อผู้สูงอายุ การจัดการองค์กรภายในชุมชนรองรับสังคมสูงอายุ และการเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจัดการสังคมผู้สูงอายุ (พระวิมล คมภีรปัญญา และภานุวัฒน์ สิงห์คำป่อง, 2567)

สรุปได้ว่าการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอีกทางเลือกหนึ่ง คือ การนำกิจกรรมมาดำเนินชีวิต ต้องเลือกกิจกรรมที่ชอบ เหมาะสมและคำนึงถึงความปลอดภัยสูง ปัจจุบันการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายนัก เพราะในศตวรรษที่ 21 มนุษย์ต้องเผชิญกับปัญหารอบด้าน โดยเฉพาะเมื่อผู้สูงอายุต้องใช้ชีวิตภายใต้วิถีชีวิตใหม่โดยเฉพาะการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2562 จนถึง พ.ศ. 2566 เป็นเวลา 4 ปีแล้ว ผู้สูงอายุจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยเป็นกลุ่มเสี่ยงสุขภาพไม่แข็งแรง ภาครัฐสังคมชุมชนจะต้องเข้ามาดูแลทั้งเรื่องร่างกาย สภาพจิตใจ รายได้ การใช้ชีวิตและที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย ในเรื่องแนวคิดโครงการระหว่างวัย เพื่อดึงศักยภาพของผู้สูงอายุ ด้วยแนวคิดหลัก 2 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและแนวคิดทุนทางสังคม เป็นการดึงศักยภาพผู้สูงอายุมาถ่ายทอดผ่านภูมิปัญญาเป็นเรื่องที่น่าสนใจ นอกจากนี้การนำกลไกชุมชนรองรับสังคมผู้สูงอายุผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจะเป็นการสร้างคุณภาพชีวิตอีกทางเลือกหนึ่งเช่นกัน เพราะเป็นการนำต้นทุนทางทรัพยากรที่มีอยู่แล้วในชุมชนมาก่อให้เกิดประโยชน์ เช่น กลไกทางศาสนา กลไกด้านสวัสดิการพื้นฐานในชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่จะพัฒนาคนตลอดช่วงวัยของชีวิตเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุไปจากสังคม ดังนั้นการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการกับการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต จะช่วยให้สุขภาพกายแข็งแรงสุขภาพจิตเข้มแข็ง เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมั่นคง

ผู้สูงอายุกับชีวิตวิถีพุทธ

จิรายุ สุวรรณและคณะ ได้วิจัยเรื่องสังคมผู้สูงอายุกับวิถีพุทธ: การเดินทางแห่งปัญญาและความเมตตา ผู้สูงอายุเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคม การจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี ครอบครัวควรหมั่นบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้งด้านปัจจัยเงินทองหรือการพาไปยังสถานที่ต่าง ๆ รวมไปถึงการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา และมีความรู้สึกว่าเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยผู้สูงอายุเองก็ต้องตระหนักในเรื่องของการปรับตัว การใช้จ่าย การรู้เท่าทันสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การที่จะมีความสุขในวัยที่มากขึ้น ผู้สูงอายุต้องทำการศึกษาและเรียนรู้เข้าใจในวิถีพระพุทธศาสนา โดยประยุกต์หลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาและวิถีปฏิบัติธรรมในชีวิต เช่น การไหว้พระสวดมนต์ ทำสมาธิ เป็นอีกวิถีการหนึ่งที่จะทำให้เกิดความสมดุลทั้งสุขภาพกายใจ อารมณ์และสังคม แต่อย่างไรก็ตามในวัยชราที่มีความปรารถนาให้ตนพ้นจากความทุกข์ทั้งร่างกายและจิตใจนั้น ในความเป็นจริงยิ่งอายุมากขึ้น ความทุกข์ต่าง ๆ ก็เพิ่มขึ้นด้วย เพราะความทรุดโทรมของร่างกาย การป่วยกายโดยไม่ป่วยใจย่อมเป็นเป้าหมายในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ดังนั้น ทุกภาคส่วนควรส่งเสริมกิจกรรมหรือการเสริมสร้างโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ชุมชนต้องร่วมกันจัดขึ้น เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมสุขภาพกายและใจของผู้สูงอายุให้มีความสุข (จิรายุ สุวรรณ และคณะ, 2566)

คุณภาพชีวิตที่ดีจึงเป็นเรื่องของการอยู่ดีมีสุขนั่นคือมีร่างกายที่แข็งแรงช่วยเหลือตนเองได้ในระดับหนึ่ง มีจิตใจที่เข้มแข็งยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ตามสภาพที่เป็นจริง จากงานวิจัยเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลผักตบ อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัย พบว่า หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ คือ หลักเบญจศีลเบญจธรรม ไตรสิกขา บุญกิริยาวัตถุ 3 การเจริญวิปัสสนากรรมฐาน (กัมมัฏฐาน) ทำให้ผู้สูงอายุปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมเพื่อทำให้ผู้สูงอายุมีอายุยืน สุขภาพกายสุขภาพจิตดีทำให้ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต (พระวีระพงษ์ วิชชาธโร และคณะ, 2564) สถานการณ์วิกฤตในทางพระพุทธศาสนา เป็นเรื่องราวที่แสดงถึงความวิกฤตในหลายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสมัยพุทธกาล ตามที่ปรากฏ

ในพระสูตรต่าง ๆ โดยเมื่อศึกษาจะทราบถึงประเด็นที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งแนวทางการจัดการที่ควรค่าแบบอย่างในการปฏิบัติตนต่อวิกฤติโควิดได้ แนวคิดหลักปฏิบัติตนในสถานการณ์วิกฤติโควิด คือ หลักคิดที่อยู่ภายใต้สถานการณ์วิกฤติโควิด โดยเน้นในเรื่องดูแลปฏิบัติตนเองเพื่อตอบสนองด้วยตัวบุคคลเองทั้งวุฒิภาวะ การเรียนรู้ การกระทำไปสู่ผลตามแนวคิดของโอริเอมและหลักการปฏิบัติตน คือ พัฒนาตนตามหลักภาวา 4 ในพระพุทธศาสนา และแนวทางการประยุกต์หลักปฏิบัติตนในสถานการณ์วิกฤติโควิดตามแนวพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย การประเมินและตัดสินใจ การนำไปสู่การกระทำและประเมินผล โดยบูรณาการเข้ากับหลักธรรมที่สอดคล้องต่อการพัฒนาตน คือ หลักภาวา 4 ได้แก่ 1) ทางกายภาวา ควรให้ความสำคัญกับกาย โดยอบรมกายให้รู้จักการป้องกันเห็นถึงสิ่งที่ควรทำพื้นฐานที่ร่างกายสัมผัสภายนอกทุกครั้งและป้องกันโดยสวมใส่อุปกรณ์ลดการสัมผัสในการดำเนินชีวิต 2) ทางศีลภาวา ควรพิจารณาความสำคัญด้านพฤติกรรมตามหลักศาสนาเป็นการรักษาไม่ให้เกิดการรับเชื้อโควิด 3) ทางจิตภาวา ควรอบรมจิตรักษาอารมณ์ให้คงที่ไม่วิตกโดยวิธีการ เช่น สวตมมัต เจริญสติ เป็นต้น และ 4) ทางปัญญาภาวา ควรประเมินภาวะวิกฤติที่เผชิญอยู่ รับรู้อย่างเท่าทันและทำความเข้าใจ ด้วยปัญญารับรู้ เข้าใจ ยอมรับความเปลี่ยนแปลง และสามารถปรับตัวได้ด้วยสติปัญญาของตน (พระสันต์ทัศน์ คมกิริยปัญญา (สินสมบัติ), 2566)

การคิดเป็นในระบบแห่งการดำเนินชีวิตเป็นพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) กล่าวว่า เรื่องโยนิโสมนสิการ คือ การคิดเป็นในระบบแห่งชีวิตของเรา เราต้องรู้ว่ามันอยู่ส่วนไหนของชีวิตเรา และมีความสัมพันธ์กับส่วนอื่นในชีวิตเรา การคิดเป็นเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตที่ดำรง ที่ถูกต้องและได้ผล “ชีวิต คือ การเป็นอยู่” “ชีวิต คือ การแก้ปัญหา” ชีวิตเราต้องแก้ปัญหาตลอดเวลา มีเรื่องขึ้นมาที่จะต้องทำ ต้องพูด ต้องคิด เป็นปัญหาที่ต้องแก้ ความหมายของการดำเนินชีวิตนั้นมองได้หลายแง่ ในความหมายอีกอย่างหนึ่ง “ชีวิตของเรา คือ การทำกิจกรรมต่าง ๆ ภาษาทางพระ คือ การทำกรรม ทำอย่างมีเป้าหมาย คือ ทำโดยเจตนาหรือมีเจตจำนง ซึ่งแสดงออก 3 ด้าน ได้แก่ ทางกาย ทางวาจาและทางใจ” (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2550)

ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มหนึ่งที่ใหญ่และช่วยอุปัฏฐากพระพุทธศาสนาโดยการให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวา เป็นหลักในการนำลูกหลานให้สืบทอดและเข้าใจคำสอนทางพระพุทธศาสนา ผู้สูงอายุจึงมีอิทธิพลที่รับคำสอนจากพระสงฆ์แล้วสืบทอดและบอกต่อให้แก่ลูกหลานได้ บทบาทวัดกับผู้สูงอายุจึงมีความเกี่ยวเนื่องกันตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วัดเองก็มีกิจกรรมที่ทำให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมร่วมกันใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และสร้างองค์ความรู้ที่สามารถพัฒนาได้ต่อยอดให้คุณภาพของผู้สูงอายุมีความดีขึ้นตามลำดับไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมตามเทศกาลหรือกิจกรรมที่วัดจัดขึ้น วัดมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพกายและคุณภาพจิตใจของผู้สูงอายุ ให้เห็นคุณค่าในตนเองและให้รู้สภาวะจิตที่เกิดขึ้น ทั้งอารมณ์เป็นการควบคุมด้านสภาวะทั้งร่างกายและจิตใจให้อยู่ในปัจจุบันและสามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุข โดยการสวตมมัต ภาวา ทำสมาธิ มาใช้ทำให้ผู้สูงอายุ ไม่โดดเดี่ยวไม่เหงาและสามารถใช้ชีวิตในปัจจุบันได้อย่างมีความสุข การประยุกต์หลักภาวา 4 ดังนี้ 1) ด้านกายภาวา 2) ด้านศีลภาวา 3) ด้านจิตภาวา 4) ด้านปัญญาภาวา ได้แก่ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตด้วยปัญญา และปัจจัยหลักที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ได้แก่ 1) การออกกำลังกาย 2) อาหาร 3) งดการสูบบุหรี่ 4) หลีกเลี่ยงเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ 5) ลดความตึงเครียด 6) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี 7) การทำกิจกรรมที่ทำทนาย (พระสมุห์สุรินทร์ รัตนโชโต และพระศักดิ์จริณทร์ ฐิตสวโร, 2566)

สรุปได้ว่าการดำเนินชีวิตของผู้สูงวัยหากมีการนำหลักธรรมคำสอนทางศาสนามาบูรณาการ จะสามารถเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีและมีศักยภาพของความเป็นมนุษย์มากขึ้น เช่น การนำสติและปัญญามาวิเคราะห์แก้ไขปัญหานั้นในปัจจุบันผู้สูงอายุมักจะตกเป็นเหยื่อของอาชญากร กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทางศาสนาจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะส่งผลดีต่อร่างกายและจิตใจ การให้ทาน รักษาศีลและเจริญภาวา การไม่ยึดมั่นถือมั่นล้วนแต่เป็นวิถีของการเป็นชาวพุทธที่ดี ดังนั้น การดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องด้วยการนำหลักพุทธธรรมมาเสริมความสมบูรณ์ของชีวิต เป็นการดำรงอยู่เมื่อเกิดปัญหาจะเข้าใจยอมรับและแก้ปัญหาเหล่านั้นได้

ผู้สูงอายุกับแนวคิดธนาคารเวลา (Time Bank)

เป็นแนวคิดที่มีหลายประเทศนำมาใช้รวมทั้งประเทศไทย ตัวอย่างเช่น ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ได้ออกกฎหมายเป็นนโยบาย และพลเมืองชาวสวิสเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการนี้ กระทรวงสาธารณสุขสวิสได้สร้างแนวคิดให้เป็นโครงการช่วยเหลือผู้สูงอายุภายใต้อุดมการณ์เห็นใจผู้อื่น โดยประชาชนสามารถ อาสาดูแลผู้สูงอายุที่ต้องการความช่วยเหลือ จากนั้นจำนวนชั่วโมงที่พวกเขาใช้หรือดูแลผู้สูงอายุจะถูกฝากไว้ ในบัญชีประกันสังคมส่วนบุคคล เมื่ออาสาสมัครเหล่านั้นเข้าสู่วัยชราและต้องการความช่วยเหลือ พวกเขาสามารถใช้ประโยชน์จากธนาคารเวลาที่พวกเขาเคยฝากเวลาไว้นี้แหละ ด้วยการได้รับการดูแลจากอาสาสมัครเช่นเดียวกัน เป็นนโยบายที่ช่วยลดต้นทุนการประกันภัยแห่งชาติ (National Insurance) และยังช่วยแก้ปัญหาสังคมได้ แนวคิดของธนาคารเวลานั้นก็ตรงไปตรงมา คือ บริการตามกรอบเวลา (A time - based service) โดยบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นบริการอะไรก็ได้ที่ต้องใช้เวลา ได้แก่ บริการด้านไอที การให้คำปรึกษา พี่เลี้ยงเด็ก ทำผม ทำสวน ก่อสร้าง สอนพิเศษ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องใช้เวลานาน ธนาคารจะติดตามระยะเวลาที่ใช้ในการให้บริการ ซึ่งจะถูกบันทึกไว้ในบัญชีเวลา และจะสะสมอยู่ในธนาคารเวลา โดยพลเมืองสามารถใช้มันเพื่อซื้อบริการเวลาจากบุคคลอื่นเมื่อจำเป็น หรือยามที่พวกเขาต้องการความช่วยเหลือ นอกจากสวิตเซอร์แลนด์แล้วก็พบว่า ประมาณ 34 ประเทศ เช่น นิวซีแลนด์ สเปน กรีซ อินเดีย ฯลฯ ด้วยเช่นกัน ขณะที่สังคมโปร่งกำลังอยู่ในกระบวนการพิจารณาว่าจะทำตามแนวคิดนี้เช่นเดียวกัน ดังที่ อีโอเฟรตัส (Theophrastus) นักปรัชญาชาวกรีกได้กล่าวไว้ว่า “เวลาเป็นสิ่งที่มีความมากที่สุดที่มนุษย์สามารถใช้ได้” (Caregiver, 2567)

ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุเมื่อ พ.ศ. 2548 โดยมีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด และในปีพ.ศ. 2564 จะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ซึ่งจะมีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด จากสถานการณ์เพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ ย่อมหมายถึง การเพิ่มขึ้นของภาระของรัฐ สังคม ชุมชนและครอบครัว ในการดูแลสุขภาพ สภาพ ค่าใช้จ่ายในการยังชีพและดูแลทั้งในด้านสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ระดับจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงฐานของประชากรดังกล่าว ส่งผลให้หลาย ๆ ประเทศรวมทั้งประเทศไทยเตรียมการเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ โดยมีการเตรียมความพร้อมของหน่วยงาน บุคลากรและ มีนโยบายในการส่งเสริมด้านต่าง ๆ เช่น การทำงานอย่างต่อเนื่อง การหารายได้เพิ่ม การออม การพัฒนาระบบบำนาญของรัฐ การมีสวัสดิการผู้สูงอายุ เป็นต้น อย่างไรก็ตามการดำเนินงานดังกล่าว มุ่งเป้าไปสู่การดูแลกลุ่มผู้สูงอายุเป็นเป้าหมายสำคัญ ในขณะที่หลายประเทศมีความพยายามพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมของทุกกลุ่มวัย เพื่อเตรียมการรองรับเมื่อต้องเผชิญกับภาวะสังคมสูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทย ซึ่งมีสัดส่วนของผู้สูงอายุมากที่สุดในโลก จึงนับเป็นประเทศแรก ๆ ที่มีการตื่นตัว และนำรูปแบบแนวคิดของ “ธนาคารเวลา” มาปรับใช้ หลังจากนั้นได้มีการแพร่ขยายไปสู่สหราชอาณาจักร (United Kingdom, UK) ปัจจุบันมีหน่วยธนาคารเวลากว่าหนึ่งร้อยแห่งในประเทศอังกฤษ สกอตแลนด์สวิตเซอร์แลนด์และอีกกว่า 40 ประเทศทั่วโลก ที่นำรูปแบบการดำเนินงานของธนาคารเวลามาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาการเข้าถึงบริการ การจัดกระบวนการยุติธรรมในกลุ่มเด็กและเยาวชน การบำบัดกลุ่มยาเสพติด การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายและประเด็นเกี่ยวกับสิทธิสตรี

จากแนวคิดและรูปแบบการดำเนินงานดังกล่าวรัฐบาลไทยเล็งเห็นความสำคัญของแนวคิดธนาคารเวลาที่จะสามารถนำมาปรับใช้กับบริบทและวัฒนธรรมสังคมไทยได้ ด้วยประเทศไทยมีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่เข้มแข็งในเรื่องของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่การดูแลซึ่งกันและกัน และมีจิตอาสาที่เข้ามาเป็นอาสาสมัครอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดธนาคารเวลา ดังนั้น รัฐบาลจึงได้มอบหมายให้กรมกิจการผู้สูงอายุนำแนวคิดธนาคารเวลามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของประเทศไทย ซึ่งมติที่ประชุมคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2561 กำหนดให้ธนาคารเวลาเป็น 1 ใน 10 ประเด็นเร่งด่วน ด้านผู้สูงอายุเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับสังคมผู้สูงอายุที่มีเป้าหมายหลักคือ ผู้สูงอายุไทยเป็น Active Ageing: Healthy, Security and

Participation กรมกิจการผู้สูงอายุจึงได้ระดมความคิดเห็นของภาคีเครือข่าย ทั้งจากพื้นที่ที่มีการดำเนินงาน ธนาคารความดีและจิตอาสา รวมถึงคณาจารย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยสยาม มหาวิทยาลัยนเรศวร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) สำนักงานประสานการสนับสนุนการพัฒนา นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาวะรองรับสังคมสูงวัย (สป.สว.) และ คณะกรรมการธนาคารเวลาของประเทศไทย ร่วมกันพัฒนาคู่มือแนวทางการดำเนินงานธนาคารเวลาของประเทศไทยขึ้น โดยมุ่งหวังให้เป็นแนวทางสำหรับบุคคล หน่วยงาน องค์กรที่สนใจจัดตั้งดำเนินงานธนาคารเวลาได้รับรู้และ เข้าใจคำว่าธนาคารเวลามากขึ้น ทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติเป็นแนวทางในการจัดตั้งและดำเนินงานธนาคาร เวลาในประเทศไทย และเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานธนาคารเวลาในพื้นที่ต่อไป (กองส่งเสริม สวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ, 2562)

สรุปได้ว่าแนวคิดธนาคารเวลาเป็นแนวคิดที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสังคมไทย เพราะคนไทย ปกติแล้วจะมีนิสัยที่เอื้ออาทรต่อกันเป็นนิสัย การมีจิตอาสาและมีผลตอบแทนเป็นคะแนนสะสมเพื่อใช้ในอนาคต ถือเป็นการเพิ่มกำลังใจในการสร้างความดีในสังคม การขยายอาสาสมัครให้ครอบคลุมพื้นที่ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ถือเป็นเรื่องดี มีความสอดคล้องกับคำสอนในพระพุทธศาสนา เป็นการทำความดีด้วยหัวใจที่ยิ่งใหญ่ “ยิ่งให้ ยิ่งได้” การบูรณาการร่วมกันในหลายภาคส่วนเพื่อขับเคลื่อนการทำงานให้ครอบคลุม ทำให้ผู้สูงวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดี ตามแบบวิถีพุทธ

สรุป

การศึกษาคุณภาพชีวิตวิถีพุทธเพื่อรองรับสังคมผู้สูงวัย ในภาพรวม พบว่า ด้านร่างกาย ผู้สูงอายุปัจจุบัน สามารถปรับตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้เป็นอย่างดี มีการศึกษาข้อมูลด้านสุขภาพเพื่อมีชีวิตที่มีความสุข ปัจจุบันที่ส่งเสริมด้านสุขภาพภายในการช่วยเหลือตนเองและพึ่งพาตนเองได้ คือ เรื่องของเทคโนโลยีที่ก้าวไกล ในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและการแพทย์ที่ทันสมัยทำให้เป็นผู้สูงวัยที่มีสุขภาพดีมีอายุยืนยาว จากอดีตมาก จากประสบการณ์การเกิดวิกฤตการณ์การระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ทำให้เกิดความตระหนักในการรับมือ เพื่อการดำเนินชีวิตที่ปลอดภัย การเตรียมความพร้อมในเรื่องการออมและการนำคำสอนทางพระพุทธศาสนา มาบูรณาการ จะช่วยเพิ่มศักยภาพในเรื่องการยอมรับความจริงของชีวิต โดยเฉพาะสมรรถภาพ ทางร่างกาย อาทิ การเคลื่อนไหวการทำงานลดลง มีโรคภัยไข้เจ็บมารุมเร้า เป็นต้น ครอบครัวจะมีบทบาทสำคัญ ในการส่งเสริม คุณภาพชีวิตของผู้สูงวัย การทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้สมองได้ขับเคลื่อนทางความคิดและร่างกายได้เคลื่อนไหว เช่น ปลูกผักสวนครัว การท่องเที่ยวรวมถึงกิจกรรมที่ช่วยเหลือสังคม เพื่อให้ผู้สูงวัยได้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ว่ายังมีประโยชน์ต่อสังคม ในด้านจิตใจ ผู้สูงวัยจะมีความเปราะบางทางด้านจิตใจ ดังนั้น จะต้องปรับเปลี่ยนความคิด และทัศนคติในการที่จะก้าวเป็นผู้สูงวัยตั้งแต่นั้น ๆ ต้องมีการเตรียมตัวเรียนรู้ ที่จะใช้ชีวิตอยู่อย่างมีความสุข การปล่อยวางของผู้สูงวัยตามคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นเรื่องสำคัญ เป็นคนพุทธต้องนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ กับชีวิตตนเองทุกช่วงวัยให้ได้ เมื่อนำศีล 5 มาประกอบการดำเนินชีวิตความผิดพลาดจะน้อยลง สถานการณ์โรค โควิด-19 ที่เกิดขึ้นและดำเนินอยู่ในปัจจุบันทำให้ประสบการณ์ที่ดี ทั้งการเรียนรู้และการปรับตัว การใช้สติและ ปัญญาในการแก้ไขปัญหา ศึกษาหลักธรรมในส่วนที่เป็นความจริงของชีวิต ยอมรับและเข้าใจทั้งเรื่องดีและเรื่องร้าย หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาบูรณาการกับการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต หลักกาวนา 4 เป็นหลักในการพัฒนา ทางกายให้รู้และเข้าใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข การนำหลักสติและปัญญามาบริหารจัดการชีวิตจะช่วยให้ สุขภาพกายแข็งแรงสุขภาพจิตเข้มแข็ง ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ผู้สูงวัยเป็นผู้ที่อยู่ในวัยพึ่งพิงต้องได้รับการดูแล จากคนอื่น โรงเรียนผู้สูงอายุจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะนำมาพัฒนา ในส่วนของความสัมพันธ์ทางสังคมผู้สูงวัยทุกคน จะต้องรู้จักตนเองในการมีกิจกรรมร่วมกันและต้องมีความเหมาะสมกับตนเองด้วย เช่น การร่วมโครงการโรงเรียน

ผู้สูงอายุ การรำไทเก็ก ชมรมผู้สูงอายุ การเรียนรู้กลุ่มอาชีพที่สนใจและสามารถเพิ่มรายได้โดยมีการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาผู้สูงอายุ การไปศึกษาดูงานที่กลุ่มอื่นจัดขึ้น กิจกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นการพัฒนาชีวิตผู้สูงอายุทั้งสิ้น แต่ภาครัฐต้องมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ผู้สูงอายุได้ทราบถึงสิทธิอันพึงมีพึงได้อย่างทั่วถึง ในเรื่องการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุ ทั้งนี้ เป็นการลดช่องว่างและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม หลังการเกิดวิกฤตการณ์การระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด-19) จนถึงปัจจุบันนี้ผู้สูงอายุจะวิถีชีวิตและพฤติกรรมการใช้ชีวิตเปลี่ยนแปลงไป มีการใช้เทคโนโลยีมากขึ้นโดยเฉพาะด้านการเงิน การรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกันจะต้องอยู่ในสถานที่ที่มีการถ่ายเทอากาศที่ดี ในด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดีของผู้สูงอายุ เช่น ที่พักอาศัยปราศจากมลพิษอากาศถ่ายเทสะดวก มีสถานบริการทางสุขภาพใกล้บ้าน มีการจัดกิจกรรมสันทนาการและมีการฝึกฝนอาชีพที่น่าสนใจและสร้างรายได้ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นหน้าที่ของภาครัฐในการจัดสรร ซึ่งจะสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีความสุขกับลูกหลาน ใช้ชีวิตอย่างอิสระ มักรวมกลุ่มกันไปปฏิบัติธรรม ชักชวนทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การร่วมกันในงานบุญทอดกฐิน ทอดผ้าป่า การท่องเที่ยวในสถานที่ที่น่าสนใจและมีความปลอดภัย จึงสอดคล้องกับกรอบการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ในการพลิกโฉมประเทศสู่การเป็นเศรษฐกิจสร้างคุณค่า สภาพแวดล้อมในการอยู่อาศัยถือเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อสวัสดิภาพของผู้สูงอายุ เนื่องจากความไม่พร้อม ในสถานที่อาจก่อให้เกิดอันตรายจนนำไปสู่ภาวะพึ่งพิงได้ แต่ในประเด็นการทำงานด้านการสำรวจ/การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ (อสม.) ยังไม่ทั่วถึง เช่น ในกรณีบ้านที่มีรั้วรอบขอบชิดหรือบ้านที่มีลักษณะ ของผู้มีอันจะกินมักถูกละเลยในการสำรวจข้อมูลสมาชิกภายในบ้าน เป็นต้น ส่วนด้านหลักพุทธธรรมกับการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต พบว่าการนำหลักพุทธธรรมมาเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จะมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อนำหลักไตรลักษณ์ หลักอริยสัจ 4 และหลักมรรค 8 มาบูรณาการจะได้ความเชื่อมโยงที่เป็นเหตุเป็นผล ดังนี้ 1) ผู้สูงอายุจะมีร่างกายที่ถดถอยลงต้องพึ่งยา พึ่งหมอจึงรู้สึกถึงความเครียดและเกิดภาวะโรคซึมเศร้าได้ง่าย การศึกษาและเข้าใจหลักไตรลักษณ์จะทำให้เข้าใจสัจธรรมของชีวิต ยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งในเรื่องของสังขารที่ต้องมีความเสื่อม รุ้วิธีจัดการกับชีวิตผ่อนคลายความยึดมั่นถือมั่นทำให้ยิ้มได้และทุกข์น้อยลง 2) ผู้สูงอายุต้องพัฒนาตนเองให้ครบทั้ง 4 ด้านด้วยหลักอริยสัจ 4 คือ กาย ศีล จิตและปัญญา โดยการพัฒนากายไม่ดำเนินชีวิตในทางที่เสื่อมไม่ประมาทพัฒนาศีล อาทิ ศีล 5 มาพัฒนาตนเองและสังคม ไม่เบียดเบียนตนเองและเบียดเบียนผู้อื่น พัฒนาจิตด้วยการมองโลกในด้านบวก จิตใจไม่ขุ่นมัวง่ายรวมทั้งมีเมตตากรุณาต่อผู้อื่นเป็นที่ตั้ง ส่วนการพัฒนาปัญญาจะสรุปลงที่เมื่อคิดดี พูดดี ทำดี จะส่งผลให้เกิดปัญญาดีนำมาแก้ไขปัญหาก็ได้ ชีวิตมีอิสระทั้งกายและใจ เป็นการสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคม ในหลักธรรมมรรคมีองค์ 8 นั้นจะเป็นกำลังสนับสนุนในการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ เพราะเป็นหลักธรรมที่รวบยอดให้กาย วาจาและจิตใจให้เดินสู่สายกลาง เมื่อดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้องผู้สูงอายุจะก้าวเดินไปข้างหน้าด้วยความสงบสุขไม่ทุกข์ร้อน ไม่เป็นภาระให้กับทั้งตนเอง ลูกหลานและสังคม เพราะตั้งมั่นในศีลมีสติสัมปชัญญะตลอดถึงมีความคิดที่แจ่มใสใช้ปัญญาแก้ปัญหาได้นั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2563). คู่มือแนวทางการส่งเสริมสุขภาพดี ชะลอชรา ชีววัยยืนยาว. กรุงเทพมหานคร: สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ. (2562). กรมกิจการผู้สูงอายุแนวทางการดำเนินงานธนาคารเวลาของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

- จิรายุ สุวรรณะ และคณะ. (2566). สังคมสูงวัยกับวิถีพุทธ: การเดินทางแห่งปัญญาและความเมตตา. วารสารการพัฒนาเชิงพื้นที่และนโยบาย, 1(3), 67-76.
- ชมพูนุท พรหมภักดี. (2556). การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย. วารสารวิชาการ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 3(16), 1-19.
- ปณณธร เขียวชัยพลกษ และคณะ. (2566). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจังหวัดราชบุรี. วารสารมจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 8(4), 264-274.
- พระธรรมปิฎก (ปอ.ปยุตโต). (2550). รุ่งอรุณการศึกษาเบิกฟ้าแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์สวย จำกัด.
- พระวิมาน คมภีรปญโญ และภานุวัฒน์ สิงห์คำป้อม. (2567). พัฒนาระบบการจัดการสังคมผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วมของชุมชนฐานรากในอำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม. วารสารเสถียรวิทย์ปริทัศน์, 4(1), 82-97.
- พระวีระพงษ์ วิชาชาโร และคณะ. (2564). การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลผักตบอำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี. วารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม, 8(1), 63-73.
- พระสมุห์สุรินทร์ รัตนโชโต และพระศักดิ์จรินทร์ ฐิตสวโร. (2566). บทบาทของวัดและการพัฒนาวัดคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในสังคมไทยตามหลักพระพุทธศาสนา. วารสารของนวัตกรรมการจัดการเชิงพุทธ, 6(5), 171-184.
- พระสันต์ทัศน์ คมภีรปญโญ (สินสมบัติ). (2566). แนวทางประยุกต์การปฏิบัติตนในสถานการณ์วิกฤตโควิดตามแนวพระพุทธศาสนา. วารสารวิจัยวิชาการ, 6(2), 29-40.
- ยากร หวังมหาพร. (2567). โครงการระหว่างวัยด้านการศึกษาเพื่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุไทย. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 4(1), 1-12.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัท นานมีบุ๊คส์ พลัสลิเคชั่นส์ จำกัด.
- สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข. (2558). คู่มือความสุข 5 มิติสำหรับผู้สูงอายุ (ฉบับปรับปรุง). (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อมรารวรรณ ทิวงนอม. (2557). ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย. วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 51(2), 6-16.
- Caregiver. (2567). ธนาคารเวลาแห่งสวิตเซอร์แลนด์. เรียกใช้เมื่อ 20 มีนาคม 2567 จาก <https://shorturl.asia/gucf4>

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติในตำบลช่องแคบ
อำเภอพบพระ จังหวัดตาก: สถานการณ์ ปัญหา และแนวทางแก้ไข*

THE EDUCATIONAL INEQUALITY OF STATELESS STUDENTS IN
CHONG KHAEP SUBDISTRICT, PHOP PHRA DISTRICT,
TAK PROVINCE: SITUATIONS, OBSTACLES AND SOLUTIONS

สุมาเรีรักษ์ แกล้วกล้า^{1*} และ สุภาศพรณ ตั้งตรงไพโรจน์²

Sumareerak Klaewkla^{1*} and Supaphan Tangtrongpairoj²

¹บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

¹Graduate School, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand

²สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

²Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: sumareerak.k@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการส่งเสริม การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติในพื้นที่ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก หลังจบการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารและครู นักเรียนไร้สัญชาติและผู้ปกครองของเด็ก นักเรียนไร้สัญชาติในโรงเรียน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านขุนห้วยช่องแคบ โรงเรียนบ้านทีกะเปือ และโรงเรียน เซนต์ปอลคอนแวนต์พบพระ ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 30 คน โดยวิธีการเลือก กลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงและใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ด้วยแบบสัมภาษณ์ (Interview Form) และนำผลมาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของ เด็กนักเรียนไร้สัญชาติในพื้นที่ดังกล่าวยังมีอุปสรรคเกิดขึ้นอยู่เป็นจำนวนมากโดยอุปสรรคดังกล่าวเกิดขึ้นจาก ปัจจัยทางด้านปัจเจกบุคคล อาทิ อุปสรรคทางด้านเศรษฐกิจและสังคม อุปสรรคทางด้านทัศนคติของเด็กนักเรียน ไร้สัญชาติ ครอบครัวของเด็กนักเรียนรวมถึงบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา โดยมีการเลือกปฏิบัติ เกิดขึ้นจนนำไปสู่การกีดกันในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติ ตลอดจนอุปสรรคอันเกิด จากความไม่รู้สิทธิและข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาซึ่งเป็นปัญหาในทางปฏิบัติมากกว่าในทางนโยบาย 2) ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นส่งผลต่อการตัดสินใจในการศึกษาต่อหลังจากจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของเด็กไร้สัญชาติ โดยเฉพาะปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมซึ่งส่งผลให้เด็กนักเรียนไร้สัญชาติบางคนเลือก ที่จะเข้าสู่ระบบแรงงานและยุติการศึกษาหลังจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำสำคัญ: เด็กไร้สัญชาติ, โอกาสทางการศึกษา, สิทธิทางการศึกษา, การศึกษาภาคบังคับ, ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

Abstract

The purpose of this qualitative study is to examine the issues, roadblocks, and recommendations for facilitating stateless children's access to educational opportunities. Following graduation from

* Received June 26, 2024; Revised July 11, 2024; Accepted July 19, 2024

Grade 6, in the vicinity of Chong Kheap Subdistrict, Phop Phra District, Tak Province. The majority of informant groups consist of educators and administrators. Students without citizenship and their parents at three schools: St. Paul Convent Phop Phra School, Ban Tee Kapo School, and Ban Khun Huai Chaeng Chaeng School. A total of thirty persons worked on the study's organization, which included choosing a particular sample, conducting in-depth interviews utilizing interview forms, and employing analytical data to assess the findings material. The results of the research found that 1) Access to educational opportunities for stateless students in these areas still has many obstacles. Such obstacles arise from individual factors such as economic and social obstacles. Attitudinal barriers for stateless students Families of students including personnel involved in education Discrimination has occurred leading to deprivation of access to educational opportunities for stateless students. as well as obstacles arising from ignorance of rights and information related to education, which are more of a problem in practice than in policy. 2) Issues and barriers that influence stateless children's choice to pursue higher education beyond Grade 6. Specifically, social and economic issues have led to some stateless pupils opting to leave school after finishing Grade 6 and join the workforce.

Keywords: Stateless Children, Opportunity of Education, Educational Rights, Compulsory Education, Equitable Education

บทนำ

ประเทศไทยถือเป็นหนึ่งในประเทศที่มีกลุ่มคนไร้สัญชาติมากที่สุดแห่งหนึ่งสำหรับ “คนไร้สัญชาติ” (State Less) หมายถึง คนซึ่งไม่มีสัญชาติของรัฐใดเลยโดยสาเหตุของความไร้สัญชาติของบุคคลอาจเกิดจาก 1) การไม่ได้รับการบันทึกการเกิดในทะเบียนบุคคลของรัฐใดเลยในโลก 2) การถูกถอนสัญชาติโดยรัฐที่มีจุดเกาะเกี่ยวอย่างแท้จริงกับตน และ 3) ความไม่รู้จักกรากเหง้าของตนเอง (UNHCR, 2563) สำหรับสภาพความไร้สัญชาติในประเทศไทยนั้น นับเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนานนับตั้งแต่ในอดีตและดำเนินต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยจากการรายงานขององค์การยูนิเซฟประเทศไทย (UNICEF Thailand) พบว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีคนไร้สัญชาติกว่า 5 แสนคน เป็นเด็กและเด็กนักเรียนในสถานศึกษา จำนวนกว่า 8 หมื่นคน ตลอดจนเด็กที่เกิดใหม่และได้รับการจดทะเบียนแต่ยังไม่ได้รับสัญชาติอีกกว่า 9 หมื่นคน (UNICEF Thailand, 2564) ทั้งนี้ กลุ่มบุคคลไร้สัญชาตินั้นยังรวมไปถึงบุคคลที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีภาวะไร้สัญชาติมาจากรุ่นสู่รุ่น กล่าวคือ เป็นบุตรหลานของผู้ไร้สัญชาติซึ่งจะสืบต่อเนื่องสถานะไร้สัญชาติตั้งแต่เกิดและสถานะนี้ก็ยังสืบต่อไปเรื่อย ๆ จนกว่ากระบวนการพัฒนาสถานะจะแล้วเสร็จและมักกินเวลานานหลายปีเป็นผลให้วงจรปัญหาดังกล่าวดำรงต่อเนื่องส่งผลทำให้มีเด็กเกิดใหม่ที่ต้องตกอยู่ในภาวะไร้สัญชาติ (UNICEF Thailand, 2563)

สถานะไร้สัญชาติของบุคคลถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้บุคคลไร้สัญชาติเข้าไม่ถึงสิทธิขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การขาดโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมต่าง ๆ ตลอดจนนำไปสู่การกีดกันและการเลือกปฏิบัติออกจากสังคมส่วนใหญ่ แน่แน่นอนว่าสำหรับเด็กไร้สัญชาติแล้วนั้นสิทธิที่สำคัญเป็นลำดับต้น ๆ คือ สิทธิในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและนำมาซึ่งสิทธิต่าง ๆ ที่พวกเขาควรจะได้รับ อย่างไรก็ตามแม้ว่าประเทศไทยจะมีการส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย จะเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาและมีการให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการกีดกัน เชื้อชาติ ศาสนาหรือแม้แต่เด็กที่ไม่มีสัญชาติแต่เด็กไร้สัญชาติเหล่านี้ก็ยังคงเผชิญ

กับปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น ปัญหาเกี่ยวกับนโยบายและกฎหมายที่ใช้ในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น

สำหรับเด็กนักเรียนในพื้นที่ตำบลช่องแคบ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ซึ่งบางโรงเรียนเปิดสอนถึงเพียงแค่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น โดยจากรายงานข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน พบว่า แต่ละโรงเรียนในพื้นที่ดังกล่าวจะมีเด็กนักเรียนไร้สัญชาติรวมอยู่ด้วยมากน้อยต่างกันไปในแต่ละแห่ง ทั้งนี้ โรงเรียนบางแห่งก็มีนักเรียนซึ่งเป็นนักเรียนไร้รัฐไร้สัญชาติมากกว่านักเรียนไทย โดยหากพวกเขาไม่ได้รับสิทธิในการยืนยันตัวตนหรือไม่มีหลักฐานยืนยันตัวตนก็อาจต้องเผชิญกับข้อจำกัดและความท้าทายบางประการที่ส่งผลกระทบต่อโอกาสทางการศึกษา ทั้งนี้ จากข้อมูลเพิ่มเติม พบว่า เด็กนักเรียนของโรงเรียนในพื้นที่ตำบลช่องแคบกว่าร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมดเป็นนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อาทิ ชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชาติพันธุ์พม่า ชาติพันธุ์ม้ง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2, 2566) ซึ่งเด็กเหล่านี้มีทั้งที่ได้รับการขึ้นทะเบียน มีหลักฐานในการยืนยันตัวตนรวมถึงได้รับสัญชาติไทยแล้ว ตลอดจนเด็กที่ไม่มีเอกสารยืนยันใด ๆ เลยนำมาซึ่งความหลากหลายทางชาติพันธุ์และยังนำไปสู่ความน่าสนใจในพื้นที่ที่จะศึกษา ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าเด็กไร้สัญชาตินั้นไม่ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานหลายอย่างเท่าที่ควรหรือการได้รับสิทธิบางประการก็มาพร้อมกับข้อจำกัดที่พวกเขาพึงต้องปฏิบัติตาม โดยเฉพาะในกรณีของการเข้าถึงโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นที่มาพร้อมกับความท้าทายไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของภาระค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น ความท้าทายในประเด็นของกฎหมายและประเด็นปัญหาในการเลือกปฏิบัติซึ่งเป็นการกีดกันการเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาความรู้และศักยภาพของเด็กไร้สัญชาติเหล่านี้

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้ศึกษาได้เล็งเห็นถึงความท้าทายอันเกิดจากสถานะไร้สัญชาติดังกล่าวของเด็กไร้สัญชาติที่ส่งผลกระทบต่อโอกาสทางการศึกษารวมถึงการเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ โดยผู้ศึกษามีความเห็นว่าการศึกษาถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนพึงได้รับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กซึ่งอยู่ในช่วงวัยของการพัฒนาทั้งด้านความรู้ การตัดสินใจ ด้านจิตใจ การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัวและการมีศักยภาพในการดำเนินชีวิตอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกับบุคคลอื่นในสังคม โดยผู้ศึกษาได้สร้างกรอบแนวคิดการวิจัยโดยใช้แนวคิดความเหลื่อมล้ำของ อมาตยา เชน เข้ามาเป็นแนวคิดตั้งต้นในการดำเนินการวิจัยโดย อมาตยา เชน มีความเห็นว่า มนุษย์ทุกคนนั้นมีสิ่งที่เรียกว่า เสรีภาพ ซึ่งหนึ่งในเสรีภาพที่ เชน กล่าวถึง คือ เสรีภาพและโอกาสทางสังคมโดยสิทธิทางการศึกษานั้นถือเป็นหนึ่งในประเด็นของเสรีภาพและโอกาสทางสังคม โดยเขามีแนวคิดว่ารัฐควรสนับสนุนเสรีภาพในด้านต่าง ๆ อาทิ ให้แก่ประชาชน เพราะการเข้าถึงความเป็นธรรมทางสังคมจะไม่นำไปสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำขึ้น โดยประเทศไทยได้มีการดำเนินการในประเด็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่เด็กกลุ่มดังกล่าวทว่าในทางปฏิบัตินั้นข้อกฎหมายและนโยบายเหล่านี้อาจไม่ได้ถูกนำไปปฏิบัติเพื่อส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันกับเด็กนักเรียนคนอื่น ๆ ทั้งนี้ ความเป็นทุนนิยมคือ การที่ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในเรื่องของเศรษฐกิจเป็นอย่างมากโดยไม่ได้เห็นถึงประเด็นของสำคัญในเรื่องการศึกษาของเด็กนักเรียนที่ส่งผลให้เด็กตัดสินใจไม่ศึกษาต่อเนื่องจากได้รับทัศนคติที่เห็นถึงความสำคัญในเรื่องเศรษฐกิจ เช่นเดียวกับผู้ปกครองของตนนำไปสู่ “ความเหลื่อมล้ำ” ทางการศึกษาและความเหลื่อมล้ำทางด้านโอกาสในการดำเนินชีวิตในที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติ ในพื้นที่ตำบลช่องแคบ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก หลังจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary research) ซึ่งมาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ อาทิ เอกสารทางวิชาการ หนังสือ งานวิจัย บทความวิชาการ วิทยานิพนธ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนการศึกษาวิจัยภาคสนาม (Field Study Research) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมเอกสารที่มีความเกี่ยวข้องกับการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติ อาทิ เอกสารทางวิชาการ หนังสือ งานวิจัย บทความวิชาการ วิทยานิพนธ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ขั้นตอนที่ 2 คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีความเกี่ยวข้องกับการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติโดยมีปัจจัยคัดเข้า อาทิ นักเรียนไร้สัญชาติที่กำลังจะจบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้อง ตลอดจนปัจจัยคัดออก อาทิ เด็กนักเรียนไร้สัญชาติที่ศึกษาต่อและผู้ปกครองของเด็กนักเรียนทั้งหมด 3 โรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 4 กลุ่มหลัก ๆ ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาของแต่ละสถานศึกษา 2) นักเรียนไร้สัญชาติ 3) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กไร้สัญชาติในพื้นที่ และ 4) ผู้ปกครองของนักเรียนไร้สัญชาติกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้ศึกษาได้จัดทำแบบสัมภาษณ์ (Interview Form) สำหรับใช้บันทึกข้อมูลจากการเก็บข้อมูล ทั้งนี้ ในการดำเนินการดังกล่าว มีผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งสิ้น 30 คนเพื่อให้ได้มา ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโอกาสในการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติในตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก โดยใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 30 วัน ในการเก็บข้อมูลในภาคสนาม

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยการตรวจสอบสามเส้า (Data Triangulation) ว่าข้อมูลที่พบมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดและมีการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์และการลงพื้นที่ เพื่อเก็บข้อมูลโดยจะนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาเชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อตอบคำถามการวิจัยและนำไปสร้างเป็นข้อสรุปทางการวิจัยที่สมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. สถานการณ์การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติหลังจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก จากการศึกษา พบว่า จังหวัดตากถือเป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีความหลากหลายของกลุ่มประชากรเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มแรงงานข้ามชาติ กลุ่มผู้หนีภัยจากสงครามที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยอย่างถูกต้องตามกฎหมายและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย รวมไปถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อาทิ ชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชาติพันธุ์ไทใหญ่ ชาติพันธุ์ม้ง เป็นต้น สำหรับสถานการณ์การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติในพื้นที่ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก จากการศึกษา พบว่า ในพื้นที่ดังกล่าวมีการรับเอากฎหมาย นโยบายและข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการมาปฏิบัติ เช่น ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการส่งเด็กเข้าเรียนในสถานศึกษา พ.ศ. 2546 สำหรับเด็กที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนหรือไม่มีสัญชาติไทยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยหลักฐานในการรับนักเรียน นักศึกษาเข้าเรียนในสถานศึกษา พ.ศ. 2548 ฯลฯ ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนนั้นจะเป็นโรงเรียนของรัฐหรือโรงเรียนของเอกชนเพื่อเป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้เด็กนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้จากการศึกษายัง พบว่า ในพื้นที่ดังกล่าวมีจำนวนของเด็กไร้สัญชาติเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีสาเหตุมาจากการอพยพย้ายถิ่นของประชากรบริเวณชายขอบผ่านช่องทางธรรมชาติอย่างไม่ถูกต้องตามกฎหมายเนื่องจากประชากรไร้สัญชาติบางส่วนเห็นถึงคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตลอดจนทราบถึงสิทธิที่พวกเขาจะได้รับเมื่อพวกเขาอพยพย้ายถิ่นเข้าสู่ประเทศไทยและส่งผลกระทบต่อเนื่องทำให้จำนวนเด็กนักเรียนที่มีความต้องการในการเข้ารับ

การศึกษาเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามแม้ว่าโรงเรียนจะปฏิบัติตามกฎหมายและดำเนินการต่าง ๆ ตามนโยบายของภาครัฐและกระทรวงศึกษาธิการกำหนด แต่ก็ยังมีนักเรียนบางคนที่ถูกจำกัดการเข้าถึงสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอันเนื่องมาจากเหตุผลบางประการ อาทิ เด็กไม่มีหลักฐานหรือเอกสารใด ๆ ในการยืนยันตัวตน ซึ่งโรงเรียนจะต้องดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ ให้แก่เด็กนักเรียนหรือการที่เด็กนักเรียนไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้นอกจากนี้บริบทของพื้นที่ชุมชนและคนในชุมชนก็เป็นส่วนประกอบที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของเด็กนักเรียน ไร้สัญชาติและผู้ปกครองของเด็กซึ่งส่งผลต่อการเข้าถึงโอกาสในการศึกษาต่อของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติหลังจากจบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นต้น

2. ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติหลังจากจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ผู้ศึกษาได้สรุปและแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านปัจเจกบุคคล เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากตัวบุคคลเอง ไม่ว่าจะเป็นเด็กนักเรียนไร้สัญชาติ ผู้ปกครองของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติ ตลอดจนบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ อาจเกิดขึ้นมาจากสภาวะไร้สัญชาติของบุคคลเหล่านั้นได้เช่นกัน โดยจากการศึกษา พบว่า ปัจจัยทางด้านทัศนคติและปัจจัยทางด้านทุนทางเศรษฐกิจของครอบครัวถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติและมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจศึกษาหรือไม่ศึกษาต่อของเด็กนักเรียน ตลอดจนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาต่อของเด็กนักเรียนในพื้นที่ดังกล่าว เนื่องจากประชากรไร้สัญชาติในพื้นที่ดังกล่าวมีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่ยากจน อีกทั้งไม่มีข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา หากคนใกล้ชิดหรือคนในครอบครัวมีทัศนคติในเชิงบวกต่อการศึกษาก็จะทำให้เด็กนักเรียนไร้สัญชาติตัดสินใจที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นในทางกลับกันหากคนใกล้ชิดหรือครอบครัวมีทัศนคติในเชิงลบและถ่ายทอดข้อมูลในเชิงลบก็จะทำให้เด็กนักเรียนไร้สัญชาติเหล่านั้นเลือกที่ตัดสินใจเข้าสู่ระบบแรงงานมากกว่าที่จะตัดสินใจศึกษาต่อ 2) ปัจจัยด้านกฎหมายและนโยบายทางการศึกษา สำหรับกฎหมายและนโยบายทางการศึกษาของประเทศไทยถือได้ว่าเอื้ออำนวยและเปิดโอกาสให้กับเด็กนักเรียนไร้สัญชาติได้เข้าถึงโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันกับเด็กนักเรียนคนอื่น ๆ ที่เป็นเด็กนักเรียนไทย ทั้งนี้ ยังมีนโยบายต่าง ๆ ในการสนับสนุนการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติไม่ต่างจากเด็กนักเรียนที่มีสัญชาติไทย อย่างไรก็ตาม พบว่า มีเงื่อนไขทางกฎหมายที่ส่งผลต่อการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาและโอกาสในการศึกษาต่อของเด็กนักเรียนเหล่านี้ ซึ่งเป็นเงื่อนไขทางกฎหมายที่เกิดขึ้นจากการนำกฎหมายมาปฏิบัติของเจ้าหน้าที่และบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องมิใช่เกิดขึ้นจากข้อกฎหมายที่ได้ถูกบัญญัติไว้ ตัวอย่างเช่น ประกาศเรื่องการเดินทางออกนอกเขตพื้นที่เขตควบคุมของกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นหนึ่งในอุปสรรคต่อการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติที่มีความต้องการเดินทางออกไปศึกษานอกเขตพื้นที่จะใช้ระยะเวลานานและมีขั้นตอนในการดำเนินการด้านเอกสารยุ่งยาก เป็นต้น 3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและบริบทชุมชน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและบริบทชุมชนถือเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติหลังจากจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก หรืออาจกล่าวได้ว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและบริบทชุมชนเป็นหนึ่งในตัวแปรที่มีผลต่อความคิดและการตัดสินใจของมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับกลุ่มคนไร้สัญชาติในพื้นที่ดังกล่าว แม้ว่าในพื้นที่ดังกล่าวจะมีความหลากหลายของกลุ่มประชากรเป็นอย่างมากนำมา ซึ่งความแตกต่างและการแบ่งแยก อย่างไรก็ตามการถูกแบ่งแยกนั้นกลับนำมาซึ่งความเป็นหนึ่งเดียวกันของคนประเภทเดียวกัน จากการศึกษา พบว่า การถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ ตลอดจนชุดข้อมูลของกลุ่มบุคคลที่มีความใกล้ชิดกัน ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว เพื่อน คนในชุมชนล้วนเป็นตัวแปรสำคัญต่อการตัดสินใจของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติเป็นอย่างมาก การได้รับตัวอย่าง นอกจากนี้บทบาทและสถานภาพทางสังคมซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนที่เป็นแรงจูงใจให้เด็กนักเรียนไร้สัญชาติมีความต้องการในการศึกษาต่อหลังจากจบการศึกษา

ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติในการสนับสนุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนไร้สัญชาติเพื่อให้เกิดการยอมรับทางสังคม

3. สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติ ในพื้นที่ดังกล่าวจากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในประเด็นเรื่องสิทธิทางกฎหมาย เงื่อนไขและข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติ อาทิ รัฐควรจะมีการเปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนทุกคน อย่างเท่าเทียมกัน ไม่สร้างเงื่อนไขอันอาจกลายมาเป็นข้อจำกัดทางการศึกษาหรือกีดกันการเข้าถึงโอกาส ทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นมาจากการดำเนินการของบุคลากรที่มี ส่วนเกี่ยวข้องโดยมีความเชื่อมโยงกับประเด็นทางสังคม คือ การมีอคติจนนำไปสู่การเลือกปฏิบัติและการกีดกัน ทางการศึกษา นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการดำเนินการทางกฎหมายที่มีความล่าช้าให้มีความกระชับ รวดเร็วและ สามารถเข้าใจได้ง่ายเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการนำเสนอเอกสารไปใช้และเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา และการพัฒนาได้ตามความต้องการอย่างเหมาะสม ตลอดจนให้เป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสนับสนุนทางเศรษฐกิจ การให้ทุนแก่นักเรียนไร้สัญชาติที่มีศักยภาพ และมีความต้องการในการศึกษาต่อซึ่งมีรัฐหรือหน่วยงานจะมีการช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนแก่นักเรียน ไร้สัญชาติ

3.3 ประเด็นการให้ข้อมูล ความรู้และความเข้าใจที่มีความเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมใน การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติไม่ว่าจะเป็นข้อมูลในด้านสิทธิ โอกาส ข้อปฏิบัติ กฎหมาย ตลอดจนแนวนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนแก่บุคคลไร้สัญชาติจากภาครัฐ

3.4 ข้อเสนอแนะในด้านทัศนคติและมุมมองที่มีต่อกลุ่มบุคคลไร้สัญชาติ โดยปลูกฝังทัศนคติและ มุมมองที่ดีให้แก่ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนไร้สัญชาติเพื่อให้เกิดประโยชน์ ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กลุ่มดังกล่าว

อภิปรายผล

จากการศึกษา “ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติในตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก: สถานการณ์ ปัญหา และแนวทางแก้ไข”

1. ผลจากการศึกษาในครั้งนี้เมื่อนำมาอภิปรายเพื่อให้สอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิดของการศึกษา ในครั้งนี้ อาทิ แนวคิดเรื่องความเหลื่อมล้ำของอมาตยา เช่น แนวคิดหลักสิทธิมนุษยชน แนวคิดว่าด้วยทุนนิยมและ งานวิจัยอื่น ๆ พบว่า ในพื้นที่ดังกล่าวมีนำเอากฎหมาย นโยบายและข้อกำหนดกระทรวงศึกษาธิการมาปฏิบัติตาม อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564 ซึ่งถูกระบุไว้ในพันธกิจของโรงเรียน ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยหลักฐานในการรับนักเรียนเข้าเรียน ในสถานศึกษา พ.ศ. 2548 และประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่ควบคุมและการอนุญาตให้ คนต่างด้าวบางจำพวกที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมซึ่งสอดคล้องกับ แนวปฏิบัติที่ถูกระบุไว้สำหรับการดำเนินการในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนไร้สัญชาติ เป็นไปตามแนวคิด ของ อมาตยา เช่น ว่ารัฐควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมโอกาสทางด้านสังคมให้แก่ประชากรเพื่อนำไปสู่การแก้ไข ปัญหาจนบรรเทาความเหลื่อมล้ำในสังคมและสอดคล้องกับบทความทางวิชาการของ เปรมใจ วังศิริไพศาล ที่กล่าวว่า มติคณะรัฐมนตรีในปี พ.ศ. 2548 ถือได้ว่าเป็นนโยบายที่สำคัญที่เปิดโอกาสในกลุ่มบุคคลซึ่งไร้สัญชาติ ไม่ว่าจะเป็น ชนกลุ่มน้อยพลัดถิ่นหรือเด็กต่างด้าวได้เข้าถึงสิทธิทางการศึกษาอย่างเสมอภาคกันซึ่งเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน ตลอดจนสิทธิเด็กที่ประเทศไทยได้ลงนามในปฏิญญาสากล (อู๋ยูลี ศรีชมพู่ และเปรมใจ วังศิริไพศาล, 2563)

2. แม้ว่ารัฐไทยจะมีการให้โอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมแก่เด็กทุกคนก็ตามหากแต่การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติในตำบลช่องแคบ อำเภอบรบพระ จังหวัดตากหลังจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ยังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่จำนวนมากโดยปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นมาสาเหตุด้วยกันหลายประการ อาทิ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางด้านสังคมและปัญหาทางด้านทัศนคติทั้งที่เกิดขึ้นจากตัวเด็กนักเรียนไร้สัญชาติและผู้ปกครองของเด็กนักเรียนเองหรือแม้แต่บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการหรือดำเนินการต่าง ๆ ทางการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนไร้สัญชาติ เป็นไปตามแนวคิดของ ฌปักษ์ บรรณการ กล่าวหาว่า ปัญหาในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจนั้นกลับกลายเป็นเรื่องเดียวกันไม่สามารถแยกจากกันได้โดยถูกเรียกว่า “คู่แฝดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและการศึกษา” นอกจากนี้ยังสอดคล้องไปกับแนวคิดในเรื่องความเหลื่อมล้ำของอมาตยา เซน (Amartya Sen) ซึ่งกล่าวว่าโอกาสทางสังคมถือเป็นหนึ่งในเสรีภาพที่มนุษย์ทุกคนควรได้รับอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งเสรีภาพทางการศึกษาก็ถือเป็นส่วนหนึ่งในการได้รับโอกาสทางสังคมของมนุษย์คนหนึ่งเช่นกัน (ฌปักษ์ บรรณการ, 2561) การศึกษาของรักชนก มาไพศาลกิจ เรื่อง การเข้าถึงบริการด้านการศึกษาของนักเรียนไร้สัญชาติโรงเรียนสหศาสตร์ศึกษาจังหวัดเชียงราย ซึ่งพบว่า ทัศนคติในเชิงลบของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นอุปสรรคในการยื่นขอสัญชาติเพื่อนำไปใช้ในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาซึ่งถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติและการกีดกันอันเกิดจากสภาวะความไร้สัญชาติ ทั้งนี้ สำหรับคนไร้สัญชาติในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งมีวิถีชีวิตที่อาศัยธรรมชาติเป็นหลักจึงทำให้ไม่เห็นถึงความสำคัญของการศึกษามากนักทำให้พื้นที่ดังกล่าวกลายเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีความเหลื่อมล้ำค่อนข้างสูง โดยความเหลื่อมล้ำนั้นมีตั้งแต่ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ฐานะทางสังคม ความเหลื่อมล้ำทางด้านสาธารณสุข ตลอดจนความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่เกิดขึ้นส่งผลนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจอันเป็นอุปสรรคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการศึกษาต่อหลังจบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (รักชนก มาไพศาลกิจ, 2563)

3. แนวทางในการส่งเสริมการเข้าถึงโอกาสในการศึกษาต่อของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติในพื้นที่ดังกล่าวพบว่า ควรมีการส่งเสริมการสร้าง ความเท่าเทียมและการไม่เลือกปฏิบัติให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดในกระบวนการต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา เพราะบุคคลดังกล่าวจำเป็นต้องมีทัศนคติในทางบวกต่อการจัดการศึกษาและปฏิบัติตามกฎหมายแก่เด็กนักเรียนไร้สัญชาติเพื่อให้การดำเนินการตามนโยบายในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนไร้สัญชาติเป็นไปอย่างเท่าเทียมและยุติธรรมมากที่สุด ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมกลางในการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการต่าง ๆ ทางการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนไร้สัญชาติ ตลอดจนให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์เกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาจะช่วยสร้างความตระหนักรู้และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนกลุ่มดังกล่าวมากขึ้น เป็นไปตามแนวคิดของ สุวรรณณี เข้มเจริญ ที่ได้สรุปไว้ว่า การจะลดอุปสรรคของการเข้าถึงการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาตินั้นจะต้องปรับทัศนคติและลดอคติของบุคลากรทางการศึกษาเพื่อลดการกีดกันในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาที่อาจเกิดขึ้น (สุวรรณณี เข้มเจริญ, 2547) และการศึกษาของพระณัฐภูมิ และคณะ เรื่อง ความเหลื่อมล้ำทางสังคมไทยในยุคชีวิตวิถีใหม่ ซึ่งกล่าวว่าความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามีสาเหตุมาจากปัจจัยที่แตกต่างกันออกไป อาทิ ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม อันส่งผลต่อการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันของคนในสังคมโดยการสร้างความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษาจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำที่จะเกิดขึ้นในสังคมในอนาคต (พระณัฐภูมิ พันทะลี และคณะ, 2565) และการศึกษาวิจัยของ นิติพล คงสมบูรณ์ เรื่องปัญหาในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กไร้รัฐไร้สัญชาติว่านอกเหนือจากสิทธิต่าง ๆ แล้วความคิดเห็นตลอดจนความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่ตนได้รับนั้นจะเป็นทั้งประโยชน์ในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ในขณะเดียวกันก็อาจส่งผลในทางตรงข้าม คือ การตัดโอกาสของตนเองในการเข้าถึงสิทธิทางการศึกษาด้วย ดังนั้น การสร้างชุดความรู้และการให้ข้อมูลแก่เด็กนักเรียนไร้สัญชาติและผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ที่มี

ส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาจะช่วยทำให้เด็กนักเรียนไร้สัญชาติเข้าถึงโอกาสทางการศึกษามากยิ่งขึ้น อีกทั้งไม่เข้าสู่ระบบแรงงานก่อนวัยอันควร (นิติพล คงสมบูรณ์, 2559)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติในตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก: สถานการณ์ปัญหา และแนวทางแก้ไข ผลการวิจัย พบว่า การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติในพื้นที่ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก นั้นมีการเข้าถึงสิทธิทางการศึกษาได้เหมือนกับเด็กนักเรียนที่มีสัญชาติไทยทั่วไป มีการรับเอากฎหมายและนโยบายมาจากกระทรวงศึกษาธิการมาปฏิบัติ โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการรับเข้าศึกษาในสถานศึกษา การดำเนินการทางด้านเอกสารและการสนับสนุนจากภาครัฐ อย่างไรก็ตามก็ติดกับปัญหาการเข้าถึงโอกาสในการศึกษาต่อหลังจากจบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คือ ปัจจัยด้านปัจเจก ไม่ว่าจะเป็นทัศนคติ ทุนทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงปัจจัยทางด้านกฎหมายและข้อกำหนดต่าง ๆ ตลอดจนสภาพแวดล้อมและบริบทของชุมชน โดยในงานวิจัยชิ้นนี้มีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ส่งเสริมการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติ คือ 1) การปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมนโยบายที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการเข้าถึงสิทธิทางด้านการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติ 2) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาแก่เด็กนักเรียนไร้สัญชาติและผู้ปกครองของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง 3) การจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อเข้ามาดูแลในเรื่องของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติโดยเฉพาะ 4) การส่งเสริมและสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียน ผู้ปกครองและคนในชุมชน 5) การให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเรื่อง 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไร้สัญชาติหลังจากจบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) ปัจจัยที่ส่งผลทำให้เด็กนักเรียนไร้สัญชาติไม่ศึกษาต่อหลังจากจบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เอกสารอ้างอิง

- ณปภัช บรรณาการ. (2561). แนวโน้มความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร. เรียกใช้เมื่อ 8 เมษายน 2567 จาก <https://so01.tcithaijo.org/index.php/OJED/article/view/184842>
- นิติพล คงสมบูรณ์. (2559). ปัญหาในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กไร้รัฐไร้สัญชาติในประเทศไทย. ใน วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระณัฐวุฒิ พันทะลี และคณะ. (2565). ความเหลื่อมล้ำทางสังคมไทยในยุคชีวิตวิถีใหม่. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 5(2), 185-210.
- รักชนก มาไพศาลกิจ. (2563). การเข้าถึงบริการด้านการศึกษาของนักเรียนไร้สัญชาติ โรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา จังหวัดเชียงราย. เรียกใช้เมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:143747>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. (2566). ข้อมูลทั่วไปโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2565. เรียกใช้เมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <http://www.takesa2.go.th/site/index.php?option=comk2&view=item&id=2975:202208080941&Itemid=250>
- สุวรรณณี เข้มเจริญ. (2547). “สิทธิในการศึกษาของคนไร้สัญชาติในประเทศไทย”. ใน วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- อัญชลี ศรีชมพู และเปรมใจ วังศิริไพศาล. (2563). ความท้าทายในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กผู้ลี้ภัยในเขตเมืองในโรงเรียนไทย. เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2566 จาก <https://so02.tcithaijo.org/index.php/edupsu/article/view/222346/165791>
- UNHCR. (2563). อนุสัญญาว่าด้วยการลดภาวะไร้สัญชาติ. เรียกใช้เมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://www.unhcr.or.th/sites/default/files/u11/%5BTH%5D1954%20Convention%20Relating%20to%20the%20Status%20of%20Stateless%20Persons_0.pdf
- UNICEF Thailand. (2563). สิทธิและแนวทางการพัฒนาสถานะบุคคลของเด็กอพยพโยกย้ายถิ่นฐานในประเทศไทย. เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2566 จาก <https://www.unicef.org/thailand/th/reports/>
- _____. (2564). ชีวิตที่ไม่มีใครเห็น 48 ปีสถานการณ์เด็กไร้สัญชาติในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: ยูนิเซฟประเทศไทย.

กลยุทธ์สำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาร่วมระหว่างประเทศจีน และต่างประเทศในมหาวิทยาลัยกวางซี*

STRATEGIES FOR IMPROVING THE EFFICIENCY OF JOINT EDUCATION BETWEEN CHINA AND FOREIGN COUNTRIES AT GUANGXI UNIVERSITY

หลี่ ฮุยฮุย, นีรันตร์ สุธีนิรันตร์, พัชรา เดชโฮม, สรายุทธ์ เศรษฐขจร และ จิตตวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา*

Li Huihui, Niran Suteeniran, Patchara Dechhome, Sarayut Setkajorn and Jittawisut Wimuttipanya *

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Doctor of Philosophy Program, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: jittawisut21@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์สำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาร่วมระหว่างประเทศจีนและต่างประเทศในมหาวิทยาลัยกวางซี ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 242 คน จากมหาวิทยาลัยกวางซี 14 แห่ง ที่เปิดสอนสหกิจศึกษาร่วมระหว่างจีนและต่างประเทศ เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า ผลการศึกษากลยุทธ์สำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาร่วมระหว่างประเทศจีนและต่างประเทศในมหาวิทยาลัยกวางซี พบว่า การประเมินประสิทธิผลโดยรวมของผู้ให้สัมภาษณ์อยู่ในระดับสูง ($\mu = 3.52$) ในบรรดามิตี้อยู่ทั้ง 5 มิติ ระดับสูงสุด คือ การจัดการเป้าหมายและการประเมินผลการปฏิบัติงาน ($\mu = 3.64$) รองลงมา คือ สถาบันการจัดการและมาตรฐาน ($\mu = 3.55$) และระดับต่ำสุด คือ วัฒนธรรมองค์กรและบรรยากาศ ($\mu = 3.45$) โดยกลยุทธ์สำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาร่วมระหว่างประเทศจีนและต่างประเทศในมหาวิทยาลัยกวางซี ประกอบด้วย 1) สถานการณ์ปัจจุบันของประสิทธิผลของสหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศในมหาวิทยาลัยกวางซีอยู่ในระดับสูง 2) กลยุทธ์ในการปรับปรุงประสิทธิผลของการศึกษาสหกรณ์จีน-ต่างประเทศในมหาวิทยาลัยกวางซี ประกอบด้วย 4 ด้าน 1) ทักษะความเป็นผู้นำและคุณภาพ 6 มาตรการ 2) สถาบันการจัดการและมาตรฐาน 8 มาตรการ 3) ระบบการจัดการและแบบจำลอง 8 มาตรการ 4) การบริหารเป้าหมายและการประเมินผลการปฏิบัติงาน 8 มาตรการ และ 5) มาตรการวัฒนธรรมองค์กรและสภาพภูมิอากาศ 7 มาตรการ และ 3) ผลการบังคับใช้และความเป็นไปได้ของกลยุทธ์อยู่ในระดับสูงสุด พบว่า มีประสิทธิภาพในการปรับปรุงประสิทธิผลของสหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศในมหาวิทยาลัยกวางซีบนเป้าหมายของการกำหนดใช้กลยุทธ์องค์กรแบบองค์รวม

คำสำคัญ: กลยุทธ์, การปรับปรุงประสิทธิภาพ, การศึกษาร่วม, มหาวิทยาลัยกวางซี

Abstract

The purpose of this research is to study strategies for improving the efficiency of China-foreign joint education in Guangxi University. The research population consisted of 242 administrators

* Received May 22, 2024; Revised July 12, 2024; Accepted July 19, 2024

from 14 Guangxi universities that offered joint cooperative education between China and foreign countries. The research tool was a 5-level estimation questionnaire with a confidence level of 0.96. Data was analyzed using percentages, means, and standard deviations. and content analysis. The results of the study revealed that the results of the study of strategies for improving the efficiency of joint Chinese-foreign education at Guangxi University found that the overall effectiveness evaluation of the interviewees was high ($\mu = 3.52$) Among the five sub-dimensions, the highest level is goal management and performance evaluation ($\mu = 3.64$), followed by management institutions and standards ($\mu = 3.55$), and the lowest level is organizational culture and climate ($\mu = 3.45$) The strategy for improving the efficiency of China-foreign cooperative education in Guangxi University consists of 1) The current situation of the effectiveness of China-foreign cooperative education in Guangxi University is high; 2) The strategy for Improving the effectiveness of Chinese-foreign cooperative education in Guangxi University consists of 4 areas: 1) Leadership skills and quality, 6 measures, 2) Management institutions and standards, 8 measures, 3) Management systems and models, 8 measures, 4) Administration. 8 performance goals and assessments, 5) 7 Organizational culture and climate measures, and 3) The enforceability and feasibility of the strategy are at the highest level. It was found to be effective in improving the effectiveness of China-Foreign Cooperative Education in Guangxi University on the goal of implementing a holistic corporate strategy.

Keywords: Strategy, Performance Improvement, Joint Education, Guangxi University

บทนำ

ในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 เพื่อแนะนำทรัพยากรทางการศึกษาคุณภาพสูงจากต่างประเทศ และนำแนวคิดและวิธีการจัดการศึกษาขั้นสูงมาใช้ กระทรวงศึกษาธิการของจีนจึงได้ประกาศใช้ “บทบัญญัติชั่วคราวเกี่ยวกับสหกิจศึกษาจีนและต่างประเทศ” (He, L., 2022) ในปี 1995 โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศจีน สหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศถือเป็นการตอบรับเชิงบวกต่อความเป็นสากลของการศึกษา ด้วยการเปิดกว้างของจีนที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นและการปฏิรูประบบการศึกษาที่กำลังดำเนินอยู่ จึงมีการประกาศใช้ “กฎหมายของสาธารณรัฐประชาชนจีนว่าด้วยสหกรณ์การศึกษาระหว่างจีนและต่างประเทศ” ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2546 และบังคับใช้ในเดือนกันยายนของปีเดียวกัน ในเดือนกรกฎาคมถัดมา มาตรการเพิ่มเติมได้ถูกนำมาใช้ผ่าน “มาตรการการดำเนินการสำหรับกฎระเบียบของสาธารณรัฐประชาชนจีนว่าด้วยสหกรณ์จีน-ต่างประเทศ” ซึ่งขับเคลื่อนการพัฒนาที่มีชีวิตชีวาของสหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศ (Lei, N., 2023) ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2553 “แผนปฏิรูปและพัฒนาการศึกษาระยะกลางและระยะยาวแห่งชาติ (พ.ศ. 2553 ถึง 2563)” ได้ชี้แจงเพิ่มเติมเกี่ยวกับความมุ่งมั่นและความพยายามของรัฐบาลในการส่งเสริมการเปิดกว้างทางการศึกษาสู่โลกภายนอก ถือเป็นจุดเริ่มต้นประวัติศาสตร์ใหม่และยุคใหม่ของ การพัฒนาสหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศ ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2559 (Li, X., 2021) สำนักงานทั่วไปของคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีนและสำนักงานทั่วไปของสภาแห่งรัฐได้ออก “ความคิดเห็นหลายประการเกี่ยวกับการเปิดการศึกษาสู่โลกภายนอกในยุคใหม่” โดยนำเสนอข้อกำหนดใหม่สำหรับ สหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศ “การปรับปรุงการศึกษาของจีนให้ทันสมัยในปี 2035” ยังระบุว่าการศึกษาที่เปิดกว้างสู่โลกภายนอกเป็นหนึ่งในภารกิจเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญ (Lin, M., 2020) ในปี 2019 Chen Baosheng รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในประเทศจีนกล่าวว่า “เราควรปฏิบัติ

ตามนโยบาย 'Belt and Road' อย่างลึกซึ้ง ตลอดจนสำรวจแนวคิดใหม่ ๆ ในการเปิดกว้างสู่โลกภายนอกเสริมสร้าง การยอมรับทางวิชาการกับประเทศต่าง ๆ ตลอดเส้นทาง และ ขยายขอบเขตความร่วมมือทางการศึกษาและ การแลกเปลี่ยน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการส่งเสริมความสามารถทางภาษาภายในสถาบันขงจื้อหรือห้องเรียนขงจื้อ ที่จัดตั้งขึ้น” (Mao, Y., 2022) ความตระหนักรู้ของจีนเกี่ยวกับสหกิจศึกษาระหว่างจีนและต่างประเทศค่อย ๆ เพิ่มขึ้น และนับตั้งแต่ก่อตั้งขึ้นในประเทศ นโยบายต่าง ๆ ได้สนับสนุนและสนับสนุนการพัฒนามาโดยตลอด “กฎหมายสหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศ” กำหนดสถานะของสหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศโดยเฉพาะว่าเป็นการดำเนินการ ด้านสวัสดิการสาธารณะ ทำให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาของจีน เมื่อส่งเสริมการศึกษาความร่วมมือ จีน-ต่างประเทศ ประเทศจะปฏิบัติตามหลักการต่าง ๆ เช่น การขยายความเปิดกว้าง การควบคุมการจัดการและ การส่งเสริมการพัฒนาตามกฎหมาย (Wan, B., 2020) นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนอย่างแข็งขันในการแนะนำ ทรัพยากรทางการศึกษาคุณภาพสูงจากต่างประเทศ โดยเฉพาะในด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา ภายใต้คำแนะนำและการสนับสนุนของนโยบายต่าง ๆ สหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว บรรลุความก้าวหน้าที่สำคัญและความสำเร็จในทางปฏิบัติ (Wang, Y. & Wang, Y., 2022) ตั้งอยู่ทางตอนใต้ และตะวันตกเฉียงใต้ของจีน โดยทำหน้าที่เป็นประตูสำคัญและภูมิภาคชายแดนที่หันหน้ากว้างสู่เข้าหาสมาคม ประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) เป็นช่องทางเดินเรือที่สะดวกที่สุดในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ และดำรงตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาที่มีการประสานงานในระดับภูมิภาคและกระชับ ความร่วมมือที่ลึกซึ้งกับอาเซียน ปัจจุบันกว้างไกลใช้ประโยชน์จากข้อได้เปรียบทางภูมิศาสตร์อันเป็นเอกลักษณ์ ของตนเองอย่างเต็มที่ โดยเป็นหน้าต่างและแพลตฟอร์มสำหรับความร่วมมือที่เปิดกว้างกับประเทศในกลุ่มอาเซียน (Dai, Y., 2006) และเป็นประตูสำคัญที่เชื่อมโยงกับโครงการริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ให้บริการอย่างแข็งขันและบูรณาการ เข้ากับกระบวนการพัฒนาใหม่ โดยใช้กลยุทธ์เชิงรุกมากขึ้นสำหรับการเปิดกว้างระหว่างประเทศ ด้วยการพัฒนา อย่างแข็งขันของเศรษฐกิจวงกว้าง สหกรณ์การศึกษาจีน-ต่างประเทศได้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วทั่วโลกและ มีการนำไปใช้อย่างแพร่หลายในประเทศจีน ซึ่งช่วยพัฒนากระบวนการยกระดับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้เป็นสากลในประเทศของเรา โดยภายในสิ้นปี 2023 จำนวนสถาบันและโครงการสหกิจศึกษาระหว่างจีน และต่างประเทศที่ได้รับอนุมัติและยื่นผ่านการทบทวนการศึกษาในประเทศจีนมีจำนวนถึง 2,444 แห่ง โดยมีจำนวน หลักสูตรสหกิจศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปถึง (Central, People's Government of the People's Republic of China, 2020) และตัวเลขนี้ยังคงเพิ่มขึ้นทุกปี ปัจจุบันจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในสถาบันอุดมศึกษา แบบร่วมมือระหว่างจีนและต่างประเทศในจีนมีเกิน 300,000 คน ทำให้จีนกลายเป็นพันธมิตรหลักของมหาวิทยาลัย ระดับโลก ในภูมิภาควงกว้างสหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศเปิดดำเนินการมาประมาณ 12 ปี โดยเกี่ยวข้องกับ สถาบันการศึกษาสหกรณ์จีน-ต่างประเทศระดับปริญญาตรี 24 แห่ง และโครงการจากมหาวิทยาลัย 14 แห่ง แม้จะมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและความสำคัญที่สำคัญของโครงการความร่วมมือระหว่างจีนและต่างประเทศ ในมหาวิทยาลัย พวกเขายังเผชิญกับความท้าทายบางประการที่ดึงดูดความสนใจจากสาขาต่าง ๆ มากขึ้น เป็นเรื่อง น่ายินดีที่กระทรวงศึกษาธิการของจีน ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้บริหารที่เกี่ยวข้องจำนวนมากขึ้น ตระหนักถึงความสำคัญของการเสริมสร้างการวิจัยในด้านต่าง ๆ ของสหกิจศึกษาจีนและต่างประเทศ เพื่อส่งเสริม การพัฒนาสหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องหาหรืออย่างถนัด ถึงประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศในปัจจุบัน การอภิปรายเชิงปฏิบัตินี้สะท้อนถึงความจำเป็น ของสหกิจศึกษาระหว่างจีนและต่างประเทศเพื่อส่งเสริมการพัฒนาของตนเอง (Zhao, J., 2022)

มีสถานการณ์ของความแตกต่างทางวัฒนธรรมและปรัชญาการจัดการที่ไม่ตรงกันระหว่างสถาบันการศึกษา ต่างประเทศและสถาบันการศึกษาของจีน (ต่อไปนี้จะเรียกว่านักการศึกษาสหกรณ์จีนและต่างประเทศ) โดยทั่วไป แล้วการศึกษาความร่วมมือระหว่างจีนและต่างประเทศจะเกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรม

ที่หลากหลายจากประเทศต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่ความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนี้ความแตกต่างในปรัชญาการจัดการ รูปแบบการสอน และแนวปฏิบัติทางวิชาการระหว่างประเทศต่าง ๆ อาจส่งผลให้เกิดความยากลำบากในการปรับตัวและความขัดแย้งในระหว่างกระบวนการจัดการ ตัวอย่างเช่น สถาบันของจีนอาจจัดลำดับความสำคัญของลัทธิรวมกลุ่มและคำแนะนำของรัฐบาล ในขณะที่สถาบันต่างประเทศอาจเอนเอียงไปทางปัจเจกนิยมและการวางแผนตลาด ความแตกต่างเหล่านี้อาจส่งผลต่อการกำหนดและการดำเนินการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาและการดำเนินงานของสหกิจศึกษา การสื่อสารและการประสานงานระหว่างสถาบันสหกรณ์จีน-ต่างประเทศอาจเป็นเรื่องท้าทาย สหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศเกี่ยวข้องกับความร่วมมือข้ามพรมแดน ซึ่งจำเป็นต้องมีการสื่อสารและการประสานงานบ่อยครั้งระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อุปสรรคด้านภาษา ความแตกต่างของเขตเวลา (Zhao, L. et al., 2023) และรูปแบบการทำงานที่แตกต่างกันระหว่างประเทศสามารถขัดขวางการแลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างราบรื่น และสร้างปัญหาในการสื่อสาร ซึ่งต่อมาส่งผลกระทบต่อความก้าวหน้าของโครงการและประสิทธิภาพการจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปสรรคทางภาษาและความแตกต่างทางวัฒนธรรมสามารถเพิ่มความซับซ้อนของการสื่อสาร ต้องใช้ความพยายามและเวลามากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องรับมือกับการตัดสินใจที่สำคัญและการแก้ปัญหา สหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศเกี่ยวข้องกับการแบ่งปันทรัพยากรและการจัดสรรผลประโยชน์ระหว่างสถาบันการศึกษาจากประเทศต่าง ๆ (Jacob, O. N. & Johnson, A. G., 2021) ความขัดแย้งระหว่างพันธมิตรอาจเกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ เช่น การลงทุนทรัพยากร สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา และการกระจายผลกำไร ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ความแตกต่างเหล่านี้อาจส่งผลเสียต่อความมั่นคงและการพัฒนาของสหกิจศึกษา ซึ่งอาจส่งผลให้ฝ่ายหนึ่งครอบครองทรัพยากรและทำลายผลประโยชน์ของพันธมิตรรายอื่น ดังนั้น การสร้างกลไกการจัดการสรรทรัพยากรที่ยุติธรรมและสมเหตุสมผล การชี้แจงสิทธิและผลประโยชน์ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การเพิ่มความไว้วางใจและความรู้สึกของความร่วมมือแบบ win-win ระหว่างพันธมิตรจึงเป็นสิ่งสำคัญ

จากดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์สำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาร่วมระหว่างประเทศจีนและต่างประเทศในมหาวิทยาลัยกวาสี ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศนั้นมีความซับซ้อนและท้าทาย ในยุคและบริบทนี้ บทความนี้มุ่งเน้นไปที่ประสิทธิผลของโครงการสหกรณ์จีน-ต่างประเทศเป็นหัวข้อวิจัย โดยจะวิเคราะห์ผลกระทบของสหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศต่อการศึกษา การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และความร่วมมือระหว่างประเทศ ในขณะเดียวกันก็ตั้งประสบการณ์มาปรับปรุงการจัดการ ส่งเสริมการยกระดับคุณภาพการศึกษา และพัฒนากระบวนการศึกษาให้เป็นสากล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากลยุทธ์สำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาร่วมระหว่างประเทศจีนและต่างประเทศในมหาวิทยาลัยกวาสี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง กลยุทธ์สำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาร่วมระหว่างประเทศจีนและต่างประเทศในมหาวิทยาลัยกวาสี ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 242 คน จากมหาวิทยาลัยกวาสี 14 แห่ง ที่เปิดสอนสหกิจศึกษาร่วมระหว่างจีนและต่างประเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกลยุทธ์สำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาความร่วมมือระหว่างประเทศจีนและต่างประเทศในมหาวิทยาลัยกวางสี โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามกลยุทธ์สำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาความร่วมมือระหว่างประเทศจีนและต่างประเทศในมหาวิทยาลัยกวางสี ประกอบด้วย แบบสำรวจเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของ สถานการณ์ปัจจุบันของประสิทธิผลของโครงการความร่วมมือระหว่างจีนและต่างประเทศในมหาวิทยาลัยกวางสี มีคำถาม 9 ข้อ เกี่ยวกับทักษะและคุณภาพของความเป็นผู้นำ คำถามสำหรับสถาบันการจัดการและมาตรฐาน 14 ข้อ และคำถามสำหรับระบบและแบบจำลองการจัดการ 12 ข้อ และคำถามสำหรับการจัดการเป้าหมายและการประเมินประสิทธิภาพ 11 ข้อ คำถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรและสภาพภูมิอากาศ 10 ข้อ รวมทั้งหมด 56 คำถาม เกณฑ์การตีความข้อมูลตามมาตราส่วนลิเคิร์ต 5 ระดับ ดังนี้

5 แสดงถึง ระดับประสิทธิผลของโครงการความร่วมมือระหว่างจีนและต่างประเทศในระดับสูงสุด

4 แสดงถึง ระดับประสิทธิผลของโครงการความร่วมมือระหว่างจีนและต่างประเทศในระดับสูง

3 แสดงถึง ระดับประสิทธิผลของโครงการความร่วมมือระหว่างจีนและต่างประเทศในระดับปานกลาง

2 แสดงถึง ระดับประสิทธิผลของโครงการความร่วมมือระหว่างจีนและต่างประเทศในระดับต่ำ

1 แสดงถึง ระดับประสิทธิผลของโครงการความร่วมมือระหว่างจีนและต่างประเทศในระดับต่ำสุด

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.51-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การทบทวนและวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโครงการสหกรณ์จีนและต่างประเทศ

2. การสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของประสิทธิผลของโครงการความร่วมมือระหว่างจีนและต่างประเทศในมหาวิทยาลัยกวางสี จากนั้นจึงส่งโครงร่างแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและแก้ไขเนื้อหาตามข้อเสนอแนะ

3. ตรวจสอบความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ (IOC) ของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

4. แก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5. แบบสอบถามถูกแจกจ่ายให้กับบุคลากรฝ่ายบริหารของความร่วมมือจีน-ต่างประเทศ จำนวน 30 คน ในการดำเนินการโรงเรียนในมหาวิทยาลัยในกวางสีเพื่อทดลองใช้

6. นำแบบสอบถามนี้ใช้กับผู้บริหาร 242 คน ในมหาวิทยาลัยในกวางสี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอแบบฟอร์มหนังสือร้องขอไปยังบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อแจกแบบสอบถามผ่านผู้บริหารมหาวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยกวาสี
2. นัดหมายการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากมหาวิทยาลัยกวาสี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและจำแนกข้อมูลออกเป็นกลุ่มโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

การวิจัยศึกษาผลกระทบสำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาร่วมระหว่างประเทศจีนและต่างประเทศ ในมหาวิทยาลัยกวาสี โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยในหัวข้อต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

วิเคราะห์ผลกระทบสำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาร่วมระหว่างประเทศจีนและต่างประเทศ ในมหาวิทยาลัยกวาสี ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลกระทบสำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาร่วมระหว่างประเทศจีนและต่างประเทศในมหาวิทยาลัย กวาสี ($n = 242$)

ด้าน	μ	σ	แปลผล
ทักษะและคุณสมบัติของความเป็นผู้นำ	3.47	1.23	ปานกลาง
สถาบันการจัดการและมาตรฐาน	3.55	1.24	มาก
ระบบการจัดการและแบบจำลอง	3.48	1.29	ปานกลาง
การจัดการเป้าหมายและการประเมินผลการปฏิบัติงาน	3.64	1.23	มาก
วัฒนธรรมองค์กรและบรรยากาศ	3.45	1.25	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.52	1.25	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษากลยุทธ์สำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาร่วมระหว่างประเทศจีน และต่างประเทศในมหาวิทยาลัยกวาสี พบว่า การประเมินประสิทธิผลโดยรวมของผู้ให้สัมภาษณ์อยู่ในระดับสูง ($\mu = 3.52$) ในบรรดามิตี้อย่างทั้ง 5 มิติ ระดับสูงสุด คือ การจัดการเป้าหมายและการประเมินผลการปฏิบัติงาน ($\mu = 3.64$) รองลงมา คือ สถาบันการจัดการและมาตรฐาน ($\mu = 3.55$) และระดับต่ำสุด คือ วัฒนธรรมองค์กรและบรรยากาศ ($\mu = 3.45$)

ทั้งนี้ กลยุทธ์สำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาร่วมระหว่างประเทศจีนและต่างประเทศ ในมหาวิทยาลัยกวาสี ประกอบด้วย 1) สถานการณ์ปัจจุบันของประสิทธิผลของสหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศ ในมหาวิทยาลัยกวาสีอยู่ในระดับสูง 2) กลยุทธ์ในการปรับปรุงประสิทธิผลของการศึกษาสหกรณ์จีน-ต่างประเทศ ในมหาวิทยาลัยกวาสี ประกอบด้วย 4 ด้าน 1) ทักษะความเป็นผู้นำและคุณภาพ 6 มาตรการ 2) สถาบัน การจัดการและมาตรฐาน 8 มาตรการ 3) ระบบการจัดการและแบบจำลอง 8 มาตรการ 4) การบริหารเป้าหมาย และการประเมินผลการปฏิบัติงาน 8 มาตรการ และ 5) มาตรการวัฒนธรรมองค์กรและสภาพภูมิอากาศ 7 มาตรการ และ 3) ผลการบังคับใช้และความเป็นไปได้ของกลยุทธ์อยู่ในระดับสูงสุด พบว่า มีประสิทธิภาพในการปรับปรุง ประสิทธิภาพของสหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศในมหาวิทยาลัยกวาสี

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง กลยุทธ์สำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาร่วมระหว่างประเทศจีนและต่างประเทศในมหาวิทยาลัยกวางซี พบว่า 1) สถานการณ์ปัจจุบันของประสิทธิผลของสหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศในมหาวิทยาลัยกวางซีอยู่ในระดับสูง 2) กลยุทธ์ในการปรับปรุงประสิทธิผลของการศึกษาสหกรณ์จีน-ต่างประเทศในมหาวิทยาลัยกวางซี ประกอบด้วย 4 ด้าน 1) ทักษะความเป็นผู้นำและคุณภาพ 6 มาตรการ 2) สถาบันการจัดการและมาตรฐาน 8 มาตรการ 3) ระบบการจัดการและแบบจำลอง 8 มาตรการ 4) การบริหารเป้าหมายและการประเมินผลการปฏิบัติงาน 8 มาตรการ และ 5) มาตรการวัฒนธรรมองค์กรและสภาพภูมิอากาศ 7 มาตรการ และ 3) ผลการบังคับใช้และความเป็นไปได้ของกลยุทธ์อยู่ในระดับสูงสุด พบว่า มีประสิทธิภาพในการปรับปรุงประสิทธิผลของสหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศในมหาวิทยาลัยกวางซี ซึ่งสอดคล้องกับ He Liqiu กล่าวว่า การนำทรัพยากรทางการศึกษาคุณภาพสูงจากต่างประเทศ และนำแนวคิดและวิธีการจัดการศึกษาขั้นสูงมาใช้ กระทรวงศึกษาธิการของจีนจึงได้ประกาศใช้ “บทบัญญัติชั่วคราวเกี่ยวกับสหกิจศึกษาจีนและต่างประเทศ” ในปี 1995 โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศจีน สหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศถือเป็นการตอบรับเชิงบวกต่อความเป็นสากลของการศึกษา ด้วยการเปิดกว้างของจีนที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นและการปฏิรูประบบการศึกษาที่กำลังดำเนินอยู่ Lei Ning กล่าวว่า การประกาศใช้ “กฎหมายของสาธารณรัฐประชาชนจีนว่าด้วยสหกรณ์การศึกษาระหว่างจีนและต่างประเทศ” ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2546 และบังคับใช้ในเดือนกันยายนของปีเดียวกัน ในเดือนกรกฎาคมถัดมา มาตรการเพิ่มเติมได้ถูกนำมาใช้ผ่าน “มาตรการการดำเนินการสำหรับกฎระเบียบของสาธารณรัฐประชาชนจีนว่าด้วยสหกรณ์จีน-ต่างประเทศ” ซึ่งขับเคลื่อนการพัฒนาที่มีชีวิตชีวาของสหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศ และ Zhao, L. et al. กล่าวว่า รูปแบบการทำงานที่แตกต่างกันระหว่างประเทศสามารถขัดขวางการแลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างราบรื่น และสร้างปัญหาในการสื่อสาร ซึ่งต่อมาส่งผลกระทบต่อความก้าวหน้าของโครงการและประสิทธิภาพการจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปสรรคทางภาษาและความแตกต่างทางวัฒนธรรมสามารถเพิ่มความซับซ้อนของการสื่อสาร ต้องใช้ความพยายามและเวลามากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องรับมือกับการตัดสินใจที่สำคัญและการแก้ปัญหา สหกิจศึกษาจีน-ต่างประเทศเกี่ยวข้องกับการแบ่งปันทรัพยากรและการจัดสรรผลประโยชน์ระหว่างสถาบันการศึกษาจากประเทศต่าง ๆ ความขัดแย้งระหว่างพันธมิตรอาจเกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ เช่น การลงทุนทรัพยากร สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา และการกระจายผลกำไร ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ความแตกต่างเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและการพัฒนาของสหกิจศึกษา ซึ่งอาจส่งผลให้ฝ่ายหนึ่งครอบครองทรัพยากรและทำลายผลประโยชน์ของพันธมิตรรายอื่น ดังนั้น การสร้างกลไกการจัดสรรทรัพยากรที่ยุติธรรมและสมเหตุสมผล การชี้แจงสิทธิและผลประโยชน์ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การเพิ่มความไว้วางใจและความรู้สึกของความร่วมมือแบบ win-win ระหว่างพันธมิตรจึงเป็นสิ่งสำคัญ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์ในการปรับปรุงประสิทธิผลของ Sino-Foreign พบว่า การวิจัยนี้เสนอแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติเพื่อเสริมคุณภาพการบริหารจัดการทางวิชาการในการศึกษาร่วมระหว่างประเทศในมหาวิทยาลัยของจังหวัดกวางซู ซึ่งมีการวิเคราะห์และแนะนำเกี่ยวกับทักษะและคุณภาพในการนำ สถาบันการศึกษาและมาตรฐานการจัดการ ระบบการบริหารคุณภาพ การจัดการเป้าหมายและการประเมินประสิทธิผล และวัฒนธรรมและสภาพอากาศภายในองค์กร นอกจากนี้ มีข้อเสนอให้กับงานวิจัยในอนาคตเพื่อเพิ่มขนาดของตัวอย่างและความหลากหลายในการรวบรวมข้อมูล และพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการเปรียบเทียบระดับของการบริหารจัดการ อีกทั้ง การเสนอข้อเสนอในการเลือกปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพและการวัดมาตรฐานความสามารถพิจารณาถึงประสิทธิภาพของการเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยและใช้เครื่องมือการประเมินประสิทธิผลที่หลากหลาย

และทันสมัยเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ใหม่ ในท้ายที่สุด การทำงานวิจัยควรเป็นไปในทิศทางที่สมบูรณ์และเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและการพัฒนาที่เหมาะสมกับการแก้ปัญหาที่กำลังเจออยู่ในระหว่างปัจจุบันและอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- Central, People's Government of the People's Republic of China. (2020). Regulations on Sino-Foreign Cooperative Education in the People's Republic of China. Retrieved December 24, 2023, from https://www.gov.cn/zhengce/2020-12/26/content_5574598.htm
- Dai, Y. (2006). Construction of university management efficiency under the concept of harmony. *Journal of Anhui University of Technology: Social Sciences Edition*, 6(3), 133-135.
- He, L. (2022). Analysis and optimization of departmental performance assessment based on target management. *Modern Enterprises*, 12(11), 9-11.
- Jacob, O. N. & Johnson, A. G. (2021). Effects of corruption on administration of public secondary schools. *International Journal of Development and Public Policy*, 1(7), 12-19.
- Lei, N. (2023). Analysis of the diversity of Sino-foreign cooperative education in vocational colleges from the perspective of multiple institutional logics. *Journal of Vocational and Technical Education*, 4(27), 23-29.
- Li, X. (2021). Research on cross-cultural management strategies of Sino-Foreign cooperative education institutions. *Journal of Chinese and Foreign Enterprise Culture*, 6(8), 103-104.
- Lin, M. (2020). Research on management models of Sino-foreign cooperative education in vocational colleges in Fujian Province Master's thesis. Business Administration Program. *Journal of Fujian Normal University*, 4(3), 119-123.
- Mao, Y. (2022). Construction of evaluation index system for vocational Sino-foreign cooperative education projects in the new era. *Jiangsu Vocational Education*, 7(5), 63-72.
- Wan, B. (2020). Research on how to strengthen the study of foreign affairs management in universities. *Journal of Comparative Study of Cultural Innovation*, 4(12), 132-134.
- Wang, Y. & Wang, Y. (2022). Practical research on university organizational culture construction. *Journal of Cultural Industry*, 3(5), 110-112.
- Zhao, J. (2022). Problems and countermeasures of project management in Sino-foreign cooperative education in higher education Master's thesis. Education Administration Program. *Journal of East China Normal University*, 3(3), 119-127.
- Zhao, L. et al. (2023). Practice and reform of management system in Sino-foreign cooperative education institutions. *Journal of Educational Teaching Forum*, 9(6), 116-120.

การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น
สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานพระสอนศีลธรรม
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*

CREATING A SET OF MIXED-GRADE MORAL LEARNING ACTIVITIES
FOR MORAL TEACHING MONKS IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF
MORAL TEACHING MONKS MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY

นิรุต ป้องสีดา

Nirut Pongseda

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ขอนแก่น ประเทศไทย

Academic Office, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Khon Kaen, Thailand

Corresponding author E-mail: nirutpxngsida@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3 โดยผ่านการประเมินความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน และ 2) ผลการทดลองใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้นสำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3 โดยประเมินจากกลุ่มตัวอย่างเป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจงจากพระสอนศีลธรรมที่สมัครเข้าร่วมทดลองใช้ชุดกิจกรรม จำนวน 50 รูป เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น แบบประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ผลการวิจัย พบว่า 1) ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น ประกอบด้วย 1) ด้านคำชี้แจง 2) ด้านคู่มือครู 3) ด้านคู่มือนักเรียน 4) ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านสื่อการเรียนรู้ และ 6) ด้านการวัดผลและประเมินผล ผลการประเมินความเหมาะสมของชุดการจัดกิจกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.52) และมีความเป็นไปได้มากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.36) และ 2) ผลการประเมินผลความพึงพอใจในการใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น พบว่า พระสอนศีลธรรมที่สมัครเข้าร่วมทดลองใช้ชุดกิจกรรม จำนวน 50 รูป มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.53) โดยด้านพระวิทยากระบวนการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาการฝึกอบรม และด้านสื่อประกอบการฝึกอบรมตามลำดับ

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น, พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, สำนักงานพระสอนศีลธรรม, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Abstract

This research article is a research and development project with the objectives to 1) Create a set of mixed-grade morality learning activities. For monks teaching morality in schools for

* Received May 4, 2024; Revised June 25, 2024; Accepted July 5, 2024

students in grades 1-3, through evaluation of suitability by 7 experts, and 2) Results of a trial using a set of mixed-grade morality learning activities. For monks teaching morality in schools for students in grades 1-3, assessed from a sample group of monks teaching morality in schools. which were purposively selected from 50 moral monks who applied to participate in the trial of the activity set. The tools used in the research included a mixed-grade moral learning activity set Feasibility and suitability assessment form Satisfaction assessment form Data were analyzed using frequencies and percentages. The research results found that 1) a set of mixed-grade morality learning activities consisting of 1) Clarifications, 2) Teachers' manuals, 3) Student manuals, 4) Learning management plans, 5) Learning media, and 6) Measurement and evaluation Results of the evaluation of the appropriateness of the activity set by experts Overall, it is the most appropriate ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.52) and the most likely ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.36) and 2) The results of the evaluation of satisfaction in using the activity set. Mixed-grade morality learning found that 50 morality monks who applied to participate in the trial of the activity set had the highest level of overall satisfaction ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.53). In the religious process aspect, there was the highest average followed by training activities Training content, and training media respectively

Keywords: Mixed-Grade Moral Learning Activity Set, Monks Teach Morality in Schools, Moral Teaching Phra Office, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

บทนำ

จากรายงานสถิติรายปีของประเทศไทยจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ตั้งแต่ปี 2560-2562 พบว่า ประชากรแรกเกิดมีอัตราการตกต่ำอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว ประกอบกับการแข่งขันทางการศึกษาที่สูงขึ้น ผู้ปกครองที่ไม่เชื่อมั่นในคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น จึงเลือกที่จะส่งบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรมากกว่า เช่น โรงเรียนประจำอำเภอ โรงเรียนประจำจังหวัด ทำให้โรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น โรงเรียนขนาดกลางลดลงจนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดเล็กไม่มีนักเรียนจนถูกควมรวมและยุบเลิกสถานศึกษาในที่สุด (ACTIONAID THAILAND, 2565) โรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทยทั้งหมดในปี 2563 มีจำนวน 14,976 โรงเรียน ส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนถึง 7,214 โรงเรียน แต่หากเปรียบเทียบกับจำนวนโรงเรียนในแต่ละภาคแล้วจะเห็นได้ว่า ร้อยละของโรงเรียนขนาดเล็กที่สูงที่สุดคือ ภาคเหนือคือ ร้อยละ 56.6 สาเหตุมาจากโรงเรียนขนาดเล็กในภาคเหนือจะอยู่ในพื้นที่สูง ห่างไกล เดินทางลำบาก และอยู่ในพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม หลากหลายทางชาติพันธุ์ และความเชื่อ ทำให้ไม่สามารถควมรวมได้ (ACTIONAID THAILAND, 2565) จากปัญหาจากที่กล่าวมาข้างต้นส่งผลให้เกิดปัญหาที่สำคัญ 2 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการและด้านการเรียนการสอน ซึ่งการบริหารจัดการโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ห่างไกลความเจริญ เช่น โรงเรียนที่อยู่บนภูเขา บนเกาะ ครูและนักเรียนเดินทางลำบาก รวมถึงการอพยพเคลื่อนย้ายของประชากรวัยเรียนที่ย้ายติดตามผู้ปกครองไปรับจ้างทำงานที่ต่างถิ่นเกิดอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ส่วนด้านการเรียนการสอนเนื่องจากครูไม่ครบชั้นเรียน ดังนั้น ครูจึงต้องมีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการการสอนหลายชั้นเรียน อีกทั้งครูมีภาระงานที่ต้องดำเนินการส่งเสริมการจัดการศึกษาเทียบเท่ากับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ จึงทำให้ครูไม่สามารถสอนได้อย่างเต็มที่ รวมถึงโรงเรียนขาดสื่อ แหล่งเรียนรู้ประกอบการเรียนการสอนเนื่องจากมีงบประมาณจำกัดตามจำนวนนักเรียน (ศุณิสาส ทดลา, 2566) นอกจากครูผู้สอนแล้วพระสอนศีลธรรม

ที่มีหน้าที่ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในโรงเรียนก็ประสบปัญหาจากการยุบโรงเรียนและปัญหาโรงเรียนที่มีขนาดเล็กลงด้วย

พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการหล่อหลอมเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีคุณธรรม พวกเขาปลูกฝังคุณค่าทางศีลธรรม ให้คำปรึกษาทางจิตวิญญาณ เป็นแบบอย่าง สร้างชุมชน และเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับอนาคต การสนับสนุนและความร่วมมือจากทั้งโรงเรียนและชุมชนมีความจำเป็นต่อการให้พระสอนศีลธรรมสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างอนาคตที่สดใสสำหรับเยาวชนของเรา (พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางธิสาร) และคณะ, 2553) โดยผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ เพื่อดึงพลังศักยภาพของผู้เรียนตลอดจนการปลูกฝังทัศนคติในการใช้ชีวิต ผ่านกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย สร้างแรงจูงใจ ที่เต็มไปด้วยบรรยากาศของความสุขสนุกสนาน (ดวงใจ แสงฉาย, 2564) ดังที่พระศรีธรรมภาณี ได้กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมให้พระสงฆ์ให้มีบทบาทหน้าที่ในการปลูกฝังคุณธรรมและศีลธรรมในสถานศึกษานับว่าเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการถ่ายทอดคำสอนทางพระพุทธศาสนาสู่วิถีปฏิบัติของเยาวชนที่สามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาควบคู่กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาถ่ายทอดและสร้างความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเยาวชนให้ดำเนินวิถีชีวิตที่ดีงามและอยู่บนทางสายกลาง (พระศรีธรรมภาณี, 2565)

ดังนั้น พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจำเป็นต้องนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนที่มีขนาดเล็กลงมาปรับใช้ สำนักงานพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลพระสอนศีลธรรม จึงได้นำการจัดการเรียนรู้แบบคณะขึ้นเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการนักเรียนจากหลายระดับชั้นเรียนร่วมกันในห้องเรียนเดียวกัน แนวทางนี้ได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากมีข้อดีหลายประการ เช่น ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะทางสังคมและการสื่อสาร รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือและการเรียนรู้แบบผู้ร่วมงานอย่างรักใคร่ตาม การจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้นยังมีข้อท้าทายบางประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการรักษาบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมและการจัดหาการสนับสนุนที่เพียงพอสำหรับนักเรียนทุกคน พระสอนศีลธรรมในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณและที่ปรึกษาทางศีลธรรม สามารถมีบทบาทสำคัญในการจัดการกับข้อท้าทายเหล่านี้ได้ (นิชาภัทร สุขเกษม และสมปิต ตัญญ์รัตน, 2555) โดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในห้องเรียนแบบคณะชั้น พระสอนศีลธรรมสามารถช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียนทุกคน โดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในห้องเรียนแบบคณะชั้น พระสอนศีลธรรมสามารถช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียนทุกคนได้ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีคุณธรรมในอนาคต ผ่านชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคณะชั้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนขนาดเล็กต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคณะชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3
2. เพื่อประเมินผลการทดลองใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคณะชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยการศึกษาชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคณะชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3 มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3

1. แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสร้างชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น โดยศึกษาจากกิจกรรมการเรียนรู้แบบคละชั้น และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนรู้แบบคละชั้น เพื่อนำมายกร่างเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น

2. เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยนำชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้นที่ยกร่างให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร จำนวน 2 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 2 คน พระสอนศีลธรรม จำนวน 2 รูป และครูที่สอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 1 คน ที่ได้มาแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่มีความรู้ในด้านการจัดการเรียนรู้และเกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบคละชั้น ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสม โดยการใช้เครื่องมือ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากเป็นไปได้ของชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้นที่มีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ใช้การตรวจให้คะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ซึ่งกำหนดค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สำหรับการพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ที่ผ่านเกณฑ์ คือ ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และมีคู่ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 แสดงว่าเครื่องมือที่ใช้มีความเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ พระสอนศีลธรรมที่สมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน 50 รูป ที่ได้มาแบบเจาะจงที่ต้องการทดลองใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย คือ ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้นใช้ และแบบประเมินความพึงพอใจ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม ด้านพระวิทยากรกระบวนการ ด้านเนื้อหาการฝึกอบรม และด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้ 5 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 4 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับกลาง 2 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย 1 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (Likert, R., 1992)

- 4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้นที่กำหนดขึ้นอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 1) ด้านคำชี้แจง 2) ด้านคู่มือครู 3) ด้านคู่มือนักเรียน 4) ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านสื่อการเรียนรู้ และ 6) ด้านการวัดผลและประเมินผล ผลการสร้างชุดการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3 รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินการสร้างชุดการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3

ที่	องค์ประกอบ	ความเหมาะสม (N = 7)			ความเป็นไปได้ (N = 7)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านคำชี้แจง	4.48	0.64	มาก	4.64	0.29	มากที่สุด
2	ด้านคู่มือครู	4.40	0.37	มากที่สุด	4.73	0.39	มากที่สุด
3	ด้านคู่มือนักเรียน	4.57	0.55	มากที่สุด	4.73	0.34	มากที่สุด
4	ด้านแผนการจัดการเรียนรู้	4.59	0.60	มากที่สุด	4.64	0.31	มากที่สุด
5	ด้านสื่อการเรียนรู้	4.55	0.38	มากที่สุด	4.82	0.39	มากที่สุด
6	ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.50	0.58	มาก	4.91	0.43	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.52	0.52	มากที่สุด	4.75	0.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินการสร้างชุดการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น โดยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.61) โดยด้านแผนการจัดการเรียนรู้มีค่ามากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = 0.60) รองลงมาด้านคู่มือนักเรียน ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.55) ด้านสื่อการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.38) ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.58) ด้านคำชี้แจง ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.64) และด้านคู่มือครู ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.37) ตามลำดับ และผลการประเมินการสร้างชุดการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น โดยรวมมีความเป็นไปได้มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.75, S.D. = 0.35) โดยด้านการวัดผลและประเมินผลมีค่ามากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.91, S.D. = 0.43) รองลงมาด้านสื่อการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.82, S.D. = 0.39) ด้านคู่มือครู ($\bar{X}$ = 4.73, S.D. = 0.39) ด้านคู่มือนักเรียน ($\bar{X}$ = 4.73, S.D. = 0.34) ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.64, S.D. = 0.31) และด้านคำชี้แจง ($\bar{X}$ = 4.64, S.D. = 0.29) ตามลำดับ ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมิน ที่กำหนดไว้

2. ผลการทดลองใช้ชุดการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3 โดยประเมินผลความพึงพอใจจากกลุ่มตัวอย่างพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 50 รูป ผลการประเมินดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบละครชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3

รายการ	N = 50		ระดับความพึงพอใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม	4.40	0.55	มาก
ด้านพระวิทยากรกระบวนการ	4.80	0.45	มากที่สุด
ด้านเนื้อหาการฝึกอบรม	4.40	0.55	มาก
ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม	4.60	0.55	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.55	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจในการใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบละครชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.53) โดยด้านพระวิทยากรกระบวนการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) รองลงมาด้านกิจกรรมการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55) ด้านเนื้อหาการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.55) และด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.55) ตามลำดับ ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

1. ผลการสร้างชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบละครชั้น สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-3 พบว่า มีองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบละครชั้นที่กำหนดขึ้นอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 1) ด้านคำชี้แจง 2) ด้านคู่มือครู 3) ด้านคู่มือนักเรียน 4) ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านสื่อการเรียนรู้ และ 6) ด้านการวัดผลและประเมินผล แตกต่างจากผลการศึกษาของ มณฑิชา พาโทน และหยกแก้ว กมลวรรณ การเรียนละครชั้น ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการจัด ครูผู้สอน ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี (มณฑิชา พาโทน และหยกแก้ว กมลวรรณ, 2565) และจากผลการประเมิน พบว่า ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบละครชั้น มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.52 จากเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ที่ 3.51 ซึ่งบ่งชี้ว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ในการสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังผลการวิจัยของ เกียรติภูมิ มะแสงสม ที่พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมในแต่ละด้านเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (เกียรติภูมิ มะแสงสม, 2562) และจากการศึกษาของ อภิรัตน์ สุพิมพ์ และธัญญธร ศรีวิเชียร ที่พบว่า การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบละครชั้นสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ผลปรากฏว่า โปรแกรมฯ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด (อภิรัตน์ สุพิมพ์ และธัญญธร ศรีวิเชียร, 2563) นวัตกรรมทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพและควรเป็นนวัตกรรมที่โรงเรียนและครูพัฒนาจากความต้องการในการแก้ปัญหาและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีที่โรงเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ เด็กมีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนเป็นไปเพื่อการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (สุนิสา ทดลา, 2566) ซึ่งการที่พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบละครชั้น ถือว่าเป็นการยกระดับสมรรถนะพระสอนศีลธรรมตามที่กำหนดไว้ ได้แก่ 1) ทักษะความเข้าใจแนวคิดพื้นฐานทางการศึกษา 2) ทักษะการเข้าใจโครงสร้างหลักสูตร 3) ทักษะการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน 4) ทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกและสร้างสรรค์

5) ทักษะการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา และ 6) ทักษะการใช้วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อการปรับปรุงพัฒนา (พระศรีธรรมภาณี, 2565)

2. ผลการทดลองใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้นในระดับมากที่สุด การใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้นเพื่อยกระดับการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสังคมชีวิตวิถีใหม่ ได้แก่ 1) พระสอนศีลธรรมควรมีแนวคิดพื้นฐานทางการศึกษา 2) พระสอนศีลธรรมควรมีทักษะการสร้างหลักสูตร 3) พระสอนศีลธรรมควรมีทักษะการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน 4) พระสอนศีลธรรมควรมีทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5) พระสอนศีลธรรมควรมีทักษะการประเมินการเรียนรู้ และ 6) พระสอนศีลธรรมควรมีทักษะทางการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ (ชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์ และคณะ, 2565) ดังนั้น แสดงให้เห็นว่าชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้นสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ เนื่องจากพระสอนศีลธรรมมีจำนวนน้อยไม่ครบชั้น หรือในกรณีที่โรงเรียนมีความขาดแคลนสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอน หรือในกรณีที่โรงเรียนมีขนาดเล็ก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) นอกจากนี้จากผลการศึกษาของ แก้วอุดอน มหาทอง และศศิวิมล พรประไพ ที่พบว่า ความพึงพอใจมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 ซึ่งหมายถึงพอใจมากเพราะนักเรียนได้เรียนผ่านการปฏิบัติจริง เรียนอย่างสนุกสนาน ได้มีโอกาสช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานผ่านกระบวนการทำงานเป็นทีม และสื่อการเรียนการสอนที่ผู้สอนนำมาใช้มีความน่าสนใจ และสอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนรู้ อีกอย่างหนึ่ง ก็คือ ครูได้ทำการสอนแบบโดยวิธีเพื่อนช่วยเพื่อน ซึ่งนักเรียนได้ช่วยเหลือเพื่อนในวัยเดียวกันหรือวัยใกล้เคียงกันในการให้คำแนะนำ อธิบาย หรือได้ถ่ายทอดสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยภาษาของตนเองช่วยให้การสื่อความหมายได้ง่ายและรวดเร็ว ขึ้นนั้น หมายความว่า การเตรียมตัวก่อนการสอนของครูผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะครูผู้สอนจะต้องมีการเตรียมตัวด้านการวางแผนการสอน เตรียมตัวในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน จัดระบบการเรียนรู้ตามสภาพห้องเรียน มีกิจกรรมมีใบงาน สื่อการเรียนรู้ และแบบฝึกหัดให้นักเรียนทำซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้นักเรียนเกิดความชอบ และสนุกสนานต่อการเรียนมากขึ้น (แก้วอุดอน มหาทอง และศศิวิมล พรประไพ, 2562)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ชุดกิจกรรม ประกอบด้วย องค์ประกอบที่เป็นระบบ ได้แก่ คำชี้แจง คู่มือครู คู่มือนักเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผล และผลการประเมิน พบว่า ชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.52 จากเกณฑ์ 3.51) บ่งชี้ถึงคุณภาพและประสิทธิภาพในการสอนศีลธรรมในโรงเรียน และ 2) ผลการทดลองใช้ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้น พบว่า ชุดกิจกรรมช่วยยกระดับการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสังคมชีวิตวิถีใหม่ และพระสอนศีลธรรมควรมีทักษะพื้นฐานทางการศึกษา การสร้างหลักสูตร การใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินการเรียนรู้ และการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรมีการฝึกอบรมพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น ให้กับพระสอนศีลธรรมควรได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับหลักการและวิธีการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น รวมถึงการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวย และ 2) ควรมีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ศีลธรรมแบบคละชั้นอย่างต่อเนื่องเพื่อระบุจุดแข็งและจุดอ่อน และนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติภูมิ มะแสงสม. (2562). สภาพและปัญหาของการจัดการเรียนการสอนแบบคณะชั้นเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ระดับช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, 9(2), 94-101.
- แก้วอุดอน มะหาทอง และศศิวิมล พรประไพ. (2562). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบคณะชั้นในระดับประถมศึกษา. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ, 14(1), 7-12.
- ชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์ และคณะ. (2565). อนาคตภาพพระสอนศีลธรรมเพื่อยกระดับ การสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในสังคมชีวิตวิถีใหม่. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 10(7), 3036-3049.
- ณิชาภัทร สุขเกษม และสมปัด ตัญตรัยรัตน์. (2555). ผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้สำหรับนักเรียนคณะชั้น. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา, 6(1), 39-45.
- ดวงใจ แสงฉาย. (2564). บทบาทพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน. วารสารวิชาการวิจัยและนวัตกรรมสังคมศาสตร์ปริทัศน์, 1(1), 49-57.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางธิสาร) และคณะ. (2553). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิธีสอนศีลธรรมระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น ของพระสอนศีลธรรม ตามโครงการของกระทรวงศึกษาธิการ. วารสารการวิจัย, 16(2), 103-116.
- พระศรีธรรมภาณี. (2565). การพลิกโฉมพระสอนศีลธรรม: การพัฒนาพระบริหารการนิเทศ พระนิเทศก์ และพระสอน ศีลธรรมเพื่อสร้างพลังขับเคลื่อนศีลธรรมในสังคมไทย. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 10(7), 938-953.
- มณฑิชา พาโทน และหยกแก้ว กมลวรรณ. (2565). การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคณะชั้นในระดับปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนไร่ฮ้อย-ดารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 5(5), 79-92.
- ศุภินาส ทดลา. (2566). โรงเรียนขนาดเล็ก: ปัญหาหรือโอกาสของการจัดการศึกษา. ครูศาสตร์สาร, 17(2), 43-55.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). การจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก. กรุงเทพมหานคร: เสมาธรรม.
- อภิรัตน์ สุพิมพ์ และธัญญธร ศรีวิเชียร. (2563). การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้น สำหรับสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. วารสารครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 17(1), 265-277.
- ACTIONAID THAILAND. (2565). โรงเรียนขนาดเล็ก: ปัญหาที่ไม่เคยหายไป หรือโอกาสใหม่ในการจัดการศึกษา? เรียกใช้เมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://actionaid.or.th/small-school-conundrumresearch/>
- Likert, R. (1992). New pattern of management. New York: Wiley & Son.

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล บ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช*

IMPROVING THE QUALITY OF LIFE OF THE ELDERLY AT BAN LAM NAO SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, BANG KHAN DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

อรอุมา เพชรเรือนทอง* และ พระมหาเอกวิน ปิยวีโร (อะซิม)

Onuma Petruentong* and Phramaha Ekkawin Piyaweero (Asim)

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: amon5._@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว และ 2) แนวทางการส่งเสริมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว จำนวน 322 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว เลือกการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงรวม 15 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัย พบว่า 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยด้านร่างกายมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านจิตใจ ส่วนด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ และ 2) แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว ด้านร่างกายมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ออกตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเป็นประจำ มีสถานที่ออกกำลังกายเพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุเพียงพอ จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ รองลงมา คือ ด้านจิตใจ ได้แก่ อบต. จัดเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ จิตใจและความเครียด สนับสนุนกิจกรรมท่องเที่ยว นอกพื้นที่แก่ผู้สูงอายุ อบต. จัดให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุภายในชุมชน และน้อยที่สุด คือ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ได้แก่ อบต. ได้สนับสนุนประเพณีวัฒนธรรมและจัดตั้งชมรม เช่น ประเพณีสงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ ชมรมญาติธรรม ชมรมผู้สูงวัย เป็นต้น

คำสำคัญ: การพัฒนาคุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ, องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว

Abstract

This research article aims to study 1) The development of the quality of life of the elderly of the Ban Lam Nao Subdistrict Administrative Organization and 2) The promotion guidelines for

* Received June 28, 2024; Revised July 17, 2024; Accepted July 25, 2024

the development of the quality of life of the elderly of the Ban Lam Nao Subdistrict Administrative Organization, Bang Khan District, Province. Nakhon Si Thammarat It is a mixed methods research. The sample group consisted of 322 elderly people of the Ban Lam Nao Subdistrict Administrative Organization. The sample group was selected using Krejsi and Morgan's ready-made tables. Key informants include the elderly of the Ban Lam Nao Subdistrict Administrative Organization. Select a purposive sampling, totaling 15 people. Research tools include mean, standard deviation. collect data with questionnaire and in-depth interviews The results of the research found that: 1) Development of the quality of life of the elderly of the Ban Lam Nao Subdistrict Administrative Organization in all 4 areas overall had a high average level. When considering each aspect by The physical aspect had the highest average, followed by the mental aspect and the social relationship aspect. and environmental aspects has the lowest average value, respectively. 2) Guidelines for promoting the development of the quality of life of the elderly of the Ban Lam Nao Subdistrict Administrative Organization. The physical aspect had the highest average level, including staff regularly checking the health of the elderly. There are enough exercise facilities to promote the health of the elderly. Arrange training to provide knowledge about nutrition appropriate to the age of the elderly, followed by mental aspects, including the Subdistrict Administrative Organization providing staff to provide health consultation fees. mind and stress Supporting travel activities outside the area for the elderly. The Subdistrict Administrative Organization arranges for people in the community to participate in taking care of the elderly within the community. and the least is In terms of social relations, the Subdistrict Administrative Organization has supported cultural traditions and organized gatherings, such as the Songkran tradition. Pouring water over the heads of the elderly, the Dhamma Relatives Club, the Elderly Club, etc.

Keywords: Improving The Quality of Life, The Elderly, Ban Lam Nao Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

จากสถานการณ์ในปี 2565 ประเทศไทยกำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุ 60 ปี ขึ้นไป มากกว่าเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี โดยประชากรผู้สูงอายุในปี 2565 มีมากถึงจำนวน 12,336,399 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 ของประชากรทั้งประเทศ เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 0.5% แบ่งเป็นผู้สูงอายุวัยต้น ช่วงอายุ 60-69 ปีจำนวน 6,843,300 คน คิดเป็นร้อยละ 56.5 ของผู้สูงอายุทั้งหมด ผู้สูงอายุวัยกลาง ช่วงอายุ 70-79 ปี จำนวน 3,522,778 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 และผู้สูงอายุวัยปลาย อายุ 80 ปี ขึ้นไป 1,750,121 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4 ต่อปี (กรมการปกครอง, 2565) และมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ ร้อยละ 3.6 ต่อปี (คิดเป็น 400,000 คนต่อปี) ซึ่งตามการคาดการณ์ประชากรประเทศไทยของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562) คาดการณ์ว่าใน 30 ปี ข้างหน้า (พ.ศ. 2575) ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงอายุระดับสุดยอด คือ มีสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ถึงร้อยละ 28.55 ของประชากรทั้งหมด เมื่อมีประชากรผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ประชากรวัยเด็กลดลง จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เนื่องจากกำลังแรงงานใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานมีอัตราน้อยลงจนอาจนำมาซึ่งปัญหาการขาดแคลนแรงงาน การพึ่งพิงของประชากรวัยแรงงานในการดูแลเด็กและผู้สูงอายุ และ

กระทบต่อการแข่งขันของประเทศในอนาคตจะเพิ่มสูงขึ้น (สุดารัตน์ สุดสมบูรณ์, 2557) รวมทั้งภาระในการจัดสวัสดิการการดูแลต่าง ๆ ของผู้สูงอายุก็ต้องเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจาก พบว่า ผู้สูงอายุของประเทศไทยยังคงมีปัญหาทางด้านต่าง ๆ อยู่มาก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกายที่เสื่อมโทรมลง การมีโรคภัยต่าง ๆ เช่น โรคหลงลืม โรคทางสมอง รวมทั้งโรคเจ็บป่วยเรื้อรัง ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ (สมปอง สุวรรณภุมมา, 2564) มีผู้สูงอายุจำนวนมากยังมีรายได้ที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ รายได้หลักมาจากการที่รัฐสนับสนุนเป็นเบี้ยยังชีพ ประชากรผู้สูงอายุยังขาดการมีอาชีพเสริมเพื่อช่วยสร้างรายได้ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า วัฒนธรรมที่เปลี่ยนไป ปัญหาทางด้านที่อยู่อาศัย จากงานวิจัยหลาย ๆ งาน พบว่า ผู้สูงอายุอีกจำนวนไม่น้อยยังเป็นผู้ที่ไร้ที่อยู่อาศัย หรือมีที่อยู่อาศัยที่ทรุดโทรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ ปัญหา ด้านการศึกษา ผลสำรวจ พบว่า ผู้สูงอายุไทยมีการศึกษาอยู่ในระดับที่ต่ำ โดยส่วนมากจบการศึกษา ในระดับประถมศึกษา การรับรู้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วยังมีน้อย ซึ่งเป็นผลมาจากการเข้าถึงระบบการศึกษานั้นเอง ปัญหาทางด้านสังคมผู้สูงอายุไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม เด็กสมัยใหม่มองว่าผู้สูงอายุเป็นคนที่ไร้ค่า ไร้ความหมายพื้นที่ทางสังคมของผู้สูงอายุน้อยลง และรวมถึงปัญหาทางด้านจิตใจ ผู้สูงอายุส่วนมากถูกทอดทิ้ง ทั้งนี้ เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านการแพทย์ที่ทันสมัย ทำให้ประชากรของประเทศมีสุขภาพดีขึ้น และอัตราการตายที่ลดลง รวมทั้งการวางแผนครอบครัวที่ได้มาตรฐานตามเป้าหมายที่รัฐวางไว้ นั่นคือ ในหนึ่งครอบครัวควรมีบุตรเพียง 2 คน ซึ่งมีผลให้อัตราการเกิดลดลงอย่างต่อเนื่องนั่นเอง

แนวทางในการแก้ไขปัญหารองรับสถานการณ์สังคมสูงอายุ ได้ถูกกำหนดไว้ตั้งแต่ระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ ดังปรากฏในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2556-พ.ศ. 2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552 ดำเนินงานภายใต้วิสัยทัศน์ “ผู้สูงวัยเป็นหลักชัยของสังคม” ต่อเนื่องมาจนถึงแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-พ.ศ. 2580) ดำเนินการภายใต้วิสัยทัศน์ “ผู้สูงอายุ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีหลักประกันมั่นคง เป็นพลังพัฒนาสังคม” โดยแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2546-พ.ศ. 2564) ได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ จนถึงฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-2580) ที่ให้ความสำคัญกับการวางระบบกำลังคนด้านผู้สูงอายุ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพในระดับชาติและระดับพื้นที่การเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนา และการจัดการงานด้านผู้สูงอายุ และการแปลงแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ สู่การปฏิบัติ และผลักดันให้ทุกภาคส่วนขับเคลื่อนแผนอย่างมีบูรณาการตั้งแต่ระดับชาติ สู่ระดับท้องถิ่น (กรมอนามัย, 2558)

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว เป็นหน่วยงานท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด ซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการช่วยเหลือและจัดสวัสดิการ มอบเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในการดำรงชีวิต การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต และมีการจัดระบบสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งองค์การอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบ้านลำนาว ยังเป็นกลุ่มที่คอย ให้การดูแลและช่วยเหลือในการดูแลสุขภาพ จากเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ผู้สูงอายุในตำบลบ้านลำนาว คือ ผู้สูงอายุจะแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุ ที่ช่วยเหลือตนเองได้ในทุกเรื่อง และชอบเข้าสังคม 2) ผู้สูงอายุที่ชอบอยู่บ้าน สามารถพึ่งพาตนเองได้ ในบางเรื่อง และ 3) ผู้สูงอายุติดเตียง ปัจจุบันจากสภาพเศรษฐกิจสังคม และความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นของชุมชน ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อันเป็นสาเหตุที่สำคัญ ทำให้บทบาทของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุลดลง การมีเงื่อนไขแต่ละครอบครัวในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน การทำงานในเวลากลางวัน ไม่มีคนดูแลผู้สูงอายุอย่างใกล้ชิด การมีปฏิสัมพันธ์กันในครอบครัวลดน้อยลง ทำให้เกิดทัศนคติ ต่อตนเองในแง่ลบ ส่งผลทำให้เกิดผลกระทบทางด้านจิตใจ ทำให้รู้สึกท้อแท้ หดหู่ จนนำไปสู่สภาวะซึมเศร้า อ่อนไหวง่าย วิตกกังวล รู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัย และต้องการการพึ่งพามากขึ้น ก่อให้เกิดความเครียด ส่งผลให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงได้

เช่น ซึมเศร้า แยกตัวจากสังคมที่กำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่ไม่ได้รับการดูแล ทั้งด้านสุขภาพเสื่อมโทรม มีโรคภัยต่าง ๆ เบียดเบียน ต้องมีการพบแพทย์พบแพทย์เป็นประจำ ไม่มีลูกหลานดูแลอย่างใกล้ชิด ซึ่งไม่สามารถแก้ปัญหาของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลบ้านลำนาวได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากมีการเพิ่มจำนวนประชากรผู้สูงอายุในทุกปี (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว, 2566)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางชัน จังหวัดนครศรีธรรมราช และเพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และให้ทราบถึงแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางชัน ซึ่งผลของการศึกษานี้ องค์การบริหารส่วนตำบลต่าง ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำมาประกอบการวางแผน และกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ให้ดียิ่งขึ้น เกิดการจ้างงาน และสร้างรายได้แก่ผู้สูงอายุ อีกทั้งยังนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูล ในการพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของกลุ่มผู้สูงอายุ ให้มีประสิทธิภาพต่อไปให้ชุมชนตำบลบ้านลำนาว สามารถดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของผู้สูงอายุให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางชัน จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางชัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mix Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยมีกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ตัวแปรอิสระ ได้ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และ 2) ตัวแปรตาม ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางชัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และ 4) ด้านสภาพแวดล้อม
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว จำนวน 1,936 คน (สำนักทะเบียน อำเภอบางชัน ข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม 2566) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1978) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 322 คน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) ได้แก่ ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวม 15 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (In-depth Interview)
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิจัยเชิงปริมาณ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้านมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ด้านร่างกาย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อบต. มีเจ้าหน้าที่ออกตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเป็นประจำ รองลงมา อบต. สนับสนุนกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ ส่วนเจ้าหน้าที่ของ อบต. ให้คำแนะนำด้านการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ 2) ด้านจิตใจ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อบต. จัดเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ จิตใจและความเครียด โดยผู้เชี่ยวชาญแก่ผู้สูงอายุ รองลงมา อบต. จัดให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุภายในชุมชน ส่วน อบต. จัดให้มีกิจกรรมพบปะสังสรรค์ระหว่างผู้สูงอายุด้วยกัน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ อบต. ได้สนับสนุนประเพณีวัฒนธรรม เช่น สงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในชุมชน รองลงมา อบต. จัดตั้งชม เช่น ชมรมแอโรบิก ชมรมนาฏยธรรม ชมรมผู้สูงวัย เพื่อการสนทนากันแก่ผู้สูงอายุ ส่วน อบต. ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อบต. จัดกิจกรรมปรับปรุงซ่อมแซม ห้องน้ำ ห้องสุขา แก่ผู้สูงอายุภายในชุมชน รองลงมา อบต. ให้คำแนะนำปรับปรุงห้องนอน และที่นอนให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ส่วน อบต. อำนวยประโยชน์ในการเข้าถึงสาธารณูปโภคเช่น ไฟฟ้า ประปา แก่ผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ

2. แนวการส่งเสริมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล บ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้ง 4 ด้าน มีดังนี้ 1) ด้านร่างกาย อบต.และเจ้าหน้าที่ควรร่วมมือกับสาธารณสุข ออกตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเป็นประจำในหมู่บ้านทุก ๆ เดือน และควรสนับสนุนให้มีกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุและแนะนำเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพร่างกาย 2) ด้านจิตใจ อบต. ควรจัดให้ผู้เชี่ยวชาญมาดูแลสุขภาพจิตของคนในชุมชน และคนในครอบครัวสมควรดูแลผู้สูงอายุในหมู่บ้าน และควรมีกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุให้ทำเพื่อคลายเครียด 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อบต. ได้สนับสนุนประเพณีวัฒนธรรม เช่น สงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในชุมชน และอบต. จัดตั้งชมรมผู้สูงวัย เพื่อการสนทนากันแก่ผู้สูงอายุ และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม อบต. ควรให้ความสำคัญในการเข้าตรวจสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ ที่อยู่อาศัยให้สะอาด เรียบร้อย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล บ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีรายละเอียด ดังนี้ 1) ด้านร่างกาย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อบต. มีเจ้าหน้าที่ออกตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเป็นประจำ รองลงมา อบต. สนับสนุนกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ ส่วนด้านเจ้าหน้าที่ของ อบต. ให้คำแนะนำการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ยลำดับน้อยที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี ทองตะลุง ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษา พบว่า สภาพคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันผู้สูงอายุสามารถปฏิบัติกิจกรรมประจำวันได้ด้วยตนเอง ด้านสุขภาพจิตสุขภาพกายส่วนมากไม่ค่อยได้ตรวจสุขภาพที่เจ็บป่วยมากที่สุด คือ โรคปวดเมื่อย โรคข้อเสื่อม อ่อนเพลีย โรคเกี่ยวกับความดันโลหิตมีปริมาณแคลอรีสูงมีอาการปวดหัวตัวร้อนเป็นไข้บ้างตามสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง (สุมาลี ทองตะลุง, 2553) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิษัมพร อุทัยฉาย ที่ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลพันชาด อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่า ด้านร่างกายผู้สูงอายุสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง เช่น

อาบน้ำกินข้าวได้ สามารถเคลื่อนไหว เช่น การเดิน การนั่งได้ เป็นต้น (ฉิมพร อุทัยฉาย, 2559) 2) ด้านจิตใจ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อบต. จัดเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตใจและความเครียด โดยผู้เชี่ยวชาญ แก่ผู้สูงอายุ รองลงมา อบต. จัดให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุภายในชุมชน ส่วนด้าน อบต. จัดให้มีกิจกรรมพบปะสังสรรค์ระหว่างผู้สูงอายุด้วยกัน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธันยนิชา พิภูสินอักษรชัย ที่ได้ศึกษาผลกระทบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษา พบว่า วิธีการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุประกอบด้วย 2 วิธี คือ 1) การจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ และ 2) การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ผู้สูงอายุ (ธันยนิชา พิภูสินอักษรชัย, 2553) 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อบต. ได้สนับสนุนประเพณีวัฒนธรรม เช่น สงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในชุมชน รองลงมา อบต. จัดตั้งชมรม เช่น ชมรมแอโรบิก ชมรมญาติธรรม ชมรมผู้สูงอายุ เพื่อการสนทนาการแก่ผู้สูงอายุ ส่วนด้าน อบต. ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี ทองตะลุง ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษา พบว่า สภาพคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านสถานภาพทางสังคม เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุร่างกายของทรุดโทรมไปตามเวลาทำให้การเดินทางการเคลื่อนไหวร่างกายไม่คล่องทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม กีดตลงไปด้วย (สุมาลี ทองตะลุง, 2553) 4) ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อบต. จัดกิจกรรม ปรับปรุงซ่อมแซม ห้องน้ำ ห้องสุขา แก่ผู้สูงอายุภายในชุมชน รองลงมา อบต. ให้คำแนะนำปรับปรุงห้องนอนและ ที่นอนให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ส่วนด้าน อบต. อำนวยประโยชน์ในการเข้าถึงสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา แก่ผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี ทองตะลุง ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษา พบว่า สภาพคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านสภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัยอาศัยของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังมักมีสภาพทรุดโทรม และไม่ปลอดภัยนอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องมลภาวะอีกด้วย (สุมาลี ทองตะลุง, 2553)

2. แนวการส่งเสริมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล บ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย อบต. และเจ้าหน้าที่ควรร่วมมือกับสาธารณสุข ออกตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเป็นประจำในหมู่บ้านทุก ๆ เดือน และจัดสนับสนุนให้มีการสนับสนุนกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุและแนะนำเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพร่างกาย 2) ด้านจิตใจ อบต. ควรจัดให้ผู้เชี่ยวชาญมาดูแลสุขภาพจิตของคนในชุมชน และคนในครอบครัวควรดูแลผู้สูงอายุในหมู่บ้าน และควรมีกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุให้ทำเพื่อคลายเครียด 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อบต. ได้สนับสนุนประเพณีวัฒนธรรม เช่น สงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในชุมชน และจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อการสนทนาการแก่ผู้สูงอายุ และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม อบต. ควรให้ความสำคัญในการเข้าตรวจสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ ที่อยู่อาศัยให้สะอาด ระเบียบเรียบร้อยเป็นประจำ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่า 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านร่างกายที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อบต. มีเจ้าหน้าที่ออกตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเป็นประจำ ส่วนด้าน อบต. สนับสนุนกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ ให้คำแนะนำการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยน้อยลงตามลำดับ 2) ด้านจิตใจ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อบต. จัดเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ จิตใจและความเครียด โดยผู้เชี่ยวชาญ แก่ผู้สูงอายุ ส่วนการจัดให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุภายในชุมชน จัดให้มีกิจกรรมพบปะสังสรรค์

ระหว่างผู้สูงอายุด้วยกัน มีค่าเฉลี่ยน้อยลงตามลำดับ 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อบต. ได้สนับสนุนประเพณีวัฒนธรรม ส่วนด้านจัดตั้งชมเพื่อการสนทนาการแก่ผู้สูงอายุ และให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน มีค่าเฉลี่ยน้อยลงตามลำดับ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อบต. จัดกิจกรรมปรับปรุงซ่อมแซม ห้องน้ำ ห้องสุขา แก่ผู้สูงอายุภายในชุมชน ส่วนด้านให้คำแนะนำปรับปรุงห้องนอนและที่นอนให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ อำนาจประโยชน์ในการเข้าถึงสาธารณูปโภค มีค่าเฉลี่ยน้อยลงตามลำดับ 2) แนวการส่งเสริมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล บ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านร่างกาย อบต.และเจ้าหน้าที่ควรร่วมมือกับสาธารณสุขออกตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเป็นประจำในหมู่บ้านทุก ๆ เดือน และควรสนับสนุนให้มีกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุและแนะนำเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพร่างกาย 2) ด้านจิตใจ ควรจัดให้ผู้เชี่ยวชาญมาดูแลสุขภาพจิตของคนในชุมชน และคนในครอบครัวสมควรดูแลผู้สูงอายุในหมู่บ้าน และควรมีกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุให้ทำเพื่อคลายเครียด 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อบต.สนับสนุนประเพณีวัฒนธรรม และจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อการสนทนาการแก่ผู้สูงอายุ และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม อบต. ควรให้ความสำคัญในการเข้าตรวจสอบสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ให้สะอาด เรียบร้อย และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุตำบลบ้านลำนาว 2) ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลบ้านลำนาว จากการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในตำบล 3) ควรจัดให้มีหน่วยฉุกเฉินในกรณี que ผู้สูงอายุเกิด เจ็บป่วยและไม่สามารถเดินทางไปโรงพยาบาลได้ด้วยตนเอง 4) ควรเป็นหน่วยงานหลักในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์ผู้สูงอายุประจำตำบลบ้านลำนาว และ 5) ควรมีการจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุครบวงจรในตำบล เพื่อเป็นศูนย์กลาง ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในทุก ๆ ด้าน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2565). สถิติผู้สูงอายุ. เรียกใช้เมื่อ 2 กันยายน 2566 จาก <https://stat.bora.dopa.go.th>
- กรมอนามัย. (2558). ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558. เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2566 จาก <https://laws.anamai.moph.go.th/th/doh-annuance/204315>
- ฉันทนิชา พิภูสินอักษรชัย. (2553). กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ฉิมพร อุทัยฉาย. (2559). คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำพันชาติ อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สมปอง สุวรรณภุมมา. (2564). แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 6(2), 220-232.
- สุดารัตน์ สุดสมบูรณ์. (2557). สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย. วารสารเทคโนโลยี ภาคใต้, 7(1), 73-81.
- สุมาลี ทองตะลุง. (2553). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. ใน รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว. (2566). ข้อมูล อบต. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว. เรียกใช้เมื่อ 1 ตุลาคม 2566 จาก <http://www.dop.go.th/th/know/1/238>
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1978). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2*

ENVIRONMENTAL MANAGEMENT CONTRIBUTED TO LEARNING FOR
STUDENTS AT RAJAVINITBANGKHEN SCHOOL UNDER THE JURISDICTION OF
BANGKOK SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ทัศพร เกตุณอม^{1*} และ ชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา²

Thaspor Kettanom^{1*} and Chookwan Ratanapitakdhada²

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

¹Master of Education Program, Siam Technology College, Bangkok, Thailand

²หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยชินวัตร ปทุมธานี ประเทศไทย

²Master of Education Program, Shinawatra University, Pathum Thani, Thailand

*Corresponding author E-mail: kettanom23@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน พรรณนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน จำนวน 313 คน โดยการเทียบสัดส่วนขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซีและมอร์แกน จากนั้นใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้ชั้นเรียนเป็นชั้นและสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านการบริหารและด้านอาคารสถานที่ ส่วนแนวทางการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ ควรจัดการเรียนรู้โดยการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ความรู้และสามารถนำไปปฏิบัติได้ 2) ด้านกลุ่มเพื่อน ครูให้ความร่วมมือร่วมใจในการรักษาชื่อเสียงและภาพพจน์ของโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน 3) ด้านการบริหาร ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นกับการบริหารงานของโรงเรียน 4) ด้านอาคารสถานที่ ควรมีการจัดสถานที่แหล่งเรียนรู้ ห้องสมุด สวนวิทยาศาสตร์ สวนเกษตรภายในโรงเรียน

คำสำคัญ: การจัดสภาพแวดล้อม, การเรียนรู้, โรงเรียนราชวินิตบางเขน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

* Received July 10, 2024; Revised July 20, 2024; Accepted July 28, 2024

Abstract

The objectives of this research are 1) To study the level of providing an environment that is conducive to student learning 2) To study guidelines for developing an environment that is conducive to student learning. Description The sample groups used in the research are: There were 313 students at Ratchawinit Bangkhen School by comparing the sample size proportions from Krejci and Morgan's tables. Then stratified random sampling was used. using simple classes and randomization By drawing lots The tool used is a questionnaire. It is characterized by a 5-level evaluation scale and a structured interview. It has a consistency index ranging from 0.67-1.00 with a confidence value of 0.97. Statistics used in data analysis include percentages, means, standard deviations and content analysis. The research results found that Creating an environment conducive to learning for students at Rachawinit Bangkhen School Overall it is at a high level. When considering each aspect, it was found that it was at a high level in every aspect. They are sorted by average from highest to lowest as follows: Learning management Group of friends Administration and buildings as for guidelines for developing an environment that is conducive to learning for students at Rachawinit Bangkhen School There are guidelines for development as follows: 1) Learning management Learning should be organized by using local wisdom. Technology and media that are consistent with the community context to create a teaching atmosphere for students to gain knowledge and be able to put it into practice. 2) Peer group aspect Teachers cooperate in maintaining the school's reputation and image. There are activities both inside and outside the classroom that encourage students to learn and develop themselves in every aspect. 3) Administrative aspect There should be an opportunity for students to express their opinions with the school administration. 4) Buildings and facilities There should be a place for learning resources, a library, a science park. Agricultural garden inside the school

Keywords: Environmental Management, Learning, Rajavinitbangkhen School, Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2

บทนำ

การจัดการศึกษาในปัจจุบันต้องยึดหลักที่ว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนจึงควรได้รับการสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้น กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต้องส่งเสริมให้ผู้สอนจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ บัณฑิตเหล่านี้จะรับไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2562 (ฉบับที่ 4) ได้ให้ความหมาย การจัดการเรียนรู้ ดังนี้ หมวด 4 มาตรา 24 (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยผู้เรียน ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพเต็มศักยภาพและมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อเป็นคนดี คนเก่งและคนมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2565) ทั้งนี้ ตามแนวคิดของ กิ่งกนก กิณเรศ อธิบายว่าสภาพแวดล้อม หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ภายในโรงเรียนที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน โรงเรียน

จำเป็นต้องพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน ดังจะเห็นได้ว่า การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนนั้น เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการประกันคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (กิ่งกนก กิณเรศ, 2565)

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนตามแนวคิดของ แอสติน ที่อธิบายว่า สภาพแวดล้อม หมายถึง การรวมตัวของสภาพภายนอกที่มีอิทธิพลต่อชีวิตและการพัฒนาอินทรีย์ ส่วนคำว่า สภาพแวดล้อม ในสถานศึกษา (School environment) หมายถึง ลักษณะใดๆ ก็ตามของสถานศึกษาที่เป็น สิ่งเร้า (Stimulus) ที่มีศักยภาพและอิทธิพลต่อนักเรียน สภาพแวดล้อมในการเรียนเป็นสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรม หรือคุณลักษณะต่าง ๆ ออกมาตามสภาพแวดล้อมที่สำคัญ ประกอบด้วย ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียน ด้านการบริหาร ด้านกลุ่มเพื่อน (Astin, A. W., 1986) นอกจากนี้การศึกษาของ มาร์สเดน เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของครูกับนักเรียนเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบของเด็กยากจนในโรงเรียน ทางทิศใต้ของแคลิฟอร์เนีย ที่ศึกษาวิจัย พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน สิ่งแวดล้อมในห้องเรียน ความสะดวกในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันกับความสำเร็จของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสำเร็จของนักเรียน แต่พฤติกรรมของนักเรียนที่ยากจน มีบทบาทที่สำคัญ ในการสนับสนุนการรักษาระเบียบวินัยอย่างดี (Marsden, D. B., 2016)

โรงเรียนราชวินิตบางเขน เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา ม.1-ม.6 มุ่งเน้นการจัดการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและมาตรฐาน มีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ มีความสามารถพึ่งตนเองได้และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมพร้อมที่จะออกไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และประกอบอาชีพได้ในอนาคต (โรงเรียนราชวินิตบางเขน, 2566) แต่โรงเรียนได้ประสบปัญหาด้านปริมาณของนักเรียนที่มีจำนวนนักเรียนลดน้อยลง ดังนั้น การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น ประการหนึ่งในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียน โรงเรียนได้ประสบปัญหาและอุปสรรคในการจัดสภาพแวดล้อม ในโรงเรียนซึ่งปัญหาที่พบ อาทิ อาคารสถานที่ เมื่อนักเรียนลดลงทำให้ห้องเรียน อุปกรณ์ในห้องเรียน สนามกีฬา ห้องน้ำ โรงโภชนาการ ขาดการดูแล ไม่มีการทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอเท่าที่ควร จึงขาดความปลอดภัยกับนักเรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ ขาดการนำสื่อเทคโนโลยีมาสอน ด้านการบริหาร ผู้บริหารขาดภาวะผู้นำ ในการบริหารจัดการสิ่งต่าง ๆ ในโรงเรียนให้เป็นระบบจึงทำให้การทำงานขาดความอิสระและไม่เป็นประชาธิปไตย ในการทำงานร่วมกัน (โรงเรียนราชวินิตบางเขน, 2565)

การจัดการศึกษานั้นองค์ประกอบที่สำคัญคือการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและการสร้างบรรยากาศที่ดี จะช่วยส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนได้เป็นบุคคลที่พร้อมด้วยความรู้ ความสามารถ ความเจริญทั้งทางร่างกาย และจิตใจอันจะเป็นการสร้างบุคลิกภาพที่ดีงามแก่นักเรียน ส่วนด้านสื่อการเรียนการสอนนั้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ต่อการจัดการเรียนการสอนเพราะจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงกล่าวได้ว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน เพื่อนร่วมชั้น อาคารสถานที่ตลอดจนสื่อการเรียนการสอน เหล่านี้มีผลกระทบต่อการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยจึงได้ ศึกษาแนวคิดของ แอสติน เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านอาคารสถานที่ 2) ด้านการเรียน 3) ด้านการบริหาร 4) ด้านกลุ่มเพื่อน เพื่อนำไปใช้ในการวางแผน พัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขนให้มีชื่อเสียงให้เกิดประสิทธิภาพ ต่อการเรียนการสอนและการบริหารงานของโรงเรียนต่อไป (Astin, A. W., 1986)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ใช้รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน จำนวน 1689 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน จำนวน 313 คน โดยการเทียบสัดส่วนขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, R.V. & Morgan, D.W., 1970) จากนั้นใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ชั้นเรียนเป็นชั้น (Strata) และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับฉลาก

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใน 4 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหาร และด้านกลุ่มเพื่อน ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามปฏิบัติการ 2) สร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) 3) นำแบบสอบถามที่สร้างเสนออาจารย์ที่ปรึกษา 4) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index: IOC) ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 5) นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 6) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 7) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.97 8) นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขแล้ว นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 9) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) 10) นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติ ดังนี้ ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 5 ปี เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ลิเคิร์ต (Likert Scale) ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

แบบสัมภาษณ์ดำเนินการสร้างโดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์และหาคุณภาพเครื่องมือโดยเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม จำนวน 313 ชุด ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามพร้อมนัดหมายวันรวบรวมข้อมูลกลับคืน โดยผู้วิจัยติดตามเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 313 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 แสดงผลการวิจัยตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนราชวินิตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การจัดสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่	4.27	0.79	มาก	4
2. การจัดสภาพแวดล้อมด้านการจัดการเรียนรู้	4.63	0.63	มากที่สุด	1
3. การจัดสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร	4.48	0.65	มาก	3
4. การจัดสภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน	4.50	0.73	มาก	2
รวม	4.46	0.69	มาก	

จากตารางที่ 1 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.63) ด้านกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.73) ด้านการบริหาร ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.65) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดด้านอาคารสถานที่ ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.79)

2. แนวทางการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นพ้องต้องกัน ได้แนวทางในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการจัดการเรียนรู้ ผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนควรมีการจัดการเรียนรู้โดยมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่สอดคล้องกับชุมชนและบริบทในชุมชน สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ความรู้และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ควรมีการนำสื่อเทคโนโลยีการเรียนการสอนมาใช้อย่างถูกต้อง

ด้านกลุ่มเพื่อน ผลการศึกษา พบว่า ครูให้ความร่วมมือร่วมใจในการรักษาชื่อเสียงและภาพพจน์ของโรงเรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน การสร้างบรรยากาศเป็นกันเองสนุกสนาน นำเรียน รวมทั้งการแสดงออกถึงความ รู้สึกหรือความสัมพันธ์ที่ดีที่เกิดขึ้นในหมู่คณะ

ด้านการบริหาร ผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นกับการบริหารงานของโรงเรียน ควรมีการจัดการสิ่งต่าง ๆ ในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารและตัดสินใจ ผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำโดยใช้หลักการบริหารแบบการมีส่วนร่วม ทั้งบุคลากรในโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

ด้านอาคารสถานที่ ผลการศึกษา พบว่า ควรมีการจัดสถานที่แหล่งเรียนรู้ ห้องสมุด สวนวิทยาศาสตร์ สวนเกษตรภายในโรงเรียน มีการจัดตกแต่งอาคารสถานที่ สิ่งปลูกสร้างควรให้มีความมั่นคงแข็งแรงปลอดภัย โรงอาหารถูกสุขลักษณะ ห้องน้ำ ห้องส้วม มีการดูแลความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ อุปกรณ์ในห้องเรียน สนามกีฬา อุปกรณ์กีฬา มีเพียงพอเหมาะสมและปลอดภัย

จากผลการวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสมในบริบทสถานศึกษาของตน ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุให้เป็นรูปธรรมอย่างมีความเหมาะสมกับกิจกรรมต่าง ๆ จัดตกแต่งบริเวณรอบ ๆ อาคารเรียน ให้ร่มรื่น สวยงามมีความสะอาดโดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความปลอดภัยในสถานศึกษาซึ่งทุกส่วนจะช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาส่งผลให้นักเรียนและบุคลากรมีเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษา

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้านและอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การจัดสภาพแวดล้อมด้านการจัดการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน การจัดสภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก โรงเรียนมีสถานที่หรือที่นั่งให้นักเรียนสามารถทำงานรวมกันเป็นกลุ่ม หรือประชุมวางแผนการทำงาน พื้นที่บริเวณทั่วไปภายในของโรงเรียนมีเพียงพอรองรับกับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน มีสถานที่หรือพื้นที่สำหรับจัดแสดงผลงานของนักเรียน โต๊ะ เก้าอี้ ที่ใช้เรียนสามารถเคลื่อนย้าย ปรับเปลี่ยนได้สะดวกเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ มีวัสดุอุปกรณ์การเรียนให้เลือกใช้ได้หลากหลายเพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน การสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียนที่เป็นมิตรด้วยคำพูดและท่าทางที่สุภาพ นักเรียนสามารถขอคำแนะนำจากครูได้หรือซักถามในสิ่งที่ไม่แน่ใจในการทำงานต่าง ๆ ขณะเดียวกัน ครูเปิดกว้างและยอมรับแนวความคิดใหม่ ๆ เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและเต็มใจรับฟังความคิดของนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน มีบรรยากาศความรู้สึกเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ระหว่างเพื่อนนักเรียนด้วยกัน นักเรียนมีโอกาสเลือกทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ตนมีความสนใจ ด้วยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองหรือศึกษาร่วมกันกับเพื่อนในชั้นเรียน มีส่วนร่วมในรายวิชาที่เรียน มีโอกาสเป็นผู้คิด เป็นผู้ตั้งคำถาม วางแผน และวิธีการทำงานด้วยตัวของนักเรียนเอง สอดคล้องกับการศึกษาของ กิ่งกนก กิณเรศ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ที่ศึกษาวิจัย พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

ทั้งแหล่งวิทยบริการและห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ควรเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งสภาพแวดล้อม โดยทั่วไปและการจัดวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้นักเรียนสามารถไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้ (กิ่งกนก ภิรมเรศ, 2565)

2. แนวทางการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นพ้องต้องกัน ในแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ด้านการจัดการเรียนรู้ ผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนควรมีการจัดการเรียนรู้โดยมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่สอดคล้องกับชุมชนและบริบทในชุมชน สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ความรู้และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ควรมีการนำสื่อเทคโนโลยีการเรียนการสอนมาใช้อย่างถูกต้อง โรงเรียนได้มีการดำเนินการเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมรอบตัวผู้เรียนทั้งในลักษณะรูปธรรมและนามธรรมที่ส่งผลต่อผู้เรียนทั้งทางบวกและทางลบ มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ อภิบาล สุวรรณโคตร เรื่องการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ที่ศึกษาวิจัย พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมด้านการจัดการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการเช่นการเขียนแผนการสอน และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดทำหรือหาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน กระบวนการที่เรียนเน้นกระบวนการคิดและมุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน การพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน กิจกรรมเสริมทักษะทางวิชาการมีการวัดผลและประเมินผลอย่างเป็นระบบและตรวจสอบได้ (อภิบาล สุวรรณโคตร, 2565) อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ นิตยา แก่นพุ่ม เรื่องการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของโรงเรียนกาญจนาภิเษกสรรค์ ที่ศึกษาวิจัย พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมด้านการจัดการเรียนรู้ ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะค่านิยมของผู้เรียนให้ไปในทิศทางที่พึงประสงค์ การเรียนการสอนนั้นมีองค์ประกอบทางด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนที่ละเอียดอ่อนและมีความสำคัญเท่าเทียมกับเนื้อหาวิชาและจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกใช้สภาพแวดล้อมในการเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนนั้น คือ บรรยากาศที่เอื้อยอหรือส่งเสริมความสำคัญของผู้เรียนให้มีความรู้สึกร่วมสมัย (นิตยา แก่นพุ่ม, 2562)

ด้านกลุ่มเพื่อน ผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนต้องส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนนักเรียนด้วยกัน รวมทั้งครูควรส่งเสริมกระบวนการทำงานเป็นทีมด้วยกิจกรรมที่หลากหลายสร้างบรรยากาศเป็นกันเอง สนุกสนาน เพื่อให้นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองใน ทุก ๆ ด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีกิจกรรมส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดี ระหว่างนักเรียน เช่น กีฬาสีภายใน กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันรู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ มีความสนุกสนานในระหว่างที่ทำกิจกรรมกับเพื่อน สอดคล้องกับการศึกษาของ สิวราช อินตะวิชัย เรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของโรงเรียน ที่ศึกษาวิจัยพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทางด้านความรู้ ทักษะคิด บุคลิกภาพ คุณธรรม และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน นักเรียนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษาจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน เพราะกลุ่มเพื่อนให้ความมั่นใจจึงยอมรับในพฤติกรรมต่าง ๆ ของเขา ทำให้สบายใจ มีความสุขและกลุ่มเพื่อนนี้ ยังมีอิทธิพลทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นและมีพฤติกรรมไปตามกลุ่มที่เขาติดอยู่ (สิวราช อินตะวิชัย, 2563) นอกจากนี้สอดคล้องกับ

การศึกษาของ กฤษณุ ก้อยสละ เรื่องการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวิ สังเกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ที่ศึกษาวิจัย พบว่าการจัดสภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน ทางด้านสังคมและจิตใจมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะสภาพแวดล้อมทางสังคมและจิตใจมีความสำคัญต่อการพัฒนาการด้านการปรับตัวของนักเรียน โดยนักเรียนจะเลียนแบบจากครูที่เขามองว่าเป็นต้นแบบที่ดีจึงเกิดการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน (กฤษณุ ก้อยสละ, 2564)

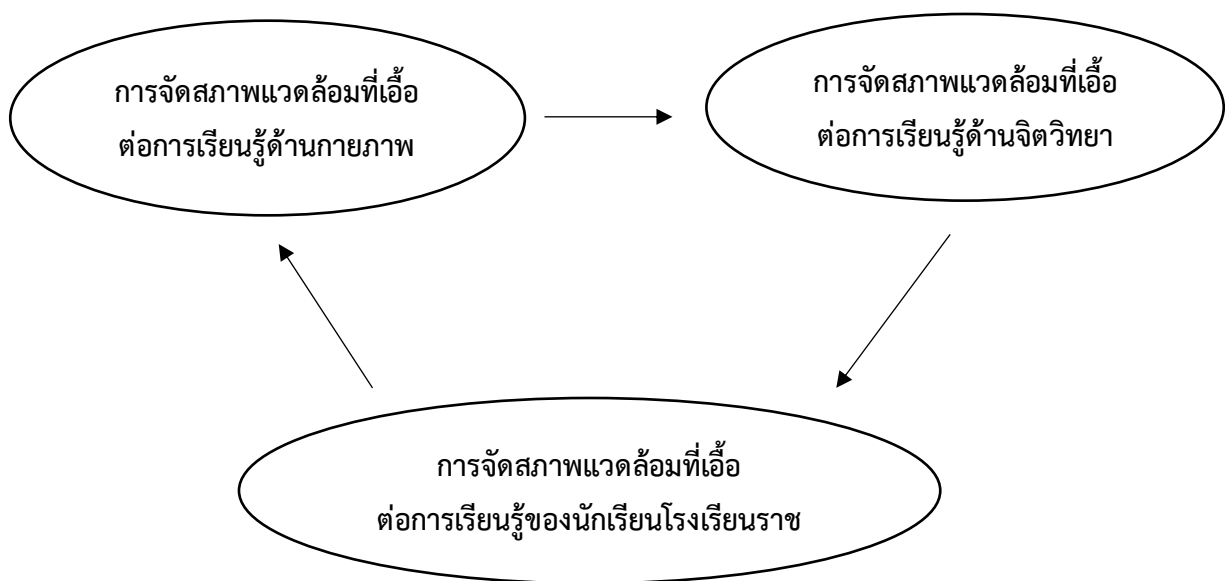
ด้านการบริหาร ผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ ส่งเสริมให้บุคลากรทุกฝ่ายทำงานร่วมกันอย่างเป็นกัลยาณมิตรและลดระยะห่างระหว่างผู้บริหาร บุคลากร ครูและนักเรียน ควรมีการจัดการสิ่งต่าง ๆ ในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารและตัดสินใจ ผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำโดยใช้หลักการบริหารแบบการมีส่วนร่วม ทั้งบุคลากรในโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนซึ่งควรมีการวางแผนพัฒนางานที่เกิดจากการร่วมมือร่วมใจกันของบุคลากร ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการดำเนินการโดยวิธีการหลากหลายเพื่อให้ครูใช้ความสามารถของตนเองเต็มที่และสามารถใช้เวลาปฏิบัติหน้าที่ได้มากพอในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนแนวปฏิบัติที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับการศึกษาของ จิราพร เครือแวงมน เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภายในสำหรับสถานศึกษา สังเกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ที่ศึกษาวิจัย พบว่าแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร เป็นการดำเนินการโดยวิธีที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ครูได้ใช้ความสามารถของตนเองเต็มที่และสามารถใช้เวลาปฏิบัติหน้าที่ได้มากพอในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจรวมถึงรับทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง ตลอดจนแนวทางปฏิบัติที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด (จิราพร เครือแวงมน, 2562) สอดคล้องกับการศึกษาของ นิชาภา เจริญรวัย เรื่องการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังเกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ที่ศึกษาวิจัย พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร ผู้บริหารดำเนินการโดยวิธีที่หลากหลายเพื่อให้ครูได้มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของตนเอง โดยใช้การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาและควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน และมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการพัฒนาสถานศึกษา (นิชาภา เจริญรวัย, 2566)

ด้านอาคารสถานที่ ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนควรมีการจัดสถานที่แหล่งเรียนรู้ ห้องสมุด สวนวิทยาศาสตร์ สวนเกษตรภายในโรงเรียน มีการจัดตกแต่งอาคารสถานที่ สิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ควรมีความมั่นคงแข็งแรงปลอดภัย โรงอาหารถูกสุขลักษณะ ห้องน้ำ ห้องส้วมมีการดูแลความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ อุปกรณ์ในห้องเรียน สนามกีฬา อุปกรณ์กีฬามีเพียงพอเหมาะสมและปลอดภัย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมและบริการที่ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาตนเองตามธรรมชาติอย่างเต็มศักยภาพ ผู้บริหารมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นจัดในห้องเรียน บริเวณสถานศึกษาและ รอบ ๆ สถานศึกษา ล้วนเป็นสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่ดีงามให้เกิดขึ้นภายในตัวนักเรียนได้ทั้งสิ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ วิชานา อับดุลละาะ เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ศึกษาวิจัย พบว่า โรงเรียนจัดให้มีระบบสาธารณูปโภคเพื่ออำนวยความสะดวกและเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน โรงเรียนมีอาคารสถานที่ที่เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย มีการให้บริการและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (วิชานา อับดุลละาะ, 2563)

สอดคล้องกับการศึกษาของ เนตรชนก ทองดำ เรื่องการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ที่ศึกษาวิจัย พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ควรจัดห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยน่าดู ควรจัดวัสดุอุปกรณ์ให้อยู่ในบริเวณที่เหมาะสมแก่การใช้ประโยชน์โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นไปได้และความเหมาะสมกับห้องเรียน (เนตรชนก ทองดำ, 2565)

องค์ความรู้ใหม่

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขนให้เหมาะสมนั้นควรจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2 ด้าน คือ ด้านกายภาพและด้านจิตวิทยา ด้านกายภาพ ควรมีการออกแบบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้อย่างแท้จริงทุกพื้นที่สามารถเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนให้สามารถเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา สำหรับด้านจิตวิทยา ควรคำนึงถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องทั้งหมดที่มีผลต่อความรู้สึกของนักเรียนทั้งปัจจัยทางบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นทางบวกให้กับนักเรียน ตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันในทุกฝ่าย เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

ภาพที่ 1 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน ประกอบด้วย ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านการบริหาร และด้านอาคารสถานที่ แต่ละองค์ประกอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปปรับใช้ตามความเหมาะสมในบริบทสถานศึกษาของตน ผู้บริหาร

สถานศึกษาควรนำความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุให้เป็นรูปธรรมอย่างมีความเหมาะสม มีกระบวนการเรียนที่หลากหลายเน้นการคิดและมุ่งพัฒนาศักยภาพนักเรียนเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสร้างทักษะทางวิชาการ 2) แนวทางการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นภารกิจที่สำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและนักเรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สภาพแวดล้อมในโรงเรียนนั้นเป็นปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) ศึกษาเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนกับโรงเรียนในสังกัดเดียวกันที่มีบริบทใกล้เคียงกัน เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการนำมาพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมให้เกิดประโยชน์ของโรงเรียนต่อไป 2) ศึกษาจำแนกปัจจัยส่งเสริมพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). คู่มือผู้บริหารโรงเรียนชุดพัฒนาการบริหารโรงเรียนการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2.
- กฤษฎา กออสละ. (2564). การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวีสังกัตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- กิงกนก กิณเรศ. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จิราพร เครือแวงมน. (2562). การพัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภายในสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิชาภา เจริญรว. (2566). การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นิตยา แก่นพุด. (2562). การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของโรงเรียนกาญจนาภิเษก. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เนตรชนก ทองคำ. (2565). การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- โรงเรียนราชวินิตบางเขน. (2565). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาประจำปี 2565. เรียกใช้เมื่อ 29 พฤศจิกายน 2565 จาก https://RVB_plan67.pdf
- _____. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปี 2566 งานนโยบายและแผนงาน. เรียกใช้เมื่อ 18 ตุลาคม 2565 จาก https://RVB_plan67.pdf

- วีชานา อับดุลเลาะ. (2563). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2565). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามสปอร์ตซินดิ จำกัด.
- สิวราช อินตะวิชัย. (2563). การศึกษาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จังหวัดราชบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อภิบาล สุวรรณโคตร. (2565). การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- Astin, A. W. (1986). The college environment. New York: American Council on Education.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. 4th ed. New York: Harper & Row Publishers.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- Marsden, D. B. (2016). Relations Between Teacher Perceptions of Safe and Orderly Environment and Student Achievement Among Ten Better-Performing. High-poverty School in One Southern California. New York: Harper Collins.

แนวทางการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยกวาสี*

GUIDELINES FOR IMPROVING THE HUMAN RESOURCE MANAGEMENT IN LIBRARIES OF GUANGXI UNIVERSITIES

หลิน หลิน, สรายุทธ เศรษฐจร, พชรา เดชโฮม, นรินทร์ สุธีนรินทร์ และ จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา*

Lin Lin, Sarayut Setkajorn, Pachara Dehome, Niran Suteeniran and Jittawisut Wimuttipanya*

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Doctor of Philosophy Program, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: jittawisut21@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยกวาสี ประชากร คือ ผู้บริหารจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ 10 แห่ง ในกวาสีจำนวน 205 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามประมาณการ 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ 0.94 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เปอร์เซ็นต์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า สถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยกวาสีใน 5 ด้านอยู่ในระดับสูง พิจารณาผลการศึกษาดังแต่ค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ รองลงมา คือ การฝึกอบรม การสรรหา การพัฒนาอาชีพ การประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด แนวทางการปรับปรุงการบริหารทรัพยากรบุคคลในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยกวาสีใน 5 ด้าน ประกอบด้วย 28 มาตรการ การวางแผนทรัพยากรบุคคล 5 มาตรการ การสรรหาบุคลากร 6 มาตรการ การฝึกอบรม 6 มาตรการ การประเมินผลการปฏิบัติงาน 5 มาตรการ การพัฒนาอาชีพ 6 มาตรการ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยกวาสีอยู่ในระดับสูงสุด โดยการส่งเสริมการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ มี 5 มาตรการในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยกวาสี ได้แก่ 1) ประเมินทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ของห้องสมุด 2) การปรับปรุงกลไกการสรรหาและคัดเลือกทรัพยากรบุคคล 3) เสริมสร้างความเข้มแข็งในการฝึกอบรมบรรณารักษ์ ดำเนินการฝึกอบรมทางธุรกิจอย่างสม่ำเสมอ และปรับปรุงคุณภาพวิชาชีพและความสามารถในการให้บริการของบรรณารักษ์ 4) จัดให้มีระบบประเมินผลการปฏิบัติงาน ประเมินผลการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์อย่างสม่ำเสมอ และ 5) การออกแบบโครงการพัฒนาบรรณารักษ์และเส้นทางอาชีพเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนบรรณารักษ์ให้มีส่วนร่วมในการศึกษาต่อเนื่องและกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพ

คำสำคัญ: การปรับปรุง, การจัดการทรัพยากรมนุษย์, ห้องสมุด, มหาวิทยาลัยกวาสี

Abstract

The purpose of this research was to study ways to improve human resource management in the libraries of Guangxi University. The population is 205 administrators from 10 public university libraries in Guangxi. The research instrument is a 5-level estimation questionnaire. Confidence is

* Received May 31, 2024; Revised July 10, 2024; Accepted July 18, 2024

at the level of 0.94. Data analysis using percentage, mean, and standard deviation. and content analysis The research results found that The results show that the current situation of human resource management in the libraries of Guangxi University in five areas is at a high level. Consider the results of studies from highest to lowest average: the highest average is human resource planning. Followed by training, recruitment, career development. performance evaluation is the lowest average Guidelines for improving human resource management in the libraries of Guangxi University in 5 areas, consisting of 28 measures, human resource planning, 5 measures, personnel recruitment, 6 measures, training, 6 measures, performance evaluation, 5 measures, career development, 6 measures, results Evaluate the appropriateness and feasibility of the guidelines for improving human resource management in the libraries of Guangxi University at the highest level. By promoting human resource planning, there are 5 measures for human resource management in the libraries of Guangxi University: 1) Evaluating the library's existing human resources, 2) Improving the human resource recruitment and selection mechanism, 3) Strengthening the Librarian training Conduct business training regularly and improve the professional quality and service ability of librarians. 4) Establish a performance evaluation system. Evaluate the performance of librarians regularly; and 5) Design librarian development programs and career paths to encourage and support librarians to participate in continuing education and professional development activities.

Keywords: Improvement, Human Resource Management, Library, Guangxi University

บทนำ

ในฐานะสถาบันการสอนและเสริมของโรงเรียน ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีทรัพยากรวรรณกรรมจำนวนมาก เพื่อการศึกษาของโรงเรียนและการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ และเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาของโรงเรียน จุดมุ่งเน้นในการพัฒนาของห้องสมุดมหาวิทยาลัยควาสีไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการปรับปรุงการรวบรวมทรัพยากรวรรณกรรม และการก่อสร้างอาคารห้องสมุด แต่ยังให้ความสำคัญกับการสร้างทรัพยากรมนุษย์ของห้องสมุดอีกด้วย ด้วยความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทรัพยากรสารสนเทศ และเทคโนโลยีเครือข่ายการสื่อสาร การพัฒนาห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีผลกระทบอย่างมาก และวิธีการให้บริการและเนื้อหาการบริการของห้องสมุดก็เปลี่ยนไป ห้องสมุดไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการให้ผู้อ่านเข้าถึงทรัพยากรกระดาษอีกต่อไป แต่ยังให้บริการสอบถามข้อมูลทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์อีกด้วย (Yu, F. et al., 2022) ทรัพยากรบุคคลเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของห้องสมุด แม้ว่าห้องสมุดจะมีองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น คอลเลกชัน อาคาร พื้นที่ เทคโนโลยี อุปกรณ์ และบุคลากร แต่ผู้คนมีบทบาทที่สำคัญที่สุดในสิ่งเหล่านี้และเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาห้องสมุด ในเรื่องนี้ไม่เพียงแต่ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรณารักษศาสตร์ชื่อดัง (Mao, W., 2023) เท่านั้นที่ยังได้แสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้อง: “บรรณารักษ์เป็นผู้กำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของห้องสมุด” การศึกษาก่อนหน้านี้ในสหรัฐอเมริกาที่แสดงผลลัพธ์แบบเดียวกัน ในบรรดาองค์ประกอบต่าง ๆ ของห้องสมุด อาคารคิดเป็น 5% วัสดุสารสนเทศคิดเป็น 20% และบรรณารักษ์คิดเป็น 75% ดังนั้น การจัดการห้องสมุดอาจกล่าวได้ว่าเกี่ยวกับการจัดการคนในการวิเคราะห์ขั้นสุดท้ายหรือแกนกลางของการจัดการ คือ การจัดการคน นอกเหนือจากการแนะนำและสำรวจทางทฤษฎีอย่างต่อเนื่องแล้ว (Liu, M., 2021) การวิจัยเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในสถาบันการศึกษาของจีนยังได้ดำเนินการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับการปรับปรุงและการปรับโครงสร้างองค์กรของมนุษย์ โดยมีกลไกการจัดการทรัพยากรของห้องสมุดมหาวิทยาลัย การสร้างทีมบรรณารักษ์วินัย

การวิจัยเกี่ยวกับความสามารถของบรรณารักษ์ และการจัดตั้งตำแหน่งบรรณารักษ์ใหม่ และบูรณาการทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเข้ากับการปฏิบัติงานบริหารห้องสมุด จนได้ผลการวิจัยที่ประสบผลสำเร็จและผลการวิจัยเหล่านี้มีความสำคัญเป็นแนวทางอย่างมาก หลังจากที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัย Tsinghua นำแนวคิดเรื่องบรรณารักษ์ประจำวิชาจากต่างประเทศมาใช้ในปี 1998 ห้องสมุดมหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศหลายแห่งก็ได้ปฏิบัติตามและนำไปปฏิบัติจนบรรลุผลในทางปฏิบัติมากมาย และระบบบรรณารักษ์ประจำวิชาและทีมงานบริการสาขาวิชา ก็กลายเป็นส่วนสำคัญของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของจีน (Teng, M., 2022) ด้วยการแนะนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศให้ความสำคัญกับการจัดการของบรรณารักษ์มากขึ้น และค่อย ๆ เปลี่ยนจากการสร้างทรัพยากรแบบดั้งเดิมเป็นศูนย์กลางเป็นบรรณารักษ์เป็นศูนย์กลาง ปฏิบัติต่อบรรณารักษ์ในฐานะทรัพยากรและดำเนินการทางวิทยาศาสตร์ การวางแผนและการจัดการ ในบรรดาองค์ประกอบ การจัดการหลายประการของห้องสมุดมหาวิทยาลัย องค์ประกอบพื้นฐานที่สุด คือ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ที่มุ่งเน้นผู้คน (Wang, K., 2022) ได้นำเสนอแนวคิดการจัดการแบบเห็นอกเห็นใจในการวิจัยเชิงนวัตกรรมของการจัดการห้องสมุดก่อนหน้านี้ และเสนอให้ดำเนินงานด้านอุดมการณ์และการเมือง สร้างแบบจำลองการจัดการห้องสมุดที่มีลักษณะเฉพาะของจีน และกระตุ้นความกระตือรือร้นของบรรณารักษ์ นอกจากนี้ บรรณารักษ์ได้แนะนำทฤษฎีมากมาย เช่น ทฤษฎีสองปัจจัย ทฤษฎี “การเพาะปลูกห้าประการ” ทฤษฎีสมดุลทางนิเวศวิทยา ทฤษฎีคลื่นเตอร์ ผลกระทบของปลาตก ทฤษฎีผลกระทบภาคสนาม ทฤษฎีแรงงานทางอารมณ์ ทฤษฎีลำดับชั้น ความต้องการของมาสโลว์ ซึ่งเสริมสร้างแนวคิดการจัดการห้องสมุดและวิธีการจัดการอย่างมาก (Zheng, Q., 2021) ซึ่งให้เห็นว่าทีมบริการรายวิชาในปัจจุบันของห้องสมุดมีปัญหาและความยากลำบาก เช่น ความเข้าใจความเป็นผู้นำที่แตกต่างกัน บรรณารักษ์มีความรู้ด้านบริการรายวิชาไม่เพียงพอ และความยากลำบากในการสร้างทีม Shen Yang (Liu, M., 2021) และวิเคราะห์ความหมายแฝงใหม่ของบรรณารักษ์รายวิชาในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในยุคใหม่ วิเคราะห์ปัจจัยที่จำกัดการสร้างบรรณารักษ์รายวิชาในห้องสมุดมหาวิทยาลัยจากสามด้าน ได้แก่ กลไกที่ไม่สมบูรณ์ ผลการสรรหาและการจัดสรรที่ไม่น่าพอใจ และการขาด หลังการฝึกอบรมและพัฒนา และเสนอมาตรการปรับปรุงการสร้างบรรณารักษ์รายวิชาภายใต้ยุทธศาสตร์ (Bi, M., 2022) ซึ่งให้เห็นว่าความสามารถในการให้บริการโดยรวมที่ต่ำของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศจีนนั้นเกิดจากความไม่สมดุลระหว่างชายและหญิง การขาดความสามารถที่มีคุณภาพสูง และการขาดบรรณารักษ์ที่มีพื้นฐานทางวิชาชีพในด้านการสร้างทรัพยากรมนุษย์ (Zheng, Q., 2021) ดำเนินการสำรวจออนไลน์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น 11 แห่ง และชี้ให้เห็นว่ามีระบบไม่กี่หรือไม่มีการนำระบบไปใช้ในการสร้างบริการวินยของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันการสร้างทรัพยากรบุคคลของห้องสมุดมหาวิทยาลัยกว้างสี่ส่วนใหญ่มีปัญหา เช่น ความไม่สมดุลทางเพศ ความสามารถระดับสูงน้อย และการขาดบรรณารักษ์มืออาชีพ ซึ่งทำให้ความสามารถในการให้บริการซึ่งโดยรวมของห้องสมุดนั้นอ่อนแอลง (Feng, R., 2022) ดังนั้น ให้ใส่ใจกับการสร้างทรัพยากรมนุษย์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การวิเคราะห์ว่าต้องใช้บุคลากรประเภทใดสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยกว้างสี่ วิธีเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรทรัพยากรมนุษย์ของห้องสมุด ทำงานได้ดีในการรวบรวม (Chang, A., 2022) และเพิ่มบทบาทของห้องสมุดที่ให้บริการครูและนักศึกษาได้ดียิ่งขึ้น จะกลายเป็นปัญหาเร่งด่วนสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยกว้างสี่ ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2560 รัฐบาลเขตกว่างซีได้ออกประกาศเกี่ยวกับแผนการดำเนินงานสำหรับการส่งเสริมโดยรวมของมหาวิทยาลัยชั้นนำและสาขาวิชาชั้นนำ และในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2561 มหาวิทยาลัย 9 แห่ง ที่มีทั้งหมด 34 สาขาวิชา ได้รับเลือกสำหรับรายชื่ออันดับแรก การสร้างวินยในชั้นเรียนในกว่างซี การแนะนำและการดำเนินการตามแผนนี้ได้เติมพลังใหม่ให้กับการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในกว่างซี (Huang, P., 2023) และยิ่งก่อให้เกิดข้อกำหนดใหม่สำหรับการทำงานของมหาวิทยาลัยและห้องสมุด ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์ เร่งการเปลี่ยนแปลงจากความจุของทรัพยากรไปสู่ความสามารถในการให้บริการ เพื่อรองรับการสร้าง

สาขาวิชาชั้นนำในมหาวิทยาลัย ไม่เพียงแต่จำเป็นต้องคิดค้นระบบบริการต่าง ๆ เท่านั้น แต่ที่สำคัญกว่านั้น คือ บนพื้นฐานของบริการแบบดั้งเดิมดั้งเดิม เช่น การให้คำปรึกษาอ้างอิง จำเป็นต้องมุ่งเน้นไปที่การให้บริการการสอน และการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ และให้บริการเฉพาะบุคคล มีอาชีพ แม่นยำ และมีความหลากหลายในบริการ ความรู้เชิงลึก การวิเคราะห์ข่าวกรอง และบริการสนับสนุนการตัดสินใจสำหรับการสอนและการวิจัย (Zhang, L. & Zou, W., 2022)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง แนวทางการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยกวาสี โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เชี่ยวชาญคุณภาพสูงจำนวนหนึ่งให้กลายเป็นการสนับสนุนสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการดำเนินการให้บริการความรู้รายวิชาเชิงลึก ห้องสมุดมหาวิทยาลัยกวาสีจะรับหน้าที่รับผิดชอบในการสร้างสาขาวิชาขึ้นหนึ่งเป็นความรับผิดชอบของตนเอง จัดตั้งทีมบริการด้านวินัย และดำเนินการบริการความรู้ด้านวินัย เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลด้านวินัย การตัดสินใจเสริม การวิเคราะห์สถิติบัตร และวินัยระดับสูงอื่น ๆ บริการซึ่งจะมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการสร้างวินัยในโรงเรียน อุตสาหกรรมห้องสมุดมีความเข้าใจแนวคิดเรื่องทุนมนุษย์และการลงทุนไม่เพียงพอ และความตระหนักในการรักษาและเพิ่มมูลค่าของทรัพยากรมนุษย์ในฐานะสินทรัพย์พิเศษยังอ่อนแอมาก ส่งผลให้ห้องสมุดมุ่งเน้นไปที่การลงทุนและการจัดการสินทรัพย์ถาวร เช่น อาคาร ขนาด ขนาดการรวบรวม และอุปกรณ์ โดยไม่สนใจการประเมินความต้องการทุนมนุษย์และการลงทุน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยกวาสี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยกวาสี ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ 10 แห่งในกวาสี จำนวน 205 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยกวาสี โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามแนวทางการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยกวาสี

แบบสำรวจแนวทางการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยกวาสี โดยมีข้อความคำถาม ประกอบด้วย 1) การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ 2) การรับสมัคร 3) การฝึกอบรม 4) การประเมินผลการปฏิบัติงาน 5) การวิเคราะห์การพัฒนาอาชีพ เกณฑ์การตีความข้อมูลตามมาตราส่วนลิเคิร์ต 5 ระดับ ดังนี้

4.50-5.00 หมายถึง ระดับสูงสุด

3.50-4.49 หมายถึง อยู่ในระดับสูง

2.50-3.49 หมายถึง ระดับปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง ระดับต่ำ

1.00-1.49 หมายถึง ระดับต่ำสุด

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึงมาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง น้อย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาสร้างแนวทางการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยวงวาลี

2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา แนวทางการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยวงวาลี

3. การสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยวงวาลี จากนั้นจึงส่งโครงร่างแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและแก้ไขเนื้อหาตามข้อเสนอแนะ

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 3 คน และอาจารย์ด้านการวัดประเมินผล จำนวน 2 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหาของแต่ละข้อคำถามได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC, Index of Objective Congruence) มีค่าเท่ากับ 1.00

5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้กับมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลกวางตุ้ง สาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ความเชื่อมั่น 0.94

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่น ไปใช้กับผู้บริหารในมหาวิทยาลัยวงวาลี จำนวน 205 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแจ้งความจำนงค์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อขอเก็บข้อมูลจากผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลกวางตุ้ง จำนวน 205 คน

2. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กับผู้บริหาร จำนวน 205 คน สามารถส่งคืนแบบสอบถามได้ทั้งหมด 205 แบบสอบถาม คิดเป็น 100%

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามตามความถี่และร้อยละ จำแนกตามอายุ เพศ ตำแหน่ง และวุฒิการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 สถานการณ์ปัจจุบันของกลยุทธ์ในการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยวงวาลีในห้าด้านดังต่อไปนี้ 1) การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ 2) การรับสมัคร 3) การฝึกอบรม 4) การประเมินผลการปฏิบัติงาน 5) การวิเคราะห์การพัฒนาอาชีพ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัยศึกษาแนวทางการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยวงวสี โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยในหัวข้อต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวทางการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยวงวสี ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวทางการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยวงวสี (n = 205)

ด้าน	μ	σ	แปลผล
การวางแผนทรัพยากรมนุษย์	3.77	0.84	มาก
การรับสมัคร	3.71	0.86	มาก
การฝึกอบรม	3.76	0.84	มาก
การประเมินผลการปฏิบัติงาน	3.67	0.80	มาก
การวิเคราะห์การพัฒนาอาชีพ	3.68	0.81	มาก
รวมเฉลี่ย	3.72	0.83	มาก

ผลการวิเคราะห์แนวทางการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยวงวสี พบว่า สถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยวงวสีทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับสูง ($\mu = 3.72$, $\sigma = 0.83$) พิจารณาผลการวิจัยด้านการศึกษาตั้งแต่ค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงต่ำสุด ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ ($\mu = 3.77$, $\sigma = 0.84$) รองลงมา คือ การฝึกอบรม ($\mu = 3.76$, $\sigma = 0.84$) การประเมินผลการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 3.67$, $\sigma = 0.80$)

ทั้งนี้ แนวทางการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยวงวสี เพื่อพัฒนาอาชีพ มี 6 มาตรการ ในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยวงวสี ดังนี้

1) เสริมสร้างการฝึกอบรมภายใน สนับสนุนและสนับสนุนบรรณารักษ์ให้พัฒนาคุณภาพและระดับทักษะทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เข้าร่วมในการฝึกอบรมและการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง รักษาความสนใจต่อการพัฒนาของอุตสาหกรรม และปรับปรุงความรู้และทักษะในเวลาที่เหมาะสม 2) ช่วยเหลือในการขยายช่องทางการก้าวขึ้นสู่วิชาชีพของบรรณารักษ์ และปรับปรุงการรู้หนังสือและการบริการระดับมืออาชีพของบรรณารักษ์อย่างต่อเนื่อง ผ่านการเพิ่มประสิทธิภาพของตำแหน่งงาน การแข่งขันที่ยุติธรรม และส่งเสริมความสนใจ 3) การแลกเปลี่ยนงาน และการสำรวจงานอย่างเหมาะสมสำหรับบรรณารักษ์ควบคู่ไปกับความต้องการงาน และเพิ่มความสามารถในการปรับตัวด้านสิ่งแวดล้อมและธุรกิจของบรรณารักษ์ 4) เสริมสร้างแนวทางการวางแผนอาชีพของบรรณารักษ์ ปรับปรุงความตระหนักรู้ในงานของตนผ่านการแนะแนวทางวิชาชีพ เห็นความหวังในการพัฒนาอาชีพส่วนบุคคล และกระตุ้นความกระตือรือร้นในการทำงานของบรรณารักษ์ 5) เปิดใจมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมการแบ่งปันข้อมูลและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และปรับปรุงประสิทธิภาพโดยรวมและประสิทธิภาพของทีม และ 6) ให้ความสนใจกับโอกาสในการทำงานและแนวโน้มทั้งภายในและภายนอกอุตสาหกรรม มีความกล้าที่จะยอมรับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลง มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการวิจัยทางวิชาการ ความร่วมมือในโครงการและกิจกรรมอื่น ๆ ขยายพื้นที่การพัฒนาอาชีพส่วนบุคคล และบรรลุเป้าหมายและค่านิยมส่วนบุคคล

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง แนวทางการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยกวาสี พบว่า ส่วนประกอบที่นำไปสู่การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ การฝึกอบรม การสรรหา การพัฒนาอาชีพ และการประเมินผลการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ Wang, K. ได้นำเสนอแนวคิดการจัดการแบบเห็นอกเห็นใจในการวิจัยเชิงนวัตกรรมของการจัดการห้องสมุดก่อนหน้านี้ และเสนอให้ดำเนินงานด้านอุดมการณ์และการเมือง สร้างแบบจำลองการจัดการห้องสมุดที่มีลักษณะเฉพาะของจีน และกระตุ้นความกระตือรือร้นของบรรณารักษ์ นอกจากนี้ บรรณารักษ์ได้แนะนำทฤษฎีมากมาย เช่น ทฤษฎีสองปัจจัย ทฤษฎี “การเพาะปลูกหัวประการ” ทฤษฎีสอดคล้องทางนิเวศวิทยา ทฤษฎีคลาสเตอร์ ผลกระทบของปลาตก ทฤษฎีผลกระทบภาคสนาม ทฤษฎีแรงงานทางอารมณ์ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ซึ่งเสริมสร้างแนวคิดการจัดการห้องสมุดและวิธีการจัดการอย่างมาก Zheng, Q. กล่าวว่า ทีมบริการรายวิชาในปัจจุบันของห้องสมุดมีปัญหาและความยากลำบาก เช่น ความเข้าใจความเป็นผู้นำที่แตกต่างกัน บรรณารักษ์มีความรู้ด้านบริการรายวิชาไม่เพียงพอ และความยากลำบากในการสร้างทีม วิเคราะห์ความหมายแฝงใหม่ของบรรณารักษ์รายวิชาในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในยุคใหม่ วิเคราะห์ปัจจัยที่จำกัดการสร้างบรรณารักษ์รายวิชาในห้องสมุดมหาวิทยาลัยจากสามด้าน ได้แก่ กลไกที่ไม่สมบูรณ์ ผลการสรรหาและการจัดสรรที่ไม่น่าพอใจ และการขาดหลังการฝึกอบรมและพัฒนา และเสนอมาตรการปรับปรุงการสร้างบรรณารักษ์รายวิชาภายใต้ยุทธศาสตร์ Bi, M. กล่าวว่าความสามารถในการให้บริการโดยรวมที่ต่ำของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศจีนนั้นเกิดจากความไม่สมดุลระหว่างชายและหญิง การขาดความสามารถที่มีคุณภาพสูง และการขาดบรรณารักษ์ที่มีพื้นฐานทางวิชาชีพในด้าน การสร้างทรัพยากรมนุษย์ ดำเนินการสำรวจออนไลน์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น 11 แห่ง และชี้ให้เห็นว่ามีระบบไม่กี่หรือไม่มีระบบไปใช้ในการสร้างบริการวินัยของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันการสร้างทรัพยากรบุคคลของห้องสมุดมหาวิทยาลัยกวาสีส่วนใหญ่มีปัญหา เช่น ความไม่สมดุลทางเพศ ความสามารถระดับสูงน้อย และการขาดบรรณารักษ์มืออาชีพ ซึ่งทำให้ความสามารถในการให้บริการโดยรวมของห้องสมุดอ่อนแอลง Feng, R. กล่าวว่า ผู้บริหารควรใส่ใจกับการสร้างทรัพยากรมนุษย์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิเคราะห์ว่าต้องใช้บุคลากรประเภทใดสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยกวาสี วิธีเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรทรัพยากรมนุษย์ของห้องสมุด ทำงานได้ดีในการรวบรวม Chang, A. กล่าวว่า การบริหารจัดการองค์กรควรเพิ่มบทบาทของห้องสมุดที่ให้บริการครูและนักศึกษาได้ดียิ่งขึ้น จะกลายเป็นปัญหาเร่งด่วนสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยกวาสี ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2560 รัฐบาลเขตกวาสีได้ออกประกาศเกี่ยวกับแผนการดำเนินงานสำหรับการส่งเสริมโดยรวมของมหาวิทยาลัยชั้นนำและสาขาวิชาชั้นนำ และในเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2561 มหาวิทยาลัย 9 แห่ง ที่มีทั้งหมด 34 สาขาวิชา ได้รับเลือกสำหรับรายชื่ออันดับแรก การสร้างวินัยในชั้นเรียนในกวาสี การแนะนำและการดำเนินการตามแผนนี้ได้เติมพลังใหม่ให้กับการพัฒนา การศึกษาระดับอุดมศึกษาในกวาสี Huang, P. กล่าวว่า การวางระบบการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัยก่อให้เกิดข้อกำหนดใหม่สำหรับการทำงานของมหาวิทยาลัยและห้องสมุด ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง และสร้างสรรค์ แรงการเปลี่ยนแปลงจากความจุของทรัพยากรไปสู่ความสามารถในการให้บริการ เพื่อรองรับ การสร้างสาขาวิชาชั้นนำในมหาวิทยาลัย ไม่เพียงแต่จำเป็นต้องคิดค้นระบบบริการต่าง ๆ เท่านั้น Zhang, L. & Zou, W. กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่อยู่บนพื้นฐานของบริการแบบดั้งเดิม เช่น การให้คำปรึกษาอ้างอิง จำเป็นต้องมุ่งเน้นไปที่การให้บริการการสอนและการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ และให้บริการเฉพาะบุคคล มีอาชีพ แม่นยำ และมีความหลากหลายในบริการความรู้เชิงลึก การวิเคราะห์ข่าวกรอง และบริการสนับสนุนการตัดสินใจสำหรับการสอนและการวิจัย (Zhang, L. & Zou, W., 2022)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องแนวทางการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยกวาสีพบว่า ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยกวาสี และเสนอแนวทาง 5 ประการ สำหรับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยกวาสี: การส่งเสริมการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ การปรับปรุงการสรรหาบุคลากร การเสริมสร้างความเข้มแข็ง การฝึกอบรม การปรับปรุงการประเมินผลการปฏิบัติงาน และปรับปรุงการพัฒนาอาชีพ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้สังเคราะห์ฐานที่ดี แต่เนื่องจากข้อจำกัดด้านความรู้และระดับของผู้วิจัยเอง ทำให้การวิจัยด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ หวังว่าในอนาคตนักวิจัยคนอื่น ๆ จะสามารถวิจัยในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ โดยยึดตามทฤษฎีและแนวปฏิบัติใหม่ ๆ ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์: การก่อสร้างห้องสมุดอัจฉริยะ เป็นการเปลี่ยนแปลงและการอัปเดตห้องสมุดในสภาพแวดล้อมเทคโนโลยีสารสนเทศยุคใหม่ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเพื่อตอบสนองการพัฒนาของยุคสมัย การพัฒนาในระดับสูงของอุตสาหกรรมข้อมูลเครือข่ายได้วางรากฐานสำหรับการพัฒนาห้องสมุดภูมิปัญญา การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลและการเกิดขึ้นของแพลตฟอร์มบริการแบบคลัสเตอร์ ทำให้ห้องสมุดภูมิปัญญามีฟังก์ชันบริการใหม่ ๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้อ่านได้ ในยุคของห้องสมุดอัจฉริยะ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีการพัฒนาที่ยั่งยืน มีข้อกำหนดใหม่สำหรับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของห้องสมุด และนวัตกรรมบางอย่างเป็นสิ่งจำเป็นในด้านเทคโนโลยีและรูปแบบการจัดการ และกลไกนวัตกรรมของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นหลักประกันที่สำคัญสำหรับความยั่งยืน การพัฒนาห้องสมุดอัจฉริยะของมหาวิทยาลัย ผลกระทบของเทคโนโลยีด้วยการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่าย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยกำลังเผชิญกับแรงกดดันมหาศาลในการเปลี่ยนแปลง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแห่งอนาคตอาจไม่ใช่อาคารทางกายภาพอีกต่อไป แต่เป็นพื้นที่ข้อมูลเสมือนจริงที่นักศึกษาสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลทางวิชาการที่หลากหลายผ่านทางอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้เทคโนโลยีเกิดใหม่ เช่น ปัญญาประดิษฐ์และข้อมูลขนาดใหญ่ ยังมอบความเป็นไปได้ใหม่ ๆ แก่ห้องสมุด เช่น บริการส่วนบุคคลและคำแนะนำอัจฉริยะการปฏิวัติการเข้าถึงแบบเปิดและการสื่อสารทางวิชาการ ด้วยการเพิ่มขึ้นของขบวนการเข้าถึงแบบเปิด วิธีการเผยแพร่ทางวิชาการและการสื่อสารทางวิชาการได้รับการเปลี่ยนแปลงอย่างลึกซึ้ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแห่งอนาคตอาจจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทตัวเองเป็นบทบาทในการสื่อสารทางวิชาการเพื่อให้การสนับสนุนและบริการต่าง ๆ ที่เข้าถึงได้แบบเปิดกว้างมากขึ้น และบทบาทของวัฒนธรรมและการศึกษา แม้ว่าเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงไป แต่บทบาทของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในฐานะสถานที่สำคัญด้านวัฒนธรรมและการศึกษาก็ไม่เปลี่ยนแปลง ในอนาคต ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องเน้นย้ำถึงค่านิยมหลัก เช่น มรดกทางวัฒนธรรม และการศึกษาความรู้ด้านสารสนเทศ

เอกสารอ้างอิง

- Bi, M. (2022). Research on the training and development of library management cadres from the perspective of human resources management. *Journal of Heilongjiang Human Resources and Social Security*, 3(15), 104-106.
- Chang, A. (2022). Library Human Resource Management under Maslow's Hierarchy of Needs Theory. *Journal of Wisdom*, 10(31), 114-116.
- Feng, R. (2022). Discussion on the Basic Strategies of Human Resource Management Improvement. *Higher Vocational College Libraries. Business News*, 7(23), 33-35.

- Huang, P. (2023). Analysis on the optimization strategy and innovation path of the human resource management incentive mechanism of state-owned enterprises. *Journal of China Market*, 9(1),79-81.
- Liu, M. (2021). A Preliminary Study on the Professional Development of Circulation Librarians in University Libraries from the Perspective of Human Resource Management. *Journal of Suihua University*, 13(3), 132-135.
- Mao, W. (2023). Analysis of Human Resource Management Innovation in Party School Libraries. *Journal of Human Resource Development*, 11(4), 21-23.
- Teng, M. (2022). Research on the training and development of library management cadres from the perspective of human resources management. *Journal of Heilongjiang Human Resources and Social Security*, 13(15), 104-106.
- Wang, K. (2022). Practice and discussion of volunteer management in public libraries from the perspective of human resources. *Journal of Library Research and Work*, 8(08), 65-69.
- Yu, F. et al. (2022). Research on Human Resource Management Innovation of "Double First-Class" University Libraries-Recommended Reading of "Library Human Resource Management". *Journal of Information Theory and Practice*2022, 4(12), 210-213.
- Zhang, L. & Zou, W. (2022). Content Architecture and Theoretical Guidance of Library Human Resource Management-Recommended Reading of "Library Human Resource Management". *Journal of Information Theory and Practice*, 15(10), 205.
- Zheng, Q. (2021). Current Situation and Countermeasures of Human Resource Management in Local University Libraries under the New Format-Taking Longyan University Library as an Example. *Journal of Heilongjiang Human Resources and Social Security*, 6(12), 61-63.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2*
GUIDELINES FOR DEVELOPING LEADERSHIP IN THE DIGITAL ERA FOR
SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE MAE HONG SON PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE, AREA 2

พิมพ์สมัย ไพโรจน์*, สุนทร ทองคำพงษ์ และ สิริกร ชุ่มเชย

Pimsamai Pairot*, Sunat Thongkumpong and Sirikorn Chumchoei

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก ประเทศไทย

Faculty of Education, Northern College, Tak, Thailand

*Corresponding author E-mail: auikung.k@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 และ 3) เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 การศึกษาวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยแบบสำรวจ กลุ่มตัวอย่างและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน 92 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ควรมีบทบาทในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรให้สามารถเข้าใจในวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี ด้านการบริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ ควรเป็นผู้นำทางเทคโนโลยีด้วยการศึกษาการใช้เทคโนโลยีที่ถูกต้องด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนเกิดทักษะความชำนาญในการใช้เทคโนโลยี ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ควรมีการวางแผนการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และด้านการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมีการกำหนดนโยบายเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีดิจิทัลกับจรรยาบรรณ ความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย และผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, ภาวะผู้นำดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research The objectives are 1) To study the leadership in the digital age of educational institution administrators. Under the Mae Hong Son Primary Educational Service Area Office, Area 2

* Received June 14, 2024; Revised July 9, 2024; Accepted July 18, 2024

2) To find ways to develop leadership in the digital age of educational institution administrators. Under the Mae Hong Son Primary Educational Service Area Office, Areas 2 and 3) To assess the appropriateness and feasibility of the guidelines for developing leadership in the digital age of educational institution administrators under the Mae Hong Son Primary Educational Service Area Office, Area 2. Research study This uses a survey research method. The sample group and data sources used in this research include educational institution administrators. Under the Mae Hong Son Primary Educational Service Area Office, Area 2, there were 92 people. Data were analyzed by looking for percentage, frequency, mean, and standard deviation. and content analysis. The research results found that the leadership in the digital age of educational institution administrators There is a high level of practice. Guidelines for developing leadership in the digital era for school administrators found that having a digital vision It should play a role in inspiring personnel to understand the technology vision. Management using information Should be a leader in technology by studying the correct use of technology by exchanging knowledge until becoming skilled in using technology. Promoting the use of technology in teaching and learning There should be a plan for the use of digital technology in teaching and learning. and having ethics in the use of information technology Policies should be established to raise awareness of the relationship between digital technology and ethics. privacy and safety and the results of the evaluation of suitability and feasibility were found to be at the highest level of suitability. and there is a high level of possibility

Keywords: Guidelines to Development, Digital Leadership, School Administrators

บทนำ

ปัจจุบัน โลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยีและสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้สังคมต้องปรับตัวเข้าสู่ความปกติใหม่ (New Normal) โดยดิจิทัลได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิต เทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและดำรงชีวิตในยุคดิจิทัลอย่างมีความสุข กระทรวงศึกษาธิการจึงได้วางแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา เช่น การขยายการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล การสร้างแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ การผลิตสื่อดิจิทัล และการจัดทำฐานข้อมูลขนาดใหญ่ นอกจากนี้ ภาครัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของการกำกับดูแลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล จึงได้มีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญต่อการศึกษาอย่างมาก เพราะการศึกษาในปัจจุบันต้องพึ่งพาเทคโนโลยีเพื่อทำให้โลกก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล ส่งผลให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในวิทยาการทุกด้าน การวางแผนการบริหารจัดการที่ดีจะทำให้การบริหารงานโรงเรียนเป็นระบบ สะดวก รวดเร็ว และน่าเชื่อถือในการนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน ประเทศไทยอยู่ในยุคการปฏิรูปการศึกษา จำเป็นต้องรับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559)

ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการนำองค์กรให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำด้านดิจิทัลและ

ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมกับการบริหารจัดการสถานศึกษา ภาวะผู้นำดิจิทัลถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ผู้บริหารต้องเป็นต้นแบบในการปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล รู้จักนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอยู่เสมอ (จิณณวัตร ปะโคทั้ง, 2561)

การนำองค์กรให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ไชยา ภาวะบุตร, 2561) เพื่อสามารถเลือกใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นกับการบริหารสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม คุ่มค่า และเพียงพอต่อการใช้งาน นอกจากนี้ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัล ซึ่งเป็นกระบวนการหรือความสามารถที่ใช้เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้นและเต็มใจ โดยที่ผู้นำมีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถในการนำกระบวนการทางดิจิทัลมาใช้อย่างเหมาะสม และนำพฤติกรรมของบุคคลไปสู่การบรรลุเป้าหมาย การมีทักษะดิจิทัลถือเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหารในการทำงานในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษายังจำเป็นต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับครูผู้สอนและผู้เรียนในยุคดิจิทัล กระตุ้นความต้องการเรียนรู้ และสร้างนวัตกรรมดิจิทัล ตลอดจนเป็นผู้อำนวยความสะดวกแก่ครูในการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่ ด้วยเหตุนี้ หน่วยงานราชการจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของบุคลากร เพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นหน่วยงานดิจิทัล การนำขององค์กรในยุคดิจิทัลที่ผู้บริหารมีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมดิจิทัลจะเป็นกลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนผลลัพธ์ของสถานศึกษา ทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561) ดังนั้น ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีดิจิทัล จึงกำหนดวิสัยทัศน์สร้างคุณภาพนักเรียนตามทักษะศตวรรษที่ 21 อย่างยั่งยืน โดยกำหนดจุดเน้นในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา เช่น การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการเรียนการสอน จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาปัจจุบันของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มประสิทธิภาพยังไม่สามารถทำได้เต็มที่ เนื่องจากครุภัณฑ์ด้านเทคโนโลยีไม่เพียงพอ ขาดแพลตฟอร์มดิจิทัลด้านสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ และบริบทที่ตั้งของสถานศึกษาที่เป็นพื้นที่สูงไม่มีไฟฟ้า ไม่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดทักษะและความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการ รวมถึงการขาดความรู้ความเข้าใจในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานและคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เห็นภาพรวมของประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเตรียมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นและให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐานและเข้าถึงได้อย่างชัดเจน นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยเหลือในแทบทุกภาระงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีวิธีดำเนินการ 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 124 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 92 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มี 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดกรอบข้อคำถามสำหรับแบบสอบถาม ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษาจากเอกสารและรายงานวิจัยเพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้อง นำขอบเขตของเนื้อหาวิเคราะห์ขอบข่ายการดำเนินการแต่ละด้านเพื่อกำหนดโครงสร้างของข้อคำถาม โดยการวิเคราะห์ขอบข่ายรายด้านจากรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน แล้ววิเคราะห์ขอบข่ายเนื้อหารายด้านจากรายงานวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและปัญหา

2. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยใช้การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of item Objective Congruence) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน นำแบบสอบถามที่ผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาแก้ไขและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับใหม่เพื่อนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพิจารณาและหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปเป็นข้อคำถามที่ใช้ได้ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาแก้ไขและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับใหม่เพื่อนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 จำนวน 30 คน เพื่อพิจารณาและหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .986

5. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการแก้ไขปรับปรุงแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจความถูกต้องสมบูรณ์และขออนุญาตให้นำไปใช้จัดเก็บข้อมูล และนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เพื่อขออนุญาตใช้พื้นที่วิจัยและเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2. ขออนุญาตผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ตอบแบบสอบถาม ชี้แจงวัตถุประสงค์และแจ้งกำหนดการตอบแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่รับการตอบรับมาตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) และหาค่าร้อยละ (Percentage) ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

แหล่งข้อมูล

การหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 กำหนดกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเป็นแหล่งข้อมูล จากแหล่งข้อมูล 3 แหล่งเป็นการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล เพื่อเก็บข้อมูลโดยใช้แบบการสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ได้เสนอความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่โดยไม่มีการชี้นำคำตอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงมากที่สุด และเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยซึ่งส่วนประกอบของแบบสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์รายด้าน เป็นแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง ข้อคำถามเพื่อการสัมภาษณ์หาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จากผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในขั้นตอนที่ 1 ที่มีระดับภาวะภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 3.72 ของรายด้าน นำมาสรุปเป็นคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาทั้ง 4 ด้าน โดยกำหนดกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเป็นแหล่งข้อมูล จำนวน 9 คน จากแหล่งข้อมูล 3 แหล่ง เป็นการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) เพื่อเก็บข้อมูลโดยใช้แบบการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. กลุ่มผู้รู้ เป็นคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความรู้ ความเข้าใจและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ท่าน

2. กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการจัดระบบสารสนเทศในสถานศึกษา จำนวน 3 ท่าน

3. กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษาจาก 3 ขนาด จำนวน 3 ท่าน

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์

2. นำเครื่องมือเก็บข้อมูลที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษา และความครอบคลุมตามขอบเขตเนื้อหาที่จะศึกษา พร้อมให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข นำเครื่องมือกลับมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับใหม่ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ต่อไป

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กำหนดคุณสมบัติของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ติดต่อบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการส่วนตัวก่อน เพื่อขออนุญาตเสนอชื่อต่อคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น เพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ แจ้งรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิต่อคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น เพื่อขอหนังสือแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ส่งหนังสือของคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โครงร่างงานวิจัยและเครื่องมือที่จะใช้เก็บข้อมูลให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อใช้ศึกษาล่วงหน้าก่อนให้สัมภาษณ์พร้อมกำหนดการเข้าสัมภาษณ์เมื่อถึงกำหนดนัดผู้วิจัยเดินทางไปพบผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3. ตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบในการสัมภาษณ์เพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูลและเขียนรายงานการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเพื่อหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลด้วยแบบประเมิน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง เลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ชื่อ-สกุล ตำแหน่ง คุณวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน และตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของในการนำไปปฏิบัติจริงของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มี 2 ด้าน ได้แก่ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง นำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มาสังเคราะห์จัดเป็นประเด็นในการสร้างแบบประเมิน เพื่อใช้ในการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง

2. นำโครงสร้างแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง เสนอเพื่อขอความคิดเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข นำแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว จัดพิมพ์เป็นแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เพื่อขออนุญาตให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล

2. นำหนังสือเสนอผู้อำนวยการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัยและขออนุญาตแจกแบบประเมินเพื่อเก็บข้อมูลตามจำนวนผู้บริหารสถานศึกษาที่กำหนด นำแบบประเมินมาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ มาตรวจความถูกต้องก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงตามขั้นตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 สรุปได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ดังนี้

ที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	3.55	1.09	มาก
2	ด้านการบริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ	3.76	0.98	มาก
3	ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน	3.70	1.04	มาก
4	ด้านการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.89	0.87	มาก
เฉลี่ยรวม		3.72	0.99	มาก

โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.99) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปหาต่ำสุด พบว่า ด้านการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุด มี ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.87) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.98) ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 1.04) ส่วนด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 1.09) อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. ผลการหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปผลแต่ละด้านเพื่ออภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทในการผลักดันหรือสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรให้สามารถเข้าใจในวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี เพื่อการวางแผนและปรับปรุงวิสัยทัศน์ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นให้ครูและบุคลากรได้นำเทคโนโลยีมาใช้งานให้เกิดประสิทธิผลที่สูงขึ้น ควรมีการกำหนดกลยุทธ์ด้านดิจิทัลขององค์กรที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและบุคลากร และควรเป็นผู้นำเทคโนโลยีรูปแบบใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจกระตุ้นให้ครูและบุคลากรได้นำเทคโนโลยีมาใช้งานให้เกิดประสิทธิผลที่สูงขึ้น

2.2 ด้านการบริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยี โดยศึกษาเรียนรู้การใช้งานเทคโนโลยีอย่างถูกต้องผ่านการฝึกอบรม สัมมนา และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อนำมาบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพด้วยการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการรวบรวมข้อมูล การวัดผลนักเรียน และการประเมินการสอนของครูด้วยระบบดิจิทัล นอกจากนี้ ผู้บริหารควรรับฟังและวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดการศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางแก้ไข โดยส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัย และใช้กระบวนการวิจัยทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียน รวมถึงสนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

2.3 ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนดำเนินการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการวัดและประเมินผล เพื่อสร้างการรับรู้และทักษะสำคัญด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้แก่ผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการจัดการเรียนรู้ และสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน แนวใหม่ที่ทันสมัย นวัตกรรมเทคโนโลยีเหล่านี้จะช่วยพัฒนาและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูใช้ระบบดิจิทัลในการประมวลผลการเรียนของนักเรียน ค้นคว้าข้อมูลผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงการนิเทศการสอนในรูปแบบดิจิทัลด้วย โดยสรุปแล้ว การวางแผนและส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนถือเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะดิจิทัลให้แก่ผู้เรียน สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

2.4 ด้านการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดนโยบาย เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีดิจิทัลกับจรรยาบรรณความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยออนไลน์ เพื่อสร้างความตระหนักถึงประเด็นทางสังคมจริยธรรมและกฎหมายในยุคดิจิทัล และส่งเสริมครูและนักเรียนในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างถูกต้องและมีจริยธรรม

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.79$, $\sigma = 0.13$) และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.92$, $\sigma = 0.23$)

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า มีการกำหนดพันธกิจในการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ มีสมรรถนะด้านภาษาและการใช้เทคโนโลยี โดยระบุว่าผู้บริหารที่สามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารองค์กรจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนผลลัพธ์ของสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 5 การบริหารและ

การจัดการศึกษา มาตรา 39 ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และพฤติกรรมที่ผู้อำนวยการโรงเรียน แสดงออกในการนำองค์กร มีอิทธิพลต่อครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561) และ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก และระดับที่พึงประสงค์ก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในยุคดิจิทัล (อรรษญา ปะภาวะเต, 2564) โดยสรุป การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการวางแผน และกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเพื่อพัฒนาบุคลากร ให้สามารถปรับตัวและประยุกต์ใช้นวัตกรรมดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับสูง เนื่องจากผู้บริหาร มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาสถานศึกษาและเห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยีในปัจจุบัน ได้กำหนดนโยบายและ กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการอำนวยความสะดวกและส่งเสริมบุคลากรในการพัฒนา การบริหารงานและการเรียนการสอน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตธนบุรี พบว่า ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของจรรยาบรรณในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม (ภัทรา ธรรมวิทยา และนนท์รัตน์ เจริญกุล, 2558) นอกจากนี้ ผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของ ผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี พบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารในกลุ่มนี้โดยรวมอยู่ในระดับสูง ทุกด้านอยู่ในระดับมาก (เชษฐา ชวนะไพศาล, 2563)

1.2 ด้านการบริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเห็นถึงความจำเป็นของประสิทธิภาพการใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยี ที่เหมาะสม และการนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมและ อำนวยความสะดวกในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อย่างมี ประสิทธิภาพ ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า ในการบริหารสถานศึกษา ในยุคดิจิทัล คือ การนำสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาและอำนวยความสะดวกในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และบรรลุวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ (ภคพร เลิกนอก, 2562) และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยเรื่อง องค์ประกอบ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งพบว่า ตัวบ่งชี้ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มี 6 องค์ประกอบ และ 20 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ด้านคิดสร้างสรรค์ คิดริเริ่ม คิดคล่องแคล่วคิดยืดหยุ่น และคิดละเอียด ด้านเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง วิเคราะห์ความต้องการ กำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ วางแผนการเรียนรู้ และแสวงหา วิทยาการ ด้านทำงานเป็นทีม สื่อสาร ความสามารถ และกิจกรรม ด้านการบูรณาการ ความคิด กระบวนการเรียนรู้ และเชื่อมโยงสัมพันธ์และองค์ความรู้ใหม่ ด้านเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล พัฒนาความสามารถ สนับสนุนงบประมาณ และทรัพยากร และมีจริยธรรม ด้านเครือข่ายการเรียนรู้ เรียนรู้ร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สร้างเครือข่ายเรียนรู้ และ การสะท้อนผลการเรียนรู้ และโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีความสอดคล้อง และกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ชัตสร พิกุลทอง, 2564)

1.3 ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถผลักดันบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน อีกทั้งยังส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาและจัดทำนวัตกรรม

สื่อการเรียนการสอนโดยบูรณาการการใช้เทคโนโลยี ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง ศึกษาผลของภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนและบรรยากาศโรงเรียน โดยมีการรู้เทคโนโลยีและการบูรณาการเทคโนโลยีในการสอนของครูเป็นสื่อกลางต่อประสิทธิภาพผลครูในโรงเรียนดีศรีตำบล ระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารในโรงเรียนดีศรีตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครูสอดคล้องกับมาตรฐานระดับชาติทางเทคโนโลยีการศึกษา สำหรับผู้บริหารของ International Society of Technology in Education (ISTE) นอกจากนี้ บรรยากาศในโรงเรียนยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครู โดยผ่านการส่งเสริมให้ครูมีความรู้และสามารถบูรณาการเทคโนโลยีในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กนกวรรณ โพธิ์ทอง และคณะ, 2559) และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยเรื่อง ศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับการบูรณาการเทคโนโลยีในห้องเรียนของครูในศตวรรษที่ 21 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีตามมาตรฐานชาติด้าน การใช้เทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาของ (NETS-A) จำนวน 5 ด้าน อยู่ในระดับสูง และพบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่สำคัญกับการบูรณาการเทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอนของครูทางด้านเทคโนโลยี (Thannimalai, R. & Raman, A., 2018)

1.4 ด้านการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีการปฏิบัติในระดับมาก เนื่องมาจากผู้บริหารมีการสร้างความตระหนักถึงประเด็นทางสังคม จริยธรรม และกฎหมายในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ยังคำนึงถึงการนำข้อมูลดิจิทัลต่าง ๆ ไปใช้อย่างถูกต้อง เพื่อเคารพสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่น ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตธนบุรี ที่พบว่า ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในความคิดเห็นของผู้บริหารและครู (ภัทรา ธรรมวิทยา และ นันทรัตน์ เจริญกุล, 2558)

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความคิดเห็นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา สรุปผลแต่ละด้านเพื่ออภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทในการผลักดันหรือสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรให้สามารถเข้าใจในวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี เพื่อการวางแผนและปรับปรุงวิสัยทัศน์ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและกระตุ้นให้นำเทคโนโลยีมาใช้งานให้เกิดประสิทธิผลที่สูงขึ้น กำหนดกลยุทธ์ด้านดิจิทัลขององค์กรที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้จริงสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและบุคลากร เพื่อสร้างแรงบันดาลใจกระตุ้นให้ครูและบุคลากรได้นำเทคโนโลยีมาใช้งานให้เกิดประสิทธิผลที่สูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ไชยา ภาวะบุตร ซึ่งได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ไว้ว่า ผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล เพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (ไชยา ภาวะบุตร, 2561)

2.2 ด้านการบริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำทางเทคโนโลยีด้วยการศึกษาเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการศึกษาค้นคว้างานวิจัย พร้อมใช้กระบวนการวิจัยทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธนกฤต พรหมนันทน์ ที่กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียนควรเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนางานบริหารให้มีประสิทธิภาพ เป็นแบบอย่างในการนำระบบดิจิทัลมาใช้งาน และส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารโรงเรียน (ธนกฤต พรหมนันทน์, 2560)

2.3 ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนดำเนินการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการวัดและประเมินผล เพื่อสร้างการรับรู้และทักษะสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล และสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทรา สังขวร ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และผลักดันให้ครูใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาผู้เรียน (สุภัทรา สังขวร, 2560)

2.4 ด้านการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดนโยบายเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีดิจิทัลกับจรรยาบรรณความเป็นส่วนตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทรา สังขวร ที่เสนอแนะไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อความปลอดภัยในสถานศึกษา มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้วยความระมัดระวังและเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยี ด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (สุภัทรา สังขวร, 2560)

3. จากผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าแนวทางที่ได้มีความชัดเจน สอดคล้องกับนโยบายการขับเคลื่อนการบริหารคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ดิจิทัลของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และแผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการด้านยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาเพิ่มและขยายช่องทางการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งนี้ การพัฒนาดังกล่าวได้มาจากการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำมากำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการบริหารสถานศึกษา และพัฒนาการศึกษา จึงถือได้ว่าแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (อรรธญา ปะภาวะเต, 2564) และสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบดังกล่าวมีความเป็นประโยชน์ในระดับสูงสุด โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล ซึ่งได้รับการประเมินว่ามีความเป็นไปได้ในระดับสูงสุดเช่นกัน (ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ และจิตติมา วรรณศรี, 2564)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า มีภาวะผู้นำยุคดิจิทัลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการบริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก และด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหาร

สถานศึกษามีความตระหนักและการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำยุคดิจิทัลในระดับที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านจริยธรรม การใช้เทคโนโลยี แต่ยังมีโอกาสในการพัฒนาด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัลให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น ผลการการหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ควรมีบทบาทในการสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรเข้าใจวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี ด้านการบริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ ควรเป็นผู้นำทางเทคโนโลยี ศึกษาเรียนรู้ แลกเปลี่ยน และสร้างความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ควรมีการวางแผนการดำเนินการในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการวัดผล ประเมินผล และสร้างทักษะที่จำเป็น และด้านการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ควรกำหนดนโยบายเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีดิจิทัลกับจรรยาบรรณ ความเป็นส่วนตัว และความปลอดภัย และผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของแนวทางดังกล่าว พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรนำผลการวิจัยนี้ไปสู่นโยบายการขับเคลื่อนการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษานำแนวทางการการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาไปดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม และควรนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรูปแบบดิจิทัล ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบัน เก็บรวบรวมค้นหาข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล เพื่อลดการทำงานแบบซ้ำซ้อน ในระดับกลุ่มโรงเรียนควรมีการสร้าง ความเข้าใจในแนวทางการภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาได้ตระหนักเห็นคุณค่า และความสำคัญ และสถานศึกษาควรนำนโยบายพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ไปกำหนดแผนการปฏิบัติงาน มีการกำกับ ติดตาม นิเทศ ประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงานการขับเคลื่อนการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และในระดับผู้บริหารสถานศึกษา ควรศึกษา และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกทั้งยังยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีกระบวนการดำเนินงานที่ดี สามารถเป็นแบบอย่างได้ และเผยแพร่ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ควรส่งเสริม สนับสนุน ให้นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการจัดการเรียน การสอน อีกทั้งส่งเสริมบุคลากรให้มีการพัฒนาดตนเอง พัฒนานวัตกรรม ตามสถานการณ์เทคโนโลยีปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ โพธิ์ทอง และคณะ. (2559). ผลของภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนและบรรยากาศโรงเรียนโดยมีการรู้เทคโนโลยีและการบูรณาการเทคโนโลยีในการสอนของครูเป็นสื่อกลางต่อประสิทธิภาพครูในโรงเรียนดีศรีตำบลระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 10(3), 255-269.
- จิณณวัตร ปะโคทั้ง. (2561). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- เจษฎา ชวนะไพศาล. (2563). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัตสกร พิกุลทอง. (2564). องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 7(1), 178-192.

- ไชยา ภาวะบุตร. (2561). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ. วารสารการบริหารการศึกษา และภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 8(30), 280-283.
- ธนกฤต พราหมณ์นก. (2560). การศึกษาองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. วารสาร ศรีปทุมปริทัศน์, 17(1), 43-53.
- ภคพร เลิกนอก. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 7(2), 150-166.
- ภัทรา ธรรมวิทยา และนันทรัตน์ เจริญกุล. (2558). ควบคุมภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ระดับโลหะในธนบุรี. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 10(3), 1-13.
- ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ และจิตติมา วรรณศรี. (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 11(2), 480-481.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สุภัททรา สังขวร. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับการบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อรรธญา ปะภาวะเต. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วารสารการพัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่, 6(4), 191-200.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล School Management in Digital Era. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2566 จาก <https://www.truelookpanya.com/knowledge/content/52232>
- Thannimalai, R. & Raman, A. (2018). Principals technology leadership and teachers technology integration in the 21st century classroom. International Journal of Civil Engineering and Technology (Ijciet), 9(2), 177-187.

ศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่:

กรณีศึกษา เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจังหวัดสระแก้ว*

THE FEASIBILITY STUDY OF INVESTING IN MODERN DAIRY FARMING:

CASE STUDY DAIRY FARMER, SA KAE0 PROVINCE

ณัฐภาพร สุขเกษม* และ ภัทธณัชชา โชติคุณากิตติ

Naddapom Sukkasam* and Phatnatcha Chotkunakitti

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี ประเทศไทย

Faculty of Accountancy, Rangsit University, Pathumthani, Thailand

*Corresponding author E-mail: naddapom.pt@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ และ 2) เพื่อศึกษาปัญหาในการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจังหวัดสระแก้ว งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มเจาะ กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ ฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จังหวัดสระแก้ว ที่ไม่เข้าสู่ในระบบ Smart Farm จำนวน 25 ฟาร์ม และฟาร์มโคนมที่เข้าสู่ระบบ Smart Farm จำนวน 5 ฟาร์ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการอธิบายข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ ผลการวิจัย พบว่า 1) ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนทำฟาร์มโคนมระยะเวลา 10 ปี ฟาร์มโคนมสมัยใหม่มีต้นทุนรวมทั้งสิ้น ประมาณ 30 ล้านบาท ผลตอบแทนซึ่งวิเคราะห์โดยระยะเวลาคืนทุน ของฟาร์มโคนมสมัยใหม่ เท่ากับ 3 ปี 3 เดือน 13 วัน มูลค่าปัจจุบันสุทธิของฟาร์มโคนมสมัยใหม่ ที่อัตราคิดลด เท่ากับร้อยละ 6.50 เท่ากับ 17,785,387.45 บาท และอัตราผลตอบแทนภายในของการทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ เท่ากับร้อยละ 19.25 ซึ่งสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ โดยสรุปแล้วการลงทุนในฟาร์มโคนมเป็น โครงการที่น่าลงทุน 2) ส่วนปัญหาในการเลี้ยงโคนมของฟาร์มทั้งที่ยังไม่เข้าสู่ในระบบ Smart Farm และเข้าสู่ ระบบ Smart farm ปัญหาส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับต้นทุนในการเลี้ยงสูง การขาดความรู้ในการเลี้ยงโคนมเชิงลึก ปัญหาการขาดแคลนนํ้ามาใช้ในฟาร์ม และการขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ ส่วนฟาร์มที่ไม่เข้าสู่ระบบ Smart farm หากต้องการปรับเป็นระบบ Smart Farm จะมีปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่การใช้สอยของฟาร์มไม่เพียงพอ นอกจากนี้ ต้องใช้เงินทุนสูง

คำสำคัญ: ความเป็นไปได้ในการลงทุน, ฟาร์มโคนมสมัยใหม่, ต้นทุน, ผลตอบแทน

Abstract

The objective of this research was to 1) Study costs and return from dairy farming and 2) Study problems in dairy farming of dairy farmers in Sakaeo province. This research is a quantitative research. The sample was selected voluntarily. The research samples included 25 dairy farms of dairy farmers in Sakaeo province that were not in the Smart Farm system and 5 dairy

* Received June 20, 2024; Revised July 13, 2024; Accepted July 21, 2024

farms that have been in the Smart Farm system. Data was analyzed by using descriptive statistics to describe the data, including Mean and Percentage. The results showed that: 1) In term of costs and return on investment in dairy farming for 10 years, modern dairy farming had a total cost of approximately 30 million Baht. Return measured by payback period of modern dairy farming was 3 years, 3 months, and 13 days. The Net Present Value of modern dairy farming was 17,785,387.45 Baht and the Internal Rate of Return of those farms was 19.25 percent, which was higher than the interest rate of commercial banks. In conclusion, investing in a dairy farm is a worthwhile project. 2) Regarding in problems in raising dairy cows for farms both without entering the Smart Farm system and entering the Smart farm system, the problems were high costs of raising, Lack of in-depth knowledge about dairy farming, and lack of tools and equipment. Regarding farms that are not in the Smart farm system, if they want to upgrade into the Smart Farm system, there will be problems of insufficient usable space on the farm. In addition, it requires high capital.

Keywords: Investment Feasibility, Modern Dairy Farm, Costs, Returns

บทนำ

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับอาชีพการเลี้ยงโคนม ซึ่งมีเป้าหมายหลักเพื่อลดการนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศ และทดแทนการปลูกพืชที่มีปัญหาทางด้านการผลิตและการตลาด อีกทั้งยังส่งเสริมให้เป็นอาชีพที่มั่นคงสำหรับเกษตรกร แต่ในอดีตอุตสาหกรรมนมไทยในประเทศประสบปัญหาผลผลิตเกินความต้องการบริโภค รัฐบาลจึงจัดโครงการนมโรงเรียนโดยใช้น้ำนมดิบจากเกษตรกรในประเทศ จนทำให้ผลผลิตในประเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการอีกต่อไป และความต้องการยังคงเพิ่มขึ้นต่อเนื่องหลังไทยส่งออกไปจำหน่ายยังประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลให้น้ำนมดิบในประเทศเริ่มขาดแคลน (กรภัทร ไชยสมบัติ, 2562) รัฐบาลจึงเข้ามามีบทบาทและได้ให้ความสำคัญกับการเลี้ยงโคนม โดยกำหนดให้เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการพัฒนาประเทศ ซึ่งกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 และได้ประกาศแผนยุทธศาสตร์พัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นมของไทย ระยะเวลา 10 ปี (2560-2569) ที่มีเป้าหมายให้อัตราการโคนมบริหารงานมีกำไรไม่น้อยกว่า 80% ช่วยเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเฉลี่ย 5% ต่อปี เพิ่มผลผลิตน้ำนมเฉลี่ย 4% ต่อปี เพิ่มมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์นมไม่ต่ำกว่า 5% ต่อปี และเพิ่มอัตราการบริโภคนมภายในประเทศเฉลี่ย 4% ต่อปี หรือมากกว่า 20 ลิตร/คน/ปี รวมถึงปรับเปลี่ยนแบบปฏิบัติการเลี้ยงโคนมให้ทันต่อสถานการณ์ของการเปิดตลาดการค้าเสรี ตามมาตรการการเปิดการค้าเสรี FTA ของประเทศไทย น้ำนมและผลิตภัณฑ์นมหลากหลายชนิดจากประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น จะเข้ามาทำการตลาดและแข่งขันอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งจะมีผลบังคับใช้อย่างเต็มรูปแบบในปี 2568

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา การเลี้ยงโคนมในประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง สวนกระแสกับความต้องการบริโภคที่ลดลง ส่งผลต่อปริมาณน้ำนมดิบล้นตลาดกว่า 600 ตัน/วัน คณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม (มิลค์บอร์ด) มีการประชุมเร่งด่วนเพื่อพิจารณาแนวทางลดผลกระทบและแก้ไขปัญหาน้ำนมดิบล้นด้วยเหตุ 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) การผลิตน้ำนมโคของสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ผลิตได้ปริมาณเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง 2) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลกระทบอย่างหนักต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศหลายด้านอย่างรุนแรง อันมีผลกระทบต่อตลาดนมพาณิชย์ด้วย (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563) จึงเกิดสถานการณ์ที่ตามมา คือ การรับซื้อน้ำนมดิบจากผู้เลี้ยงโคนมลดลง ทำให้คณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม (มิลค์บอร์ด) มีการประชุมเร่งด่วนอีกครั้ง เพื่อพิจารณาการจัดสรรโควตานำเข้าสินค้านม

ในปี 2566 การปรับราคากลางรับซื้อน้ำมันดิบและน้ำมันโคให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต้นทุนที่สูงขึ้น เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกร โดยเห็นชอบให้ปรับราคากลางรับซื้อน้ำมันดิบหน้าศูนย์รวบรวมน้ำมันดิบ ปี 2566 จากกิโลกรัมละ 19 บาท เป็น 21.25 บาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563) ต่อมาหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องรวมถึงกลุ่มสหกรณ์หรือผู้เลี้ยงโคนม กำลังดำเนินการปรับเปลี่ยนการจัดการฟาร์มโคนมเพื่อขอรับรองมาตรฐานฟาร์มโคนม ตั้งแต่องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล (ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร: การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2562) (ไข่มพร ใจภักดิ์, 2564) ซึ่งการจัดการฟาร์มโคนมต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เช่น ความต้องการของผู้บริโภค กฎระเบียบและมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เลี้ยงโคนมสามารถดำเนินการผลิตโคนมอย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลผลิตน้ำมันที่มีคุณภาพ (อุมาพร ก้อนทองดี, 2562) ดังนั้น เกษตรกรต้องเร่งพัฒนาเพื่อเตรียมพร้อมในการแข่งขันกับผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศ (สุรเดช พันธุ์ลี, 2565) รัฐบาลต้องเร่งสนับสนุนและสร้างโอกาสแก่เกษตรกรให้มีการพัฒนาฟาร์มโคนมของตนเองให้เป็น Smart Farm และฟาร์มโคนมทั้งหมดต้องได้รับมาตรฐาน GAP (ยุทธศาสตร์พัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นม ปี 2560-2569) แต่การพัฒนาเหล่านี้ย่อมนำมาซึ่งต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ประกอบกับจากสถานการณ์สงครามรัสเซีย-ยูเครน ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตโคนมสูงขึ้นมาก ทั้งจากวัตถุดิบอาหารสัตว์ ปัจจัยการผลิต และปัจจัยการป้องกันโรค ตลอดจนราคาพลังงาน ซึ่งสัดส่วนด้านอาหารของโคนมมีมากกว่า 60% ของต้นทุนผลิต (เอกชัย อุตสาหะ, 2560) ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลในปัจจุบันที่มุ่งเน้นการยกระดับมาตรฐานฟาร์มและการพัฒนาคุณภาพน้ำมันดิบให้ได้มาตรฐานและปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค ตามแผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 พ.ศ. 2564-2570 เกษตรกรจึงต้องมีการบริหารจัดการฟาร์มเพิ่มขึ้น ทั้งปรับรูปแบบการเลี้ยง การจัดการโรงเรือน และการให้อาหารที่ดี เพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตและพัฒนาคุณภาพน้ำมันดิบให้สูงขึ้น แต่ในทางกลับกันเกษตรกรก็จะได้รับรายได้เพิ่มขึ้นเพราะราคาขึ้นอยู่กับคุณภาพน้ำมันดิบ จึงทำให้เกษตรกรจังหวัดสระแก้วหันมาประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมกันอย่างแพร่หลาย เพราะมีรายได้ดี และได้ผลตอบแทนอย่างสม่าเสมอสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระแก้ว, 2565) อย่างไรก็ตามเกษตรกรรายย่อยบางรายอาจตัดสินใจเลิกอาชีพการเลี้ยงโคนม เพราะไม่สามารถบริหารจัดการฟาร์มให้ได้มาตรฐานฟาร์มที่ดีได้เนื่องจากต้องใช้เงินลงทุนสูง (องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย, 2565) และผู้วิจัยได้เล็งเห็นว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจังหวัดสระแก้ว ถือว่ามีแนวโน้มและความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบจากสาเหตุดังกล่าวอย่างมาก ด้วยลักษณะการประกอบอาชีพที่เป็นการเลี้ยงโคนมเพื่อการผลิตน้ำมันดิบส่งเข้าสู่โรงงานการแปรรูปของสหกรณ์เพียงอย่างเดียว โดยเกษตรกรยังไม่สามารถพัฒนาแปรรูปสินค้าของตนเองได้ หากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมสามารถพัฒนากระบวนการผลิตเชิงการแปรรูปสินค้า เพื่อจัดจำหน่ายร่วมกับการพัฒนาฟาร์มโคนมให้เป็นฟาร์มเพื่อการท่องเที่ยวได้แล้วนั้น ผู้วิจัยเชื่อว่าจะสามารถช่วยสร้างรายได้ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันสถานะเศรษฐกิจกำลังเริ่มฟื้นตัวการกระตุ้นเศรษฐกิจให้แก่ภาคธุรกิจทุกภาคส่วน โดยใช้ภาคการท่องเที่ยวกระจายเม็ดเงินไปสู่ธุรกิจต่าง ๆ ซึ่งต้องมีการปรับตัวทั้งทางด้านการผลิตสินค้าและบริการ เช่น ธุรกิจให้บริการขนส่ง ธุรกิจออนไลน์ ธุรกิจแปรรูปผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ เป็นต้น เปิดโอกาสทางธุรกิจและช่องทางการผลิตสินค้าที่เป็นนวัตกรรมใหม่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าด้วยการเปลี่ยนแปลงการใช้ทรัพยากรในแต่ละท้องถิ่นที่มีอยู่ให้คุ้มค่ามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ช่วยเพิ่มความคุ้มค่าให้กับการลงทุน (เกริกเกียรติ พรหมมินทร์ และ รัตติยากร ลิ้มณตชัย, 2566) แต่อย่างไรก็ตามการลงทุนย่อมมีความเสี่ยงทางธุรกิจที่เกิดจากการดำเนินงานภายในกิจการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับรายได้และค่าใช้จ่ายส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไร ทำให้ได้รับผลตอบแทนที่คาดหวังลดลง (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2564) หากเจ้าของกิจการต้องการผลตอบแทนสูงความเสี่ยงยิ่งสูงตามเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินธุรกิจใหม่

ควรจะมีการพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนการลงทุน เนื่องจากเป็นการลงทุนระยะยาวที่ต้องใช้ระยะเวลานาน จึงเผชิญกับความเสี่ยงและความไม่แน่นอนต่าง ๆ เช่น การขาดสภาพคล่องทางการเงิน การขาดแคลนแรงงาน ราคาต้นทุนวัตถุดิบสูง เป็นต้น จึงควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงินของธุรกิจก่อนการลงทุนเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและลดความเสี่ยงในการลงทุน นอกจากนี้ยังสามารถทราบถึงเงินลงทุนที่ใช้ในการลงทุน รายได้จากการขาย ต้นทุนและค่าใช้จ่าย กระแสเงินสดรับ และกระแสเงินสดจ่าย เพื่อนำมาประเมินการลงทุน ได้แก่ ระยะเวลาคืนทุน มูลค่าปัจจุบันสุทธิ และผลตอบแทนภายในของการลงทุน (เนาวรัตน์ สิทธิกรณ และคณะ, 2561)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ กรณีศึกษา เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจังหวัดสระแก้ว เพื่อช่วยให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมตัดสินใจลงทุนทำธุรกิจได้อย่างมั่นใจ โดยสมมติให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมของฟาร์มที่เข้าสู่ระบบ Smart Farm ทำฟาร์มโคนมควบคู่ไปกับการสร้างแหล่งท่องเที่ยว แหล่งเรียนรู้ ร้านกาแฟ โดยใช้น้ำนมดิบจากฟาร์มของตนเองแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์จำหน่ายในร้านกาแฟ ซึ่งเป็นการพัฒนาเกษตรกรควบคู่กับการใช้พื้นที่การเกษตรโดยมุ่งเน้นด้านเกษตรเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการป้องกันสถานการณ์ลักษณะเช่นนี้ที่อาจจะเกิดขึ้นอีก และช่วยให้การวางแผนส่งเสริมธุรกิจการลงทุนทำฟาร์มโคนมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ กรณีศึกษา เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จังหวัดสระแก้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและประยุกต์ (Survey and apply research) ซึ่งเป็นการศึกษาแนวความคิดต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการลงทุนทำฟาร์มโคนม ครอบคลุมเนื้อหาการจัดการด้านต้นทุน ผลตอบแทน และปัญหาอุปสรรคในการลงทุนทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ฟาร์มโคนมขนาดกลางในจังหวัดสระแก้ว จำนวน 637 ฟาร์ม
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ฟาร์มโคนมในจังหวัดสระแก้ว ที่ไม่เข้าสู่ระบบ Smart Farm จำนวน 25 ฟาร์ม และฟาร์มโคนมที่เข้าสู่ระบบ Smart Farm จำนวน 5 ฟาร์ม รวมทั้งสิ้น 30 ฟาร์ม โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มง่าย
3. เครื่องมือที่ใช้และการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยใช้สัมภาษณ์เจ้าของฟาร์มโคนม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามความมุ่งหมายให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดสระแก้ว ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้ จำนวน 30 ฟาร์ม แล้วจัดทำเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ถูกคัดเลือกไว้ด้วยตัวเอง และบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ลงในแบบสัมภาษณ์
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ เมื่อได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว จะนำข้อมูลทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ ดังนี้

5.1 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและสภาพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกร ใช้สถิติเชิงพรรณนา ในการอธิบายข้อมูลที่ได้ในรูปค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อทราบถึงข้อมูลทั่วไป และสภาพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจังหวัดสระแก้ว

5.2 วิเคราะห์ต้นทุนจากการลงทุนทำฟาร์มโคนมที่ไม่เข้าสู่ระบบ Smart Farm และฟาร์มโคนมที่เข้าสู่ระบบ Smart Farm รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการทำฟาร์มโคนม โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

5.2.1 ค่าใช้จ่ายในการลงทุนเบื้องต้น (Investment cost) เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าแม่พันธุ์โคนม ค่าก่อสร้างโรงเรือนพร้อมซองรีด ค่าจัดทำแปลงหญ้า ค่าเลอร์ดแทงค์ ค่าเครื่องมือและอุปกรณ์ และค่าพาหนะ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่มีผลต่อการดำเนินงานของการลงทุนในระยะยาว

5.2.2 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Operation cost) ได้แก่ ค่าอาหาร ค่าน้ำนมเลี้ยงลูกโค ค่าแรงงาน ค่าแร่ธาตุ ค่ายารักษาโรค ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าวัสดุสิ้นเปลือง และค่าซ่อมแซม

5.3 การวิเคราะห์รายได้จากการลงทุนทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ พิจารณา ดังนี้

รายได้รวม = ราคาต่อหน่วย $\times$ ปริมาณน้ำนมดิบ

กำไรสุทธิ = รายได้ทั้งหมด - ต้นทุนทั้งหมด

5.4 วิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุนทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ ด้วยเกณฑ์การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน คือ

5.4.1 ระยะเวลาเวลาคืนทุน (Payback Period: PB) ได้แก่ ระยะเวลาที่ผลตอบแทนสุทธิจากการดำเนินงานมีค่าเท่ากับค่าลงทุนของโครงการ โดยจะพิจารณาจำนวนปีที่ได้รับผลตอบแทนคุ้มกับเงินลงทุน

5.4.2 มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) หมายถึง เทคนิคการประเมินโครงการลงทุนโดยใช้วิธีคิดลดกระแสเงินสด (Discounted Cash Flow) มูลค่าปัจจุบันสุทธิมีค่าเท่ากับผลต่างระหว่างมูลค่าปัจจุบันรวมของกระแสเงินสดที่รับจากการลงทุน (Present Value of Cash Inflows: PVCI) กับมูลค่าปัจจุบันรวมของกระแสเงินสดที่จ่ายลงทุน (Present Value of Cash Outflows: PVCO) เมื่อใช้อัตราผลตอบแทนที่ต้องการจากการลงทุน (k) เป็นอัตราคิดลดค่าของเงิน (Discount Rate) (พรรณูภา ธูนิมิตรกุล, 2563)

5.4.3 อัตราผลตอบแทนภายในจากการลงทุน (Internal Rate of Return: IRR) หมายถึง อัตราคิดลด (Discount Rate) ที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันรวมของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการลงทุน (PVCI) มีค่าเท่ากับมูลค่าปัจจุบันรวมของเงินลงทุนที่จ่ายไป (PVCO) หรืออาจกล่าวได้ว่า IRR คือ อัตราคิดลด ที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการเท่ากับศูนย์

ผลการวิจัย

วิจัยครั้งนี้ได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 7 ตอน รายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการลงทุนทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ กรณีศึกษา เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจังหวัดสระแก้ว

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการลงทุนทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 80.00 ด้านอายุส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 80.00 ด้านการศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 80.00

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ต้นทุนจากการลงทุนทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ กรณีศึกษา เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจังหวัดสระแก้ว

การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการลงทุนทำฟาร์มโคนม ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการลงทุนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

1. ค่าใช้จ่ายในการลงทุน

1.1 ฟาร์มโคนมที่ไม่เข้าสู่ระบบ Smart Farm ประกอบด้วย ค่าแม่พันธุ์โคนม จำนวน 278,100 บาท ค่าก่อสร้างโรงเรือน จำนวน 167,200 บาท ค่าจัดทำแปลงหญ้า จำนวน 37,500 บาท ค่าเครื่องมือและอุปกรณ์ จำนวน 325,397 บาท และ ค่าพาหนะ จำนวน 90,650 บาท รวมทั้งสิ้น จำนวน 898,847 บาท

1.2 ฟาร์มโคนมที่เข้าสู่ระบบ Smart Farm ประกอบด้วย ค่าแม่พันธุ์โคนม จำนวน 415,660 บาท ค่าก่อสร้างโรงเรือน จำนวน 300,000 บาท ถึงรวบรวมน้ำนมดิบ (คูเลอร์แทงค์ ขนาด 1,200 ลิตร) จำนวน 300,000 บาท ค่าจัดทำแปลงหญ้า จำนวน 49,000 บาท ค่าเครื่องมือและอุปกรณ์ จำนวน 323,050 บาท และ ค่าพาหนะ จำนวน 421,820 บาท รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,809,530 บาท

2. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ได้แก่ ค่าอาหารโคนม

2.1 ฟาร์มโคนมที่ไม่เข้าสู่ระบบ Smart Farm คำนวณโดยใช้ข้อมูลที่เกิดขึ้นเป็นปีฐาน ประกอบด้วย ค่าอาหาร จำนวน 567,977 บาทต่อปี ค่าแร่ธาตุ จำนวน 3,238 บาทต่อปี ค่าผสมเทียม จำนวน 10,000 บาท ค่ายาป้องกันและรักษาโรค จำนวน 15,124 บาทต่อปี ค่าไฟฟ้า จำนวน 66,288 บาทต่อปี ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง จำนวน 55,960 บาท ค่าแรงงาน (3 คน) จำนวน 324,000 บาทต่อปี ค่าขนส่งน้ำนมดิบ เป็นเงิน 24,674 บาทต่อปี และค่าวัสดุสิ้นเปลือง จำนวน 7,880 บาทต่อปี ส่วนค่าซ่อมแซมอุปกรณ์/ฟาร์ม จะเกิดขึ้นทุก 3 ปี ตลอดระยะเวลาของโครงการ

2.2 ฟาร์มโคนมที่เข้าสู่ระบบ Smart Farm คำนวณโดยใช้ข้อมูลที่เกิดขึ้นเป็นปีฐาน ประกอบด้วย ค่าอาหาร จำนวน 871,291 บาทต่อปี ค่าแร่ธาตุ จำนวน 4,300 บาทต่อปี ค่าผสมเทียม จำนวน 28,000 บาท ค่ายาป้องกันและรักษาโรค จำนวน 35,000 บาทต่อปี ค่าไฟฟ้า จำนวน 126,000 บาทต่อปี ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง จำนวน 74,000 บาท ค่าแรงงาน (3 คน) จำนวน 324,000 บาทต่อปี ค่าขนส่งน้ำนมดิบ เป็นเงิน 31,000 บาทต่อปี และค่าวัสดุสิ้นเปลือง จำนวน 17,000 บาทต่อปี ส่วนค่าซ่อมแซมอุปกรณ์/ฟาร์ม จะเกิดขึ้นทุก 3 ปี ตลอดระยะเวลาของโครงการ

2.3 การลงทุนทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ คือ การทำฟาร์มโคนมควบคู่ไปกับการสร้างฟาร์ม เป็นแหล่งท่องเที่ยว และร้านกาแฟ เป็นการจัดการฟาร์มโคนมโดยใช้ข้อมูลทางกายภาพที่เป็นทุนตั้งต้น ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม โดยการประยุกต์แนวคิดด้านการเกษตรและการท่องเที่ยวเข้ามาผสมผสาน สามารถสร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงฟาร์มเกษตรโคนม และสามารถพัฒนาการแปรรูปสินค้าการเกษตรจากน้ำนมดิบได้ มีรายละเอียดต้นทุนการทำฟาร์มโคนมแบ่งออกเป็นค่าใช้จ่ายในการลงทุน และค่าใช้จ่ายในการดำเนินเช่นกัน ซึ่งค่าใช้จ่ายในการลงทุน ประกอบด้วย ค่าแม่พันธุ์โคนม จำนวน 415,660 บาท ค่าก่อสร้างโรงเรือน จำนวน 300,000 บาท ถึงรวบรวมน้ำนมดิบ (คูเลอร์แทงค์ ขนาด 1,200 ลิตร) จำนวน 300,000 บาท ค่าจัดทำแปลงหญ้า จำนวน 49,000 บาท ค่าเครื่องมือและอุปกรณ์ จำนวน 323,050 บาท ค่าพาหนะ จำนวน 421,820 บาท และ ค่าก่อสร้างร้านกาแฟ จำนวน 660,000 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน คำนวณโดยใช้ข้อมูลที่เกิดขึ้นเป็นปีฐาน ประกอบด้วย ค่าอาหาร จำนวน 871,291 บาทต่อปี ค่าแร่ธาตุ จำนวน 4,300 บาทต่อปี ค่าผสมเทียม จำนวน 28,000 บาท ค่ายาป้องกันและรักษาโรค จำนวน 35,000 บาทต่อปี ค่าไฟฟ้า จำนวน 150,000 บาทต่อปี ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง จำนวน 74,000 บาท ค่าแรงงาน (3 คน) จำนวน 324,000 บาทต่อปี ค่าขนส่งน้ำนมดิบ เป็นเงิน 31,000 บาทต่อปี และค่าวัสดุสิ้นเปลือง จำนวน 17,000 บาทต่อปี ส่วนค่าซ่อมแซมอุปกรณ์ฟาร์มและร้านกาแฟ จะเกิดขึ้นทุก 3 ปี ตลอดระยะเวลาของโครงการ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์รายได้จากการลงทุนทำฟาร์มโคนม

รายได้จากการลงทุนทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่มี 4 ประเภท ได้แก่ รายได้จากการจำหน่ายน้ำนมดิบ รายได้จากการจำหน่ายลูกโคเพศผู้ รายได้จากการจำหน่ายโคคัดออก และรายได้จากการจำหน่ายมูลโคนม

จากการศึกษาฟาร์มโคนมที่ไม่ได้เข้าสู่ระบบ Smart Farm ตลอดระยะเวลา 10 ปี ผลตอบแทนที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมได้รับรายได้จากการจำหน่ายน้ำนมดิบ จำนวน 18,613,161.22 บาท ได้รับจากการจำหน่ายลูกโคเพศผู้ จำนวน 12,830.85 บาท ได้รับจากการจำหน่ายโคคัดออก จำนวน 369,468.90 บาท และรายได้จากการจำหน่ายมูลโค จำนวน 279,040.00 บาท รวมผลตอบแทนตลอดระยะเวลา 10 ปี จำนวน 19,274,500.97 บาท

ส่วนฟาร์มโคนมที่เข้าสู่ระบบ Smart Farm ตลอดระยะเวลา 10 ปี ผลตอบแทนที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมได้รับรายได้จากการจำหน่ายน้ำนมดิบ จำนวน 34,824,070.58 บาท ได้รับจากการจำหน่ายลูกโคเพศผู้ จำนวน 11,285.66 บาท ได้รับจากการจำหน่ายโคคั้ดออก จำนวน 444,530.79 บาท และรายได้จากการจำหน่ายมูลโค จำนวน 328,491.63 บาท รวมผลตอบแทนตลอดระยะเวลา 10 ปี จำนวน 35,608,378.66 บาท

ส่วนการลงทุนทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ ตลอดระยะเวลา 10 ปี ผลตอบแทนที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมได้รับรายได้จากการจำหน่ายน้ำนมดิบ จำนวน 34,824,070.58 บาท ได้รับจากการจำหน่ายลูกโคเพศผู้ จำนวน 11,285.66 บาท ได้รับจากการจำหน่ายโคคั้ดออก จำนวน 444,530.79 บาท และรายได้จากการจำหน่ายมูลโค จำนวน 328,491.63 บาท และผลตอบแทนจากร้านกาแฟ จำนวน 15,816,953.93 บาท รวมผลตอบแทนตลอดระยะเวลา 10 ปี จำนวน 51,425,332.59 บาท

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ระยะเวลาคืนทุนจากการลงทุนทำฟาร์มโคนม

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ระยะเวลาคืนทุนจากการลงทุนทำฟาร์มโคนม

รายการ	ไม่เป็น Smart Farm	เป็น Smart Farm	ฟาร์มสมัยใหม่
เงินลงทุน	898,847.00	1,862,170.00	2,522,170.00
หัก กระแสเงินสดเข้าสุทธิปีที่ 1	(1,049,541.00)	(1,372,591.00)	(928,591.00)
	(1,948,388.00)	(3,234,761.00)	(3,450,761.00)
หัก กระแสเงินสดเข้าสุทธิปีที่ 2	520,338.21	1,487,213.54	1,964,333.54
	(1,428,049.46)	(1,747,547.46)	(1,486,427.46)
หัก กระแสเงินสดเข้าสุทธิปีที่ 3	557,138.49	1,578,969.71	2,071,196.91
	(870,910.97)	(168,577.75)	584,769.45
หัก กระแสเงินสดเข้าสุทธิปีที่ 4	625,575.66	1,721,577.10	
	(245,335.31)	1,552,999.35	
หัก กระแสเงินสดเข้าสุทธิปีที่ 5	722,998.68		
คงเหลือ	447,663.37		

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์ระยะเวลาคืนทุนของการลงทุนทำฟาร์มโคนม สำหรับฟาร์มโคนมที่ไม่เข้าสู่ระบบ Smart Farm พบว่า ระยะเวลาคืนทุนของการลงทุนทำฟาร์มโคนม ประมาณ 5 ปี 7 เดือน 16 วัน และมีกระแสเงินสดคงเหลือ 447,663.37 บาท กรณีฟาร์มโคนมที่เข้าสู่ระบบ Smart Farm ใช้ระยะเวลาประมาณ 4 ปี 10 เดือน 29 วัน และมีกระแสเงินสดคงเหลือ 1,552,999.35 บาท ส่วนฟาร์มโคนมสมัยใหม่ ใช้ระยะเวลาประมาณ 3 ปี 3 เดือน 13 วัน และมีกระแสเงินสดคงเหลือ 584,769.45 บาท

ตอนที่ 5 วิเคราะห์มูลค่าปัจจุบันสุทธิจากการลงทุนทำฟาร์มโคนม

การคำนวณหามูลค่าปัจจุบันสุทธิของผลตอบแทนจากการลงทุนทำฟาร์มโคนมที่ไม่เข้าสู่ระบบ Smart Farm ในระยะเวลา 10 ปี มีมูลค่า 5,190,018.48 บาท เมื่อคิดค่าปัจจุบันที่จ่ายในปีที่ 0 แล้วมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 4,291,171.48 บาท ซึ่งมีค่ามากกว่าศูนย์ เป็นโครงการที่น่าลงทุน

การคำนวณหามูลค่าปัจจุบันสุทธิของผลตอบแทนจากการลงทุนทำฟาร์มโคนมที่เข้าสู่ระบบ Smart Farm ในระยะเวลา 10 ปี มีมูลค่า 14,831,758.64 บาท เมื่อคิดค่าปัจจุบันที่จ่ายในปีที่ 0 แล้วมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 12,969,588.64 บาท ซึ่งมีค่ามากกว่าศูนย์ เป็นโครงการที่น่าลงทุน

การคำนวณมูลค่าปัจจุบันสุทธิของผลตอบแทนจากการลงทุนทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ ในระยะเวลา 10 ปี มีมูลค่า 20,307,557.45 บาท เมื่อคิดค่าปัจจุบันที่จ่ายในปีที่ 0 แล้วมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 17,785,387.45 บาท ซึ่งมีค่ามากกว่าศูนย์ เป็นโครงการที่น่าลงทุน

ตอนที่ 6 วิเคราะห์อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนทำฟาร์มโคนม

ผลจากการคำนวณอัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (Internal Rate of Return: IRR) พบว่า ฟาร์มโคนมที่ไม่เข้าสู่ระบบ Smart Farm มีค่าเท่ากับร้อยละ 14.90 ฟาร์มโคนมที่เข้าสู่ระบบ Smart Farm มีค่าเท่ากับร้อยละ 18.51 และฟาร์มโคนมสมัยใหม่ มีค่าเท่ากับร้อยละ 19.84 จะเห็นได้ว่าฟาร์มทั้ง 3 รูปแบบมีค่าสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยให้กู้ยืมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรหรืออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์โดยทั่วไป ดังนั้นควรลงทุนในโครงการทั้ง 3 โครงการ

ตอนที่ 7 ศึกษารายละเอียดสภาพปัญหาในการลงทุนทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม เกี่ยวกับสภาพปัญหาในการทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ พบว่า ปัญหาหลัก คือ ใช้เงินลงทุนสูง ถัดมาเป็นต้นทุนด้านอาหารสำหรับเลี้ยงโคนมที่มีต้นทุนสูงตามฤดูกาล และปัญหาการขาดแคลนนํ้ามาใช้ในฟาร์ม แปลงหญ้ามีน้อยซึ่งอาจจะส่งผลให้ต้นทุนเพิ่มขึ้นระยะยาว แรงงานขาดความรู้ในการเลี้ยงโคนมเชิงลึก เช่น ปัญหาการผสมติดต่ำ รวมถึงนํ้าเชื้อที่สามารถคัดเพศได้มีราคาค่อนข้างแพง การเป็นโรคในโคนม เป็นต้น อีกทั้งราคานํ้านมดิบที่ผันผวนและสภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น เช่น ราคานํ้านมดิบต่ำมาก ๆ นํ้านมดิบล้นตลาด รวมทั้งเหตุการณ์ที่ทำให้กำลังซื้อลดลง เช่น สถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นต้น ซึ่งหากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีแผนจะขยายฟาร์มโคนมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงฟาร์ม เกษตรโคนม มุ่งเน้นด้านเกษตรเพื่อการท่องเที่ยว อาจจะพบกับปัญหาพื้นที่ใช้สอยของฟาร์มไม่เพียงพอ นอกจากนี้ ฟาร์มที่เข้าสู่ระบบฟาร์มโคนมต้นแบบที่มีศักยภาพการผลิตและโอกาสในการยกระดับการเลี้ยงโคนมให้เป็นระบบ Smart Farm ยังพบกับปัญหาด้านการลงทุน เนื่องจากต้องใช้เงินทุนมาก เพราะระบบ Smart Farm จะนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเกี่ยวกับนํ้านมดิบซึ่งมีราคาแพง

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการลงทุนทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ กรณีศึกษา เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จังหวัดสระแก้ว มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านต้นทุน จากการศึกษาพบว่า ต้นทุนการทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จังหวัดสระแก้ว ส่วนใหญ่เป็นค่าอาหาร คิดเป็นร้อยละ 50-60 ของต้นทุนทั้งหมด รองลงมา คือ ค่าแรงงาน ค่าไฟฟ้า และค่านํ้ามันเชื้อเพลิง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สากิยะห์ หะรงค์ และณฤทธิ์ ไทยบุรี และคณะ ที่พบว่า ต้นทุนการเลี้ยงโคนมส่วนใหญ่มาจากต้นทุนค่าอาหาร (สากิยะห์ หะรงค์, 2562); (ณฤทธิ์ ไทยบุรี และคณะ, 2563) อาจเป็นเพราะแหล่งอาหารภายในฟาร์มค่อนข้างน้อยส่วนใหญ่เป็นการซื้อจากภายนอกทั้งอาหารข้น และอาหารหยาบ

2. ด้านรายได้ จากการศึกษา พบว่า รายได้จากการทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จังหวัดสระแก้ว ส่วนใหญ่มีรายได้มาจากการจำหน่ายนํ้านมดิบ รองลงมา คือ รายได้จากการจำหน่ายกาแพ ที่ทำควบคู่กับการทำฟาร์มโคนม รายได้จากการจำหน่ายจำหน่ายโคคัดออก และมูลโค รายได้สุดท้ายจะเป็นรายได้จากการจำหน่ายลูกโคเพศผู้ ซึ่งรายได้ประเภทนี้จะมาน้อยเพียงได้นั้นขึ้นอยู่กับจำนวนของลูกโคเพศผู้ในแต่ละปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกชัย อุตสาหะ พบว่า รายได้หลักมาจากการจำหน่ายนํ้านมดิบ (เอกชัย อุตสาหะ, 2560)

3. ด้านผลตอบแทน

3.1 วิเคราะห์ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period) จากการศึกษพบว่า การลงทุนทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจังหวัดสระแก้ว ของฟาร์มที่ไม่เข้าสู่ระบบ Smart Farm จะให้ระยะเวลาคืนทุนประมาณ 5 ปี 7 เดือน 16 วัน ซึ่งมีระยะเวลาคืนทุนใกล้เคียงกับงานวิจัยของ สากิยะห์ หะรงค์ คือ 5 ปี 7 เดือน 18 วัน ส่วนฟาร์มที่เข้าสู่ระบบ Smart Farm จะให้ระยะเวลาคืนทุนประมาณ 4 ปี 10 เดือน 29 วัน สำหรับฟาร์มโคนมสมัยใหม่จะให้ระยะเวลาคืนทุนประมาณ 3 ปี 3 เดือน 13 วัน ซึ่งจะให้ระยะเวลาคืนทุนที่เร็วกว่า (สากิยะห์ หะรงค์, 2562) อาจเป็นเพราะผลตอบแทนที่ได้มาจาก 2 แหล่งด้วยกัน คือ จากการขายน้ำนมดิบ และจากการที่จำหน่ายกาแพและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากน้ำนมดิบ

3.2 วิเคราะห์มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) ของผลตอบแทนจากการลงทุนทำฟาร์มโคนมที่ไม่เข้าสู่ระบบ Smart Farm ฟาร์มโคนมที่เข้าสู่ระบบ Smart Farm และการลงทุนทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ในระยะเวลา 10 ปี มีค่ามากกว่าศูนย์ ซึ่งทั้งสามโครงการเป็นโครงการที่น่าลงทุน

3.3 วิเคราะห์อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (Internal Rate Of Return: IRR) พบว่าการลงทุนทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ มีอัตราผลตอบแทนของโครงการ (IRR) มีค่าสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยให้กู้ยืมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่ได้กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 6.50 (ประกาศธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นอัตรา ณ วันที่ 1 เมษายน 2565) สอดคล้องกับ อุมพร ก้อนทองดี จากการศึกษาความเป็นไปได้ทางด้านการตลาด ด้านเทคนิค ด้านการบริหาร และด้านการเงินสามารถประเมินได้ว่าการลงทุนทำธุรกิจฟาร์มโคนม อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ มีอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน 18.14% โดยมากกว่าอัตราผลตอบแทนที่ต้องการ คือ 10% กับ (อุมพร ก้อนทองดี, 2562) เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ อุษณีย์ เส็งพานิช ศึกษาฟาร์มโคนมของเสมียนฟาร์ม ตำบลหนองจิก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสุโขทัย พบว่า อัตราผลตอบแทนของโครงการ (IRR) คือ ร้อยละ 7.50 และมีค่าสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยให้กู้ยืมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่ได้กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 7.00 (อุษณีย์ เส็งพานิช และคณะ, 2563) สรุปได้ว่า การลงทุนทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ กรณีศึกษา เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจังหวัดสระแก้ว เป็นโครงการที่น่าลงทุน มีอัตราผลตอบแทนมากกว่าที่ต้องการ คือ 10%

4. ด้านสภาพปัญหา จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่พบปัญหาเกี่ยวกับต้นทุนในการเลี้ยง ส่งผลให้อาจเกิดปัญหาสภาพคล่องในการดำเนินงาน ซึ่งต้นทุนในการดำเนินงานและการบำรุงรักษาของโคนมมีต้นทุนสูง ส่งผลให้ผลตอบแทนหรือรายได้ในการดำเนินงานลดลง แรงงานขาดความรู้ในการเลี้ยงโคนมเชิงลึก ตลอดจนกรรมวิธีในการผลิตน้ำนมของแม่โคนม ซึ่งราคาน้ำนมดิบผันแปรไปตามจำนวนแบคทีเรียในน้ำนมที่เพิ่มขึ้นในการตรวจจำนวนแบคทีเรียในน้ำนมดิบต่อชั่วโมงของสหกรณ์ที่รับซื้อน้ำนมดิบ เป็นต้น และยังรวมไปถึงพื้นที่การใช้สอยของฟาร์มยังมีน้อย เนื่องจากในอนาคตเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีแผนที่จะทำการขยายการทำฟาร์มโคนมเพิ่มขึ้นอีก เช่น ขยายให้เป็นระบบ Smart Farm ขยายฟาร์มโคนมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงฟาร์มเกษตรโคนมโดยใช้ผลิตภัณฑ์จากฟาร์มของตนเอง เป็นต้น นอกจากนี้ฟาร์มที่เข้าสู่ระบบ Smart Farm ยังพบกับปัญหาด้านการลงทุน เนื่องจากต้องใช้เงินทุนมาก เพราะระบบ Smart Farm จะนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเกี่ยวกับน้ำนมดิบ สอดคล้องกับ กิตติพร เศรษฐภูมิภักดี ที่พบว่า ปัญหาอุปสรรคการบริหารจัดการฟาร์ม โคนมประกอบด้วย ขาดการจัดหาแหล่งทุน ขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการฟาร์มโคนม การระบาดของโรคล้มปัสกีน และโรค COVID-19 และ 2) ด้านองค์ประกอบมาตรฐานฟาร์ม และด้านทำเลที่ตั้งฟาร์มโคนม และทักษะการบริหารจัดการที่เหมาะสม (กิตติพร เศรษฐภูมิภักดี, 2565)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนทำฟาร์มโคนมสมัยใหม่ กรณีศึกษา เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จังหวัดสระแก้ว พบว่า มีความเป็นไปได้ในการลงทุนของการทำฟาร์มโคนม แต่อย่างไรก็ตามการพิจารณาตัดสินใจลงทุนนั้น ต้องพิจารณาปัจจัยหลายด้านเพื่อประโยชน์สูงสุดที่จะได้รับการลงทุน ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ด้านเงินลงทุนทำฟาร์มโคนมเป็นการลงทุนที่มีค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของเกษตรกรที่มีความสนใจในการลงทุนทำฟาร์มโคนม ดังนั้น ควรมีการจัดหาเงินทุนเพื่อสนับสนุนเกษตรกรจากสถาบันการเงินทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สินเชื่อแก่เกษตรกรโดยสินเชื่อดังกล่าวควรปลอดดอกเบี้ยในช่วง 1-3 ปีแรกของการลงทุน และให้สินเชื่อในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ
- 2) ด้านสถานที่ตั้ง ควรจะลงทุนทำฟาร์มในพื้นที่ใกล้กับแหล่งรับซื้อน้ำนมดิบ เพื่อลดปัญหาในส่วนของการขนส่ง ดังนั้น เกษตรกรควรส่งน้ำนมดิบ ณ ศูนย์รับน้ำนมดิบใกล้บ้าน
- 3) ด้านต้นทุนและผลตอบแทนที่ได้รับ จากการศึกษ พบว่า มีปัญหาด้านต้นทุนที่เพิ่มขึ้นของอาหารชั้นสำเร็จรูป ซึ่งเป็นอาหารที่สำคัญต่อการเลี้ยงโคนม นอกจากนี้ผลตอบแทนที่รับจากการจำหน่ายน้ำนมดิบราคาน้ำนมดิบในปัจจุบันไม่มีการปรับตัว ซึ่งสวนทางกับต้นทุนอาหารชั้นที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น ภาครัฐควรจะเข้ามาควบคุมราคาอาหารชั้น และส่งเสริมการบริโภคผลิตภัณฑ์ในประเทศ เพื่อเป็นการลดปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรเอง และ
- 4) ด้านเทคนิคและวิธีการทำฟาร์มโคนม จากการศึกษ พบว่า เกษตรกรยังขาดการเรียนรู้วิธีการและเทคนิคใหม่ ๆ รวมถึงวิธีการให้อาหารที่เหมาะสมสำหรับโคนมเพื่อช่วยลดต้นทุนในการเลี้ยง ดังนั้น ทางภาครัฐควรให้คำแนะนำและให้ความรู้สำหรับเกษตรกรอย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติสำหรับเกษตรกรผู้สนใจลงทุนทำฟาร์มโคนม คือ ต้องมีแรงงานเพียงพอทำงานอย่างต่อเนื่องไม่มีวันหยุด มีความรู้ความเข้าใจการประกอบธุรกิจฟาร์มโคนม มีแหล่งน้ำ และพื้นที่เพียงพอต่อการปลูกหญ้าเพื่อทดแทนการซื้อหญ้าจากภายนอก และที่สำคัญต้องอยู่ใกล้แหล่งรับซื้อน้ำนมดิบ ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป คือ ควรมีการเปรียบเทียบผลดี และความแตกต่างในแต่ละด้านระหว่างฟาร์มที่ไม่เข้าสู่ระบบ Smart Farm ฟาร์มที่เข้าสู่ระบบ Smart Farm และฟาร์มสมัยใหม่ เพื่อให้เกษตรกรที่สนใจลงทุนทำฟาร์มโคนมได้พัฒนาธุรกิจฟาร์มโคนมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิติพร เศรษฐภูมิภักดี. (2565). การบริหารจัดการสมาชิกฟาร์มโคนมที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดชัยภูมิ. วารสารวิจัยวิชาการ, 5(4), 71-84.
- เกริกเกียรติ พรหมมินทร์ และรัตติยากร ลิ้มณตชัย. (2566). ภาคธุรกิจไทยจะเติบโตได้ไกลแค่ไหน. เรียกใช้เมื่อ 14 มีนาคม 2567 จาก <https://www.bot.or.th/content/dam/bot/documents/th/research-and-publications/article/chaengsibia/chaengsibia-2023-no5-business-productivity.pdf>
- ชไมพร ใจภักดี. (2564). การจัดการฟาร์มโคนมและองค์ประกอบน้ำนมจากฟาร์มโคนมในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารแก่นเกษตร, 49(2), 722-728.
- ณฤทธิ ไทยบุรี และคณะ. (2563). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการเลี้ยงโคนมปล่อยฝูงและแบบขังคอกของเกษตรกรในจังหวัดนราธิวาส. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 12(2), 277-288.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2564). หลักการลงทุน. (พิมพ์ครั้งที่ 1), กรุงเทพมหานคร: บริษัท บุญศิริการพิมพ์ จำกัด.
- เนาวรัตน์ สิทธิกรณ และคณะ. (2561). ความเป็นไปได้ในการลงทุนขยายธุรกิจแปรรูปน้ำมะนาวพร้อมดื่มของสหกรณ์ผู้ปลูกมะนาวบ้านแพ้วดำเนินสะดวกจำกัด จังหวัดสมุทรสาคร. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- พรรณภา ชูนิมิตรกุล. (2563). การเงินธุรกิจ (Corporate Finance). (พิมพ์ครั้งที่ 11), กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภรภัทร ไชยสมบัติ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนการผลิตน้ำมันดิบของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร. วารสารเกษตรพระวรุณ, 16(1), 142-153.
- สาภิยะห์ หะรงค์. (2562). การศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนเลี้ยงโคนมเชิงพาณิชย์ในจังหวัดยะลา. ใน วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA).
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระแก้ว. (2565). ข้อมูลด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระแก้ว ประจำปี 2565. (พิมพ์ครั้งที่ 1), สระแก้ว: สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระแก้ว.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2563). ภัยแล้ง-โควิด วิกฤตเกษตร Q1 หดตัว 4.8% เกษตรฯ พร้อมมาตรการรองรับ มั่นใจ หลังการระบาดคลี่คลายความต้องการสินค้าอาหารเพิ่มแน่ ดันส่งออกสินค้าเกษตรสดใสต่อเนื่อง. เรียกใช้เมื่อ 9 พฤษภาคม 2565 จาก <http://www.oae.go.th/view/1/รายละเอียดข่าว/ข่าว%20สดก./33761/TH-TH>
- สุรเดช พันธุ์ลี. (2565). จุฬาฯ วิจัยหนุน “สระบุรีพรีเมียมมิลค์” ต้นแบบธุรกิจเพื่อเกษตรกรโคนมไทยแข่งขันในตลาดโลก. เรียกใช้เมื่อ 19 ธันวาคม 2566 จาก <https://www.chula.ac.th>
- องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย. (2565). รายงานประจำปี 2565. (พิมพ์ครั้งที่ 1), สระบุรี: องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (สำนักงานใหญ่).
- อุมาพร ก้อนทองดี. (2562). การศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนทำธุรกิจฟาร์มโคนม อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อุษณีย์ เสียงพานิช และคณะ. (2563). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์: กรณีศึกษาเสมียนฟาร์มโคนม ตำบลหนองจิก อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 2(1), 79-88.
- เอกชัย อุตสาหะ. (2560). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนทำฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่ลาว จำกัด จังหวัดเชียงราย. วารสารบัญชีปริทัศน์, 2(1), 7-13.

การขับเคลื่อนแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดี
ผ่านการประสานพลังของเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
องค์กรภาครัฐ และเอกชน: โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวัดแก้ว*
THE PROPULSION OF ENVIRONMENTAL HEALTH TO PROMOTE A HEALTHY CITY
THROUGH THE COORDINATION OF THE NETWORK OF VILLAGE HEALTH
VOLUNTEER LEADERS, PUBLIC AND PRIVATE ORGANIZATIONS:
WAT KAEW SUBDISTRICT HEALTH PROMOTION HOSPITAL

ชัยพร จันทร

Chaiyaporn Chantorn

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวัดแก้ว ราชบุรี ประเทศไทย

Wat Kaew Subdistrict Health Promoting Hospital, Ratchaburi, Thailand

*Corresponding author E-mail: chaiyaporn.58@gmail.com**บทคัดย่อ**

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินผลการส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดีของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านร่วมกับเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์กรภาครัฐ และเอกชน และ 2) จัดทำแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดีของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านร่วมกับเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์กรภาครัฐ และเอกชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคัดเลือกผู้ที่มีความสนใจและอาสาเข้าร่วมโครงการวิจัย ประกอบด้วย เครือข่ายการพัฒนาด้านสุขภาพชุมชน 20 คน ผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 14 คน องค์กรภาครัฐ องค์กรบริการส่วนตำบล พัฒนาชุมชน โรงพยาบาลสุขภาพประจำตำบล และผู้ประกอบการร้านค้า สถานประกอบการ และองค์กรธุรกิจ เก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบประเมินและแบบสอบถาม ($IOC = 0.86, r = 0.85$) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เอกสารการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ชุมชนมีบริบทของสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ และมีผลประเมินการขับเคลื่อนแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดีอยู่ในระดับมาก โดยมีนโยบายส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ ส่งเสริมชุมชนให้เป็นเมืองน่าอยู่ และส่งเสริมสุขภาพ ผ่านเครือข่ายชุมชน แก่ประชาชนให้รอบรู้เรื่องสุขภาพดีทุกกลุ่มวัย 2) แผนที่พัฒนาขึ้น ชื่อแผน “จิตอาสาทำความดีด้วยหัวใจ ร่วมแรงรวมใจ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมตำบลวัดแก้วสู่เมืองสุขภาพดี” เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมอนามัยสิ่งแวดล้อม คนในชุมชนสนใจเข้าร่วมกิจกรรม ด้วยความสุขที่แสดงออกมาจากรอยยิ้ม และ 3) ความพึงพอใจในการขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดีผ่านการประสานพลังของเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์กรภาครัฐ และเอกชน อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: อนามัยสิ่งแวดล้อม, การประสานพลัง, เครือข่าย, ชุมชนตำบลวัดแก้ว

* Received June 10, 2024; Revised July 6, 2024; Accepted July 13, 2024

Abstract

This research aims to: 1) Evaluate the results of promoting environmental health towards healthy cities among village public health volunteers together with a network of village public health volunteer leaders, and public and private organizations, and 2) Create a plan to promote environmental health, towards a healthy city of village public health volunteers together with a network of village public health volunteer leaders, public and private organizations, involved people select people who are willing and volunteer to participate in the research project, consisting of 20 people of Community Health Development Network, i.e., 14 village health volunteer leaders, at least 3 government organizations such as sub-district service organizations, community development organizations, sub-district health hospitals, and at least 3 private organizations such as store operators and establishment and business organizations. Quantitative data were collected using assessments and questionnaires (IOC = 0.867, $r = 0.85$). Analyze data with basic statistics Qualitative data were collected through document analysis, observation, interviews, and focus groups. Data were analyzed using content analysis. The research found that: The community provides a context for a healthy environment. and the evaluation results of driving the environmental health promotion plan towards a healthy city were at a high level, there were the policy to promote a healthy environment, promote communities to be livable cities and promote health through community networks to the public to be knowledgeable about good health in all age groups. 2) The developed plan, named the plan "Volunteers do good deeds with the heart, join forces together to promote environmental health in Wat Kaew Subdistrict towards a healthy city", It was an activity that promotes environmental health, people in the community were interested in joining the activities, with happiness expressed from a smile, and 3) Satisfaction in driving environmental health promotion work towards a healthy city through the coordination of the network of village health volunteer leaders, public and private organizations is at the highest level.

Keywords: Environmental Health, Synergy, Network, Wat Kaew Subdistrict Community

บทนำ

การขยายตัวทางเศรษฐกิจจึงเกิดพื้นที่เมืองอย่างรวดเร็วภาครัฐจึงดูแลของรัฐไม่ทั่วถึง โดยเกิดปัญหาด้านมลพิษ จากขยะอันตราย น้ำเสีย สารเคมีปนเปื้อนอาหาร รวมถึงมลพิษอากาศที่ไม่สามารถควบคุมกำกับแหล่งกำเนิดมลพิษอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่ปลอดภัย คาดการณ์ว่าในอนาคตมีแนวโน้มเกิดปัญหาเหตุเดือดร้อนจากมลพิษเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้ม จึงเป็นความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งการป้องกันและแก้ไขปัญหาสามารถทำได้ด้วยการใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี ได้แก่ การจัดการมูลฝอย การควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย การจัดการกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ การจัดการสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย (กรมอนามัย, 2564)

ตำบลวัดแก้วได้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมอนามัยสิ่งแวดล้อมโดยมีกิจกรรมมาตั้งแต่ ปีพ.ศ.2566-2567 เพื่อเป็นหนึ่งในกลไกการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมสนับสนุนให้ท้องถิ่นมีศักยภาพมากขึ้นที่โดยมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและแกนนำชุมชนเป็นกำลังสำคัญที่จะสนับสนุนให้ชุมชนสามารถเฝ้าระวังปัญหาและแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการสนับสนุนองค์ความรู้แนวทางปฏิบัติที่ กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เพิ่มโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนด้วยกันเอง และเพิ่มขีดความสามารถในการวิเคราะห์และใช้ประโยชน์ข้อมูลด้านสุขภาพ ซึ่งการดำเนินโครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนการพัฒนาสุขภาพและสิ่งแวดล้อมระดับท้องถิ่นและชุมชน ให้น้ำอยู่ที่เอื้อต่อสุขภาพที่ดีของประชาชนอย่างเห็นผลเป็นรูปธรรมมากขึ้นยิ่ง รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดีให้กับประชาชน แบบบูรณาการกับองค์กรหลักที่มีความใกล้ชิดและมีหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลประชาชนให้ได้มาตรฐานคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมเป็นการสร้างหลักประกันให้แก่ประชาชนที่จะได้รับการคุ้มครองด้านสุขภาพจากการจัดบริการที่มีมาตรฐาน (กรมอนามัย, 2564); (กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2566)

ด้วยเหตุนี้ นักวิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการขับเคลื่อนแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดีผ่านการประสานพลังของเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์การภาครัฐ และเอกชน: โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวัดแก้ว เพื่อประเมินผลการส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดีของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านร่วมกับเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์การภาครัฐ และเอกชน และจัดทำแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดีของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านร่วมกับเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์การภาครัฐ และเอกชน โดยคาดหวังว่าจะส่งผลให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองสุขภาพจากการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพด้วยการบูรณาการร่วมกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ยกย่องการให้บริการสาธารณะด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม และเกิดภาคีเครือข่ายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการกำกับประเมินมาตรฐาน และจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดีของประชาชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินผลการส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดีของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านร่วมกับเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์การภาครัฐ และเอกชน
2. เพื่อจัดทำแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดีของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านร่วมกับเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์การภาครัฐ และเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) เพื่อดำเนินการประเมินผล และจัดทำแผนการส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดีของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านร่วมกับเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์การภาครัฐ และเอกชน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

คัดเลือกจากผู้ที่มีความสมัครใจและอาสาเข้าร่วมโครงการวิจัย ประกอบด้วย เครือข่ายการพัฒนาสุขภาพชุมชน 20 คน ผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 14 คน องค์การภาครัฐอย่างน้อย 3 องค์กร เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล พัฒนาชุมชน โรงพยาบาลสุขภาพประจำตำบล และเอกชน อย่างน้อย 3 องค์กร เช่น ผู้ประกอบการร้านค้า สถานประกอบการ องค์กรธุรกิจอื่น ๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับบริบทของชุมชน ปัญหา อุปสรรคของการส่งเสริมสุขภาพสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดี
2. แบบสอบถามเพื่อประเมินการขับเคลื่อนแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดี (ตามหลักการของ CIPP Model)
3. แบบสนทนากลุ่มวางแผนขับเคลื่อนแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดี และขั้นตอนการจัดทำแผนงานโครงการ/แผนงานโครงการ
4. แบบสอบถามความพึงพอใจ การขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดี ผ่านการประสานพลังของเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์รภาครัฐ และเอกชน
5. แบบสนทนาเพื่อประเมินกระบวนการขับเคลื่อนแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยตรงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยการสัมภาษณ์ (Interview) การสังเกตผ่านปรากฏการณ์ (Phenomenal observe) บันทึกข้อมูลด้วยการถ่ายภาพ อัดเสียง อัดวิดีโอ
2. ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามตามที่กำหนดเมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อย ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและนำข้อมูลไปวิเคราะห์หาข้อเท็จจริงของข้อมูล
3. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้มาดำเนินการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อการส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดี

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลบริบทชุมชน ปัญหา อุปสรรค ด้วยการวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis technique)
2. วิเคราะห์ประเมินผลการขับเคลื่อนการส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดีตามแบบ CIPP Model โดยการหาค่าเฉลี่ย ความถี่ และแปลผล

ผลการวิจัย

1. ชุมชนตำบลวัดแก้วเหมาะแก่การทำเกษตรกรรมมี 2 คลองไหลผ่าน คือ 1) คลองวัดแก้ว-บ้านใหม่ และ 2) คลองเสาธงไหลผ่านทางด้านทิศตะวันออก ไปในแนวตะวันตก-ตะวันออก นอกจากนี้ยังมี คลองชลประทานจากเขตอำเภอโพธาราม ทางตอนเหนือ และทางตอนใต้ อีก 2 สาย ทำให้จึงทำให้คนในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประชากร 5,807 คน ชาย 2,823 คน เป็นหญิง 2,984 คน มี ครั้วเรือน 1,579 ครั้วเรือน มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 238 คน/ ตารางกิโลเมตร ด้าน Healthy Environments ชุมชนตำบลวัดแก้ว มุ่งสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ มีนโยบายและแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกับเครือข่ายพัฒนาชุมชน มีการพัฒนาพื้นที่สาธารณะที่ให้ความสะอาดและเอื้อต่อการมีสุขภาพดี มีการจัดการ มูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชนทั้งหน่วยงานรัฐ และคนในชุมชน มีการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคโดยการสุ่มตรวจคุณภาพน้ำในโรงผลิตน้ำดื่มและน้ำประปา มีการจัดการปัญหาเรื่องร้องเรียนเหตุรำคาญตามกฎหมายรณรงค์ให้ปลูกต้นไม้ งดการเผาฟางข้าวและไร่อ้อย เพื่อรักษา คุณภาพ อากาศ และมีศูนย์เฝ้าระวังสาธารณสุขและหน่วยงานคอยบริการประชาชน ด้าน Healthy Settings ชุมชนตำบลวัดแก้ว อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี มีนโยบายส่งเสริมชุมชนให้เป็นเมืองน่าอยู่ โดยการจัดโครงการให้ความรู้เรื่องการจัดที่พักอาศัยแก่คนในชุมชน มีการรณรงค์และส่งเสริมตลาดสะอาด มีการตรวจสอบมาตรฐานการให้บริการของร้านอาหาร มีการตรวจสอบมาตรฐานสถานที่ให้บริการส้วมสาธารณะ มีการรณรงค์ให้ศาสนสถานปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรค สถานพัฒนา เด็กปฐมวัย มีการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันภัย และ

การป้องกันโรคอย่างเข้มข้น และยังเน้นให้สถานศึกษาปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรค และด้าน Healthy People ชุมชนตำบลวัดแก้ว อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ชุมชนมีโครงการส่งเสริมสุขภาพ ผ่านเครือข่ายชุมชน แก่ประชาชน ให้รอบรู้เรื่องสุขภาพดีทุกกลุ่มวัย รมรณรงค์ให้ประชาชนกินอาหารที่มีประโยชน์ และออกกำลังกายเพื่อให้คนมีสุขภาพดี สุขภาพมีเครือข่ายพัฒนาชุมชนสุขภาพดี มีการจัดโครงการการสร้างความรู้ด้านสุขภาพ ประชาชนรอบรู้ เรื่องการดูแลสุขภาพจากโครงการของภาครัฐ และส่วนใหญ่มีสุขภาพดีทุกกลุ่มวัย มีเพียงกลุ่มผู้สูงอายุบางกลุ่ม ที่ป่วยติดเตียง

บริบทของชุมชน ปัญหา อุปสรรคของการส่งเสริมสุขภาพสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดี

บริบทอนามัยสิ่งแวดล้อมชุมชน และการแสดงความคิดเห็น ด้าน Healthy Environments มุ่งสร้าง สภาพแวดล้อม ที่ดีต่อสุขภาพ ผู้นำชุมชน “ชุมชนตำบลวัดแก้ว อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรีมีนโยบายในการสร้าง สภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ” บุคลากรภาครัฐ “ผมเชื่อว่าการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพจะทำให้คน ในชุมชนมีสุขภาพดี” มีนโยบายและแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกับเครือข่ายพัฒนาชุมชน บุคลากร ภาครัฐ “ชุมชนตำบลวัดแก้ว อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี มีนโยบายและแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม ร่วมกับเครือข่ายพัฒนาชุมชน” มีการพัฒนาพื้นที่สาธารณะที่ ให้มีความสะอาดและเอื้อต่อการ มีสุขภาพดี บุคลากร เอกชน “ชุมชนตำบลวัดแก้ว อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี มีการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ ที่ให้มีความสะอาดและ เอื้อต่อการมีสุขภาพดี อยู่เสมอ” มีการจัดการ มูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชนทั้งหน่วยงานรัฐและคนในชุมชน อสม. “นอกจากเจ้าหน้าที่ อบต. การจัดการ มูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ยังมีการรณรงค์ให้ประชาชนช่วยกันรักษาความสะอาด และยังมีการแปรรูปขยะเปียกเป็นปุ๋ย” มีการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคโดยการสุ่มตรวจคุณภาพน้ำในโรงผลิตน้ำดื่ม และน้ำประปา อสม. “ชุมชนตำบลวัดแก้ว อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี มีการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคโดยการสุ่ม ตรวจคุณภาพน้ำในโรงผลิตน้ำดื่มและน้ำประปาอยู่เสมอ” มีการจัดการปัญหาเรื่องร้องเรียนเหตุรำคาญตามกฎหมาย อสม. “ชุมชนตำบลวัดแก้ว อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ได้มีการจัดการปัญหาเรื่องร้องเรียน เหตุรำคาญ ให้เป็นไป ตามกฎหมาย” รณรงค์ให้ปลูกต้นไม้ งดการเผาฟางข้าวและไร่อ้อยเพื่อรักษา คุณภาพ อากาศ คนในชุมชน “ก็มีการรณรงค์จากหลวงให้มีการปลูกต้นไม้ งดการเผาฟางข้าวและไร่อ้อยเพื่อรักษา คุณภาพ อากาศ ป้องกัน PM 0.5 เพราะมันอันตรายต่อปอด” มีศูนย์เฝ้าระวังสาธารณสุขและหน่วยงานคอยบริการประชาชน คนในชุมชน “เรามีศูนย์เฝ้าระวังสาธารณสุข เพื่อระวังเหตุไฟไหม้ ลม พายุ ฝน หรือน้ำท่วม น้ำแล้ง โรคระบาด มีการให้บริการ ประชาชนจากทั้งหน่วยงานภาครัฐ อบต. อนามัย โรงพยาบาล หรือกู้ภัยไว้ยามเกิดเหตุฉุกเฉิน” ด้าน Healthy Settings มีนโยบายส่งเสริมชุมชนให้เป็นเมืองน่าอยู่ผู้นำชุมชน “เราได้มีนโยบายจัดการสถานที่เพื่อการอยู่อาศัย ของชุมชนให้เป็นเมืองน่าอยู่” ให้ความรู้เรื่องการจัดที่พักอาศัยแก่คนในชุมชน บุคลากรภาครัฐ “ได้มีการให้ความรู้ และรณรงค์การจัดที่พักอาศัยให้เป็นเมืองน่าอยู่” มีการรณรงค์และส่งเสริมตลาดสะอาด บุคลากรเอกชน “มีการส่งเสริมให้ตลาดเป็นตลาดที่สะอาดและมีการสุ่มตรวจมาตรฐานอยู่เสมอ” มีการตรวจสอบมาตรฐาน การให้บริการของร้านอาหาร บุคลากรเอกชน “ร้านอาหารมีหน่วยงานภาครัฐออกมาสุ่มตรวจมาตรฐานของร้าน ให้ได้มาตรฐานอาหาร ทั้งวัตถุดิบ กรรมวิธีที่สะอาดเหมาะสมแก่การบริการลูกค้า” มีการตรวจสอบมาตรฐาน สถานที่ให้บริการส้วมสาธารณะ บุคลากรภาครัฐ “มีการออกตรวจสอบสถานที่ให้บริการห้องส้วมเพื่อให้มีมาตรฐาน ที่สะอาด และป้องกันการระบาดของเชื้อเอนโคอยู่เสมอ” มีการรณรงค์ให้ศาสนสถานปฏิบัติตามมาตรการป้องกัน โรคบุคลากรภาครัฐ “ตามศาสนสถาน ทั้งวัด ศาลเจ้า มัสยิด เราได้รณรงค์ให้มีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของ โรคที่มาจากการเดินทางเข้ามาในพื้นที่ของคนต่างถิ่นตามกฎหมาย” สถานพัฒนา เด็กปฐมวัย มีการปฏิบัติตาม มาตรการป้องกันภัย และการป้องกันโรคอย่างเข้มข้น บุคลากรภาครัฐ “ชุมชนได้เน้นย้ำให้สถานพัฒนา เด็กปฐมวัย มีการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันภัย และการป้องกันโรคอย่างเข้มข้น” เน้นให้สถานศึกษาปฏิบัติตามมาตรการ ป้องกันโรค อสม. “ชุมชนได้มีการเน้นให้สถานศึกษาปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรค อย่างเคร่งครัด” ด้าน Healthy

People ชุมชนมีโครงการส่งเสริมสุขภาพ ผ่านเครือข่ายชุมชน แก่ประชาชนให้รอบรู้เรื่องสุขภาพดีทุกกลุ่มวัย อสม. “ชุมชนของเราได้มีโครงการส่งเสริมสุขภาพ โดยเรามีเครือข่ายพัฒนา พร้อมทั้งสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ แก่ประชาชนให้รอบรู้เรื่องสุขภาพดีทุกกลุ่มวัย” อสม. “มีโครงการส่งเสริมสุขภาพ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของ เครือข่ายชุมชน แก่ประชาชนให้รอบรู้เรื่องสุขภาพดีทุกกลุ่มวัย” มีการณรงค์ให้ประชาชนกินอาหารที่มีประโยชน์ และออกกำลังกายเพื่อให้คนมีสุขภาพดีสุขภาพบุคลากรภาครัฐ “ชุมชนเรารณรงค์ให้ประชาชนกินอาหารที่มีประโยชน์ และออกกำลังกายเพื่อให้คนมีสุขภาพดีสุขภาพ” อสม. “มีการณรงค์ให้ประชาชนกินอาหารที่มีประโยชน์ และออกกำลังกาย เพื่อให้คนมีสุขภาพดีสุขภาพ” มีเครือข่ายพัฒนาชุมชนสุขภาพดี อสม. “ชุมชนเราก็มียุทธศาสตร์สุขภาพดี ภาคเอกชน และประชาชนมาร่วมคิดวางแผน ลงมือทำ และรับผลที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาให้เป็นชุมชนสุขภาพดี” มีการจัดโครงการ การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ บุคลากรภาครัฐ “เราได้จัดโครงการให้ความรู้เรื่องสุขภาพชุมชน ร่วมกับเครือข่าย พัฒนาสุขภาพชุมชน” ประชาชนรอบรู้และสุขภาพดีทุกกลุ่มวัย คนในชุมชน “ส่วนใหญ่ก็จะมีสุขภาพดีกัน มีแต่คนแก่ บางส่วนที่นอนติดเตียงตามอายุไซ้”

ผู้ตอบแบบสอบถาม 400 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 60 มากกว่าเพศชายที่มีเพียง ร้อยละ 40 ส่วนใหญ่เป็น ประชาชนในชุมชนตำบลวัดแก้ว อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ที่เหลือเป็นหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน โดยผลการประเมินบริบทของชุมชน ปัญหา อุปสรรคของการส่งเสริมสุขภาพสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83, 0.87$) ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลประเมินการขับเคลื่อนแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดี

ความคิดเห็นของประชาชน	ระดับคะแนน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านบริบท			
การดำเนินงาน นโยบาย ยุทธศาสตร์ของ รัฐบาล	3.57	1.12	มาก
การดำเนินงานที่ให้ความสำคัญและถือเป็นความจำเป็น	3.85	1.03	มาก
การดำเนินงานมีวัตถุประสงค์ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนามัยสิ่งแวดล้อมของเขต/จังหวัด/พื้นที่	3.58	1.24	มาก
การดำเนินงานมีวัตถุประสงค์ แผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานต้นสังกัดของท่าน	3.51	1.22	มาก
การดำเนินงานมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กิจกรรม ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ สอดคล้องกันอย่าง ชัดเจน	3.54	1.33	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.61	1.19	มาก
ด้านปัจจัยนำเข้า			
การดำเนินงานได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่าง พอเพียงและเหมาะสม	3.10	0.36	ปานกลาง
การดำเนินงานได้รับความร่วมมือ สนับสนุนและผลักดัน จากหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ระดับสูงของ เขต/จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.14	0.21	ปานกลาง
การดำเนินงานมีความพร้อมด้านบุคลากร	3.65	0.36	
การดำเนินงานได้รับความร่วมมือ สนับสนุนจากประชาชนในพื้นที่	4.01	0.48	มาก
การดำเนินงานได้รับการสนับสนุนด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ อย่างพอเพียงและเหมาะสม	3.64	0.64	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.51	0.41	มาก

ตารางที่ 1 ผลประเมินการขับเคลื่อนแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดี (ต่อ)

ความคิดเห็นของประชาชน	ระดับคะแนน		
	χ	S.D.	แปลผล
ด้านกระบวนการดำเนินงาน			
มีการชี้แจง เผยแพร่ข้อมูล ให้ความรู้ เกี่ยวกับการ ดำเนินงานแก่ทีมทำงาน	3.51	1.21	มาก
มีการชี้แจง เผยแพร่ข้อมูล ให้ความรู้ เกี่ยวกับการ ดำเนินงานแก่ประชาชนในพื้นที่	3.57	1.32	มาก
มีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนาทีมทำงาน อย่างเป็นระบบ	3.65	1.00	มาก
ทีมทำงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน	3.56	1.01	มาก
มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานระหว่างทีมทำงาน	3.68	1.24	มาก
มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างชัดเจน	3.54	1.02	มาก
มีการบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.55	1.23	มาก
มีการแบ่งงานตามความถนัดของแต่ละภาคส่วน/ภาคีเครือข่าย	3.74	1.27	มาก
การดำเนินงานเป็นไปตามแผนปฏิบัติงานที่วางไว้	4.05	1.33	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.65	1.18	มาก
ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์			
การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย	4.50	0.81	มากที่สุด
ผลผลิต (output) ของการดำเนินงานเป็นไปตาม เป้าหมาย	4.57	0.85	มากที่สุด
ผลลัพธ์ (outcome) ของการดำเนินงานเป็นไปตาม เป้าหมาย	4.56	0.74	มากที่สุด
เกิดประโยชน์ต่อชุมชน/พื้นที่จากการดำเนินงาน	4.61	0.57	มากที่สุด
ความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน	4.55	0.64	มากที่สุด
การดำเนินงานสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด	4.61	0.68	มากที่สุด
ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ	4.44	0.55	มาก
การกำหนดกลไกและแนวทางในการดำเนินงาน	4.54	0.47	มากที่สุด
ทีมทำงานมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน	4.36	0.84	มาก
ความพึงพอใจของท่านต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.55	0.69	มากที่สุด
เกิดประโยชน์ต่อประชาชนที่เกี่ยวข้อง	4.58	0.54	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.53	0.67	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 4 ด้าน	3.83	0.87	มาก

2. แผนที่พัฒนาขึ้นชื่อแผน “จิตอาสาทำความดีด้วยหัวใจ ร่วมแรงรวมใจ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อม ตำบลวัดแก้วสู่เมืองสุขภาพดี” วัตถุประสงค์เพื่อขับเคลื่อนแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดี ผ่านการประสานพลังของเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์การภาครัฐ และเอกชนในชุมชน ตำบลวัดแก้ว เป้าหมายผู้เข้าร่วมโครงการ 100 คน ให้มีความรู้ สามารถปฏิบัติการ และมีทัศนคติที่ดีต่อการขับเคลื่อน อนามัยสิ่งแวดล้อมชุมชน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน 1) ประชุม 2) ขยายผลการประชุม และ 3) วางแผนและ การประเมิน ในประเด็น ความรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ทักษะการปฏิบัติการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม และทัศนคติ เครื่องมือที่เหมาะสม และชุมชนต้องการโครงการอย่างต่อเนื่อง

การวางแผนขับเคลื่อนแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดี

การวางแผนขับเคลื่อนแผน และตัวอย่างการสนทนา ชื่อแผน “จิตอาสาทำความดีด้วยหัวใจ ร่วมแรงรวมใจ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมตำบลวัดแก้วสู่เมืองสุขภาพดี” อสม. “ดิฉันคิดว่า ชื่อ จิตอาสาทำความดี ด้วยหัวใจ ร่วมแรงรวมใจ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมตำบลวัดแก้วสู่เมืองสุขภาพดี เป็นชื่อที่เหมาะสม”

[illegible]

ประจำหมู่บ้าน องค์การภาครัฐ และเอกชนในชุมชนตำบลวัดแก้ว ในประเด็น ความรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ทักษะ การปฏิบัติการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม และทัศนคติต่อการขับเคลื่อนอนามัยสิ่งแวดล้อมชุมชนตำบลวัดแก้ว ด้วยเครื่องมือ ที่เหมาะสม ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ชุมชนต้องการให้มีการขับเคลื่อนแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดีโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์การ ภาครัฐ และเอกชนในชุมชนตำบลวัดแก้วอย่างต่อเนื่อง” อสม. “เห็นด้วย” ประชาชน “เห็นด้วย” บุคลากรภาคเอกชน “เห็นด้วย”

3. การประเมินผลการขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดี

3.1 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64, 0.62$) ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจ การขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดีผ่านการประสาน พลังของเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์การภาครัฐ และเอกชน

ประเด็นความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ประเด็นด้านการเตรียมการ	4.52	0.77	มากที่สุด
- การประชาสัมพันธ์ทั่วถึง	4.67	0.47	มากที่สุด
- ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.55	0.46	มากที่สุด
- รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.54	0.79	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.57	0.62	มากที่สุด
ประเด็นด้านการจัดกระบวนการของกิจกรรม	4.58	0.33	มากที่สุด
- ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	4.53	0.54	มากที่สุด
- กระบวนการจัดกิจกรรมตรงกับวัตถุประสงค์การจัดงาน	4.67	0.43	มากที่สุด
- ขั้นตอนการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.76	0.76	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.64	0.52	มากที่สุด
ประเด็นด้านวิทยากรและทีมงาน	4.67	0.73	มากที่สุด
- เป็นมิตร เป็นกันเอง	4.78	0.72	มากที่สุด
- ให้ข้อมูลเข้าใจง่ายชัดเจน	4.88	0.70	มากที่สุด
- ความรู้ความสามารถในเรื่องที่บรรยาย	4.76	0.77	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.77	0.73	มากที่สุด
ประเด็นด้านประโยชน์/คุณภาพ	4.65	0.45	มากที่สุด
- การเข้าร่วมโครงการทำให้เกิดความประทับใจ	4.55	0.54	มากที่สุด
- ได้เข้าร่วมโครงการซึ่งตรงตามความต้องการ	4.53	0.44	มากที่สุด
- ได้เข้าร่วมโครงการหรือได้รับบริการที่เป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.54	0.98	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.57	0.60	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.64	0.62	มากที่สุด

3.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประเมินว่าเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้คนในชุมชนสุขภาพดี ส่วนใหญ่ตระหนักถึง ความสำคัญของการดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี และยังมีความเชื่อว่าการขับเคลื่อนนี้เป็นแนวทางการพัฒนา ชุมชนที่เข้มแข็งโดยจะใช้แนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์เพราะสะดวกสบาย แต่ก็ยังคงต้อง ประชุมเพื่อพัฒนาชุมชนแบบออนไซต์ในงานบางอย่างที่มีความจำเป็นและนอกจากนี้ ชุมชนต้องการการสนับสนุน งบประมาณจากภาครัฐ และต้องการให้มีการดำเนินโครงการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

การประเมินผลกระทบจากการขับเคลื่อนแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดี

การประเมินผล และ ตัวอย่างการสนทนา เป็นกระบวนการส่งเสริมให้คนในชุมชนสุขภาพดี อสม. “กระบวนการขับเคลื่อนแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดีเป็นกระบวนการส่งเสริมให้คนในชุมชนสุขภาพดี” ส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของการดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี บุคลากรภาครัฐ “สภาพแวดล้อมที่ดีมีความสำคัญของการดำรงชีวิต” อสม. “การอยู่ในสภาพแวดล้อมสะอาดทำให้ชีวิตและสุขภาพดี” บุคลากรภาคเอกชน “อนามัยสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ” ประชาชน “การอยู่ในสภาพแวดล้อมดีสะอาดทำให้เรามีความสุข” การประสานพลังของเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์การภาครัฐ และเอกชน เป็นแนวทางการพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็ง บุคลากรภาครัฐ “ผมเชื่อว่าการประสานพลังของเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์การภาครัฐ และเอกชน เป็นแนวทางการพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็ง” อสม. “ความร่วมมือของเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์การภาครัฐ และเอกชน เป็นการพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็ง” ใช้พื้นที่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์เพราะสะดวกสบาย บุคลากรภาครัฐ “ประชุมผ่านช่องทางออนไลน์เพราะสะดวกสบาย” อสม. “ควรแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบออนไลน์เพราะสะดวกสบาย” ยังคงต้องประชุมเพื่อพัฒนาชุมชนแบบออนไลน์ในงานบางอย่างที่มีความจำเป็น อสม. “ประชุมเพื่อพัฒนาชุมชนแบบออนไลน์บางอย่างที่มีความจำเป็น” บุคลากรภาคเอกชน “บางอย่างต้องคุยแบบเห็นหน้ากัน” ประชาชน “ใช่ บางอย่างต้องคุยแบบเห็นหน้ากัน โดยเฉพาะเรื่องสำคัญ” ชุมชนต้องการการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ บุคลากรภาครัฐ “ขาดงบประมาณทำให้ไม่สามารถขับเคลื่อนโครงการบางอย่างได้เต็มที่เพราะกิจกรรมทุกอย่างล้วนต้องใช้งบประมาณทั้งสิ้น” ต้องการให้มีการดำเนินโครงการวิจัยอย่างต่อเนื่อง ประชาชน “ต้องการให้มีการพัฒนา ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องต้องการให้มีการดำเนินโครงการวิจัยอย่างต่อเนื่อง”

อภิปรายผล

1. ชุมชนตำบลวัดแก้ว มีบริบทของสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดี ด้าน Healthy Environments มุ่งสร้างสภาพแวดล้อม ที่ดีต่อสุขภาพ มีนโยบายและแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกับเครือข่ายพัฒนาชุมชน ซึ่งความเสี่ยงต่อสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อม (Jaylen L. et al., 2022) โดยด้าน Healthy Settings มีการจัดโครงการให้ความรู้เรื่องการจัดการที่ปลอดภัยแก่คนในชุมชน มีการรณรงค์และส่งเสริมตลาดสะอาด มีการตรวจสอบมาตรฐานการให้บริการของร้านอาหาร มีการตรวจสอบมาตรฐานสถานที่ให้บริการส่วนร่วม ซึ่งด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในมุมการจัดการขยะที่ไม่กระทบต่อปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ด้าน Healthy People ชุมชนมีโครงการส่งเสริมสุขภาพ ผ่านเครือข่ายชุมชน แก่ประชาชนให้รอบรู้เรื่องสุขภาพดีทุกกลุ่มวัย โดยอนามัยสิ่งแวดล้อมในมิติของพลังงานที่สะอาด หมุนเวียน และยั่งยืนเป็นสิ่งจำเป็นทุกวันเพื่อปรับปรุงสุขภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งนำไปสู่ความก้าวหน้าทางสังคมและเศรษฐกิจ และการบรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อลดผลกระทบทางนิเวศวิทยาและสุขภาพ ส่วนผลประเมินการขับเคลื่อนแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 4 ด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาเป็น ด้านกระบวนการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ลำดับต่อมาเป็น ด้านบริบท อยู่ในระดับมาก และลำดับสุดท้ายเป็น (Jaiswal, K. K. et al., 2022) ด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมาก เป็นไปในทิศทางเดียวกับ โดยมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่กำหนด ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (อารยา อินตะ และสมรัฐ นัยรัมย์, 2562)

2. แผน “จิตอาสาทำความดีด้วยหัวใจ ร่วมแรงรวมใจ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมตำบลวัดแก้วสู่เมืองสุขภาพดี” ด้านอนามัยอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐ เอกชน และประชาชน วัตถุประสงค์ ขับเคลื่อนแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดีผ่านการประสานพลังของเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์การภาครัฐ และเอกชนในชุมชนตำบลวัดแก้ว (กรมอนามัย, 2564) การมุ่งสร้างเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์การภาครัฐ และเอกชนในชุมชนตำบลวัดแก้วและขับเคลื่อนแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดี ซึ่ง การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ซึ่งจำแนกเป็นบุคลากร เช่น บุคลากร อาจพิจารณาถึง เพศ อายุ สถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ ความพึงพอใจ ความคาดหวัง ทักษะ ความรู้ ความสามารถ ศักยภาพ ประสบการณ์ วุฒิการศึกษา ถิ่นที่อยู่ และลักษณะของกลุ่มทางสังคม (วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์, 2554) ส่วนขอบเขตการสร้างเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์การภาครัฐ และเอกชนในชุมชนตำบลวัดแก้ว และขับเคลื่อนแผนส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดี โดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่นับที่ได้รับการคัดเลือกมาจากชุมชนนั้นถูกกลั่นกรองและได้รับการยอมรับ (ชาญชัย จิวจินดา, 2562) สำหรับ ขั้นตอนการดำเนินงาน 1) ประชุม 2) ขยายผลการประชุม 3) วางแผนขับเคลื่อนและประเมิน สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม ตามแผนอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่การเป็นชุมชนสุขภาพดี (กรมอนามัย, 2564) และผลประเมินในประเด็น ความรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ทักษะการปฏิบัติการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม และทัศนคติ ด้วยเครื่องมือที่เหมาะสมโดยชุมชนต้องการให้มีโครงการอย่างต่อเนื่อง โดยการประเมินกระบวนการ เป็นการตรวจสอบประสิทธิผลของโครงการ โดยเฉพาะความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้กับผลผลิตที่ได้ออกมา จากนั้นจึงนำเกณฑ์การวัดผลที่ได้กำหนดไว้ไปใช้ตัดสิน อนึ่ง เกณฑ์การวัดผลที่ได้กำหนดไว้ดังกล่าวนี้ อาจเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่บุคคลหรือหน่วยงานอื่นได้กำหนดไว้ หรืออาจเป็นเกณฑ์การวัดผลที่กำหนดขึ้นเอง (วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์, 2554)

3. ความพึงพอใจในการขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดีผ่านการประสานพลังของเครือข่ายผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์การภาครัฐ และเอกชน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยการขับเคลื่อนตามแนวทางของอนามัยสิ่งแวดล้อมและผู้ร่วมโครงการมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด (อโนราช โยเหลา และคณะ, 2566) นักขับเคลื่อนชุมชน ได้ทำการเสนอข้อมูลการวิจัยที่สอดคล้อง (Tanpichai, P. et al., 2016) ว่าการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งด้วยทุนชุมชนเป็นแนวทางการพัฒนาที่ทำให้ชุมชนมีพลัง ซึ่งการพัฒนาชุมชนโดยให้ความสำคัญต่อการจัดการตนเอง และการพัฒนาสุขภาวะของตำบลนราภิรมย์ สามารถดำเนินการผ่านการสร้างพลังชุมชนผ่านเครือข่ายการพัฒนาส่วน (Thongsri, S. et al., 2019)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1) ชุมชนตำบลวัดแก้ว มีบริบทของสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดี ด้าน Healthy Environments มุ่งสร้างสภาพแวดล้อม ด้าน Healthy Settings มีการจัดโครงการให้ความรู้เรื่องการจัดการที่ปลอดภัยแก่คนในชุมชน ด้าน Healthy People ชุมชนมีโครงการส่งเสริมสุขภาพผ่านเครือข่ายชุมชนแก่ประชาชนเพื่อให้รอบรู้เรื่องสุขภาพดีทุกกลุ่มวัย โดยผลการประเมินอยู่ในระดับมาก 2) แผนขับเคลื่อนสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสุขภาพดีชื่อแผน “จิตอาสาทำความดีด้วยหัวใจ ร่วมแรงรวมใจ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมตำบลวัดแก้วสู่เมืองสุขภาพดี” 3) ความพึงพอใจต่อแผน “จิตอาสาทำความดีด้วยหัวใจ ร่วมแรงรวมใจ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมตำบลวัดแก้วสู่เมืองสุขภาพดี” อยู่ในระดับมากที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

ขอบพระคุณผู้บังคับบัญชา ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำจนได้รับการอนุมัติผ่านการขอจริยธรรมการวิจัย ในมนุษย์ ผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน คนในชุมชน ตัวแทนบุคลากรภาครัฐ ตัวแทน บุคลากรภาคเอกชน ที่ให้ข้อมูลและขับเคลื่อนงานวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย. (2564). “เอกสารประกอบการพิจารณาคัดเลือกหน่วยงานคุณธรรม กรมอนามัย ประจำปี 2564”. เรียกใช้เมื่อ 12 มกราคม 2567 จาก <https://env.anamai.moph.go.th/th/kitjakan/203468>
- กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2566). “แผนยุทธศาสตร์อนามัยสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ.2560-2564”. เรียกใช้เมื่อ 12 มกราคม 2567 จาก https://www.pcd.go.th/wp-content/uploads/2020/04/pcdnew-2020-04-23_03-46-54_964269.pdf.
- ชาญชัย จิวจินดา. (2562). “รูปแบบการพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม”. วารสารนวัตกรรมสังคม, 2(2), 34-50.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์. (2554). การวางแผนและประเมินผลโครงการแบบมุ่งเน้นผลงานในภาครัฐ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อโนราษ โยเหลา และคณะ. (2566). “การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น”. วารสารทันตภิบาล, 34(1), 109-119.
- อารยา อินตะ และสมรัฐ นัยรัมย์. (2562). “การประเมินผลโครงการพัฒนาระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตสุขภาพที่ 9”. วารสารศูนย์อนามัยเขตสุขภาพ, 9(13), 244-260.
- Jaiswal, K. K. et al. (2022). "Renewable and sustainable clean energy development and impact on social, economic, and environmental health". 7. Retrieved January 10, 2024, from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2772427122000687>
- Jaylen L. et al. (2022). "Global occurrence and probabilistic environmental health hazard assessment of per- and poly-fluoroalkyl substances (PFASs) in groundwater and surface waters". Science of The Total Environment. Retrieved January 10, 2024, from <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0048969721066134>.
- Tanpichai, P. et al. (2016). "Network linkage and learning-based development for mushroom production". Kasetsart Journal of Social sciences, 37(3), 255-266.
- Thongsri, S. et al. (2019). "The Mobility of Small Fisheries Community with Knowledge Management for Conservation and Restoration of the Marine and Coastal Resource in the Gulf of Thailand, SongKhla, Province". PSAKU International Journal of Interdisciplinary Research, 8(special Issue), 57-66.

การพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์*

DEVELOPMENT OF HUMAN CAPITAL AND SOCIAL CAPITAL AFFECTING THE LOCAL DEVELOPMENT OF SUBDISTRICT MUNICIPALITIES IN PHETCHABUN PROVINCE

จริยา ยอมิน

Jariya Yomin

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยปทุมธานี ปทุมธานี ประเทศไทย

Graduate school, Pathumthani University, Pathum Thani, Thailand

Corresponding author E-mail: sayaporn.may@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ 2) เพื่อวิเคราะห์การพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 20 คน เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิจัย พบว่า 1) การพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.45) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านเศรษฐกิจ การเกษตร สินค้าและผลิตภัณฑ์และการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.44) 2) การพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคม ด้านทุนทรัพยากรธรรมชาติ ทุนมนุษย์ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ทุนสถาบัน การลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ การผลักดันด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ และการพัฒนาความรู้ ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) งานวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะให้มีการพัฒนาทุนมนุษย์อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวซึ่งเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่ดีในจังหวัดเพชรบูรณ์

คำสำคัญ: การพัฒนาทุนมนุษย์, ทุนทางสังคม, การพัฒนาท้องถิ่น, เทศบาลตำบล

Abstract

The research purposes were 1) To study the local development levels of subdistrict municipalities in Phetchabun Province; 2) To analyze the development of human capital and

* Received July 5, 2024; Revised July 26, 2024; Accepted July 30, 2024

social capital affecting the local development of subdistrict municipalities in Phetchabun Province; and 3) To propose the guidelines for developing the local development of subdistrict municipalities in Phetchabun Province. This was the qualitative and quantitative research. The population was the people aged 18 years and over who had voting right in the area of subdistrict municipalities of Phetchabun Province; the sample group of quantitative research was the 400 people, the research instrument was the questionnaire; the sample group of qualitative research was the 20 people, the research instrument was the in-depth interview form. The statistics used to analyze the data are descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation. and inferential statistics Multiple regression analysis With ready-made computer programs, research results found that 1) Local development in Phetchabun province Overall, it is at a high level. The highest mean value was in the area of infrastructure ($\bar{x} = 3.62$, S.D. = 0.45) and the least mean value was in the area of economy, agriculture, goods and products, and tourism ($\bar{x} = 3.37$, S.D. = 0.44); 2) The development of human capital and social capital in the areas of natural resource capital, human capital, increasing management efficiency, institutional capital, reducing health risk factors, promoting participation in national development, and knowledge development affected the local development of subdistrict municipalities in Phetchabun Province with a statistical significance level .05; and 3) This research findings had recommendations for concrete human capital development to be the important force in local development, including promoting tourism which is the good economic drivers in Phetchabun Province.

Keywords: Human Capital Development, Social Capital, Local Development, Subdistrict Municipality

บทนำ

นโยบายการพัฒนาที่เกิดขึ้นของภาครัฐ หน่วยงาน และสถานการณ์ในปัจจุบัน อันได้แก่ นโยบายภาครัฐ คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) เน้นการพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคมเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และนวัตกรรม ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) กำหนดให้การพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคมเป็นหนึ่งในเป้าหมายหลักเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ส่วนนโยบายหน่วยงาน กระทรวงศึกษาธิการ มุ่งเน้นการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ของนักเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน กระทรวงแรงงาน ส่งเสริมการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะแรงงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการทำงาน และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสวัสดิการสังคมและการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี, 2565)

จากสถานการณ์ในปัจจุบันของการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในตลาดแรงงาน ทำให้มีความต้องการแรงงานที่มีทักษะสูงและความสามารถในการปรับตัว จำนวนประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้มีแรงงานที่มีทักษะลดลงและความท้าทายด้านการดูแลผู้สูงอายุ ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและโอกาสทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคมมีความจำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจาก 1) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ: แรงงานที่มีทักษะและความรู้สูงจะช่วยขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 2) ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม: การลงทุนในทุนมนุษย์และทุนทางสังคมจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางโอกาสและสร้างสังคมที่เป็นธรรมยิ่งขึ้น

3) สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และนวัตกรรม: การพัฒนาทุนมนุษย์จะช่วยสร้างสังคมที่เน้นการเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืน และ 4) ตอบสนองความท้าทายในอนาคต: การพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคมจะช่วยเตรียมประเทศให้พร้อมรับมือกับความท้าทายในอนาคต เช่น การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 สังคมผู้สูงอายุ วัฒนธรรมเลียนแบบ รวมถึงปัญหาทางสังคมอื่น ๆ เช่น โรคระบาด ยาเสพติด และปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น ด้วยแต่การพัฒนาทุนมนุษย์นั้นไม่ได้หมายความถึงการเพิ่มระดับการศึกษาหรือการจัดอบรมเพื่อเพิ่มทักษะแต่เพียงอย่างเดียว เพราะการพัฒนาทุนมนุษย์เป็นการพัฒนาในภาพรวม กระบวนการของการพัฒนาทุนมนุษย์ไม่เพียงแต่ดูจากการขับเคลื่อนผลลัพธ์ขององค์กรเท่านั้น แต่มันจะเกี่ยวข้องกับความรู้ความสามารถของบุคคล ภาวะผู้นำและการปรับตัวกับการทำงาน องค์กรที่ต้องการความสำเร็จในการปรับปรุงความสามารถของทุนมนุษย์ด้านใดด้านหนึ่งหรือมากกว่าจะต้องมีเป้าหมายที่กระบวนการที่เจาะจงที่มีความสัมพันธ์สูงกับความสามารถของทุนมนุษย์ที่เราต้องการ (Thomas, R. J. et al., 2003) “ทุนมนุษย์” คือ ความรู้ ทักษะความสามารถของพนักงาน ซึ่งมีคุณค่าในการสร้างศักยภาพให้แก่องค์กร ทุนมนุษย์ มักจะมีความเกี่ยวข้องกับทักษะ และความรู้ ความคิดในการทำงานของบุคคลโดยบุคคลที่มีทุนมนุษย์สูงสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่าบุคคลที่มีทุนมนุษย์ต่ำภายในระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่เท่ากัน ทุนมนุษย์จึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญในกระบวนการผลิต เช่นเดียวกับปัจจัยการผลิตอื่น ๆ โดยมีข้อได้เปรียบในแง่ของการสั่งสมได้อย่างไม่มีขอบเขตจำกัด (Bateman, S. T. & Snell, A. S., 2009)

ปัจจุบันสภาพสังคมไทยในจังหวัดเพชรบูรณ์เสื่อมลง เพราะต้องประสบกับปัญหาในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) ปัญหาทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ การพึ่งพาภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก การขาดแคลนโอกาสทางการศึกษาและการฝึกอบรม
- 2) ปัญหาทางสังคม ได้แก่ การแพร่ระบาดของยาเสพติด การค้ามนุษย์ ปัญหาครอบครัวและการหย่าร้าง การขาดแคลนสวัสดิการสังคม
- 3) ปัญหาทางสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การทำลายป่าและการบุกรุกพื้นที่ป่า มลพิษทางอากาศและน้ำ การจัดการขยะที่ไม่เหมาะสม
- 4) ปัญหาทางการเมือง ได้แก่ การทุจริตคอร์รัปชัน การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ความขัดแย้งทางการเมือง และ
- 5) ปัญหาทางวัฒนธรรม ได้แก่ การสูญเสียอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม การแพร่กระจายของวัฒนธรรมตะวันตก และการขาดการส่งเสริมและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ตามปัจจัยของยุค social เกิดวัฒนธรรมเลียนแบบ อีกทั้งนโยบายของภาครัฐและผู้บริหารของจังหวัดมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้การปฏิบัติงานขาดความต่อเนื่อง (องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์, 2560) ซึ่งในการพัฒนานั้นหากมีการพัฒนาดังแต่ฐานราก ไม่ว่าจะเป็นทุนมนุษย์ที่พึงมี ได้แก่ ทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน เขียน คำนวณ และการใช้เทคโนโลยี ทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสื่อสาร ทักษะเฉพาะทางในสาขาอาชีพต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ความสามารถในการปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง คุณลักษณะส่วนบุคคล เช่น ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และความมีน้ำใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564); (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2564) และทุนทางสังคมที่พึงมี ได้แก่ ความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน เครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมที่กว้างขวาง ความไว้วางใจและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในสังคม ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางสังคม การเข้าถึงบริการสาธารณะและสวัสดิการสังคมที่จำเป็น (Bourdieu, P., 1986); (Putnam, R. D., 2000); (Fukuyama, F., 2001) เพื่อให้ประชากรมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้ชีวิตกับสภาพแวดล้อม สังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทั้งประชากรที่มีคุณภาพก็จะสามารถ พัฒนาชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2565)

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัยเรื่องการพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างบูรณาการในจังหวัดเพชรบูรณ์ให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อวิเคราะห์การพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลทุติยภูมิจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods research) ระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิเลือกตั้งและมีทะเบียนบ้านอยู่ในเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 132,579 คน แบ่งเป็นชาย จำนวน 64,307 คน หญิง จำนวน 68,272 คน (สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิเลือกตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 400 คน จากการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, T., 1973)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยทำการเลือกแบบเจาะจง (Miles, M. B. & Huberman, A. M., 1994) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิเลือกตั้งและมีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลตำบลจากทุกตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 10 คน ผู้บริหารเทศบาลตำบลจากทุกตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ 10 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม จำนวน 67 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ 5) รายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาทุนมนุษย์ ประกอบด้วย 1) การเปลี่ยนค่านิยม 2) การพัฒนาความรู้ 3) การยกระดับการศึกษา 4) การลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ 5) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากร 6) การผลักดันด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทุนทางสังคม ประกอบด้วย 1) ทุนมนุษย์ 2) ทุนสถาบัน 3) ทุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม 4) ทุนทรัพยากรธรรมชาติ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) โครงสร้างพื้นฐาน 2) การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี การกีฬา นันทนาการและพัฒนาคุณภาพชีวิต 3) เศรษฐกิจ การเกษตร สิ้นค้าและผลิตภัณฑ์และการท่องเที่ยว 4) การอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) การเมืองและการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นว่า ข้อมูลที่ได้รับจากเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้ออกแบบจะเป็นข้อมูลที่มีคุณค่า ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความแม่นยำของแบบสอบถาม ดังนี้ 1) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำเครื่องมือแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาไปสอบถามว่า หากนำแบบสอบถามไปใช้ในการวิจัยแล้วนั้นจะสามารถวัดในส่วนของเนื้อหาที่ผู้วิจัยต้องการวัดได้มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ กระบวนการตรวจสอบผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบ มีจำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและให้คำแนะนำในการปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถาม จากนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ และนำผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยด้วยค่า IOC (index of item objective congruence) โดยใช้สูตรของ IOC ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.951 2) การหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ภายหลังที่นำเครื่องมือแบบสอบถามไปผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และนำไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มตัวอย่างประชาชนในจังหวัดเลย เพื่อหาค่าความเที่ยง จำนวน 30 ชุด วิเคราะห์ความเที่ยงของแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมวิจัยทางสังคมศาสตร์ หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97

การวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นไปตามโครงสร้างตัวแปรที่ได้กำหนดไว้ กำหนดข้อคำถามเป็นลักษณะปลายเปิด โดยพัฒนาจากตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับของการพัฒนาทุนมนุษย์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย 1) การเปลี่ยนค่านิยม 2) การพัฒนาความรู้ 3) การยกระดับการศึกษา 4) การลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ 5) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากร 6) การผลักดันด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทุนทางสังคมในจังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย 1) ทุนมนุษย์ 2) ทุนสถาบัน 3) ทุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม 4) ทุนทรัพยากรธรรมชาติ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย 1) โครงสร้างพื้นฐาน 2) การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี การกีฬา นันทนาการและพัฒนาคุณภาพชีวิต 3) เศรษฐกิจ การเกษตร สินค้าและผลิตภัณฑ์และการท่องเที่ยว 4) การอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) การเมืองและการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยปทุมธานี เพื่อนำไปประกอบการขอเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยปฏิบัติงานภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ป้องกันการได้รับข้อมูลที่คลาดเคลื่อน
3. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative research) จากแบบสอบถามที่เก็บได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ตามหลักการเชิงเนื้อหาและเหตุผลทางวิชาการ โดยทำการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ตามข้อเท็จจริงของกรอบแนวคิดที่ได้กำหนดไว้

การวิจัยเชิงคุณภาพ

หลังจากที่ทำการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายโดยพิจารณาถึงความเหมาะสมและความสะดวกของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมหรืออนุญาตให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการนัดหมายวันเวลา และสถานที่สัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอสัมภาษณ์เชิงลึกจากมหาวิทยาลัยโดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง ในขณะที่สัมภาษณ์มีการจดบันทึกข้อความสำคัญ และขออนุญาตบันทึกด้วยเครื่องบันทึกเสียง ภาพนิ่ง ภายหลังจากการสัมภาษณ์แต่ละรายเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำบทสัมภาษณ์นำมาถอดเทปรวบรวมประเด็นคำตอบต่าง ๆ และวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสรุปสาระความสัมพันธ์ของแนวคิดนั้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนบทสรุปงานวิจัยในครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จนครบ จำนวน 400 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติเชิงอนุมาน คือ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำข้อมูลมาแจกแจงตามประเด็นต่าง ๆ

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำบทสัมภาษณ์นำมาถอดเทปรวบรวมประเด็นคำตอบต่าง ๆ มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และนำข้อมูลมาการจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำมาเป็นข้อมูลเพื่อสนับสนุนผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

1. ระดับการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์

1.1 การพัฒนาทุนมนุษย์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาทุนมนุษย์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ในภาพรวม ($n = 400$)

การพัฒนาทุนมนุษย์ในจังหวัดเพชรบูรณ์		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1.	การเปลี่ยนค่านิยม	3.81	0.52	มาก	1
2.	การพัฒนาความรู้	3.76	0.59	มาก	2
3.	การยกระดับการศึกษา	3.67	0.46	มาก	3
4.	การลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ	3.58	0.50	มาก	4
5.	การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ	3.49	0.64	มาก	5
6.	การผลักดันด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ	3.34	0.48	ปานกลาง	6
รวม		3.61	0.26	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การพัฒนาทุนมนุษย์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการเปลี่ยนค่านิยม ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.52) รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาความรู้ ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.59) ด้านการยกระดับการศึกษา ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.46) ด้านการลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.50) ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.64) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการผลักดันด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 0.48)

1.2 ทูทางสังคมในจังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทุนทางสังคมในจังหวัดเพชรบูรณ์ในภาพรวม (n = 400)

ทุนทางสังคมในจังหวัดเพชรบูรณ์		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1.	ทุนมนุษย์	3.64	0.50	มาก	2
2.	ทุนสถาบัน	3.51	0.47	มาก	3
3.	ทุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม	3.75	0.47	มาก	1
4.	ทุนทรัพยากรธรรมชาติ	3.39	0.49	ปานกลาง	4
รวม		3.57	0.25	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ทุนทางสังคมในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านทุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.47) รองลงมา ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.50) ด้านทุนสถาบัน ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.47) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านทุนทรัพยากรธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 0.49)

1.3 การพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ในภาพรวม (n = 400)

การพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ในภาพรวม		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1.	โครงสร้างพื้นฐาน	3.62	0.45	มาก	1
2.	การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี การกีฬา นันทนาการ และพัฒนาคุณภาพชีวิต	3.50	0.47	มาก	4
3.	เศรษฐกิจ การเกษตร สินค้าและผลิตภัณฑ์และการท่องเที่ยว	3.37	0.44	ปานกลาง	5
4.	การอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.54	0.54	มาก	3
5.	การเมืองและการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล	3.60	0.54	มาก	2
รวม		3.53	0.25	มาก	

จากตารางที่ 19 พบว่า การพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.45) รองลงมา ได้แก่ ด้านการเมืองและการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.54) ด้านการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.54) ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี การกีฬา นันทนาการและพัฒนาคุณภาพชีวิต ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.47) และอันดับที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านเศรษฐกิจ การเกษตร สินค้าและผลิตภัณฑ์และการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.44)

2. วิเคราะห์การพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (n = 400)

ตัวแปรอิสระ	B	Std. Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	1.481	0.175		8.460	0.000
การพัฒนาทุนมนุษย์ในจังหวัดเพชรบูรณ์					
การเปลี่ยนค่านิยม (X_1)	0.021	0.019	0.045	1.093	0.275
การพัฒนาความรู้ (X_2)	0.036	0.017	0.086	2.150	0.032*

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (ต่อ)

(n = 400)

ตัวแปรอิสระ	B	Std. Error	Beta	t	Sig
การยกระดับการศึกษา (X ₃)	0.004	0.022	0.007	0.174	0.862
การลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ (X ₄)	0.069	0.020	0.140	3.393	0.001*
การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ(X ₅)	0.094	0.016	0.228	5.424	0.000*
การผลักดันด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ (X ₆)	0.059	0.021	0.117	2.838	0.005*
ทุนทางสังคมในจังหวัดเพชรบูรณ์					
ทุนมนุษย์ (X ₇)	0.117	0.020	0.240	5.896	0.000*
ทุนสถาบัน (X ₈)	0.088	0.021	0.180	4.473	0.000*
ทุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม (X ₉)	0.036	0.021	0.070	1.710	0.088
ทุนทรัพยากรธรรมชาติ (X ₁₀)	0.178	0.021	0.353	8.666	0.000*
R = 0.635, R Square = 0.403, Adjuster R Square = .338					
Std. Error of the Estimate = 0.193 F = 26.24660, Sig = 0.000					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปร การพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคม ด้านทุนทรัพยากรธรรมชาติ (X₁₀) ทุนมนุษย์ (X₇) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ(X₅) ทุนสถาบัน (X₈) การลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ (X₄) การผลักดันด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ (X₆) และการพัฒนาความรู้ (X₂) ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า คะแนนมาตรฐานของการพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคม ด้านทุนทรัพยากรธรรมชาติ (X₁₀) ทุนมนุษย์ (X₇) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ(X₅) ทุนสถาบัน (X₈) การลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ (X₄) การผลักดันด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ (X₆) และการพัฒนาความรู้ (X₂) ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ (Y) ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยแบบคะแนนมาตรฐาน(Bata) มีค่าเท่ากับ .353, .240, .228, .180, .140, .117 และ .086 โดยการพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคม ด้านทุนทรัพยากรธรรมชาติ (X₁₀) ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ (Y) สูงสุด การพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคม การพัฒนาความรู้ (X₂) ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ (Y) ต่ำสุด มีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ (Y) มีค่า (R) เท่ากับ .635 นอกจากนี้ค่า (R Square) มีค่าเท่ากับ 40.30 มีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ .175 โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์การพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ (Y) ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.481 + 0.353(\text{ทุนทรัพยากรธรรมชาติ } X_{10}) + 0.240(\text{ทุนมนุษย์ } X_7) + 0.228(\text{การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ } X_5) + 0.180(\text{ทุนสถาบัน } X_8) + 0.140(\text{การลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ } X_4) + 0.117(\text{การผลักดันด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ } X_6) + 0.086(\text{การพัฒนาความรู้ } X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.178(\text{ทุนทรัพยากรธรรมชาติ } X_{10}) + 0.117(\text{ทุนมนุษย์ } X_7) + 0.094(\text{การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ } X_5) + 0.088(\text{ทุนสถาบัน } X_8) + 0.069(\text{การลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ } X_4) + 0.059(\text{การผลักดันด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ } X_6) + 0.036(\text{การพัฒนาความรู้ } X_2)$$

จากสมการข้างต้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านทุนทรัพยากรธรรมชาติ มีความสัมพันธ์ทางบวก และขนาดตอบสนองเท่ากับ 0.353 กล่าวคือ เมื่อการพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคม เพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะทำให้ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพิ่มขึ้น 0.353 หน่วย โดยในสมการคงที่

จากสมการข้างต้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านทุนมนุษย์ มีความสัมพันธ์ทางบวก และขนาดตอบสนองเท่ากับ 0.240 กล่าวคือ เมื่อการพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคม เพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะทำให้ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพิ่มขึ้น 0.353 หน่วย โดยในสมการคงที่

จากสมการข้างต้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์ทางบวก และขนาดตอบสนองเท่ากับ 0.228 กล่าวคือ เมื่อการพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคม เพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะทำให้ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพิ่มขึ้น 0.228 หน่วย โดยในสมการคงที่

จากสมการข้างต้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านทุนสถาบัน มีความสัมพันธ์ทางบวก และขนาดตอบสนองเท่ากับ 0.180 กล่าวคือ เมื่อการพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคม เพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะทำให้ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพิ่มขึ้น 0.180 หน่วย โดยในสมการคงที่

จากสมการข้างต้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวก และขนาดตอบสนองเท่ากับ 0.140 กล่าวคือ เมื่อการพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคม เพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะทำให้ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพิ่มขึ้น 0.140 หน่วย โดยในสมการคงที่

จากสมการข้างต้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการผลักดันด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ มีความสัมพันธ์ทางบวก และขนาดตอบสนองเท่ากับ 0.117 กล่าวคือ เมื่อการพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคม เพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะทำให้ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพิ่มขึ้น 0.117 หน่วย โดยในสมการคงที่

จากสมการข้างต้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการพัฒนาความรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวก และขนาดตอบสนองเท่ากับ 0.086 กล่าวคือ เมื่อการพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคม เพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะทำให้ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพิ่มขึ้น 0.086 หน่วย โดยในสมการคงที่

3. เสนอแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์

การพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ 1) โครงสร้างพื้นฐาน พบว่า ภายในชุมชนควรมีการปรับปรุงถนน ไฟฟ้า ระบบน้ำ ให้แก่ประชาชนในชุมชนอยู่เสมอ พร้อมทั้งตรวจสอบความพร้อมในการใช้งาน 2) การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี การกีฬา นันทนาการและพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า ภายในชุมชนควรมีการจัดให้มีโครงการ/กิจกรรมเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาระบบการจัดการศึกษาแก่ประชาชนและเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพ 3) เศรษฐกิจ การเกษตร สินค้าและผลิตภัณฑ์และการท่องเที่ยว พบว่า หน่วยงานควรมีการให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มสตรีและสมาชิกในครอบครัว และยังเพิ่มการอบรมส่งเสริมให้แม่บ้านและประชาชนทุกคนมีรายได้จากอาชีพเสริม 4) การอนุรักษ์ ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม พบว่า ภายในชุมชนควรมีการจัดให้มีพุดคุดออกกฏและรณรงค์ให้เลิกตัดไม้ ป่าทดแทนในชุมชน และส่งเสริมให้ประชาชนคำนึงถึงปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในชุมชน หันมาใช้ประโยชน์จากขยะ ไม่ใช่เพียงแค่ต้องการทิ้งเพียงอย่างเดียว และ

5) การเมืองและการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า ภายในชุมชนควรมีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ ในการดำเนินการตามแผนให้แก่เจ้าหน้าที่เพื่อบริการประชาชน

อภิปรายผล

1. ระดับการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์

1.1 การพัฒนาทุนมนุษย์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ระดับมาก 1 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการเปลี่ยนค่านิยม รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาความรู้ ด้านการยกระดับการศึกษา ด้านการลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการผลักดันด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ ตามที่ สมพจน์ วงษ์จู้ ทำการวิจัยเรื่อง ทูทางสังคมและการพัฒนาทุนมนุษย์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาทุนมนุษย์ของประชาชน ในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการยกระดับการศึกษา ด้านการลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ ด้านการพัฒนาความรู้ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ด้านการเปลี่ยนค่านิยมและด้านการผลักดันการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ ตามลำดับ (สมพจน์ วงษ์จู้, 2564)

1.2 ทูทางสังคมในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านทุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม รองลงมา ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ ด้านทุนสถาบัน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านทุนทรัพยากรธรรมชาติ ดังที่ นิสรา ใจชื่อ และจรรยาศรี มาติลกโกวิท ศึกษาพบว่า ทูทางสังคมที่สำคัญของชุมชนในเขตเศรษฐกิจ พิเศษ ประกอบด้วย ทุนมนุษย์ ทุนประเพณี วัฒนธรรม และทุนสถาบันองค์กร (นิสรา ใจชื่อ และจรรยาศรี มาติลกโกวิท, 2567)

1.3 การพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน รองลงมา ได้แก่ ด้านการเมืองและการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ด้านการอนุรักษ์ พื้นทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี การกีฬา นันทนาการและพัฒนาคุณภาพชีวิต และอันดับ ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านเศรษฐกิจ การเกษตร สินค้าและผลิตภัณฑ์และการท่องเที่ยว ซึ่งจันทร์เพ็ญ เอี่ยมอำภา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ทูทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัย พบว่า ทูทางสังคม ที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านทุนมนุษย์ ด้านทุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ด้านทุนสถาบัน ด้านทุนทรัพยากรธรรมชาติ ด้านทุนจิตวิญญาณ ด้านทุนทางสังคมเชิงการรับรู้ ด้านทุนโภคทรัพย์ ด้านทุนทางสังคมเชิงโครงสร้าง ตามลำดับ และการพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการพัฒนาการศึกษา ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และด้านการพัฒนาเมืองและการบริหาร ตามลำดับ (จันทร์เพ็ญ เอี่ยมอำภา, 2564)

2. วิเคราะห์การพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลใน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า การพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคม ด้านทุนทรัพยากรธรรมชาติ ทุนมนุษย์ การเพิ่ม ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ทุนสถาบัน การลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ การผลักดันด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ และการพัฒนาความรู้ ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีระดับนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ตามการศึกษาเรื่อง ทูทางสังคมและการพัฒนาทุนมนุษย์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

ในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ทูทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม พบว่า ด้านทุนมนุษย์ ด้านทุนทรัพยากรธรรมชาติ มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (สมพันธ์ วงษ์จุ, 2564)

3. เสนอแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ควรมีการปรับปรุงอยู่เสมอ พร้อมทั้งตรวจสอบความพร้อมในการใช้งานทั้งถนน ไฟฟ้า และระบบน้ำ 2) การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี การกีฬา นันทนาการและพัฒนาคุณภาพชีวิต ควรมีการจัดให้มีโครงการ/กิจกรรมเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาระบบการจัดการศึกษาในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ 3) เศรษฐกิจ การเกษตร สินค้าและผลิตภัณฑ์และการท่องเที่ยว ควรมีการให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มสตรีและสมาชิกในครอบครัว และส่งเสริมให้แม่บ้านรวมถึงประชาชนทุกคนมีรายได้จากการประกอบอาชีพเสริม 4) การอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ควรมีการจัดเวทีสนทนาหรือเปิดโอกาสให้ภายในชุมชนได้พูดคุย วางกฎระเบียบ รณรงค์ให้เลิกตัดไม้ ร่วมกันปลูกป่าทดแทนในชุมชน และส่งเสริมให้ประชาชนหันมาใช้ประโยชน์จากขยะ เพื่อปรับพฤติกรรมทิ้งและลดปริมาณขยะภายในชุมชน และ 5) การเมืองและการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ควรมีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนให้แก่เจ้าหน้าที่เพื่อบริการประชาชน ดังที่ ชัยยุทธ เล่าเรียนธรรม ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารต้นทุนมนุษย์กับหลักการบริหารจัดการที่ดีที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ควรนำแนวทางปฏิบัติของผู้นำมาสร้างความผูกพันของบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและยังต้องมีความรับผิดชอบมีส่วนร่วม และยึดมั่นในคุณธรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (ชัยยุทธ เล่าเรียนธรรม, 2564)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

แนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีทิศทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยรวม สนับสนุนให้ประชาชนได้มีพื้นที่ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิต องค์กรได้ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายในชุมชนเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมสินค้าการเกษตร เกษตรอินทรีย์ สนับสนุนการบริโภคสินค้าในจังหวัด ผลักดันวิถีท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม/ศาสนา รณรงค์เพื่อสร้างการตระหนักรู้และรับผิดชอบต่อสังคม และบริการอย่างเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ การส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูล การปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส จากการวิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการระดมรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนทั้งภาคประชาชน พัฒนาทุนทางสังคมในชุมชนที่มีอยู่ รวมทั้งต้องสะสมทุนทางสังคมให้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะองค์กรชุมชนต่าง ๆ ในแต่ละกลุ่มที่ได้สะสมทุน ให้มีการพัฒนาทั้งที่เป็นความรู้และประสบการณ์พยายามสืบทอดรักษา รวมทั้งสร้างค่านิยม ที่ทำให้ทุนทางสังคมนั้น ๆ คงอยู่ในรุ่นต่อไป 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาตัวแปรด้านเทคโนโลยีที่มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และควรมีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล การพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคมในจังหวัดใกล้เคียงเพื่อนำมาเปรียบเทียบให้เกิดประโยชน์และคุณภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- จันทร์เพ็ญ เอี่ยมอำภา. (2564). ทูทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร. ใน ดุษฎีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- ชัยยุทธ เล่าเรียนธรรม. (2564). การบริหารต้นทุนมนุษย์กับหลักการบริหารจัดการที่ดีที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครปฐม. ใน ดุษฎีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- นิสรา ใจชื่อ และจรรยาศรี มาติลโกวิท. (2567). รูปแบบการเรียนรู้บนฐานทุนทางสังคมเพื่อตั้งรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในเขตเศรษฐกิจพิเศษ. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 49(1), 1-18.
- สมพาน์ วงษ์จุ. (2564). ทุนทางสังคมและการพัฒนาทุนมนุษย์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 16(1), 446-459.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2564). กรอบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2565). (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). เรียกใช้เมื่อ 19 มีนาคม 2566 จาก https://www.nesdc.go.th/download/Plan13/Doc/Plan13_DraftFinal.pdf
- สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2565). ประกาศจำนวนประชากรปี 2566-2542. เรียกใช้เมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://stat.bora.dopa.go.th/stat/pk/pk_65.pdf
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์. (2560). แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2561-2565. เรียกใช้เมื่อ 19 กันยายน 2566 จาก <https://www.phetchabunpao.go.th/plan/images/Document/PAO-PLAN-2561-2565.pdf>
- Bateman, S. T. & Snell, A. S. (2009). Management: Leading & Collaborating in a Competitive World. (8th edition). Boston: McGraw Hill.
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In Richardson, J. G. (Ed.), Handbook of theory and research for the sociology of education (pp. 241-258). New York: Greenwood Press.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (3rd ed.). New York: Harper&Collins.
- Fukuyama, F. (2001). Social capital: The missing link in economic development. Washington, DC: World Bank.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Putnam, R. D. (2000). Bowling alone: The collapse and revival of American community. New York: Simon & Schuster.
- Thomas, R. J. et al. (2003). The Accenture Human Capital Development Framework: Assessing, Measuring and Guiding Investments in Human Capital to Achieve High-performance, Human Capital Development. Retrieved September 21, 2023, from <https://www.mbadepot.com/the-accenture-human-capital-development-framework-assessing-measuring-and-guiding-investments-in-human-capital-to-achieve-high-performance/>
- Yamane, T. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. (3rd ed.). New York: Harper and Row Publications.

การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบล
บ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช*

THE PROVISION OF INFRASTRUCTURE SERVICES TO THE PEOPLE OF
BANLAMNOW SUBDISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATION BANGKHAN
DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

ภูวสิทธิ์ ทองสง* และ พระมหาเอกริน ปิยวีโร (อะซิม)

Phuwasit Thongsong* and Phramaha Ekkawin Piyaweero (Asim)

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: p.thongsong6789@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาวอำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 2) แนวทางการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราชบริหารเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชน จำนวน 400 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสุด พบว่า ด้านถนน ที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.41) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านประปา ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.46) อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านไฟฟ้าส่องสว่าง ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.76) อยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการส่งเสริมการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช 1) ควรมีการวางแผนการซ่อมแซมไฟฟ้าสาธารณะในหมู่บ้าน 2) ควรมีการซ่อมแซมไฟฟ้าส่องสว่างภายใน หมู่บ้านและมีบริการที่ดี 3) ควรมีการติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะในหมู่บ้านให้มีความเหมาะสม 4) ควรจะมีการจัดการน้ำประปาภายในหมู่บ้านให้มีคุณภาพ 5) ควรมีการวางแผนการพัฒนาประปาภายในหมู่บ้านให้มีความสะอาดได้ และ 6) ควรตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข สภาพการใช้งานของถนน

คำสำคัญ: การให้บริการ, โครงสร้างพื้นฐาน, ประชาชน

Abstract

The objectives of this research are 1) To study the provision of infrastructure services to the people of Ban Lam Nao Subdistrict Administrative Organization, Bang Khan District Nakhon Si Thammarat Province and 2) Guidelines for providing infrastructure services to the people of Ban

* Received July 7, 2024; Revised July 19, 2024; Accepted July 27, 2024

Lam Nao Subdistrict Administrative Organization, Bang Khan District, Nakhon Si Thammarat Province. It is a mixed methods research. The sample group consisted of 400 people and 5 key informants. The research tools were questionnaires and in-depth interviews. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results of the research found that: 1. Providing infrastructure services to the people of Ban Lam Nao Subdistrict Administrative Organization, Bang Khan District, Nakhon Si Thammarat Province. Overall, every aspect was at a high level ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.54). When considering each aspect in order of the average from highest to lowest, it was found that the road side had the highest average ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.41). is at a high level, followed by the water supply side ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.46) is at a high level, and the side with the lowest average is the lighting side ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.76) is at a high level. 2. Guidelines Promoting infrastructure services to the people of Ban Lam Nao Subdistrict Administrative Organization, Bang Khan District, Nakhon Si Thammarat Province 1) There should be a plan to repair public electricity in the village. 2) There should be repairs to interior lighting. village and have good services. 3) Public electricity should be installed in the village to be appropriate. 4) Water supply within the village should be managed to have quality. 5) There should be a plan for the development of water supply within the village to be suitable. can be clean and 6) should inspect, improve, and correct the operating conditions of the road

Keywords: Service Provision, Infrastructure, People

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 250 กำหนดให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ตามหลักการพัฒนายั่งยืน รวมทั้งส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ การจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่และอำนาจ โดยเฉพาะ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ หรือให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลัก ในการดำเนินการใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาประชาชนได้อย่างแท้จริงสามารถเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้กระบวนการแบบประชาธิปไตย และเป็นศูนย์กลางการพัฒนาชุมชนในลักษณะการมีส่วนร่วมและ ร่วมรับผลประโยชน์อย่างแท้จริง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนจะต้องมีความสัมพันธ์กันทั้งเชิงอำนาจและ พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ในลักษณะให้และรับ กล่าวคือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ริเริ่มโครงการ และดำเนินการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าให้แก่ชุมชน ขณะที่ชุมชนจะต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาตรวจสอบติดตาม การทำงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย (พงษ์ศักดิ์ ชยาจิริกิจ, 2565) บทบาทหน้าที่การทำงานขององค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่น เกิดขึ้นจากนโยบายการกระจายอำนาจของภาครัฐโดยนโยบายดังกล่าวได้ถูกพัฒนาจาก หลักการให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อันเป็นหนทางนำไปสู่กระบวนการประชาธิปไตยมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการภายใต้ ขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ มีรายได้ สิ้นทรัพย์มีรูปแบบการปกครองแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้าราชการฝ่าย การเมือง และข้าราชการฝ่ายประจำ รูปแบบองค์กร ประกอบด้วย สภา องค์การบริหารส่วนตำบล และคณะผู้บริหาร มีหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการจัดให้มีบริการสาธารณะ เป็นต้น

องค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งออกเป็นหน่วยงานย่อยภายใน 3 ส่วน 1) สำนักปลัด 2) ส่วนการคลัง และ 3) ส่วนโยธา (สถาบันพระปกเกล้า, 2566) องค์การบริหารส่วนตำบล ได้จัดตั้งขึ้น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำแหน่งแทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 ในปี พ.ศ. 2542 รัฐบาลได้มีการเสนอขอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในประเด็นต่าง ๆ ทั้งโครงสร้างที่มาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น ซึ่งในที่นี้จะนำเสนอให้เป็น ทั้งโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ตามกฎหมายเดิม และในส่วนที่เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ได้รับการแก้ไขใหม่พร้อม ๆ กันไป รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ให้ความสำคัญกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยมีบทบัญญัติว่าด้วยการบริหารส่วนท้องถิ่นไว้ใน หมวด 9 และรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ให้ความสำคัญกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น โดยมีบทบัญญัติว่าด้วยการบริหารส่วนท้องถิ่นไว้ใน หมวด 14 ซึ่งการตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงศักยภาพการบริหารประเทศ เพราะการกระจายอำนาจบริหารสู่ท้องถิ่นเป็นเสมือนการกระจายอำนาจสู่ประชาชน และเน้นการบริหารด้วยคนในชุมชนของตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารและการแก้ปัญหาสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้นได้ดีอีกด้วย (สถาบันพระปกเกล้า, 2567)

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ถือว่าเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ เนื่องจากมีจำนวนหมู่บ้านมากถึง 16 หมู่บ้าน รวมทั้งเป็นพื้นที่ที่มีประชาชนทั้งไทยพุทธและอิสลามอาศัยอยู่ร่วมกัน เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เป็นหน่วยงานที่ต้องดูแลความเป็นอยู่ ความปลอดภัย คุณภาพชีวิต รวมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ให้มีความเจริญมากขึ้น โดยเฉพาะการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพราะโครงสร้างพื้นฐานทั้งด้านการเดินทาง การสื่อสาร การไฟฟ้า เป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ด้วยความที่องค์การบริหารส่วนตำบลลำนาวต้องดูแลประชาชนเป็นจำนวนมาก และมีพื้นที่ในการบริการกว้างขวางมาก จากประสบการณ์ของที่ข้าพเจ้าได้พบเจอมาโดยตลอดจากการทำงานในพื้นที่ต่าง ๆ กว่า 10 ปี ในหลาย ๆ ตำบลหลาย ๆ จังหวัด เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ตำบลบ้านลำนาวแล้วนั้น ยังคงต้องมีการพัฒนาได้อีก โดยเฉพาะการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว, 2567)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง การให้บริการโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ภายใต้ 3 ด้าน คือ 1) ด้านถนน 2) ด้านไฟฟ้าส่องสว่าง และ 3) ด้านประปา เพื่อจะได้นำผลการวิจัยเป็นแนวทางดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานโครงสร้างพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mix Methodology Research) ระหว่าง การวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ (วิโรจน์ สารัตนะ, 2545) โดยมีแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์

ตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มาใช้ บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทับไฮ อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคายการให้บริการ ด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านการคมนาคม 2) ด้านประปา และ 3) ด้านการไฟฟ้า

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 16,584 คน (อำเภอบางขัน, 2566) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 400 คน โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) (Taro Yamane, 1973) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทราบ จำนวนของประชากรที่แท้จริง จึงใช้สูตรดังกล่าวในการคำนวณ

การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่ม ตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2542) ประกอบด้วย นายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านลำนาว รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว และผู้อำนวยการกองช่าง รวม 5 คน

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน ลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช” นั้น พอสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านถนน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ ตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ความสะดวกในการใช้ถนนเพื่อสัญจร ภายในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว ความพึงพอใจในการซ่อมแซมถนนหลังได้รับความเสียหาย ความพึงพอใจ หลังการซ่อมแซมถนน ความพึงพอใจในการช่วยเหลือเมื่อได้รับความเดือดร้อนในการใช้เส้นทาง ความพึงพอใจต่อ สภาพการใช้งานของถนนในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของ อบต.บ้านลำนาว

2. ด้านประปา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ ตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ความเพียงพอของการบริการจ่ายน้ำประปาภายในหมู่บ้าน ราคาค่าบริการน้ำประปา ภายในหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่จดหน่วยมิเตอร์น้ำประปาภายในหมู่บ้านของท่านมีความเที่ยงตรง การให้บริการซ่อมแซม และปรับปรุง ภายในหมู่บ้าน ของท่านมีความรวดเร็ว น้ำประปาภายในหมู่บ้านของท่านมีความสะอาดได้ มาตรฐาน น้ำประปาภายในหมู่บ้านของท่านมีคุณภาพในด้านสี กลิ่น และรส

3. ด้านไฟฟ้าส่องสว่าง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ไฟฟ้าสาธารณะหมู่บ้านของท่านมีความสว่างเพียงพอเพียงใด การติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะในหมู่บ้านของท่านมีความเหมาะสมเพียงใด เจ้าหน้าที่มีการดูแลซ่อมแซมไฟฟ้าที่ชำรุด

ในหมู่บ้านของท่านเพียงใด การซ่อมแซมไฟฟ้าส่องสว่างภายในหมู่บ้านของท่านมีบริการที่ดีเพียงใด ไฟฟ้าสาธารณะในหมู่บ้านของท่านเกิดความชำรุดเสียหาย

3. แนวทางการส่งเสริมการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช 1) ควรมีการวางแผนการซ่อมแซมไฟฟ้าสาธารณะในหมู่บ้าน 2) ควรมีการซ่อมแซมไฟฟ้าส่องสว่างภายใน หมู่บ้านและมีบริการที่ดี 3) ควรมีการติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะในหมู่บ้านให้มีความเหมาะสม 4) ควรมีการจัดการน้ำประปาภายในหมู่บ้านให้มีคุณภาพ 5) ควรมีการวางแผนการพัฒนา น้ำประปาภายในหมู่บ้านให้มีความสะอาดได้ และ 6) ควรตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข สภาพการใช้งานของถนน

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่อไปนี้

การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านถนน ประชาชนมีความพึงพอใจมากที่สุด ดังเช่นในเรื่องของ ความสะดวกในการใช้ถนนเพื่อสัญจร ภายในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว ความพึงพอใจในการซ่อมแซมถนนหลังได้รับความเสียหาย ความพึงพอใจหลังการซ่อมแซมถนน ความพึงพอใจในการช่วยเหลือเมื่อได้รับความเดือดร้อนในการใช้เส้นทาง ความพึงพอใจต่อสภาพการใช้งานของถนนในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มณตรี ปทุมวัฒน์ชัย และโกศล สอดส่อง ทำการวิจัยเรื่อง การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ พบว่า การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านถนน (มณตรี ปทุมวัฒน์ชัย และโกศล สอดส่อง, 2565) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ธาวิณี บุตรด้วง และชุตติพงศ์ คงสันเทียะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการของประชาชนต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงหวาง อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมระดับความต้องการต่อการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงหวาง อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ด้านไฟฟ้าสาธารณะ และด้านน้ำประปามีความต้องการมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านเส้นทางคมนาคม ด้านหอกระจายข่าว และด้านโครงข่ายอินเทอร์เน็ต (ธาวิณี บุตรด้วง และชุตติพงศ์ คงสันเทียะ, 2566) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ยุพิน ชัยมาตย์ และรัชยา ภักดีจิตต์ ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานอัยการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ ระดับการศึกษา ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนอาชีพ อายุและรายได้มีความแตกต่างกัน และ 3) ด้านอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการกับประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน พบว่า เป็นเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ยุพิน ชัยมาตย์ และรัชยา ภักดีจิตต์, 2565)

การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านประปา ประชาชนมีความพึงพอใจรองลงมา ดังในเรื่องของความเพียงพอของการบริการจ่ายน้ำประปาภายในหมู่บ้าน ราคาค่าบริการน้ำประปาภายในหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่จดหน่วยมิเตอร์น้ำประปาภายในหมู่บ้านของท่านมีความเที่ยงตรง การให้บริการซ่อมแซม และปรับปรุง ภายในหมู่บ้าน ของท่านมีความรวดเร็ว

น้ำประปาภายในหมู่บ้านของท่านมีความสะอาดได้ มาตรฐาน น้ำประปาภายในหมู่บ้านของท่านมีคุณภาพในด้านสี กลิ่น และรส นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ธาวิณี บุตรด้วง และชุตติพงศ์ คงสันเทียะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการของประชาชนต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงหวาง อำเภอยะผิง จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมระดับความต้องการต่อการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานของ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงหวาง อำเภอยะผิง จังหวัดอุดรธานี ด้านไฟฟ้าสาธารณะ มีความต้องการ เป็นอันดับรองลงมา (ธาวิณี บุตรด้วง และชุตติพงศ์ คงสันเทียะ, 2566)

การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านไฟฟ้าส่องสว่าง ประชาชนมีความพึงพอใจรองลงมาเป็นลำดับสุดท้าย ดังในเรื่องของ ไฟฟ้าสาธารณะหมู่บ้านของท่านมีความสว่างเพียงพอ การติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะในหมู่บ้านของท่านมีความเหมาะสม เจ้าหน้าที่มีการดูแลซ่อมแซมไฟฟ้าที่ชำรุดในหมู่บ้านของท่าน การซ่อมแซมไฟฟ้าส่องสว่างภายในหมู่บ้านของท่าน มีบริการที่ดีเพียงพอ ไฟฟ้าสาธารณะในหมู่บ้านของท่านเกิดความชำรุดเสียหาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มณตรี ปทุมวัฒน์ชัย และโกศล สอดส่อง ทำการวิจัยเรื่อง การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอยะผิง จังหวัดบึงกาฬ พบว่า การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอยะผิง จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านไฟฟ้าส่องสว่าง (มณตรี ปทุมวัฒน์ชัย และโกศล สอดส่อง, 2565)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปได้ว่า จากการวิเคราะห์การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถกำหนดองค์ความรู้ใหม่ คือ 1) แนวทางการส่งเสริม การศึกษาเรื่อง การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชน ด้านถนน ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ ต้องการถนนที่สัญจรไปมาได้สะดวก มีความปลอดภัยในยามค่ำคืน ถนนทุกสายต้องเป็นถนนคอนกรีต หรือถนนลาดยางเท่านั้น และหากมีการชำรุดทรุดโทรม ต้องดำเนินการปรับปรุง ซ่อมแซมให้ติดเต็มพื้นที่ 2) แนวทางการส่งเสริมการศึกษาเรื่อง การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชน ไฟฟ้าส่องสว่าง ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ ควรพัฒนา ด้านไฟฟ้าส่องสว่าง ควรติดตั้งไฟฟ้าโซล่าเซลล์ในทุกจุดที่เป็นมุมอับ ให้มีแสงสว่างเพียงพอสัญจรไปมาได้สะดวก หากพื้นที่ใดเสียหายใช้การได้ไม่ปกติ ควรมีการซ่อมแซมบำรุงให้ใช้งานได้ปกติ 3) แนวทางการส่งเสริมการศึกษา เรื่อง การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชน ประปา ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ ให้มีการบริการที่ดีแก่ประชาชน มีน้ำเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภค มีน้ำที่สะอาด ปลอดภัย ไม่มีรส กลิ่น และสิ่งเจือปนใด ๆ และหากมีการชำรุดทรุดโทรมเกิดขึ้น ต้องมีการปรับปรุงซ่อมแซม ให้ใช้ได้ตามปกติ อย่างรวดเร็ว และ 4) จากผลการศึกษา ผู้วิจัยสามารถค้นพบรูปแบบในการให้บริการด้านโครงสร้าง พื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ภายใต “REW MODEL ดังนี้ 4.1) ด้านถนน (Road) ที่บริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว จะต้องมีการตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข สภาพการใช้งานของถนน ให้มีความพร้อมการใช้งานอยู่เสมอและการช่วยเหลือเมื่อได้รับความเดือดร้อนในการใช้เส้นทาง ให้มีความปลอดภัยทุกเส้นทาง 4.2) ด้านไฟฟ้าส่องสว่าง (Electricity) ที่บริหารจัดการ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว จะต้องมีการวางแผนการซ่อมแซมไฟฟ้าสาธารณะในหมู่บ้านที่เกิดการชำรุด เสียหาย ควรมีการวางแผนงานให้เจ้าหน้าที่ให้มีการดูแลซ่อมแซมไฟฟ้าที่ชำรุดในหมู่บ้านให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ ควรมีการซ่อมแซมไฟฟ้าส่องสว่างภายในหมู่บ้านและมีบริการที่ดี ควรมีการติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะในหมู่บ้านให้มีความเหมาะสม และ 4.3) ด้านประปา (Water Supply) ที่บริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว จะต้องมี

การจัดการน้ำประปาภายในหมู่บ้านให้มีคุณภาพ ควรมีการวางแผนการพัฒนาน้ำประปาภายในหมู่บ้านให้มีความสะอาดได้ ดังนั้น หากทีมบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช นำ “REW MODEL” ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว ย่อมทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพ ประชาชนมีความพึงพอใจ แก้ปัญหาในพื้นที่ได้ และสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาในทีมบริหารได้

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ 1.1) ควรมีการปรับปรุงคุณภาพของการออกแบบให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐานเพราะเนื่องจากในบางพื้นที่ก่อสร้างเสร็จแล้ว ใช้งานได้ไม่นานก็จะเกิดการชำรุดเสียหายเร็ว เกิดความไม่ปลอดภัย 1.2) ควรเปิดโอกาสให้กับประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ เพื่อการแก้ไข การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป 1.3) ควรมีป้ายสัญญาณไฟจราจรตามแยกต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสามแยก และสี่แยกมีการตีเส้น ให้มีเส้นแบ่งเส้นทางการจราจรที่ชัดเจน และป้ายกำหนดความเร็วของรถในแต่ละช่วงของการขับขึ้น เพื่อความปลอดภัยในการสัญจรไปมาของประชาชนในพื้นที่ 1.4) ควรจัดให้มีไฟฟ้าแสงสว่างตามถนนและซอยต่าง ๆ ตลอดสายควรจัดให้มีการปรับปรุงทัศนียภาพบนเส้นทางก่อสร้างสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในบริเวณรอบ ๆ คลองระบายน้ำ 1.5) ควรมีการจัดทำประชาคมให้ทั่วถึงทุกพื้นที่และทุกชุมชน เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการแก้ไข ปรับปรุงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละชุมชน

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 2.1) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช 2.2) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2542). การวิเคราะห์สถิติ: สถิติเพื่อการตัดสินใจ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.
- ธาวินี บุตรด้วง และชุดิพงศ์ คงสันเทียะ. (2566). ความต้องการของประชาชนต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงหวาง อำเภอยะรัง จังหวัดอุดรธานี. วารสารมนุษยสังคมศิลปสาธ, 4(2), 10-23.
- พงษ์ศักดิ์ ชยาจิรกิจ. (2565). แนวทางการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิถีใหม่. วารสาร มจร.เลย ปริทัศน์, 3(1), 123-130.
- มณฑรี ปทุมวัฒน์ชัย และโกศล สอดส่อง. (2565). การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ. วารสารวิจัยธรรมศึกษา, 5(1), 47-58.
- ยุพิน ชัยมาตย์ และรัชยา ภักดีจิตต์. (2565). ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานอัยการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารสหวิทยาการและการจัดการภาคเอกชน, 1(1) 13-22.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2545). วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม: กระบวนทัศน์ใหม่สำหรับการวิจัยทางการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: อักษราพิพัฒน์.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2566). อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. เรียกใช้เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น>
- สถาบันพระปกเกล้า. (2567). มาตรฐานกลางในการจัดทำบริการสาธารณะ. เรียกใช้เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=มาตรฐานกลางในการจัดทำบริการสาธารณะ>

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว. (2567). ข้อมูลทั่วไป. เรียกใช้เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://www.banlamnow.go.th/history.php>

อำเภอบางขัน. (2566). สำนักทะเบียน. เรียกใช้เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://www.bangkhan.go.th/history.php>

Taro Yamane. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. (3 rdEd). New York: Harper and Row Publications.

การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติและภาวะผู้นำ
การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ*
IMPLEMENTING POLICIES TO IMPROVE THE LIFE QUALITY OF PEOPLE FOR
IMPLEMENTATION AND TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP AFFECTING
THE LIFE QUALITY OF PEOPLE IN SAMUT PRAKAN PROVINCE

สมศักดิ์ ยศพยุงค์ศักดิ์

Somsak Yosphayungsak

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยปทุมธานี ปทุมธานี ประเทศไทย

Graduate school, Pathumthani University, Pathum Thani, Thailand

Corresponding author E-mail: sayaporn.may@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ 2) เพื่อวิเคราะห์การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ เป็นวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่มีสิทธิเลือกตั้ง มีทะเบียนบ้านอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 20 คน เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การและวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า 1) การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ การสนับสนุนนโยบาย แหล่งที่มาของนโยบาย สิ่งจูงใจสำหรับผู้ปฏิบัติ ความซับซ้อนในการบริหารงาน การจัดสรรทรัพยากร และความชัดเจนของนโยบาย ตามลำดับ 2) การนำนโยบายสาธารณะคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการสนับสนุนนโยบาย การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การจัดสรรทรัพยากร และความชัดเจนของนโยบาย ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) งานวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะให้ส่งเสริม สนับสนุนนโยบายให้สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง นโยบายมีความชัดเจน นโยบายนั้นอยู่ในขอบเขตของทรัพยากรที่เหมาะสม สนับสนุนผู้นำที่มีอุดมการณ์ มีความมุ่งมั่นตั้งใจสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชน

คำสำคัญ: การนำนโยบายไปปฏิบัติ, คุณภาพชีวิตประชาชน, ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

Abstract

The research purposes were: 1) To study the life quality levels of people in Samut Prakan Province, 2) To analyze the implementing policies to improve the life quality of people for implementation and transformational leadership affecting the life quality of people in Samut

* Received July 4, 2024; Revised July 24, 2024; Accepted July 30, 2024

Prakan Province, and 3) To propose the guidelines for improving the life quality of people in Samut Prakan Province. This was the quantitative and qualitative research. The population was the people aged 18 years, had voting rights and had house registration in Samut Prakan Province. The sample group of quantitative research was the 400 people, and the research instrument was the questionnaire; the sample group of qualitative research was the 20 people, and the research instrument was the in-depth interview form. The data analysis statistics were the frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The research findings were: 1) Implementation of public policy found the overall was at a high level; the descending mean were the policy support, policy sources, incentives for implementers, administrative complexity, resource allocation, and policy clarity, respectively; 2) The implementing policies to improve the life quality of people for implementation and transformational leadership found the policy support, ideological influence, resource allocation, and policy clarity affected the life quality of people in Samut Prakan Province at a statistical significance level .05; and 3) This research has recommendations to promote and support policies that can actually be implemented, the policies should be clear, the policies are within the scope of appropriate resources, and support leaders with ideals and determination, intending to create the good life quality for the people.

Keywords: Policy Implementation, People's Quality of Life, Transformational Leadership

บทนำ

นโยบายภาครัฐเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตมีหลายประเด็นสำคัญที่เน้นการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนและข้าราชการ โดยมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการให้บริการประชาชน รวมถึงการสร้างเสริมสุขภาพและความสุขในการทำงาน ดังนี้ 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ได้แก่ การสนับสนุนให้ชาวชนบทสามารถแก้ปัญหาของตนเองและชุมชนได้มากยิ่งขึ้น และการมุ่งเน้นให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุข 2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของข้าราชการ ได้แก่ การพัฒนาระบบการบริหารงานให้มีความเป็นเลิศในการให้บริการประชาชน การพัฒนาสมรรถนะการบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การสร้างเสริมสุขภาพและความสุขในการทำงาน รวมถึงการจัดสวัสดิการเพิ่มเติม นอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและสร้างความสุขให้แก่ข้าราชการ 3) การปรับปรุงระบบการบริหารงานราชการ ได้แก่ การปลดล็อกกฎระเบียบและเปลี่ยนรัฐอุปสรรคให้เป็นรัฐสนับสนุน และการทำ E-Government เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน 4) การสร้างความเชื่อมั่นและโปร่งใส ได้แก่ การส่งเสริมและวางกลไกสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และมาตรการในการต่อต้านคอร์รัปชัน และ 5) การยกระดับความเป็นเลิศในการให้บริการประชาชน ได้แก่ การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนและเสริมสร้างวัฒนธรรมการให้บริการที่เป็นเลิศ การจัดการข้อร้องเรียนและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) นโยบายเหล่านี้มุ่งเน้นไปที่การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนและข้าราชการโดยการปรับปรุงระบบการบริหารงานราชการและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน รวมถึงการสร้างเสริมสุขภาพและความสุขในการทำงาน (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2567); (ศรายุทธ คชพงศ์ และคณะ, 2564)

ภายใต้สภาพการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมในยุคโลกาภิวัตน์นั้นส่งผลให้องค์การซึ่งมีบทบาทต่อการส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามนโยบายสาธารณะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการนโยบายสาธารณะอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ก่อให้เกิดการปรับตัวขององค์กรเพื่อความอยู่รอด นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงขององค์กรในปัจจุบันซึ่งทักษะที่สำคัญที่จะช่วยให้้องค์การสามารถดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ได้นั้นก็คือ ผู้นำ หรือ Leader ผู้นำการเปลี่ยนแปลงนั้นจะมีบทบาทต่อผู้ตาม เป็นการสร้างแรงบันดาลใจในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้ตามสะท้อนออกมาในรูปของผลลัพธ์การปฏิบัติงานที่เป็นผลจากการได้รับการกระตุ้นให้ผู้ตามสามารถคิดค้น สร้างการเปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลต่อการเติบโตขององค์กรได้อย่างประสบผลสำเร็จ (นุช สัทธาฉัตรมงคล และอรุณพล ธรรมไพบุลย์, 2559) และการดำเนินกิจการเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะในสังคมจะมีผลต่อการคาดหวังเกี่ยวข้องกับการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนอย่างเชื่อมโยงกัน อันหมายถึง ความรู้สึกของการเป็นอยู่ที่อยู่ในระดับพึงพอใจต่อการดำเนินชีวิต การดำรงชีวิต การมีสุขภาพร่างกายที่ดี การได้รับการตอบสนองต่อปัจจัยพื้นฐานในสังคมอย่างสอดคล้องกับความต้องการ และมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มากขึ้นจะตั้งอยู่บนพื้นฐานความต้องการและการให้ความสำคัญของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ ลักษณะของนโยบายสาธารณะที่ดีนั้นจะต้องมีลักษณะการดำเนินงานด้านการติดตาม ประเมินผล ตรวจสอบ แก้ไข และการปรับปรุง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสอดคล้องกับสถานที่ ความเหมาะสม และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ในการประเมินนโยบายจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานรับรู้ผลลัพธ์ของการปฏิบัติงานเหล่านั้นได้ว่าควรนำไปสู่การแก้ไข หรือปรับปรุงในกระบวนการใดเพื่อให้ออกมาสู่เป้าหมายได้อย่างคุ้มค่าต่อการดำเนินงาน การประเมินจึงนับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ควรให้เกิดขึ้นในทุกกระบวนการของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วองค์การก็จะทำการประเมินก็ต่อเมื่อได้ดำเนินกิจกรรมเสร็จสิ้นไปแล้วจึงทำให้การประเมินลักษณะนี้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเกิดประสิทธิผลอย่างคุ้มค่า (วศิน ปั่นทอง และคณะ, 2566)

จังหวัดสมุทรปราการให้ความสำคัญกับศักยภาพในการเป็นเมืองอุตสาหกรรมตามแผนพัฒนาจังหวัดโดยมีวิสัยทัศน์เป็น “เมืองอุตสาหกรรมสะอาด ปลอดภัย น่าอยู่” มุ่งเน้นพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและโลจิสติกส์ เพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนยกระดับคุณภาพชีวิตและความปลอดภัยให้แก่ประชาชน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน จากแผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 4 ปี (พ.ศ. 2561-2564) ฉบับทบทวนรอบปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 แผนปฏิบัติราชการประจำปีและค่าของงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ซึ่งในทุกแผนการพัฒนาของจังหวัดที่เกี่ยวข้องจะมีการรายงานถึงการเน้นย้ำการมีส่วนร่วมจากประชาชนอย่างต่อเนื่อง เกิดการเสริมสร้างค่านิยมในการรักษากฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ลดปัจจัยคุกคามต่อชีวิตของประชาชน มุ่งเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพการบริการประชาชนให้มีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และกิจกรรมทางศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพ (กลุ่มยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ, 2562); (สำนักงานงบประมาณ, 2562) ทั้งนี้ การดำเนินการด้านยุทธศาสตร์ในจังหวัดสมุทรปราการที่มุ่งเน้นการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เกิดการบูรณาการร่วมกับแต่ละภาคที่เกี่ยวข้อง ประชาชนสามารถมีบทบาทต่อการแสดงความคิดเห็นผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมได้อย่างเป็นรูปธรรมแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาในจังหวัดอย่างสอดคล้องกับยุคโลกาภิวัตน์ และสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาท้องถิ่นและประชาชน และจะสามารถกลายเป็นอุตสาหกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดสมุทรปราการมีแรงผลักดันจากภาคประชาชนในกระบวนการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550, 2550)

จากข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่อง การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้ อันได้แก่ ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน สามารถเป็นแนวทางการในการสนับสนุนการบริหารจัดการด้านนโยบายสาธารณะของท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อวิเคราะห์การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods research) เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการและกรอบแนวคิด ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่มีสิทธิเลือกตั้ง มีทะเบียนบ้านอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 1,360,227 คน แบ่งเป็นชาย 646,798 คน เป็นหญิง 713,429 คน (สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 400 คน ซึ่งคำนวณได้จากการหากลุ่มตัวอย่างโดยสูตรของ ทาโร ยามาเน (Yamane, T., 1973) โดยการสุ่มตัวอย่างขั้นที่ 1 สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิโดยอาศัยสัดส่วน (proportional stratified sampling) โดยจะแบ่งเป็นชั้นภูมิ ทำการเลือกตัวอย่างจากแต่ละชั้นในสัดส่วนที่แตกต่างกันซึ่งจะทำให้ได้ตัวอย่างที่เพียงพอในการสำรวจ และขั้นที่ 2 เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้วจึงสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยวิธีการจับสลาก (lottery sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) แหล่งที่มาของนโยบาย 2) ความชัดเจนของนโยบาย 3) การสนับสนุนนโยบาย 4) ความซับซ้อนในการบริหารงาน 5) สิ่งจูงใจสำหรับผู้ปฏิบัติ 6) การจัดสรรทรัพยากร ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา และ 4) การคำนึงถึงความเป็นเอกัตบุคคล ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ประกอบด้วย 1) ความมั่นคง ปลอดภัยทางเศรษฐกิจ 2) สุขภาพ 3) ชีวิตด้านการใช้สติปัญญา 4) ชีวิตการทำงาน 5) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ 6) ชีวิตครอบครัว 7) ชีวิตในชุมชน แบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วน (rating scale) จะเป็นข้อความที่ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นโดยจำแนกออกเป็น 5 ระดับ (Likert, R., 1961)

3. การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นว่า ข้อมูลที่ได้รับจากเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้ออกแบบเป็นข้อมูลที่มีคุณค่า ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความแม่นยำของแบบสอบถาม ดังนี้

3.1 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำเครื่องมือแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาสอบถามว่า หากนำแบบสอบถามไปใช้ในการวิจัยแล้วนั้นจะสามารถวัดในส่วนเนื้อหาของเนื้อหาที่ผู้วิจัยต้องการวัดได้มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ กระบวนการตรวจสอบผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบ มีจำนวน 3 ท่าน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ทำการตรวจสอบประเมินโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC (item-objective congruence index) เป็นรายบุคคลว่าข้อคำถามแต่ละข้อสามารถวัดได้ตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ เมื่อผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และให้คำแนะนำในการปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถาม จากนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ และนำผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยด้วยค่า IOC (index of item objective congruence) ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ .94 (เยาวดี รามชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2556)

3.2 การหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ภายหลังที่นำเครื่องมือแบบสอบถามไปผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และนำไปทดลองใช้ (try-out) กับประชาชนในจังหวัดปทุมธานี เพื่อหาค่าความเที่ยง จำนวน 30 ชุด วิเคราะห์ความเที่ยงของแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมวิจัยทางสังคมศาสตร์ หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.89

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยปทุมธานี เพื่อนำไปประกอบการขอเก็บรวบรวมข้อมูล
2) ผู้วิจัยปฏิบัติงานภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ป้องกันการได้รับข้อมูลที่คาดเคลื่อน 3) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยทำการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 10 คน และประชาชนที่ผู้วิจัยเลือกจากประชาชนทั้งหมดในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้ที่เข้าใจบริบทคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการและได้มีส่วนร่วมกับภาครัฐ จำนวน 10 คน รวมทั้งหมด 20 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดขึ้นมาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมานี้สามารถแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เนื้อหาเกี่ยวกับการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติ ประกอบด้วย

1) แหล่งที่มาของนโยบาย 2) ความชัดเจนของนโยบาย 3) การสนับสนุนนโยบาย 4) ความซับซ้อนในการบริหารงาน 5) สิ่งจูงใจสำหรับผู้ปฏิบัติ 6) การจัดสรรทรัพยากร

ตอนที่ 2 เนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา และ 4) การคำนึงถึงความเป็นเอกัตถะบุคคล

ตอนที่ 3 เนื้อหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ประกอบด้วย 1) ความมั่นคง ปลอดภัยทางเศรษฐกิจ 2) สุขภาพ 3) ชีวิตด้านการใช้สติปัญญา 4) ชีวิตการทำงาน 5) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ 6) ชีวิตครอบครัว 7) ชีวิตในชุมชน

3. การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน 2) ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเป็นไปตามโครงสร้างตัวแปรที่ได้กำหนดไว้ กำหนดข้อคำถามเป็นลักษณะปลายเปิด โดยพัฒนาจากตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากที่ทำการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 10 คน และประชาชน จำนวน 10 คน รวมทั้งหมด 20 ตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายโดยพิจารณาถึงความเหมาะสมและความสะดวกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลภาคสนามและการถอดเทปซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยวิธีจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างสรุป ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่น่าวิเคราะห์เป็นข้อความบรรยาย ซึ่งได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และการจดบันทึก

ผลการวิจัย

1. ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ

ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถจำแนกได้ ดังนี้ 1) จำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 54.75 รองลงมา คือ เพศชาย จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 45.25 2) จำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อายุ 41-50 ปี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 รองลงมา คือ อายุ 31-40 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 และอันดับสุดท้าย อายุ 18-30 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 ตามลำดับ 3) จำแนกตามการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 181 คิดเป็นร้อยละ 45.25 รองลงมา คือ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.00 และอันดับสุดท้าย ประถมศึกษา จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 ตามลำดับ 4) จำแนกตามอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับจ้าง จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.25 รองลงมา ได้แก่ ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 และอันดับสุดท้าย รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 ตามลำดับ และ 5) จำแนกตามรายได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ 15,001-25,000 บาทพบ จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 รองลงมา คือ ตั้งแต่ 25,001 บาทขึ้นไป จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 และอันดับสุดท้าย คือ ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.75 ตามลำดับ และจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาพรวม (n = 400)

คุณภาพชีวิตของประชาชน		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1.	ความมั่นคงปลอดภัยทางเศรษฐกิจ	3.37	0.41	ปานกลาง	6
2.	สุขภาพ	3.76	0.44	มาก	2
3.	ชีวิตด้านการใช้สติปัญญา	3.67	0.42	มาก	3
4.	ชีวิตการทำงาน	3.80	0.44	มาก	1
5.	สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	3.64	0.42	มาก	4
6.	ชีวิตครอบครัว	3.60	0.46	มาก	5
7.	ชีวิตในชุมชน	3.20	0.45	ปานกลาง	7
รวม		3.58	0.16	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ระดับปานกลาง 2 ด้าน ซึ่งเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านชีวิตการทำงาน ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.44) รองลงมา คือ ด้านสุขภาพ ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.44) ชีวิตด้านการใช้สติปัญญา ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.42) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.42) ชีวิตครอบครัว ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.46) ความมั่นคงปลอดภัยทางเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.41) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ชีวิตในชุมชน ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ

2. วิเคราะห์การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ

2.1 การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติ ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติในภาพรวม (n = 400)

การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติ		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1.	แหล่งที่มาของนโยบาย	3.76	0.44	มาก	2
2.	ความชัดเจนของนโยบาย	3.37	0.43	ปานกลาง	6
3.	การสนับสนุนนโยบาย	3.83	0.42	มาก	1
4.	ความซับซ้อนในการบริหารงาน	3.64	0.42	มาก	4
5.	สิ่งจูงใจสำหรับผู้ปฏิบัติ	3.70	0.48	มาก	3
6.	การจัดสรรทรัพยากร	3.45	0.44	มาก	5
รวม		3.63	0.20	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน ซึ่งเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ การสนับสนุนนโยบาย ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.42) รองลงมา คือ แหล่งที่มาของนโยบาย ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.44) สิ่งจูงใจสำหรับผู้ปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.48) ความซับซ้อนในการบริหารงาน ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.42) การจัดสรรทรัพยากร ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.44) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความชัดเจนของนโยบาย ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.43) ตามลำดับ

2.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในภาพรวม (n = 400)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1.	การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	3.67	0.40	มาก	3
2.	การสร้างแรงบันดาลใจ	3.83	0.40	มาก	1
3.	การกระตุ้นทางปัญญา	3.35	0.46	ปานกลาง	4
4.	การคำนึงถึงความเป็นเอกัตถะบุคคล	3.77	0.39	มาก	2
รวม		3.66	0.22	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน ซึ่งเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ การสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.40) รองลงมา คือ การคำนึงถึงความเป็นเอกัตถะบุคคล ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.39) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.40) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 0.46) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (n = 400)

ตัวแปรอิสระ	B	Std. Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	2.187	0.186		10.100	0.000
การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติ					
แหล่งที่มาของนโยบาย (X_1)	-0.006	0.019	-0.016	-0.308	0.758
ความชัดเจนของนโยบาย (X_2)	0.042	0.020	0.102	1.144	0.025*
การสนับสนุนนโยบาย (X_3)	0.071	0.020	0.185	3.459	0.001*
ความซับซ้อนในการบริหารงาน (X_4)	0.005	0.020	0.012	0.240	0.811
สิ่งจูงใจสำหรับผู้ปฏิบัติ (X_5)	-0.005	0.018	-0.014	-0.267	0.789
การจัดสรรทรัพยากร (X_6)	0.043	0.020	0.109	1.176	0.050*
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง					
การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_7)	0.049	0.021	0.119	2.355	0.019*
การสร้างแรงบันดาลใจ (X_8)	-0.007	0.022	-0.019	-0.340	0.734
การกระตุ้นทางปัญญา (X_9)	0.012	0.018	0.033	0.639	0.523
การคำนึงถึงความเป็นเอกัตถะบุคคล (X_{10})	0.004	0.022	0.010	0.183	0.855
R = 0.421, R Square = 0.449, Adjuster R Square = .324					
Std. Error of the Estimate = 0.161033, F = 12.993, Sig = 0.000					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปร การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ โดยพิจารณาจากค่า Sig 0.05 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดที่ 0.05

3. แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ จากการวิจัย พบแนวทางแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านความมั่นคงปลอดภัยทางเศรษฐกิจ คือ 1) การเปิดให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมภาคเศรษฐกิจในพื้นที่ 2) นำนโยบายมาปรับใช้ตามลำดับความสำคัญ 3) การฟื้นฟูแหล่งน้ำที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและแหล่งน้ำสะอาดแก่ผู้ที่ประกอบอาชีพการประมง 4) การส่งเสริมให้รู้เท่าทันเหตุการณ์ ข่าวสาร 5) เข้าถึงความต้องการที่แท้จริงจากประชาชน 6) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง 7) เปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานอย่างชัดเจน และ 8) ผู้นำท้องถิ่นต้องมีศักยภาพในการสื่อสารกับประชาชน

ด้านสุขภาพ คือ 1) ผู้นำต้องมีบทบาทต่อการสื่อสารเพื่อสร้างแรงจูงใจแก่ประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ 2) การส่งเสริมนโยบายด้านสุขภาพ 3) การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมอย่างถูกต้องในชุมชน 4) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และส่งเสริมให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ และ 5) การเข้าถึงการรับบริการด้านสุขภาพของประชาชน

ด้านการใช้สติปัญญา คือ 1) ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงการศึกษาทุกช่วงวัยอย่างเหมาะสมกับวัย 2) ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้ 3) ส่งเสริมให้ประชาชนได้เรียนรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และ 4) ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ด้านชีวิตการทำงาน คือ 1) การมีนโยบายและการสื่อสารที่ชัดเจน 2) การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ และ 3) ส่งเสริมให้ประชาชนรับทราบแบบแผนการดำเนินงาน

ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ คือ 1) การให้องค์กรสื่อสารให้ความรู้ แก่ประชาชน สร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการดูแลสิ่งแวดล้อม 2) การมีสภาพแวดล้อมและโครงสร้างพื้นฐานที่ดี และ 3) ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ด้านชีวิตครอบครัว คือ 1) การส่งเสริมให้แต่ละครอบครัวสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชนและสภาพแวดล้อม 2) การส่งเสริมให้ความสำคัญและการแสดงความรักต่อกันในครอบครัว และ 3) การส่งเสริมการขัดเกลาทางสังคมแก่เยาวชนวัยเรียน

ด้านชีวิตในชุมชน คือ 1) การมีโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนที่ดี 2) ผู้นำต้องมีบทบาทต่อการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการนำไปสู่การปฏิบัติ 3) กระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนตระหนักต่อการลดการสร้างภาระแก่สังคมหรือผู้อื่น และ 4) ส่งเสริมการสื่อสารระหว่างกันภายในชุมชนต่อการพัฒนาชุมชน

อภิปรายผล

1. คุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ระดับปานกลาง 2 ด้าน ซึ่งเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ชีวิตการทำงาน รองลงมา คือ สุขภาพ ชีวิตด้านการใช้สติปัญญา สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ชีวิตครอบครัว ความมั่นคงปลอดภัยทางเศรษฐกิจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ชีวิตในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสันติศักดิ์ กองสุทธิใจ และคณะ ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อนโยบายสาธารณะด้านคุณภาพชีวิตประชาชนในจังหวัดลพบุรี ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต ในภาพรวม พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตด้านความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรมของชุมชน มีผลเป็นลำดับแรก และผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลอธิบายผลกระทบด้านคุณภาพชีวิตได้ร้อยละ 72.0 โดยที่ปัจจัยที่ส่งผลด้านธรรมาภิบาล มีระดับสูงขึ้นไปทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนสูงขึ้น ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังด้อยประสิทธิภาพในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (สันติศักดิ์ กองสุทธิใจ และคณะ, 2565)

2. การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ

2.1 การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน ซึ่งเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ การสนับสนุนนโยบาย รองลงมา คือ แหล่งที่มาของนโยบาย สิ่งจูงใจสำหรับผู้ปฏิบัติ ความซับซ้อนในการบริหารงาน การจัดสรรทรัพยากร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความชัดเจนของนโยบาย ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ภัทร์ รัตนสุวรรณ ศึกษาเรื่อง การกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพในระดับท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลขุนยวม อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการในการกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพในระดับท้องถิ่นของเทศบาลตำบลขุนยวม ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน คือ 1) การหาปัญหาหรือกำหนดปัญหา 2) การสร้างนโยบาย 3) การเลือกนโยบาย 4) การประกาศนโยบาย 5) นโยบายได้รับการยอมรับ 6) การดำเนินการตามนโยบาย 7) การประเมินผลนโยบาย 8) การปรับปรุงนโยบาย ซึ่งจากกระบวนการดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ในชุมชน โดยทางชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมงานด้านสุขภาพที่สอดคล้องกับความเป็นจริงและความต้องการของคนในชุมชน ตลอดจนการให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม ส่วนทางเทศบาลได้มีส่วนร่วมกับชุมชนในการร่วมกันสร้างและพัฒนา นโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมงานด้านสุขภาพต่าง ๆ ตามกระบวนการในการกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและได้ปรับปรุงพัฒนาให้เป็นแนวทางของเทศบาลและของชุมชนเองมากขึ้น ผลการเรียนรู้ที่ได้ทำให้เทศบาลและชุมชนได้ร่วมกันที่จะหาแนวทางในการพัฒนาการพึ่งตนเองด้านสุขภาพของชุมชน โดยการพัฒนาหรือสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพของคนในท้องถิ่นที่ส่งผลในเชิงบวกต่อสุขภาพของประชาชนและเป็นการพัฒนาไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป (พงษ์ภัทร์ รัตนสุวรรณ, 2550)

2.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน ซึ่งเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ การสร้างแรงบันดาลใจ รองลงมา คือ การคำนึงถึงความเป็นเอกัตถะบุคคล การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การกระตุ้นทางปัญญา ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริกัญญา เทิดสุเรนทร์ ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานบริการกายภาพบำบัด โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไปเขตบริการสุขภาพที่ 4 และ 5 ผลการวิจัย พบว่า นักกายภาพบำบัดโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไปเขตบริการสุขภาพที่ 4 และ 5 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานตามมาตรฐานบริการกายภาพบำบัดอยู่ในระดับสูง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า ประเภทโรงพยาบาลและการอบรม/สัมมนา/ประชุมวิชาการในปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานบริการกายภาพบำบัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานบริการกายภาพบำบัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถอภิปรายเป็นรายด้าน (สิริกัญญา เทิดสุเรนทร์, 2557)

3. แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ ด้านความมั่นคง ปลอดภัยทางเศรษฐกิจ พบว่า การส่งเสริมการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีโอกาสในการสร้างรายได้จากการพัฒนาของภาครัฐ ช่วยให้มี ความมั่นคงในชีวิต มีรายได้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัว ด้านสุขภาพ พบว่า ผู้นำต้องมีบทบาทต่อการสื่อสาร มีทักษะการสื่อสารที่ดี เพื่อสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพแก่ประชาชนในพื้นที่ ต้องมีการส่งเสริมให้มีประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักต่อการดูแลสุขภาพ ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่ดี เพื่อสุขภาพที่ดีของประชาชน ด้านการใช้สติปัญญา พบว่า การส่งเสริมระบบ

องค์ความรู้ใหม่

```

graph LR
    A[ความชัดเจนของนโยบาย] --> B[การจัดสรรทรัพยากร]
    B --> C[การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์]
    C --> D[การสนับสนุนนโยบาย]
    D --> E[คุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ]
    D --- F[โดยส่งเสริมให้ประชาชนได้มีบทบาทต่อการรับรู้ข่าวสารการดำเนินนโยบาย การเปิดเผยข้อมูล การมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานอย่างชัดเจน]
    C --- G[โดยการดำเนินงานขององค์กรภายใต้ผู้นำท้องถิ่นที่มีความมั่นใจในการบริหารจัดการของตนเองจะมีความชัดเจนในการนำแบบแผนไปสู่การปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองประชาชน]
    B --- H[ต้องมีการวางแผนทางด้านทรัพยากรอย่างรัดกุม ภายใต้ความพร้อมด้านการจัดสรรทรัพยากร เพื่อบริหารจัดการบริการสาธารณะแก่ประชาชน รวมทั้งการกำหนดทิศทางการดำเนินงานร่วมกับประชาชน]
    F --- I[การส่งเสริมให้ประชาชนได้มีบทบาทต่อการรับรู้ข่าวสารการดำเนินนโยบาย การเปิดเผยข้อมูล การดำเนินงานอย่างชัดเจน เพื่อให้การบรรลุเป้าหมายนั้นมีประสิทธิภาพสูงสุด]
  
```

ความชัดเจนของนโยบาย

การจัดสรรทรัพยากร

การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

การสนับสนุนนโยบาย

คุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ

โดยส่งเสริมให้ประชาชนได้มีบทบาทต่อการรับรู้ข่าวสารการดำเนินนโยบาย การเปิดเผยข้อมูล การมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานอย่างชัดเจน

โดยการดำเนินงานขององค์กรภายใต้ผู้นำท้องถิ่นที่มีความมั่นใจในการบริหารจัดการของตนเองจะมีความชัดเจนในการนำแบบแผนไปสู่การปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองประชาชน

ต้องมีการวางแผนทางด้านทรัพยากรอย่างรัดกุม ภายใต้ความพร้อมด้านการจัดสรรทรัพยากร เพื่อบริหารจัดการบริการสาธารณะแก่ประชาชน รวมทั้งการกำหนดทิศทางการดำเนินงานร่วมกับประชาชน

การส่งเสริมให้ประชาชนได้มีบทบาทต่อการรับรู้ข่าวสารการดำเนินนโยบาย การเปิดเผยข้อมูล การดำเนินงานอย่างชัดเจน เพื่อให้การบรรลุเป้าหมายนั้นมีประสิทธิภาพสูงสุด

ภาพที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ

จากภาพที่ 1 พบว่า คุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่

การสนับสนุนนโยบาย โดยส่งเสริมให้ประชาชนได้มีบทบาทต่อการรับรู้ข่าวสารการดำเนินนโยบาย การเปิดเผยข้อมูล การมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานอย่างชัดเจน เพื่อให้การบรรลุเป้าหมายนั้นและมีประสิทธิภาพสูงสุด

การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ โดยการดำเนินงานขององค์กรภายใต้ผู้นำท้องถิ่นที่มีความมั่นใจในการบริหารจัดการของตนเองจะมีความชัดเจนในการนำแบบแผนไปสู่การปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามแบบแผนที่ร่วมกันกำหนดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดสรรทรัพยากร ต้องมีการวางแผนทางด้านทรัพยากรอย่างรัดกุม ภายใต้ความพร้อมด้านการจัดสรรทรัพยากร เพื่อบริหารจัดการบริการสาธารณะแก่ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดแบบแผนการดำเนินงานที่ได้รับการประชาสัมพันธ์หรือกำหนดทิศทางการทำงานร่วมกับประชาชน ความพร้อมของอุปกรณ์บริการและความสามารถในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีคุณภาพ ส่งเสริมการบริการที่เสมอภาคแก่ประชาชน ช่วยให้ประชาชนได้รับการตอบสนองต่อความต้องการตามแบบแผนที่กำหนดไว้ ฯลฯ

และความชัดเจนของนโยบาย โดยมีการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีบทบาทต่อการรับรู้ข่าวสารการดำเนินนโยบาย การเปิดเผยข้อมูล การมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานอย่างชัดเจน เพื่อให้การบรรลุเป้าหมายนั้นมีประสิทธิภาพสูงสุด

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า คุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ซึ่งเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ 1) ด้านชีวิตการทำงาน 2) ด้านสุขภาพ 3) ด้านการใช้สติปัญญา 4) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 5) ด้านชีวิตครอบครัว 6) ความมั่นคงปลอดภัยทางเศรษฐกิจ และ 7) ด้านชีวิตในชุมชน ส่วนการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติ มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสนับสนุนนโยบาย 2) ด้านแหล่งที่มาของนโยบาย 3) ด้านสิ่งจูงใจสำหรับผู้ปฏิบัติ 4) ด้านความซับซ้อนในการบริหารงาน 5) ด้านการจัดสรรทรัพยากร และ 6) ด้านความชัดเจนของนโยบาย ซึ่งด้านการสนับสนุนนโยบาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และ 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นเอกัตบุคคล โดยพบว่า ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก สำหรับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม ได้แก่ การสื่อสารเพื่อสร้างแรงจูงใจแก่ประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมอย่างถูกต้องในชุมชนให้ประชาชนได้เรียนรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีนโยบายและการสื่อสารที่ชัดเจน ส่งเสริม ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ ส่งเสริมให้ประชาชนรับทราบแบบแผนการดำเนินงาน ส่งเสริมให้แต่ละครอบครัวสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชนและสภาพแวดล้อม และกระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนตระหนักต่อการลดการสร้างภาระแก่สังคมหรือผู้อื่น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ 1) ควรสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย โดยนำบทบาทการมีส่วนร่วมตามแนวคิดกระบวนการถกแถลง ซึ่งมี 2 รูปแบบ คือ เวทีประชาชน (public discussion forum) และการเสวนาหาทางออก (deliberative dialogue) และ 2) ควรประยุกต์แนวคิดกระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพในการดูแลสิ่งแวดล้อมชุมชนให้มีผลต่อการสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ 1) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไปปฏิบัติและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ และ 2) ควรศึกษาเฉพาะชุมชน หมู่บ้าน หลังคาเรือน แบบเจาะลึก เพื่อติดตามผลอย่างใกล้ชิดเพื่อให้ได้ผลที่แม่นยำ ชัดเจน เพื่อวางแผนทางแก้ปัญหาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ. (2562). แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 4 ปี (พ.ศ. 2561-2564) ฉบับทบทวนรอบปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. สมุทรปราการ: กลุ่มยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ.
- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2566). ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อความเสมอภาคของผู้สูงอายุไปปฏิบัติในจังหวัดขอนแก่น. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต, 11(3), 260-269.
- นุช สัทธานัตมมงคล และอรรถพล ธรรมไพบูลย์. (2559). ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. วารสารธุรกิจปริทัศน์, 8(1), 167-182.
- พงษ์ภัทร์ รัตนสุวรรณ. (2550). การกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพในระดับท้องถิ่น : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลขุนยวม อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550. (2550). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 55 ก หน้า 5 (15 กันยายน 2550).
- เยาวดี รวงชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2556). การประเมินโครงการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วศิน ปั่นทอง และคณะ. (2566). นโยบายสาธารณะเพื่ออนาคต ที่ยั่งยืนอย่างเป็นธรรม. เชียงใหม่: สถาบันนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศรายุทธ คชพงศ์ และคณะ. (2564). การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. Journal of Modern Learning Development, 6(5), 274-288.
- สันติศักดิ์ กองสุทธิใจ และคณะ. (2565). ประสิทธิภาพการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อนโยบายสาธารณะด้านคุณภาพชีวิตประชาชนในจังหวัดลพบุรี. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 13(2), 164-177.
- สำนักงานงบประมาณ. (2562). แผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. เรียกใช้เมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.bb.go.th/topic-detail.php?id=8930&mid=708&catID=0>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). เอกสารประกอบ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555-2558. เรียกใช้เมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=5063
- สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2565). ประกาศจำนวนประชากรปี 2566-2542. เรียกใช้เมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://stat.bora.dopa.go.th/stat/pk/pk_65.pdf
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2567). ข่าวนายกรัฐมนตรี: นายกฯ ย้ำ รัฐบาลมุ่งให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี มุ่งแก้ไขปัญหาสังคม ยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน. เรียกใช้เมื่อ 11 พฤษภาคม 2567 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/77367>
- สิริกัญญา เทิดสุเรนทร์. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานบริการกายภาพบำบัด โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไปเขตบริการสุขภาพที่ 4 และ 5. วารสารวิชาการโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป เขต 4, 17(1), 32-38.
- Cronbach, L. J. (1970). Essentials of Psychological Test. (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Likert, R. (1961). New Pattern of Management. New York: McGraw-Hill.
- Yamane, T. (1973). Statistics an Introductory Analysis. (3rd Edition). New York: Harper & Row Ltd.

การพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชน
ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์*
DEVELOPMENT OF HEALTHY PUBLIC POLICIES AND PUBLIC PARTICIPATION
AFFECTING THE LIFE QUALITY OF PEOPLE IN PHETCHABUN PROVINCE

วีรวุฒิ จมพลคุณวุฒิ

Weerawut Jumponkunawut

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพทุมธานี พทุมธานี ประเทศไทย

Graduate school, Pathumthani University, Pathum Thani, Thailand

Corresponding author E-mail: sayaporn.may@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ 2) วิเคราะห์การพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ และ 3) เสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 20 คน เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสุขภาพกาย และด้านจิตใจ ตามลำดับ 2) การพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมในการประเมินผล เกษตรกรรมยั่งยืน การร่วมปฏิบัติการ ระบบสุขภาพชุมชน สิ่งเสพติดและอบายมุข และสวัสดิการชุมชน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ารับการตรวจสุขภาพประจำปีอย่างต่อเนื่อง มีการจัดอบรม การจัดกิจกรรม ที่สามารถส่งเสริมให้ประชาชนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกที่ดี เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การพัฒนา, นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ, การมีส่วนร่วมของประชาชน, คุณภาพชีวิตของประชาชน

Abstract

The research purposes were to 1) Study the life quality of people in Phetchabun Province; 2) Analyze of healthy public policies and public participation affecting the life quality of people in Phetchabun Province; and 3) Propose the guidelines for developing the life quality of people in

* Received July 5, 2024; Revised July 25, 2024; Accepted July 30, 2024

Phetchabun Province. This was the qualitative and quantitative research. The population was the people aged 18 years and over in the area of subdistrict municipalities; the sample group of quantitative research was the 400 people, the research instrument was the questionnaire; the sample group of qualitative research was the 20 people, the research instrument was the in-depth interview form. The data analysis statistics were the frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The research findings were: 1) The life quality of people in Phetchabun Province found the overall was at high level, the descending mean were the environmental aspect, the social relationship aspect, the physical health aspect, and the mental aspect, respectively; 2) The development of healthy public policies and public participation found the aspects of participation in evaluation, sustainable agriculture, joint operations, community health systems, drugs and vices, and community welfare affected the life quality of people in Phetchabun Province at statistical significance level .05; and 3) Guidelines for developing the quality of life of people in Phetchabun Province found that people should be encouraged to continually undergo annual health examinations, organize training, organize activities. that can encourage people to do activities together Encourage people to have good conscience. For a sustainable quality of life for the people in the sub-district municipalities in Phetchabun Province.

Keywords: Development, Public Policy for Health, Public Participation, Quality of Life of Citizens

บทนำ

การพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติชั้น แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) เป็นแผนพัฒนาระยะเวลา 5 ปี เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาด้านสุขภาพของประเทศที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ในหมวดสุขภาพ เพื่อภาพรวมของการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพตามเป้าหมายด้านสุขภาพของประเทศอย่างเป็นรูปธรรมตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2565) มีเจตนารมณ์ในการวางกรอบทิศทางกำหนดยุทธศาสตร์และการดำเนินงานด้านสุขภาพของประเทศโดยรวม สนับสนุนและเปิดช่องทางให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคมทุกฝ่าย กล่าวคือ ฝ่ายการเมือง ภาครัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ประชาชน ฯลฯ การมีส่วนร่วมของประชาชนจะก่อให้เกิดการพัฒนาในชุมชนอย่างมีส่วนร่วมที่ประชาชนจะเข้าไปมีบทบาทต่อการพัฒนา ได้ร่วมคิด ร่วมเสนอแนะปัญหา ร่วมตัดสินใจในนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของประชาชน การทำกิจกรรมร่วมกันในพื้นที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในกระบวนการนโยบายสาธารณะส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีในพื้นที่เหล่านั้นได้ คุณภาพชีวิตโดยทั่วไป หมายถึง บุคคลที่ไร้ข้อจำกัดด้านร่างกายและจิตใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างปกติสุข ทำให้ตอบสนองต่อความต้องการในกิจวัตรประจำวันของตนเองได้ (ปิยะวัฒน์ ตรีวิทยา, 2559)

ทิศทางการพัฒนาการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์สุขภาพจังหวัดเพชรบูรณ์ตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ด้านการแพทย์และสาธารณสุข มีทิศทางการดำเนินงานที่สำคัญต่อการพัฒนาด้านสุขภาพ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ ตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ เป้าหมายที่ 2 เพื่อไม่ให้เป็นผู้ประสบต่อการยกระดับขีดความสามารถการบริการทางการแพทย์และสุขภาพ (สำนักงานสภา

พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี, 2565) และสร้างความยั่งยืนในระยะยาวด้วยการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารด้านทรัพยากรด้านสาธารณสุข บูรณาการระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐให้มีความเป็นเอกภาพ เกิดการจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ฯลฯ ตลอดจนการส่งเสริมการให้ความสำคัญต่อทุกนโยบายสาธารณะ (health in all policies) เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายของทุกภาคส่วนตระหนักถึงผลกระทบของนโยบายสาธารณะที่มีต่อสุขภาพของประชาชน สหรับแนวทางและจุดยืนตำแหน่งการพัฒนาด้านสุขภาพจังหวัดเพชรบูรณ์ (strategic needs: sn & strategic positioning: SP) จากแผนปฏิบัติการตามแผนยุทธศาสตร์สุขภาพ จังหวัดเพชรบูรณ์ พ.ศ. 2565-2569 จากการวิเคราะห์ SWOT Analysis พบว่าระบบการบริหารดำเนินงานขาดการวางแผนแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับพื้นที่ ขาดการวางแผนการดำเนินงานเชิงรุกภาระงานที่เพิ่มมากขึ้นไม่สอดคล้องกับงบประมาณบุคคล การบูรณาการดำเนินงานด้านสุขภาพ ยังไม่เชื่อมโยงและต่อเนื่อง ระบบข้อมูลและสารสนเทศขาดประสิทธิภาพ การประสานงานขาดประสิทธิภาพ ระบบการจัดการข้อมูลสุขภาพรายบุคคลยังไม่ครอบคลุมครบถ้วนและประชาชนยังไม่สามารถเข้าถึงได้ การบริหารจัดการระบบ One stop service ยังไม่มีประสิทธิภาพ บุคลากรในการแพทย์ไม่เพียงพอ ระบบบริการมีขั้นตอนการให้บริการหลายขั้นตอนระบบส่งต่อและการเข้าถึงบริการของผู้ป่วย ไม่ครอบคลุม และไม่มีประสิทธิภาพไม่มีแพทย์เฉพาะ ระบบธรรมาภิบาลยังไม่หยั่งรากลึกในทุกระดับของหน่วยบริการและบุคลากรสาธารณสุขจังหวัดเพชรบูรณ์ ทำให้มีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับธรรมาภิบาลสูง อีกทั้ง ยังขาดความเชื่อมโยงของข้อมูล HDC การสื่อสารและการตรวจสอบ ของระบบข้อมูล IT ทำให้ฐานข้อมูลใน DATA Center ของจังหวัดและสถานบริการไม่ตรงกัน ส่งผลให้ความไม่มีความน่าเชื่อถือในการใช้ข้อมูล (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบูรณ์, 2565)

เทศบาลตำบลทั้งหมดในจังหวัดเพชรบูรณ์ ถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชน และมีหน้าที่แก้ปัญหาเพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีสุขภาพที่ดี แต่จำเป็นต้องอาศัยภาคประชาชนในการให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเทศบาลตำบลทั้งหมดในจังหวัดเพชรบูรณ์ ยังไม่สามารถจัดการในส่วนกระบวนการพัฒนา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม ทัวถึง และตรงกับความต้องการของประชาชน และจากสาเหตุข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นแนวทางให้กับองค์กรที่เกี่ยวข้องได้นำไปส่งเสริมการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพในจังหวัดเพชรบูรณ์ การได้รับความร่วมมือจากทุกภาคีในสังคมเพื่อให้เกิดการดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาการมีคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชนได้อย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อวิเคราะห์การพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลทุติยภูมิจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods research) เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. เชิงปริมาณ

ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิเลือกตั้งและมีทะเบียนบ้านอยู่ในเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 132,579 คน แบ่งเป็นชาย จำนวน 64,307 คน หญิง จำนวน 68,272 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิเลือกตั้ง และมีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์จำนวน 400 คน จากการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Yamane, T., 1973) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิโดยอาศัยสัดส่วน (proportional stratified sampling) โดยแบ่งออกเป็นชั้นภูมิ ทำการเลือกตัวอย่างจากแต่ละชั้นในสัดส่วนที่แตกต่างกันซึ่งจะทำให้ได้ตัวอย่างที่เพียงพอในการสำรวจ จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยวิธีการจับสลาก (lottery sampling)

2. เชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยทำการเลือกแบบเจาะจง (Miles, M. B. & Huberman, A. M., 1994) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปและมีทะเบียนบ้านอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยทำการกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดจำนวน 20 คน ผู้นำท้องถิ่น/ผู้นำชุมชน 10 คน ประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Type) จะเป็นข้อความที่ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นโดยจำแนกออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ประกอบด้วย 1) ด้านระบบสุขภาพชุมชน 2) ด้านสวัสดิการชุมชน 3) ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม 4) ด้านเกษตรกรรมยั่งยืน 5) ด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเด็กและเยาวชน 6) ด้านสิ่งแวดล้อมและอบายมุข

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 1) การร่วมตัดสินใจ 2) การร่วมปฏิบัติการ 3) การร่วมรับผลประโยชน์ 4) การร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ประกอบด้วย 1) ด้านสุขภาพกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 4) ด้านสิ่งแวดล้อม

ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำเครื่องมือแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาสอบถามว่า หากนำแบบสอบถามไปใช้ในการวิจัยแล้วนั้นจะสามารถวัดในส่วนของเนื้อหาที่ผู้วิจัยต้องการวัดได้มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ กระบวนการตรวจสอบผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบ มีจำนวน 3 ท่าน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ทำการตรวจสอบประเมินโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC (item-objective congruence index) ผลการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.961 (สนุพงษ์ จิรขาลวิสุทธิ, 2558) และหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ภายหลังที่นำเครื่องมือแบบสอบถามไปผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และนำไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มตัวอย่างประชาชนในจังหวัดเลย เพื่อหาความเที่ยง จำนวน 30 ชุด วิเคราะห์ความเที่ยงของแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมวิจัยทางสังคมศาสตร์ หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .87

2. เชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ที่กำหนดข้อคำถามเป็นลักษณะปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ประกอบด้วย 1) ด้านระบบสุขภาพชุมชน 2) ด้านสวัสดิการชุมชน 3) ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม 4) ด้านเกษตรกรรมยั่งยืน 5) ด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเด็กและเยาวชน 6) ด้านสิ่งแวดล้อมและอบายมุข

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 1) การร่วมตัดสินใจ 2) การร่วมปฏิบัติการ 3) การร่วมรับผลประโยชน์ 4) การร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 3 คุณภาพชีวิตของประชาชน ประกอบด้วย 1) ด้านสุขภาพกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 4) ด้านสิ่งแวดล้อม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่าความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่สร้างขึ้นโดยพัฒนาจากตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และความสอดคล้องต่อเนื่องของแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้การหาดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index) ได้เท่ากับ 1.00 หลังจากนั้นผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมถูกต้อง ตามคำแนะนำก่อนนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เชิงปริมาณ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยปทุมธานี เพื่อนำไปประกอบการขอเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ผู้วิจัยปฏิบัติงานภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ป้องกันการได้รับข้อมูลที่คาดเคลื่อน 3) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative research) จากแบบสอบถามที่เก็บได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดด้วยสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) และสถิติเชิงอนุมาน จากนั้นนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ตามหลักการเชิงเนื้อหาและเหตุผลทางวิชาการ โดยทำการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ตามข้อเท็จจริงของกรอบแนวคิดที่ได้กำหนดไว้

2. เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม (Focus group interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 10 คน และประชาชน จำนวน 10 คน รวมทั้งหมด 20 ตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการนัดหมายวันเวลา และสถานที่สัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอสัมภาษณ์เชิงลึกจากมหาวิทยาลัยโดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง ในขณะที่สัมภาษณ์มีการจดบันทึกข้อความสำคัญ และขออนุญาตบันทึกด้วยเครื่องบันทึกเสียงและภาพนิ่ง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายโดยพิจารณาถึงความเหมาะสมและความสะดวกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เชิงปริมาณ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง जनครบ จำนวน 400 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้น นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis : MRA) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำข้อมูลมาแจกแจงตามประเด็นต่าง ๆ โดยค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.)

2. เชิงคุณภาพ

หลังจากการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละรายเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตามกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำบทสัมภาษณ์นำมาถอดเทปรวบรวมประเด็นคำตอบต่าง ๆ มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จัดหมวดหมู่ตามประเด็นปัญหาและทำการตีความจากข้อมูลที่ได้ เพื่อสรุปสาระความสัมพันธ์ของแนวคิดนั้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนบทสรุปงานวิจัยในครั้งนี้

ผลการวิจัย

1. ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.75 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 45.25 มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.75 รองลงมา คือ อายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.25 และน้อยที่สุด คือ อายุ ตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 15.50 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 48.50 รองลงมา คือ อนุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 25.50 และน้อยที่สุด คือ ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 4.50 มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 47.25 รองลงมา คือ อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 28.50 และน้อยที่สุด คือ อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 6.50

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวม (n = 400)

คุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1.	สุขภาพกาย	3.65	0.457	มาก	3
2.	จิตใจ	3.36	0.447	ปานกลาง	4
3.	ความสัมพันธ์ทางสังคม	3.72	0.462	มาก	2
4.	สิ่งแวดล้อม	3.76	0.515	มาก	1
รวม		3.62	0.263	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.263) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.515) รองลงมา ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.462) และด้านสุขภาพกาย ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.457) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านจิตใจ ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.447)

2. เพื่อวิเคราะห์การพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ (n = 400)

การพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพในจังหวัดเพชรบูรณ์		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1.	ระบบสุขภาพชุมชน	3.88	0.474	มาก	1
2.	สวัสดิการชุมชน	3.29	0.448	ปานกลาง	6
3.	การจัดการสิ่งแวดล้อม	3.49	0.418	มาก	3
4.	เกษตรกรรมยั่งยืน	3.51	0.410	มาก	2
5.	คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเด็กและเยาวชน	3.38	0.535	ปานกลาง	5
6.	สิ่งเสพติดและอบายมุข	3.46	0.405	มาก	4
รวม		3.50	0.193	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่าการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.193) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน และ ปานกลาง 2 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ระบบสุขภาพชุมชน ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.474) รองลงมา ได้แก่ เกษตรกรรมยั่งยืน ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.410) การจัดการสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.418) สิ่งเสพติดและอบายมุข ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.405) คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเด็กและเยาวชน ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.535) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สวัสดิการชุมชน ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.448)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวม (n = 400)

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในจังหวัดเพชรบูรณ์		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1.	การร่วมตัดสินใจ	3.65	0.469	มาก	1
2.	การร่วมปฏิบัติการ	3.50	0.453	มาก	2
3.	การร่วมรับผลประโยชน์	3.43	0.429	มาก	3
4.	การร่วมในการประเมินผล	3.31	0.415	ปานกลาง	4
รวม		รวม	3.47	0.227	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.227) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และ ระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการร่วมตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.469) รองลงมา ได้แก่ ด้านการร่วมปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.453) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.429) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.415)

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (n = 400)

ตัวแปรอิสระ	B	Std. Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	3.754	0.326		11.504	0.000
ระบบสุขภาพชุมชน (X_1)	0.066	0.028	0.119	2.328	0.020*
สวัสดิการชุมชน (X_2)	0.035	0.029	0.055	1.505	0.044*
การจัดการสิ่งแวดล้อม (X_3)	0.044	0.032	0.070	1.379	0.169
เกษตรกรรมยั่งยืน (X_4)	0.079	0.032	0.133	2.474	0.014*
คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเด็กและเยาวชน (X_5)	0.009	0.025	0.018	0.353	0.724
สิ่งเสพติดและอบายมุข (X_6)	0.047	0.032	0.073	1.874	0.014*
การร่วมตัดสินใจ (X_7)	0.012	0.028	0.022	0.438	0.661
การร่วมปฏิบัติการ (X_8)	0.071	0.030	0.123	2.414	0.016*
การร่วมรับผลประโยชน์ (X_9)	0.022	0.031	0.037	0.736	0.462
การร่วมในการประเมินผล (X_{10})	0.105	0.031	0.166	3.347	0.001*
R = 0.625, R Square = 0.581, Adjuster R Square = .457					
Std. Error of the Estimate = 0.156 F = 13.43225, Sig = 0.000					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปร การพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมในการประเมินผล (X_{10}) เกษตรกรรมยั่งยืน (X_4) การร่วมปฏิบัติการ (X_8) ระบบสุขภาพชุมชน (X_1) สิ่งเสพติดและอบายมุข (X_6) และสวัสดิการชุมชน (X_2) ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ (Y) โดยพิจารณาจากค่า Sig 0.05 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดที่ 0.05

3. แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ มี 4 ด้าน ดังนี้

ด้านสุขภาพกาย พบว่า เทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ารับการตรวจสุขภาพประจำปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงประโยชน์ของการตรวจสุขภาพ ซึ่งหน่วยงานอาจมีการจัดกิจกรรมตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ประชาชนในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน สามารถเข้าถึงบริการการตรวจสุขภาพประจำปี

ด้านจิตใจ พบว่า เทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ควรมีการจัดอบรม ในเรื่องการรับมือการเปลี่ยนแปลงกับสภาพร่างกายและจิตใจให้แก่ผู้สูงอายุภายในชุมชน เพื่อให้ผู้สูงอายุภายในชุมชน สามารถรับรู้และเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลง รวมไปถึงมีการอบรมให้แก่บุตร หลาน ของผู้สูงอายุ เพื่อให้สามารถรับมือ และสามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างถูกต้อง

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า เทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ควรมีการจัดกิจกรรม ที่สามารถส่งเสริมให้ประชาชนสามารถพบปะพูดคุย รวมไปถึง เพื่อให้ประชาชนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความสามัคคีภายในชุมชน ลดปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งที่อาจเกิดขึ้นภายในชุมชน รวมทั้งทำให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในชุมชน

ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า เทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้มีจิตสำนึกที่ดีต่อการดำรงชีวิตอย่างไม่สร้างภาระ หรือปัญหาแก่สิ่งแวดล้อม เช่น การอบรม ให้ความรู้ สร้างความตระหนัก และควรมีการส่งเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่มีความเกี่ยวข้อง เข้าไปสำรวจและตรวจสอบความต้องการทางด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ของประชาชนในชุมชน เพื่อพัฒนาระบบสาธารณูปโภคให้มีความสะดวก มีความปลอดภัย รวมไปถึงมีความเหมาะสมต่อการใช้งาน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

อภิปรายผล

1. คุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์

คุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านสิ่งแวดล้อม รองลงมา ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสุขภาพกายและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีณยู เย็นผาสุก และรุ่งภพ คงฤทธิ์ระจัน ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม ในภาพรวมและรายด้านอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อันดับหนึ่ง คือ ด้านจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านร่างกาย ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม ที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกันมีคุณภาพชีวิตในภาพรวมที่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีเพศ และระดับรายได้ต่างกันมีคุณภาพชีวิตในภาพรวมไม่แตกต่างกัน (ศรีณยู เย็นผาสุก และรุ่งภพ คงฤทธิ์ระจัน, 2562)

2. การพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์

การพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน และ ปานกลาง 2 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ระบบสุขภาพชุมชน รองลงมา ได้แก่ เกษตรกรรมยั่งยืน การจัดการสิ่งแวดล้อม สิ่งเสพติดและอบายมุข คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเด็กและเยาวชน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สวัสดิการชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิรุฬห์ ศิริทองคำ ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพระดับท้องถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ การก่อตัวของนโยบาย การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล ประเด็นนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ แบ่งเป็น 6 ด้าน คือ ด้านระบบสุขภาพชุมชน ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านสิ่งเสพติดและอบายมุข ด้านเกษตรกรรมยั่งยืน ด้านสวัสดิการชุมชน และด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เด็กและเยาวชน ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยสภาพแวดล้อม ปัจจัยการมีส่วนร่วม และปัจจัยสนับสนุน โดยปัจจัยย่อยที่มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ที่เป็นปัจจัย จำนวน 5 ปัจจัย ได้แก่ ด้านระดับการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการบริหารจัดการ และด้านแหล่งสนับสนุนตามลำดับ ตัวพยากรณ์ทั้งหมดมีอำนาจในการพยากรณ์อิทธิพลต่อกระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ได้ร้อยละ 48.4 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ .775 รูปแบบการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพระดับท้องถิ่น มีองค์ประกอบในการขับเคลื่อนนโยบาย ได้แก่ ผู้แสดงทางนโยบาย ภารกิจของนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่น กระบวนการนโยบาย ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการนโยบาย และนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม (พิรุฬห์ ศิริทองคำ, 2561)

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และ ระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการร่วมตัดสินใจ รองลงมา ได้แก่ ด้านการร่วมปฏิบัติการ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการร่วมในการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของวสันต์ จันทจรและสิทธิชัย ต้นศรีสกุล ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ (วสันต์ จันทจร และสิทธิชัย ต้นศรีสกุล, 2560)

3. แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์

ด้านสุขภาพกาย พบว่า ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ารับการตรวจสุขภาพประจำปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงประโยชน์ของการตรวจสุขภาพ ทั้งนี้ การดำเนินงานด้านบริการสุขภาพต้องมีระบบการบริการรองรับที่ทันสมัย ช่วยให้ประชาชนที่เข้ารับบริการด้านสุขภาพได้รับบริการที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ สามารถประหยัดเวลาในการรับบริการได้ดี ช่วยให้ระบบจัดการของเจ้าหน้าที่เป็นระบบมากยิ่งขึ้น การให้บริการด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง ชัดเจน ช่วยให้ประชาชนได้นำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้มีสุขภาพร่างกายที่ดี ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของเจษฎา นกน้อย และวรรณภรณ์ บริพันธ์ ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัด สงขลา ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลามีคุณภาพชีวิตในองค์ประกอบด้านสังคมด้านสิ่งแวดล้อมด้านสุขภาพและด้านจิตใจอยู่ในระดับสูง ขณะที่คุณภาพชีวิต

ในองค์ประกอบด้าน เศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลางโดยในภาพรวมพบว่าผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูง ลักษณะ การครอบครองที่อยู่อาศัย การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ความสุขในการดำเนินชีวิต การเข้าร่วมกิจกรรมภายในชุมชน การอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีสะดวกและปลอดภัยแก่การใช้ชีวิตอาชีพ หลักก่อนอายุ 60 ปี และความสัมพันธ์ภายในครอบครัวสามารถอธิบายคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุใน จังหวัดสงขลาได้ร้อยละ 39.2 (เจษฎา นกน้อย และวรรณภรณ์ บริพันธ์, 2560)

ด้านจิตใจ พบว่า ควรมีการจัดอบรม ในเรื่องการรับมือการเปลี่ยนแปลงกับสภาพร่างกายและจิตใจให้แก่ผู้สูงอายุภายในชุมชน เป็นการลงพื้นที่ให้บริการสุขภาพแก่ประชาชน เพราะการให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพระดับชุมชน ช่วยส่งเสริมศักยภาพการดูแลตนเองของประชาชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ดีขึ้น รวมไปถึงการส่งเสริมการมีสภาพแวดล้อมที่ดี ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนลดความรู้สึกกังวลในการดำเนินชีวิตได้ดี ช่วยให้สุขภาพจิตใจดีไปด้วย สอดคล้องกับการศึกษา ของ ชุตติเดช เจียนดอน และคณะ ที่พบว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ 4 ปัจจัย ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ภาวะสุขภาพการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรม และสัมพันธ์ภาพในครอบครัว โดยสามารถอธิบายคุณภาพชีวิตด้านจิตใจได้ร้อยละ 21.5 บุคลากรสาธารณสุขควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ส่งเสริมสัมพันธ์ภาพในครอบครัวองค์กรท้องถิ่นควรร่วมให้การส่งเสริมกิจกรรมเหล่านี้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของผู้สูงอายุในชนบท (ชุตติเดช เจียนดอน และคณะ, 2554)

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า ควรมีการจัดกิจกรรม โครงการ สวัสดิการชุมชนต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้กับประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะและคุณภาพชีวิตของตนได้ เป็นแนวทางที่คล้ายคลึงกับแนวทางการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลห้วยน้ำขาว จังหวัดตราด ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ที่พบว่า ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ พร้อมกับให้การสนับสนุนงบประมาณ ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมที่สนุกสนานหรือส่งเสริมการให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่กำลังจะเข้าสู่วัยสูงอายุเพื่อเตรียมการสำหรับเป็นผู้สูงอายุ และมีการให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ และควรมีการให้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานต่าง ๆ (อัฐญา แพทย์ศาสตร์ และพัชรินทร์ รุจิรานุกูล, 2562)

ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีจิตสำนึกที่ดีต่อการดำรงชีวิตอย่างไม่สร้างภาระ หรือปัญหาแก่สิ่งแวดล้อม ผู้นำชุมชนมีแนวทางการส่งเสริมความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนต่อการพัฒนาชุมชนดูแลสิ่งแวดล้อมร่วมกันอย่างบ่อยครั้ง ทำให้สภาพแวดล้อมได้รับการดูแลและช่วยให้ประชาชนตระหนักรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมเสมอ และการมีเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่มีความเกี่ยวข้อง เข้าไปสำรวจและตรวจสอบความต้องการทางด้านสาธารณสุขโรค เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ของประชาชนในชุมชน ทั้งนี้ เพื่อความมั่นคงปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนทำให้ตนเองรู้สึกมีคุณภาพชีวิตที่ดี ลดความรู้สึกหวาดระแวงถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นได้ สอดคล้องกับ จรัสศรี จบไพร และคณะ ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่รอบโรงไฟฟ้า อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี คือ การจัดโครงการ สร้างความรู้ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เพราะมนุษย์ได้ใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตจากสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำลังเชื่อมโยงไปตามการเวลาและการถูกนำมาใช้ ดังนั้น จึงต้องมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมให้ได้ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตของชุมชน (จรัสศรี จบไพร และคณะ, 2566)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า คุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ มี 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านจิตใจ การพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ 6 ด้าน และการมีส่วนร่วมของประชาชน 4 ด้าน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า 1) เทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ารับการตรวจสุขภาพประจำปีอย่างต่อเนื่อง 2) ควรมีการจัดอบรม ในเรื่องการรับมือการเปลี่ยนแปลงกับสภาพร่างกายและจิตใจให้แก่ผู้สูงอายุภายในชุมชน 3) ควรมีการจัดกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมให้ประชาชนสามารถพบปะพูดคุย รวมไปถึง เพื่อให้ประชาชนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน 4) ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้มีจิตสำนึกที่ดีต่อการดำรงชีวิตโดยไม่สร้างภาระ หรือปัญหาแก่สิ่งแวดล้อม และ 5) ควรมีการส่งเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่มีความเกี่ยวข้อง เข้าไปสำรวจและตรวจสอบความต้องการทางด้านสาธารณสุขภาค จากผลการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ 1.1) โดยการพิจารณาส่งเสริมการสร้างสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานและประชาชนในชุมชน ซึ่งจะก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีไปพร้อม ๆ กับการมีส่วนร่วมของประชาชน และ 1.2) ควรมีการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประชาชนได้มีการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เพื่อสร้างก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในชุมชน และเสริมสร้างให้เกิดความสนิทสนมกับบุคคลใกล้ชิด โดยไม่มีการแบ่งแยกช่วยอายุออกจากกัน และ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ 2.1) ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยการเจาะลึกเฉพาะกลุ่มแบบ 100 เปอร์เซ็นต์ และทำการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ตรงจุด และ 2.2) ควรศึกษาการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน การเก็บข้อมูลเป็นลักษณะขยายผล

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2565). ประกาศจำนวนประชากร ปี 2566-2542. เรียกใช้เมื่อ 21 มีนาคม 2566 จาก https://stat.bora.dopa.go.th/stat/pk/pk_65.pdf.
- จรัสศรี จบไพร และคณะ. (2566). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่รอบโรงไฟฟ้า อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 6(4), 2091-2103.
- เจษฎา นกน้อย และวรรณภรณ์ บริพันธ์. (2560). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 9(3), 94-105.
- ชุดิเดช เจียนดอน และคณะ. (2554). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชนบท อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. วารสารสาธารณสุขศาสตร์, 41(3), 229-239.
- ปิยะวัฒน์ ตรีวิทยา. (2559). กรอบแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต: concepts of quality of life. วารสารเทคนิคการแพทย์เชียงใหม่, 49(2), 171-184.
- พิรุฬห์ ศิริทองคำ. (2561). รูปแบบการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพระดับท้องถิ่น ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. ใน ดุษฎีนิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- วสันต์ จันทรจร และสิทธิชัย ตันศรีสกุล. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศรัณยู เย็นผาสุก และรุ่งภพ คงฤทธิ์ระจัน. (2562). การศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดสมุทรสงคราม. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สนุพงษ์ จิรชวาลวิสุทธิ. (2558). ปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานของนายทหารประทวน ค่ายภาณุรังสี จังหวัดราชบุรี. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี. (2565). (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). เรียกใช้เมื่อ 19 มีนาคม 2566 จาก https://www.nesdc.go.th/download/Plan13/Doc/Plan13_DraftFinal.pdf.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบูรณ์. (2565). แผนยุทธศาสตร์สุขภาพ จังหวัดเพชรบูรณ์ พ.ศ. 2565-2569. เรียกใช้เมื่อ 21 มีนาคม 2566 จาก <http://www.phetchabunhealth.go.th/webph2021/wpcontent/uploads/2022/08/4.2.15-เล่มเอกสาร-แผน-ระยะ-5-ปี-2565-2569-สสจ-เพชรบูรณ์.pdf>.
- อัฐณญา แพทย์ศาสตร์ และพัชรินทร์ รุจิรานุกุล. (2562). แนวทางการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตด้านจิตใจและด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุในตำบลห้วยน้ำขาว จังหวัดตราด. วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 13(1), 119-128.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Test*. (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row Publications.

การจัดการการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของชุมชนบ้านอีต่อง จังหวัดกาญจนบุรี*

COMMUNICATION MANAGEMENT FOR PROMOTING ECOTOURISM IN KANCHANABURI PROVINCE BAN E TONG COMMUNITY

สิทธิชัย แซ่ວ่อง^{1*}, ภานนท์ คุ่มสภ¹, ทักษยา วัชรสารทรัพย์¹ และ วิโรตม์ เอียะตะกุล²

Sittichai Saewong^{1*}, Bhanond Kumsubha¹, Taksaya Watcharasarnsab¹ and Wirot Eietagoon²

¹คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

¹Humanities, Kasetsart University, Bangkok, Thailand

²สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

²Kasetsart University Research and Development Institute, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: sittichai.saewo@ku.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเครือข่ายการสื่อสารและกลยุทธ์ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านอีต่อง ตำบลปิล็อก จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้วิธีการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของชุมชนฯ จำนวน 13 คน และนักท่องเที่ยว จำนวน 8 คน ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและสรุปภาพรวม ผลการศึกษา พบว่า เครือข่ายการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านอีต่องสามารถแบ่งผลการจัดการได้ ดังนี้ 1) บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน พบว่า มีการแบ่งบทบาทในการจัดการอย่างชัดเจน โดยเจ้าหน้าที่รัฐมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน 2) รูปแบบของเครือข่ายการสื่อสารชุมชนสามารถเกิดการสื่อสารได้ทั้งสองรูปแบบ ดังนี้ 2.1) รูปสื่อสารแบบเป็นทางการ 2.2) การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ 3) การจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ชุมชนมีการวางแผนประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจร่วมกันในชุมชน ในส่วนของกลยุทธ์ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน สามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ 1) การกำหนดทิศทางการสื่อสารฯ พบว่า ชุมชนมีการกำหนดทิศทางการค้าของที่พัก สินค้า และบริการของชุมชน และการกำหนดกลุ่มเป้าหมายการสื่อสารของชุมชน พบว่า มีการใช้สื่อออนไลน์ของชุมชนเป็นหลัก 2) เนื้อหาและช่องทางการสื่อสารของชุมชน พบว่า ใช้ช่องกลุ่มเฟซบุ๊กเพื่อเป็นตัวกลางสำหรับการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว 3) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มเฟซบุ๊กของชุมชน สามารถสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวมากกว่าสื่อของผู้ประกอบการ

คำสำคัญ: ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, การจัดการการสื่อสาร, การส่งเสริมการท่องเที่ยว, การพัฒนาศักยภาพการสื่อสาร

Abstract

This study aims to examine the communication network, as well as communication and public relations strategies to promote ecotourism in Ban E-Tong Community, Kanchanaburi

* Received July 6, 2024; Revised July 25, 2024; Accepted July 30, 2024

Province, using a quantitative approach by interviewing in-depth with 13 members of the community leadership, entrepreneurs, and relevant parties to the community ecotourism, and eight tourists to the community, along with content analysis. The study found that the communication network to promote ecotourism in Ban E-Tong Community was organized as follows: 1) The role and duties of the community members was found to be clearly allocated, with the government officials having a major role in community ecological tourism; 2) There were two community communication types 2.1) Formal and 2.2) Informal 3) Regarding the ecotourism promotion management, this study found that the community had public relations and mutual understanding planning, in addition to creating community participation. Furthermore, regarding the study of communication and public relations strategies to promote ecotourism in the community, focusing on management of community communication to the target group, the strategies could be divided into three parts: 1) Direction setting, which was found that the community set the direction on the pricing of products and services in the community, and the community's online channels were mainly used 2) Regarding the content and channel of the community's communication, it was found that community Facebook group were used to communicate with the tourists 3) Regarding the participatory behavior of the tourists in the community, it was found that tourists shared community information and visited from the Facebook group more than from the entrepreneurs' media channels.

Keywords: Ecotourism, Communication Management, Tourism Promotion, Communication Capacity Development

บทนำ

การสื่อสารเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในทุกบริบทของสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นในองค์กรหน่วยงาน จนถึงชุมชนที่นำการสื่อสารเข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยว และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือ และการทำงานร่วมกันอย่างราบรื่น เครือข่ายการสื่อสารของชุมชนนั้น เป็นหัวใจสำคัญในการเชื่อมโยงสมาชิกในเครือข่ายชุมชนเข้าด้วยกัน ทั้งจากการแลกเปลี่ยนข้อมูล การร่วมกัน เสนอแนะข้อมูลกฎเกณฑ์ การสนับสนุนร่วมกันในด้านต่าง ๆ รวมไปถึงการสร้างความเข้าใจร่วมกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน (Smith, A., 2021) การสื่อสารภายในของชุมชนนั้นสามารถส่งผลต่อการจัดการภายนอก เช่นกัน นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลของชุมชนได้อย่างสะดวก ก็จะทำให้เกิดความสนใจในการท่องเที่ยวของ ชุมชนและสร้างความประทับใจและประสบการณ์ที่ดี ตลอดจนกลายมาเป็นนักท่องเที่ยวประจำของชุมชน ที่นักท่องเที่ยวเหล่านี้จะสามารถเป็นผู้ที่จรรโลงรักภักดีต่อชุมชน จากพฤติกรรมที่นักท่องเที่ยวแสดงต่อชุมชน ทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การช่วยเหลือทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน การให้ความร่วมมือกับสื่อประชาสัมพันธ์ ที่ชุมชนสร้างขึ้น และการกระจายการสื่อสารแบบปากต่อปากไปยังนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ทั้งหมดสามารถเกิดขึ้นได้ หากชุมชนมีกลยุทธ์ในการสื่อสารที่ดีและมีประสิทธิภาพของชุมชน ในยุคที่การสื่อสารออนไลน์เข้ามามีส่วนสำคัญ ในการจัดการและยังสามารถเข้าถึงกันได้อย่างสะดวก จึงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของการสื่อสารชุมชนที่มีการนำ การสื่อสารออนไลน์เข้ามาช่วยในการจัดการภายในเครือข่าย การสื่อสารจึงสามารถช่วยอำนวยความสะดวกใน การจัดการชุมชนและสร้างประสิทธิภาพในการสื่อสารชุมชน และการสื่อสารยังมีความสำคัญในการเป็นตัวกลาง สำหรับชุมชนกับบุคคลภายนอก อาทิ ชุมชนกับนักท่องเที่ยว หากชุมชนมีการใช้การสื่อสารเข้ามาช่วยติดต่อกัน

สามารถที่จะสร้างความเข้าใจและการรับรู้แก่นักท่องเที่ยว รวมไปถึงการลดผลกระทบทางลบที่อาจจะเกิดขึ้นในการท่องเที่ยว (Smith, M. & Richards, G., 2020) และการสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวกับผู้ประกอบการบทบาทในการสร้างประสบการณ์ที่ดีและเสริมสร้างความพึงพอใจ จากการที่ชุมชนได้ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจนและทันสมัยแก่นักท่องเที่ยว สามารถช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการเดินทางได้อย่างเหมาะสม (Wang, J. & Zhuang, Y., 2020) และการจัดการภายในชุมชนมีการนำสื่อออนไลน์ เข้ามาช่วยในการสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ ทำให้ปัจจุบันชุมชนมากมายในประเทศไทยที่สามารถมีสื่อเป็นของตัวเองเพื่อการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าชุมชนในประเทศไทยได้มีการเข้ามาจัดการและการเข้ามาจัดการการท่องเที่ยวชุมชนควรที่จะเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชน หน่วยงานรัฐบาลและเอกชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ แต่หากชุมชนที่ไม่มีการเข้ามาช่วยเหลือของหน่วยงานรัฐอำนาจและสิทธิในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นที่ควรมีสิทธิในการตัดสินใจและควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง แม้ว่าในปัจจุบันยังไม่ได้มีระบบกฎหมายที่ไม่ได้มีนิติวิธีในการรับรองสิทธิของชุมชน จึงก่อให้เกิดความขัดแย้งบ่อยครั้งระหว่างรัฐกับชุมชนมาโดยตลอด (กิตติพิชญ์ โสภา, 2565)

ในขณะที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยที่กำลังฟื้นฟูหลังจาก โรคระบาด โควิด 19 (Covid-19) พบว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับการนิยมมากขึ้นโดยมีการจัดอันดับจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นได้รับความนิยมอยู่สูงถึงอันดับ 5 จากประเภทของการท่องเที่ยวในประเทศไทย (Tourism Product, 2564) นิยมและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเปลี่ยนไป นักท่องเที่ยวมีความต้องการเดินทางไปยังสถานที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติรายล้อม และก่อให้เกิดความสงบและความสบายใจต่อการท่องเที่ยว จึงทำให้ชุมชนต่าง ๆ ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นของตัวเอง จึงทำให้ชุมชนเข้ามาจัดการจนเกิดเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อกระจายรายได้ไปยังชุมชนและฟื้นฟูอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย (WorkpointTODAY, 2564) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นท่องเที่ยวที่น่าจับตามองจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและมีอิทธิพลต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย การที่ชุมชนนำจุดเด่นสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรของชุมชนมานำเสนอแก่นักท่องเที่ยวในทางที่ถูกต้อง ก็จะสามารถสร้างประสิทธิภาพของการท่องเที่ยวของชุมชนได้เป็นอย่างดี โดยชุมชนจำเป็นจะต้องมีการจัดการผ่านในที่เข้มแข็งและดำเนินไปในทิศทางเดียวกันในการจัดการการท่องเที่ยว จะสามารถส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ที่ดีของชุมชน และทัศนคติที่ดีของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมายังชุมชน และสร้างการรับรู้ต่อการรักษาทรัพยากรธรรมต่อนักท่องเที่ยวอีกด้วย ดังนั้น หากการที่ชุมชนมีการจัดการการสื่อสารที่ดี มีการจัดการต่อทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกต้อง ก็จะส่งผลให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยรวมถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่จะสามารถสร้างรายได้เพื่อที่จะกระจายไปยังชุมชนต่อไป

หมู่บ้านอีต่องถือว่าเป็นชุมชนที่มีการจัดการหลักมาจากคนในชุมชนที่เข้ามาจัดการการท่องเที่ยวด้วยตัวเอง โดยนำเอาเครือข่ายการสื่อสารของชุมชนร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ โดยชุมชนตั้งอยู่ในตำบลปลีอก อำเภอนาทม จังหวัดน่าน เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่บนเทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,000 เมตร หมู่บ้านนี้เคยเป็นพื้นที่ที่มีการทำเหมืองแร่ดีบุกในอดีต และมีการตั้งถิ่นฐานของคนงานเหมืองแร่ จนกระทั่งการทำเหมืองแร่หยุดลง หมู่บ้านนี้จึงถูกเปลี่ยนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามและเงียบสงบ (หมู่บ้านอีต่อง, 2563) หมู่บ้านอีต่อง ปลีอก จึงเป็นที่รู้จักในฐานะสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และชุมชน ที่นี้นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกับธรรมชาติที่สวยงามของเทือกเขาตะนาวศรี อากาศที่เย็นสบายตลอดปี และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์ สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้แก่ จุดชมวิวนางช้างศึก น้ำตกจ๊อกกระดิ่น และสะพานไม้เก่าแก่ที่ใช้ข้ามแม่น้ำแควน้อย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564) โดยทางชุมชนมีการนำสื่อออนไลน์เข้ามาช่วยในการจัดระเบียบในการสื่อสารและการจัดการ แต่อย่างไรก็ตามสื่อของชุมชนก็ยังไม่ให้เห็นเด่นชัด

ร่วมไปถึงการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานเอกชนภายนอกที่ยังไม่มีความต่อเนื่อง ชุมชนจึงจำเป็นต้องมีกลยุทธ์ในการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ของนักท่องเที่ยว

ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการจัดการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านอีต่อง รวมไปถึงกลยุทธ์ในการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ของชุมชน เพื่อสร้างการรับรู้ของนักท่องเที่ยว รวมไปถึงการศึกษาค้นคว้าผลกระทบที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ส่งกลับมาต่อช่องทางของชุมชน เพื่อเป็นแนวทางให้ชุมชน นำไปพัฒนาแนวทางในการส่งเสริมการจัดการสื่อสารของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในประเทศไทย รวมไปถึงช่วยในการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยให้กลับมาฟื้นตัวได้โดยเร็วที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาเครือข่ายการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของชุมชนบ้านอีต่อง ตำบลปิล็อก จังหวัดกาญจนบุรี
2. ศึกษากลยุทธ์ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน บ้านอีต่อง ตำบลปิล็อก จังหวัดกาญจนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของชุมชนบ้านอีต่อง จังหวัดกาญจนบุรี” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานวิจัย ดังต่อไปนี้

ขอบเขตทางการศึกษา ด้านเนื้อหาศึกษากลยุทธ์ทางการสื่อสารร่วมกับพฤติกรรมการมีส่วนของนักท่องเที่ยวผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ของชุมชน 1) กลุ่มเพชบุรี ชมรมคนรักช บ้านอีต่อง 2) กลุ่มเพชบุรี บ้านอีต่อง เหมืองแร่ ปิล็อก สถานีหินเทียม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่อาศัยในชุมชนบ้านอีต่อง ตำบลปิล็อก และมีหน้าที่ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยแบ่งเป็น 1) ผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน 2) ผู้ประกอบการ จำนวน 5 คน 3) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน จำนวน 5 คน รวมเป็น จำนวน 13 คน และนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวชุมชนบ้านอีต่อง ปิล็อก จำนวน 8 คน โดยเลือกจากนักท่องเที่ยวที่เป็นสมาชิกและไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มเพชบุรีของชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยมีสมาชิกในชุมชนจำนวน 13 คน และนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวชุมชนบ้านอีต่อง ปิล็อก จำนวน 8 คน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยการสรุปภาพรวมจากเนื้อหาของสื่อประชาสัมพันธ์ของชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้เครื่องมือในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) แนวคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้นำ ผู้ประกอบการ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และนักท่องเที่ยว โดยนำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นำมาเป็นแนวทางในการสร้างคำถาม 2) เนื้อหาและข้อมูลที่แสดงในสื่อและการประชาสัมพันธ์ของชุมชน เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลรวบรวมเนื้อหาสาร รูปแบบเนื้อหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านต่าง ๆ ชื่อปรากฏบนเครือข่ายสื่อสารออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา รูปแบบเนื้อหาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของช่องทางสื่อสารของชุมชนตามแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้นำ ผู้ประกอบการ ผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้อง และนักท่องเที่ยว โดยนำเทปบันทึกเสียงและวิดีโอบันทึกภาพการสัมภาษณ์ถอดเทปให้เป็นเนื้อหา แล้วมาเขียนวิเคราะห์สรุปผลของการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

การวิจัย “การจัดการการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านอีต่อง จังหวัดกาญจนบุรี” ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้จำนวน 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เครือข่ายการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านอีต่อง ปัตถิ

บทบาทและสมาชิกในเครือข่าย

1. ผู้นำชุมชนบ้านอีต่อง ปัตถิ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้นำชุมชนมีการสื่อสารไปยังลูกบ้านหรือคนในชุมชนอย่างสม่ำเสมอจากการนัดประชุม หมู่บ้านประจำทุกต้นเดือนโดยการประชุมไม่ได้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของชุมชนเพียงอย่างเดียว ยังเกี่ยวข้องกับการพัฒนาของชุมชนอีกด้วย ทั้งการดูแลสถานที่ท่องเที่ยว การจัดทีมทำความสะอาดเส้นทางของชุมชน โดยในชุมชนมีการใช้เสียงตามสายของชุมชนในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของชุมชน ทั้งการเรียกประชุมชุมชน การประกาศของหาย การแจ้งกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน

2. ผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการคือบุคคลที่ทำอาชีพเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน โดยหน้าที่ของผู้ประกอบการ การเข้าร่วมประชุม และคอยพัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยวของชุมชน และเป็นอีกหนึ่งภาพลักษณ์ของชุมชนเวลานักท่องเที่ยวเดินทางมา ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการด้านที่พัก ร้านอาหาร ร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น โดยทางผู้ประกอบการจะมีกลุ่มเครือข่ายของผู้ประกอบการอยู่แล้ว เป็นในช่องทางการสื่อสาร ในการนำวาระจากที่ประชุม มาร่วมกำหนดแนวทางราคาสินค้าทางการท่องเที่ยว หรือบริการต่าง ๆ ของชุมชน

3. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน จะมีหน้าที่ประสานงานอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังชุมชน โดยผู้วิจัยได้เลือกที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้

เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ

ชุมชนบ้านอีต่องมีพื้นที่ติดกับอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ จึงได้มีการเชิญทางอุทยานมาเข้าร่วมประชุม หมู่บ้านทุกครั้ง เพื่อแบ่งบทบาทหน้าที่ และร่วมกันเสนอข้อความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือร่วมกันตั้งกฎเกณฑ์ที่ทางชุมชนจะตั้งขึ้นเพื่อรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชนและพื้นที่โดยรอบ ทางอุทยานแห่งชาติจึงมีการส่งเจ้าหน้าที่มาประชุมด้วยทุกครั้ง โดยบทบาทหลักของอุทยานแห่งชาติคือเข้าร่วมประชุมและกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และยังมีเจ้าหน้าที่คอยประจำการตรวจตรา บริเวณอุทยานและชุมชนอีกด้วย

เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรตำบลปัตถิ

บทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นมีส่วนกับการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นอย่างมาก โดยทางเจ้าหน้าที่จะการประจำเข้าเวรคอยเฝ้าระวังคอยตรวจตราและคอยช่วยเหลือ นักท่องเที่ยวและคนในชุมชน ตลอดวัน 24 ชั่วโมง อีกทั้งยังมีป้อมตำรวจเพื่อประชาชน ที่ตั้งอยู่บริเวณกลางหมู่บ้านเพื่อคอยอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และคนในชุมชน และในช่วงเทศกาลก็ส่งเจ้าหน้าที่มาคอยช่วยดูแลเรื่องจราจรหรือช่วงที่ไม่ใช่ฤดูท่องเที่ยวก็ทำกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชน เพื่อฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนอีกด้วย และทางสถานีตำรวจภูธร ตำบลปัตถิ ยังเปิดพื้นที่หน้าสถานีตำรวจเพื่อให้นักท่องเที่ยวที่ต้องการจะมาทางเดินฟรีไม่มีค่าใช้จ่าย อีกทั้งยังสร้างห้องน้ำเพื่อประชาชน ที่อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมายังชุมชน นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่ยังมีบทบาทในการรับเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ ที่เกิดภายในชุมชน เพื่อเป็นตัวกลางในการแก้ไข หรือไปเสนอแก่ผู้นำชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน และลดปัญหาของการเอาเปรียบกันเองของผู้ประกอบการ โดยทางเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเข้าร่วมประชุมหมู่บ้านด้วยทุกครั้ง

เจ้าหน้าที่แพทย์และพยาบาล โรงพยาบาลส่วนตำบลปิ๊ลอก

โดยปกติแล้วเจ้าหน้าที่แพทย์และพยาบาล หรือเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่วนตำบลปิ๊ลอก จะเข้าร่วมประชุมหมู่บ้านทุกครั้ง และร่วมทำกิจกรรมกับชุมชน และมีหน้าที่คอยสื่อสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความรู้ทางการแพทย์แก่คนในชุมชนและนักท่องเที่ยว และช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมายังชุมชนเป็นจำนวนมาก แพทย์ และพยาบาล จะไปตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และในช่วงโรคระบาดโควิด-19 เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่วนตำบลปิ๊ลอก ได้ร่วมกับชุมชนในการตั้งศูนย์ตรวจอุณหภูมิแก่นักท่องเที่ยว และคนในชุมชน และคอยให้คำแนะนำและข้อควรระวังในช่วงนั้น

สมาชิกกลุ่มร่นาเที่ยว ปิ๊ลอก

บทบาทของสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มนี้จะมีส่วนร่วมกับผู้ประกอบการในชุมชนด้วย โดยจะมีการสื่อสารกันในเรื่องการกำหนดทิศทางของราคา ซึ่งจะต้องเหมาะสมกับราคาในการนำเที่ยว โดยกลุ่มร่นาเที่ยวจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้นำชุมชนในการประกอบกิจการ เนื่องจากจะได้อยู่ในจำนวนที่เหมาะสม ไม่เยอะจนเกินไป เพื่อเป็นการช่วยในเรื่องมลพิษ แก่ทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน และนักท่องเที่ยว กลุ่มร่นาเที่ยวจะต้องเข้าร่วมประชุมหารือกับชุมชนทุกครั้ง และจะมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางราคา และข้อตกลงต่าง ๆ ของการบริการ

การจัดการเครือข่ายการสื่อสารในรูปแบบ ทางกร และรูปแบบไม่เป็นทางการ

1. เครือข่ายสังคมสื่อสารรูปแบบ “เป็นทางการ”

ทางชุมชนมีการประชุมหมู่บ้าน โดยจะมีการเรียกประชุมเดือน ตามความเหมาะสมของช่วงเวลา โดยมักจะเป็นการปรึกษาหารือเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของชุมชน การกำหนดทิศทางกรท่องเที่ยว และกำหนดราคา โดยแต่ละส่วนก็จะส่งตัวแทนมา ทั้งผู้ประกอบการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อาทิ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ เนื่องจากทางอุทยานนั้นมีพื้นที่ติดกับทางชุมชนและมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาตลอด จึงจำเป็นต้องมีการหารือกับทางอุทยานแห่งชาติ เพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. เครือข่ายสังคมสื่อสารรูปแบบ “ไม่เป็นทางการ”

การสื่อสารที่เกิดขึ้นภายในชุมชนนั้นมีทั้งการสื่อสารแบบเป็นทางการ และการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ อาทิเช่น การเรียกประชุมหมู่บ้าน, การพูดคุยกันผ่านช่องทางแอปพลิเคชันไลน์ (Line) โดยมีการสร้างกลุ่มของทั้งผู้นำ, ผู้ประกอบการ เพื่อเอาไว้พูดคุยหารือเรื่องต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งการนัดประชุมหมู่บ้าน เพื่อการจัดการสื่อสารการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน หรือการนัดหารือกันนอกรอบของกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อกำหนดทิศทางราคาของบริการหรือสินค้าทางการท่องเที่ยวของชุมชน

การวางแผนประชาสัมพันธ์และการสร้างความเข้าใจร่วมกัน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1. การวางแผนประชาสัมพันธ์ พบว่า การวางแผนประชาสัมพันธ์ของชุมชนนั้น มีรูปแบบการประชาสัมพันธ์ต่อนักท่องเที่ยวของชุมชนส่วนใหญ่ใช้สื่อออนไลน์เป็นหลักจากกลุ่มและเพจในเฟซบุ๊ก โดยชุมชนใช้เป็นช่องทางสื่อสารและประชาสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวภายนอกที่มีความสนใจในหมู่บ้าน อีกทั้งยังมีการรื้อฟื้นจากนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมายังหมู่บ้านลงในกลุ่มในรูปแบบบทความประกอบรูปภาพและวิดีโอ เป็นการช่วยประชาสัมพันธ์จากกลุ่มเป้าหมายที่สนใจในการท่องเที่ยวชุมชนและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สามารถสื่อสารถึงบุคคลภายนอกได้โดยตรง นอกจากนี้รูปแบบการประชาสัมพันธ์จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนยังมีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทป้ายบอกทาง ป้ายบอกสถานที่ท่องเที่ยว ป้ายระบุกฎเกณฑ์ข้อห้ามต่าง ๆ และยังมีการอาศัยการบอกเล่าแบบปากต่อปากระหว่างคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังชุมชนเกี่ยวกับเรื่องราวภายใน ดังนั้น การสร้างความเข้าใจที่ตรงกันของคนในชุมชนจะช่วยให้กิจการการท่องเที่ยวของชุมชนมีความเข้มแข็ง เกิดภาพลักษณ์ที่ดี และสามารถสร้างรูปแบบ การท่องเที่ยวที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ช่วยให้สามารถประชาสัมพันธ์ดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. การสร้างความเข้าใจร่วมกัน ผลการวิจัย พบว่า ทางชุมชนมีการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือในการจัดกิจกรรมภายในชุมชนเพื่อการรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชนจากการดำเนินการของคนในชุมชนด้วยกันเอง โดยกลุ่มผู้นำ ผู้ประกอบการ และผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีการหารือกันที่ประชุมเรื่องการรักษาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน โดยมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบเพื่อทำการดูแลพื้นที่ภายในชุมชน โดยกิจกรรมที่มีการดำเนินการร่วมกันก็จะมีการเก็บขยะภายในชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การเคลียร์เส้นทางเดินรถภายในชุมชน การตัดกิ่งไม้หรือต้นไม้ที่ขวางถนน โดยกิจกรรมจัดขึ้นในช่วงก่อนฤดูการท่องเที่ยวเพื่อเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน และดำเนินการอีกครั้งหลังช่วงฤดูการท่องเที่ยวเพื่อฟื้นฟูหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ทั้งจุดบริการห้องน้ำ ที่จอดรถ การจัดทีมดูแลเรื่องเส้นทางจราจร จุดตรวจโรคระบาดในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโควิด-19 และการจัดทีมเฝ้ายามช่วงฤดูการท่องเที่ยว โดยเกิดจากความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งนี้ กิจกรรมดังกล่าวช่วยให้คนในชุมชนและหน่วยงานรัฐมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบร่วมกันต่อการท่องเที่ยวของชุมชนนั่นเอง

ส่วนที่ 2 กลยุทธ์ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านอีต่อง ปิ๊อ

การกำหนดทิศทางเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านอีต่อง ปิ๊อ

1. การกำหนดทิศทางราคา
2. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายและการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการประชาสัมพันธ์

เนื้อหาและช่องทางของการสื่อสารของชุมชนบ้านอีต่อง ปิ๊อ

1. สื่อประชาสัมพันธ์ทางกายภาพของชุมชน
2. สื่อออนไลน์ของชุมชน: กลุ่มเฟซบุ๊กที่ชุมชนสร้างขึ้นได้แก่ ชมรมคนรัก บ้านอีต่อง และบ้านอีต่องเหมืองแร่ปิ๊อ สถานีวิทยุ

...ชุมชนเราไม่มีสื่อของตัวเอง จึงได้มีการสร้างกลุ่มเฟซบุ๊กขึ้นมาเพื่อเป็นการสร้างพื้นที่สื่อสารจากชุมชนไปยังนักท่องเที่ยวอีกด้วย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นคนสร้างกลุ่มขึ้น เพื่อสื่อสารข่าวสารต่าง ๆ ไปยังชุมชน นักท่องเที่ยวที่ต้องการจะมาเที่ยวที่ชุมชนของเราก็จะเข้ามาในกลุ่มเพื่อสอบถามเส้นทางบ้าง หาที่พักบ้าง หรือไม่ก็เป็นนักท่องเที่ยวที่เคยมาแล้วกลับไปรีวิวลสถานที่เที่ยวของชุมชน และตัวผู้ดูแลเองก็จะโพสต์ข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งง่ายต่อการติดต่อระหว่างคนในชุมชนกับนักท่องเที่ยวอีกด้วย นอกจากนั้นก็เห็นมีเข้ามาหาที่พักอยู่ตลอด ยิ่งช่วงก่อนวันหยุดยาวกลุ่มจะคึกคักมาก เป็นแหล่งสื่อสารสำคัญของชุมชนเลย (อรุณี มหัทธินิธิ, 2564)

พฤติกรรมมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวต่อชุมชนบ้านอีต่อง ปิ๊อ

จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่านักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านอีต่อง สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เป็นสมาชิกในกลุ่มเฟซบุ๊กของชุมชนบ้านอีต่อง ตำบลปิ๊อ
- 1) ใช้เพื่อหาข้อมูลชุมชน 2) ใช้เพื่อหาที่พักหรือบริการของชุมชน 3) ใช้เพื่อหาวิธีเที่ยวชุมชน 4) ใช้เพื่อการวางแผนในการท่องเที่ยว 5) ใช้เพื่อรีวิวลประสบการณ์การท่องเที่ยวของตนเอง

...ตอนแรกไม่รู้ว่ามีกลุ่มเฟซบุ๊กแต่ตอนนั้นสนใจจะเดินทางมายังชุมชน เลยหาข้อมูลต่าง ๆ ในเฟซบุ๊กตอนแรกเจอจากโพสต์รีวิวของแฟนเพจท่องเที่ยว กับแฟนเพจของที่พักจนมาเจอ กลุ่มเฟซบุ๊กเลยลองเข้ามาร่วมกลุ่มหาข้อมูล แล้วพบว่า กลุ่มนั้นอัปเดตอยู่ตลอดเวลา มีคนคอยตอบคอยให้ข้อมูลตลอดเวลา จนตัดสินใจโพสต์ถามข้อมูลแล้วมีสมาชิกในกลุ่มมาตอบ จึงได้วางแผนแล้วเดินทางไปชุมชน (อรรณพ ไสยสุข, 2566)

2. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้เป็นสมาชิกในกลุ่มเฟซบุ๊กของชุมชน

1) นักท่องเที่ยวศึกษาข้อมูลจากสื่ออื่น ๆ 2) การบอกต่อกันจากนักท่องเที่ยวด้วยกันและมีการรับรู้เรื่องชุมชนอยู่แล้ว 3) ได้ข้อมูลจากแฟนเพจของผู้ประกอบการจากการจองที่พัก 4) เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังชุมชนด้วยข้อมูลที่รับรู้เองเท่านั้นไม่ได้มีการหาข้อมูลเพิ่มเติมจากสื่ออื่น ๆ

...ส่วนตัวเป็นคนหาข้อมูลไม่เยอะอยู่แล้วเห็นผ่านโพสต์เฟซบุ๊กที่น่าสนใจก็เลยลองเดินทางมาดูส่วนที่พักก็หาตามเพจของเจ้าของที่พักที่เขามีแฟนเพจ แต่ไม่ได้รู้จักกลุ่มเฟซบุ๊กของชุมชน จะเห็นแฟนเพจของที่พักและลานกางเต็นท์มากกว่า (ธีรภัทร จินแดง, 2566)

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาเครือข่ายการสื่อสารของชุมชนบ้านอีต่องฯ พบว่า รูปแบบของเครือข่ายที่ใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนสามารถเกิดขึ้นได้ 2 รูปแบบ ทั้งการสื่อสารแบบเป็นทางการและการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ จากผลการนัดเรียกประชุมของชุมชนที่จะเกิดขึ้นทุกเดือน และผู้นำที่มีการสื่อสารกับองค์กรภายนอกเช่น กรมอุทยานแห่งชาติ และสื่อสารจากการหารือกับผ่านแอปพลิเคชันไลน์ ที่สามารถอัปเดตข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนได้ตลอดเวลา สอดคล้องกับการศึกษาของ เมธา ขำดี ที่กล่าวว่าการสื่อสารสามารถเกิดได้ทั้งรูปแบบทางการและไม่ทางการ โดยการสื่อสารอย่างเป็นทางการเป็นการสื่อสารที่ปรากฏตามแผนภูมิองค์ที่มีตำแหน่งเข้ามาเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร และการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการคือการสื่อสารที่ไม่เป็นไปตามลำดับขั้นของตำแหน่งในองค์กร (เมธา ขำดี, 2564) นอกจากนี้ชุมชนยังมีการนำเอาการสื่อสารออนไลน์เข้ามาช่วยในการสร้างความเข้าใจร่วมกันของคนในชุมชน และวางแผนการประชาสัมพันธ์ ตามที่ชัยวัฒน์ ศรีสุพลกล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาชุมชนไทย โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการกระบวนการสื่อสารทำให้ชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้มากขึ้น และจะสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการปัญหาและพัฒนาชุมชน (ชัยวัฒน์ ศรีสุพล, 2562) จากจัดการการสื่อสารดังกล่าวพบว่า สมาชิกในเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน จากผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่รัฐมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนเป็นอย่างมาก และมีการนำรายได้จากการท่องเที่ยวมาใช้ในการฟื้นฟูแหล่งธรรมชาติของชุมชน โดยจ้างงานคนในชุมชนและเยาวชนท้องถิ่น โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Blamey ที่กล่าวว่า ประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือการที่ชุมชนนำรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาใช้ในการรักษา อนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การดูแลรักษาป่าไม้ การอนุรักษ์สัตว์ป่า (Blamey, R. K., 2021)

2. กลยุทธ์ในการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ของชุมชนพบว่า ชุมชนมีการใช้สื่อออนไลน์เป็นหลักในการสื่อสารโดยใช้กลุ่มเฟซบุ๊กเป็นตัวกลางในการสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่า นักท่องเที่ยวมีความนิยมในการเข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มเฟซบุ๊ก รวมไปถึงมีพฤติกรรมจากการร่วมแบ่งปันข้อมูลแก่สมาชิกในกลุ่มโดยไม่ต้องรอในผู้ดูแลหรือคนในชุมชนมาให้ข้อมูล พบว่า โดยสอดคล้องกับแนวคิดการประชาสัมพันธ์ของ ทศนีย์ ผลธานีโก ที่ให้ความหมายเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ภายนอกว่า เป็นการสร้างความใจแก่บุคคลภายนอก ร่วมไปถึงการสร้างความสัมพันธ์อันดีแก่กลุ่มบุคคลภายนอก อาทิเช่น ประชาชนทั่วไป ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับชุมชน นักท่องเที่ยว หรือชุมชนระแวกใกล้เคียง ซึ่งทำให้เกิดการเข้าใจในตัวองค์กรหรือชุมชน และจะให้เกิดความร่วมมือจากบุคคลภายนอก (ทศนีย์ ผลธานีโก, 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาเครือข่ายการสื่อสารของชุมชนบ้านอีต่อง พบว่า ชุมชนมีการสื่อสารที่สามารถเกิดลักษณะของเครือข่ายการสื่อสารได้ทั้ง 2 รูปแบบ คือ 1) การสื่อสารแบบเป็นทางการ 2) การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ โดยทั้งสองรูปแบบสามารถเกิดขึ้นภายในที่ประชุม การวางแผนการประชุมสัมพันธหรือการสร้างการมีส่วนร่วม หรือการพบปะหรือของสมาชิกในเครือข่าย ที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาเนื่องจากชุมชนมีการศึกษาแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกันอย่างสม่ำเสมอ ในส่วนของกลยุทธ์ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ที่ชุมชนเล็งเห็นถึงความสำคัญของการสื่อสารออนไลน์ที่กลายมาเป็นช่องทางการสื่อสารหลักของชุมชนที่เป็นศูนย์กลางเพื่อติดต่อกับนักท่องเที่ยวจากการสร้างกลุ่มเฟซบุ๊กขึ้นมา และพบว่า พฤติกรรมการใช้งานสื่อของชุมชนของนักท่องเที่ยวสามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ 1) นักท่องเที่ยวที่เป็นสมาชิกของกลุ่มเฟซบุ๊กของชุมชน มีพฤติกรรมในการ ค้นหาข้อมูลชุมชนและวางแผนการท่องเที่ยว 2) นักท่องเที่ยวที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มเฟซบุ๊กชุมชนมีพฤติกรรมการรับรู้จากสื่อหรือไม่ได้สนใจในการหาข้อมูลของชุมชนเพิ่มเติม จากข้อสรุปที่พบดังกล่าวชุมชนควรมีการ และในภาครัฐควรที่จะเข้ามาสนับสนุนการประชุมสัมพันธหรือการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชน ในส่วนของผู้ประกอบการควรที่จะสร้างเนื้อหาในพื้นที่ของตนเองมาขึ้นเพื่อสร้างการรับรู้ของนักท่องเที่ยว และในอนาคตควรมีการศึกษาจากนักท่องเที่ยวที่ไม่เคยเดินทางมายังชุมชนเพื่อสร้างการรับรู้เพิ่มเติม และการศึกษาจากแหล่งสื่อสารอื่น ๆ เช่น YouTube และ TikTok เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2564). สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี. เรียกใช้เมื่อ 5 กรกฎาคม 2567 จาก <https://www.tat.or.th/th>
- กิตติพิชญ์ โสภา. (2565). สิทธิชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาชุมชนบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารนิติศาสตร์และสังคมท้องถิ่น, 6(2), 183-206.
- ชัยวัฒน์ ศรีสุรพล. (2562). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาชุมชน. วารสารการพัฒนาชุมชน, 11(2), 125-140.
- ทัศนีย์ ผลชานิโก. (2560). การประชาสัมพันธ์ออนไลน์. เรียกใช้เมื่อ 5 กรกฎาคม 2567 จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER46/DRAWER001/GENERAL/DATA0000/00000003>.
- ธีรภัทร จินเตง. (9 กรกฎาคม 2566). พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้เป็นสมาชิกในกลุ่มเฟซบุ๊กของชุมชน. (สิทธิชัย แซ่ว่อง, ผู้สัมภาษณ์)
- หมู่บ้านอีต่อง. (2563). ข้อมูลหมู่บ้านอีต่อง ปีสลัก. เรียกใช้เมื่อ 5 กรกฎาคม 2567 จาก <https://pilok.go.th/public/>
- อรรณ ไสยสุข. (9 กรกฎาคม 2566). พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เป็นสมาชิกในกลุ่มเฟซบุ๊กของชุมชนบ้านอีต่อง. (สิทธิชัย แซ่ว่อง, ผู้สัมภาษณ์)
- อรุณี มหัตถิรติ. (14 มกราคม 2564). เนื้อหาและช่องทางของการสื่อสารของชุมชนบ้านอีต่อง ปีสลัก. (สิทธิชัย แซ่ว่อง, ผู้สัมภาษณ์)
- เมธา ขำดี. (2564). ภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์กรที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การคลังสินค้า กระทรวงพาณิชย์. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 7(1), 630-642.
- Blamey, R. K. (2021). Ecotourism: The Search for an Operational Definition. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(4), 503-517.
- Smith, A. (2021). Digital Communication in Organizations: Challenges and Opportunities. *Journal of Business Communication*, 58(3), 275-290.

- Smith, M. & Richards, G. (2020). The Future of Community-based Tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 17(3), 45-60.
- Tourism Product. (2564). แนวทางการฟื้นฟูอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวหลังวิกฤต Covid-19. เรียกใช้เมื่อ 2567 กรกฎาคม 2564 จาก <https://tourismproduct.tourismthailand.org/2022/10/21/>
- Wang, J. & Zhuang, Y. (2020). Community Communication Management: Strategies and Challenges. *Journal of Community Development*, 55(2), 123-138.
- Workpoint TODAY. (2564). ท่องเที่ยวไทยจะไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป คьюเรื่องท่องเที่ยวในโลกหลังโควิด. เรียกใช้เมื่อ 5 กรกฎาคม 2567 จาก <https://workpointtoday.com/tat-interview-tourism-future/>

แนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวางสี*

GUIDELINES FOR IMPROVING THE MANAGEMENT SYSTEM OF UNIVERSITY LIBRARIES IN GUANGXI

เจียง เสี่ยวเซี่ย, พัชรา เดชโฮม, นรินทร์ สุธีนรินทร์, สรายุทธ์ เศรษฐขจร และ จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา*

Jiang Xiaoxia, Pachara Dejhome, Niran Suteeniran, Sarayut Setkajorn and Jittawisut Wimuttipanya*

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Doctor of Philosophy Program, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: jittawisut21@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวางสี ประชากรของการวิจัยนี้ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 217 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการจากห้องสมุดมหาวิทยาลัย 8 แห่งในกวางสี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามโดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานการณ์ปัจจุบันของระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวางสี 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.82$, $\sigma = 0.79$) โดยพิจารณาผลการศึกษาด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับสูงสุดจนถึงระดับต่ำสุด ดังนี้ ระดับสูงสุด คือ การจัดการโครงสร้างองค์กร ($\mu = 3.97$, $\sigma = 0.73$) รองลงมา คือ การจัดการทางการเงิน ($\mu = 3.87$, $\sigma = 0.81$) รองลงมา คือ การจัดการเทคโนโลยีและข้อมูล ($\mu = 3.86$, $\sigma = 0.78$) ตามด้วยการจัดการเชิงกลยุทธ์ ($\mu = 3.74$, $\sigma = 0.79$) และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในระดับต่ำสุด ($\mu = 3.68$, $\sigma = 0.84$) 2) แนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวางสี 5 ด้าน อยู่ในระดับสูง ซึ่งหมายความว่าแนวทางในการปรับปรุงระบบการจัดการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวางสีมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ โดยการสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากรการเรียนรู้ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อประสานงานและการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบปกติและออนไลน์ผ่านระบบตัวบุคคลในองค์กรอย่างทั่วถึง รวดเร็ว และถูกต้อง ซึ่งมีการออกแบบการสร้างแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพที่ครอบคลุม ความรู้ความเข้าใจ และทักษะการบริหารจัดการห้องสมุดอัจฉริยะ

คำสำคัญ: ระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัย, แนวปฏิบัติ, ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

Abstract

The purpose of this research is to guidelines for improving the management system of university libraries in guangxi. The population of this research includes 217 administrators, who are executives involved in management from 8 university libraries in Guangxi. The research instrument is a questionnaire with a reliability value of .92. Statistics for analysis. Data includes percentages,

* Received June 25, 2024; Revised July 19, 2024; Accepted July 26, 2024

averages, standard deviations. and content analysis The results of the research found that:

- 1) The current situation of the university library management system in Guangxi in 5 areas is at a high level ($\mu = 3.82$, $\sigma = 0.79$) by considering the results of studies in various areas from the highest level to the lowest level as follows: Level The highest was organizational structure management ($\mu = 3.97$, $\sigma = 0.73$), followed by financial management ($\mu = 3.87$, $\sigma = 0.81$), followed by technology and information management ($\mu = 3.86$, $\sigma = 0.78$). This is followed by strategic management ($\mu = 3.74$, $\sigma = 0.79$) and human resource management at the lowest level ($\mu = 3.68$, $\sigma = 0.84$).
- 2) Guidelines for improving the university library management system in Guangxi in 5 areas.
- 3) The suitability and feasibility of the guidelines for improving the university library management system in Guangxi in five areas are high. This means that the approach to improving the management system of university libraries in Guangxi is appropriate and feasible. By supporting the budget Learning resources and information technology systems Coordination and public relations in normal and online formats through the organization's personal system thoroughly, quickly, and accurately, which is designed to create a strategic plan to develop human resource management to have comprehensive efficiency. cognition and intelligent library management skills.

Keywords: Management System of University Libraries, Guidelines, University Library

บทนำ

ระบบการบริหารจัดการห้องสมุดของมหาวิทยาลัยในกวางซีมุ่งเน้นการจัดการและประสานงานทรัพยากร คน เงิน เวลา และอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและภารกิจขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเกี่ยวข้องกับ การวางแผน การจัดระเบียบแผนกลยุทธ์สู่การควบคุมกิจกรรมขององค์กรเพื่อให้แน่ใจว่างานต่าง ๆ ได้รับการดำเนิน ไปอย่างราบรื่นตามที่วางแผนไว้ และด้วยผลลัพธ์ที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ภายในข้อจำกัดด้านทรัพยากรที่กำหนด ความรับผิดชอบหลักของฝ่ายบริหารประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ การวางแผน การระบุเป้าหมาย และ วัตถุประสงค์ขององค์กรและการพัฒนากลยุทธ์ แผนงาน และวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการจัดการองค์กร อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การจัดระเบียบ การกำหนดจุดมุ่งหมาย และการกำหนดค่าทรัพยากรของ องค์กร รวมถึงกำลังคน เงินทุน อุปกรณ์ (Richard S. W., 2002) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ล่วงหน้า การเป็นผู้นำ การจูงใจ และการกำกับคนในองค์กร ส่งเสริมให้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร่วมกันขององค์กร การควบคุม ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าขององค์กร รับรองว่า การดำเนินการจริงตรงตามแผน และดำเนินการแก้ไขที่จำเป็น ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดการโครงสร้าง องค์กร 2) การจัดการเชิงกลยุทธ์ 3) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ 4) การจัดการทางการเงิน และ 5) การจัดการทาง การเงิน ในวันที่ 21 กันยายน 2017 3 กระทรวง (กระทรวงการศึกษา กระทรวงการคลังและ กระทรวงการแผนพัฒนา และปรับโครงสร้าง) ได้ประกาศรายชื่อมหาวิทยาลัยและวิชาที่เข้าร่วม "Double First-Class" construction เป็นการเริ่มต้นทางการเป็นทางการของการบริหารจัดการห้องสมุดอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเลิศด้านแหล่ง สืบค้นความรู้ทางวิชาการ "Double First-Class" และการศึกษาสูงของจีนเข้าสู่การปฏิรูปและพัฒนา (กระทรวง การศึกษา เป็นต้น) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2018 สามกระทรวงและคณะกรรมการได้ประกาศ แนวทางการรวดเร็ว ในการบริหารจัดการห้องสมุดอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเลิศด้านแหล่งสืบค้นความรู้ทางวิชาการ "Double First-Class" ในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย คณะกรรมการคณะกรรมการกลางของพรรคคอมมิวนิสต์จีนและ สภาคณะกรรมการได้ออกระเบียบการบริหารจัดการองค์กรด้านการศึกษา “การรวมรุ่นของการศึกษาของจีน 2035”

(Huang, F., 2023) พรรคและรัฐบาลกำลังรวดเร็วในการบริหารจัดการห้องสมุดอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเลิศ ด้านแหล่งสืบค้นความรู้ทางวิชาการ "Double First-Class" การดำเนินแผนแห่งชาติ "Double First-Class" การบริหารจัดการห้องสมุดอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเลิศด้านแหล่งสืบค้นความรู้ทางวิชาการต้องการ "Double First-Class" การบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมีแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และใช้กลยุทธ์สู่ความสำเร็จที่สามารถคาดการณ์ถึงผลลัพธ์ความสำเร็จขององค์กรสำหรับการปฏิรูปทางวิชาการ และห้องสมุดเป็นส่วนสำคัญของการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเลิศด้านแหล่งสืบค้นความรู้ทางวิชาการ ทั้งนี้ มุมมองของมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการห้องสมุดอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเลิศ ด้านแหล่งสืบค้นความรู้ทางวิชาการ "Double First-Class" เพื่อตอบสนองความต้องการของห้องสมุด เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารจัดการของห้องสมุด (Chen B., 2019) อย่างมีประสิทธิภาพและการพัฒนาที่ยั่งยืน

การบริหารจัดการห้องสมุดอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเลิศด้านแหล่งสืบค้นความรู้ทางวิชาการเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความสามารถในการสร้างทักษะ วัฒนธรรม กีฬา สุขภาพ ระบบเครือข่าย และหลาย ๆ ค่าของการก่อสร้างประเทศที่มีอำนาจและทันสมัย ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรสร้างค่าที่ไม่เหมือนใคร และให้การสนับสนุนอย่างเข้มแข็งสำหรับการบริการ “การรวดเร็วในการก่อสร้างมหาวิทยาลัยระดับโลกและวิชาที่เป็นเลิศด้วยลักษณะของจีน” (Chen J. et al., 2023) ในการบริหารจัดการห้องสมุดอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเลิศด้านแหล่งสืบค้นความรู้ทางวิชาการ มุมมองของจีนนั้นห้องสมุดของมหาวิทยาลัยควรเกิดจากความต้องการใช้ประโยชน์และความคาดหวังของสังคมที่เป็นหน่วยทรัพยากรความรู้ที่สำคัญและมีประสิทธิภาพ “การส่งเสริมการดิจิทัลในการศึกษา” ในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการบูรณาการเชิงระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นส่วนสำคัญในการผสมผสานวัฒนธรรมมนุษย์ร่วมกับปัญญาความรู้ และทำให้ห้องสมุดเป็นศูนย์เอกสารความรู้ทางวิชาการมีแพลตฟอร์มการศึกษา และแนวทางแห่งการยกระดับภูมิปัญญาแห่งวัฒนธรรมของระบบการศึกษาที่มีคุณภาพสูง (Ding, H., 2014) ซึ่งห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นศูนย์ข้อมูลเอกสารของโรงเรียนและหน่วยงานทางวิชาการที่ให้บริการการฝึกอบรมบุคลากรและการวิจัยวิทยาศาสตร์ ส่วนสำคัญของการจัดทำข้อมูลของโรงเรียนและฐานสำคัญสำหรับการสร้างวัฒนธรรมบนเส้นทางของโรงเรียนและวัฒนธรรมสังคม (Heck, R. H., 2006) ซึ่งในปัจจุบัน กระบวนการของการดิจิทัลในเศรษฐกิจแห่งชาติได้นำเสนอความท้าทายที่สร้างความสนใจต่อการบริหารจัดการห้องสมุดแบบดั้งเดิมสู่การเปลี่ยนแปลงที่ทันสมัย (Ding, H., 2014) โดยมีข้อกำหนดข้อมูลที่ท้าทาย เป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิดในการให้บริการที่ล้ำสมัยสู่การบริการข้อมูลข่าวสารในยุคดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ (Qin, D. & Lu, X., 2017) ทั้งนี้ บุคลากรของการบริหารจัดการห้องสมุดซึ่งถือว่าเป็นบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการสร้างความร่วมมือภายใต้ระบบระเบียบและมาตรฐานเป็น การรับประกันพื้นฐานสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืนของห้องสมุดมหาวิทยาลัย (Read, E. J., 2007) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในห้องสมุดในยุคใหม่นี้ได้นำเสนอความต้องการที่สูงขึ้นและใหม่ขึ้นสำหรับการบริหารจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัย ทำให้การบริหารจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยจะเข้าใกล้กับการใช้ข้อมูลและพฤติกรรมในการยืมของครูและนักเรียนมากขึ้น (Wang, M., 2016) บุคลากรในมหาวิทยาลัยและโรงเรียนได้พัฒนาขึ้นจากการขยายขนาดของการให้บริการโรงเรียนไปจนถึงการปรับปรุงระดับของการส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนผ่านการขยาย การรวมกัน และการปรับเปลี่ยน หลายห้องสมุดของมหาวิทยาลัยที่มีการบริหารจัดการองค์กรเชิงบูรณาการและการมีส่วนร่วมสู่ขั้นตอนของนวัตกรรมระบบการบริหารจัดการห้องสมุด การบริหารจัดการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยไม่เพียงแค่เปลี่ยนแปลงในทางปริมาณ แต่ยังเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางคุณภาพ (Chen B., 2019) เพื่อตอบสนองความต้องการของการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ในสภาพแวดล้อมที่แข่งขันอย่างมากระบาดปัจจุบัน มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยต้องการเสริมความสามารถหลักของตน มหาวิทยาลัยจึงควรส่งเสริมการพัฒนาของตนเองให้ตรงตามจุดประสงค์ ซึ่งห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นการเก็บข้อมูลความรู้และ

เป็นฐานสำคัญสำหรับการยกระดับทางวิชาการและการพัฒนาของมหาวิทยาลัย (Bryson, J. M., 2018) โดยต้องยึดถือทฤษฎีพื้นฐานของการพัฒนายั่งยืน การใช้รูปแบบเชิงบูรณาการและผสมผสานคุณลักษณะของครูและนักเรียนเป็นพื้นฐาน เริ่มต้นจากความต้องการพื้นฐานของครูและนักเรียน ปรับปรุงและปรับปรุงรูปแบบการบริการอย่างต่อเนื่อง และให้เต็มที่ของบทบาทหน้าที่ที่มีอยู่ ความพยายามควรจะทำให้คุณภาพของการบริการข้อมูลดีขึ้นและให้การสนับสนุนด้านปัญญาสำหรับระดับการสอนและการวิจัยที่สูงขึ้น โดยเฉพาะในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา (Heck, R. H., 2006) การพัฒนามากของกิจกรรมการสอนและการวิจัยในมหาวิทยาลัยได้นำเสนอความต้องการที่สูงขึ้นและใหม่ขึ้นสำหรับงานบริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในยุคใหม่นี้ ที่ต้องการให้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยปรับปรุงคุณภาพและระดับของบริการ และการให้การสนับสนุนสำหรับการพัฒนาของมหาวิทยาลัย (Richard S. W., 2002)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง แนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวาสี เพื่อยกระดับคุณภาพห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นส่วนที่สำคัญของระบบการศึกษาระดับสูง และการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการของมันมีความสำคัญต่อการพัฒนาโดยรวมของมหาวิทยาลัย หน้าสู่การปรับตัวให้เข้ากับทัศนคติของยุคของข้อมูลและความต้องการของการปฏิรูปการศึกษาสูง บทความนี้ได้ดำเนินการวิจัยอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการของห้องสมุดมหาวิทยาลัย เพื่อให้เป็นการแนะนำที่ดีขึ้นสำหรับการพัฒนาระบบการบริหารจัดการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยภายใต้สถานการณ์ใหม่ และเพื่อสนับสนุนการพัฒนาต่อเนื่องของอุตสาหกรรมห้องสมุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวาสี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวาสี ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยกวาสี สาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 217 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการจากห้องสมุดมหาวิทยาลัย 8 แห่ง ในกวาสี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงการจัดการการศึกษาสู่ความเป็นสากลในมหาวิทยาลัยกวาสี โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามแนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวาสี ประกอบด้วยแบบสอบถามแนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวาสี เกณฑ์การตีความข้อมูลตามมาตราส่วนลิเคิร์ต 5 จุด ดังนี้

- 5 หมายถึง ระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับสูงสุด
- 4 หมายถึง ระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับสูง
- 3 หมายถึง ระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับต่ำ
- 1 หมายถึง ระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับต่ำสุด

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Likert, R., 1967) ประกอบด้วย 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึงมาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง น้อย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาสร้างแนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในวงกว้าง

2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา แนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในวงกว้าง

3. สร้างแบบสอบถามแนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในวงกว้าง ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดการโครงสร้างองค์กร 2) การจัดการเชิงกลยุทธ์ 3) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ 4) การจัดการทางการเงิน และ 5) การจัดการเทคโนโลยีและข้อมูล แล้วนำฉบับร่างเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุง ให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน และอาจารย์ด้านการวัดประเมินผล จำนวน 2 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรง ของเนื้อหาของแต่ละข้อคำถามได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC, Index of Objective Congruence) มีค่าเท่ากับ 1.00

5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้กับมหาวิทยาลัยในวงกว้างสาธารณะประชาชน จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ความเชื่อมั่น เท่ากับ .92

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่น ไปใช้กับผู้บริหารในมหาวิทยาลัยในวงกว้าง จำนวน 217 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอแบบฟอร์มหนังสือร้องขอไปยังบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อแจกแบบสอบถามผ่านผู้บริหารมหาวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยในวงกว้าง

2. นัดหมายการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากมหาวิทยาลัยในวงกว้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและจำแนกข้อมูลออกเป็นกลุ่มโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

การวิจัยศึกษาแนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในวงกว้าง โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยในหัวข้อต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ผลแนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวาสี ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวาสี (n = 217)

ด้าน	μ	σ	แปลผล
1. การจัดการโครงสร้างองค์กร	3.97	0.73	มาก
2. การจัดการเชิงกลยุทธ์	3.74	0.79	มาก
3. การจัดการทรัพยากรมนุษย์	3.68	0.84	มาก
4. การจัดการทางการเงิน	3.87	0.81	มาก
5. การจัดการเทคโนโลยีและข้อมูล	3.86	0.78	มาก
รวมเฉลี่ย	3.82	0.79	มาก

ผลการวิเคราะห์แนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวาสี ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวาสี ใน 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.82$, $\sigma = 0.79$) โดยพิจารณาผลการศึกษาด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับสูงสุดจนถึงระดับต่ำสุด ดังนี้ ระดับสูงสุด คือ การจัดการโครงสร้างองค์กร ($\mu = 3.97$, $\sigma = 0.73$) รองลงมา คือ การจัดการทางการเงิน ($\mu = 3.87$, $\sigma = 0.81$) รองลงมา คือ การจัดการเทคโนโลยีและข้อมูล ($\mu = 3.86$, $\sigma = 0.78$) ตามด้วยการจัดการเชิงกลยุทธ์ ($\mu = 3.74$, $\sigma = 0.79$) และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในระดับต่ำสุด ($\mu = 3.68$, $\sigma = 0.84$)

ทั้งนี้ แนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวาสี ประกอบด้วย 1) สถานการณ์ปัจจุบันของระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวาสี 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวาสี 5 ด้าน 3) ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวาสีใน 5 ด้าน อยู่ในระดับสูง และในการบริหารจัดการห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพและการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าควรมุ่งเน้นความสำคัญที่การจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการเชิงระบบที่อยู่ในกลยุทธ์องค์กร โดยการสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากรการเรียนรู้ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อประสานงานและการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบปกติและออนไลน์ผ่านระบบตัวบุคคลในองค์กรอย่างทั่วถึง รวดเร็ว และถูกต้อง ซึ่งมีการออกแบบการสร้างแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพที่ครอบคลุม ความรู้ความเข้าใจ ทักษะการบริหารจัดการห้องสมุดอัจฉริยะ การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศบูรณาการร่วมกับสื่อนวัตกรรมของระบบองค์กรและการมีส่วนร่วมเพื่อประโยชน์อย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง แนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวาสี พบว่า สถานการณ์ปัจจุบันของระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวาสี 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวาสี 5 ด้าน 3) ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของแนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวาสีใน 5 ด้าน อยู่ในระดับสูง ซึ่งหมายความว่าแนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวาสีมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Read, E. J. กล่าวว่า การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในห้องสมุดในยุคใหม่นี้ได้นำเสนอความต้องการที่สูงขึ้นและใหม่ขึ้นสำหรับการบริหารจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัย ทำให้การบริหารจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยจะเข้าใกล้กับการใช้ข้อมูลและนิสัยในการยืมของครูและนักเรียนมากขึ้น (Read, E. J., 2007) ซึ่ง Wang, M. พบว่า มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยได้พัฒนาขึ้นจากการขยายขนาดของการรักษาโรงเรียนไปจนถึงการปรับปรุงระดับ

ของการรักษาโรงเรียนผ่านการขยาย การรวมกัน และการปรับเปลี่ยน หลายห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ผ่านการรวมกันก็ผ่านการทดลองการดำเนินงานและเข้าสู่ขั้นตอนของนวัตกรรมระบบการจัดการห้องสมุด การบริหารจัดการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยไม่เพียงแต่เปลี่ยนแปลงในทางปริมาณ แต่ยังเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางคุณภาพ (Wang, M., 2016) ซึ่งการบริหารจัดการห้องสมุดมีบทบาทสำคัญต่อการตอบสนองผู้รับบริการ สอดคล้องกับ Chen B. ที่กล่าวว่า เพื่อตอบสนองความต้องการของการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ในสภาพแวดล้อมที่แข่งขันอย่างมากในตลาดปัจจุบัน มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยต้องการเสริมความสามารถหลักของตน พวกเขาต้องส่งเสริมการพัฒนาของตนในจุดประสงค์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นการสำรองและฐานสำคัญ สำหรับการก่อสร้างและการพัฒนาของมหาวิทยาลัย (Chen B., 2019) ทั้งนี้ Bryson, J. M. เสริมว่า การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ต้องเข้าใจพื้นฐานของผู้รับบริการ โดยต้องยึดถือทฤษฎีพื้นฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ยึดถือที่มาของครูและนักเรียนเป็นพื้นฐาน เริ่มต้นจากความต้องการพื้นฐานของครูและนักเรียน และปรับปรุงรูปแบบการบริการอย่างต่อเนื่อง และให้เต็มที่ของฟังก์ชันที่มีอยู่ ความพยายามควรจะทำให้คุณภาพของการบริการข้อมูลดีขึ้นและให้การสนับสนุนด้านปัญญาสำหรับระดับการสอนและการวิจัยที่สูงขึ้น โดยเฉพาะในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา (Bryson, J. M., 2018) และระบบจะมีมาตรฐานได้นั้นต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพและส่งเสริมการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ Heck, R.H. กล่าวว่า การพัฒนาอย่างมากของกิจกรรมการสอน และการวิจัยในมหาวิทยาลัยได้นำเสนอความต้องการที่สูงขึ้นและใหม่ขึ้นสำหรับงานบริการของห้องสมุด มหาวิทยาลัยในยุคใหม่นี้ ที่ต้องการให้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยปรับปรุงคุณภาพและระดับของบริการ และการให้การสนับสนุนสำหรับการพัฒนาของมหาวิทยาลัย (Heck, R. H., 2006)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการปรับปรุงระบบการจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวาสี พบว่า การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการจัดการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวาสีให้มีความสำเร็จและในการบริหารจัดการห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพและการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าควรมุ่งเน้นความสำคัญที่การจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการเชิงระบบที่อยู่ในกลยุทธ์องค์กร โดยการสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากรการเรียนรู้ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อประสานงานและการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบปกติและออนไลน์ผ่านระบบตัวบุคคลในองค์กรอย่างทั่วถึง รวดเร็ว และถูกต้องมีข้อเสนอแนะที่สำคัญในหลาย ๆ ด้าน เช่น การบริหารโครงสร้างองค์กร การปรับปรุงโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสมสำหรับการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพและการพิจารณาในเรื่องของการพัฒนาในอนาคต การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ เช่น การสร้างระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนการทำงานของพนักงานและการสร้างพัฒนาการ การบริหารการเงิน เพื่อให้มั่นคงและเหมาะสมกับความต้องการในการพัฒนาของห้องสมุดและการบริหารเทคโนโลยีและข้อมูล เพื่อสร้างระบบเทคโนโลยีข้อมูลที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย การวิจัยในอนาคตควรเน้นการพัฒนาทั้งในด้าน การบริหารทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน และเทคโนโลยีและการจัดการข้อมูล เพื่อให้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกวาสีมีความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลาด้วยความมั่นใจในคุณภาพและการให้บริการที่ดีขึ้นให้กับนักศึกษาและชุมชนวิชาการในภูมิภาคในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- Bryson, J. M. (2018). Strategic Planning for Public and Nonprofit Organizations: A Guide to Strengthening and Sustaining Organizational Achievement. John Wiley & Sons. Journal of Organization Administration, 4(3), 110-112.
- Chen B. (2019). Research on the Quality Control Mechanism of Batch Procurement of Books in University Libraries from the Perspective of Total Quality Management. Journal of Library Research and Work, 11(12), 17-21.
- Chen J. et al. (2023). Compass Report on the Construction of Librarian Teams in University Libraries. Journal of University Library, 11(1), 28-36.
- Ding, H. (2014). On the System Reform of University Library Management in my country. Hua Zhang. Journal of Education Reform, 7(3), 223-224.
- Heck, R. H. (2006). "Scholarship in educational administration: at a crossroads or dead end" in Mitchell, D.E. (Ed.), New Foundations for Knowledge in Educational Administration. Journal of Education Administration, 17(12), 231-234.
- Huang, F. (2023). Local University Libraries Take Multiple Measures to Improve Reader Satisfaction. Journal of Cultural Industry, 16(16), 99-101.
- Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. Attitude Theory and Measurement Fishbein, Martin, Ed. New York: Wiley & Son.
- Qin, D. & Lu, X. (2017). A Review of Human Resource Management Research in Chinese University Libraries in the 21st Century. Journal of University Libraries, 7(5), 24-30.
- Read, E. J. (2007). Data services in academic libraries: Assessing needs and promoting services. Reference & User Services Quarterly. Journal of Academic Management, 23(5), 61-75.
- Richard S. W. (2002). Organizational Rationality, Natural Open Systems M, Translated by Huang. Journal of Beijing Huaxia Publishing House, 16(12), 187-189.
- Wang, M. (2016). A Review of the High end Forum on the Development of University Libraries from an International Perspective. Journal of University Libraries, 13(4), 5-12.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ-ราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า และเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการ แก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ อาทิ วิทยาศาสตร์สุขภาพ หรือ การพยาบาล

ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิด รายชื่อ (Double Blind Peer – Reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยรับพิจารณา ตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลัง เสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน **วารสารมีกำหนดออกปีละ 12 ฉบับ (รายเดือน) ดังต่อไปนี้**

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม	ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์	ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม
ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน	ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม	ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน
ฉบับที่ 7 เดือนกรกฎาคม	ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม	ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน
ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม	ฉบับที่ 11 เดือนพฤศจิกายน	ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

1) **บทความวิจัย (Research Article)** เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ สหวิทยาการอื่น ๆ

2) **บทความวิชาการ (Academic Article)** เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 – 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษ หนึ่งหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอ รูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียด ของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้ สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300 คำต่อบทคัดย่อ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3 – 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจาก หัวข้อใหญ่ 1 Tab และ หัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะพิมพ์ 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student Centred Learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 5) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 6) องค์กรความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับเข้าใจง่าย
- 7) สรุป (Conclusion) / ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป
- 8) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น วารสาร ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์ และรายการอ้างอิงจะต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการอ้างอิง/1 บทความ ทั้งนี้วารสารขอปฏิเสธการอ้างอิงหรือข้อมูลการอ้างอิงที่อยู่ในรูปแบบออนไลน์ หรือเว็บไซต์ (URL) เนื่องจากไม่สามารถระบุฐานข้อมูลชัดเจน เพื่อสามารถสืบค้นภายหลังได้

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด – ปิด แล้วระบุชื่อ – นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่าง “....โดยการส่งเสริมการประกอบวิชาชีพชุมชนโรงเรียน ซึ่งเป็นนวัตกรรมต้นแบบครบวงจรทั้งการเรียนรู้การผลิต (พอเจตน์ ธรรมศิริขวัญ, 2563) ทั้งนี้เพื่อค้นหาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล จนนำไปสู่การจัดการปัญหาของตนเองได้....” เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย เว้นวรรคหนึ่งครั้งแล้วตามด้วยอ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตัวอย่าง เช่น “ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่มนุษย์และเทวดาผู้ประกอบ เป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพศาลในภคะทั้งหลาย ต่อกาลไม่นานนัก” (อง.จตุกก. 21/31/37) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, 2560)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมชื่อผู้แต่งทั้งสองราย แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ และเชมณัฐ อินทรสุวรรณ, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ศุศราภรณ์ แต่งตั้งลำ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปัจจุบันมากที่สุด

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลและอักษรย่อของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Kemp, S., 2020)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลและอักษรย่อของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Levinson, D. & Ember, M., 1996)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Davis, S. N. et al., 2020)

กรณีการอ้างอิงผู้แต่งคนเดียวกัน เผยแพร่ปีเดียวกัน แต่ผลงานต่างกัน ให้กำหนดลำดับของเอกสารอ้างอิงโดยใช้ตัวอักษรอิงตามลักษณะภาษาของเอกสารอ้างอิง ต่อท้ายปีที่เผยแพร่แทน เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, 2560 ก) (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, 2560 ข) (Kemp, S., 2020 A) (Kemp, S., 2020 B) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระมหาสุทนต์ อาภาภโร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่ย่าง).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระสุกิจ สุกจินโธ. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย ใน ปิวิตร ว่องวีระ. ทฤษฎี และวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. (หน้า 112). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

จิตวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, (เล่มที่ย่าง, หน้า เลขหน้าที่ย่าง). สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทาอาพันธ์. (2537). หม้อคอควย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, / เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.//ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

สมบุรณ์ ตาสนธิ. (2560). กระบวนการและขั้นตอนบรรลุนิยาสัจ 4 ของพระอริยบุคคล. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตร
ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นายมนัส ภาคภูมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน
รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).//ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

วรพล ไม้สน (พลังวัชร). (5 พ.ย. 2559). หลักการ วิธีการ เป้าหมาย ในการปรึกษาทางโหราศาสตร์. (นางณัฐณัช
แก้วผลึก, ผู้สัมภาษณ์)

(9) กฎหมาย, ระเบียบ, พระราชบัญญัติ หรือ ประกาศ ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).//ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วัน เดือน ปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1
พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือ
กิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ
และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ
97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก 2500. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). การแพทย์ยุคใหม่ในพุทธทัศน์. (พิมพ์ครั้งที่ 6).กรุงเทพมหานคร:
สหธรรมิก.

ธิดาวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจรสังคมศาสตร์ปริทรรศน์,
3(1), 25-31.

สมบุรณ์ ตาสนธิ. (2560). กระบวนการและขั้นตอนบรรลุนิยาสัจ 4 ของพระอริยบุคคล. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตร
ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1
พฤษภาคม 2562).

Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (3rd ed.). NY: Harper & Collins.

Muniyandi, M. et al. (2015). Health literacy on tuberculosis amongst vulnerable segment of population: Special reference to Saharia tribe in central India. The Indian journal of medical research, 141(5), 640-647.

Kiarash, A. (2007). Human Dignity in Islamic Bioethics. The Iranian Journal of Allergy, 6(5), 25-28.

5. การส่งบทความเข้าระบบ Thaijo เพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสารมหาวิทยาลัยนครพนมได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JMND> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง E-mail: tak.punyada@gmail.com

6. รูปแบบการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารมหาวิทยาลัยนครพนม

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Ver. 2019 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล .PDF .JPG .GIF หรือ .bmp บทความที่มีโมเดล รูปร่าง แผนภูมิ ต้องทำการจัดกลุ่มวัตถุให้เป็นกลุ่มเดียวกันให้เรียบร้อย เพื่อป้องกันความผิดพลาด หรือคลาดเคลื่อนของเนื้อหา ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารมหาวิทยาลัยนครพนม หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการ หรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับลิงค์วารสาร ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารฯ

โครงสร้าง/รูปแบบ ต้นฉบับบทความวิจัย

บทความวิจัย : Research article (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)
ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt) (ไม่ระบุคำนำหน้า, ยศ, ตำแหน่งทางวิชาการ)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt) (หลักสูตร/คณะ, มหาวิทยาลัย, จังหวัด, ประเทศ)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

*Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)...ระบุประเภทของวิจัย,วัตถุประสงค์ของการวิจัย,ประชากรกลุ่มตัวอย่าง,เครื่องมือที่ใช้ใน...
การวิจัย, การเก็บรวบรวมข้อมูล, สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล, ผลการวิจัยที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะ.....
ผลการวิจัยที่ มีความน่าสนใจมากที่สุด) 300 คำ.....

คำสำคัญ: 3 – 5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) มีเนื้อความตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

Keywords: 3 – 5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

...(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างอิงนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างอิงงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4. สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1. (16 pt).....

2. (16 pt).....

3. (16 pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย, ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล.....

ผลการวิจัย (18 pt)

(16.pt).....ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ.....
.....
.....
.....
.....

ภาพที่ 1 ชื่อภาพ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่สอดคล้อง.....
กับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด.....

.....

.....

.....

.....

.....

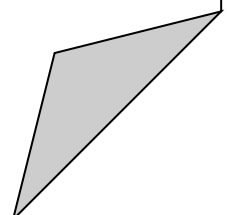
.....

.....

.....

.....

.....

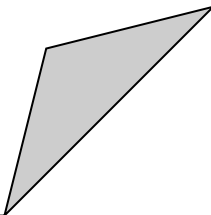

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt).....ระบอบองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สักระยะที่ออกมาในรูปแบบ.....
โมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดกุมได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการ.....
วิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

(16 pt) ตัวอย่าง ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของ
ผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง

เอกสารอ้างอิง (18 pt) (ต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการ)

(16 pt)

โครงสร้าง/รูปแบบ ต้นฉบับบทความวิชาการ

บทความวิชาการ : Academic article (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt) (ไม่ระบุคำนำหน้า, ยศ, ตำแหน่งทางวิชาการ)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt) (หลักสูตร/คณะ, มหาวิทยาลัย, จังหวัด, ประเทศ)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

*Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3 – 5 คำ

Abstract (18 pt)

...(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....

.....

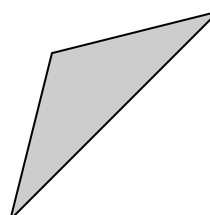
.....

.....

Keywords: 3 – 5 words

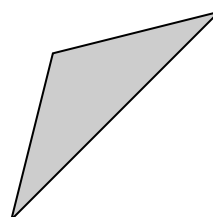
บทนำ (18 pt)

.....(16 pt).....

.....(16 pt).....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt) (ต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

